

SEYYİD ƏLİ ƏKBƏR OCAQ NEJAD

ƏYYAMULLAH

(MÖVLUDLAR, ŞƏHADƏTLƏR VƏ
FƏZİLƏTLİ GÜNLƏR)

Redaktor: Seyid Əliəsgər Behbudlu

İkinci cild

**Seyyid Əli Əkbər Ocaq Nejad,
Əyyamullah (2-ci cild)**

Bakı, “_____” nəşriyyatı, _____. səh.

**Tərtib edən: Mehrab Xəlilov
Redaktor: Seyid Əliəsgər Behbudlu**

Hörmətli oxucu!

Kitab Seyyid Əli Əkbər Ocaq Nejadın mövludlar, şəhadətlər, müqəddəs və fəzilətli günlər barədə müxtəlif illərdə söylədiyi xütbələr əsasında tərtib olunmuşdur.

*Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə
Dövlət Komitəsinin 01.04.2016-cı il tarixli DK-210/M
məktubuna əsasən çap olunmasına icazə verilmişdir*

**FƏZİLƏTLİ
VƏ
ƏLAMƏTDAR
GÜNLƏR**

(49)

*Rəcəb ayının fəzilətləri ilə
bağlı xütbə
Hüseyniyyə.12.08.2005-ci il (07 rəcəb 1426)*

RƏCƏB AYI
(Rəcəb ayının fəzilətləri)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى وَالْيَقِينُ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ الْأَمِّ وَعَلَى آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ
عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ مِنَ الْآنَ قِيَامُ يَوْمِ الدِّينِ.

Ərəb aylarında üç ay şərəfət baxımından tamam-kamal və mükəmməldir. Onlardan birincisi rəcəb ayı, ikincisi şəban ayı və üçüncüsü isə ramazan ayıdır. Əziz İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: “Rəcəb ayı Allahın çox böyük və əzəmətli aylarından biridir. Şəban mənim ayımdır, ramazan isə mənim ümmətimin ayıdır.”

Başqa bir hədisdə isə belə buyurulmuşdur: “Rəcəb vilayət ayıdır və Həzrət Əliyə (ə) aiddir. Şəban Peyğəmbərin (s), ramazan isə Allahın ayıdır.”

Bu iki hədisin bir-biri ilə heç bir ziddiyyəti yoxdur. Çünki ramazan Allahın ayı olsa da belə yenə də ümmətə aiddir və həmçinin ümmətin ayı olsa da yenə də Allahın ayıdır. Həzrət Əli (ə) rəcəb ayında (rəcəb ayının 13-də) dünyaya gəldiyinə görə bu aya “vilayət ayı” deyilir. Çünki Allah-təala Həzrət Əlinin (ə) dünyaya gəlməsini, dünyadan köçməsinə, harda dünyaya gəlib və harda dünyadan köçməsinə Özünə məxsus etmişdir. Həzrət Peyğəmbərin (s) buyurduğuna əsasən, əgər rəcəb ayı Allahın ayıdırsa, elə həmin ayda Həzrət Əli (ə) dünyaya gəlib. Yəni bu aya “vilayət ayı” demək tam doğrudur.

Yer üzündə ən müqəddəs yer Məscidül-Həram (Kəbə evi – yer üzündə buradan müqəddəs bir məkan yoxdur) olduğuna görə, Allah-təala bütün müsəlmanlara göstəriş verir ki, Ona xatir və bütün müqəddəs işlərdə üzünüz Kəbəyə doğru olsun. Eyni zamanda bunun əksi olduqda, yəni bütün mənfi və natəmiz işlər zamanı Allah-təala müsəlmanlara bildirir ki, üzünüz Kəbəyə sarı olmasın. Namaz qılarkən üzü Kəbəyə dayanmaq vacibdir. Dünyadan köçən insanı üzü Kəbəyə tərəf

uzatmaq vacibdir. Əgər insan özü ölümünün yaxınlaşdığını bilsə, gərək üzü qibləyə uzansın, yox, əgər özü bilmirsə (halsızdırsa), gərək başqaları onu üzü qibləyə tərəf uzatsınlar. Vəfat etmiş insanı qəbrə qoyanda da onun cənazəsini üzü qibləyə uzatmaq lazımdır. Həmçinin bir heyvanın başını kəsəndə də gərək üzü qibləyə kəsilsin.

Qeyd etdik ki, yer üzündə ən müqəddəs məkan Kəbə evidir. Allah-təala Əlinin (ə) Kəbənin içərisində dünyaya gəlməsinə qərar verib. İldə iki-üç milyon insan Kəbə evini təvaf edirsə, gərək onlar da bu evin içərisində dünyaya gələn o bir nəfərin haqqında da düşünsünlər. Axı yer üzündə ən müqəddəs zaman, ən müqəddəs gecə də məhz Qədr gecəsidir və Quran da bu barədə belə buyurur:

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

–Qədr gecəsi min aydan daha xeyirlidir.

Elə həmin gecə də Həzrət Əli (ə) dünyasını dəyişib. Yəni Allaha bağlı olan hər bir işdə Əlinin (ə) də var olduğunu görürük. Elə bu səbəbdən də Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, rəcəb ayı Əmirəlmöminin Əliyə (ə), şəban Həzrət Peyğəmbərə (s) və ramazan ayı isə ümmətə aid olsa da, bütövlükdə Allaha aiddir. Ümmət ilə Allah bir-birinə bağlıdır. Bu o deməkdir ki, ramazan ayı Allahındırsa, o zaman ümməti Öz qonaqlığına dəvət edir və yaxud əgər ümmətindir, həmin ay ümmət Allah-təalaya ibadət edir. Bunların hər biri eyni nəsnədirlər.

Rəcəb cənnətdə bir arx və ya bulağın adıdır. Lakin bu arx dünyadakı arxlardan deyil. İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: “O arxın içərisindən elə bir su axır ki, süddən də ağ və baldan da şirindir.” Bəli, cənnətdəki belə bir arxın adı rəcəbdır.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, Həzrət Adəm (ə) dünyaya gələndən sonra ilk insan olduğuna görə Allahdan çoxlu suallar soruşurdu. Onun gözəl və maraqlı sualları hədis kitablarında da qeyd olunmuşdur. Həzrət Adəm (ə) Allahdan soruşdu: “İlahi, Sən yaratdığın zamanların içərisində hamısından sevimli,

hamısından məhbub, hamısından gözəl və hamısından şərəfətli zaman hansıdır?”

Allah-təala ona belə cavab verir: “Rəcəb ayının on beşinci günü Mənim üçün ən sevimli zamandır.” Daha sonra buyurur: “Ey Adəm (ə), Mən sənə nəsindən gələcəkdə bir peyğəmbər xəlf edəcəyəm. O peyğəmbər kərindir, həlimdir (yəni əxlaqlı, səbirli və dözümlüdür), o peyğəmbər əlimdir (yəni hamıdan çox biləndir, alimdir), o peyğəmbər əzizdir-bərəkətdir (yəni bərəkəti bütün insanlardan çoxdur). Yaratdığım günlərdən birini həmin peyğəmbərə və onun ümmətinə aid etmişəm. Həmin gün rəcəb ayının on beşinci günüdür.

Ey Adəm (ə), hər kəs o gün (yəni rəcəb ayının on beşinci günü) Məndən bir şey istəsə, ona əta edəcəyəm. Əgər bağışlanmaq istəsə, bağışlayacağam. Əgər rəhmət diləsə, rəhmətimi ona nazil edəcəyəm.

Hər kim həmin gün itaətkarlıqla və təqva ilə oruc tutsa, günah etməsə, sədəqə versə (bunlar həmin günün əməlləridir), o şəxsin muzdu yalnız cənnətdir.

Ey Adəm (ə), sən də bunları övladlarına tövsiyə et ki, həmin gün günah etməsinlər. Çünki o günün günahı bütün günlərin günahından daha böyükdür.

İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: “Allah-təala göyün yeddinci qatında Dai adlı bir mələk xəlf edib.¹ O mələk yalnız rəcəb ayında gecələri sübhə qədər insanlara nida edərək belə səsləyir: “Ey camaat, ey möminlər, ey müsəlmanlar! Bu ayda Allahı yad edən, zikr edən kimsələrin xoş halına. Ey camaat! Allah buyurur: “Mən o insanlarla ünsiyyətdə olaram ki, onlar da Mənimlə ünsiyyətdə olsunlar. Kim Mənim sözümə baxsa, Mən də onun sözünə baxacağam. Kim Məndən rəhmət və məğfirət diləsə, Mən də ona Öz rəhmət və məğfirətimi nazil edəcəyəm. Bu ay Mənim ayımdır, bəndələr Mənim bəndələrimdir, rəhmət Mənim rəhmətimdir. Mən bu ayı Öz bəndələrimlə Öz aramda vasitə təyin etmişəm. Kim bu vasitədən istifadə etsə, Mənə çatacaq.”

¹ Dai nida və ya dəvət edənə deyilir.

Mərhum Ayətullah Mirzə Cavadağa Məlik Təbrizi İslam dünyasının ən görkəmli və ən tanınmış şəxsiyyətlərindən, alim və ariflərindən biridir. Qum şəhərinin Şeyxan qəbiristanlığında dəfn olunub. O, çox möhtərəm və müqəddəs bir şəxs olub. Ayətullah Həsənzadə Amuli öz kitabında yazır ki, mən cavanlıq dövrümdə onun qəbrini tapmaq üçün çox çalışırdım. Elə bilirdim ki, Nəcəf şəhərində dəfn olunub. Çünki ömrünün çox hissəsini bu şəhərdə yaşamışdır. Lakin ömrünün son günlərində Qum şəhərinə gəlmiş və orada da dünyasını dəyişmişdir. Bir gün axşam şəhərdə təsadüfən Nəcəfdə təhsil almış bir alimlə rastlaşdım. Mirzə Cavadağa Məlik Təbrizidən söhbət düşəndə onun harada dəfn olunduğunu soruşdum. Buyurdu ki, burada, Qum şəhərindəki Şeyxan qəbiristanlığında dəfn olunub. “Nə əcəb mən bunu bilməmişəm” – deyər cavab verdim. “Şeyxanda hansı tərəfdə dəfn olunub?” – deyər soruşduqda həmin alim dedi: “Qapıdan daxil olduqda sol tərəfdə, divara yaxın bir yerdə dəfn olunub.”

Havanın qaralmasına az qalmışdı. Gedib həmin qəbri tapmaq qərarına gəldim. Qəbiristanlığa daxil olub o tərəf, bu tərəfə hər nə qədər baxdımsa, yazıları oxudumsa, qəbri tapa bilmədim. Yavaş-yavaş məyus olmağa başlamışdım ki, elə bu vaxt digər qapıdan bir nəfərin mənə sarı gəldiyini gördüm. Yaxınlaşıb salam verdi. Mən də salamını aldım. Dedi: “Sən Mirzə Cavadağa Məlik Təbrizinin qəbrini axtarırsan?” Dedim: “Bəli.” O, mənə həmin qəbri göstərdi. Baxıb gördüm ki, düz qəbrin kənarında dayanmışam. Ona təşəkkürümü bildirdim. Daha sonra bir-iki qədəm oradan aralandım və birdən özüm-özümə dedim ki, görəsən, bu kim idi? Haradan bilirdi ki, mən Mirzə Cavadağanın qəbrini axtarıram. Soruşmaq istədikdə isə baxıb gördüm ki, orada heç bir kəs yoxdur. Sonra qəbir üstə “Fatihə” oxuyub evə qayıtdım.

Ayətullah Mirzə Cavadağa Məlik Təbrizinin şagirdlərindən biri deyir: “Mən İmam Sahib əz-Zamanı (ə.c) yuxuda görmək üçün bir neçə müddət idi ki, çoxlu zikir, dua

edir və salavat göndərərək Allaha yalvar-yaxar edirdim. Bu yolda çox çalışır və günahları tərk edərək ibadət zamanı Allaha yalvarıb dua edirdim ki, heç olmasa öz imamımızı bircə dəfə yuxuda görüm. Bir gün yatıb yuxuda gördüm ki, heç bir ev və yaşayış imkanları olmayan bir çöldəyəm. Və elə bu zaman “Həzrət oradadır” – deyə məni dəvət edirlər. Mən orada ağanı gördüm və ziyarət etdim. Gördüm ki, ağanın yanında da yaraşıqlı bir alim dayanıb. Həzrəti (ə.c) ziyarət etdikdən sonra yuxudan ayıldım.

Lakin həmin alimin kim olduğunu bilmək istəyirdim. Onu axtarıb tapmaq qərarına gəldim. Nəcəfdə və başqa şəhərlərdə gözümlə həmin alimi axtarırdı. Gördüyüm şəxslərdən onun barəsində soruşurdum. Bir gün Qum şəhərində Feyziyyə mədrəsəsinə daxil oldum. Mədrəsənin həyəti ilə gedirdim və bəzi otaqların qapısı isə açıq idi. Həmin otaqlardan birinin qabağından keçən zaman özümdən asılı olmayaraq içəri baxdım. Orada axtardığım həmin adamın əyləşdiyini gördüm. Özümü itirdim və ixtiyarsız halda içəriyə daxil oldum. Salam verib əyləşdim və heç bir söz demədim. Mən bu şəxsi yalnız bir dəfə və həm də yuxuda görmüşdüm. O, mənim halımı soruşdu, mən də cavab verdim. Dedi: “O yuxu yadına gəlir?” Bunu eşitdikdə sanki başıma qaynar su tökdülər. Çox təəccübləndim ki, yuxunu görən mən, bəs bu haradan bilir? Dedi: “Mən də səni həmin vaxt yuxuda görmüşdüm və gözümlə səni axtarırdı. Dedim ki, ağa, mən heç bir yerə getməyəcəyəm. Çoxdandır ki, sizi axtarıram, ömrümün axırına qədər sizin yanınızda qalacağam. O da mənim yanında qalmağıma mane olmadı.

Bu şəxs ömrünün axırına qədər Məlik Təbrizinin yanında qaldı. O, yenə də nəql edir ki, bir gün gecənin yarısı yuxudan oyandım. Gördüm ki, səhər azanının vaxtına hələ bir saat qalır. Dəstəməz alıb gəldim. Birdən hiss etdim ki, yel əsdiyə qulağıma bir səs gəlir: “Sübbuhun, quddusun Rəbbul mələikətu və-ruh.” Bu səs mənə çox qərribə gəldi. Külək əsdiyə mən bu

səsi eşidirdim. Təəccübləndim, ağacların yanından keçəndə gördüm ki, həmin sözləri ağaclar da mənə söyləyir. Özümü itirdim. Onların hamısı bir ağızdan bu sözləri deyirdilər. Dedim görəsən bunlar səslərini kimin səsinə qoşublar. Bu nə aləmdir ki, mən müşahidə edirəm? Bəlkə yuxu görürəm? Gəlib Mirzə Cavadağa Məlikinin otağının qabağından keçəndə (hava isti olduğundan qapı açıq idi) gördüm ki, ağa üzünü torpağa qoyub “Sübbuhun, quddusun...” deyir və ətrafdakı varlıqlar da səslərini onun səsinə qoşublar.

Əlbəttə ki, Allah-təalanın yaratdığı hər bir məxluq öz dilində zikr edərək Onu xatırlayırlar.

يسبح لله ما في السموات وما في الأرض

–Göylərdə və yerdə nə varsa (*hamısı*) Allaha daim zikr edir.

Lakin biz onları eşitmirik. Bir heyvandan bir səs eşidən zaman təəccüblənirik. Lakin burada heç bir qəribə hadisə yoxdur. Təəccüblü odur ki, biz onların zikrini eşitmirik.

Həmin şagird deyir ki, mən gedib namazımı qıldım, səhər açılanda isə ağanın yanına gəlib dedim ki, gecə belə bir halla rastlaşdım. Ağa dedi ki, mən təəccüb edirəm, deyərsən, sənin də qulaqların açılib.

Elə buna görə də Quran buyurur ki, gözlərinizi açın, qulaqlarınızı açın. Nə vaxta qədər bağlı qalacaq? Nə vaxta qədər eşitməyəcəksiniz?!

Mirzə Cavadağa Məliki Təbrizi “əl-Muraqibat” adlı əsərində belə yazır: “Rəcəb ayının ən gözəl ibadətlərindən biri budur ki, həmin ay insanı səsləyən mələyin dəvətini qəbul edərsən. Onun səsinə cavab vermək ən gözəl ibadətdir.

Telefon zəng çaldıqda biz ona cavab verməsək, heç bir vaxt zəng edən şəxslə əlaqə yarada bilmərik. Həmçinin səni dəvət edən mələyin səsinə cavab verməsən, heç bir vaxt sənə də cavab gəlməz. Mirzə Cavadağa Məliki Təbrizi deyir ki, əgər sən həmin mələyin dəvətinə “ləbbeyk” desən, onun tərəfindən də sənə belə bir cavab gələr:

لَبَّيْكَ وَ سَعْدِيكَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ

Bir arif ibadət edirdi. Şeytan gəlib onu vəsvəsə edərək dedi ki, “sən nə vaxta qədər ya Allah, ya Allah deyəcəksən, lakin sənə cavab gəlməyəcək?” Bu sözlər yavaş-yavaş arifə öz təsirini göstərdi. Təbiidir ki, imanının kökü olmayan arifin aqibəti belə olar. Arifin gərək imanının kökü olsun. Kökü olmayan ağacı bir əl ilə yerindən qoparmaq mümkündür. Lakin on beş il kök atan ağacı heç külünglə də belə yerindən qoparmaq mümkün olmadığı kimi, iman da kökü olsa, şeytan onun qarşısında aciz qalar. Şeytan Allahın dərğahından qovulanda Allaha dedi:

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ

–Sənin (*rəhmətini şamil etməklə*) onların arasından seçdiyin bəndələrin istisna olmaqla.¹ Onlara mənim gücüm çatmayacaq.

Arif şeytanın bu vəsvəsəsindən sonra ibadəti tərk etdi. Bir gün yuxuda gördü ki, bir nəfər gəlib ona deyir: “Əvvəllər ibadət edirdin, namaz qılıb Allahı səsləyərdin. İndi artıq səndən heç bir xəbər yoxdur?” Arif belə cavab verir: “Səsimə səs verən olmadığı üçün ibadəti tərk etdim.” Həmin şəxs deyir: “Mən bu gecə sənin sualının cavabını vermək üçün yanıdayam. Gecələr eşq ilə oyanmağın, ürəyin yana-yana ya Rəbbim, ya Rəbbim deyib çağırmağın və gözlərinin yaşarması elə bizim sənə cavabımız idi.”

Namazı dəstəmaz alıb gözəl bir şəkildə tələsmədən və səcdə edərək yerinə yetirmək elə Allahın insana verdiyi ən böyük cavabdır. Əgər insanın eşqi olsa, ruhu göylərə merac eləsə, həmin eşqin vasitəsilə haramlardan çəkinmək insana verilən böyük nemətdir. Bu, hər bir insana qismət olmur. İnsanın qıldığı namazın və etdiyi ibadətlərin elə bir gücü olmalıdır ki, qarşısına çıxan haramlardan və günahlardan onu qoruyub saxlaya bilsin.

¹ Hicr surəsi, 40-cı ayə.

Bir gün televiziya da belə bir xəbər verirlər ki, Amerikada bir nəfər taksidən düşüb gedəndə 800 min dollar məbləğində pulu maşında qalır. Taksinin sürücüsü həmin pulun yiyəsini bir neçə gün axtarandan sonra tapır və pulu ona qaytarır. Pulun yiyəsi sürücünün bu hərəkətindən çox təəccüblənib soruşur: “Sən nəyə görə məni axtarıb tapdın və bu pulu mənə qaytardın?” Sürücü deyir ki, mən müsəlmanam. Bunu mənə İslam dini öyrədib.

İslam dini insanı pak etmək istəyir. İslam dini insanın meraca ucalmasını istəyir. Haram işlərlə merac etmək mümkün deyil.

Elə buna görə də əgər insan həmin mələyin dəvətinə “ləbbeyk” desə və ibadətlə ona müsbət cavab versə, onda o tərəfdən də cavab gələr. Əgər insanın imanının kökü olsa, artıq onun ağzından da artıq bir kəlmə çıxmaz.

Rəcəb ayında oruc tutmaq tövsiyə olunmuşdur. Bu ayın birinci, ikinci və üçüncü gününün orucu xüsusilə tövsiyə edilir. Hədislərdə belə nəql olunur ki, kim rəcəb ayında bir gün oruc tutsa, Allah-təala onu cəhənnəm odundan xilas edər. Bu ayın ortasında üç gün, həm də cümə axşamı, cümə və şənbə günləri oruc tutmağın böyük savabı vardır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, kim bu ayda üç gün oruc tutsa, Allah-təala onun əməl kitabına doqquz yüz ilin ibadətinin savabını yazar. Allahın ayı belə də olmalıdır.

Salim adlı bir şəxs belə nəql edir ki, günlərin birində İmam Sadiqin (ə) hüzuruna gedib dedim: “Rəcəb ayının sonuna iki-üç gün qalıb, lakin mənim bundan xəbərim yoxdur.”

Həzrət (ə) buyurdu: “Bəs sən bu ayda heç oruc tutmamısan?”

Dedim: “Xeyr.”

Həzrət (ə) buyurdu: “Əlindən nə qədər xeyir və mənfəətin çıxdığını Allahdan başqa heç bir kəs bilməz.”

Daha sonra buyurdu: “Allah bu ayı bütün aylardan üstün qərar verib və bu ayın hörmətini saxlamağı vacib buyurmuşdur. Bu ayda oruc tutan şəxslərə ehtiram etməyi Özünə vacib etmişdir.”

Yenə də buyurdu: “Əgər qalan günləri, axırdan bir gün, ya iki gün və ya üç gün oruc tutsan, Allah-təala (bilməyib oruc tutmadığın) ötən günlərin savabını da sənə verər.”

Həzrət (ə) buyurdu: “Əgər hər kim bu ayda bir gün oruc tutsa, Allah-təala ona qəbir əzabından nicat verər. Əgər iki gün oruc tutsa, sirat körpüsündən keçər. Üç gün oruc tutsa, qiyamət günü ona cəhənnəm odundan nicat verilər.”

Xüsusilə rəcəb ayının 13-15-i oruc tutmağın böyük savabı vardır. Ayın əvvəlində üç gün, ortasında üç gün və axırında üç gün oruc tutmağın fəziləti daha çoxdur. Əgər kimsə bu ayın bütün günlərini oruc tutsa, bu daha gözəl olar. İslam Peyğəmbəri (s) həmişə rəcəb ayının bütün günlərini oruc tutardı.

Həzrət Peyğəmbər (s) rəcəb ayının orucunun fəzilətləri barədə xütbə oxuyarkən bir nəfər qalxıb soruşdu: “Ya Rəsulallah, siz orucun fəzilətləri haqda çoxlu sifariş etdiniz. Əgər bir şəxs xəstəlik, zəiflik və s. kimi digər səbəblərdən oruc tuta bilməsə nə etməlidir?” Həzrət (s) buyurdu: “Hər günün əvəzində fəqirə bir çörək versin.” Başqa birisi isə dedi: “Əgər ona da gücü çatmasa, bəs onda nə etsin?” Həzrət (s) buyurdu: “Əgər oruc tuta bilməsə və fəqirə bir çörək sədəqə verməyə qadir olmasa, o zaman bu duanı gündə yüz dəfə zikr etsin. Hər kəs bu zikri yüz dəfə desə, Allah-təala həmin savabı o şəxsə verər.”

سبحانَ إِلَهِ الْجَلِيلِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلَّا لَهُ، سُبْحَانَ

الْأَعَزِّ الْأَكْرَمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ الْغَرُّ وَهُوَ لَهُ أَهْلٌ

Heç olmasa rəcəb ayı ərzində min dəfə “لَا إِلَهَ إِلَّا ا” – “La ilahə illəllah” demək lazımdır. Həmçinin bir ayın ərzində heç olmasa “İxlas” surəsini min dəfə oxumaq lazımdır. Bu ayda Quran oxumaq, sədəqə vermək, bir-birini bağışlamaq, İmam Hüseyni (ə) ziyarət etmək, xüsusilə “أَسْتَغْفِرُ رَبِّي وَ أَسْتَغْفِرُ آلِيهِ” – “Əstəğfirullahə rəbbi və ətubu iləyh” kəlməsini gündə yetmiş dəfə sübh və yetmiş dəfə axşam deməyin savabı həddən artıq çoxdur. Bu ayın özünəməxsus namazları və duaları vardır.

(50)

Rəcəb ayının fəzilətləri ilə

bağlı xütbə

(Rəcəb ayının əməlləri)

Hüseyniyyə.03.06.2011-ci il (02 rəcəb 1432)

RƏCƏB AYI
(Rəcəb ayının fəzilətləri)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى وَالْيَقِينَةُ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِنَا وَحَبِيبِ إِلَهِنَا
الْعَالَمِينَ أَمِينَ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا بِقِيَّةٍ أَلَا
فِي الْأَرْضِ وَلَعَنَ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ أَلَا قِيَامُ يَوْمِ الدِّينِ

Ərəblərin İslamdan əvvəlki cahillik dövründə yerli ənənələrə əsasən, dörd ay müddətində, yəni zilqədə, zilhiccə, məhərrəm və rəcəb aylarında müharibə etmək qadağan olunmuşdu. Qeyd etdiyimiz kimi, həmin bu dörd ay ərzində ərəblərin qanunlarına əsasən və həmin aylara ehtiram əlaməti olaraq bir-biri ilə müharibə etmək yasaqlanmışdı. Bir çox alimlər, xüsusilə mərhum Seyid ibn Təvus “İqbalul-əmal” kitabında ərəblərin bu qanununa istinad edərək buyurur ki, rəcəb ayının şərəfəti, fəziləti və bu ayın ehtiramını saxlamaq həm ağıl baxımından, həm də rəvayət (hədis) baxımından insana vacibdir.

Ağıl nöqteyi-nəzərindən əgər bir ayın ehtiramına xatir insan başqalarına qarşı hər hansı bir pis əməldən, xüsusilə ən pis əməl olan müharibədən imtina edərsə, necə ola bilər ki, özü ilə Allah arasında olan pis əməlləri və günahları tərk etməsin. Çünki bu ay çox möhtərəm bir aydır və insan bu ay əmin-amanlıq tapır, fəzilət əldə edir. Məhərrəm ayından sonra insan həmin beş haram aylardan (səfər, rəbiüləvvəl, rəbiüssani, cəmədiüləvvəl və cəmədiüssani) uzaqlaşır və sonra rəcəb ayına daxil olanda sanki o, yenidən əmin-amanlıq əldə edir. Ona görə də insan bu ayda asayış və rahatlıq hissi keçirir.

Seyid ibn Təvus yazır ki, hələ İslamdan qabaq insanlar bu ayda bir-birinə qarşı pis əməlləri tərk etmişdilər, necə ola bilər ki, Allaha qarşı günah etməyi tərk etməsinlər?! Elə buna görə də insan gərək rəcəb ayında günahları tərk etsin. Çünki əgər insan Allahın elmi, şövkəti, əzəməti qarşısında günah edərsə, bu çox

böyük bir xətdir. İstər böyük günah olsun, istərsə də kiçik günah. Alimlər bir günahın kiçik və ya böyük olmasını belə müəyyən edirlər. Əgər Quranda hər hansı bir günahdan sonra əzab vədi “Xalidun” (əzabın əbədi olması) kəlməsi ilə tamamlanırsa, deməli, həmin günah böyük günahdır. Yox, əgər “Xalidun” kəlməsi ilə tamamlanmazsa, deməli, kiçik günahdır. Yəni “Xalidun” kəlməsi bir növ əzabın əbədi olmasını ifadə edən bir sözdür. Lakin əgər insan tövbə və həya etmədən kiçik günahları ardıcıl olaraq və israrla davam etdirərsə, bu əməl artıq böyük günah sayılır. Bu da onu bildirir ki, insanla Allah arasında günahın kiçik olmasının heç bir mənası yoxdur. Həmçinin əgər insan Allah qarşısında günah edirsə və qanunları pozursa, yenə də həmin günahın kiçik və ya böyük olmasının heç bir mənası yoxdur.

İmam Cəfər Sadiq (ə) İshaq ibn Əmmara belə buyurmuşdur:

يا إسحاق، خف الله كأنك تراه، وإن كنت لا تراه فإنه يراك، فإن كنت ترى أنه لا يراك فقد كفرت، وإن كنت تعلم أنه يراك ثم برزت له بالمعصية فقد جعلته من أهون الناظرين عليك

–Ey İshaq, Allahın əzəmətindən elə qorx ki, sanki Onu görürsən. Yox, əgər sən Onu görmürsənsə, *(bil ki)* O səni görür. *(Allahın əzəmətinin qarşısında günah etmə.)* Amma əgər düşünsən ki, O, səni görmür, belə olduqda sən kafir olarsan. Yox, əgər Allahın səni gördüyünə inanırsansa və Onun qarşısında günah edirsənsə, belə olan halda sənə baxanların içərisində Allahı ən zəif müşahidə edən hesab etmiş olarsan.

Ümumiyyətlə, insan günah edən zaman əgər başqasının ona baxdığını görsə, tez o günahı tərk edər. İnsan hətta azyaşlı bir uşağın qarşısında belə günah etməkdən çəkinir. Bəs xəlvətdə günah edərkən Allahın onu gördüyünü nə üçün düşünmür?

قَالَ عَلِي(ع): اتَّقُوا مَعَاصِي اِـ فِي الْخُلُوتِ فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ

–Həzrət Əli (ə) buyurur: “Xəlvətdə olduğunuz zaman günah etməkdən qorxun. Çünki, həqiqətən, şahid elə (*qiyamət günü*) hakim özüdür.”

Yəni qiyamət günü insanı məhkəməyə çəkən Allah elə bu dünyada onun əməllərinə şahiddir. Allah insanın etdiklərini görür, onları əməl dəftərinə yazır və qiyamət günü onların hamısını onun özünə qaytaracaqdır. Elə buna görə də ağıl insana hökm edir ki, günah etməsin.

Hədis və rəvayətlərə gəldikdə isə, rəcəb ayının özünəməxsus fəzilətləri bəyan olunmuşdur. Belə nəql edilir ki, rəcəb ayı Əmirəlmöminin Həzrət Əliyə (ə), şəban ayı Peyğəmbərə (s), ramazan ayı isə Allaha aid bir aydır. Bunların hər üçü eyni dərəcədədir. Digər hədislərdə nəql olunur ki, rəcəb ayı Allahın ayıdır. Həmçinin nəql olunur ki, rəcəb sözü cənnətdə olan arxılardan birinin adıdır. Həmin arxın suyu süddən ağ, baldan şirindir. Hər kim bu dünyada rəcəb ayında bir gün oruc tutsa, Allah o insana həmin arxın suyundan içməyi nəsisb edəcək.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Göyün yeddinci qatında Dai adlı bir mələk var. Allah-təala həmin mələyi yalnız rəcəb ayı hər gecə insanları dəvət etmək üçün təyin etmişdir. Həmin mələk bu ay hər gecə səhərədək insanlara belə səslənir: “Rəcəb ayında gecələr Allah ilə münacat edən, Ona itaət edən kimsələrin xoş halına. Ey insanlar! Allah buyurur: “Məni sevəni Mən də sevirəm. Məni eşidəni Mən də eşidirəm. Məndən bağışlanmaq diləyəni bağışlayıram. Ay Mənim ayımdır, bəndə Mənim bəndəmdir. Rəhmət Mənim rəhmətimdir. Mən bu ay Özüm ilə bəndələrim arasında bir vasitə qərar vermişəm. Hər kəs o vasitədən istifadə etsə, Mənə yaxınlaşacaq.”

Ayətullah Mirzə Cavadağa Məliki Təbrizi bu hədisi öz kitabında nəql edəndən sonra yazır: “Rəcəb ayının ən gözəl əməllərindən biri həmin mələyin insanı dəvət etməsini unutmamaqdır. Unutmadığı təqdirdə ona Allah dərgahından bir cavab gələcək.” O, daha sonra yazır ki, hər kim o mələyin dəvətinə

cavab versə, onun müqabilində “لبيك و سعديك والصلاة والسلام عليك” – cavabını eşidəcəkdir.

Allah-təala Həzrət Adəmi (ə) yaratdıqdan sonra onunla söhbət etdi və bütün elmləri ona öyrətdi. Adəm (ə) bütün elmlərə yiyələndikdən sonra Allah-təalaya bir neçə məsələ ilə bağlı sual verdi. Həmin sual-cavablar hədis kitablarında nəql olunmuşdur. Adəmin (ə) Allahdan soruşduğu suallardan biri də belədir: “İlahi, yaratdığın zamanların hansı Sənin yanında daha çox sevimlidir?”

Allah-təala buyurdu: “Rəcəb ayının 15-i Mənim üçün daha əziz və sevimlidir. O, ən gözəl zamanlardan biridir. Ey Adəm, sənin nəslindən bir peyğəmbər yaradacağam və o, İslam Peyğəmbəri (s) olacaq. Həm onun özünə, həm də ümmətinə bərəkət verəcəyəm. O bərəkətlərdən biri rəcəb ayının 15-dir ki, həmin günü İslam Peyğəmbərinə (s) və onun ümmətinə məxsus etmişəm. Hər kəs rəcəb ayının 15-də oruc tutsa və Məndən nə diləsə, ona əta edəcəyəm.”

Allah-təala Adəmi (ə) rəcəb ayının fəzilət və savabları barədə məlumatlandırdıqdan sonra buyurdu: “Ey Adəm! Sən də öz övladlarına tövsiyə et ki, rəcəb ayının hörmətini saxlasınlar. Rəcəb ayında günah etməsinlər, Allahla səmimi olsunlar. Şeytanın aralarına girməsinə və onları yoldan çıxarmasına icazə verməsinlər. Onlarda olan səfa və səmimiyyəti pozmasına yol verməsinlər.”

Rəcəb ayının əməlləri

Rəcəb ayı üçün bir sıra müstəhəb əməllər qeyd olunmuşdur ki, indi onlardan bir neçəsini diqqətinizə çatdırıram.

1. İnsan gərək rəcəb ayında tövbə etsin. Hədislərdə belə nəql olunur ki, kim rəcəb ayında səhər və axşam yetmiş dəfə “اَسْتَغْفِرُ اَلَّهَ رَبِّي وَاَتُوبُ اِلَيْهِ” – “Əstəğfirullahə rəbbi və ətubu iləyh” desə, bu ay tamam olanda Allah-təala onu etdiyi günahlardan ayırar. Həmçinin kim yetmiş dəfə “اَللّهُمَّ اغْفِرْ وَاَنْتَبِ عَلَيَّ” – “Allahumməğfir vətub ələyyə” desə, Allah-təala onu bağışlayar.

2. Rəcəb ayında Quran oxumağın savabı çoxdur.
3. Sədəqə verməyin savabı böyükdür. Hətta az da olsa belə. Çünki bu ay sədəqənin özünəməxsus bir savabı vardır.
4. İnsanları, möminləri bağışlamağın savabı çoxdur. Allah bəndələrini bağışlamaq və təqsirlərindən keçmək Allahın da həmin insanın günahlarını bağışlamasına səbəb olar.
5. Bu ay İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyin fəziləti çoxdur.
6. Rəcəb ayının özünəməxsus zikrləri vardır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, bu bir ay müddətində min dəfə “La ilahə illəllah” deməyin böyük fəziəti vardır. Həmçinin bir ay ərzində “İxlas” surəsini yüz dəfə, min dəfə və ya on min dəfə oxumağın fəziləti böyükdür. Bu ayda insan nə qədər çox salavat zikr etsə, bir o qədər çox savab əldə edər.
7. Bu ay dua etməyin də savabı böyükdür. Rəcəb ayında dua tez qəbul olunur.

Dualar iki qisimdir. Bəzi duaların adına “məsur” dualar deyilir. Yəni bunlar məsum imamların bizə öyrətdiyi dualardır. Məsələn, “Kumeyl” duası, “Əhd” duası və s. Həmçinin namazlardan sonra oxunan bəzi dualar. Məsələn:

“يا من أرجوه لئلا خير و آمن سخطه عند كل شر“

İkinci qisim dualar isə insanın Allahdan dilədiyi hər bir duadır. Bir nəfər belə nəql edir ki, babam dünyasını dəyişəndən sonra var-dövləti atamla əmimə qaldı. Əmim atama imkan vermədi ki, babamın irsindən ona bir şey qalsın. Əmimin övladları çox idi. Sonra atam dünyasını dəyişdi. Mənim də babamdan qalan mirasdan payımı almağa gücüm çatmadı. Hər nə var idisə, hamısını əmim və onun övladları mənimsədilər. Onlara gücümün çatmadığını gördükdə rəcəb ayının gəlməyini gözlədim. Rəcəb ayında onlara nifrin etdim. Onları necə nifrin eləmişdimsə, aqibətləri də elə həmin cür oldu.

Bu sözün mənbəyi Qurani-kərimdəndir. Həzrət Yusifin (ə) qardaşları etdikləri günaha görə gəlib atalarından xahiş etdilər ki, Allahdan onların bağışlanmasını diləsin. Həftənin ortası olduğundan Həzrət Yəqub (ə) onlar üçün dua etmədi. Dedilər:

“Bəs niyə dua etmirsən?” Buyurdu: “Cümə axşamını gözləyirəm.”

Cümə axşamı duaların qəbul olunan gecəsidir. Yəni bəzi zamanlar var ki, məhz həmin zaman dualar və nifrinlər qəbul olunur. Rəcəb ayı həmin zamanlardan biridir. İnsanın Allah ilə nə münacatı varsa, nə diləyi varsa, həmin zaman (rəcəb ayında) Rəbbi ilə bərqərar edə bilər.

8. Oruc tutmaq. Bu ay oruc ilə namazın xüsusi fəziləti vardır. Bu haqda hədislər çoxdur. Hər günün orucu özünəməxsus savabı ilə seçilir. Məsələn, bazardan köynək almağa gedəndə hər bir köynəyin özünəməxsus qiyməti olur. Bütün köynəklər eyni qiymətə olmur. Eləsi var beş manatadır, eləsi də var əlli manata. Bu ayda da hər günün orucunun özünəməxsus savabı vardır. Kim bir gün oruc tutsa, onun öz savabı, iki gün oruc tutsa, onun da öz xüsusi savabı, üç gün tutsa, onun da öz savabı, nəhayət, yeddi gün oruc tutsa, hədislərdə nəql olunduğu kimi, Allah-təala cəhənnəmin bütün yeddi qapısını həmin şəxsin üzünə bağlayar. Əgər səkkiz gün oruc tutsa, hədisdə nəql olunduğu kimi, Allah-təala cənnətin səkkiz qapısını onun üzünə açar. Doqquz gün, on gün və otuz gün oruc tutsa, yenə də hər bir günün, qeyd etdiyimiz kimi, özünəməxsus savabı vardır.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, (bu hədisi mərhum Şeyx Abbas Qummi “Məfatihül-cinan” kitabında, Seyid ibn Tavs “İqbal” kitabında nəql etmişdir) hər kim rəcəb ayında bütün ay ərzində oruc tuta bilmirsə və cümə axşamı, cümə və şənbə günləri, yəni üç gün ardıcıl olaraq oruc tutsa, Allah-təala onun əməl dəftərinə doqquz yüz ilin ibadətinin savabını yazar. Çünki Allah-təala rəcəb ayında Öz rəhmətini nazil etmək istəyir. Bu qədər savab bizə çox gəlir, lakin Allahın rəhmətinin müqabilində bu, çox hesab olunmur.

Başqa bir hədisdə isə belə nəql olunur ki, hər kim rəcəb ayının 13-15-də ardıcıl olaraq oruc tutsa, onun savabının həddi-hüdudu yoxdur. İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: “Hər kim rəcəb ayının otuz gününü oruc tutsa, Allah-təala ona “ey

mənim bəndəm, bugünə kimi etdiyin günahları bağışladım. Bu gündən yeni doğulmuş (pak) bir insan kimi sayılırsan” – deyə müraciət edər.

Bir nəfər soruşdu: “Ya Rəsulallah! Bəzən insan xəstəlik üzündən oruc tuta bilmirsə, nə etməlidir?” Həzrət (s) buyurdu: “Oruc tuta bilməyənlər hər günün əvəzində bir nəfər fəqirin qarnını qoyuzdursun.” Həmin şəxs yenə sual verdi: “Əgər bir şəxs kasıbdırsa və buna gücü çatmırsa, bəs onda nə etməlidir?” Həzrət (s) buyurdu: “Həmin savabı əldə etmək üçün bu duanı gün ərzində yüz dəfə zikr etsin.”

سُبْحَانَ إِلَهِ الْجَلِيلِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّسْيِيحُ إِلَّا لَهُ، سُبْحَانَ
الْأَعَزِّ الْأَكْرَمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ الْعِزُّ وَهُوَ لَهُ أَهْلٌ

9. Namaz qılmaq. Bu ayda tövsiyə olunan namazlardan bir neçəsinə diqqət yetirək:

Rəcəb ayının birinci gecəsinin iki xüsusi namazı vardır. Birincisi, məğrib namazından sonra qılınan iki rükət namazdır. Hər rükətdə bir dəfə “Həmd” surəsi, bir dəfə “Şərh” surəsi və üç dəfə “İxlas” surəsi oxunmalıdır. İkinci rükətdə də bir dəfə “Həmd” surəsi, bir dəfə “Şərh” surəsi və bir dəfə “Müəvvəzətəyn” (yəni “Fələq” və “Nas”) surələri oxunmalıdır. Namazın salamlarından sonra otuz dəfə “La ilahə illəllah” və otuz dəfə salavat söyləmək lazımdır. Bu, rəcəb ayının ilk gecəsinin namazıdır.

Bir namaz da vardır ki, iyirmi rükətdir. Bu namaz sübh namazı kimi, iki rükət, iki rükət şəklində qılınır. Hər bir rükətində bir dəfə “Həmd” və bir dəfə “İxlas” surəsi oxunmalıdır. Hər kəs bu namazı qılsa, Allah-təala onun malını, canını, ailəsini salamat saxlayar və onu qəbir əzabından amanda saxlayar. Halbuki bütün möminlərin ən çox qorxduğu da elə qəbir əzabıdır.

Hər bir şeyin öz dərmanı vardır. Məsələn, baş ağrısı, ürək ağrısı, təzyiqin yuxarı və aşağı olmasının öz dərmanı vardır. Qəbir əzabından qorxursansa və səni orada nələrin gözlədiyini

bilmirsənsə, indidən onun əlacı haqda düşün. Həmin əlaclardan biri rəcəb ayının birinci gecəsi qılınan iyirmi rükət namazdır.

Rəcəb ayında qılınan namazlardan biri də budur ki, onun xüsusi bir vaxtı yoxdur. Bu namaz rəcəb ayının axırına qədər hər gecə qılınmalıdır. Bu namaz iki rükətdir. Hər bir rükətində “Həmd” surəsindən sonra üç dəfə “Kafirun” surəsini və bir dəfə “İxlas” surəsini oxumaq lazımdır. Namazdan sonra xüsusi bir duası vardır ki, dua kitablarında qeyd olunmuşdur. Buyurulur ki, hər kim bu namazı qılsa, Allah-təala yetmiş həccin savabını onun əməl dəftərinə yazar.

Bu ayda qılınan namazlardan biri də belədir: Buyurulur ki, bu ayın hər hansı bir gecəsi (istədiyən gecə, yalnız bir gecə) iki rükət namaz qılınmalıdır. Namazın qaydası bu cürdür: Hər rükətdə bir dəfə “Həmd” surəsi və hər iki rükətdə yüz dəfə “İxlas” surəsi oxunmalıdır. İstəsən, hər rükətdə əlli dəfə “İxlas” surəsini oxu, istəsən bir rükətdə bir dəfə, ikinci rükətdə isə 99 dəfə oxu.

10. Qüsl almaq. Rəcəb ayının əməllərindən biri də budur ki, ayın əvvəli, ortası və axırında qüsl almağın savabı çoxdur. Yəni rəcəb ayı daxil olanda, ayın 15-i və ayın axırında qüsl almaq savabdır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, hər kim rəcəb ayının əvvəli, ortası və axırı qüsl alsın, bu qüslün şərəfinə xatir Allah-təala onun bütün günahlarını bağışlayar.

11. “Leylətül-rəqaib” gecəsinin əməlləri. Rəcəb ayının ilk cümə axşamı “Leylətül-rəqaib” adlanır. Yəni insan istədiklərinə nail olur. Bu gecənin əməli gün batmamışdan başlanır. Əvvəl həmin günü oruc tutmalı, iftardan sonra məğrib namazı qılınmalı, daha sonra isə bu gecənin on iki rükət namazı qılınmalıdır. Namazın qaydası belədir: Hər iki rükətdən bir salamı deyirsən. Sonra qalxıb təkbir (“Allahu Əkbər”) deyərək, növbəti iki rükəti qılırsan. Hər rükətdə də bir dəfə “Həmd”, üç dəfə “Qədr”, on iki dəfə “İxlas” surəsini oxuyursan. Namaz tamam olandan sonra bəzi zikrlər vardır ki, dua kitablarında qeyd olunub.

İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: “İnsan dünyasını dəyişəndən sonra elə ki, onu qəbrə qoyurlar, nurani bir varlıq onun yanına gəlir. İnsan ondan soruşar: “Mən indiyə qədər sən kimi gözəl, xoşətirli və xoşsöhbət bir varlıq görməmişəm. Sən kimsən və hardan gəlmişən?” Onun cavabında deyilər: “Əgər yadımdadırsa, sən filan ilin rəcəb ayında rəqəib gecəsində bir namaz qıldın. Mən həmin namazam, sənin yanında qiyamət gününə qədər qalmaq üçün məni göndəriblər və sən heç nədən qorxmıyacaqsan.”

Möminlər rəqəib gecəsi haqda geniş məlumat əldə etmək üçün “Məfatihül-cinan” kitabına müraciət edə bilərlər.

Möminlərdən xahiş edirik ki, rəcəb ayında dua edəndə bizləri də unutmasınlar. İnşallah, biz də dua edərkən sizi unutmarıq. Möminlər bir-birinə dua etsələr, hədislərdə nəql olunduğu kimi, bu dualar tez qəbul olar.

(51)

Rəcəb ayının fəzilətləri ilə

bağlı xütbə

(“Bəqərə” surəsinin 110-cu ayəsi)

Hüseyniyyə.10.05.2013-cü il (01 rəcəb 1434)

RƏCƏB AYININ FƏZİLƏTLƏRİ

(“Bəqərə” surəsinin 110-cu ayəsi)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى وَ اَلْيَقِ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى اَشْرَفِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَسْبُنَا وَحَسْبُ اِلٰهِ
الْعَالَمِ اَيُّ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ وَاللَّعْنَ الدَّائِمَ
عَلٰى اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعٍ اِ قِيَامِ يَوْمِ الدِّينِ
اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّحِيْمِ. بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. وَاقِيْمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تَقَدَّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ اِنْ اللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Allah-təala “Bəqərə” surəsinin 110-cu ayəsində buyurur:
“Namaz qılın və zəkat verin. Özünüz üçün qabağa nə yaxşı əməl
göndərsəniz, onu (n hamısını) Allahın yanında tapacaqsınız.
Həqiqətən, Allah etdiyiniz (bütün) əməlləri görəndir.”

Namaz və zəkat bir quşun iki qanadına bənzəyir. İnsan iki,
yəni maddi və mənəvi komponentlərdən təşəkkül tapmışdır.
Cəmiyyət də belədir. Namaz insanın ruhunun qidasıdır, zəkat isə
cəmiyyətin maddi qidasıdır. Bunlar bir-birinin ayrılmaz tərkib
hissələridir. Quşun bir qanadla uçması mümkün olmadığı kimi,
bunları bir-birindən ayrı təsəvvür etmək də mümkün deyildir.
Buna görə də namazla yanaşı, zəkati də vermək vacib
əməllərdəndir. Heç kəs elə düşünməsin ki, verdiyi ehsan və
sədəqə, yaxud ehtiyacı olanlara göstərdiyi yardım və s. kimi
əməlləri unudulub yaddan çıxacaqdır. Ayədə buyurulur ki,
özünüz üçün qabağa nə yaxşı əməl göndərsəniz, onu (n hamısını)
Allahın yanında tapacaqsınız. Bu ayədə “Allah üçün, peyğəmbər
üçün, qonşular üçün, övlad və ata-ana üçün” deyilmir. Qiyamət
günü insanları dünya aləmində bir-birilərinə bağlayan iplərin
hamısı qırılacaqdır. Hecə ki, Quranda da oxuyuruq:

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ

–O gün insan qaçar öz qardaşından, anasından və atasından.¹

O gün insan onların hamısından ayrılıb qaçar. O gün insan öz əməlləri ilə tək qalacaq. İnsan dünyaya gələndə tək gəldiyi kimi, gedəndə də tək gedəcəkdir. İnsan dünyadan gedəndə qorxur, “hara gedirəm, qarşıda məni nə gözləyir, başıma nələr gələcək, məndən öncə gedənlər görəsən haradadırlar?” – deyə düşünür. Əgər insan əməlisaleh olsa, onda Allah-təala həmin insana rəhm edəcəkdir. Heç kəs qəbir evinə toplum şəklində getmir. Kimliyindən asılı olmayaraq hər kəs tək gedəcəkdir. İnsan dünyasını dəyişəndən sonra onu yuyurlar, kəfəyə bükürlər, tabuta qoyub qəbiristanlığa aparırlar və məzara qoyub üstünü örtəndən sonra orada iştirak edən adamların hamısı geri qayıdırlar. İstər peyğəmbər olsun, istər şah olsun, istər böyük və ya kiçik olsun, ədalətli və ya zalım şəxs olsun, heç birinin fərqi yoxdur, əgər bu dünyaya gəlibsə, bir gün də getməlidir. Elə buna görə də Allah-təala buyurur:

وَمَا تَقْدُمُوا لَأَنفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ

–Özünü üçün qabağa nə yaxşı əməl göndərsəniz onu(*n hamısını*) Allahın yanında tapacaqsınız.

Gedib görəcəksiniz ki, bütün etdikləriniz oradadır. Yəni onların itib-batması mümkün deyil.

Bir gün bir dəstə insan İmam Hüseyn (ə) üçün ehsan vermək istəyirdilər. Bir qadın bütün xərci öz öhdəsinə götürür. Yeməkləri bişirmək üçün ocağı yandırmaq istəyirlər, lakin kibrit tapa bilmirlər. Oradakı adamlardan biri cibindən kibrit çıxarıb ocağı yandırır. Allah-təala onun bu əməlinin əcrini verir. Məhərrəm ayı bitəndən sonra bir nəfər yuxuda görür ki, həmin ehsanın savabını o qadına verirlər, lakin ocağı yandıran şəxsin savabını isə onun özünə verirlər. Deyirlər ki, onun hesabı ayrıdır. Yəni bir ocaq qalamağın da hesabı vardır. Heç nə hesab-kitabsız deyil.

¹ Əbəsə surəsi, 34-35-ci ayələr.

Mərhum İmam Xomeyni bir müctəhid, arif, adil, filosof, ürfan ustadı, İslam inqilabının rəhbəri, daxili və xarici zülmkarlarla mübarizə aparan və ömrünün hər anını ibadətlə keçirən bir şəxs idi. Böyük alim və ayətullahlardan biri İmam Xomeyniyə demişdir: “Mən yetmiş il zəhmət çəkmişəm, dərslər demişəm, dərslər almışam, xütbə oxumuşam, fətva vermişəm və insanları hidayət etmişəm və s. Bunların hamısının savabını verirəm sənə, sən də ömrünün bir dəqiqəsinin savabını mənə ver.”

İmam Xomeyni belə bir şəxsiyyət idi. Oğlu Əhməd deyir: “Atam dünyasını dəyişəndən sonra onu yuxuda gördüm. Gəlib mənə dedi ki, Əhməd, bir mənə bax. Mən baxanda gördüm ki, əlini qaldırıb tərpətdi və dedi: “Bu dünyada bunun da hesabını soruşurlar. Bura çox dəqiq bir aləmdir. Mən artıq keçmişəm, sənə deyirəm ki, dünyada əlli il fəravan yaşamağa görə bu əzəməti əldən verməyə dəyməz.”

Yuxudan oyandım və özüm-özümə fikirləşdim ki, axirət aləminin dəqiqliyini həm Quran, həm də hədislər bizə bəyan etmişdir.

قَمَنْ يَعْمَلْ مُتَّقَالًا ذَرَّةً خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مُتَّقَالًا ذَرَّةً شَرًّا يَرَهُ

–Kim (*dünyada*) zərrə qədər yaxşı bir iş görmüşsə, onu (*onun xeyrini*) görəcekdir. Kim də zərrə qədər pis iş görmüşsə, onu (*onun cəzasını*) çəkəcəkdir.¹

Bəs, atamın “əlli il” deməsi görəsən nəyə işarədir? Bu əlli ilin mənası nədir? Düşündüm və başa düşdüm ki, əlli yaşma az qalıb. Bu yuxudan sonra dəqiq bildim ki, mənim ömrüm əlli ildən artıq olmayacaq.”²

Seyid Əhməd Xomeyni elə əlli yaşında da dünyasını dəyişdi.

İnsan elə düşünməməlidir ki, bu dünyada qıldığı namaz, tutduğu oruc, verdiyi ehsan, insanlara göstərdiyi xidmət, ödədiyi xüms və zəkat, habelə çəkindiylə pis əməllər nəticəsiz

¹ Zəlzələ surəsi, 7-8-ci ayələr.

² Bunu nəql edəndə Seyid Əhməd Xomeyninin 49 yaşı olub.

qalacaq və bütün bunların hamısı itib-batacaqdır. İnsan gözlərini yumaraq bu dünyadan köçdükdən sonra digər bir aləmdə gözlərini yenidən açacaqdır. Bax elə o zaman əməllərinin hamısının Allahın məhzərində olduğunu görəcəkdir. Görəcək ki, hamısını onun üçün saxlayıblar. O zaman peşman olacaq ki, kaş bu əməllərdən daha çox yerinə yetirərdim. Qiyamət günü əməl edən də peşman olacaq, əməl etməyən də. Saleh əməl sahibləri az əməl etdiklərinə görə peşman olacaqlar.

Ümumiyyətlə, Allah-təala insanın hər bir əməlini görür.

إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

–Allah etdiyiniz (*bütün*) əməlləri görəndir.

Elədiyimiz əməllərin hamısı Allahın gözü qarşısındadır. Yəni insanın namaz qıldığı yer, bədən üzvləri, çiyində əməlləri yazan mələklər şəhadət verəcəklər. Aylar, günlər, hər bir saat və dəqiqələr insanın əməllərinə şəhadət verəcəklər.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, Allah-təala qiyamət günü bütün bəndələrini bir yerə toplayacaq. Sonra zamanı və məkanı yaradaraq onlardan hər bir insanın durumunu soruşacaq. Çünki insanın zaman və məkandan ayrı yaşaması mümkün deyildir. Hər bir kəsin hər hansı bir zamanda və ya məkanda etdiyi xeyir əməllərinə həmin zaman və məkan şəhadət verəcəkdir. Bununla da həmin şəxs səadətə çatacaqdır. Zaman və məkan pis əməllərinə görə günahkar insanların əleyhinə şəhadət verəcəklər. Pis əməllərinə şəhadət verildikdə də həmin şəxs bədbəxt olacaqdır.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur:

وَتَجَنَّبُوا الْمَعَاصِيَ يَتَّقُوا اللَّهَ يَرْجَى الْخُلَاصَ فَإِنْ مِنْ عَرَفَ حَرَمَةَ

رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَرَمَضَانَ... شَهِدَتْ لَهُ هَذِهِ الشُّهُورُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ...

–(*Camaat!*) Günahlardan çəkinin! Allahdan qorxun (*təqvalı olun*) ki, bu, sizin xilas olub nicat tapmağınızın ümid yeridir. Həqiqətən, kim rəcəb, şəban və ramazan aylarının hörmətini

saxlasa, haqqını (*qiymətini*) bilsə, qiyamət günü həmin aylar onun xeyrinə şahidlik edərlər...

وَبِنَادِي مَنَادٍ: يَا رَجَبُ وَيَا شَعْبَانُ وَيَا شَهْرَ رَمَضَانَ كَيْفَ عَمَلُ هَذَا الْعَبْدِ فِيكُمْ كَانَتْ طَاعَتُهُ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ؟

فَيَقُولُ: رَبَّنَا مَا تَزُودُنَا إِلَّا اسْتِعَانَةً عَلَى طَاعَتِكَ وَاسْتِعْدَادًا لِمَوَادِّ فَضْلِكَ وَلَقَدْ تَعَرَّضَ بِحَمْدِهِ لِرِضَاكَ وَطَلَبَ لِمَطَاقِيَّتِهِ مُحِبَّتَكَ.

–Qiyamət günü carçı səslənib deyər: “Ey rəcəb, ey şəban və ey ramazan, bu bəndənin sizdəki əməllərinə görə Allah-təalaya itaət etməsi necə idi? Cavab verəcəklər ki, ey Rəbbimiz, o, bizdə yalnız Sənin itaətin üçün azuqə topladı, Sənin fəzl və mərhəmətini qazanmağa çalışdı. O, Sənə şükür etməklə Sənin razılığını, itaəti ilə Sənin sevgini qazandı, təqvası sayəsində günahlardan uzaqlaşmaqla qurtuluşa ümid bəslədi.”

فَقَالَ لِلْمَلَائِكَةِ الْمُوكِلِ: بِهَذِهِ الشُّهُورِ مَاذَا تَقُولُونَ فِي هَذِهِ الشَّهَادَةِ لِهَذَا الْعَبْدِ؟

فَيَقُولُونَ يَا رَبَّنَا صَدَقَ رَجَبٌ وَشَعْبَانٌ وَشَهْرُ رَمَضَانَ، مَا عَرَفْنَاهُ إِلَّا مُقْبِلًا فِي طَاعَتِكَ مُجْتَهِدًا فِي طَلَبِ رِضَاكَ... فَيَعْنِدُ ذَلِكَ بِأَمْرِ اللَّهِ بِهَذَا الْعَبْدِ إِلَى الْجَنَّةِ

–Sonra həmin carçı bu aylara müvəkkil olan və nəzarət edən mələkləri səsləyib soruşar: “Bu bəndə haqqında edilən şahidliyə nə deyirsiniz (*fikriniz nədir*)? Cavab verəcəklər ki, İlahi, rəcəb, şəban və ramazan doğru deyir. Biz onu yalnız Sənə itaət edən, Sənin razılığını qazanmağa çalışan gördük.”

Bu vaxt Allah-təala həmin bəndəyə əmr edəcək ki, cənnətə daxil olsun.

Allah-təala rəcəb ayına belə bir fəzilət vermişdir. Hər il rəcəb ayı gəlib-gedir, elə insan var ki, bu aydan nəsə əldə edir, eləsi də var ki, heç nə əldə etmir. Bəzi insanlar bu ayda ötən

hər anından və dəqiqələrindən belə bəhrələnir, eləsi də vardır ki, qafildir, yəni rəcəb, şəban və ramazan aylarının nə olduğunu dərk etmir.

Bu ay çox fəzilətli aydır. Adəm (ə) Allah-təaladan soruşdu: “İlahi, zamanların içərisində hansı zaman daha fəzilətlidir. Allah-təala buyurdu: “Ey Adəm, rəcəb ayının on beşinci günü ən fəzilətli gündür.”

Rəcəb ayı ilk günündən axırncı gününə qədər bərəkətlidir. Lakin on beşinci günün özünəməxsus özəlliyi vardır.

Hər kim rəcəb ayının on beşinci günü oruc tutsa, zikr etsə, sədəqə versə, günahlardan çəkinsə, həmin şəxsin mükafatı cənnətdir.

Ey Adəm, öz övladlarına rəcəb ayının fəzilətləri haqda danış ki, bu ayda, xüsusilə rəcəb ayının on beşinci günü günah etməsinlər.

Rəcəb ayında tövsiyə olunmuş əməllər

1. Rəcəb ayında tövsiyə olunan ən mühüm əməllərdən biri oruc tutmaqdır. Bu ayda oruc tutmağın çox fəzilətləri vardır. Allah-təala insanları bağışlamaq bəhanəsi ilə bu ayı yaratmışdır. İnsanlara tövsiyə olunub ki, bağışlanmaq istəyirsinizsə, gərək rəcəb ayında ibadət edəsiniz. İslam Peyğəmbəri (s) hədislərin birində rəcəb ayının hər bir gününün orucunun savabını bəyan etmişdir. Burada yaxşı olar ki, rəcəb ayının bir neçə gününün savabı barədə hədisə diqqət yetirək.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): أَلَا قَمَنَ صَامٍ مِنْ رَجَبٍ يَوْمًا إِيَّانَا وَاجْتِسَابًا
اِسْتَوْجَبَ رِضْوَانَهُ اللَّهُ الْأَكْبَرُ وَأُطْفِئَ صَوْمُهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ غَضَبَ اللَّهِ وَ
أُغْلِقَ عَنْهُ بَابًا مِنْ أَبْوَابِ النَّارِ وَلَوْ أُعْطِيَ مِثْلَ الْأَرْضِ ذَهَبًا مَا كَانَ بِأَفْضَلَ
مِنْ صَوْمِهِ... وَلَهُ إِذَا أَمْسَى عَشْرَ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٍ وَمَنْ صَامَ مِنْ رَجَبٍ
يَوْمَيْنِ لَمْ يَصِفِ الْوَاصِفُونَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ وَأَهْلِ الْأَرْضِ مَا لَهُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ

الكرامة وكتب له من الأجر مثل أجور عشرة من الصائدين في عمرهم
 ويشفع يوم القيامة في مثل ما يشفعون فيه... ومن صام من رجب ثلاثة
 أيام جعل الله بينه وبين النار خندقاً أو جباباً ويقول الله عز وجل عند
 إفتارِهِ: قد وجب حقك علي ووجبت لك محيتي وولائي أشهدكم يا
 ملائكتي أنني قد عفرت له

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Kim rəcəb ayında iman və
 ixlasla bir gün oruc tutsa, Allahın böyük rizvanına nail olar. Onun
 tutduğu oruc qiyamət günündə Allahın qəzəbini sakitləşdirib
 cəhənnəmin qapılarından birini bağlayar. Yer üzünü qızılla
 doldurub ona versələr də bu, onun üçün tutduğu (*həmin*) orucdan
 dəyərli olmaz. Həmin günün gecəsi onun on duası qəbul olunur.
 Kim rəcəb ayında iki gün oruc tutarsa, Allah dərgahında ona
 veriləcək kəraməti göydə və yerdə olanlardan heç kim vəsf edə
 bilməz. Ona ömrü boyu doğru danışan on insanın savabı verilir,
 qiyamət günündə şəfaət edənlər kimi o da şəfaət edir. Kim rəcəb
 ayında üç gün oruc tutarsa, Allah onunla cəhənnəmin arasında bir
 xəndək və ya fasilə yaradar. İftar edərkən Allah ona belə buyurur:
 Sənin haqqını ödəmək Mənə vacibdir. Sənə Öz məhəbbət və
 vilayətimi vacib etdim. Ey Mənim mələklərim, sizi şahid tuturam
 ki, Mən onun günahlarını bağışladım.

Başqa bir hədisdə nəql olunur ki, hər kim rəcəb ayında üç
 gün ardıcıl olaraq, yəni həftənin cümə axşamı, cümə günü və
 şənbə günü oruc tutsa, Allah-təala doqquz yüz ilin ibadətinin
 savabını ona verər.

Allah bizlərə mərhəmət edir, əta edir, hər bir bəhanə ilə
 insanların qəflətdən oyanmasını, heyvanlardan seçilib insanlar
 kimi yaşamasını istəyir.

2. Rəcəb ayında səfəriş olunmuş ikinci əməl dua etməkdir.

Dualar iki qisimdir. Bəzi dualara “məsur” dualar deyilir. Yəni
 məsumların bizə öyrətdiyi dualar. Məsələn, “Kumeyl” duası.
 İkinci qisim dualar isə insanın Allahdan dilədiyi dualardır.

3. Quran oxumaq.

Bu ayda Quran oxumağın, öyrənməyin və öyrətməyin çoxlu fəziləti vardır.

4. Sədəqə vermək.

5. İnsanları bağışlamaq. Sənə pislik edən ən pis insanları belə bağışlamağın fəziləti vardır. Allahın bu əməldən xoşu gəlir.

6. İmam Hüseyin (ə) ziyarəti.

Rəcəb ayında İmam Hüseyin (ə) uzaqdan da olsa belə ziyarət etməyin özünəməxsus savabı vardır.

7. Rəcəb ayının namazları.

Rəcəb ayında hər bir ibadətin fəziləti vardır, lakin namaz və orucun xüsusi savabı vardır. Bu ayda bəzi namazlar təkid olunmuşdur. Rəcəb ayında təkid olunmuş namazlardan biri hər gecə iki rükət namaz qılmaqdır. Bu iki rükət namazın qılınma qaydası belədir: Birinci rükətində “Həmd” surəsindən sonra üç dəfə “Kafirun” surəsini və ikinci rükətdə “Həmd” surəsindən sonra bir dəfə “İxlas” surəsini oxumaq lazımdır. Namazdan sonra üç dəfə bu dua oxunmalıdır:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يَحْيَىٰ وَ يَمُوتُ

İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: “Kim bu namazı hər gecə qılsa, Allah-təala onun bu ayda etdiyi duaları qəbul edər, altmış qəbul olunmuş həcc və ümrənin savabını ona verər.

Rəcəb ayında təkid olunmuş namazlardan ikincisi dörd rükətdir. Birinci rükətində “Həmd” surəsindən sonra yeddi dəfə “Ayətəl-kürsü”nü, ikinci rükətində “Həmd” surəsindən sonra beş dəfə “İxlas” surəsini, on dəfə “əstəğfirullahəlləzi la ilahə illa hu. Və əsəluhut-tövbə” – “أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ” – duasını oxumaq lazımdır. Bu namaz zöhr ilə əsrin arasında qılınmalıdır.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Bu namazı qılan hər bir şəxsin əməl dəftərinə ölən gününədək hər gününə min xeyir əməl yazılır və öləndə də həmin şəxs səadətə çatar. Bu namaz

həmişə söylədiyimiz “اللهم اجعل عواقب أمورنا خيراً” – “İlahi aqibətimizi xeyirli et” fikrinin həyata keçməsinə səbəb olar.

8. Rəqəib gecəsi.

Rəcəb ayının əməllərindən biri də “rəqəib gecəsi”nin əməlidir. Rəcəb ayının ilk cümə axşamı günü “rəqəib gecəsi” adlanır və həmin gecə cümə gününə keçən gecədir. Bu günün gündüzünü oruc tutmaq, gecəsinin isə on iki rükət namazını qılmaq müstəhəbdir. Bu namazın qılınma qaydası belədir: Məğrib ilə işa namazının arasında qılınır. (Sübh namazı kimi, iki rükət şəklinə qılınır.) Hər rükətdə də bir dəfə “Həmd”, üç dəfə “Qədr”, on iki dəfə “İxlas” surəsini oxumaq lazımdır. Namaz bitəndən sonra bəzi zikrlər vardır ki, (səcdə halında oxunulur) dua kitablarında qeyd olunmuşdur.

İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: “Bu namazı qılan hər bir şəxs dünyasını dəyişəndən sonra bir nurani şəxs onun qəbrinə daxil olar. Dünyasını dəyişən şəxs təəccüblə soruşar: “Sən kimsən?” Həmin şəxs deyər: “Rəqəib gecəsi qıldığın namazam, mənə qiyamət gününə qədər sənin yanında olmağı əmr ediblər.”

Hücr ibn Ədiy

Burada bir məsələyə münasibət bildirməklə öz dini borcumuzu yerinə yetirmək istəyirəm. Həzrət Peyğəmbərin (s) səhabələri bizim üçün son dərəcə möhtərəm sayılırlar. Lakin İslam məzhəbləri arasında bu məsələdə fikir ayrılığı vardır. Şiə əqidəsinə əsasən, bəzi səhabələr ədalətliidlər, bəziləri isə fasiqdirlər. Başqa məzhəblərin nəzərinə əsasən, Həzrət Peyğəmbərin (s) bütün səhabələri möhtərəmdirlər və onların barəsində fikir irəli sürmək olmaz.

Sual oluna bilər ki, bəs görəsən Qurani-kərimdə münafıqlar barəsində nazil olan ayələr kimlərə aiddir? Yoxsa həmin ayələr Həzrət Peyğəmbərdən (s) 100 il, 1000 il sonra dünyaya gələn insanlar barəsində nazil olmuşdur? Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) “Ey Rəsulum, münafıqlərə söylə”, “Münafıqlərlə söhbət etmə”,

“Münafıqlar belə etdilər”, “Münafıqlar sənə belə dedilər” – deyə söylədikdə kimləri nəzərdə tuturdu?

Münafıq o kəsə deyilir ki, dildə müsəlman olduğunu etiraf etməsinə baxmayaraq, qəlbən İslamı qəbul etməyib. Bizim əqidəmiz budur ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) ətrafında olanların bir dəstəsi adil insanlar idilər və iman gətirdiklərini də sidq-ürəklə deyirdilər. Digər bir dəstəsi isə Həzrət Peyğəmbərin (s) ətrafında olmalarına baxmayaraq, yalan danışdılar. Qurani-kərimdə münafıqlar dedikdə, Həzrət Peyğəmbərin (s) ətrafında olub dildə iman gətirən və qəlbində isə iman gətirməyənlər nəzərdə tutulur. Onlardan bəziləri isə sonralar cinayət törətdilər.

Müaviyə Həzrət Peyğəmbəri (s) görmüşdü və səhabə idi. O, Qədr-xum günü Həzrət Peyğəmbərin (s) üzünə qayıtdı. Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əlini (ə) təqdim edərkən Müaviyə etiraz əlaməti olaraq çiyin atıb getdi. Onlardan bəziləri Qədr-xum günü Həzrət Peyğəmbərə (s) “sən hər nə dedin biz yerinə yetirdik, indi də əmioğlunu bizə hakim etmək istəyirsən?” – dedilər. Bəziləri isə həmin adamlar idilər ki, sonradan müsəlmanları öldürdülər.

“Səhabələr barəsində heç bir söz demək olmaz”, – deyə söyləyənlər Kərbəlada beş səhabəni şəhid etdilər. Kərbəlada Həbib ibn Məzahiri kim öldürdü? Həbib ibn Məzahirin Həzrət Peyğəmbərin (s) səhabəsi olduğunu kim inkar edir? Müslüm ibn Ovsəcəni kim öldürdü? Kərbəlada beş səhabəni şəhid edən kimlər idilər? Kərbəla hadisəsindən qabaq İmam Həsəni (ə) zəhərləyib ciyərlərini parçalayanlar kimlər idi? Həzrət Peyğəmbərin (s) balalarını kimlər qətlə yetirdilər? Bütün bu cinayətləri kimlər törətmişdir?

Həzrət Peyğəmbərin (s) möhtərəm səhabələrindən biri də Hücr ibn Ədiydir. Bəs, Hücr ibn Ədiy kimdir? Hücr ibn Ədiy əvvəllər “Hücrul-xeyr” ləqəbi ilə tanınmış bir şəxs idi. O, öz dövrünün təqvalı insanlarından biriydi. O, Həzrət Peyğəmbərin (s) dövründə cavan olmasına baxmayaraq, zöhd və təqvada məşhur bir şəxs idi. Hücr ibn Ədiy duaları həmişə qəbul olan bir şəxs idi.

Onu qolubağlı Şama, yəni Müaviyənin yanına aparanda dəstəmaz almaq üçün su istədi. Dedilər ki, su yoxdur. Sabah üçün bir içim su payın var, onu da sabah verəcəyik. Dedi: “Onu indi verin dəstəmaz alım, sabah içmək üçün sizdən su istəmərəm.” Razılaşmayıb dedilər: “Əgər sabah yolda susuzluqdan ölsən, Müaviyə sənin əvəzinə bizi öldürər.” Hür ibn Ədiy onları başa sala bilmədiyini görəndə əllərini Allahın dərgahına qaldırıb dedi: “İlahi, dəstəmaz almaq istəyirəm, lakin suyum yoxdur.” Gördülər ki, bir anda göy üzünü buludlar aldı və yağış yağmağa başladı. Hür ibn Ədiy dəstəmaz almaq üçün qabını yağış suyu ilə doldurdu. Qab dolduqdan sonra buludlar göy üzündən çəkildi. Sonra dəstəmaz alıb namazını qıldı. Onlar bu hadisəni gördükdə Hür ibn Ədiydən onlara da dua etməsini istədilər. Hür dedi: “İlahi, xeyirli işləri bizim qarşımıza çıxart.” Bilirdi ki, onlar nanəcib insanlardır. Əgər onlar yaxşı adam olsaydılar, onu qolubağlı Müaviyənin yanına aparmazdılar. İnsan nə qədər anlamaz olmalıdır ki, Peyğəmbərin (s) səhabəsinin qollarını bağlayıb əsir götürsün və üstəlik ondan dua etməsini də xahiş etsin.

Hür ibn Ədiy belə bir şəxsiyyət idi. İslam Peyğəmbərinin (s) vəfatından sonra o, daim Həzrət Əlinin (ə) yanında idi. Siffeyn, Nəhrəvan və Cəməl döyüşlərində Həzrət Əlinin (ə) yanında olub.

Hicrətin 51-ci ilində Müaviyə Ziyad ibn Ubeyhi Kufə şəhərinə vali təyin etdi. Ziyad ibn Ubeyh Kufəyə vali təyin olunan gün ilk xütbəsində Əhli-beytə (ə) lənət oxudu. Hür ibn Ədiy ayağa qalxıb dedi: “Utanmırsan?! Məgər Quran sizə Əhli-beytə (ə) məhəbbəti sifariş etmədimi? Həzrət Peyğəmbər (s) Əhli-beyti (ə) sizə tapşırmadımı?”

Ziyad ibn Ubeyh Hürün sözlərindən əsəbiləşib getdi və onun həbs edilməsinə dair göstəriş verdi.

Hür ibn Ədiy tək deyildi, bir neçə nəfərlə birlikdə idi. Axırda kimlərsə vasitəçiliyi ilə onları tutub Ziyadın yanına gətirdilər. Ziyad bir məktub yazdı və onların əl-qolunu da bağlatdırıb Müaviyəyə göndərdi. Şam şəhərinin yaxınlığında

yerləşən Mərci-əzra adlı bir məndəqədə (hazırda Hücr ibn Ədiyin sökülmiş qəbri oradadır, özü də həmin məntəqədə dünyaya gəlmişdi) əsir saxladılar. Müaviyəni bu məsələdən xəbərdar etmək üçün iki nəfəri onun yanına göndərdilər. Əsirləri qorxutmaq üçün onların sayı qədər (on iki) də qəbir qazdılar. Sabahısı gün Hücr ibn Ədiydən soruşdular: “Əlinin (ə) haqqında fikrin nədir.” O da Həzrət Əli (ə) barədə fikirlərini eləcə olduğu kimi bildirdi. Sonra Hücrü və onun dostlarından beş və ya altı nəfəri öldürdülər, qüsl verib, kəfənləyərək namazlarını qıldılar və dəfn etdilər. Qalanlarını isə əli-qolu bağlı halda Müaviyənin hüzuruna apardılar.

Aləmə xəbər yayıldı ki, Müaviyənin əmri ilə Hücr ibn Ədiyi öldürüblər. Abdullah ibn Ömər həmin vaxt bazarda idi. Bu xəbəri eşidəndə isə çox narahat olub ağlamağa başladı. Yalnız Həzrət Əlinin (ə) tərəfdarları deyil, qarşı tərəf də bu hadisədən sonra narahatlıq keçirirdilər. Görəsən, Müaviyə hansı səbəbə və hansı cəsarətlə İslam Peyğəmbərinin (s) tərif etdiyi bir şəxsi öldürüb?!

Rəbi ibn Ziyad Müaviyə tərəfindən Xorasan vilayətinin hakimi təyin olunmuşdu. Hücr ibn Ədiyin ölüm xəbərini eşitdikdə demişdi: “İlahi, artıq bu həyatda yaşamaq istəmirəm.” Rəvayətə əsasən, o, elə oradaca dünyasını dəyişmişdir.

Həsən Bəsriyə xəbər verdilər ki, Müaviyə Hücr ibn Ədiyi öldürüb. Soruşdu ki, öldürükdən sonra ona qüsl veridilərmə? Dedilər: “Bəli.” Soruşdu: “Kəfənə büküldülərmə?” Dedilər: “Bəli.” Yenə soruşdu: “Ona cənazə namazı qıldılarmı?” Dedilər: “Bəli.” Bir daha soruşdu: “Üzü qibləyə dəfn etdilərmi?” Dedilər: “Bəli.” Həsən Bəsri dedi: “Bu əməllərlə onlar özlərini məhkum ediblər. Müsəlman hesab etdikləri insanı niyə öldürdülər?!”

Müaviyə hicrətin 51-ci ili Məkkə şəhərinə gəldi. İmam Hüseyinlə (ə) görüşdü. Söhbət əsnasında Müaviyə dedi: “Atanın dostlarının başlarına nələr gətirdiyimdən xəbərin varmı?” Həzrət (ə) buyurdu: “Nə etdin?” Müaviyə dedi: “Hücrü və onun ətrafında

olanların hamısını öldürdüm. Sonra onlara qüsl verib, kəfənə büküb, namazlarını qıldırıb və üzü qibləyə dəfn etdirdim.”

İmam Hüseyin (ə) orada iki cümlə buyurdu: “Dünyanın ən yaxşı adamlarını özünə düşmən etmisən.” (Yəni qiyamət günü o, sənin qarşına şəfaətçi əvəzinə düşmən kimi çıxacaqdır.) Daha sonra Müaviyəyə baxıb buyurdu: “Ey Müaviyə, əgər mən sənin adamlarından birini öldürsəm, ona nə qüsl verərəm, nə kəfənə bükərəm, nə namazını qılarım və nə də üzü qibləyə dəfn edərim.” (Yəni mən səni və sənin dostlarını kafir hesab etdiyim üçün öldürərəm. Kafir şəxsə qüsl verməzlər, namaz da qılmazlar. Sən müsəlmanları öz əlinlə öldürüb sonra da öz əlinlə ona qüsl verirsen. Lakin mən öldürdüklərimə qüsl vermərəm. Çünki mən heç bir vaxt müsəlman öldürmərəm. Mən yalnız kafiri öldürərəm.)

Əbul Əsvəd deyir ki, Müaviyə Ayişə ilə də görüşdü. Hücr ibn Ədiyin macərasını Ayişəyə də danışdı. Ayişə dedi: “Niyə Hücrü öldürdün?” Müaviyə dedi: “Ümmət üçün belə məsləhət bildim.” Sonra Ayişə dedi: “Mən Peyğəmbərin (s) belə buyurduğunu eşitmişəm:

سَيَقْتُلُ بَعْدُ رَأْسَ نَاسٍ يَغْضَبُ اللَّهُ لَهُمْ وَأَهْلَ السَّمَاءِ

–Tezliklə Əzrada bir dəstə insanı öldürəcəklər. Allahın və göy əhlinin qəzəbi onların qatillərinə şamil olar.”

Axırda Müaviyə Hücr ibn Ədiyi öldürdüyünə görə peşman oldu. Ölüm yatağında can verərkən öz-özünə deyirdi:

يَوْمِي مِنْكَ يَا حَجْرٍ - يَوْمٌ طَوِيلٌ !

–Ey Hücr, səninlə mənim (qiyamət günündə məhkəməmiz) çox uzun çəkəcək.

Bəli, Müaviyə bu sözləri deyə-deyə öldü.

Həzrət Əli (ə) İraq əhlinə xitab edərək belə buyurdu:

يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ سَيَقْتُلُ مِنْكُمْ سَبْعَةٌ نَفَرٍ بَعْدُ رَأْسَ ، مِثْلَهُمْ كَمِثْلِ أَصْحَابِ

الْأَخْذِ

–Ey İraq əhli, tezliklə Əzrada yeddi nəfəri öldürəcəklər. Onların məsəli əshabi-uxdudun məsəli kimidir.

Allah-təala Qurani-kərimdə “Əshabi-uxdud” barəsində buyurur:

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ذَاتِ الْوُثُودِ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعُلُونَ بِالْمُؤَيَّدِ

شُهُودٍ

–And olsun bürcləri olan göyə. Və and olsun vəd olunmuş günə (*qiyamət gününə*). Və and olsun (“Uxdud” *hadisəsini*) müşahidə edənə və onların müşahidə etdiklərinə. Ölüm olsun o “xəndək” sahiblərinə (*onlara qarşı çıxan möminləri odla dolu xəndəyə atan kafir və zalım şaha və onun köməkçilərinə*)! O odunla dolu şölələnən atəş. O zaman onlar odun ətrafında (*tamaşa etmək üçün*) əyləşmişdilər. Və möminlərin başlarına gətirdiklərinə tamaşa edirdilər.

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ

–Onlar möminlərə yalnız (*sifətləri və işləri*) Allaha iman gətirdiklərinə görə eyib və irad tuturdular.

Onların başqa heç bir günahları yox idi. Onların dinlərinə deyil, yalnız Allaha inandıqlarına görə belə zülmə məruz qalmışdılar.

Həm Müaviyə, həm də ondan qabaqkı və sonrakı zülmkarlar bu cür cinayətlər törətdilər. Onların bu cinayətləri tarixə yazıldı və keçmişdə qaldı. Lakin müasir dövrdə Hücrün qəbrini açıb onun cənazəsini götürüb aparmağın mənası nədir?! İnkişaf və tərəqqi etmiş, kosmosa yol tapılan bir zamanda, nəhayət kompyuter dövrü olan bir vaxtda insanlar niyə bunu anlamırlar?! Məgər onlar başa düşmürlərmi ki, 1400 il bundan qabaq dünyasını dəyişmiş bir insanın qəbrini açıb cəsədini götürüb aparmaq nə qədər qəbahətli bir işdir?! Onların ürəyindəki bu kin-küdurət haradandır?

Babaları Müaviyə bu cinayəti etdi və ölüb getdi. Bu işi görənlər görək onun ölüm yatağında Hücrə etdiyi müraciətdən də bir ibrət dərsi alsınlar?! Müaviyə Hücr ibn Ədiyi öldürüb dəfn etdi. Amma bu gün onun törəmələri Hücrün qəbrini dağıdaraq cənazəsini çıxarıb aparırlar. Etdikləri əməllərdən utanmırlarmı?! İnsan ədəbli olar, əxlaqlı olar, mərifətli olar və nəhayət, insan insan olar. Onları bu kimi cinayətlərə sövq edənlərin də ağı yoxdur. İnsanda azacıq ədəb və mənəviyyat olmalıdır ki, müsəlmanları bundan artıq ixtilafa sürükləməsin. Heç olmasa pul verib qəbirlərdən müsəlmanların sümüklərini çıxartdırmasınlar. İnsan nə qədər nadan və mənəviyyatsız olmalıdır ki, belə işləri görsün. Hər şeyin bir həddi-hüdudu var axı. Heç olmasa etdiyiniz əməllərdən az da olsa utanın! Nə istəyirsiniz bu müsəlman məmləkətlərindən, bu torpaqlarda yaşayan insanlardan? Gündə bir ölkəyə qoşun çəkib insanları öldürür, şəhərlərini xarabaya çevirirsiniz. Axı siz də insansınız. Əgər insansınızsa, onda bəs nə istəyirsiniz bu günahsız insanlardan?

Biz bu gün İslam Peyğəmbərinə (s) müraciət edirik və onu şahid tuturuq ki, biz onun səhabələrini sevirik. Həm Həzrət Peyğəmbəri (s) sevirik, həm onun səhabələrinə qarşı qəlbimizdə məhəbbət var. Onlara hörmətsizlik edənləri, xüsusilə Hücr ibn Ədiyin qəbrini dağıdanları məhkum edirik və bu yolda əlimizdən gələni əsirgəməyəcəyik.

Buna görə də müsəlmanlara vəhdət və birlik lazımdır. Sünnilər və şiələr əl-ələ verib əbədi olaraq qardaş olmalıdırlar. Keçmişdəki bütün ixtilafları unudub müasir dövrdə qardaş olmaq lazımdır. Birinci xəlifə kim olub, ikincisi kim olub, üçüncüsü və dördüncüsü kim olub, bu kimi məsələləri bir kənara qoyub birləşmək gərkdir. Vəhdət və birlik bu gün bizə namaz kimi vacibdir. Sünnilər və şiələr arasında yaranan ixtilafların əsas səbəbkarının da yadelli düşmənlər olduğunu artıq kiçik uşaqlar da belə anlayırlar. Bunu müsəlmanlar düşünüb öz aralarında həll etməlidirlər. Hamı bilsin ki, cinayət

törədənələr cavabsız qalmayacaqlar. Onlar törətdikləri bu cinayətlərdən və yaratdıqları ixtilaflardan bir nəticə əldə edə biləcəklərini də düşünməsinlər. Tarix boyu onların babaları da öz hiylə və cinayətlərindən heç bir nəticə əldə edə bilməyiblər. İndi də belə olacaq və heç bir nəticəyə çatmayacaqlar. Allah-təala İslam ümməti arasında qələmi və fikri ilə ixtilaf salanların qələmini və qədəmini məhv etsin.

İlahi, Öz izzətin xatirinə izzətimizi əlimizdən alma. İlahi, Öz izzətin xatirinə müsəlmanlara birlik və vəhdət kəramət elə. İlahi, müsəlmanlar arasında vəhdəti sındıran qələmləri sındır!

(52)

*Rəcəb ayının fəzilətləri ilə
bağlı xütbə
("Furqan" surəsinin 77-ci ayəsi)
Hüseyniyyə.02.05.2014-cü il (03 rəcəb 1435)*

RƏCƏB AYININ FƏZİLƏTLƏRİ
(“Furqan” surəsinin 77-ci ayəsi)

Dua

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ الَّذِي جَعَلَ الدَّعَاءَ مِفْتَاحًا لِرَحْمَتِهِ
وَوَسِيلَةً لِلْفَوْزِ بِقُرْبَتِهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى اَشْرَفِ بَرِيَّتِهِ سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا
مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ سَيِّمًا بَقِيَّةِ اِلهِ فِي اَرْضِهِ اَللّٰهُمَّ اَلْعَنْ اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعٍ مِنَ الْاَن
اِ فَيَا يَوْمَ الدِّينِ

Allah-təala “Furqan” surəsinin 77-ci ayəsində İslam Peyğəmbərinə (s) xitab edərək belə buyurur:

قُلْ مَا يَعْبَأُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دَعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامٍ

–(Ey Rəsulum) de: “Əgər sizin dualarınız olmasa, Rəbbim yanında dəyər və qiymətiniz olmaz. Siz *(nazil olan kitabı və göndərilən Peyğəmbəri)* təkzib etdiniz. Buna görə də *(bu təkzib və əməlləriniz)* tezliklə *(sizin üçün)* ayrılmaz və daimi bir əzab olacaqdır.”

Məlumdur ki, Allah-təala dua üçün bir əcr və savab təyin edib. Kim dua edirsə, deməli, Allahla münacat edir və Onunla danışır. Dua insanların Allahla danışığıdır. Əlbəttə, bu danışığa və söhbətlərə qarşılıqlıdır. Allah da insanla söhbət edir. Quran Allahın insanla etdiyi söhbət, dua isə insanın Onunla danışması deməkdir.

Bəzi dualar vardır ki, onlara “məsur” dualar deyilir. Məsələn, Kumeyl, Nüdbə, Əbu Həmzə Sumali, Cövşən kəbir, Təvəssül duası və s. Bu duaları bizə məsumlar öyrətmişlər. Bundan əlavə, insanların Allahdan dilədiyi istəklərin hamısı da bir növ duadır. Bütün bunların hamısının özünəməxsus dərəcəsi, əcr və savabı vardır.

Dua barədə ikinci məsələ budur ki, Allah insanın etdiyi hər bir duanı eşidir və qəbul edir. Qəbul etmək də belədir ki, duaların bəzisini tez qəbul edir, bəzisini gec qəbul edir, bəzisini isə sonraya saxlayır. Çünki insan üçün nəyin məsləhətli olduğunu O, daha yaxşı bilir. Bu məsələ də aydın bir məsələdir.

Üçüncü və daha mühüm olan məsələ isə budur ki, hər bir dua istər “məsur” dualar olsun, istər insanın Allahdan dilədiyi istəklər olsun, əgər dildə söylədiklərini qəlbləri də təsdiqləsə, bu dua həmin şəxslərə xüsusi mənəviyyat və ruhaniyyət bəxş edir. Yəni dua etməyin əcri və insanın istədiklərinə nail olması öz yerində, amma insanın Allaha yalvara-yalvara dua etməsi, hacətlərini istəməsi həm də onda mənəviyyat və ruhaniyyət yaradır. Belə olduqda insan nurun içərisinə qərq olur və nuraniyyət tapdığını artıq hiss etməyə başlayır.

Dua edilən hal insana bir şərəfət bəxş edir və insan hiss edir ki, bu mənəvi bağlılıq, mənəvi rabitə və bu nuraniyyət ona bir şərəfət bəxş etmişdir. Hər bir halda əgər insanın dili ilə qəlbi bir olmasa, heç bir nəticə də hasil olmayacaqdır. Çünki dil deyən zaman qulaq başqa bir şeyə qulaq asırsa, yaxud göz başqa yerə baxırsa, ürəyində başqa bir şey fikirləşirsə, artıq buna dua deyilməz. Bu, sadəcə olaraq dildə deyilən bir sözə bənzəyir ki, belə sözlərin də heç bir mənası yoxdur. Yox, əgər dil ilə qəlb həmahəng olsa, o zaman insan anlayar ki, bundan öncə etdiyi yüngül və mənasız əməllər səhv imiş.

İnsan keçmişdə etdiyi pis əməllərinə görə öz-özlüyündə xəcalət çəkirsə, utanırsa və hətta buna görə tər tökürsə, deməli, həmin şəxsdə yavaş-yavaş nuraniyyət hissi oyanmaq üzrədir. Belə olanda insan Allahdan başqasından bir şey istəməkdə zillət hissinin olduğunu başa düşür. Məsələn, insan birindən pul, kömək və başqa şeylər istədikdə onda artıq zillət hissi yaranır. Amma əksinə olaraq həmin şeyləri Allahdan istədikdə, o zaman insanda izzət hissi baş qaldırır. Bu, duanın həqiqi mənasıdır. Dua edəndə insan özündə izzət hissi yarandığını görür. İnsan özünü çox nurani, şərəfətli və izzətli hiss edir.

Nəticə budur ki, dua həm tələbdir (istəməkdir), həm də mətlubdur (istəniləndir). Bir var ki, insan bir şeyi istəyir və istədiyini də alır. Amma dua isə özü həm tələbdir, həm də mətlubdur. Duada hər ikisi mövcuddur. Dua həm vəsilədir və həm də nəticədir. Başqa nəsnələrdə bunların hər ikisi yoxdur.

Dua həm müqəddimədir, həm də nəticədir. Müqəddimə nəticəyə yetişmək üçün bir vasitədir. Duada bunların hər ikisi mövcuddur. Bir sözlə desək, duanın özü də bir növ ibadətdir. Dua etdikdə insana nə veriləcəyini, nələrin hasil olacağını, nə qədər savab qazanılacağını bir kənara qoysaq belə dua edərkən insan ibadət halında olur. Yəni onun nəticəsindən əlavə, dua həm də özü bir ibadətdir.

عن الإمام الصادق(ع) أنه سئل: ما تقول في رجلين دخلا المسجد جميعاً، كان أحدهما أكثر صلاة، والآخر دعاءً فأيهما أفضل؟ قال "كل حسن". لكن السائل عاِد و سألَ الإمام(ع): قد علمت، و لكن أيهما أفضل؟ أجاب الإمام(ع): "أكثرهما دعاءً، أما تسمع قولَ الله تعالى: "ادعوني أستجب لكم إن الذين يستكبرون عن عبادتي سيدخلون جهنم داخرين". ثم أضاف بعد ذلك: "هي العبادة الكبرى"

—İmam Sadiqdən (ə) soruşdular: "İki nəfər məscidə daxil olur. Onlardan biri namaz qılmaqla məşğul olur, digəri isə Allaha dua edir. Bu əməllərin hansı fəzilətlidir." Həzrət (ə) cavabı xülasə edərək buyurdu: "Hər ikisi gözəldir." Sual verən şəxs bu cavaba qane olmayıb yenə də soruşdu: "Mən bunların yaxşı əməl olduğunu bilirəm. Lakin bunlardan hansı daha fəzilətlidir?" Həzrət (ə) buyurdu: "Hansının əməlində duası daha çoxdur, o fəzilətlidir. Allah-təalanın kəlamını eşitməmişəm: "Məni çağırın ki, Mən də duanızı qəbul edirəm. Əlbəttə, Mənə ibadət etməyi özünə sığışdırmayanlar tezliklə xar və xəcalətli şəkildə cəhənnəmə daxil olacaqlar." Sonra İmam (ə) buyurdu: "Dua çox böyük ibadətdir."

Yəni dua həm insanın istədiklərinə müqəddimədir, həm də özü də bir ibadətdir. İnsan bununla istədiyini almaqla yanaşı, etdiyi dua onun üçün ibadət yazılır. Buna görə də dua həm tələbdir və həm də mətlubdur.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): يَدْخُلُ الْجَنَّةَ رَجُلَانِ كَانَا يَعْمَلَانِ عَمَلًا وَاحِدًا،
فَيَرَى أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ قُوَّةً فَيَقُولُ: يَا رَبِّ! بِمَا أُعْطِيتَهُ، وَكَانَ عَمَلُنَا
وَاحِدًا؟ فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: سَأَلْنِي وَلَمْ تَسْأَلْنِي...

—Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “İki nəfər cənnətə daxil olur. Dünyada onların hər ikisinin əməlləri eyni idi. (*Hər ikisinin namazı və orucları səhih olmuşdur.*) Biri görür ki, dostu ondan yuxarı dərəcədə yer tutmuşdur. Buna görə də deyir: “Ey mənim Rəbbim! Bizim əməlimiz eyni olduğu halda nəyə görə onun dərəcəsi məndən üstündür?” Allah-təala buyurur: “O, Məndən çox istəyirdi, sən isə Məndən heç nə istəməirdin.” (*O, çox yalvarırdı, çox dua edirdi, lakin sənin duaların ondan az idi.*)

Dua barədə olan ikinci mətləb duanın şərtləridir. Əlbəttə, qeyd etmək lazımdır ki, duanın bir neçə şərti vardır. Burada onlardan ən mühüm olanlarından bir neçəsini diqqətinizə çatdırmaq istərdim. Təbiidir ki, hər bir dua edən, “Kumeyl” duasını oxuyan hər bir kəs Həzrət Əli (ə) kimi ola bilməz. “Kumeyl” duası elə həmin duadır. Amma bu o demək deyildir ki, bu duanı oxuyan ya Kumeyl, ya da Həzrət Əli (ə) kimi ola bilər. Odur ki, duanın müxtəlif şərtləri vardır və dua həmin şərtlər əsasında oxunmalıdır.

1. Allahı dərk etmək

Dua etməyin əsas və mühüm şərtlərindən birincisi budur ki, insan əzəmətli Allahı dərk edə bilsin. Yəni Allahı tanısin. Hər kimin Allaha dərkə nə qədər olsa, duasının qiyməti də o qədər olacaq.

Bir gün Həzrət Əlidən (ə) soruşdular: “Ya Əli (ə), yenicə dünyaya gələn uşaq dünyasını dəyişdiyi kimi¹ sən də uşaqlığında dünyadan getmək istədinmi?” Həzrət (ə) buyurdu: “Xeyr, mən onu istəməzdim. Mən yaşayıb və məni yaradanı tanımaq istərdim.

¹ Hədislərdə qeyd olunur ki, yenicə dünyaya gəlmiş uşaq dünyasını dəyişsə, o, cənnət quşu hesab olunur.

Mən Onu tanımamış ölmək istəməzdim. Mən onu tanımamış cənnət quşu olmaq istəmirəm. Mən Onu tanıyıb və Onun izni ilə cənnətə daxil olmaq istəyirəm.”

Bu sözü hamımız deyə bilərik. Amma bu sözümüzün nə qədər doğru olub-olmaması sual altındadır. Bu sözü sədaqətlə Həzrət Əli (ə) kimi şəxsiyyətlər söyləyə bilər. Odur ki, insan dua edərkən ilk növbədə dua etdiyi, çağırdığı və qarşısında dayandığı kəsi tanımalıdır.

عن الإمام الصادق(ع) وَ قَدْ سَأَلَهُ قَوْمٌ : نَدْعُو فَلَا يَسْتَجَابُ لَنَا؟! _ :
لَأَنْكُمْ تَدْعُونَ مَنْ لَا تَعْرِفُونَهُ.

–Bir dəstə adam İmam Sadiqin (ə) hüzuruna gəlib soruşdular: “Etdiyimiz dualar nə üçün qəbul olunmur?” Həzrət (ə) buyurdu: “Çünki çağırdığınız kəsi tanımırırsınız.”

قَالَ الْإِمَامُ عَلِي(ع): سَكُنُوا فِي أَنْفُسِكُمْ مَعْرِفَةً مَا تَعْبُدُونَ، حَتَّى
يَنْفَعَكُمْ مَا تَحَرَّكُونَ مِنَ الْجَوَارِحِ عِبَادَةً مَنْ تَعْرِفُونَ.

–Həzrət Əli (ə) buyurmuşdur: “İbadət etdiyiniz kəsin mərifətini qəlbinizə yerləşdirin. *(Bu mərifətlə)* etdiyiniz ibadətlərin hamısının *(səcdələr, rüku, qiyam, oruc tutmaq, təvaf etmək, Minada qalmaq, Ərəfatda vüquf etmək, malınız ilə olunan ibadətlər, xüms, ehsan və sair)* faydasını görəcəksiniz.”

Həzrət Peyğəmbər (s) bu barədə bir fikir vurğulamışdır. Bu ifadədə tanımağın mənası açıqlanır. O həzrət bu cümlə ilə mərifətin nə olduğunu bizlərə öyrədir.

قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : مَنْ سَأَلَنِي وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنِّي أَضُرُّ وَ أَنْفَعُ اسْتَجَبْتُ لَهُ

–Allah-təala buyurmuşdur: “Məni çağıran, fayda və zərərin yalnız Mənim əlimdə olduğunu bilən hər bir şəxsin dualarını qəbul edirəm.”

İnsan bilməlidir ki, kimliyindən asılı olmayaraq, hər bir kəs Allaha möhtacdır və hər şey Allahın ixtiyarındadır. İnsan bilməlidir ki, onun həyatı, ölümü, diriliyi, gələcəyi yalnız Allahın əlindədir. Əgər insan Ona qoşulsa, onda (bu həyatdan) bir nəticə alacaq.

2. Əməl

Dua etməyin əsas şərtlərindən ikincisi budur ki, insan öz mərifətini əməli ilə sübut etsin. İlahi, yeri, göyü Sən yaratmısan, ağaclar qışda ölmüş idi, yayda isə yenidən Sən onlara həyat verdin, meşələri, deryaları və hər bir şeyi Sən xəlq etmisən. İnsan bunları bilir, lakin əməli ilə mərifətini sübut etmir. Bunları biləndən sonra insanın əməllərində də müəyyən bir fərq olmalıdır. İnsan hər bir şeyin Allahın ixtiyarında olduğunu biləndən sonra gərək ibadəti də layiqincə yerinə yetirsin. Bu barədə Allah-təala “Bəqərə” surəsinin 40-cı ayəsində belə buyurur:

وَأَوْثُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ

–Mənim əhd-peymanıma vəfa edin, Mən də sizin əhd-peymanınıza vəfa edirəm.

Siz Mənə söz vermisiniz və Mən də sizə bir söz vermişəm. Siz Mənə söz vermisiniz ki, Mənə ibadət edəcəksiniz, Mən də sizə söz vermişəm ki, siz hər nə istəsəniz, sizə verəcəyəm. Siz öz əhdinizə əməl edin, Mən də Öz əhdimə əməl edirəm.

İmam Sadiqdən (ə) soruşdular: “Allah-təala “Məni çağırın, Mən də dualarınızı qəbul edirəm” – dediyi halda nə üçün dualarımız qəbul olunmur?” Həzrət (ə) buyurdu:

لَأَنْكُمْ لَا تَفُونَ لِلَّهِ بِعَهْدِهِ وَأَنَّ اللَّهَ يَقُولُ: «أَوْثُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ»، وَاللَّهُ لَوْ وَفَّيْتُمْ لِلَّهِ لَوْ أَنَّ اللَّهَ لَكُمْ .

–Çünki siz Allahla olan əhd-peymanı vəfa etmirsiniz. Halbuki Allah-təala buyurmuşdur: “Mənim əhd-peymanıma vəfa edin, Mən də sizin əhd-peymanınıza vəfa edirəm.” And olsun Allaha, siz Allahın əhdinə vafa etsəydiniz, O da sizin əhdinizə vəfa edərdi.”

3. Ürəkdən dua etmək

Duanın əsas şərtlərindən biri budur ki, insan gərək ürəkdən və diqqətlə dua etsin.

Günlərin birində bir nəfər İslam Peyğəmbərinin (s) yanına gəlib soruşdu: “Ey Allahın Rəsulu, ismi-əzəm nədir?” (O şəxs eşitmişdi ki, dua zamanı ismi-əzəmi deyəndə dualar qəbul olar.) Həzrət Peyğəmbər (s) həmin şəxsin nə istədiyini dərhal bildi və buyurdu:

كُلِّ اسْمٍ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ أَكْبَرُ ، فَفَرَّغْ قَلْبَكَ مِنْ كُلِّ مَا سِوَاهُ وَادْعَهُ
بِأَيِّ اسْمٍ شِئْتَ .

–Allahın bütün adları əzəmdir. Qəlbini Ondan başqa hər şeydən təmizlə və Onu istədiyin adı ilə çağır.

Odur ki, insan qəlbini təmizlədikdən sonra istədiyinə nail olar və Allah onun dualarını qəbul edər.

Mərhum Ayətullah Əsrəf Mazandəraninin şagirdlərindən biri deyir: “Mən Məşhəd şəhərinə İmam Rzanın (ə) ziyarətinə gedərkən ustadımın yanına gəldim və bildirdim ki, İmam Rzanın (ə) ziyarətinə gedirəm. Ayətullah Mazandərani mənə dedi ki, İmam (ə) mənim salamımı yetir və o həzrətə de ki, gözüünün ucu ilə bizə də bir lütf nəzəri ilə baxsın.

Mən Məşhəd şəhərinə yollandım. Bir neçə gün İmam Rzanın(ə) hərəmini ziyarət etdikdən sonra Ayətullah Mazandəraninin salamını Həzrətə (ə) çatdırdım. Həmin gecə yuxuda Həzrət İmamı (ə) gördüm. İmam (ə) mənə buyurdu: “Əsrəf Mazandəraniyə mənim salamımı yetir və bu şeiri ona oxu:

Saf ol, güzgü kimi pəri camallıları özüənə cəlb eylə.

Süpürgə çək evə, təmizlə, sonra qonaq tələb eylə.

Yəni həmişə əməllərin düzgün olmalıdır, qəlbin bütün çirkinliklərdən pak və təmiz olduqdan sonra bizi çağır.

Mən yuxudan ayıldım və yuxuda gördüklərimi yadımda saxladım. Geri qayıtdıqdan sonra Ayətullah Mazandəraninin evinə getdim. Qapını döydüm. Ayətullah Mazandərani özü qapını açdı. Mən ona salam verdim. O da salamımı alandan sonra üzümə baxıb gülümsəyərək İmamın (ə) oxuduğu şeiri oxudu.

Mən təəccübdən yerimdəcə donub qaldım və sonra sağollaşib evə qayıtdım.”

Həyatda belə hallar çox olur. Biz onları eşidirik və görürük.

Odur ki, daxilimizdəki maneələri aradan qaldırmalı və batinimizi təmiz saxlamalıyıq. İnsan dua edən zaman bədəninə olan bütün hüceyrələr də gərək dua etsin. İnsan bütün vücudu ilə dua etməlidir. Mərhum ustad Mürtəza Mütəhhəri demişdir: “Bədənin suya ehtiyacı olan zaman bədənin bütün üzvləri əl-ələ verib suya ehtiyac olduğunu bildirirlər. Boğaz quruyur, dil quruyur, bədən su tələb edir. Yəni bütün hüceyrələr susuzluq hissi ilə su tələb edirlər. Su qəbul edəndən sonra göz işıqlanır, dilin və boğazın quruluğu aradan gedir, ürəyin yanğısı sönmür və bədən rahatlaşır. Dua edəndə də gərək bədən üzvlərinin hamısı əl-ələ versin. Dil dua edərkən göz başqa yerə baxırsa, qulağın diqqəti başqa yerə yönəlsə o duadan bir şey hasil olmaz. Əgər onların hamısı əl-ələ verib birlikdə yalvararaq Allahdan istəsələr, o zaman insan öz istədiyinə nail olacaqdır.”

أَمِنْ يَجِبِ الْمَضْطَرُ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السَّوْءَ

–(O şəriklərimi yaxşıdır), yoxsa darda qalan bir kimsə Onu çağırırdığı (dua etdiyi) zaman ona cavab verən kəs?¹

Ayədəki “Muztərri” sözünün mənası bədən hüceyrələrinin əl-ələ verib birlikdə ehtiyaclarını istəməsidir. İstəklərini alandan sonra isə onlar sakit olurlar. İmam Sadiq (ə) bu barədə çox qiymətli bir kəlam buyurmuşdur:

إِذَا أَقْشَعَرِ جِلْدُكَ وَدَمَعَتْ عَيْنَاكَ وَوَجَلَ قَلْبُكَ قَدْ دُونَكَ دُونَكَ فَقَدْ

فُصِدَ قَصْدُكَ .

–Bədəninin lərzəyə düşdüyü, gözlərindən yaş töküldüyü və qəlbinin döyüntüsünün artdığı zamanı (dua etmək üçün) qənimət bil ki, dualarının qəbul olunması üçün sənə fürsət verilmişdir.

¹ Nəml surəsi, 62-ci ayə.

4. İnsanın istəyinin Allahın iradəsi ilə üst-üstə düşməsi

Dua etməyin dördüncü mühüm şərti budur ki, insanın istəyi Allahın iradəsinin əksinə olmamalıdır. Allahın iki cür iradəsi vardır: Biri təkvini, digəri isə təşrii iradə. Onun təkvini iradəsi xilqət və yaradılışda olan iradəsidir. Təşrii iradə isə şəriətdə (Quranda) olan iradədir. İnsanın istəyi bu iradələrin heç birinin əleyhinə olmamalıdır. Məsələn, insan təkvini iradəyə müdaxilə edərək duasında “İlahi, qiyamət gününə qədər məni öldürmə” deməməlidir. Yaxud “İlahi, mən ailə qurmaq istəmirəm, amma mənə bir övlad nəsib et”, – deyərək dua etməməlidir. Çünki bu hallar Allahın iradə və istəyinə uyğun deyil. Kimliyindən asılı olmayaraq hər kim Allahın təkvini iradəsinin əleyhinə olan bir şeyə dua etsə, duası qəbul olunmaz. Hətta Həzrət Peyğəmbər (s) də bu kimi dualar etsə, yenə də qəbul edilməyəcək.

Bir gün İslam Peyğəmbəri (s) İmam Həsəni (ə) qucağına alıb çiyində otuzdurdu. Həzrət Peyğəmbər (s) nəvələrini çox istəyirdi. Elə o haldaca Allaha dua edərək dedi: “İlahi, mən bu uşağı sevirəm, Səndə onu sev. Elə et ki, bütün insanlar bunu sevsin.” Allahdan ona belə xitab gəldi: “Ey Mənim peyğəmbərim! Sən onu sevirsen, Mən də sevirəm. Lakin bütün insanların onu sevməsi mümkün deyil. Çünki insanlar ixtiyar sahibidir. Mən onları azad yaratmışam. Bu qanunu poza bilmərəm. İnsanlar onu sevməkdə azaddırlar. Kim istər sevsin, kim istər sevməz.” Həzrət Peyğəmbərin (s) bu istəyi qəbul olunmadı. Çünki bu, xilqətə aid olan təkvini iradədir.

Allahın ikinci iradəsi şəriətə aiddir. Allah istəyir ki, insan həm özünün, həm də digərlərinin yaxşı yaşaması üçün onları yaxşı əməllərə dəvət etsin, pis əməllərdən isə çəkindirsin. Əgər insan yaxşı əməllərə dəvət edib, pis əməllərdən isə çəkindirmirsə, bunun nəticəsində zalım bir insan ona hakim kəsildikdə dua edib deyir ki, “İlahi, bu zalımı məhv elə.” Təbiidir ki, Allah onun etdiyi duanı qəbul etməz. Çünki insan özü-özünü tora salmışdır.

Təsəvvür edin ki, sükan arxasında əyləşən bir şəxsin idarə etdiyi maşın bir neçə yolayırıcına gəlib çatmaqdadır. Sürücü nəzərdə tutulan ünvana getmək üçün körpünün altından keçməlidir. Ona görə də sürücü hələ körpüyə çatmamışdan qabaq qərarını qəbul edib hansı yolla gedəcəyini əvvəlcədən düşünməlidir. Lakin o, buna əhəmiyyət verməyib körpünün üstü ilə gedir. Fərsəti əldən verdikdən və körpünün üstünə çıxdıqdan sonra səhv gəldiyini başa düşür və deyir: “İlahi, mənə o biri yola qaytar.” Aydındır ki, belə bir dua və istək heç bir vaxt qəbul olunmaz. Çünki həmin sürücünün bunu öncədən düşünməyə vaxtı var idi. Əvvəlcədən düşünüb hansı yolla gedəcəyini müəyyən etməliydi. Geri qayıtmaq üçün isə bir neçə kilometr irəli gedib yenidən qayıtması lazım gələcək.

Həzrət Əmirəlmöminin Əli (ə) ömrünün son günlərində öz övladlarını ətrafına toplayıb vəsiyyət etdi. Həmin vəsiyyətdə belə bir fikir də vardır:

لا تترکوا الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر قیولی علیکم أشرارکم
ثم تدعون فلا یتجاب لکم

—Ömr be məruf və nəhy əz münkəri tərک etməyin ki, pislər (*şər insanlar*) sizə hakim kəsilərlər. Sonra nə qədər dua etsəniz də, müstəcab olmaz.

5. Dua edənin məkanı və paltarı qəsb edilmiş olmamalıdır

Duanın ən mühüm şərtlərindən biri də budur ki, dua edən insanın paltarı və yeri qəsb edilmiş olmasın və haram tikə yeməsin. Əgər bu şərtlər yerinə yetirilməsə, duadan heç bir nəticə almaq mümkün olmayacaq.

قَالَ الصَّادِق(ع): إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَسْتَجَابَ لَهُ قَلِيطٌ كَسْبِهِ وَ
يُخْرِجُ مِنْ مَظَالِمِ النَّاسِ ، وَ إِنْ اللَّهُ لَا يَرْفَعُ إِلَيْهِ دَعَاءَ عَبْدٍ وَ بَطْنِهِ حَرَامٌ
أَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ .

–İmam Sadiq (ə) buyurur: “Duasının qəbul olunmasını istəyən kəs qazancını təmizləməli və insanlardan qəsb etdiklərini onlara qaytarmalıdır. Qarnında haram mal, yaxud boynunda başqasının haqqı olan şəxsin duası Allah dərgahına ucalmaz.”

Nəticə: Əlbəttə, duanın bundan başqa şərtləri də vardır ki, yuxarıda qısaca olaraq bir neçəsini qeyd etdik. Əgər dua edən insanın Allaha mərifəti olsa, dili ilə qəlbi həmahəng olsa, insanlardan çəkilib yalnız Allaha qovuşa bilsə və halal-harama riayət edərək dua etsə, bu duadan aldığı ləzzəti heç bir şeydən və dünyanın heç bir yerindən ala bilməz. Amma bunu təkcə dildə deməklə həmin insan o həzzi yaşaya bilməz. Duanın ləzzətini o məqama yüksələnlər dərk edib başa düşə bilirlər. Məcnunun Leyliyə olan məhəbbətini sözlə ifadə etmək mümkün deyil. Bunu başa düşmək üçün insan gərək özü Məcnun olsun və yalnız bu halda o, başa düşər ki, Məcnun nə üçün Leylinin gəzdidiyi küçələrin divarlarını öpürdü.

Mərhum ustad Mürtəza Mütəhhəri demişdir: “İnsan bir peşəni öyrəndikdən sonra ilk işindən çox ləzzət alır. Məsələn, bir nəfər həkimliyi oxuyub qurtardıqdan sonra ilk xəstəni müalicə edib sağaltdıqda bunu uzun illər təhsilinin nəticəsi kimi dəyərləndirərək çox böyük sevinc hissi keçirir. Buna görə də gördüyü işdən ləzzət alır. İman və duanın şərtlərini əldə edəndən sonra Allahın mərhəmətini qazanan şəxsin aldığı ləzzəti kənar bir insana başa salmaq mümkün deyil. Elə buna görə də buyurulur ki, “dua çox böyük bir ibadətdir.”

Rəcəb ayı yuxarıda qeyd olunan hal və ləzzəti əldə etmək üçün böyük fərsətlərdən biridir. İnsanların bu halı tapmaları üçün Allah-təala əvvəl rəcəb ayını, sonra şəban ayını və ardınca da ramazan ayını yaratmışdır. Bu, insanların əlinə düşən böyük bir fərsətdir ki, Allah-təala onu bizlərə mərhəmət etmişdir. Bunu etməyə də bilərdi. Kim rəcəb ayının birinci cümə axşamını oruc tutsa və rəqaib gecəsinin namazını qılsa, dünyasını dəyişəndən sonra qiyamət gününə qədər qorxmamaq üçün Allah bir mələyi onun yanına göndərər. Bu, Allah-təalanın insana bir lütfüdür.

Bir gün İslam Peyğəmbəri (s) səhabələri ilə birgə bir qəbiristanlıqdan keçirdi. Birdən qəbirlərin birinin kənarında dayanıb dua etdi. Səhabələr soruşdular: “Ya Rəsulallah, nə üçün bu qəbrin kənarında dayandın?” Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Bu qəbrin sahibinə əzab verilir. Mən onun səsinə eşidirəm. Buna görə də onun üçün Allaha dua etdim.” Sonra isə belə buyurdu: “And olsun Allaha, qəbirdə əzab çəkən bu insan əgər rəcəb ayında bir gün oruc tutsaydı, ona qəbirdə belə əzab verilməzdi.”

Bu aylar və günlər Allah-təalanın bizə verdiyi fürsətlərdir. Aylar, günlər, saatlar və dəqiqələr keçir, lakin insanlar buna heç bir əhəmiyyət vermirlər.

İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: “Allah ərşdə bir mələk xəlf etmişdir. Onun işi yalnız rəcəb ayında gecə sübhə kimi insanları çağırmaqdır. O, gecələr yatanlara baxır və deyir: “Ey insanlar, Allahı zikr edən insanların xoş halına. Allaha ibadət edən insanların xoş halına.” Bu mələkin adı Daidir. (Allah “hər kim Məni çağırırsa, onu eşidərəm” – deyə söyləmişdir.)

İslam Peyğəmbəri (s) daha sonra buyurur: “Allah-təala buyurmuşdur ki, Mən rəcəb ayını yaratdım və onu Özüm ilə insanlar arasında bir ip və vasitə qərar verdim. Hər kim bu ipin o biri ucundan yapışsa, gəlib Mənə çatacaqdır.”

Bu ayda insanların tövbə etməsi, istiğfar etməsi, gün ərzində yetmiş dəfə sübh və yetmiş dəfə gecə “Əstəğfirullahə Rəbbi və ətubu ileyh” kəlməsini söyləməsi tövsiyə olunmuşdur. Həmçinin bu ay Quran oxumaq, insanların bir-birlərini bağışlamaları tövsiyə edilmişdir. Məsələn, kim birisinin qeybətini edibsə, dalınca danışbsa, onu bağışlasın ki, Allah da həmin şəxsi bağışlasın.

Rəcəb ayında sədəqə vermək, yoxsulların qayğısına qalmaq, İmam Hüseynin (ə) ziyarətinə getmək, belə bir imkan olmadıqda isə uzaqdan ziyarətnaməni oxumaq tövsiyə olunmuşdur. Bu ayın özünəməxsus zikrləri vardır. Bu ay min dəfə “La ilahə illəllah” kəlməsini, həmçinin “İxlas” surəsini yüz və ya min dəfə oxumaq tövsiyə edilir. Salavat göndərmək məsələsində isə hədd-hüdd olmamalıdır.

Bu ayın birinci günü, ikinci günü, üçüncü günü oruc tutmağın savabı çoxdur. Xüsusilə həftənin cümə axşamı, cümə və şənbə günləri ardıcıl olaraq oruc tutan şəxsə Allah-təala 900 ilin ibadətinin savabını verər. Rəcəb ayının 13¹, 14 və 15-də oruc tutmağın savabının isə həddi-hüdudu yoxdur. Yəni bu o deməkdir ki, onun savabının nə qədər olduğunu yalnız Allah-təala bilir.

Bu, Allahın bizə verdiyi fürsət və böyük bir nemətdir. Bu ayın özünəməxsus namazları da vardır. Allah bunları yerinə yetirməyi bizlərə qismət etsin. İnşallah!

¹ Həzrət Əlinin (ə) viladət günü.

(53)

*Məbəs günü ilə bağlı xütbə
(Həzrət Məhəmmədin (s) peyğəmbərliyə
seçildiyi gün)
Hüseyniyyə.09.07.2010-cu il (28 rəcəb 1431)*

MƏBƏS GÜNÜ

(Həzrət Məhəmmədin (s) peyğəmbərliyə seçildiyi gün)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ لَا أُولَ كَانَ قَبْلَهُ وَالْآخِرِ لَا
آخِرَ يَكُونُ بَعْدَهُ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ سَيِّدِ الْأُولِ وَالْآخِرِينَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَتْمَةِ الطَّيِّبَةِ الْهَدَاةِ الْمَهْدِيَةِ . سَيِّمًا بِقِيَّةِ اللَّهِ فِي
الْأَرْضِ ، وَاللَّعْنُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ .

Besət günü Allah tərəfindən bəşəriyyətə ən böyük hədiyyə bəxş olunmuşdur. Allah-təala həmin gün insanları hidayət etmək üçün peyğəmbərlərin ən şərəflisini təyin etmişdir. Bütün insanlar, xilqət aləmi, hətta mələklər bu şəxsiyyətin vücuduna borcludur. Həzrət Məhəmməd (s) Allahın ən sevimli bəndəsi və ən kamil insandır.

İslam Peyğəmbərinin (s) mübarək vücudu o qədər əzəmətli və şövkətlidir ki, onun bu əzəmətini başa düşmək çox çətindir. Bəzi hədislərdə o həzrətin fəzilət və üstünlükləri barədə oxuduqda insanı heyrat bürüyür və onu başa düşmək üçün insana yüksək elmi və mənəvi səviyyənin gərək olduğunu hiss edirsən. Qısaca bunu demək olar ki, biz yalnız ona itaət itaət etməklə nicat tapa bilərik. Mərifət və hikmət əhli olan bəzi şəxslər Həzrət Peyğəmbər (s) barədə yazmışlar və indi də müəyyən qədər bu haqda bəhs etmək yerinə düşərdi.

“İxlas” surəsində Allahın barəsində belə oxuyuruq: **الله الصمد** – “Allahus-səməd”. Burada “səməd” kəlməsi çox böyük bir məzmun və mənaya malikdir. Təfsir kitablarında “səməd” kəlməsi barədə geniş izahlar verilmişdir. Belə ki, onda heç bir boşluq olmayana “səməd” deyilir.

İnsanların qapısına üz tutduqları böyüyə və insanların öz hacətləri üçün üz tutduqları varlığa “səməd” deyilir. Allah-təalaya ona görə “səməd” deyilir ki, bəndələri Onun dərgahına üz tuturlar.

Ondan üstün bir varlığın olmadığı ən üstün kəsə “səməd” deyilir.

Kitablarda “səməd” sözünün barəsində elmi, əqli və nəqli mənalar verilmişdir. Həmçinin qeyd edilmişdir ki, Allah “səməd” olduğu kimi, (yəni onda heç bir boşluq olmadığı kimi) Onun kəlamı (Quran) da “səməd”dir. Bu da o deməkdir ki, Quranda da heç bir eyib, nöqsan və ya boşluq yoxdur.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): مَا مِنْ حَرْفٍ مِنَ حُرُوفِ الْقُرْآنِ إِلَّا وَهُ سَبْعُونَ
أَلْفَ مَعْنَى

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Quranın sözlərində elə bir söz yoxdur ki, onun yetmiş min mənası olmasın.”

Deyirlər ki, Allah və kitabı “səməd” olduğu kimi, Həzrət Peyğəmbərin (s) nübüvvəti də “səməd”dir. Yəni o həzrətin peyğəmbərliyində də heç bir boşluq yoxdur. Allah-təala hər bir sözünün yetmiş mənası olan Quranı Həzrət Peyğəmbərin (s) qəlbinə nazil etmişdir. O, elə əzəmətli bir şəxsiyyətdir ki, mərifət əhli, alimlər, filosoflar və b. o həzrətin qarşısında məktəbli bir uşaq kimi əyləşirdilər. Allahın əzəmət və elm bəxş etdiyi həmin Peyğəmbər (s) Həzrət Əliyə (ə) belə buyurur: “Ya Əli, sən hikmətin (elmin) qapısısan.” Biz Həzrət Peyğəmbərin (s) və Həzrət Əlinin (ə) necə əzəmətli şəxsiyyətlər olduğunu hələ layiqincə dərk edə bilmirik. Həzrət Əli (ə) adamların nadanlığından ürəyi qubar gətirmiş bir insan kimi belə buyurmuşdur:

الدَّهْرُ أَنْزَلَنِي ثُمَّ أَنْزَلَنِي ثُمَّ أَنْزَلَنِي حَتَّى قَالُوا عَلِيٌّ وَمَعَاوِيَةُ

–Dövrən (*zəmanənin nadan insanları*) məni aşağıladı, yenə aşağıladı, yenə aşağıladı, o yerə qədər ki, axırda dedilər: “Əli və Müaviyə”.

(*Yəni məni o qədər alçaltdılar ki, axırda Müaviyə ilə bir səviyyədə tutdular.*)

Həzrət Peyğəmbərin (s) bizə elm və Quranın qapısı kimi tanıtdırdığı bir şəxsiyyəti nadan insanlar görün bir kiminlə

bərabər tutdular? Təkcə o dövrdə deyil, yaşadığımız hazırkı zamanda da Həzrət Əlini (ə) layiqincə tanıya bilmədilər. Bu sözləri deməkdə məqsədim odur ki, hər bir sözünün yetmiş min mənası olan Quranın qapısı Həzrət Əli (ə), nuraniyyət mənbəyi Həzrət Peyğəmbərin (s) özüdür. Həzrət Peyğəmbər (s) özü barədə belə buyurmuşdur:

لِي مَعَ اللَّهِ وَفْتُ لَا يَسْعُ فِيهِ مَلِكٌ مَقْرَبٌ ، وَلَا نَبِيٌّ مَرْسَلٌ

–Mənim Allahla elə anlarım olur ki, o zaman heç bir müqərrəb mələk və göndərilmiş nəbi mənə müqayisəyə gələ bilməz.

Bu barədə Allahın da kəlamı vardır. Hədisi-qüdsidə Allah-təala belə buyurur:

لَا يَسْعُنِي أَرْضِي وَلَا سَمَائِي، وَلَكِنْ يَسْعُنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ

–Yer və göylərin mənim təcəlla və əzəmətimin həqiqətini dərk etməyə tutumu yoxdur. Amma mömin bəndəmin qəlbində bu genişlik və tutum vardır.

Deməli, Allahın əzəmət və təcəllasının yeri mömin bəndənin qəlbidir. Sual oluna bilər ki, ərş nədir? Hədislərə əsasən belə cavab verə bilərik ki, ərş iki növdür. Biri Quran və hədislərdə adını eşitdiyimiz ərşdir, digəri isə möminin qəlbidir. Allahın ərşi haqda sadəcə olaraq Quran ayələri və hədislərdən eşitdiyimiz qədər məlumatımız var. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, hədislərə diqqət yetirdikdə ərşin çox böyük və əzəmətli olduğu aydınlaşır. Amma bütün bunlara baxmayaraq, möminin qəlbi ondan daha böyükdür. Necə ki, Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “Allahın böyük ərşi möminin qəlbidir.” Deməli, burada məlum olur ki, möminin qəlbi o qədər geniş və tutumludur ki, Allah onu Öz ərşi qərar vermişdir.

Aləmdəki bütün qəlblərin nuraniyyətinin hamısı Həzrət Peyğəmbərin (s) qəlbinə bağlıdır. Bu nuraniyyət Hərə dağında yetim bir uşağın qəlbindən bütün aləmə şölə saçmışdır. Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə çatmamışdan qabaq insanlar arasında çox düzgün və əmanətdar bir insan kimi tanınmışdı.

Allah-təala qırx il şəxsən Özü ona tərbiyə vermişdir. Qırx ilin tamamında tərbiyə edib yetişdirdiyi həmin bu insandan nəticə almaq üçün ən yaxın mələyi olan cənab Cəbrayıl (ə) onun yanına göndərdi. Cənab Cəbrayılın (ə) Allah yanında xüsusi məqamı və əzəməti vardır. Belə ki, Allah-təala Quranda mələklərin adını çəkərkən Cəbrayılın (ə) adını xüsusi olaraq qeyd edir. Məsələn, “Qədr” surəsində belə oxuyuruq:

تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا يَدُنْ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

–O gecə mələklər və ruh (Cəbrayıl) Rəbbinin izni ilə (həmin gündən gələn ilin Qədr gecəsinədək dünyada baş verəcək) hər bir işdən dolayı (Allah dərgahından əmrlər alaraq) yerə enərlər.

Bütün bunlara baxmayaraq, cənab Cəbrayıl (ə) Həzrət Peyğəmbərlə (s) görüşməyi səbirsizliklə gözləyir və bunu özü üçün şərəfət bilirdi. Sual oluna bilər ki, cənab Cəbrayılın (ə) Allahın yanında belə əzəmətli olmasının səbəbi nədir? Cavab olaraq belə deyilmişdir ki, cənab Cəbrayılın (ə) İslam Peyğəmbəri (s) ilə görüşməsi onun əzəmətli olmasına gətirib çıxarmışdır.

Qeyd olundu ki, Quranda və hədislərdə adını eşitdiyimiz Allahın ərşi mömin bəndənin qəlbi ilə müqayisədə çox kiçikdir. Çünki Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “Allahın böyük ərşi möminin qəlbidir.” Belə olduqda aləmdəki bütün qəlblərin nuraniyyətinin səbəbi Həzrət Peyğəmbərdir (s) ki, Həra dağından bütün qəblərə şölə saçır. Belə olduqda görün o həzrətin qəlbi necə geniş, tutumlu və əzəmətlidir?! Belə ki, ərş Həzrət Peyğəmbərin (s) qəlbinin əzəməti yanında xəcalət çəkir. Belə bir şəxsiyyət peyğəmbərliyə seçilməklə bütün insanlara insanlığın mənasını başa salır. Məbəs gününün mənası da məhz budur ki, bəşəriyyət Həzrət Peyğəmbərin (s) vücudu ilə insanlığın mənasını dərk etməyə başladı.

Allah-təala insanları kamilliyə yetişmək üçün yaratmış və kamil insanın nümunəsi olaraq İslam Peyğəmbərini (s) xəlq etmişdir. O həzrət nümunəvi kamil bir insan kimi bütün

peyğəmbərlərin və insanların hamısının başında dayanır. Əgər insanın yaradılmasında məqsəd kamilliyə çatmaqdırsa, bu kamilliyin zirvəsi Həzrət Məhəmməd Peyğəmbərdir (s). Necə ki, Allah-təala “Əhzab” surəsinin 21-ci ayəsində belə buyurur:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

–Həqiqətən, Allahın Rəsulunda sizin üçün gözəl örnək vardır!

Həzrət Peyğəmbər (s) bəşər tarixində kamilliyin zirvəsidir və məhz elə buna görə də dinindən asılı olmayaraq bütün insanlar ona doğru addım atmalıdırlar. İnsanlardan kim nə qədər ona sarı getməyi bacarırsa, yol açıqdır. İnsan var bir addım, insan var iki addım və insanda var ki, beş addım ona sarı irəliləyə bilər. Amma bizlə o həzrət arasında minlərlə kilometr fasilə vardır.

Kamilliyə yetişməyin yolu

Yuxarıda qeyd edildi ki, Allah-təala insanları kamilliyə yetişmək üçün yaratmışdır. Kamillik isə Həzrət Peyğəmbər (s) deməkdir. Bu kamilliyə yetişməyin yolu isə yalnız və yalnız ibadətdir. İbadətdən savayı kamilliyə yetişməyin başqa bir yolu da yoxdur. Bəziləri elə düşünə bilirlər ki, vəzifədən və yaxud pulun çoxluğundan istifadə edərək kamilliyə yetişmək olar. Amma onlar yanılırlar, çünki kamilliyə çatmaqda əsas və yeganə dəyər insanın ibadətidir. İnsanın vəzifəsinin və yaxud pulunun burada heç bir rolu və mənası yoxdur. Bu yolda vəzifəyə və pula dəyər verilmir. Həzrət Əli (ə) buyurmuşdur:

إِنَّ اللَّهَ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَلَا إِلَى صُورِكُمْ

–Allah-təala sizin surətinizə və üzünüzə deyil, qəlblərinizə baxır.

Qəlbin nuraniyyəti insanın bütün bədən üzvlərinə şölə saçır. İnsanın qəlbi nurlu olanda onun bütün bədən üzvləri də nurlu olur və başqa cür olması da mümkün deyil. Mümkün deyil ki, qəlbə nuraniyyət olsun, amma göz naməhrəmə baxsın, əl oğurluq etsin və s. Əgər qəlbə nuraniyyət varsa, gözdə də

nuraniyyət olacaq. Gözdə nuraniyyət olduqda isə o, haramlara qarşı kor olar (haramlara baxmaz). Belə olduqda da Allah-təala həmin gözlərə qəribəlikləri göstərir.

Odur ki, kamilliyə çatmağın yolu yalnız ibadətdir. Necə ki, Allah-təala “Zariyat” surəsinin 56-cı ayəsində buyurur:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

–Mən cinləri və insanları yalnız Mənə ibadət etmək üçün yaratdım!

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, kamilliyə yetişmək yolu ilə irəliləmək üçün insan həmin yolu tanımalı və ya dərk etməlidir. Mümkündür ki, insan getdiyi bu yolda azsın və ya yolu itirsin. Bunun üçün insan üç mühüm məsələyə xüsusi olaraq diqqət yetirməlidir.

1. Elm. Kamillik yolunu getmək üçün insana ilk növbədə elm lazımdır. Yəni elm sayəsində gedilən həmin yolu dərk etmək gərəkdir. Amma insanların elmi məhdud olduğundan mükəmməl elmə ehtiyac vardır. Təsadüfi deyildir ki, Avropa alimlərindən biri belə demişdir: “Bizim bildiklərimiz bir damla su, bilmədiklərimiz isə böyük bir dəryadır.” Bundan əlavə, insanların elmində həm də kifayət qədər ixtilaflar mövcuddur. Belə ki, hər kəs öz elminə söykənərək bir məsələ ilə bağlı olaraq ayrı-ayrı fərziyələr irəli sürürlər. Buna görə də insana elə bir elm lazımdır ki, məhdud olmasın.

2. Müəllim və tərbiyəçi. Bu yolu getmək üçün insana yolgöstərən müəllim və tərbiyəçi də lazımdır. Çünki insanın daxilində müxtəlif istəklər, meyillər və qeyri-iradi keyfiyyətlər vardır. Bu istəklərin hər biri insanı bir tərəfə çəkir. Əgər insan özbaşına qalsa, bu istəklərin hər biri onu uçuşuma aparar. Buna görə də həmin istək və meyilləri idarə etmək üçün insana müəllim gərəkdir.

3. Qanun. İnsan ictimai varlıq olduğundan ona yaşayış fəaliyyət göstərmək üçün qanun lazımdır. Elə bir qanun ki, insanı birbaşa kamilliyin yoluna yönəltsin. Elə bir qanun ki, insanın daxilindən xəbərdar olsun. İnsan üçün qanun müəyyən

edən kəs isə ilk növbədə insanşünas olsun. Belə ki, insanın daxilindəki bütün istək və halların hamısından xəbərdar olsun və onları bilsin. Avropanın böyük alimləri insan haqda xeyli araşdırma apardıqdan sonra belə bir qənaətə gələrək demişlər: “Biz insanı tanıya bilməmişik.”

İkincisi, qanun yazan insanın daxilindəki istedadlardan da tam xəbərdar olmalıdır. Üçüncüsü, gələcəkdə insanın qarşısına çıxıb biləcək hadisələri qabaqcadan görə bilməlidir. Dördüncüsü, qanun yazan öz mənfəət və xeyrini güdməməlidir. Çünki dünyada qanun yazanlar, adətən, ilk növbədə öz mənfəətlərini nəzərə alırlar. Beşincisi, qanun yazan heç bir səhv və xətəyə yol verməməlidir. Yəni onun özündə heç bir nöqsan olmamalıdır. Altıncısı, qorxu bilməməlidir. Çünki qanunverici qorxaq olsa, daha öz qanununu yox, onu qorxudanın qanununu irəli sürəcək. Əgər belədirsə, yəni qanun yazan bu şərtlərə əməl etməlidirsə, deməli o zaman Allahdan savayı başqa heç bir kəs qanun müəyyən edə bilməz. Ona görə ki, qeyd olunan bu şərtlərin hamısı Allahda vardır. Allah nə kimdənsə qorxur, nə də bir mənfəət güdür. Həmçinin insanın bütün xüsusiyyət və hallarından da xəbərdardır.

Odur ki, insan üçün qanun müəyyən edən varlıq Allahdır və Onun müəyyənləşdirdiyi bu qanunun adına isə “din” deyilir. Həmin qanunu insanlar arasına gətirən insan isə peyğəmbərdir. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur:

عليكم كرام الأخلاق، فإنَّ أَعَزَّ وَجَلَّ بَعْدَ

–Sizə məkarimül-əxlaqı tövsiyə edirəm. Çünki Allah-təala məni bu işə təyin etmişdir.

Qurana diqqət yetirdikdə görürük ki, bir çox məsələlər barəsində söhbət açılarkən “Əzim” – “Ən böyük” kəlməsi ilə həmin məsələnin əhəmiyyətinə işarə edilir. Onlardan biri də Həzrət Peyğəmbərin (s) əxlaqıdır ki, Allah-təala “Qələm” surəsinin 4-cü ayəsində belə buyurur:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

–Həqiqətən, sən *(bütün insani əxlaq fəzilətlərinin cəm olduğu)* böyük bir əxlaq maliksən.

Odur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) ən böyük əxlaq sahibi olmaqla yanaşı, insanları da əxlaqlı olmağa dəvət edirdi. Əxlaq insana tək cənnətə getmək və yaxud cəhənnəmdən qorunmaq üçün lazım deyil. Əxlaq həm də insanların cəmiyyətdə bir insan kimi formalaşmasından ötrü çox mühüm rol oynayır. Necə ki, Həzrət Əli (ə) buyurmuşdur:

لَوْ كُنَّا لَا نَرْجُوا جَنَّةً، وَلَا نَخْشَىٰ نَارًا... لَكَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَطْلُبَ
مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ، فَإِنَّهَا تَدُلُّ عَلَىٰ سَبِيلِ النِّجَاةِ

–Heç cənnətə ümid etməsəydik və cəhənnəmdən qorxmasaydıq, savab və əzab olmasaydı belə, yenə gözəl əxlaqi dəyərlərə yiyələnməli idik. Çünki səadət və nıcat yolu məhz əxlaqi dəyərlərdədir.

Həzrət Peyğəmbər (s) xırda məsələlərdən tutmuş böyük məsələlərə qədər insani rəftarda və əxlaqda birinci yerdə qərar tuturdu. Xırda məsələlər bizim səviyyəmizə uyğun olduğu üçün onları tez anlayırıq. Amma Həzrət Peyğəmbərin (s) dərin elminin, imanının, nuraniyyətinin, gözəl əxlaqi və rəftarının, Allaha yaxın olmasının, hikmət və mərifətinin nə qədər yüksək olduğunu dərk edə bilmirik.

Günlərin birində Həzrət Peyğəmbər (s) səhabələrlə əyləşib söhbət edirdi. Elə bu zaman yoxsul bir şəxs onların yanına gəlib dedi: “Ya Rəsulallah, acam, mənə yeməyə bir şey verin.” Həzrət Peyğəmbər (s) göstəriş verdi ki, ona yemək gətirsinlər. Onun üçün xurma, çörək və s. gətirdilər. O, yeyib qurtardıqdan sonra Həzrət Peyğəmbər (s) soruşdu: “Razı qaldınmı?” Həmin şəxs dedi: “Xeyr.” Səhabələr onun bu sözünü eşidən kimi çox narahat olub əsəbiləşdilər. Öz-özlərinə dedilər: “Bu insan necə də naşükür adamdır.”

Həzrət Peyğəmbər (s) səhabələrin narahat olduqlarını görüb həmin şəxsə buyurdu: “Qalx ayağa, gedək mənimlə.” Həzrət Peyğəmbər (s) həmin şəxsi evinə aparıb ona yemək və pal-paltar

da verdi. Sonra ondan soruşdu: “İndi necə, razı qaldınmı?” Həmin şəxs dedi: “Ya Rəsulallah, Allah səndən razı olsun. Təşəkkür edirəm.” Həzrət Peyğəmbər (s) ona buyurdu: “Səhabələrin yanında elə söyləməyin onların ürəyində sənə qarşı kin-küdurət yaratdı. Sən mənə burada dua etdin, amma orada etmədin. Bundan sonra onlar səni harada görsələr, sənə pis gözlə baxacaqlar. Bir gün mən onlarla əyləşəndə sən də gəlib mənə orada təşəkkür et ki, qoy sənə qarşı ürəklərində kin-küdurət qalmasın.”

Səhərişi gün Həzrət Peyğəmbər (s) yenə də səhabələrlə əyləşib söhbət edirdi. Birdən gördülər ki, həmin şəxs yenə də gəlir. O, gəlib əyləşdikdən sonra Həzrət Peyğəmbər (s) ondan soruşdu: “Necəsən?” O dedi: “Şükürlər olsun Allaha ki, yaxşıyam.” Həzrət Peyğəmbər (s) soruşdu: “Bizdən razı qaldınmı?” O dedi: “Ya Rəsulallah, Allah sizdən razı olsun. Hər şeyə görə sizə təşəkkür edirəm.” Səhabələr baxıb gördülər ki, o, heç də pis adam deyilmiş.

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) üzünü səhabələrə tutub buyurdu: “Sizinlə mənim məsəlim dəvəsi qaçmış adamın məsəlinə bənzəyir. Bir kişinin dəvəsi hürküb qaçır və camaat onu tutmaq üçün dalınca yüyürürlər. Dəvə də onların hay-küyündən daha çox hürküb bir az da uzaqlaşır. Onun yiyəsi deyir: “Camaat, sizin mənim dəvəmlə nə işiniz var? Mən onu sizdən çox istəyirəm. Siz onun üstünə cumduqca o, daha da uzaqlaşır. Siz bu işə qarışmayın. Mən öz dəvəmlə nə edəcəyimi yaxşı bilirəm.” Sonra o, dəvəsinin yerini rahatlayıb onun üçün yem tökür. Dəvə də yavaş-yavaş öz yerinə qayıdır. Sonra dəvənin yiyəsi gəlib onun ipini açır və palanını düzəldir.”

Həzrət Peyğəmbər (s) bu məsəli çəkdikdən sonra səhabələrə buyurdu: “Əgər dünən bu kişini sizin ixtiyarınızda qoysaydım, onu didib öldürəcəkdiniz. Amma bu gün onun rəftarını gördükdə hamınız ona qarşı mənfi fikirdə olduğunuzu anladınız. Mən özüm bilirəm ki, ümmətin insanları ilə necə rəftar etmək lazımdır.”

Qeyd olunan əhvalat Həzrət Peyğəmbərin (s) sadə bir rəftarı ilə bağlıdır ki, hamı bunu başa düşə bilər. Amma elmi məsələlər barədə danışarkən böyük alimlərin ağzı heyrətdən açıq qalırdı. Şücaət və qəhrəmanlığa gəldikdə, yenə də o həzrət bütün insanların önündə gedirdi.

قَالَ عَلِيٌّ (ع): كُنَّا إِذَا أَحْمَرُ الْبَأْسِ اتَّقَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. قَلَّمَ يَكُنْ أَحَدٌ مِنَّا أَقْرَبَ إِلَى الْعَدُوِّ مِنْهُ

–Həzrət Əli (ə) Həzrət Peyğəmbərin (s) şücaəti barədə belə buyurur: “Müharibələrin ən ağır və şiddətli vaxtlarında Peyğəmbərə (s) pənah aparıb, onun kölgəsində daldalanırdıq. Döyüş meydanında düşməyə (*hücum edən zaman*) bizim hamımızdan daha yaxın olanı Həzrət Peyğəmbər (s) idi.”

Bu sözləri elə bir şəxs deyir ki, qorxunun nə olduğunu bilmir. Bu sözləri elə bir kəs deyir ki, müharibədə heç bir vaxt düşməyə arxa çevirməyib. O, döyüş paltarını geyərkən zirehinin arxa hissəsi olmazdı. Çünki heç bir vaxt düşməyə arxa çevirməzdi. Bu sözləri elə bir kəs deyir ki, ərəblər arasında ondan şücaətlisi yox idi. Bu sözləri elə bir şəxs deyir ki, birisinə zərbə vurduğu zaman ikinci zərbəyə ehtiyac qalmazdı. Belə bir şəxsiyyət deyir ki, müharibənin ən qızğın və dəhşətli anlarında biz Həzrət Peyğəmbərə (s) pənah aparırıq, onun kölgəsində daldalanırıq.

Odur ki, səxavət, şücaət, mərhəmət, izzət, qüdrət, mənəviyyət, elm, bir sözlə desək, bütün insani xüsusiyyətlər və əxlaqi keyfiyyətlər Həzrət Peyğəmbərin (s) camalında cəm olmuşdur. Allah-təala belə bir şəxsiyyəti bizim üçün peyğəmbər və nümunəvi insan olaraq təyin etmişdir. Bu böyük nemətin şükrü Allaha itaət etməkdən savayı başqa bir şey ola bilməz. Yalnız Allaha olduğu kimi itaət etməklə bu şükrü yerinə yetirə bilərik.

(54)

Məbəs günü ilə bağlı xütbə
(“Ali-İmran” surəsinin 164-cü ayəsi)
Hüseyniyyə.29.06.2011-ci il (28 rəcəb 1432)

MƏBƏS GÜNÜ

(“Ali-İmran” surəsinin 164-cü ayəsi)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی
رَسُوْلِ اِلهِ الْاُمَمِ وَعَلٰی اٰلِهِ الطَّاهِرِیْنَ سِیْمَا یَقِیْهِ اِلهٌ فِی الْاَرْضِ ، وَاللَعْنُ
عَلٰی اَعْدَائِهِمْ اُ .

لَقَدْ مِّنَ اللّٰهِ عَلٰی الْمُؤْمِنِیْنَ اِذْ بَعَثَ فِیْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ یَتْلُوْا عَلَیْهِمْ اٰیٰتِهٖ
وَبِزَکٰتِهِمْ وَیُعَلِّمُهُمُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلُ لَفِی ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ

Allah-təala “Ali-İmran” surəsinin 164-cü ayəsində buyurur:
“Şübhəsiz, Allah möminlərin boynuna onlara (mələklərdən və cinlərdən deyil) özlərindən Onun ayələrini onlara oxuyan, onları paklaşdıran və onlara (səmavi) kitabı, şəriət hökmlərini və əqli maarifi öyrədən bir peyğəmbər göndərən zaman haqq qoydu. Həqiqətən, onlar bundan əvvəl açıq-aydın bir azgınlıqda idilər.”

Həzrət Məhəmmədin (s) peyğəmbərliyə seçildiyi gün “Besət” və yaxud “Məbəs” adlanır. Lüğətdə bir nəfərin göndərilməsinə və ya ayağa qaldırılmasına “Besət” deyilir. “Besət”in baş verdiyi zaman və yaxud məkan isə “Məbəs” adlandırılır.

Məbəs günü İslam dünyasında ən əlamətdar bir gündür. Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə seçilməklə nübüvvətə son qoyuldu. Besət – insanların vücudunun mənası deməkdir. Besət – insanların taleyinin həll edilməsi deməkdir. Besət – insanların heyvanlardan ayrılma nöqtəsidir. Besət – insanların kəramətinin, şərəfətinin və səadətinin təyin olunması deməkdir.

Məbəsin əsas mənası odur ki, həmin gün dörd ad bir-birinə bağlanır. Bu adlardan birincisi Allahın mübarək adıdır. Allah-təala Öz Səmadiyyətini məbəs günündə göstərmişdir. Səməd sözünün mənası odur ki, onda heç bir boşluq yoxdur. Allahın vücudunda heç bir boşluq olmadığı üçün Ona Səməd deyilir. Həmçinin qarşıya qoyulan əzəmətli bir məqsəd qoyulursa və hamı ona sarı addımlayırsa, bu məqsədin adına Səməd deyilir. Səməd – yəni hamıdan əziz, hamıdan izzətli və hamıdan

şərafətli olan deməkdir. Belə ki, bütün şərafətlilər öz şərafətini tamamlamaq üçün ona üz tutmalıdırlar.

İkinci ad Allahın mübarək kəlamı olan Qurandır. Allahın Özü səməd olduğu kimi, Onun kəlamı da səməddir. Yəni Quranda zərrə qədər də olsa boşluq yoxdur. Həzrət Peyğəmbər (s) Quran barədə belə buyurmuşdur:

مَا مِنْ حَرْفٍ مِنَ حُرُوفِ الْقُرْآنِ إِلَّا وَلَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَعْنَى

–Quranın hərflərində elə bir hərf yoxdur ki, onun yetmiş min mənası olmasın.

Üçüncü ad isə əziz İslam Peyğəmbərinin (s) adıdır. Yəni Allah-təala Öz kəlamını bir nəfərə nazil edir və bilir ki, o, bu ağır məsuliyyəti daşımağa malikdir. Allah-təala qırx il o həzrətin təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olduqdan sonra qırx ilin tamamında ona Öz kəlamını nazil etdi. Alimlər yazırlar ki, heç bir peyğəmbərin nübüvvəti barədə səməd sözünü işlətmək olmaz. Bu ad yalnız İslam Peyğəmbərinin (s) peyğəmbərliyinə aid olan bir məsələdir.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, İsmi-əzəm yetmiş üç hərfdir. Allah-təala onu öz peyğəmbərlərinə müəyyən qədər öyrətmişdir. Məsələn, Asəf ibn Bərxiya Süleyman Peyğəmbərin (ə) canişini idi. Allah-təala ona yalnız bir hərfi öyrətmişdi. Asəf ibn Bərxiya bu bir hərfə çox böyük möcüzələr edirdi. Belə ki, onun möcüzələrindən biri Səba mələyi olan Bilqeysin taxtını bir göz qırpımında Süleyman Peyğəmbərin (ə) hüzuruna gətirmişdir.

Allah-təala İsmi-əzəmin iki hərfini Həzrət İsaya (ə) öyrətmişdi. İsa Peyğəmbər (ə) bunun vasitəsilə ölüləri diriltməyi bacarır, anadangəlmə korların gözünü açırdı. Həmçinin Həzrət Musaya (ə) üç hərf öyrədilmişdi ki, o da bunun vasitəsilə əsanı yerə atdıqda əjdahaya çevrilirdi. Allah-təala Adəm Peyğəmbərə (ə) bu hərflərdən iyirmi beşini, Həzrət Məhəmmədə (s) isə həmin yetmiş üç hərfin yetmiş ikisini öyrətmişdi. Belə olduqda İslam Peyğəmbərində (s) necə boşluq ola bilərdi?

Allah-təala o həzrətə təlim-tərbiyə verdikdən sonra nəticədə ona belə bir xitab ünvanlandı:

وَأَنَّكَ لَعَلُّ خُلُقٍ عَظِيمٍ

–Həqiqətən, sən (*bütün insani əxlaq fəzilətlərinin cəm olduğu*) böyük bir əxlaq maliksən.

Belə olduqda Allah-təala onu bütün insanlara örnək və nümunə qərar verdi. Necə ki, Allah-təala “Əhzab” surəsinin 21-ci ayəsində buyurur:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

–Həqiqətən, Allahın Rəsulunda sizin üçün gözəl örnək vardır!

Allah-təala Həzrət Peyğəmbəri (s) meraca apardı. Bu, Allahın bir növ ona xüsusi qonaqlığı idi. Allah-təala ondan soruşdu: “Səni nə ilə şərəfləndirirəm?” (Məndən nə istəsən, onu da alacaqsan.) Həzrət Peyğəmbər (s) ərz etdi: “İlahi, məni Özünə bir bəndə və qul kimi bağla. Sənin bəndən olmaq istəyirəm.”

Allah-təala bu ayəni onun şərəfinə nazil etdi:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَىٰ

الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِن آيَاتِنَا

–Bəzi ayələrimizi göstərmək üçün bəndəsini bir gecə (*Məkkədəki*) Məscidül-Həramdan ətrafını mübarək etdiyimiz (*bərəkət verdiyimiz*) Məscidül-Əqsaya (*Beytül-Müqəddəsə*) aparan Allah pak və müqəddəsdür.

Allah-təala bu ayədə Həzrət Peyğəmbəri (s) bir bəndəsi kimi bütün aləmə elan etdi. Bundan əlavə, namaz qılan hər bir kəs mütləq o həzrətin bəndəliyinə və peyğəmbərliyinə şəhadət verməlidir: “Şəhadət verirəm ki, Məhəmməd Allahın bəndəsi və rəsuludur.”

Dördüncü ad isə insandır. Yəni Allah peyğəmbər göndərüb Quran nazil etməklə insanları digər canlılardan ayıraraq seçmək istədi. Maqnit torpaqdan dəmirləri ayıraraq özünə birləşdirdiyi kimi, Həzrət Peyğəmbərin (s) kəlamları da insanları digər canlı varlıqlardan eləcə ayırdı. Hər kim Həzrət Peyğəmbərə (s) qoşuldu, deməli insanlığa qoşuldu. Bundan qalanları isə istər

dördayaqlı olsunlar, istərsə də ikiayaqlı, fərq etməz, əgər Həzrət Peyğəmbərin (s) kəlamları onlara təsir göstərmədisə, təbiidir ki, onlar digər canlıların, yəni heyvanların sırasında qaldılar.

Məbəs günü də, heç şübhəsiz, insanların heyvanlardan ayrıldığı bir gündür. Məbəs günü insanların insanlığa qovuşduğu bir gündür. Məbəs günü insanın özünü Allaha bağladığı və qəlbini Allahın ərşi etdiyi bir gündür.

(55)

Məbəs günü
ilə bağlı xütbə – “Zuha” surəsi
Hüseyniyyə.06.06.2013-cü il (28 rəcəb 1434)

MƏBƏS GÜNÜ

(“Zuha” surəsi)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ لَا أُولَ كَانَ قَبْلَهُ وَالْآخِرِ لَا
آخِرَ يَكُونُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصَرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ أَبْصَارُ النَّاطِرِينَ، وَعَجَزَتْ عَنْ
نَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ سَيِّدِ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَتْمَةِ الطَّيِّبَةِ الْهَدَاةِ الْمُهْدِيَةِ. سَيِّمَا يَقِيَّةِ الْفِي
الْأَرْضِ، وَاللَعْنُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَع.

Hamıya məlumdur ki, Məbəs günü İslam dünyasında ən əlamətdar və məşhur bir gündür. Belə bir gündə Allahın lütf və mərhəməti insanlara nazil oldu.

Quranın “Zuha” surəsi İslam Peyğəmbərinin (s) barəsində nazil olan surələrdən biridir. Əlbəttə, bu surənin barəsində fəhri bir məsələni də qeyd etmək olar. Həmin məsələ bundan ibarətdir ki, “Zuha” surəsi təklikdə bir surə sayılır. “İnşirah” və “Zuha” surəsinin hər biri “Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim”lə başlamasına baxmayaraq, hər ikisi bir surə hesab olunur. Namazlarda “Həmd” surəsindən sonra səcdəsi vacib olan surələr istisna olmaqla hər hansı bir surəni oxuya bilər. Amma bu (“İnşirah” və “Zuha”) surələrdən birini oxusa, vacibdir ki, o birini də oxusun. “Qureş” və “Fəl” surəsi də eynilə bu hökmdədir. Bu surələrin də ikisi bir surə hesab olunur.

İbn Abbas “Zuha” surəsinin nazil olması barədə belə deyir: “On beş gün İslam Peyğəmbərinə (s) vəhy nazil olmadı. Münafiq və nadürüst insanlar bu müddət ərzində Həzrət Peyğəmbərə (s) vəhy nazil olmadığını bildikdə şayiələr düzəltməyə başladılar. Belə ki, camaat arasında söz-söhbətlər yayılmağa başlamışdı ki, Allah Həzrət Peyğəmbəri (s) yaddan çıxarıb və ona acığı tutub. Buna görə də ona Allah tərəfindən daha vəhy gəlmir. Münafıqlar bu şayiənin camaat arasında daha çox yayılması üçün əllərindən gələni əsirgəmədilər. Harada olsaydılar, ilk növbədə çalışırdılar ki, camaat Həzrət Peyğəmbər (s) haqda pis fikrə düşsün. On beş

gün keçdikdən sonra cənab Cəbrayıl (ə) nazil oldu. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Ey Cəbrayıl, çox gecikmişən. Bilirsənmi sənin üçün necə darıxmışam?” Cəbrayıl (ə) ərz etdi: “Ya Rəsulallah, mən səni görmək üçün daha çox darıxmışdım. Lakin səninlə görüşmək bu gün mənə əmr olundu və “Zuha” surəsini nazil etdi.

بسم ا ل ر ن الرحيم. ١. والضحى. ٢. والليل إذا سجي. ٣. ما
ودعك ربك وما قلّى. ٤. وللآخرة خير لك من الأولى. ٥. وتُسوف
يعطيك ربك فترضى. ٦. ألم يجدك يتيما فآوى. ٧. ووجدك ضالا
فَهْدَى. ٨.

1. And olsun Günəşin doğmasına və aydın gündüzə.
2. And olsun sakitləşməkdə və (hər yeri) bürüməkdə olan gecəyə ki,
3. (Ya Məhəmməd), Rəbbin səni tərk etməmiş və (sənə) acığı tutmayıb.
4. Və şübhəsiz, axirət sənin üçün dünyadan daha xeyirlidir.
5. Həqiqətən, Rəbbin tezliklə sənə (o qədər) əta edər ki, (Ondan) razı qalarsan.
6. Məgər (O) səni yetim ikən tapıb sığınacaq və pənahgah vermədimi?! (Və məgər səni öz zamanəndə yeganə və tək tapıb bütün aləmi ətrafında cəm etmədimi?)
7. Və səni (nübüvvətdən) xəbərsiz tapıb (vəhy vasitəsilə) yol göstərdi.
8. Və səni fəqir və ehtiyac (içində) tapıb ehtiyacsız etdi.

Surədəki incə məqamlar

Bu mübarək surədə bir neçə incə məqama diqqət yetirək. Allah-təala burada iki dəfə and içdikdən sonra Həzrət Peyğəmbərə (s) xitab edərək buyurur: “(Ya Məhəmməd), Rəbbin səni tərk etməmiş və (sənə) acığı tutmayıb.” Beləcə, münafıqların ağzına möhür vuraraq o həzrətin barəsində

yaydıqları şayiələri puça çıxarır. Əlavə olaraq Allah-təala Öz Peyğəmbərinə (s) təsəlli və ürək-dirək verərək bildirir ki, ayələrin bir neçə gün gecikdirilməsində Onun məsləhəti vardır.

Sonrakı ayədə belə buyurur: “Və şübhəsiz, axirət sənin üçün dünyadan daha xeyirlidir.” Allahın lütfü dünyada və axirətdə Həzrət Peyğəmbərə (s) şamildir. Allah-təala üçün bu aləmdə Həzrət Peyğəmbərdən (s) şərəfli, kəramətli və üstün bir şey yoxdur. Amma axirətdə isə o həzrət daha əziz və daha şərəfətlidir. Allahın axirətdə Həzrət Peyğəmbərə (s) verdiyi izzət dünyanın izzəti ilə ölçülməz miqyasdadır.

Peyğəmbərin (s) dünyadakı razılığı

Allah-təala bu mübarək surədə Həzrət Peyğəmbərə (s) xitab edərək buyurur: “Həqiqətən, Rəbbin tezliklə sənə (o qədər) əta edər ki, (Ondan) razı qalarsan.” Yəni Allah-təala o həzrətə o qədər lütf və mərhəmət edəcək ki, Həzrət Peyğəmbər (s) öz dili ilə “razı qaldım” deyəcəkdir. Görəsən, Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) razı qalacağı hansı mərhəməti inayət edəcək? Cavab olaraq demək olar ki, ilk növbədə Allah-təala o həzrətə düşmənlərinə qalib gəlməyi inayət etdi. Ona elə bir din bəxş etdi ki, qiyamətə qədər mövcud olacaq və bu dinlə mübarizə aparan hər bir kəs məğlubiyyətə uğrayacaqdır.

Həzrət Peyğəmbər (s) ərəblərin arasında “Əmin” və “Əmanətdar” ləqəbləri ilə də tanınırdı. Çünki heç bir kəs onun dilindən bircə kəlmə də olsa yalan eşitməmişdi. Kimin əmanəti olsaydı, aparıb ona tapşırırdı. Heç bir zaman ondan zərrə qədər xəyanət görünmədi. Hətta müşriklər və kafirlər belə öz əmanətlərini ona tapşırırdılar. Bununla belə, Həzrət Peyğəmbərlə (s) ilk düşmənçilik edən də elə öz qohum-əqrəbasından oldu. Həzrət Peyğəmbər (s) Allahın dinini elan etmək üçün qohumlarını Səfa dağına səsləyib buyurdu: “Mən sizin qohumunuz deyiləmmi?”

Dedilər: “Əlbəttə, bizim ailəmizdən və qohumlarımızdansa.”

Buyurdu: “Bu qırx ildə mənim dilimdən yalan eşitmisinizmi və ya pis hərəkətlərimi görmüsünüzmü?”

Dedilər: “Xeyr.”

Buyurdu: “Əgər sizə desəm ki, dağın arxasında düşmənlər sizin əleyhinizə hücumə hazırlaşırlar, inanarsınızmı?”

Hamısı yekdilliklə dedi: “Əgər bu sözləri sən bizə desən, inanarıq.”

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Elə isə bunu da eşidin ki, Allah məni sizə peyğəmbər təyin edib. İnanırsınızmı?”

Elə oradaca bəziləri Həzrət Peyğəmbərin (s) bu sözlərini təkzib edib onunla düşmənçiliyə başladılar. Bütün bunlara baxmayaraq, Allah-təala ona göndərdiyi dini beynəlxalq bir din olaraq bütün aləmə yaydı. Bu yolda Həzrət Peyğəmbərə (s) qələbələr bəxş etdi və bu qələbə qiyamətədək qorunub saxlanılacaqdır. Hazırda Yer kürəsində özlərini dünyanın ağası hesab edənlərin, özlərini fəvqəlgüc və ağıllı bilənlərin siyasətlərinin əsas istiqamətini İslam dininə qarşı mübarizə təşkil edir. Onlar gecə və gündüz yalnız İslam dininə zərbə vurmaq və onu zəiflətmək barədə düşünürlər. Bu son illərdə isə Amerikanın xarici işlər naziri mikrofon qarşısına çıxaraq belə demişdir: “Biz xristian və İslam dünyasını qarşı-qarşıya qoymaq üçün xüsusi büdcə ayırmışıq.”

Bundan əlavə, həmin bu mənfur qüvvələr İslam dünyasının daxilinə də nüfuz edərək sünnilərlə şiələri də qarşı-qarşıya qoymaq niyyətindədirlər.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bütün bəşəriyyət üçün təhlükəli olan və dünyanın hər bir yerində ixtilaflar salmaqla məşğul olan bu şər qüvvələr İslam dünyasında nəzərdə tutduqları iyrənc planlarını əsasən iki vasitəyə əl atmaqla həyata keçirməyə çalışırlar. Həmin vasitələrdən biri pul, ikincisi isə yüksək postlarda əyləşən ağılsız, gələcəklərini düşünməyən vəzifə sahibləridirlər. Aydınır ki, bu adamlar həmin ağılsız insanları əllərində alət etməklə İslama və həm də içəridən zərbə vurmağı birinci vasitədən, yəni puldan daha önəmli hesab edirlər.

Düşmənlər həmin yüksək postlarda əyləşən ağılsız “alim”lərə də cürbəcür fətvələr verdirməklə bütün aləmi bir-birinə qatırlar.

Özünüz deyin, heç ağıllı adam da mikrofon qarşısına keçib deyərmi ki, dünyada olan şiələrin qanı halaldır? Buradan da məlum olur ki, həmin “alim” bu cür fətvaları özbaşına vermir. Ona bu sözləri dedizdirənlər vardır. Onu orada əyləşdirənlər belə sözləri dedizdirirlər. Bundan daha səfehləri isə şiələri təhqir etmək üçün şəriətdə olan müvəqqəti əqd məsələsinə də irad tutmağa başladılar. Dedilər ki, şiələrin müctəhidləri haram olan şeyi halal etmişlər. Şiə alimləri onlara cavab olaraq bildirmişlər ki, bu əhkam Allahın hökmlərindəndir. Biz heç bir vaxt halalı haram, haramı da halal edə bilmərik. Müvəqqəti evlənmə məsələsinə gəldikdə isə, bu məsələ Həzrət Peyğəmbərin (s) dövründə də mövcud olmuşdur.

Bütün bunlara baxmayaraq, həmin cahillər tutduqlarını buraxmayaraq təkidlə deyirlər ki, ikinci xəlifə siğəni haram buyurmuşdur.

Ömər in oğluna dedilər: “Sənin atan siğəni haram etmişdir.” O dedi: “Mənim atam peyğəmbər olmayıb ki, halalı haram etsin. Onun bu işə heç ixtiyarı da yoxdur. Lakin hökmdar olduğu üçün haram yox, qadağan edə bilərdi.” (Təbiidir ki, hökmdar vəfat edəndən sonra onun qoyduğu qadağa da aradan götürülür.)

Bütün bu söhbətlərə baxmayaraq, üstündən 1400 il ötdükdən və bu məsələyə görə milyonlarla savadsız insanları özlərinə tərəf çəkib vəhhabi, sələfi etdikdən sonra onların ağılsız ağsaqqalı mikrofon qarşısına keçib “cihad nikahı” və yaxud “inqilabi evlilik” adlı bir fətva verir.

Düşmən hər bir vasitə ilə və bacardığı qədər İslamla mübarizə aparmağa çalışaraq İslam dünyasında günbəgün artmaqda olan vəhdət və birliyi pozmaq üçün əlindən gələni əsirgəmir. Amma onların qurduğu planların hamısı alt-üst olacaq və məqsədlərinə çatma bilməyəcəklər. Çünki Həzrət Peyğəmbərin (s) gətirdiyi din beynəlxalq bir dindir və Allah Özü bu dini nadan, cahil düşmənlərdən qoruyacaqdır. Bir fakt göz qabağındadır ki, bu gün İslam dininin inkişafı və onun könüllülük prinsipi əsasında dünyanın hər bir ölkəsinə yayılması həmin “hegemonlar”ı və dünyapərəstləri qorxutmaqdadır.

Peyğəmbərin (s) axirətdəki razılığı

Sual oluna bilər ki, bəs Allah-təala Həzrət Peyğəmbəri (s) razı salmaq üçün axirətdə ona nə bəxş edəcək? Cavab belədir ki, Allah-təala İslam Peyğəmbərinə (s) ən yüksək məqam bəxş edəcək ki, qiyamət günü o həzrət öz ümmətinə şəfaət edəcəkdir.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Hər peyğəmbər Allah dərgahına dua etmiş və Ondan bir şey istəmişdir. Amma mən (Allahdan) öz xahişimi qiyamət günü ümmətimə şəfaət etmək üçün saxlamışam.”

Yəni Allah-təala hər peyğəmbərə bir duasının qəbul olunmasını vəd etmişdir. Bütün peyğəmbərlər bu dünyada Allahdan öz istəklərini almışlar. Amma İslam Peyğəmbəri (s) öz istəyini qiyamət gününə saxlamışdır. Necə ki, buyurur:

إِنِّ اَعْطَانِي مَسْأَلَةً قَادَخَرْتُ مَسْأَلَتِي لِشَفَاعَةِ الْمُؤْمِنِ مِنْ أُمَّتِي يَوْمَ

الْقِيَامَةِ فَفَعَلَ ذَلِكَ

–Allah-təala mənə Ondan bir şey istəməyi və həmin xahişin qəbul olunacağını inayət etdi. Amma mən (*Allahdan*) öz xahişimi qiyamət günü ümmətimə şəfaət etmək üçün saxladım. Allah mənim bu xahişimlə razılaşdı.

Həzrət Əli (ə) buyurur: “Şəxsən Həzrət Peyğəmbərdən (s) eşitdim ki, belə buyurdu: “Qiyamət günü şəfaət pilləsində dayanıb ümmətimin günahkarlarına şəfaət edəcəyəm. Mən şəfaət etdikcə Allah onları bağışlayacaq. Allah-təala mənim şəfaətimi o qədər qəbul edəcək ki, axırda mənə belə buyuracaq: “Ya Məhəmməd, razı qaldınmı?” Mən də ərz edəcəyəm: “İlahi, razı qaldım. Razı qaldım.”

Deməli, “Həqiqətən, Rəbbin tezliklə sənə (o qədər) əta edər ki, (Ondan) razı qalarsan”, – ayəsinin mənası budur ki, Allah-təala qiyamət günündə Həzrət Peyğəmbər (s) razı qalanadək onun şəfaətini qəbul edəcəkdir.

Allah İslam Peyğəmbərini (s) qorudu

Həzrət Peyğəmbər (s) ana bətnində ikən atası dünyasını dəyişdi. Altı yaşına çatdıqdan sonra anası da dünyadan getdi və yetim qaldı. Anası sağ ikən verməyə südü olmadığından onun üçün dayə tutdular. Həlimə Sədiyyə adlı bir qadın o həzrətin süd anası olmuşdur. Həzrət Peyğəmbər (s) dərs oxumamış və məktəb də görməmişdir. Üstəlik heç bir müəllim yanına da getməmişdir. Belə bir yetim uşaq böyüyüb boya-başa çatandan sonra aləmi necə idarə edərək öz ardınca apara bilərdi? Allah-təala Özü ona təlim-tərbiyə verərək elm öyrətmişdir. Necə ki, “Zuha” surəsinin 6-8-ci ayələrində Həzrət Peyğəmbərə (s) xitab edərək belə buyurur: “Məgər (O) səni yetim ikən tapıb sığınacaq və pənahgah vermədimi?! Və səni (nübüvvətdən) xəbərsiz taparaq (vəhy vasitəsilə) yol göstərdi. Və səni fəqir və ehtiyac (içində) tapıb ehtiyacsız etdi.”

Bu barədə İmam Əlinin (ə) Qasiə xütbəsində gözəl bir fikir vardır. Həzrət (ə) buyurur:

وَلَقَدْ قَرَأَ اُيُّهُ مِنْ لَدُنْ اَنْ كَانَ فَطِيْمًا اَعْظَمَ مَلِكٍ مِنْ مَلَائِكَتِهِ
يَسْئَلُكَ يَهْ طَرِيقَ اَكْرَامٍ، وَمَحَاسِنَ اَخْلَاقِ الْعَالَمِ، لِيْلَهُ وَنَهَارُهُ

–Peyğəmbər (*səlləllahu əleyhi və alihi*) süddən ayrıldıan sonra Allah mələklərinin ən böyüyünü¹ o Həzrətə yoldaş etdi ki, gecə-gündüz onu nəciblik yollarına və aləmin gözəl əxlaq və xislətlərinə doğru yönəlsin.

“Zuha” surəsində Allah-təala iki əsas mətləbə diqqəti çəkir. Birincisi budur ki, əgər Allah Həzrət Peyğəmbəri (s) himayə etməsəydi, o da başqa yetimlər kimi olacaqdı. Yəni Allah şəxsən Özü onun təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olmuşdur. İkinci mətləb isə budur ki, böyük və əzəmətli insanlar həmişə çətin və acınacaqlı vəziyyətlərdə yaşamışlar. Peyğəmbərlərin həyatına diqqət yetirdikdə görürük ki, onlar həmişə çətinliklə yaşayıb

¹ Cənab Cəbrayıl (ə) mələklərin şərəflisi və ayələri nazil edən möhtərəm bir mələkdir. Amma Allah dərğahında ən böyük mələk Ruhul-qudusdur.

ömür sürmüş və bütün bunlara baxmayaraq, sonrakı həyatlarında böyük uğurlar əldə etmişlər.

Həzrət Əli (ə) “Nəhcül-bəlağə”nin 159-cu xütbəsində peyğəmbərlərdən söz açdıqdan sonra İslam Peyğəmbərinin (s) həyat tərzindən bəhs edir. Həmin xütbədə həmçinin deyilir:

وَلَقَدْ كَانَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى أَعْلَيْهِ وَآلِهِ كَافٍ لَكَ فِي الْأُسُوءَةِ
وَدَلِيلٌ لَكَ عَلَى دَمِ الدُّنْيَا وَعِيَّهَا وَكَثْرَةِ مَخَازِبِهَا وَمَسَاوِيهَا إِذْ تُبْضِطُ عَنْهُ
أَطْرَافُهَا وَوُطِئَتْ لَغَيْرِهِ أَكْنَافُهَا وَطُيْمٌ عَنْ رِضَاعِهَا وَزُيٌّ عَنْ زَخْرِفِهَا .

–Allahın Peyğəmbərinin (*səlləllahu əleyhi və alihi*) ardınca getmək sənə kifayət edər. Dünyanın məzəmməti, onun eyibli olması, rüsvayçılıq və pisləklərinin çoxluğunda sənün üçün sübut və yol göstərən olar. Çünki onun ətrafı (*bağlılıq və sevgi*) o Həzrətdən alınmış və onun tərəfləri (*onun hər şeyinə bağlılıq*) o böyük şəxsiyyətdən qeyrisi üçün hazırlanmışdır. Südünü (*onun ləzzətini*) içməsi qadağan olunmuş, onun bəzək-düzəklərindən uzaqlaşdırılmışdır.

وَإِنْ شِئْتَ تَنِيْتَ يَمُوسَى كَلِيمَ اللَّهِ صَلَّى أَعْلَيْهِ وَآلِهِ حَيْثُ يَقُولُ
رَبِّ إِنِّي لَمَّا أُنْزِلْتُ إِلَيْكَ مِنْ خَيْرٍ فَقَدْ وَاللَّهِ مَا سَأَلَهُ إِلَّا خَبْرًا يَأْكُلُهُ لِأَنَّهُ كَانَ
يَأْكُلُ بَقْلَةَ الْأَرْضِ وَلَقَدْ كَانَتْ خَضِرَةُ الْبَقْلِ تَرَى مِنْ شَفِيفِ صِفَاقِ بَطْنِهِ
لَهْزَالِهِ وَتَشْذِبُ لَحْمِهِ .

–Bir daha peyğəmbərin ardınca getmək istəsən Allahla danışmış (*buna görə də Kəlimullah ləqəbi verilmiş*) Musa əleyhissalamın ardınca get. O demişdir: (*Qurani-kərimin “Qəsəs” surəsinin 24-cü ayəsi*) “Ey Rəbbim! Mən Sənin mənə nazil edəcəyin xeyrə möhtacam.” Allaha and olsun, Musa Allahdan yeməyə çörəkdən başqa bir şey istəmədi. Çünki torpaqda bitən otu yeyirdi. Arıqlığına, ətinin azlığına görə otun yaşıllığı qarnının daxili dərisinin nazikliyindən görünürdü.

وَإِنْ شِئْتَ تَلْتَدِ دَاوُدَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ صَاحِبِ الْمَزَامِيرِ وَقَارِئِ أَهْلِ
الْجَنَّةِ قُلْتَ كَانَ يَعْمَلُ سَفَائِفَ الْخَوْصِ بِيَدِهِ وَيَقُولُ لَجُلَسَائِهِ أَيُّكُمْ يَكْفِينِي
بِيعَهَا وَيَأْكُلُ فُرْصَ الشَّعْرِ مِنْ تَمْنِهَا .

– Əgər üçüncü dəfə itaət etmək istəyirsənsə, Zəburun sahibi və cənnət əhlinin xanəndəsi olan Davud əleyhissalame itaət et. Öz əlləri ilə xurmanın liflərindən zənbillər toxuyaraq yoldaşlarına deyirdi: “Sizlərdən hansı biriniz bunları satmaqda mənə kömək edə?” Onların puluna alınanlardan onun yeməyi bir arpa çörəyi idi.

وَإِنْ شِئْتَ قُلْتَ فِي عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْتَ كَانَ يَتَوَسَدُ
الْحَجَرَ وَيَلْبِسُ الْخَيْشَنَ وَيَأْكُلُ الْجَنَشَبَ وَكَانَ إِدَامَهُ الْجُوعَ وَسِرَاجَهُ بِاللَّيْلِ
الْقَمَرَ وَظِلَّالَهُ فِي الشِّتَاءِ مِشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا وَقَاكِهِتَهُ وَرِبْحَانَهُ مَا
تَنَبَّتَ الْأَرْضَ لِلْبَهَائِمِ ...

– İsa ibn Məryəm əleyhissalame tabe olmaq istəyirsənsə, de (*yadına sal*) ki, (*yatarkən*) daşı başının altına qoyaraq balınc edərdi. Cod paltar geyinər, dadsız xörək yeyərdi. Yavanlığı aclıq idi (*son dərəcə ac olanda yemək yeyərdi ki, o yeməkdən ləzzət alsın və əlavə yavanlığa ehtiyacı olmasın*). Gecələr onun çırağı ayın işığı idi. Qışda daldanacağı günəşin doğduğu və ya qurub etdiyi yer idi. (*Evi yox idi.*) Onun ətirli meyvə və göyərtisi yerin heyvanlar üçün bitirdiyi ot idi...

فَتَأْسُ نَبِيكَ الْأَطْيَبِ الْأَطْهَرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَإِنْ فِيهِ أَسْوَةٌ لِمَنْ تَأْسَى
وَعِزَاءٌ لِمَنْ تَعِزَّى وَأَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ الْمُنَاسِي نَبِيَّهُ وَالْمَقْتَصُ لِأَثَرِهِ قَضَمَ
الدُّنْيَا قَضْمًا وَلَمْ يَعْزِهَا طَرْفًا أَهْضَمَ أَهْلَ الدُّنْيَا كَشْحًا وَأَخْمَصَهُمْ مِنَ الدُّنْيَا
بَطْنًا عَرَضَتْ عَلَيْهِ الدُّنْيَا قَائِبَى أَنْ يَقْبَلَهَا وَعِلْمُ أَنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ أَبْغَضَ شَيْئًا
قَابْغَضَهُ وَحَقَّرَ شَيْئًا فَحَقَّرَهُ وَصَغَّرَ شَيْئًا فَصَغَّرَهُ وَلَوْ لَمْ يَكُنْ فِينَا إِلَّا حَبْنَا مَا

أَبْغَضَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَتَعْظِيمَنَا مَا صَغَرَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ لِكَفَى بِهِ شِقَاقًا لِلَّهِ وَمَحَادَّةً
 عَنْ أَمْرِ اللَّهِ وَلَقَدْ كَانَ صَلَّى أَعْلَاهُ وَآلُهُ يَأْكُلُ عَلَى الْأَرْضِ وَيَجْلِسُ جِلْسَةً
 الْعَبْدِ وَيَخْصِفُ بِيَدِهِ نَعْلَهُ وَيَرْقَعُ بِيَدِهِ ثَوْبَهُ وَيَرْكَبُ الْحِمَارَ الْعَرِيَّ وَيُرْدِفُ
 خَلْفَهُ وَيَكُونُ السِّتْرَ عَلَى بَابِ بَيْتِهِ فَتَكُونُ فِيهِ التَّصَاوِيرُ يَقُولُ يَا قُلَانَةُ لِأَحَدِي
 أَزْوَاجِهِ عَيْيِيهِ عَنِّي قَانِي إِذَا نَظَرْتَ إِلَيْهِ ذَكَرْتَ الدُّنْيَا وَزَخَارِقَهَا فَأَعْرِضْ عَنِ
 الدُّنْيَا بِقَلْبِيهِ وَأَمَاتِ ذِكْرَهَا مِنْ نَفْسِيهِ وَأَحْبِ أَنْ تَغِيبَ زِينَتَهَا عَنْ عَيْنِيهِ لِكَيْلَا
 يَتَخَذَ مِنْهَا رِبَاشًا وَلَا يَعْتَقِدَهَا قَرَارًا وَلَا يَرْجُو فِيهَا مَقَامًا فَأَخْرِجَهَا مِنْ النَّفْسِ
 وَأَشْخَصْهَا عَنِ الْقَلْبِ وَعَيْيِيهَا عَنِ الْبَصَرِ وَكَذَلِكَ مِنْ أَبْغَضَ شَيْئًا أَبْغَضَ أَنْ
 يَنْظُرَ إِلَيْهِ وَأَنْ يَذْكُرَ عِنْدَهُ وَلَقَدْ كَانَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى أَعْلَاهُ وَآلُهُ مَا
 يَدُلُّكَ عَلَى مَسَاوِي الدُّنْيَا وَعُيُوبِهَا إِذْ جَاعَ فِيهَا مَعَ خَاصَّتِيهِ وَزَوِجَتِ عَنْهُ
 زَخَارِقُهَا مَعَ عَظِيمِ زَلْفَتِهِ فَلْيَنْظُرْ نَاطِرٌ بِعَقْلِهِ أَكْرَمَ اللَّهُ مُحَمَّدًا بِذَلِكَ أَمْ أَهَانَهُ
 فَإِنْ قَالَ أَهَانَهُ فَقَدْ كَذَبَ وَاللَّهِ الْعَظِيمِ بِالْإِلْفِ الْعَظِيمِ وَإِنْ قَالَ أَكْرَمَهُ فَلْيَعْلَمْ أَنَّ
 اللَّهَ قَدْ أَهَانَ غَيْرَهُ حَيْثُ بَسَطَ الدُّنْيَا لَهُ زُرُوَاهَا عَنْ أَقْرَبِ النَّاسِ مِنْهُ فَتَأْسَى
 مِتَّاسُ بَنِيهِ وَافْتَنَصَ أَثَرُهُ وَوَلَّجَ مَوْلَجَهُ وَإِلَّا قُلْنَا يَأْمَنُ الْهَلَكَةُ...

—Daha yaxşı və (bütüün məxluqlardan) daha təmiz olan öz
 Peyğəmbərinə (səlləllahu əleyhi və alihi) tabe ol, O böyük şəxsin
 ardınca get. Çünki, o Həzrət tabe olan üçün itaətə layiqdir. Onunla
 bağlılığı olmasını istəyən üçün ən layiqli bağlılıqdır. (Onun səbri
 və dözüümü dözümlü insan üçün nümunədir.) Allah yanında ən
 sevimli bəndələr öz peyğəmbərlərinə tabe olub, onun nişanə-
 lərinin ardınca gedənlərdir.¹ (Ancaq Həzrətin nişanəsi bu idi ki,)

¹ Onun yolunda hərəkət edənlərdir. Qurani-kərimin “Ali-İmran”
 surəsinin 31-ci ayəsində buyurulduğu kimi: - De: “Əgər siz Allahı

dünyanın tikəsini dişlərinin ətrafı ilə yeyərdi (*ağız dolusu yeməzdi. Dünyada istifadə etməyə məcbur olduğundan çox istifadə etməzdi*). Dünyaya gözünün ucu ilə baxardı (*dünyaya heç cür ürək bağlamazdı*). Yan baxımdan ən arıq və qarın baxımdan dünyanın ən ac insanı idi. Dünya ona təklif olundu, (*Allah-təala Cəbrayılın vasitəsilə dünyanı seçməyi ona təklif etdi*). O isə onun qəbulundan imtina etdi. Allah-təalanın bir şeyi (*dünya sevgisini*) düşmən saydığını bildikdə, o da düşmən sandı. Xar bildiyini o da xar bildi. Kiçik qərar verdiyini o da kiçiltdi. (*Buna görə də*) Bizdə Allah və Peyğəmbərin düşmən sandığı dünya sevgisindən, Allah və Peyğəmbərin kiçik bildiyi dünyanı böyütməyimizdən başqa bir şey olmasaydı belə, bunlar Allaha itaətsizlik və Onun fərmanına qarşı çıxmaq üçün bəs edərdi. Peyğəmbər (*səlləllahu əleyhi və alih*) quru yerdə (*süfrə açmadan*) yeməyini yeyər, bəndə kimi oturardı. (*Dizi üstə oturardı və ayağını ayağının üstünə aşurmazdı.*) Öz əli ilə ayaqqabısının cırığını tikər, paltarına yamaq vurardı. Çılpaq uzunqulağa minər, təkinə də (*başqasını*) alardı. Evinin qapısından surətlərin təsvir edildiyi pərdə asılmışdı. Sonra arvadlarından birinə buyurmuşdur: “Ey qadın, bu pərdəni mənim gözümdən gizlət. Çünki gözüm ona sataşanda dünyanı və onun bəzək-düzəklərini yada salıram.” Ürəkdən (*doğrudan*) dünyadan uzaq durmuş, onun xatirəsini özündən uzaqlaşdırmışdı. Onun bərbəzəyinin gözünün önündən itməsini istəyirdi ki, həmin gözəl paltardan təsirlənməsin və oranın dinclik yeri olmasına inanmasın, orada ləngiməyə ümid bağlamasın. Onu (*ona məhəbbəti*) özündən qopararaq, ürəyindən uzaqlaşdırdı və (*bərbəzəklərini*) gözünün önündən itirdi. (*Çünki ona qarşı çox bədbin idi.*) Bir şeyi düşmən bilən (*kəsin rəftarı*) belədir. Ona gözü sataşmaqdan, yanında adının çəkilməsindən acığı gəlir.

Allahın peyğəmbərinin (*səlləllahu əleyhi və alih*) yolunun hər anı dünyanın pislik və çirkinliklərində sənin yolgöstərən-

sevirsinizsə, mənə tabe olun ki, Allah da sizi sevsin və günahlarınızı bağışlasın. Allah bağışlayan və mərhəmətlidir!”

dir. Çünki o Həzrət dünyada öz yaxınları (*Əhli-beyti*) ilə qarın dolusu yemədi, məqam və (*Böyük Allahın yanında*) rütbəsinin böyüklüyünə rəğmən onun bərbəzəkləri o Həzrətdən uzaqlaşdı. Belə isə düşünən kimsə öz ağına müraciət edərək baxmalıdır ki, Allah-təala Məhəmmədi (*səlləllahu əleyhi və alihi*) bu vəziyyəti ilə sevdi, yoxsa xar edərək kiçik sandı? Əgər desə ki, “xar etdi”, böyük Allaha and olsun, yalan danışaraq, böyük böhtan atmış olar.¹ Əgər “onu sevmişdir” desə, bilməlidir ki, Allah-təala o Həzrətdən qeyrisini dünyanı ona bağışlamaqla xar etdi. Deməli, itaətkar öz peyğəmbərinə tabe olmalı, onun nişanələrinin ardınca getməli, gəldiyi hər bir yerdə ona qoşulmalıdır. (*Sözləri və əməlləri onun göstərişinə uyğun olmalıdır.*) O Həzrətin ardınca getməsə, (*dünya və axirətdə*) puç olmaqdan amanda qalmaz...

Əbu Talib (ə) və Xanım Xədicəyə (s.ə) işarə

Bu mübarək surədə bir sıra incə məqamlar da mövcuddur. Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) xitab edərək buyurur: “Məgər (O) səni yetim ikən tapıb sığınacaq və pənahgah vermədimi?!” Həzrət Peyğəmbər (s) yetim olduğundan onu əmisi Əbu Talib (ə) himayəsinə götürüb saxlamışdı. Yəni Allah-təala Həzrət Peyğəmbəri (s) Əbu Talibin (ə) vasitəsilə saxlamasına işarə edir və öz dilimizdə desək, ona bir növ təşəkkürünü və qədirdanlığını bildirir. Sonrakı ayədə belə buyurur: “Və səni (nübüvvətdən) xəbərsiz tapıb (vəhy vasitəsilə) yol göstərdi.” Yəni Həzrət Məhəmməd (s) elm və peyğəmbərlikdən uzaq olduğu bir halda Allah onu nübüvvətə çatdırdı.

Sonrakı ayədə isə Xanım Xədicəyə işarə edərək ona qədirdanlığını bildirərək buyurur: “Və səni fəqir və ehtiyac (içində) tapıb ehtiyacsız etdi.” Həzrət Peyğəmbər (s) uşaqlıqdan həm yetim, həm də yoxsul idi. Allah onun ehtiyaclarını Xanım Xədicənin (s.ə) vasitəsilə aradan qaldırdı və var-dövlətli etdi.

¹ Çünki Allah-təalanın özünün məsum və hər xətadan ucada və pak olan ən yaxşı məxluqunu xar etməsini necə düşünmək olar?

Əbu Talib (ə) və Xanım Xədicə (s.ə) Allahın nümayəndəsi olaraq biri onu böyüdüb boya-başa çatdırdı, digəri isə onun maddi ehtiyaclarını aradan qaldırdı.

Xanım Xədicə (s.ə) ərəblər arasında ən zəngin və var-dövlətli bir qadın idi. O, Həzrət Peyğəmbərlə (s) ailə qurduqdan sonra bütün var-dövlətini o həzrətə verdi və İslam dininin yayılması və möhkəmləndirilməsi yolunda xərclədi. Günlərin birində o, qızı Fatimeyi Zəhranı (s.ə) çağırıb dedi: “Qızım, mən bütün sərvətimin hamısını atana bağışladım. Özüm üçün bircə kəfən belə saxlamamışam. Mənim adımdan Peyğəmbərdən (s) bir xahiş et. Ona de ki, Cəbrayıl (ə) nazil olub ayə gətirərkən əyninə geyindiği əbasını mənim üçün kəfən etsin.” Xanım Zəhra (s.ə) Həzrət Peyğəmbərin (s) yanına gələrək anasının xahişini söylədi. Elə bu zaman cənab Cəbrayıl (ə) nazil olub dedi: “Ya Rəsulallah, Allah buyurur ki, Xədicənin (s.ə) kəfənini Mən Özüm verəcəyəm.”

(56)

Məbəs günü ilə bağlı xütbə
(İnsanların hidayət olunmasının mərhələləri)
Hüseyniyyə.27.05.2014-cü il (28 rəcəb 1435)

MƏBƏS GÜNÜ

(İnsanların hidayət olunmasının mərhələləri)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى وَ
الْيَقِينِ - وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَسْبُنَا وَحَبِيبِ
إِلَى الْعَالَمِينَ - أَيُّ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ - وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ مِنَ الْآنَ - قِيَامُ يَوْمِ الدِّينِ

Məbəş günü İslamda ən bərəkətli, önəmli və misilsiz bir gündür. Bu günün xüsusi ibadət və zikrləri vardır ki, kitablarda geniş şəkildə izah olunmuşdur. O cümlədən Məbəş günündə oruc tutmağın fəzilət və üstünlüyü vardır. İl ərzində dörd gün vardır ki, müstəhəb oruc tutmağın savabının misli-bərabəri yoxdur. Həmin günlərdən biri rəbiüləvvəl ayının 17-si hesab edilir ki, əziz İslam Peyğəmbərinin (s) (cisminin) dünyaya gəldiyi gündür. İkincisi rəcəb ayının 27-sidir ki, bu gün o həzrətə peyğəmbərlik verilən gündür. Üçüncüsü zilqədə ayının 25-i hesab olunur ki, bu gün də Allahın xilqəti yaratmağa başladığı gün (“dəhvül-ərz” günü) kimi məşhurdur. Həmin gün oruc tutmağın çox böyük savabı vardır. Dördüncüsü isə zilhəccə ayının 18-idir ki, bu gün də “Ğədir-xum” günü kimi tanınmışdır. Həmin gün Allahın əmri ilə Həzrət Əlinin (ə) imamətə və xilafətə seçildiyi gündür.

Rəcəb ayının 27-si bu dörd gün arasında xüsusi özəlliyi ilə seçilir. Belə ki, ayın 26-dan 27-nə keçən gecənin dualarında oxuyuruq:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالتَّجَلِّيِ الْأَعْظَمِ هَذِهِ اللَّيْلَةَ

–İlahi, Səndən bu gecədəki böyük təəcəllana xatir istəyirəm...

“Təcəllül-əzəm” – Allahın böyük və əzəmətli təəcəllası deməkdir. Bu kəlmə dualar arasında rəcəb ayının 27-ci gecəsindən savayı başqa heç bir yerdə işlənməmişdir.

Hidayətin mərhələləri

Allahın əzəmətinin təcəllası və görünməsi Həzrət Peyğəmbərin (s) vücudunda və nübüvvətində baş verir. Çünki insanların hidayəti o həzrətin vücudu və nübüvvəti ilə başlanır. Bu hidayət elə bir nöqtədən başlanır ki, onun birinci mərhələsində qəlbə (ruhda) olan bütün çirkinliklər təmizlənib aradan getməlidir. Hidayət və doğru yola yönəlməkdə birinci mərhələ məhz ruhun paklığıdır ki, Həzrət Peyğəmbər (s) insanların hidayətini ilk növbədə bu mərhələdən başlayır.

İkinci mərhələ insanın ruhunda nuraniyyətin və səmimiyyətin yaranmasıdır. İnsanın qəlbində həm çirkinliyin və həm də nuraniyyətin bir yerə sıғыşması mümkün deyildir. Məsələn, dəmirin təmizlənilib şəffaflaşdırılması üçün ilk növbədə onun pasını təmizləmək lazım olduğu kimi, insanın qəlbinin nurlu olması üçün ilk növbədə ondakı çirkinlikləri və natəmizlikləri aradan qaldırmaq lazımdır. İnsan “La ilahə illəllah” – “Allahdan başqa heç bir məbud yoxdur” və “Mühəmmədən (s) rəsulullah” – “Mühəmməd (s) Allahın elçisidir” deməklə birinci mərhələyə qədəm qoyur. Beləcə, insan Allaha və Onun Peyğəmbərinə (s) təslim olmaqla şeytandan uzaqlaşır. Belə olduqda insanın qəlbində və bədən üzvlərində nuraniyyət yaranır.

Bəziləri elə başa düşürlər ki, “nuraniyyət” işıqlı olmaq deməkdir. Qəlbin nuraniyyəti odur ki, insan günah əməllər etməsin. Nuraniyyət odur ki, insanın çiyindəki mələklər onun günahlarını yazma bilməsinlər. Bir əlin barmaqlarında və qələmində xəyanət yoxdursa, deməli nurani əldir. Gözün nuraniyyəti odur ki, baxışlarında xəyanət olmasın və möminləri narahat etməsin. Dilin nuraniyyəti odur ki, danışarkən günaha yol verməsin. Bütün bədən üzvlərinin mənbəyi qəlbdir və bədən digər üzvləri də ondan sərçəsmə alır. Əgər qəlb təmiz və nuranidirsə, o zaman bu nuraniyyət bədən üzvlərində özünü büruzə verəcəkdir. Yox, əgər qəlb təmiz deyilsə, bədən üzvləri də təmiz olmayacaq. Məsələn,

evdəki su kranını açdıqda oradan necə su gəlirsə, həmin suyun mənbəyində də eyni su olacaqdır.

Üçüncü mərhələ isə Allahı həqiqi mənada dərk etməkdir. Yəni əgər birinci mərhələdə insan qəlbinin çirkinliyini təmizləyirsə və ikinci mərhələdə qəlbində nuraniyyət yaranırsa, nəhayət üçüncü mərhələdə isə Allahı tanımış olur. Çünki Allahı tanıyan insan həmişə Onu başı üzərində nəzarətçi kimi görər.

Keçmiş zamanlarda bir müəllim şagirdlərindən yaşca kiçik və ağıllı olan bir uşağa xüsusi qayğı və hörmət bəsləyirdi. Digər şagirdlər isə müəllimin bu hərəkətini ədalətsizlik kimi qəbul edərək etiraz etməyə başladılar. Bir gün müəllim uşaqlara dedi: “Sabah hərəniz bir toyuğun başını kəsib dərsə gətirərsiniz. Amma toyuğun başını kəsərkən elə yerdə kəsin ki, heç kəs sizi görməsin.

Səhərisi gün bütün uşaqlar başını kəsdikləri toyuqları dərsə gətirdilər. Lakin müəllimin daha çox hörmət etdiyi həmin şagird toyuğu diri halda dərsə gətirmişdi. Müəllim ondan soruşdu: “Axı mən sizə tapşırıdım ki, toyuğun başını kəsib gətirəsiniz? Sən nə üçün toyuğu diri gətirmisən?” Şagird dedi: “Axı siz başqa bir şərt də qoymuşdunuz. Demişdiniz ki, toyuğun başını kəsərkən heç bir kəs bizi görməməlidir. Mən toyuğu hara aparıb başını kəsmək istədimsə birdən yadıma düşürdü ki, Allah məni görür. Buna görə də Allahın məni görmədiyini bir yer tapa bilmədiyimdən onu kəsməyib diri gətirdim.”

Müəllim təbəssümlə ona baxıb digər şagirdlərə başa saldı ki, bu uşağa onun iman, ağıl və dərrakəsinə görə daha çox hörmət bəsləyirəm.

Bu misalı çəkməkdə məqsədim budur ki, əgər insan Allaha qarşı belə diqqətli olsa, deməli o, mərifət sahibidir. Yəni Allahı dərk etmişdir. Belə olduqda insan nə çirkinliklərə tərəf gedər, nə də nuraniyyətdən uzaqlaşar.

Məbəsin mənası da bax elə budur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) insanları napaklıqlardan təmizləyib onlara nuraniyyət bəxş etməklə Allaha qovuşdursun. Mərifət və Allahı tanımağın ən yüksək mərhələsinə gəldikdə isə insan Allah əhli olar. Necə ki, o həzrət özü belə buyurmuşdur:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): الدُّنْيَا حَرَامٌ عَلَى أَهْلِ الْآخِرَةِ، وَالْآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا، وَالْآخِرَةُ حَرَامٌ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Dünya axirət əhlinə haramdır. Axirət də dünya əhlinə haramdır. Həm dünya, həm də axirət Allah əhlinə haramdır.”

Xacə Abdullah Ənsarinin bu barədə yazdığı belə bir şeir vardır:

یا رب ز تو آنچه من گدا می خواهم
افزون ز هزار پادشا می خواهم
هر کس به در تو حاجتی می طلبد
من آمده ام از تو، ترا می خواهم

*İlahi, mən dilənçinin Səndən istədiyi,
Min padşahın istəyindən daha çoxdur.
Hər kəs Sənin qapından istəyir bir şey,
Mən gəlmişəm, Səndən Səni istəməyə.*

Belə bir mərifət və Allahı tanıma Əmirəlmöminin Əli ibn Əbu Talibin (ə) mərifətidir ki, Allahla münacat edərkən belə deyərdi: “İlahi, mən Sənə cənnətin tamahına və ya cəhənnəm qorxusuna görə ibadət etmirəm. Mən Sənə ibadətə layiq bildiyim üçün ibadət edirəm.”

Odur ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) besətinin nəticəsi insanın mərifətini son həddə çatdırmaqdır.

(57)

Məbəs günü ilə bağlı xütbə
(Peyğəmbərin (s) risaləti)
Hüseyniyyə.02.09.2005-ci il (28 rəcəb 1426)

MƏBƏS GÜNÜ

(Peyğəmbərin (s) risaləti)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى وَالْيَقِينِ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَسْبُنَا وَحِيبٌ إِلَهُ الْعَالَمِينَ
أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ وَلَا سِيَمَا يَقِيَّةٍ أَلَا فِي
الْأَرْضِ وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ مِنَ الْآنَ قِيَامَ يَوْمِ الدِّينِ.

Rəcəb ayının 27-ci mübarək və çox gözəl günlərdən biridir. Bütün bəşəriyyət aləmində, xüsusilə, İslam dünyasında bu gün əlamətdar və müstəsna bir gündür. Bu gün Həzrət Məhəmmədin (s) peyğəmbərlik missiyasını həyata keçirməyə başladığı ilk gündür. Məhz bu gündən etibarən İslam dini vasitəsilə insanların hidayəti, izzəti, səadəti, kamillik və təkamül prosesi başlanır və bu din qiyamət gününə qədər davam edəcəkdir. Bu gözəl bayram münasibətilə bütün dünya müsəlmanlarını təbrik edir və Allahdan mərhəmət, məğfirət, bərəkət, dünya və axirət xoşbəxtliyi diləyirəm.

İslam dininin əvvəlki dinlərdən və İslam Peyğəmbərinin (s) özündən əvvəlki peyğəmbərlərdən fərqləri vardır. İslam dinində Həzrət Peyğəmbərin (s) nübüvvətində onun özünəməxsus əlamət və xüsusiyyətləri var ki, keçmiş dinlərdə bu xüsusiyyətlər olmayıb. Həmin əlamətlər və xüsusiyyətlər yalnız İslam dininə aiddir. Burada yaxşı olardı ki, həmin xüsusiyyətlərin bir neçəsi haqda söz açaq.

1. Həzrət Məhəmməd (s) ümumbəşəri peyğəmbərdir

Birincisi budur ki, İslam dini Yer kürəsində yaşayan bütün insanların hamısına aiddir. Həmçinin İslam Peyğəmbəri (s) də Yer kürəsindəki bütün insanların hamısının peyğəmbəridir. Amma keçmiş peyğəmbərlər belə deyildilər. Keçmiş dinləri gətirən peyğəmbərlər bir qövmin və ya bir dildə danışan tayfanın,

xalqın peyğəmbərləri olmuşlar. Allah-təala “Səbə” surəsinin 28-ci ayəsində belə buyurur:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ

– (Ya Rəsulum!) Biz səni bütün insanlara göndərdik.

Allah-təala “Nisa” surəsinin 170-ci ayəsində bütün insanlara xitab edərək buyurur:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِن رَّبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ

–Ey insanlar! Peyğəmbər Rəbbinizdən sizə haqla (Quranı) gətirdi. (Ona) iman gətirin! Bu, sizin üçün xeyirli olar.

Bu ayələr bizə bir daha başa salır və öyrədir ki, İslam Peyğəmbəri (s) bütün insanlar üçün göndərilmişdir. Əlbəttə, onu da qeyd etmək lazımdır ki, bütün insanları hidayət etmək üçün göndərilən İslam Peyğəmbəri (s) Yer kürəsində bir məkanda məskunlaşmalıdır. Həmin yaşadığı yerdə isə camaatın danışdığı bir dil vardır. Sual oluna bilər ki, bəs nə üçün Həzrət Peyğəmbər (s) Ərəbistanda məskunlaşdı və nə üçün ərəb dilində danışdı? Bu sualın geniş elmi cavabı vardır. Qısaca desək, ərəb dili çox zəngin və əhatəli bir dil olduğu üçün Quran da məhz bu dildə nazil olub. Amma suala sadə dildə cavab versək, belə deyə bilərik ki, Həzrət Peyğəmbər (s) bu Yer kürəsinin bir yerində yaşamalıydı, ya yox? O, hansısa bir dildə danışmalıydı, ya yox? Əgər Azərbaycanda olsaydı və azəri dilində danışsaydı, onda yenə də sual ortaya çıxacaqdı ki, nə üçün burada yaşayır və nə üçün Quran azəri dilində nazil olub? Bu məsələ ətrafında mübahisə və müzakirələr təbiidir ki, sonsuza qədər uzana bilər. Buna görə də zənnimizcə, onun harada yaşamasını və Quranın hansı dildə nazil olmasını da Allah Özü təyin edir.

Bütün bunlara baxmayaraq, İslam Peyğəmbəri (s) ümumbəşəri peyğəmbərdir və söylədiklərinin hamısı bütün insanlara aiddir.

Quranın ərəb dilində nazil olmasına baxmayaraq, Allah-təala “Ənam” surəsinin 19-cu ayəsində Həzrət Peyğəmbərin (s) dilindən belə buyurur:

وَأَوْحِي إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرْكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ

–Bu Quran mənə vəhy olunub ki, onun vasitəsilə (*həm*) sizi və (*həm də bəşər nəslinin kökü kəsilənədək*) onun çatdığı hər bir kəsi (*cəhənnəm atəşindən*) qorxudam.

Bu ayədən də açıq-aydın şəkildə bəlli olur ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) hidayəti hansısa bir qəbilə və tayfa ilə məhdudlaşmır. Həzrət Peyğəmbər (s) Quran vasitəsilə bütün insanları hidayət edir və onları aqibətin acınacaqlı olacağından xəbərdar edir. Həzrət Peyğəmbərin (s) məktubları və danışmaları ərəb dilində olmuş və yaşadığı yer də Məkkə və Mədinə şəhərləri idi. Peyğəmbərlikdən qabaq başqa ölkələrə səfərləri olmuşdur. Amma Peyğəmbər(s) seçildikdən sonra 13 il Məkkədə, 10 il də Mədinədə yaşamış və elə oradaca dünyasını dəyişmişdir.

Deməli, İslam Peyğəmbərinin (s) ümumbəşəri bir peyğəmbər olması onun xüsusi özəlliklərindəndir.

2. İslam Peyğəmbəri (s) sonuncu peyğəmbərdir

İslam dini və Həzrət Peyğəmbərin (s) ikinci xüsusiyyəti budur ki, onun gətirdiyi din əbədi bir dindir. İslam Peyğəmbərinin (s) nübüvvəti bütün nübüvvətlərə, onun şəriəti bütün şəriətlərin hamısına son qoydu. Onun gətirdiyi kitab özündən əvvəlki kitabların üzərindən xətt çəkdi. İslam sonuncu din olaraq Allah-təala tərəfindən təyin olundu və bu dinin peyğəmbəri olan Məhəmməd Peyğəmbər (s) də sonuncu peyğəmbər seçildi. İslam dini sonuncu din və İslam Peyğəmbəri (s) də sonuncu peyğəmbər olduğundan qiyamətə qədər heç bir din və başqa heç bir peyğəmbər də bir daha gəlməyəcəkdir. Əgər birdən hansısa ağıldankəm bir insan ayağa qalxıb özünü peyğəmbər elan etsə, bilin ki, onun iddiası puçdur. Tarix boyu peyğəmbərlik iddiasına düşənlərə çox rast gəlmək olur. Amma Allah-təala Həzrət Məhəmmədlə (s) peyğəmbərliyə xitam verdi. Qiyamət gününə qədər bütün insanların peyğəmbəri də məhz odur. Allah-təala “Əhzab” surəsinin 40-cı ayəsində belə buyurur:

ما كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

–Məhəmməd aranızdakı kişilərdən heç birinin atası deyildir. Lakin o, Allahın Rəsulu (*elçisi*) və peyğəmbərlərin sonuncusudur. Allah hər şeyi biləndir!

Həzrət Peyğəmbər (s) “Təbuk” müharibəsinə gedərkən Həzrət Əlini (ə) Mədinədə öz yerinə təyin etdi. O, Həzrət Peyğəmbərə (s) dedi: “Ey Allahın Rəsulu! Məni öz yerinə qoydun (məni özündən ayırdın), halbuki mən heç bir müharibədə səndən ayrılmamışam!”

Allahın Rəsulu (s) buyurdu:

يَا عَلِيُّ لَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا

نَبِيٌّ بَعْدِي

–Ya Əli! Razi olmazsanmı ki, səninlə mənim nisbətini Harunla Musanın nisbəti kimi olsun? Bu fərqlə ki, məndən sonra bir peyğəmbər yoxdur. (*Yəni sən də Harun kimi peyğəmbərlikdən başqa bütün məqamlara sahibsən!*)

Bu hədisdə həm Həzrət Əlinin (ə) Həzrət Peyğəmbərin (s) canişini olmasına, həm də o həzrətdən sonra bir daha peyğəmbər olmayacağına işarə edilir. Bundan əlavə, Həzrət Peyğəmbərin (s) sonuncu peyğəmbər olmasına dair hədislərə rast gəlmək mümkündür. Həm onun özü sonuncu peyğəmbərdir və həm də gətirdiyi din və şəriət də sonuncudur.

حَتَّىٰ مُحَمَّدٍ حَتَّىٰ أَبَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ، وَ حَرَامُهُ حَرَامٌ أَبَدًا إِلَىٰ يَوْمِ

الْقِيَمَةِ

–Məhəmmədin halalı qiyamət gününə qədər halal, haramı isə qiyamət gününə qədər haramdır!

Yəni İslam Peyğəmbərinin (s) gətirdiyi şəriət qiyamətə qədər yaşayacaq. Amma keçmiş peyğəmbərlərin şəriəti ondan sonra gələn peyğəmbərə qədər qüvvədə qalırdı. Məsələn, Musa Peyğəmbərin (ə) şəriəti İsa Peyğəmbər (ə) gələnə qədər qüvvədə

idi. İsa (ə) gəldikdən sonra Musanın (ə) şəriəti qüvvədən düşdü. Həmçinin İsanın (ə) şəriəti İslam Peyğəmbəri (s) gələnə qədər qüvvədə qalmışdı. Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə yetişdikdə İsanın (ə) şəriəti qüvvədən düşdü və Həzrət Məhəmmədin (s) gətirdiyi şəriət qüvvəyə mindi. Beləliklə, İslam dini sonuncu din və Həzrət Məhəmməd (s) sonuncu peyğəmbər olduğundan onun şəriəti qiyamətə qədər də qüvvədə qalacaqdır.

3. İslam dini ən mükəmməl dindir

İslamın keçmiş dinlərdən digər fərqi budur ki, bu din mükəmməl bir dindir. Amma keçmiş dinlərdə belə bir mükəmməllik yox idi. Çünki insanlar hələ o mərhələdə deyildilər ki, bəzi ehkamları qavraya bilsinlər. Amma İslam dini ən mükəmməl din olaraq Həzrət Məhəmməd Peyğəmbər (s) tərəfindən insanlara çatdırıldı. İslam şəriəti bütün suallara cavab verə bilir. Bu din nazil olduqdan bəri heç bir sualın cavabında aciz qalmayıb və qalmayacaq da. Alimlərin hər bir elmi sualına İslam dini layiqli cavab vermək iqtidarındadır. Elm, texnika, sənət, təbabət və digər elmlər barədə İslamda ətraflı söz açılmışdır. İslam dinində bir çox məsələlər mövcuddur ki, elm inkişaf etdikcə insanlar bu dinin dəyər və qiymətini daha çox anlamağa başlayırlar. Bəzən Avropa ölkələrində hansısa alim konfransda öz yeni kəşfini açıqlayır. Halbuki sonradan onlara da məlum olur ki, sən demə, İslam dini 1400 il bundan əvvəl həmin məsələni qeyd etmişdir.

Almaniyada keçirilən konfransların birində amerikalı ruhani bir alim orada çıxış edirdi. Onun çıxışı sırf xristianlıq və dini məsələlərdən ibarət idi. Mən də onun çıxışlarına diqqətlə qulaq asırdım. Bir gün konfransdan sonra əyləşib söhbət edirdik. Söz əsnasında alman alimlərindən biri bizim ölkədə camaatın dilində belə bir ifadə var: “Yer üzünün rəhbərliyi və hakimiyyəti ən kamil və layiqli insanlarındır.” O, həmçinin bildirdi ki, bu ifadə Almaniyada ən məşhur deyimdir. Mən onların birindən soruşdum: “Bu ifadənin yaranma tarixini bilirsinizmi?” Dedilər ki, bəlkə də

yüz ildən çox olar. Dedim: “Onun tarixini dəqiqləşdirib mənə söyləyə bilərsinizmi.” Həmin alim Almaniyada yaşayan yaşlı insanlardan bu ifadənin tarixini soruşduqda onlar təxminən 200 il olduğunu bildirdilər. Sonra mənə dedilər ki, bu ifadənin təxminən 200 illik tarixi var. Mən onlara dedim: “Bu ifadə Quranın bir ayəsinin tərcüməsidir ki, 1400 il bundan qabaq nazil olmuşdur. Quranın buyurduğuna əsasən, hakimiyyət və rəhbərlik saleh insanlarıdır. Saleh ləyaqətli və mükəmməl insanlara deyilir.”

Həyatda minlərlə bu kimi məsələlərə rast gəlmək olur. Məsələn, hansısa bir alim illər boyu ömrünü hansısa elmi bir məsələyə sərf etdikdən sonra baxıb görür ki, bu illər ərzində zəhmət çəkib qənaətə gəldiyi həmin məsələ Quranda mövcud imiş.

Mənim sinif yoldaşlarımdan biri oxuyub həkim oldu. Sonra təhsilini xaricdə davam etdirib öz sahəsində böyük mütəxəssis kimi tanındı. O, ixtisasca ağız-boğaz həkimidir. Həm də Amerikada həkimlər şurasının üzvüdür. Bəzən onunla rastlaşanda oturub bir qədər söhbət edirik. Bəzən də mən ona tibb barədə hədislərdən danışırım. Bir gün onunla söhbət edərkən məndən öz sahəsinə uyğun bir neçə hədis söyləməyimi xahiş etdi. Mən hədislərə uyğun olaraq ona bir məsələni danışdım. Dedim ki, Allahın yaratdığı ruzilərdə insan üçün müəyyən qədər pay ayrılmışdır. Məsələn, əgər bir insanın ömrü 70 ildir, Allah hər ruzidən bu yetmiş ilə görə onun üçün ruzi payları ayırmışdır. Əgər insan bu paylardan çox istifadə etsə xəstəliyə tutulur. Məsələn, əgər yetmiş il ərzində gündə bir qram duz yeməlidirsə, amma iki-üç qram yemişsə, deməli xəstəliyə tutulacaqdır. Çünki təyin olunmuş ruzisini vaxtından əvvəl yeyib qurtarmışdır. Bütün ərzaqlar da belədir.

Sonra onun üçün Həzrət Peyğəmbərin (s) və İmam Sadiqin (ə) bu hədisini oxudum:

إِعدة بيت كل داء، و إِمئة راس كل دواء

–Mədə bütün xəstəliklərin yuvası, pəhriz (az yemək və münasib olmayan yeməklərdən çəkinmək) bütün dərmanların başıdır.

Dostum deyir: Günlərin birində yenə də həkim həmkarlarımla iclasımız oldu. İclasdan sonra oturub ordan-burdan söhbət edirdik. Mən səndən eşitdiyim hədisləri onlara danışdım. Onlar məni dinlədikdən sonra 1400 il bundan əvvəl təbabət sahəsində belə kəlamların olduğunu eşidib çox təəccübləndilər. Yekdilliklə dedilər ki, elm bütün bunları qəbul edir və bu sözlər həqiqətdir.

Odur ki, İslam dini mükəmməl bir dindir və bütün elmi sahələri də özündə ehtiva etmişdir. Allah-təala “Ənam” surəsinin 59-cu ayəsində belə buyurur:

وَلَا رُطْبٍ وَلَا يَاسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مَّـ

– (Kainatda) yaş-quru (*yaşdan quruya*) elə bir şey yoxdur ki, açıq-aydın kitabda olmasın!

Odur ki, İslam dini ən mükəmməl bir dindir. Onun elmi, ehkamları, qanunları və rəhbərliyi də kamildir. Allah-təala “Maidə” surəsinin 3-cü ayəsində belə buyurur:

الْيَوْمَ يَنْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ قُلَّا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ ۚ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

–Bu gün kafirlər dininizdən (*onu məhv edə bilmədikləri üçün*) əllərini üzdülər. Onlardan qorxmayın, Məndən qorxun! Bu gün dininizi sizin üçün kamil etdim...

Qeyd olundu ki, İslam dininin və İslam Peyğəmbərinin (s) başqa dinlərlə və peyğəmbərlərlə bir sıra fərqləri vardır. Yuxarıda ba fərqlərdən üçünə işarə etdik. Amma burada deyilməsi lazım olan bir mətləbə də diqqət yetirək. Həmin mətləb də budur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) bəşəriyyət üçün əbədi və mükəmməl bir din gətirmişdir. Dünyasını dəyişərkən öz yerinə kimisə canişin qoymalıydımı? Əgər desələr ki, lazım deyildi, bu yanlışdır. Çünki o həzrət bir neçə günlüyünə Təbuk müharibəsinə gedərkən Həzrət Əlini (ə) Mədinədə öz yerinə təyin etmişdi. Bəs, necə ola bilərdi ki, dünyadan həmişəlik köçdüyünü bilə-bilə öz yerinə kimisə təyin etməsin. Belə olduqda gətirdiyi din də özbaşına qalardı.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, yer üzündə elə bir zaman yoxdur ki, həmin dövrdə Allahın höccəti olmasın. Dünyada ilk yaranmış insan (Adəm) Allahın peyğəmbəri və höccəti olub. Dünyadan ən sonuncu gedən insan da Allahın höccəti olmalıdır. Yəni bütün insanların hamısı bu iki höccətin arasında dünyaya gəlib-getməlidirlər. Qiyamət günü heç bir insan deyə bilməz ki, mən bir dövrdə yaşamışam ki, həmin dövrdə Allahın höccəti olmayıb.

Əhməd ibn Hənbəl “Müsnəd”ində (1-ci cild, səh. 99-da) Həzrət Peyğəmbərdən (s) belə nəql edir:

لَوْ لَأَبْقَى مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمَ وَاحِدٍ، لَطَوَّلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ وَلَدِي قِيمَلُوهَا فِسْطًا وَعَدْلًا

–Əgər dünyanın ömründən yalnız bircə gün qalmış olsa belə, Allah o günü övladlarımdan biri zühur edənə qədər uzadacaq. Sonra o, yer üzünü ədalətlə doldurar.

Mümkün deyil ki, Allah-təala bu aləmi və insanları yaratsın və sonra da onları Firon kimi cahillərin ixtiyarına buraxsın. Allah-təala insanları əbəş yerə yaratmayıb. Onlar üçün dinlər və peyğəmbərlər göndərüb ki, sonuncu din İslam və sonuncu peyğəmbər Həzrət Məhəmməddir (s). Həzrət Peyğəmbər (s) dünyadan getməzdən əvvəl Allahın əmri bu oldu ki, Əli ibn Əbu Talibi (ə) öz yerinə canişin təyin etsin və ondan sonra da Həzrət Əlinin (ə) on bir övladı insanlara imamlıq etməliyidilər. Həzrət Əli (ə) buyurmuşdur:

لَا تَخْلُوا الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ لِلَّهِ حُجَّةٍ، إِمَّا ظَاهِرًا مَشْهُورًا وَإِمَّا خَائِفًا مَغْمُورًا

–Yer istər aşkar və adı ilə tanınan, istər qorxu içində (*təhlükəli şəraitdə*) adsız olan hər hansı bir höccətdən boş qalmaz. Elə bir şəxs olmalıdır ki, Allahın höccətləri və dəlilləri aradan getməsin.

Beləliklə, bütün insanlara vacibdir ki, Allahın göndərdiyi bu dini qəbul edərək onun hökmlərinə riayət etsinlər. Allahın nazil etdiyi hökmlər insanın həm dünyasının, həm axirətinin, həm cisminin və həm də ruhunun xeyrinədir.

(58)

Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(“Rəd” surəsinin 29-cu ayəsi)
Hüseyniyyə.09.09.2005-ci il (05 şəban 1426)

ŞƏBAN AYININ FƏZİLƏTLƏRİ

(“Rəd” surəsinin 29-cu ayəsi)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - رَبِّ الْعَالَمِ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى وَالْيَقِينِ -
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِنَا وَحَبِيبِ إِلَهِ
الْعَالَمِ أَيْ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ وَلَا سَيِّمًا يَقِينَةً
إِلَّا فِي الْأَرْضِ وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ - يَوْمَ الدِّينِ

Şəban ayı mübarək və bərəkətli aylardan biridir. Bundan əlavə, bu ay mübarək insanların mövludları ilə bağlı olduğundan İslam dünyasında əhəmiyyətli sayılan aylardan biridir. Şəban ayının 3-ü İmam Hüseynin (ə) dünyaya gəldiyi gündür. Bu mövlud münasibətilə İslam Peyğəmbərinin (s) gözü işıqlanır. O həzrət İmam Hüseyni (ə) görəndə bir gözü ağlasa da, digər gözü gülür. Şəban ayının 4-ü Əbüləzəl Abbasın (ə) dünyaya gəldiyi gündür. İslam tarixində bu şəxsin mübarək adı və İslamın inkişafında o həzrətin oynadığı böyük rol bütün tarixçilərə və tarix yazanlara bəllidir. Bu ad heç bir vaxt unudulmayan bir addır. İmam Səccad (ə) onun haqqında buyurur: “Allahın məhzərində əmim Əbüləzəlin məqamı, şərəfəti o qədər yüksəkdir ki, qiyamət günü bütün şəhidlər onun məqamına qibtə edəcəklər.”

Belə bir şərəfli şəxsiyyət şəban ayının 4-də dünyaya gəlmişdir. Şəban ayının 5-də Əli ibn Hüseyn Zeynalabidin (İmam Səccad(ə)) dünyaya gəlmişdir. Həmçinin bu ayın 15-də on ikinci imamımız, əsrin imamı Höccət ibn Həsən (ə.c) dünyaya gəlmişdir. Qeyd etdiyimiz şəxsiyyətlərin vücudu şəban ayına daha çox şərəfət və fəzilət bəxş edir.

Allah-təala “Rəd” surəsinin 29-cu ayəsində buyurur:

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسَنَ مَا

–Şadlıq və sevinc, pak həyat, tuba ağacı iman gətirən və yaxşı işlər görən kəslərə məxsusdur və onların gözəl bir dönüşləri vardır.

Bu ayədə bəyan olunur ki, Allah-təala iman gətirən və əməlləri ilə öz imanlarını sübut edən insanlara “tuba” verəcəkdir. “Tuba” nə deməkdir? “Tuba” kəlməsinin bir mənası səadət, izzət, şərəfət, paklıq və gözəllik deməkdir. Bəzi kitablarda isə “tuba” kəlməsinin gözəydinliyi, sevinc və şadlıq mənasında işləndiyi qeyd olunmuşdur. Bir hədisdə isə onun cənnət mənasını verdiyi bildirilmişdir.

“طوبى لهم أي الجنة لهم” – “Allahın cənnəti onlarındır”.

Burada “tuba” dedikdə cənnət nəzərdə tutulur.

Bu ayənin təfsirində onu daha gözəl izah edən hədislər nəql olunmuşdur. Əbu Bəsir İmam Sadiqdən (ə) nəql edərək deyir: “Bir gün o həzrətdən soruşdum: “Ayədə işlənmiş tuba nə deməkdir?”

Həzrət (ə) buyurdu:

شجرة في الجنة أصلها في دار علي بن أبي طالب (عليه السلام) و
ليس مؤمن إلا وفي داره عُصْنٌ مِنْ أَعْصَانِهَا وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عز وجل:
"طوبى لهم و حسن مآبٍ"

–Cənnətdə bir ağacdır ki, onun kökü Əli ibn Əbu Talibin (ə) evindədir və onun qol-budağı hər bir möminin evindən sallanacaqdır. Bu, Allah-təalanın buyurduğu həmin kəlamdır: “Tuba onlara məxsusdur və onların gözəl bir dönüşləri vardır.”

Digər bir hədisdə “tuba” barədə şəxsən Həzrət Peyğəmbərin (s) özündən soruşulur və o həzrət də onun mənasını açıqlayır.

سَيَّلَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله) عَنْ طُوبَى، قَالَ: هِيَ شَجَرَةٌ
أصلها في داري و قرعها على أهل الجنة.

ثُمَّ سَيَّلَ عَنْهَا مَرَّةً أُخْرَى فَقَالَ: هِيَ فِي دَارِ عَلِيٍّ. فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ ؟
فَقَالَ: إِنْ دَارِي وَ دَارِ عَلِيٍّ فِي الْجَنَّةِ مَكَانٍ وَاحِدٍ

–İslam Peyğəmbərindən (s) “tuba” barədə soruşduqda Həzrət (s) buyurdu: “O, bir ağacdır ki, onun kökü mənim evimdədir, qol-budaqları isə cənnət əhlinin həyətlərinə sallanacaq.”

Sonra (*başqa bir vaxt*) yenə də “tuba” haqda soruşduqda Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Onun kökü Əlinin (ə) evindədir.” Dedilər: “Ya Rəsulallah, bir dəfə soruşduqda söylədin ki, o, bir ağacdır, kökü mənim evimdədir. Bir daha soruşduqda söylədin ki, onun kökü Əlinin (ə) evindədir. Bunların hansı düzdür?” Həzrət (s) buyurdu: “Həqiqətən, cənnətdə mənimlə Əlinin (ə) evi bir məkandır. Mənim evim və məkanım Əlinin (ə) evi ilə eynidir.”

Bu, Allahın möminlərə bəxş etdiyi bir neməti və bərəkətidir.

Quranda üç surədə – “Saffat”, “Duxan” və başqa bir surədə bu ağac barədə söhbət açılmışdır ki, onun adı zəqqumdur.

“Saffat” surəsinin 62-ci ayəsində oxuyuruq:

أَذْلِكَ خَيْرٌ نَزْلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ

–Qonaq olmağa (*ziyafət üçün*) bu, daha yaxşıdır, ya (*cəhənnəmdəkilərin qonaqlığı üçün olan*) “zəqqum” ağacı?!

Allah-təala bu ayədən öncəki ayələrdə cənnət və onun nemətlərindən söz açıqdan sonra buyurur: “Qonaq olmağa (*ziyafət üçün*) bu, daha yaxşıdır, ya (*cəhənnəmdəkilərin qonaqlığı üçün olan*) “zəqqum” ağacı?!” Sonra isə həmin ağacın barəsində söz açılır.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِ . إِنِهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ . طَلْعُهَا

كَأَنَّهُ رُؤُوسُ الشَّيَاطِينِ . فَإِنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا قِمَالًا وَمِنْهَا الْبَطُونُ .

–Həqiqətən, Biz onu zalımlar üçün bir əzab vasitəsi etdik. O, elə bir ağacdır ki, cəhənnəmin lap dibindən baş qaldırar (*gövdəsi onun səthində bitər və budaqları yuxarı təbəqələrə çatır*). Tumurcuqları sanki şeytanların başlarıdır (*olduqca çirkin və zərərli*). Həqiqətən, onlar ondan o qədər yeyərlər ki, qarınlarını onunla doldururlar.

“Duxan” surəsinin 43-50-ci ayələrində bu ağac barəsində belə oxuyuruq:

إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ. طَعَامُ الْإِثْمِ. كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ. كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ.
خَذُوهُ قَاعِثْلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ. ثُمَّ صَبُّوا قَوْقُ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ. ذُقْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ. إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ.

–Şübhəsiz, (*cəhənnəmin dibində bitən və budaqları onun bütün təbəqələrinə çatan*) zəqqum ağacı peşəsi günah olan kəsin yeməyidir. O, qarınlarda qaynayan əridilmiş mis kimidir. Qaynar suyun qaynaması kimi! Onu tutun və zorla cəhənnəmin ortasına çəkin. Sonra başının ortasından bütünlüklə əzab və işgəncə olan qaynar su tökün.

(*Və deyin:*) “Dad ki, doğrudan da sən (*dünyada*) həmin qüdrətli və möhtərəmsən!” Bu, sizin, (*dünyada*) barəsində şübhə etdiyinizdir (*həmin əzabdır*).

Deməli, görürük ki, Qurani-kərimdə iki ağac haqda söz açılmışdır. Onlardan biri tuba ağacıdır ki, Həzrət Peyğəmbər (s) onun nə olduğunu bizə izah etmişdir. İkincisi isə zəqqum ağacıdır ki, Allah-təala Özü onun nə olduğu barədə həmin ayələrdə məlumat verir.

Şəban ayının fəzilətləri

İslam Peyğəmbəri (s) şəban ayının çox şərəfətli bir ay olduğunu söyləmiş və bu mübarək ayın ona aid olduğunu qeyd etmişdir. Bu ayın özünəməxsus fəzilət və əməlləri vardır. Həmçinin bu ayda edilən günahın cəzası digər aylardakı günahlardan daha çoxdur.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Şəban ayının ilk günü Allahın əmri ilə cənnət qapıları açılır və Onun əmri ilə tuba ağacı öz şaxələrinə bu dünyada insanlara yaxınlaşdırır. Bir carçı səmədan səslənərək “Ey insanlar, yapışın bu ağacdən. Allahın neməti başınızın üstündədir, yapışın ondan. Ondan istifadə etməklə cənnətə yaxınlaşın!” – deyər insanları çağırır.

Həmçinin zəqqum ağacının qol-budaqları bu ayda insanlara yaxınlaşar. Carçı səslənərək “Ey insanlar, bu ağacdən qorxun və bu ağacdən uzaq olun!” – deyər insanlara bildirir.

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) şəban ayında kimlərin tuba ağacına yaxınlaşacağını və kimlərin də zəqqum ağacına yaxınlaşacağını bir-bir sayır. Onlardan bir neçəsinə diqqət yetirək:

Tuba ağacına yaxınlaşmağın səbəbləri

1. Hər bir xeyir əməl edən insan malik olduğu xeyir əməlləri qədər tuba ağacına yaxınlaşır.

2. Şəban ayında müstəhəb olan namazların vasitəsilə insan tuba ağacına yaxınlaşır. Şəban ayının özünəməxsus müstəhəb namazları vardır.

3. Şəban ayında oruc tutan şəxs tuba ağacına yaxınlaşmış olur. Şəban ayının bütün günlərini oruc tutmaq müstəhəbdir. İslam Peyğəmbəri (s) şəban ayında həmişə oruc tutardı. Həzrət Əli (ə) buyurmuşdur: “İslam Peyğəmbəri (s) şəban ayında oruc tutmağı sifariş edən gündən bəri bir dəfə də olsun şəban ayında oruc tutmağı tərk etməmişəm və ölən günə qədər tərk etməyəcəyəm.”

Bu ayda həftənin birinci və dördüncü günü oruc tutmağın çox böyük savabı vardır. Şəban ayının bütün günlərini oruc tuta bilməyən insanlara bu iki günü oruc tutmaq təkid olunmuşdur. Dördüncü günün orucu xüsusi təkid edilmişdir.

4. Şəban ayında küsənləri barışdıran insanlar tuba ağacına yaxınlaşar.

5. Valideynlərinə hörmət edən şəxslər, onlara qulluq edənlər bu ibadətin vasitəsilə tuba ağacına yaxınlaşırlar. Valideynə xidmət etmək, qulluq etmək insan üçün ibadət sayılır. Əgər bir kəs valideynlərini narahat edibsə, incidibsə, gərək onlardan üzr istəsin, halallıq alsın və onlarla barışsın.

6. Bu ayda borcu olan və borclarını ödəyə bilməyən insanların borclarının bir miqdarını, yaxud hamısını bağışlamaqla özünü

tuba ağacına yaxınlaşdırmış olur. Həmçinin borclu şəxslər borclarını ödəməklə tuba ağacına yaxınlaşa bilərlər.

7. Yetimlərin başına sığal çəkməklə və onların ehtiyaclarını ödəməklə insan bu ayda tuba ağacına yaxınlaşa bilər.

8. Möminlərin abrını qorumaqla tuba ağacına yaxınlaşmaq olar. Bir möminin təhqir olunduğunu gördükdə onu müdafiə etməyin savabı çoxdur. Bu vasitə ilə insan özünü tuba ağacına yaxınlaşdırmaqla bilər.

9. Bu ayda Quran oxumaq insanın tuba ağacına yaxınlaşmasına səbəb olar.

10. Allahı zikr etmək və Ona şükür etməklə tuba ağacına yaxınlaşmaq mümkündür.

11. Şəban ayında imkanı və adamı olmayan xəstələrin ziyarətinə (istər evlərdə olsunlar, istər xəstəxanalarda olsunlar) getmək və onların əhval-ruhiyyələrini soruşmaq, onlara hədiyyə, gül və yemək aparmaq, onları şad etmək insanın tuba ağacına yaxınlaşmasına səbəb olur.

12. Bu ayda vəfat edən möminin dəfnində iştirak etmək, əzalı və əzizlərini itirmiş şəxslərə başsağlığı vermək, məclislərində iştirak etmək insanı tuba ağacına yaxınlaşdırar.

Zəqqum ağacına yaxınlaşmağın səbəbləri

Bir sıra işlər də vardır ki, insanın zəqqum ağacına yaxınlaşmasına səbəb olar. Həmin işlər aşağıdakılardır:

1. Vacib namazları yerinə yetirməmək. Namaz qılmayan insanlar saatlar və dəqiqələr keçdikcə zəqqum ağacına yaxınlaşırlar.

2. İmkan olduğu halda kasıb şəxslərə kömək etməmək insanın zəqqum ağacının əzabına yaxınlaşmasına səbəb olar.

3. İnsanın ondan üzr istəyənin üzrünü qəbul etməməsi də o işlərdəndir ki, insanın zəqqum ağacına yaxınlaşmasına səbəb olur. Daha yaxşı olar ki, üzr istəyən insan ondan üzr istəməmiş onu bağışlasın. Hər gün yatmadan öncə sizin qeybətini

edənləri, böhtan atanları, sözlünüzü danışanları və hər bir pislik edənlərin hamısını halal edin. Bu, çox gözəl bir əməldir.

Bir gün dostlardan biri mənə dedi ki, filan alimin dalınca danışmışam və üzüm gəlmir gedib ondan halallıq alım. Səndən xahiş edirəm, mənim əvəzimə ondan halallıq al. Bir gün cümə namazında həmin alimlə görüşdüm. Bir az söhbətdən sonra dedim ki, bir dostumuz sənin dalınca danışib, indi üzüm gəlmir, utanır sənin üzünə baxmağa. Səndən halallıq istəyir.

O, əvvəlcə zarafatla dedi: “Pullu adamdırsa, ondan pul alağ, sonra halallıq verək.” Elə bu sözü demişdi ki, bir də gördüm gözlərindən yaş axa-axa dedi: “Təkcə bir nəfər mənim qapıma gəlib məndən bağışlanmaq istəyir. Əgər onu bağışlamasam, Allaha necə deyərəm ki, “İlahi məni bağışla!” Sonra isə “Halal xoşu olsun” – söyləyib üzünü göyə tutaraq dedi: “İlahi, Sən də məni bağışla!”

Bütün insanlar belə olsa, gör nə gözəl olar. Bütün insanlar bir-birilərinin səhvlərini bağışlasa, bir-birilərinə hörmətlə yanaşsalar, Allahın da onlardan xoşu gələr. Elə buna görə də İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: “Sənin qapına gələrək üzr istəyib bağışlanmaq istəyəni əgər bağışlamasan, bu halda özünü zəqqum ağacına yaxınlaşdırırsan.”

4. Ata ilə övladın arasını vuran və onları bir-birindən ayıran şəxs özünü zəqqum ağacına yaxınlaşdırmış olur. Yaxud ata öz övladından küsərsə və ya əksinə, övlad atasından küsərsə, belə insanlar da özlərini zəqqum ağacına yaxınlaşdırırlar.

5. Qonşusunu narahat edən şəxslər özlərini zəqqum ağacına yaxınlaşdırırlar. Hətta qonşu kafir bir şəxs olsa da belə onu incitmək olmaz. Qonşu istər kafir olsun, istər mömin olsun, onun ehtiramını saxlamaq lazımdır.

6. Borclu olan insan imkanı olduğu halda borcunu ödəməzsə, özünü zəqqum ağacına yaxınlaşdırır.

7. Möminin abırını aparan hər bir şəxs özünü zəqqum ağacına yaxınlaşdırır.

8. Keçmişdə etdiyi günahları xatırlayıb danışan və danışığından ləzzət alan şəxs özünü zəqqum ağacına yaxınlaşdırmış olur. Cavanlıqda etdiyi günahları bəziləri dilinə gətirmirlər, bəziləri isə danışırırlar və bu danışığılarından da həzz alırlar. Hədislərdə belə nəql olunur ki, keçmişdəki eyş-işrətləri yada salmaq onların yarısını etmək kimidir.

Əgər şəban ayında hər nə qədər pis əməllərdən çəkinsən, hər nə qədər yaxşı əməllər yerinə yetirsən, Allah-təala səni rəhmətinə, bərəkətinə yaxınlaşdırar. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Bacardığınız qədər bu ayda oruc tutun, namaz qılın, sədəqə verin, tövbə edin, salavat göndərin. Hər kim bu ayda birinci və dördüncü gününü oruc tutsa, Allah onun iyirmi dünya hacətini və iyirmi axirət hacətini qəbul edər. Hər bir insan şəban ayında bu təkid olunmuş əməlləri yerinə yetirə bilsə, çox böyük bir fəzilət əldə etmiş olar.”

Hədislərdə belə nəql olunur ki, şəban ayının hər cümə axşamı günü Allah-təala mələklərə göyləri bəzəməyi əmr edər. Mələklər ərşi bəzədikdən sonra deyirlər: “İlahi, bu gün oruc tutanları bağışla.” Allah onların dualarını qəbul edər və həmin gün oruc tutanların hamısını bağışlayar.

Şəban ayı çox şərəfətli aydır. Allah-təala bu ayda Öz bəndələrini bağışlamaq istəyir. Həzrət Peyğəmbər (s) elə buna görə təkidlə buyurur ki, bu işləri görsəniz, Allah sizi həm bağışlayar, həm dünyanızı və həm də axirətinizi abad edər.

Bu ayın xüsusi zikrləri, xüsusi namazları və duaları vardır ki, dua kitablarında qeyd olunmuşdur.

(59)

Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(“Rəd” surəsinin 29-cu ayəsi)

Tuba ağacı

Hüseyniyyə.22.06.2012-ci il (03 şəban 1433)

ŞƏBAN AYININ FƏZİLƏTLƏRİ

(“Rəd” surəsinin 29-cu ayəsi)

Tuba ağacı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ رَبِّ الْعَالَمِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى
أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِ إِلَهِ الْعَالَمِ أَيْ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ
وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ وَلَا سِيَمَا بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَاللَّعْنُ عَلَى
أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ
وَحَسَنَ مَا يَـ

Şəban ayı müqəddəs və mübarək bir aydır. Bu ay həm özü
zatən şərəfətlidir və həm də bu aydakı mövludlar ayın şərəfə-
tini bir daha artırır. Qeyd etdik ki, şəban ayının 3-ü Həzrət
İmam Hüseyin (ə), 4-ü Həzrət Əbülfəzlin, 5-i Həzrət Zeynal-
abidinin (İmam Səccadın (ə)) və 15-i on ikinci imamımız İmam
Zamanın (ə.c) mövlud günüdür. Bu mübarək günlər münasibətilə
bir daha bütün möminləri, Əhli-beyti (ə) sevənləri təbrik edirəm.
Allahdan diləyirəm ki, bu mübarək və möhtərəm ayda Öz lütfünü
və mərhəmətini bütün müsəlmanlara nazil etsin. Allah-təala bu
günləri bizlər üçün bayram və bütün bayramlarımızı mübarək qərar versin.

Qurani-kərimdə iki ağac barəsində bəhs olunmuşdur. Yuxarıda qeyd
olunan ayədə bir ağac haqda, digər iki ayədə isə başqa bir ağac
barədə söz açılmışdır.

Allah-təala “Rəd” surəsinin 29-cu ayəsində belə buyurur:

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسَنَ مَا يَـ

–Şadlıq və sevinc, pak həyat, tuba ağacı iman gətirən və
yaxşı işlər görən kəslərə məxsusdur və onların gözəl bir dönüşləri vardır.

Sual oluna bilər ki, ayədə işlənmiş “tuba” sözünün mənası nədir? Lüğət kitablarında bu sözün mənası səadət, xeyir, şərəfət, paklıq və gözəllik deməkdir. “دُنَا” (ədna) kəlməsi kişi cinsinə aid olub (alçaq) “دُنْيَا” (dünya) kəlməsi isə qadın cinsinə adid olub həmin mənanı kəsb etdiyi kimi, “طَيِّبٌ” (ətyəb) kəlməsi də kişi cinsində (pak), qadın cinsində “طُوبَى” (tuba) kəlməsi ilə istifadə olunur. Həmçinin “عَظَمٌ” (əzəm) (ən böyük) kəlməsi kişi cinsinə aid, “عَظْمِي” (uzma) kəlməsi qadın cinsinə aid edilir.

Ayədə işlənmiş “طُوبَى لَهُمْ” (“Tuba onlarındır”) dedikdə, yəni sevinc, səadət onlarındır. “قَرَحٌ لَهُمْ” – “Şadlıq onlarındır” mənasında da işlənmişdir. “قُرَّةُ عَيْنٍ” – “Gözləri aydın olsun” mənasında da işlənmişdir. “طُوبَى لَهُمْ أَيْ الْجَنَّةُ لَهُمْ” – “Cənnət onlarındır”. Bu mənalar lüğət kitablarında yazılmışdır və bəzi hədislərin məfhumudur. Lakin İslam Peyğəmbərindən (s) və İmam Sadiqdən (ə) nəql olunan hədislərdə “tuba” cənnətdə olan bir ağac mənasındadır.

Əbu Bəsir deyir: “Bir gün İmam Sadiqdən (ə) ayədə işlənmiş “tuba” sözünün mənasını soruşduqda o həzrət belə buyurdu:

شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ أَصْلُهَا فِي دَارِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (عَلَيْهِ السَّلَام) وَ
لَيْسَ مُؤْمِنٌ إِلَّا وَفِي دَارِهِ عُصْنٌ مِنْ أَعْصَانِهَا وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ:
"طُوبَى لَهُمْ وَ حَسَنَ مَا بِي"

–Cənnətdə bir ağacdır ki, onun kökü Əli ibn Əbu Talibin (ə) evindədir və onun qol-budağı hər bir möminin evindən sallanacaqdır. Bu, Allah-təalanın buyurduğu həmin kəlamdır. “Tuba onlara məxsusdur və onların gözəl bir dönüşləri vardır.”

Digər bir hədisdə tuba barədə şəxsən Həzrət Peyğəmbərin (s) özündən soruşulur və o həzrət də onun mənasını açıqlayır.

سَيَّلَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله) عن طوبى، قال: هي شجرة
أصلها في داري و قرعها على أهل الجنة.
ثم سئل عنها مرة أخرى فقال: هي في دار علي. ف قيل له في ذلك ؟
فقال: إن داري و دار علي في الجنة مكان واحد

–İslam Peyğəmbərindən (s) tuba barədə soruşduqda o həzrət buyurdu: “O, bir ağacdır ki, onun kökü mənim evimdədir, qol-budaqları isə cənnət əhlinin həyətlərinə sallanacaq.”

Sonra (başqa bir vaxt) yenə də tuba haqda soruşduqda Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Onun kökü Əlinin (ə) evindədir.” Dedilər: “Ya Rəsulallah, bir dəfə soruşduqda söylədin ki, o, bir ağacdır və kökü mənim evimdədir. Bir daha soruşduqda söylədin ki, onun kökü Əlinin (ə) evindədir. Bunların hansı düzdür?” Həzrət (s) buyurdu: “Həqiqətən, cənnətdə mənimlə Əlinin (ə) evi bir məkandır. Mənim evim və məkanım Əlinin (ə) evi ilə eynidir.”

Bu hədislərdən belə məlum olur ki, cənnətdə tuba adlı bir ağac vardır. Hədislərin açıqlamalarına əsasən, o ağacın kökü Həzrət Peyğəmbərin (s) və Əlinin (ə) evində, qol-budaqları isə möminlərin evindən sallanacaqdır. Bu ağacın adı Quranda zikr olunub və hədislərdə onun mənası açıqlanmışdır.

Lakin Quranda digər bir ağac barədə də söz açılmışdır ki, onun adı zəqqumdur. Allah-təala bu ağacdən söz açarkən birbaşa onun mənasını da açıqlamışdır. “Duxan” surəsinin 43-50-ci ayələrində bu ağac barədə belə oxuyuruq:

إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ. طَعَامَ الْإِثْمِ. كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ. كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ. خَذُوهُ قَاعِثُلُوهُ إِلَىٰ سِوَاءِ الْجَحِيمِ. ثُمَّ صَبَوْا قَوْقُ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ. ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ. إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ.

–Şübhəsiz, (*cəhənnəmin dibində bitən və budaqları onun bütün təbəqələrinə çatan*) zəqqum ağacı peşəsi günah olan kəsin yeməyidir. O, qarınlarda qaynayan əridilmiş mis kimidir. Qaynar suyun qaynaması kimi! Onu tutun və zorla cəhənnəmin ortasına çəkin. Sonra başının ortasından bütünlüklə əzab və işgəncə olan qaynar su tökün. (*Və deyin:*) “Dad ki, doğrudan da sən (*dünyada*) həmin qüdrətli və möhtərəmsən! (Dünyada özünü çox böyük, qüdrətli və möhtərəm hesab edirdiniz.” Bu, sizin, (*dünyada*) barəsində şübhə etdiyinizdir (*həmin əzabdır*).

Deməli, Quranda bu iki ağac haqqında bizə məlumat verilmiş və hədislərdə də bu haqda söz açılmışdır. Həzrət Peyğəmbər (s) bir hədisdə bu iki ağacı gözəl şəkildə mənalandırmış və kimin hansı ağaca yaxınlaşması barədə açıqlama vermişdir.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Şəban ayının birinci günü Allah-təala cənnətin qapılarını açmağı və tuba ağacının qol-budaqlarını əlləri çata biləcəyi qədər (o budaqlardan tutmaq istəyən) möminlərə yaxınlaşdırmağı əmr etmişdir. Bir carçı səmədan səslənərək “Ey insanlar, yapışın bu ağacdən (Allahın neməti başınızın üstündədir, yapışın ondan. Ondan istifadə etməklə cənnətə yaxınlaşın!” – deyə insanları çağırır.

Həmçinin zəqqum ağacının qol-budaqları da bu ayda insanlara yaxınlaşar. Carçı “Ey insanlar, bu ağacdən qorxun və bu ağacdən uzaq olun!” – deyə insanlara səslənər.”

Tuba ağacından bəhrələnmək istəyənlər şəban ayında bu ağacdən bəhrələmə bilərlər. Sadəcə olaraq bu ağacdən bəhrələnmək üçün aşağıdakı bir sıra əməlləri yerinə yetirmək lazımdır.

1. Xeyirli bir əməli öyrənib və onu yerinə yetirən insan etdiyi xeyir əməl qədər tuba ağacına yaxınlaşır və özünü (cəhənnəm odundan) qurtarır.

2. Şəban ayında müstəhəb olan namazları kılan şəxs tuba ağacından yapışar.

3. Şəban ayında müstəhəb orucları tutan şəxs tuba ağacına yaxınlaşar.

4. Şəban ayında küsənləri bərişdıran insanlar. Küsmüş ərlə arvadı, küsmüş ata ilə övladı, iki küsmüş qonşunu və iki küsmüş mömini bərişdirməq şəban ayının ən şərəfətli əməllərindən biridir.

5. Bu ayda borcu olan və onu ödəyə bilməyən insanlara fürsət vermək. Borcunu ödəyə bilən insanlar isə bu ay borclarından bir miqdarını ödəməyə çalışmalıdırlar. Borcu olana fürsət verənlər və öz borclarını ödəyənlər tuba ağacından yapışa biləcəklər. Bu məsələ həcc ziyarəti zamanı da belədir. Əgər bir şəxsin sənə borcu varsa və borcunu almaq üçün uzun müddətdir ki, onu görə bilməməyinə baxmayaraq, Məkkədə həmin şəxsi təsadüfən görsən, keçmiş borcu tələb etmək yaxşı deyil.

6. Şəban ayında yetimlərin başını sığallamaq, onların ehtiyaclarını ödəmək və onlara yardım etmək insanın tuba ağacına yaxınlaşmasına səbəb olar.

7. Möminlərin abırını qorumaq, onları müdafiə etmək bu ayın ən yaxşı əməllərindən biridir.

8. Quran oxumaq.

9. Allahın nemətlərini zikr etmək və Allahın adını əzəmətlə dilə gətirmək. Subhanəllah kimi zikrlərlə Allahın adını zikr etmək.

10. Allaha şükür etmək.

11. Xəstələrin ziyarətinə getmək.

12. Ata və anaya hörmət etmək. Onlara yaxşı xidmət göstərmək. Əgər inciyiblərsə, ürəklərini ələ almaq, əllərindən öpmək. Əgər dünyadan köçüblərsə, qəbirlərini ziyarət etmək, onlar üçün ehsan vermək, Quran oxumaq, əgər qəza namazları və orucları qalıbsa, onları yerinə yetirmək. Əgər borcları varsa, borclarını ödəmək. Bunların hamısı ata və ana (istər dünyada olsunlar, istərsə də dünyadan köçmüş olsunlar) üçün ehsan sayılır.

13. Bu ay dünyadan köçən möminin dəfnində iştirak etmək və yaxınlarına başsağlığı vermək, yas məclislərində iştirak etmək şəban ayının ən yaxşı əməllərindən sayılır.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “And olsun Allaha! Bir dəstə insan tuba ağacının qol-budağından yapışib nicat tapdığı kimi, bir dəstə insan da zəqqum ağacının qol-budağından yapışaraq cəhənnəmə gedəcəkdir.”

Şəban ayında insanları zəqqum ağacına yaxınlaşdıran əməllər isə bunlardır:

1. Şər və günah əməlləri öyrənib o işlərlə məşğul olan şəxs zəqqum ağacından yapışmış olur.

2. Vacib namazları qılmayan insanlar zəqqum ağacından yapışırlar.

3. Zəif bir şəxsə kömək etmək imkanı olduğu halda ona kömək etməyən insan özünü zəqqum ağacına yaxınlaşdırır.

4. Xəbərçilik edərək iki nəfərin arasını vuran şəxslər zəqqum ağacından yapışanlardır.

5. İmkanı olduğu halda borcunu ödəməyən və ya borclu olduğunu danan şəxslər.

6. Yetimlərə zülm edənlər.

7. Möminlərin abırını aparanlar.

8. Oxumaqla səslərini kişilərə eşitdirən qadınlar zəqqum ağacından yapışaraq özləri üçün cəhənnəmə yol açarlar.

9. Tövbə etdikdən sonra keçmişdə etdiyi günahlarından danışan və bu danışığından həzz alan şəxslər.

10. Xəstələrin ziyarətinə getməmək.

11. Ata və anaya hörmətsizlik etmək, onları incitmək.

Hədisin sonunda İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: “And olsun Allaha! Həm tuba və həm də zəqqum ağacı elə bil gözlərimin qarşısındadır. Həm tuba ağacından yapışanları və həm də zəqqum ağacından yapışanları görürəm.”

عن ابن عباسي قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَقَدْ تَذَاكُرُوا
عِنْدَهُ قَضَائِلَ شَعْبَانَ فَقَالَ شَهْرٌ شَرِيفٌ، وَهُوَ شَهْرِي، وَحُمَةُ الْعَرْشِ

تعظمه، و تعرف حقه، و هو شهر تزداد فيه أرزاق المؤمنين لشهر رمضان،
و تزين فيه الجنان... تضاعف فيه الحسنه سبع... و الجبار (جل
جلاله) يباهي فيه عباده، ينظر من عرشه الى صوامه و ثوامه، قباهيهم
حملة عرشه.

–İbn Abbas deyir: “Bir gün səhabələrdən bir neçəsi Həzrət Peyğəmbərin (s) hüzurunda şəban ayının fəzilətləri barədə söhbət edirdilər. Peyğəmbər (s) buyurdu: “Bu ay çox şərəfətli aydır. Bu ay mənim ayımdır. Ərşi daşıyanlar bu ayı çox möhtəşəm və əzəmətli tutar və onu layiqincə tanıyarlər. Şəban ayı elə bir aydır ki, möminlərin ramazan ayı üçün olan ruziləri çoxalib təyin olunur. Bu ayda cənnətlər bəzənir. Hər bir yaxşı əməlin savabı yetmiş bərabər artırılır... Əzəmətli olan Allah bu ay öz bəndəsi ilə fəxr edər, Öz (qüdrət) ərşindən oruc tutub gecə namazı qılanlara nəzər edər, ərşin əhli yanında həmin (oruc tutub namaz qılan) bəndələri ilə fəxr edər.”

فَقَامَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ

صِفْ لَنَا شَيْئاً مِنْ قُضِيهِ لِنَزِدَّادَ رَغْبَةٍ فِي صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ نَتَّهَجِدَ لِلْجَلِيلِ فِيهِ

–Elə bu vaxt Əli ibn Əbu Talib (ə) ayağa qalxıb ərz etdi: “Ya Rəsulallah, bizim üçün bu ayın fəzilətləri barədə də danışın ki, bu ayda oruc və ibadətə meylimiz daha da artsın.”

Həzrət Peyğəmbər (s) orada şəban ayının hər bir günü oruc tutmağın nə qədər fəzilətli olduğu barədə söhbət etdi. (Əlbəttə, bu, uzun bir hədisdir ki, müxtəlif hədis kitablarında da qeyd olunmuşdur.)

Səffan İmam Sadiqdən (ə) nəql edərək deyir: “İmam (ə) məni çağırıb buyurdu: “Öz dostlarımı bir yerə yığ və onlara oruc haqqında danış.” Bu ayda oruc tutmağın fəziləti çoxdurmu? – deyə ondan soruşdum. Həzrət (ə) buyurdu: “İslam Peyğəmbəri (s) şəban ayının hilalını görəndə kimi oruc tutardı. Bir nəfər carçını göndərüb müsəlmanları Mədinəyə

toplayardı. Sonra da “Şəban mənim ayımdır. Şəban ayında oruc tutanlara Allah rəhmət eləsin” – deyə söyləyərdi.”

Həzrət Əli (ə) buyurur: “Carçı birinci dəfə bizi çağırdıqda və Həzrət Peyğəmbər (s) şəban ayında oruc tutmağı sifariş edən gündən bu günə qədər bir dəfə də olsa bu ayda oruc tutmamağım yadıma gəlmir.”

Ümmi Sələmə deyir: “Həzrət Peyğəmbərin (s) başqa ayların bütün günlərini oruc tutması yadıma gəlmir. Lakin şəban ayının bütün günlərini, yəni ramazan ayının ilk gününə qədər oruc tutardı.”

Ramazan ayının bütün günlərini oruc tutmaq vacibdir. Yerdə qalan aylardan şəban ayı yeganə aydır ki, Həzrət Peyğəmbər (s) bu ayı bütünlüklə oruc tutardı. Bu ayı oruc tutmağın həddən artıq savabı vardır. Xüsusilə həftənin bazar ertəsi və cümə axşamı günləri. Hədislərdə belə nəql olunub ki, hər kim bu ay bazar ertəsi və cümə axşamı günlərini oruc tutsa, Allah-təala onun iyirmi dünya, iyirmi axirət hacətini inayət edər.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Əgər bir şəxs şəban ayında ən azı bir cümə axşamı oruc tutarsa, iftar zamanı Allah-təala mələklərə əmr edər ki, göyləri bəzəyin və bu şəxsə dua edin. Mələklər deyərlər: “İlahi, bu gün oruc tutanların dualarını qəbul et.”

Şəban ayının cümə axşamlarının iki rükət namazı vardır. Bu namazın qılınma qaydası belədir. Hər rükətində “Həmd” surəsindən sonra yüz dəfə “İxlas” surəsini oxumaq, namazdan sonra yüz dəfə salavat zikr etmək lazımdır. Hədislərdə belə nəql olunub ki, kim bu namazı qılandan sonra Allahdan din, yaxud dünya barəsində nə istəsə, Allah-təala onu qəbul edər.

İlahi, bizləri bu ayın ibadətlərini yerinə yetirməkdə müvəffəq elə. İlahi, müsəlmanlara izzət bəxş et.

(60)

Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(İman)

Hüseyniyyə.30.05.2014-cü il (01 şəban 1435)

ŞƏBAN AYININ FƏZİLƏTLƏRİ

(İman)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ الَّذِي جَعَلَ الدُّعَاءَ مِفْتَاحاً لِرَحْمَتِهِ
وَوَسِيلَةً لِلْفَوْزِ بِقُرْبَتِهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ بَرِيَّتِهِ سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ سَيِّمًا يَفِيهِ اِلهِ فِي أَرْضِهِ وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَعْدَاءِ اِ
اِ قِيَامِ يَوْمِ لِقَاءِ اِ اَللّٰهُمَّ عَجِّلْ قَرَجَهُمْ وَاَنْصِرْ شِيعَتَهُمْ وَاَهْلِكَ اَعْدَاءَهُمْ مِنْ
الْاَوَّلِ وَالْآخِرِينَ اَمَّ رَبِّ الْعَالَمِ

Şəban ayının fəzilətləri barədə bir neçə kəlmə söz açmazdan öncə bu barədə bir müqəddiməni diqqətinizə çatdırmaq istədim.

Həmin müqəddimə iman barədədir və iman haqda əsasən iki mətləb insanların diqqətini cəlb edir. Birincisi insanda imanın yaranmasına səbəb olan amillərlə bağlı məsələdir. Yəni insanın imana, dinə və mənəviyyətə yönəlməsinin səbəbi nədir? İnsanın daxilindəki fitrətindəndir, yoxsa xaricdə olan amillərdəndir? Bu çox geniş bir bəhsdir. İndi bu haqda bəhs etməyə lüzum yoxdur. İkinci mətləb isə imanın faydası və nəticəsi barədədir. Müqəddimədə də əsas bu ikinci mətləb üzərində dayanmaq istədim.

Bəziləri belə deyirlər ki, iman insanın əlində olan bir sərmayədir. Sərmayə o deməkdir ki, əgər o, insanın əlindən çıxsa, insan çox böyük bir firsəti və müvəffəqiyyəti əldən vermiş olar. Əgər onu əlində saxlaya bilsə, çox böyük uğurlara nail ola bilər. “Sərmayə” kəlməsi doğma dilimizdə geniş şəkildə istifadə edilir, lakin biz çox vaxt bu məfhumu iqtisadi məsələlərlə əlaqədar olaraq işlədirik. Amma bu sözü həm iqtisadi, həm ictimai, həm əxlaqi və həm də mənəvi məsələlərlə bağlı istifadə etmək mümkündür.

Bəziləri isə imanı sərmayə hesab etmirlər. Məsələn, mərhum Mürtəza Mütəhhəri deyir ki, iman sərmayə deyil, “sərbar”dır. Yəni insanın boynunda olan ağır bir yüküdür. Hardasa “sərbar” kəlməsini “sərmayə”nin əks mənası kimi də

qəbul etmək olar. Deməli, iman insan üçün zəhmətdən savayı başqa bir şey deyil. Əgər bu yük insanın boynundan götürülsə, heç şübhəsiz, rahatlaşar.

Bu fikir ayrılığı hələ qədim dövrlərdən İslam alimləri arasında müzakirə mövzusu olaraq qalmaqdadır. Sərmayə dedikdə həmçinin sağlamlıq, əmin-amanlıq, mal-dövlət, elm və ictimai ədalət də nəzərdə tutulur. Eyni zamanda insanın həyat yoldaşı saleh insan olsa, bu da böyük sərmayədir. Əgər insanın saleh övladı olsa, yenə də böyük sərmayədir. Əgər insanın ağıllı, vəfalı və səmimi dostu olsa, bu da onun üçün böyük sərmayədir. Bunların hamısı insan üçün sərmayə sayılır. Bunlardan hər hansı biri olmasa, insanın həyatında nöqsan yaranar. Hətta bunlardan bəzisinin olmaması insanı ömür boyu bədbəxt edir.

Burada bir mətləbə də diqqət yetirmək gərəkdir. İnsanlar maddi sərmayəni çox tez anlayırlar. Lakin bəziləri mənəvi sərmayələri o qədər də asanlıqla başa düşmür və ya qəbul edə bilmirlər. İnsan bəzən maddi sərmayələri toplamaqda həddini aşır, yəni ifrata varır. Məsələn, bilir ki, mal, sərvət bir sərmayədir. Onu əldə etmək və toplamaq üçün bəzən özünü həlak edir. Lakin mənəvi sərmayələrin toplanılması məsələsində süstlük göstərir. Ancaq mənəvi sərmayəni həm ağıllı insanlar, həm də onların sözünə qulaq asan adi insanlar tez anlayırlar. Məsələn, Həzrət Əli (ə) buyurur:

حسن الخلق خير رفيق

–Gözəl əxlaq insanın ən yaxın dostudur.

Bu sözə qulaq asan insan başa düşür ki, əxlaq sərmayədir. Burada əxlaqın sərmayə olmasını Həzrət Əli (ə) söylədiyindən başa düşürük. Halbuki biz onu başa düşməliydik.

Burada əsas bəhsimiz isə budur ki, iman da bir sərmayədir. Bəzən insan imanın sayəsində, imanın nəticəsində böyük nailiyyətlər, sağlamlıq və uzun ömür əldə edir. Lakin bunların məhz imanın nəticəsində mümkün olduğunu bilmir. Bəzən insanlar ziyana uğrayırlar. Sağlamlılıqlarını, həyatın şirinliyini əldən verirlər, qorxu içərisində güzəran keçirirlər, özü və ailəsi

pis, acınacaqlı bir şəraitdə yaşayırlar, lakin bütün bunların hamısının imansızlıqla bağlı olduğunu anlamırlar. Bəzən insanlar yalnız nəticəni görürlər, lakin bütün baş verənlərin imandan və ya imansızlıqdan asılı olduğunu bilmirlər.

İmanın sərmayə olması bəllidir, lakin daha mühüm məsələ budur ki, iman olmadan digər sərmayələrə də heç bir etibar yoxdur. Məsələn, dedik ki, əxlaq insan üçün bir sərmayədir. Lakin iman olmadan yüksək əxlaqa sahiblənmək də mümkün deyildir. İman əxlaqın bünövrəsidir. Yuxarıda maddi sərmayələrin bir neçə nümunəsini qeyd etdiyimiz kimi, əxlaqi keyfiyyətlərin də bir neçə nümunəsinə diqqət yetirək. Məsələn, iffət, ismət, əmanətdar olmaq, doğru danışmaq, sülhpərvərlik, ədalətli olmaq və ədaləti müdafiə etmək, bəşəri hüquqlara riayət etmək, ehsan etmək və fədakar olmaq əxlaqi keyfiyyətlərin nümunələridir. Bu əxlaqi keyfiyyətləri dünyada yaşayan bütün millətlər qəbul edirlər və çox müqəddəs sayırlar. Heç bir yerdə görünməyib ki, kimsə zülmün yaxşı və ədalətin pis olduğunu söyləsin. Hətta ən zalım insan belə söhbət edərkən ədalətdən danışır.

İman əxlaqın bünövrəsidir. İman olmadan əxlaqın mövcudluğu da mənasız bir şeydir. İman olmadan əxlaqdan danışmaq zalım insanın ədalətdən danışması kimidir. Əxlaqın o zaman mənası olar ki, insanın Allaha, Həzrət Peyğəmbərə (s) və qiyamət gününə imanı olsun. Allaha, Həzrət Peyğəmbərə (s) məad və qiyamətə iman olmasa, əxlaqın da heç bir mənası yoxdur. Dəlili budur ki, insan həmişə iki yolayrıcındadır. Həmin iki yoldan biri budur ki, insan özünü və mənfəətini düşünür. Yalnız ona mənfəətli olan şeyləri sevir. Harada xeyir və mənfəət varsa, onun üçün əzizdir. Mənfəəti olmayan şeyləri isə tanımaq istəmir. Onun düşüncəsində əsas məsələ mənfəətdir.

İkinci yol isə budur ki, insan yalnız Allaha ibadət edir. Allahı qəbul edib yalnız Allaha ibadətlə məşğuldur. Əgər insan hər hansı bir əxlaqi dəyərlərdən birinə riayət etmək istəyirsə, bunun da şərti odur ki, öz mənfəətindən keçsin. Məsələn, əmanətdarlıq əxlaqi dəyərlərdən biridir. Buna əməl etmək

istəyən kəs öz mənfəətini düşünsə, onda əmanətin olduğunu inkar edəcəkdir. Yox, əgər Allaha inansa, əmanətə xəyanət etməyəcək və onu sahibinə qaytaracaqdır.

Hədislərdə belə nəql olunmuşdur ki, iman əmanətdar olmaqdır. Əmanəti vaxtında sahibinə qaytaran şəxs təbiidir ki, öz mənfəətindən keçir. İnsan əxlaqa riayət etməklə və mənfəətindən keçməklə məhrumiyyəti qəbul edir. Sual oluna bilər ki, insan nə üçün məhrumiyyəti qəbul edir? Bunun cavabı odur ki, insan mənfəətindən keçərək məhrumiyyəti o vaxt qəbul edir ki, ondan daha böyük bir mənfəət əldə etmiş olsun. Əgər insan ondan böyük mənfəəti görməsə, bu biri mənfəətdən keçməz. Məsələn, bir qadın özünü bəzəyib-düzəyərək evdən çıxır ki, onun gözəlliyinə baxsınlar. Bəzi insanlar onu naməhrəm bilir və heç gözlərinin ucu ilə də ona baxmırlar. Onların həmin qadına baxmamalarının səbəbi budur ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) “naməhrəmə baxmayan insan cənnətdə hurilərə baxacaqdır” ifadəsini yaxşı xatırlayırlar. Əgər kimsə naməhrəmə baxsa, cənnətdə hurilərə baxa bilməyəcəkdir. Bəzi insanlar bu dünyada naməhrəm qadınlara baxmaqla kifayətlənir, bəziləri isə Həzrət Peyğəmbərin (s) sözünə qulaq asaraq naməhrəmə baxmırlar. Yəni insan böyük mənfəəti əldə etmək üçün bu dünyadakı kiçik mənfəətindən imtina edir. Allah-təala Qurani-kərimin “Hud” surəsinin 115-ci ayəsində buyurur:

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِ

–Və səbir et və dözümlü ol ki, həqiqətən, Allah yaxşılıq edənlərin mükafatını zay etməz.

Ən kiçik əməllər belə əvəzsiz qalmayacaq və onların bir neçə bərabərində savabı olacaqdır. Qurani-kərimin “Nisa” surəsinin 135-ci ayəsində oxuyuruq:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبَ ۚ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقَرًا ۖ قَالَ اللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلَوُّوا أَوْ تَعْرِضُوا

–Ey iman gətirənlər, (bütün işlərinizdə) hətta özünüzdən, ya ata-ananızın, yaxud yaxınlarınızın ziyanına olsa da belə, həmişə və tam şəkildə ədalətə əsaslananlardan və Allaha görə şahidlik edənlərdən olun. Əgər (dava edən tərəflərdən biri) imkanlı, ya yoxsul olsa (siz onların vəziyyətlərini nəzərə alaraq haqqa zidd şahidlik etməyin, çünki) Allah onlara (onların halını nəzərə almağa) daha layıqlıdır. Buna görə də nəfsani istəyə tabe olmayın ki, (nəticədə) haqdan üz çevirəsiniz.

Bu ayə insana ziyanı qəbul etməyi tövsiyə edir. “Maidə” surəsinin 8-ci ayəsi isə insana mənfəətindən keçməyi tövsiyə edərək belə buyurur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شَنَاةُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ

–Ey iman gətirənlər, (bütün fərdi və ictimai işlərdə) həmişə Allaha görə möhkəm və mətin dayanan və ədalətə şəhadət verənlərdən olun! Hər hansı bir dəstə ilə düşmənçilik sizi ədalətsizliyə vadar etməsin. Ədalətli olun ki, o, təqveyə daha yaxındır. Təqvalı olun! Həqiqətən, Allah etdiklərinizdən xəbərdardır.

Ayədə buyurulan məsələlər o zaman mümkündür ki, insan öz mənfəətini Allaha və Ona pərəstiş etməsi naminə fəda etsin.

Burada bir mətləbə də diqqət yetirək. Biz dedik ki, iman olmasa əxlaqın mənası da yoxdur. Bu sözün həqiqət olmasına Quranda işarə edilmişdir. “Tövbə” surəsinin 109-cu ayəsində oxuyuruq:

أَقِمْنَ أَسْوَاقَ بَنِيانِهِ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مِنْ أَسْوَاقَ بَنِيانِهِ
عَلَىٰ شَفَا جُرْفٍ هَالِكَةٍ نَارُهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ

–Buna görə də öz (dininin) təməlini ilahi təqva və Onun razılığı əsasında quran şəxs yaxşıdır, yoxsa öz təməlini süst və

uçmaq ərəfəsində olan bir uçurumun kənarında qurmuş və o binanın cəhənnəm oduna yuvarlandıracağı şəxs?!

Allah-təala bu ayədə buyurur ki, işlərini təqva üzərində quran şəxslər sonradan bir nəticə əldə edirlər. İşlərini təqva əsasında qurmayan şəxslər isə bu zaman ayaqlarını uçuruma qoymuş olurlar. Yəni bununla onlar özlərini cəhənnəmə yuvarlandırırlar. Bunun səbəbini isə “Ənkəbut” surəsinin 41-ci ayəsində görmək mümkündür.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا
وَإِنْ أُوْهِنَ الْبُيُوتُ لَبِيتَ الْعَنْكَبُوتُ

–Allahdan başqa (və Onun müqabilində) özlərinə hami və yardımçı qəbul edən kəslər (etimad etdikləri şeyin süstlüyü və mənfəətsizliyi baxımından) özünə yuva qurmuş hörümçəyə bənzərlər. Şübhəsiz, evlərin ən zəifi hörümçək yuvasıdır.

Deməli, Allahdan başqasına söykənmək olmaz. İmanı olmayan ədalətdən, təqvadan, əmanətdarlıqdan və əxlaqdan danışar, lakin onun əməlinin nəticəsi və davamiyyəti olmaz. Belə insanlar dünya mənfəətlərinə görə danışdıqlarını hər an dana bilirlər. Elə buna görə də hikmət sahibləri demişlər: “الْقَصْرُ لَا يَدُو” – “Qəsir təbiətlə müxalif olsun.” İmanla müxalif olan əməlin davamiyyəti olmaz. İmansız şəxs beş gün özünü ədalətli şəxs kimi təqdim edə bilər. Lakin dar gündə (dar ayaqda) onların hamısını inkar edir. Çünki hamını həmişə aldatmaq mümkün deyil. Bir qrup insanı həmişə aldatmaq mümkündür. Yaxud hamını bir müddət aldatmaq olar. Lakin hamını həmişə aldatmaq olmaz.

Bəhsimizin müqəddiməsinin nəticəsi belə oldu ki, iman həm sərmayədir və həm də əxlaqın bünövrəsidir. Əgər iman olmasa, əxlaq başa çatmayacaq və insan bir nəticə əldə edə bilməyəcəkdir.

Avropalı alim və mütəfəkkirlərdən biri yazır: “İman elə bir şeydir ki, insan onunla yaşayır. İman insanın əlində olan böyük sərmayədir.”

İmanın sərmayə olmasını Quranın “Səff” surəsinin 10 və 11-ci ayələri də təsdiqləyir. Allah-təala möminlərə xitab edərək belə buyurur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ.

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

–Ey iman gətirənlər, sizə elə bir ticarət (*yolu*) göstərimmi ki, sizi ağırılı əzabdan qurtarsın? Allah və Onun Rəsuluna iman gətirin.

Əgər Allaha və Həzrət Peyğəmbərə (s) iman gətirsəniz, qalan məsələlər öz yerini tutacaqdır. Bu, imanın bir faydasıdır. İmanın ikinci faydası budur ki, insanın daxili aləmi sanki bir mübarizə meydanıdır. Nəfs ilə ağıl daim insanın daxilində bir-birinə qarşı mübarizə aparırlar. İnsan nəfsinə qalib gəlsə, bu, əlbəttə ki, çox gözəl xüsusiyyətdir. Nəfslə mübarizə aparmağın dinlə heç bir bağlılığı yoxdur. Çünki din olmasa da belə insanın öz nəfsinə qələbə çalması yaxşı haldır. Deməli, nəfslə mübarizə etməyi din irəli sürməmişdir. Bəziləri elə düşünlər ki, nəfslə mübarizə etmək sırf dini məfhumlardır. Halbuki bütün insanlar əxlaqı və ədaləti qəbul etdiyi kimi, nəfslə mübarizə aparmağı da qəbul edirlər. Odur ki, insanın nəfsinə qalib gəlməsi yalnız dinə aid olan bir məsələ deyildir. Din sadəcə olaraq nəfslə mübarizə aparmağın gözəl yolunu insanlara təqdim edir.

Amerika alimlərindən biri deyir: “İnsanın üç mühüm düşməni vardır. Biri təbiətdir. Soyuq və isti hava, xəstəliklər və bu kimi şeylərdir ki, insan daim onlarla mübarizə aparır. İnsan bunlarla mübarizə apara-apara həm də həmin mövcud problemlərin əlacını axtarır tapır. Xəstəlikləri müalicə edir, soyuq və istinin əlacını tapır və qeyd etməliyik ki, insan bu yolda çox inkişaf etmişdir. İkinci düşmən başqa insanlardır. Tarix boyu müharibələr olmuş, bir ölkə digər ölkəyə hücum etmiş, bir insan digər insanla döyüşmüşdür və insanlar bu sahədə də xeyli irəli gedərək müxtəlif silahlar ixtira etmişlər. Üçüncü düşmən isə insanın özünün nəfsidir. Yuxarıda qeyd

olunan iki düşməndən daha təhlükəli olanı isə yenə də insanın öz daxilindəki nəfsidir. Əgər insan ona qalib gəlsə, çox şey əldə etmiş olar.

Həzrət Peyğəmbər (s) bir qrup döyüşçünü müharibəyə göndərdi. Müsəlmanlar qələbə çaldıqdan sonra geri qayıtdılar. Onların gəlişini Həzrət Peyğəmbərə (s) xəbər verdilər. Həzrət Peyğəmbər (s) onları qarşılamağa çıxdı. Onların bəzisi yaralı, bəzisi isə yorğun halda şəhərin girəcəyində Allahın Rəsulu (s) ilə qarşılaşdılar. Onlar Həzrət Peyğəmbəri (s) görəndə sevindilər. İslam Peyğəmbəri (s) onlarla görüşüb buyurdu:

مرحباً يَاقَوْمَ قُضِيَ الْجِهَادُ الصَّغِيرُ وَ سَيَأْتِي أَقْوَامٌ يَقُضُونَ الْجِهَادَ
الأكبر

–Mərhəbə olsun kiçik cihadı qələbə ilə başa vuranlara. Ümid edirəm ki, yaxın gələcəkdə bir qrup insan böyük cihadı da qələbə ilə başa vuracaqlar.

Onlar Həzrət Peyğəmbərin (s) bu sözlərindən çox təəccüb-lənib soruşdular: “Ya Rəsulallah, böyük cihad nədir?” Həzrət (s) buyurdu: “Nəfslə mübarizə.”

Odur ki, hər bir gəncin qarşısına naməhrəm çıxdıqda Həzrət Peyğəmbərin (s) sözlərini xatırlayaraq başını aşağı salıb naməhrəmə baxmasa, Allah-təala yerin mələklərinin sayı qədər ona savab yazar. Əgər insan qarşısına çıxan haramlara göz yumsa, yaxud haram pullardan özünü saxlaya bilsə, əlbəttə ki, bu, nəfslə mübarizə deməkdir.

Günlərin birində Tehranda bir taksidə sənişinlərdən birinin böyük məbləğdə pulu qalır. Əgər taksi sürücüsü onu mənimsəsəydi, ölənə qədər həmin pul ona kifayət edərdi. Lakin o, pulun yiyəsini axtarıb taparaq onu qaytardı. Jurnalistlər “Pulun yiyəsi səni tanımırdı, sən deməsəydin heç kim səni tanımayacaqdı, bəs niyə pulu qaytardın?” – deyə soruşanda o, cavabında dedi: “Onlar bilmirdilər, lakin daim mənimlə olan və məni həmişə görən (Allah) bilir axı!”

Sədi deyir: “Bir hikmət sahibindən Həzrət Peyğəmbərin (s) buyurduğu “Sənin ən qatı düşmənin daxilindəki nəfsindir” – kəlamı barədə soruşdum. Cavabında dedi: “Nəfsdən başqa kimə yaxşılıq etsən, o, səninlə dost olar. Lakin nəfsə hər nə qədər yaxşılıq etsən, bir o qədər sənə düşmən olur. Hər nə qədər onun istədiklərini versən, bir o qədər tələbi artar və insandan əl çəkməz. Elə buna görə də Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, insanın ən qatı düşməni daxilindəki nəfsidir.

Deməli, buradan belə bir nəticəyə gəlirik ki, iman həm nəfsani istəklərə nəzarət edir və onu nəzarət altında saxlayır, həm də insanın əxlaqi keyfiyyətlərini qoruyub saxlayır və onu idarə edə bilir. Əgər iman olmasa, həm nəfs insanı uçuşurama aparar və həm də əxlaqın heç bir mənası olmaz. Hər ikisi insanı uçuşurama və cəhənnəmə apara bilər.

Allah-təala bizlərə buyurur ki, rəcəb, şəban, ramazan aylarında, zilhicce ayının ilk on günündə, Qədr gecəsi, rəcəb ayının 27-də və hər həftənin cümə axşamı günləri rəhmət, bərəkət və hidayət qapıları açıqdır. Əlbəttə, onlar həmişə açıqdır, lakin xüsusilə bu günlərdə bizə düz yolu tapmağa fürsət verir. Bu aylarda əxlaqımızı düzəltməkdə, nəfsimizlə mübarizə aparıb onun cilovunu əlimizdə saxlamağa təminat verilir. Şəban və ramazan aylarında insanın imanı güclənir və bunun nəticəsində digər əxlaqi dəyərlər də hasil olur. Şəban və ramazanın nə olduğunu bilməyən insanlar özlərini başqa canlılarla qoşmuşlar. Lakin şəban və ramazan aylarının hörmətini saxlayan və özünü digər canlılardan fərqləndirən şəxslərin dəyəri daha çoxdur.

Həzrət Peyğəmbərin (s) buyurduğuna görə, şəban ayının ilk günü Allahın əmri ilə cənnətdəki tuba və cəhənnəmdəki zəqqum ağacının budaqları insanlara sarı yönəlir. İnsanlar ağacların hansından istəsələr, ondan da tuta bilərlər. Zəqqum ağacı insanları cəhənnəmə, tuba ağacı isə cənnətə aparar.

Həzrət Peyğəmbərdən (s) tuba ağacının budaqlarının adı barədə soruşduqda o həzrət belə cavab verdi: “Müstəhəb olan

namazlar tuba ağacının bir budağıdır. Müstəhəb orucular onun bir budağıdır. İki küsmüş mömini barışdırmaq onun bir budağıdır. İnsanın öz ata-anası ilə küsülü olduğu təqdirdə onlarla barışması və onlara nəvaziş göstərməsi onun bir budağıdır.

Əgər valideyn kafir də olsa belə yenə də insan onun qapısına getməlidir. Ana gecələr yatmayıb övladına süd verir. Valideyn övladın üstünə qışqırsa da, döysə də, hirslənsə də belə övladın onların üzünə ağ olmasına ixtiyarı yoxdur.”

Deyirlər ki, bir ata oğlu namaz qıldığına görə onunla yola getmir. Atasının onu incitməsinə baxmayaraq, o, yenə də atasına hörmətlə yanaşır və ona olan məhəbbəti azalmır. Oğul bir gün şəhərə, qohumlarının evlərinə gedir. Qohumları ilə söhbət əsnasında atasından ona zəng gəlir. Oğul qalxıb ayaq üstə atası ilə söhbət etməyə başlayır. Evdəkilər soruşurlar ki, niyə ayaq üstə söhbət etdin? Deyir: “Çünki atamla söhbət edirdim. Atama ehtiram naminə ayaq üstə danışdım.”

Bir müddət keçdikdən sonra həmin məclisdə iştirak edənlərdən biri oğlanın atası ilə görüşür və ona deyir: “Əhsən sənə, gözəl oğul tərbiyə etmişən. Oğlun səninlə telefonla danışanda sənin ehtiramına xatir qalxıb ayaq üstə söhbət edirdi.” Oğlanın atası bu sözləri eşitdikdən sonra çox təsirlənir və dərin fikrə dalır. Elə həmin hadisədən sonra ata yavaş-yavaş namaz qılmağa başlayır.

Borcu ödəmək tuba ağacının budaqlarından biridir. Borclu olan şəxs borclarını ödəməkdə çətinlik çəkirsə, ona möhlət verilməsi də bu ağacın budaqlarından biridir. Yetimlərə və ehtiyacı olanlara kömək etmək tuba ağacının budaqlarından biridir.

Quran oxumaq, xəstələri ziyarət etmək, dəfndə iştirak etmək, möminin abırını qorumaq tuba ağacının budaqlarından sayılır.

Bunların əksi isə zəqqum ağacının budaqları hesab olunur. İslam Peyğəmbəri (s) daha sonra buyurdu ki, mən indidən həm

o ağacları görürəm və həm də o ağacların budaqlarından yapışanları görürəm. Zəqqum ağacından yapışanlar cəhənnəmə, tuba ağacından yapışanlar isə cənnətə gedirlər.

Həzrət Peyğəmbər (s) şəban ayının fəzilətləri barədə belə buyurur:

و حملةُ العرشِ تعظمه، و تعرف حقه، و هو شهر تزداد فيه أرزاق المؤمنين لشهر رمضان، و تزين فيه الجنان ... تضاعف فيه الحسنَةُ سبع ... و الجبار (جل جلاله) يباهي فيه عباده، ينظر من عرشه إلى صواميه و ثوابه، فيباهي بهم حملةُ عرشه.

—Ərşi daşıyanlar bu ayı çox möhtəşəm və əzəmətli tutar və onu layiqincə tanıyarlər. Şəban ayı elə bir aydır ki, möminlərin ramazan ayı üçün olan ruziləri çoxalıb təyin olunur. Bu ayda cənnətlər bəzənir. Hər bir yaxşı əməlin savabı yetmiş bərabər artırılır... Əzəmətli olan Allah bu ayda öz bəndəsi ilə fəxr edər, Öz (*qüdrət*) ərşindən oruc tutub gecə namaz qılanlara nəzər edər, ərşin əhli yanında həmin (*oruc tutub namaz qılan*) bəndələri ilə fəxr edər.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Şəban ayında Allahın əmri ilə hər cümə axşamı göylər bəzənər. Mələklər dua edərək deyərlər: İlahi, bu gün oruc tutanların oruclarını qəbul elə. İlahi, bu gün oruc tutanların etdikləri duaları qəbul et.”

(61)

Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(Şəban ayının axırncı cüməsi)
Hüseyniyyə.27.06.2014-cü il (29 şəban 1435)

(Şəban ayının axırncı cüməsi)

Şəban ayının axıncı cümə gününün tarixdə özünəməxsus yeri vardır. Hətta həmin gün hədislərdə də özünə yer almışdır. Bu gün əlamətdar bir gün olaraq həmişə qeyd olunur. Bəzi alimlər, xüsusilə mərhum Ayətullah Mirzə Cavadəğa Məlik-i Təbrizi həmin günü mərifət və urfan dayanacaqlarından biri hesab etmişdir. Əgər bu gün dayanacaqdırsa, deməli oradan elə belə keçmək olmaz. Çünki dayanacaq dayanmaq üçündür. Məqsədə çatmaq və bir nəticə əldə etmək üçün bu gün haqda bir az diqqətli olmaq lazımdır. Xüsusilə həmin gün haqda iki mətləbi bilmək lazımdır.

Əbdüssəlam ibn Saleh (Əbu Səlt) deyir: “Şəban ayının axıncı cümə günü İmam Rzanın (ə) hüzuruna getdim. Həzrət (ə) mənə buyurdu:

يَا أَبَا الصَّلْتِ إِنَّ شَعْبَانَ قَدْ مَضَى أَكْثَرُهُ وَهَذَا آخِرُ جُمُعَةٍ فِيهِ، فَتَذَارِكُ
فِي مَا يَبْقَى مِنْهُ تَقْصِدُ كَيْفَمَا مَضَى مِنْهُ وَعَلَيْكَ بِالْإِفْبَالِ عَلَى مَا يَعْنِيكَ، وَ
أَكْثَرَ مِنَ الدُّعَاءِ وَالِاسْتِغْفَارِ، وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَتَبِ إِلَى اللَّهِ مِنْ دُنُوبِكَ
لِيُقْبَلَ شَهْرُ اللَّهِ إِلَيْكَ وَأَنْتَ مُخْلِصٌ لِلَّهِ عِزُّ وَجَلُّ

–Ey Əba Səlt, şəban ayının çoxu gedib və bu cümə onun axırıncı cüməsidir. Elə isə bu ayın qalanından ayın keçən günlərindəki təqsirlərin (*səhlənkərliklərin*) üçün yaxşı istifadə et. Sənə xeyirli olanlara üz gətir. Çoxlu dua və istiğfar et. (*Allahdan bağışlanmağını istə.*) Çox Quran oxu. Öz günahlarından Allah-təalaya tövbə et ki, mübarək ay gələndə (*ramazan ayı*) özünü Allah üçün xalis etmiş olasan.”

Qeyd: Hacılar Kəbə evini ziyarət etmək üçün miqatda dayanıb ehram bağlamalıdırlar. Həmin miqatlardan biri Mədinə şəhərinin çıxışında yerləşən Şəcərə adlı məsciddir. Hacılar orada niyyət edib ehram bağlayırlar. Ziyarətə gedənlər orada əyinlərindəki bütün paltarlarını çıxarıb iki parçaya бүрүнүrlər. Bir parçanı belə bağlayırlar, digər parçanı isə çiyinlərinə atırlar. Hacılar burada təmizlənilir, üzlərini torpağa qoyub tövbə edirlər. Daha sonra “لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ” – “Ləbbeyk Allahummə ləbbeyk”, – deyərək Kəbəyə (Allahın qonaq evinə) sarı üz tuturlar.

Şəban ayının axır cüməsi də sanki miqat kimidir. Bu ay ürəkdəki kin-küdurətləri, çirkinlikləri və napaklıqları çıxarıb təmizləmək lazımdır ki, ramazan ayına daxil olduqda insanlarla Allah arasında heç bir çirkinlik qalmasın.

Həzrət Musa Peyğəmbər (ə) Mədyənə getdikdən sonra Şüeyb Peyğəmbərin (ə) qızı ilə evləndi. Elə bir gün yetişdi ki, öz ailəsini və mal-qarasını götürüb Misirə yollanmalı oldular. Yolda çovğuna düşərək gecəyarısı azdılar. Çox çətin bir vəziyyətə düşdülər. Belə bir halda Həzrət Musa (ə) uzaqdan bir işıq gördü. “Taha” surəsinin 10-13-cü ayələrində bu barədə belə oxuyuruq:

إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ
أَوْ أُجِدُّ عَلَى النَّارِ هَدًى. فَلَمَّا أَتَاهَا نُورٍ يَٰ مُوسَىٰ. إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ
نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى. وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ

–O zaman o, (*Mədyəndən Misirə gedəndə Tuva səhrasının yaxınlığında yolu itirdiyi vaxt*) bir od görmüş və ailəsinə demişdi:

“Siz dayanın. Mən həqiqətən bir od gördüm. Bəlkə ondan sizə bir şölə gətirdim və ya odun başında yolgöstərən tapdım.” Beləliklə, oda çatanda nida gəldi ki: “Ey Musa! Həqiqətən, sənın Rəbbin Mənəm! Buna görə də ayaqqabını çıxart. Çünki sən müqəddəs Tuva çölündəsən (*müqəddəs yerə ayaqqabı ilə girmək olmaz*). Mən səni (*peyğəmbərliyə və imamətə*) seçdim. Odur ki, edilən vəhyi dinlə.”

Qurani-kərimdə Musa Peyğəmbərin (ə) dastanı çox uzundur. Görəsən, nə üçün Musa (ə) müqəddəs torpağa daxil olanda Allah-təala ona ayaqqabısını çıxarmağı əmr etdi? Məgər Musa (ə) bunu bilmirdimi? Əksinə, Musa (ə) müqəddəs yerə daxil olanda ayaqqabısını çıxartmalı olduğunu yaxşı bilirdi.

Hədislərdə belə nəql olunub ki, Musanın (ə) qəlbində bir nigarançılıq var idi. İki mühüm məsələ Musanı (ə) çox narahat edirdi. Biri Fironun məsələsi idi və bu çox böyük problem idi. Digər nigarançılıq isə ailəsinin çətinliyi ilə bağlı idi və bu da onu çox narahat edirdi. Allah orada Musaya (ə) ürəyindəki nigarançılıq və qorxunu çıxarması barədə göstəriş verir. Deyir ki, sənınlə Mənim aramda olan heç bir maneə və fikri ürəyində saxlama. Elə buna görə də hədislərdə qeyd olunur ki, “*تَاخُلْ نَعْلِكَ أَيَّ خَوَّيْكَ*” – “Ayaqqabını çıxart”. Yəni iki qorxunu ürəyindən çıxart. “*خَوْفُكَ مِنْ ضِيَاعِ أَهْلِكَ وَ خَوْفُكَ مِنْ فِرْعَوْنَ*” – “Ailənin çəkdiyi çətinliyin qorxusunu və Fironun olan qorxunu ürəyindən çıxart.” Yəni səni buraya Özümlə həmsöhbət etmək üçün çağırmışam. Elə buna görə də qəlbindəki bütün fikirləri təmizlə.

Necə ki, İmam Hüseyin (ə) Allaha olan eşqi hər şeyi ona unutturmuşdu. Hətta son anlarında bədənindəki çoxsaylı yaraların ağrısını belə hiss etmirdi. O halda da Allahla münacat edirdi:

*Heyhat, bir səs gəldi Pərvərdigar tərəfdən,
Əl çəkmərəm Hüseyin, Özüm yarınam sənın.
Bu qəmsərayi eşqidə qəmxaarınam Mən sənın,
Qoymurlar gər ziyarətinə əhli-beytini sənın,*

*Ərvahi ənbiya ilə zəvvarınam Mən sənin.
Eşqin bir olsun, at nəzərindən Rüqəyyəni,
Mən saxlaram o tifli, nigahdarınam sənin.*

Yəni əgər üzünü torpağa qoyub “İlahi, Sənin yolunda hər şeyə razıyam” – deyirsənsə, deməli, bir sənsən, bir də Allah. Arada başqası olmamalıdır. “إِلٰهِي رِضًا بِقَضَائِكَ وَتَسْلِيمًا لِأَمْرِكَ وَلَا مَعْبُودَ سِوَاكَ” – “İlahi, qəzavü-qədərinə razıyam, əmrinə təsliməm, Səndən başqa heç bir məbud yoxdur.”

*Belə olduqda Allah-təaladan cavab gələr:
Eşqin bir olsun, at nəzərindən Rüqəyyəni,
Mən saxlaram o tifli, nigahdarınam sənin.*

Səninlə mənim aramda nə qasid, nə vasitə? Qasid o yerdədir ki, tərəf əhli-dil olmasın.

Elə buna görə də deyilir ki, ramazan ayına daxil olmaq üçün insan şəban ayının axırncı cüməsini özünə “miqat” təyin etməlidir. Ariflər deyirlər ki, bu ay dayanacaqdır, gərək bu dayanacaqda dayanaraq ehram bağlayasan və “Ləbbeyk Allahummə ləbbeyk”, – deyərək ramazan ayına hazırlaşasan. Çünki Allahın qonaqlığına gedirsən.

Hədisin davamında Əba Səlt deyir: “İmam (ə) buyurdu:

وَلَا تَدْعُ أَمَانَةً فِي عُنُقِكَ إِلَّا أَدْبَتَهَا وَلَا فِي قُلُوبِكَ حِفْظًا عَلَى مُؤْمِنٍ إِلَّا نَزَعْتَهُ، وَلَا ذَنْبًا أَنْتَ مَرْتَكِبُهُ إِلَّا أَفْلَعْتَ عَنْهُ، وَاتَّقِ اللَّهَ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ فِي سِرِّ أَمْرِكَ وَعَلَانِيَتِهِ، وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا وَأَكْثَرُ مَنْ أَنْ يَقُولَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ: اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ عَفَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ، قَاعُفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَعْتِقُ فِي هَذَا الشَّهْرِ رِقَابًا مِنَ النَّارِ لِحَرَمَةِ شَهْرِ رَمَضَانَ

–Başqasının haqqını və ya əmanətini boynunda saxlama. Kiminsə kinini ürəyində saxlama, etdiyin günahı tərk et. Allahdan qorx (*Təqvalı ol*) və öz gizli və aşkar işlərində ona təvəkkül et. Hər kim Allaha təvəkkül etsə, Allah ona kifayət

edər. Bu ayın qalan günlərində bu duanı çox oxu: “Allahummə in ləm təkun ğəfərtə ləna fima məza min şəbanə fəğfirləna fima bəqiyyə minhu” (*“Pərvərdigara, bizi bu şəbanın keçən günlərində bağışlamamısan, qalan günlərində bağışla.”*) Həqiqətən, Allah-təala bu ay mübarək ramazan ayının hörmətinə xatir xeyli bəndəsini cəhənnəm odundan azad edər.

Odur ki, ramazan ayına hazırlaşmaq üçün şəban ayının axırını cüməsi ən gözəl fürsətlərdəndir. Niyət axşamı insan qüsl alaraq təmiz libaslar geyinib zahir cəhətdən hazırlaşdığı kimi, gərək daxilini də təmizləyib mənəvi cəhətdən özünü bu aya hazırlaşdırsın və nuraniyyətlə orucluğu daxil olsun.

İkinci mətləb isə budur ki, insan şəban ayının axırını cüməsi gərək gələcək günləri barədə də düşünsün. İslam Peyğəmbəri (s) şəban ayının axırını cüməsi bir neçə gözəl xütbə oxumuşdur. Həmçinin Həzrət Əlidən (ə) də şəban ayının axırını cüməsi bir neçə xütbə nəql olunmuşdur.

Məlum məsələdir ki, Həzrət Peyğəmbər (s) orucluğu biz düşündüyümüz kimi düşünmürdü. Mübarək ramazan ayının qarşılınması məsələsində bizim hisslərimizlə Həzrət Peyğəmbərin (s) hissləri fərqlidir. Həzrət Peyğəmbər (s) orucluğu görürdü, amma biz orucluğun gəlişini eşidirik. Biz şəban və ramazan aylarında yalnız Günəşin və Ayın çıxıb-batmasını görürük. Lakin Allahın Rəsulu (s) orucluğu görürdü.

Ənəs ibn Malik deyir:

لَمَّا حَضَرَ شَهْرَ رَمَضَانَ قَالَ النَّبِيُّ (ص) سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا تَسْتَقِيلُونَ وَ
مَاذَا يَسْتَقِيلُكُمْ قَالَتْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَقَالَ عُمَرُ وَحِي نَزَلَ أَوْ عَدُو حَضَرَ قَالَ
لَا وَلَكِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْفِرُ فِي أَوَّلِ رَمَضَانَ لِكُلِّ أَهْلِ هَذِهِ الْقِبْلَةِ قَالَ وَرَجُلٌ
فِي نَاحِيَةِ الْقَوْمِ يَهْزُ رَأْسَهُ وَيَقُولُ بَخْ بَخْ فَقَالَ النَّبِيُّ (ص) كَأَنَّكَ ضَاقَ
صَدْرُكَ مِمَّا سَمِعْتَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ لَكِنَّ ذَكَرْتُ الْمُنَافِقَ
فَقَالَ النَّبِيُّ (ص) الْمُنَافِقُ كَافِرٌ وَ لَيْسَ لِكَافِرٍ فِي ذَا شَيْءٍ

–Həzrət Peyğəmbər (s) ramazan ayının gəlişi ilə əlaqədar təəccüblə üç dəfə buyurdu: “Subhanəllah! Siz nəyi qarşılayırsınız və sizi qarşılayan nədir?!” (*Çünkü Peyğəmbərin (s) baxışı fərqlidir. Əgər Peyğəmbərin (s) baxışı bizimki kimi olsaydı, təəccüblə soruşmazdı.*) Məclisdə əyləşənlərdən biri təəccüblə soruşdu: “Ey Allahın Rəsulu! Vəhy nazil olub, yoxsa düşmən hücumu keçib?” Həzrət (s) buyurdu: “Xeyr. Lakin Allah-təala ramazanın ilk günü bütün qiblə *(və La ilahə illəllah)* əhlini bağışlayar.”

Hamı Peyğəmbərin (s) bu sözündən təəccübləndi. Məclisdə əyləşənlərdən biri narazı halda başını yelləyib dedi: “Əcəb yaxşıdır!” Peyğəmbər (s) ona baxıb buyurdu: “Elə bil ki, eşitdiyin səni narahat elədi? Deyəsən, bu söz ürəyinə yatmadı?” Dedi: “Ey Allahın Rəsulu, and olsun Allaha, yox. Münafıqlar yadıma düşdüyü üçün başımı yelləyib bu sözü dedim.” (*Çünkü bu qədər münafiq var. Allah onları da bağışlayacaqmı?*) Həzrət (s) buyurdu: “Münafiq kafirdir və kafirə bu savabdan heç nə düşmür.” (*Onun imanı yoxdur ki, Allah onu bağışlasın. Qəlbində imanı olmayıb kimlərsə aldatmaq üçün “mən möminəm” deyən adamdan söhbət getmir. Bütün bu söhbətlər möminlərin barəsindədir.*)

Bu sözlərdən sonra Həzrət Peyğəmbər (s) minbərə çıxdı. Minbərin üç pilləsi var idi. Həzrət Peyğəmbər (s) hər pilləyə ayağını qoyduqca “Amin” dedi. Soruşdular: “Ya Rəsulallah, nə üçün hər pilləyə ayaq qoyduqca “amin” söylədin?” Həzrət (s) buyurdu: “Mən sizə xəbər verdim ki, Allah-təala ramazan ayının əvvəlində bütün qiblə əhlini bağışlayar. Minbərə çıxan zaman cənab Cəbrayıl nazil olub dedi: “Ya Məhəmməd! Bu mübarək ayda üç qrup adamdan başqa qalanları bağışlana bilər.” Ayağımı birinci pilləyə qoyduqda Cəbrayıl dedi: “Birinci qrup o insanlardır ki, sənin adın onların yanında çəkiləndə salavat göndərməzlər.” Dedim: “Amin!” İkinci pilləyə ayağımı qoyduqda dedi: “Valideynlərinin üzünə ağ olanlar.” (Onlara xidmət etmədiklərinə görə cənnətdən məhrum

olanlar.) Dedim: “Amin!” Ayağımı üçüncü pilləyə qoyduqda o dedi: “Bu aya məhəl qoymayanlar, bu aydan bəhrələnmək istəməyənlər.” Dedim: “Amin!”

Həzrət Peyğəmbərin (s) bu kəlamından açıq-aydın şəkildə görürük ki, ramazan ayına əhəmiyyət verməyən, bu ayda üzünü qibləyə tutmayan, Allaha yalvarmayan və bu aydan bəhrələnməyən şəxslər bağışlanmayacaqlar. Allah-təala Quranda buyurmuşdur: “Məni çağırın ki, Mən də duanızı qəbul edim.”

Mübarək ramazan ayında Həzrət Peyğəmbər (s) digər aylardan daha fərqli olardı. Seyid ibn Tavus deyir ki, ramazan ayı gələndə Həzrət Peyğəmbərin (s) rəngi dəyişirdi. O həzrətin üzündə fərqlilik hiss olunurdu. Müstəhəb namazlarını artırardı. Dua etməyi də fərqlənirdi və daha çox yalvarırdı. Həzrət Peyğəmbərin (s) rəngindən, hərəkətindən və ibadətindən hiss olunurdu ki, onun orucluğu baxışı digərlərindən tamamilə fərqlənir.

İslam Peyğəmbərinin (s) mübarək ramazan ayının gəlişi ilə əlaqədar olaraq buyurduğu bəzi kəlamlara diqqət yetirək:

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ،
شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ، وَأَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ، وَلَيَالِيهِ أَفْضَلُ
الليالي، و سَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ، هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاقَةِ اللَّهِ، وَ
جُعِلَتْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ

–Ey insanlar! Allah-təalanın bərəkət, mərhəmət və bağışlanma ayı olan ramazan ayı yaxınlaşır. Allah-təalanın nəzərində bu ay ən bərəkətli aydır, gündüzləri gündüzlərin ən yaxşısı, gecələri gecələrin ən yaxşısı, saatları saatların ən yaxşısıdır. Bu ayda sizlər Allahın ziyafətinə dəvət olunmusunuz və Tanrının kəramət və ehtiramına layiq görülmüşsünüz.

Allah-təala mübarək ramazan ayında bəndələri üçün çox böyük süfrə açmış və hamını bu süfrəyə dəvət etmişdir. O süfrə bütün insanların kənarında əyləşə biləcəyi həddə böyükdür. Bu

süfrədə Allahın bütün nemətlərindən var. Hədislərdə mübarək ramazan ayının əlindən çox adı qeyd olunmuşdur. Kəramət, rəhmət, bərəkət, izzət, tövbə, səbir, yardımlaşma və s. kimi adları sadalamaq mümkündür. Bunların hamısı həmin süfrənin nemətləri hesab olunur. Bu əzəmətli süfrədə hansı nemətlərin olduğunu bilmək istəyirsənsə, onu da qeyd etmək kifayət edər ki, dünyada insanlar arasında dəvət edəndən böyük və əzəmətli ikinci bir şəxs yoxdur. Bizi bu süfrəyə dəvət edən Xalıqdır. Özü də insanların ən şərəflisi olan Həzrət Peyğəmbər (s) vasitəsilə dəvət edir. Kim bu süfrədə hansı nemətlərin, yeməklərin və meyvələrin olduğunu bilmək istəyirsə, “Cövşən kəbir” duasına müraciət etsin. Sanki bir menyu olaraq süfrədə olanların hamısı orada qeyd edilib.

“Əbu Həməzə Sumali” duası bu ayın süfrəsinin gözəl nemətlərindən biridir. Bu süfrəni digər süfrələrdən fərqləndirən əsas cəhət odur ki, digər süfrələrdə nemətlərdən yedikcə qurtarır, lakin bu ayın süfrəsi əbədidir. Onun nemətlərindən istifadə etdikcə qurtarmır. Allah-təala Qurani-kərimin “Nəhl” surəsinin 95-ci ayəsində buyurur:

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لِّكُمْ إِن كُنتُمْ

تَعْلَمُونَ

–Allahın əhdini ucuz qiymətə satmayın. *(Onun əhdlərini pozmaqla dünya malı əldə etməyin.)* Həqiqətən, əgər bilsəniz, Allah yanında olan sizin üçün daha yaxşıdır.

Həmin surənin 96-cı ayəsində heç bir təfsirə ehtiyac olmadan açıq-aşkar belə buyurulur:

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ

مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

–Sizin yanınızda olan tükənir və puç olur. Allahın yanında olan isə daimi və əbədidir. Və *(dini vəzifələri yerinə yetirməkdə, nəfslərinə qalib gəlməkdə, haram işlərdən çəkinməkdə)* səbir

etmiş kəslərin çox gözəl əməlləri müqabilində mükafatlarını verəcəyik.

İnsanın axirət aləminə apardığı əməllər müxtəlifdir. Bildiyimizə görə, hər bir satılan malın öz dəyəri və qiyməti olduğu kimi, əməllərin də özünəməxsus əcri və mükafatı vardır. Əgər insan öz əlindəkini fani hesab edərək Allahın yanında olanı həmişəlik bilsə, Allah onun bütün əməllərini ən böyük mükafata layiq əməlin dəyərində qiymətləndirəcəkdir. Yəni Allah-təala insanın bütün yaxşı əməllərini ən dəyərli əməlin qiymətinə alacaqdır. Ziyafət və qonaqlığın mənası da budur.

Alimlər orucluqdan bəhrələnmək barədə kifayət qədər yazmışlar. Yəni hansı əməlləri yerinə yetirməklə bu süfrədən layiqincə bəhrələnməyin yollarını qeyd etmişlər. Onlardan bir neçəsinə diqqət yetirək:

Həmin əməllərdən birincisi budur ki, hər kəs ramazan ayında daim insanı narahat edən öz zəif iradəsini möhkəmləndirə bilər. Yəni iradə zəifliyini orucluğu aradan qaldıraraq onu möhkəmləndirmək mümkündür. Əgər insanın əxlaqı pisdirsə, yaxud o, doğru yolda deyilsə, namaz qılmamağın pis iş olduğunu, söyüş söyməyin pis əməl olduğunu, haram baxışın pis olduğunu bildiyi halda, bunları tərk etməyə iradəsi çatmırsa, ramazan ayında bütün bu nöqsanları aradan qaldıraraq iradəsini möhkəmləndirə bilər. Çünki ramazanın iki girişi və iki çıxışı vardır. Bir giriş ayın əvvəli, çıxış isə ayın axırındadır. Bir giriş hər günün səhər çağında, çıxış isə şam azanı vaxtıdır. İnsan orucluğu on yeddi saat halal həyat yoldaşından ayrı qala bilirsə, on yeddi saat halal yeməklərdən çəkinə bilirsə, deməli, başqa vaxtlar da haramlardan çəkinə bilər. Bununla da insan öz iradəsini gücləndirə bilər.

İnsan deməməlidir ki, gücüm çatmaz, bacarmaram, tərk edə bilmərəm. Bəs, ramazan ayında 16-17 saat isti havada, həm də uzun günlərdə su içmirsə, buna necə səbir edib dözüür?! Deməli, ramazan ayından sonra da buna səbir edə bilər. Əgər iradə etsə və ciddi yanaşsa, haram baxışlardan da özünü qoruya bilər.

Bir gün Həzrət Peyğəmbər (s) səhabələrlə birlikdə səfərə çıxmışdı. Mədinənin ətrafına çatanda birdən Həzrət Peyğəmbər (s) dayandı və yola baxdı. Digərləri də dayanıb yola baxdılar, lakin heç bir şey görmədilər. Həzrət (s) buyurdu: “İndi elə bir insan gələcək ki, düz üç gündür şeytan ona bata bilmir. Şeytan onu vəsvəsə etmək istəyir, lakin gücü çatmır.” Oradakılar Həzrət Peyğəmbərdən (s) yalan eşitmədiklərinə əmin olmaq üçün dayanıb yola baxaraq həmin şəxsin gəlişini gözləməyə başladılar.

Bu zaman cavan bir oğlanın dəvənin üstündə gəldiyini gördülər. Cavan oğlan gəlib oraya çatanda dəvədən yerə düşdü və oradakı müsəlmanlardan soruşdu: “Peyğəmbər (s) hansınız-sınız?” Səhabələr Həzrət Peyğəmbəri (s) ona göstərdilər. Cavan oğlan Həzrət Peyğəmbərə (s) yaxınlaşıb dedi: “Ey Allahın Rəsulu! Düz üç gündür ki, ciddi şəkildə bütləri bir kənara qoyaraq İslamı qəbul etmişəm və tək olan bir Allaha səcdə etməyi qərara almışam. Bundan sonra nə edəcəyimi və hansı işləri görəcəyimi öyrənmək üçün səni axtarırdım.”

Həzrət Peyğəmbər (s) İslamın qaydalarını ona öyrətdi. Həmin cavan oğlan bir daha soruşdu: “Ey Allahın Rəsulu! Mən müsəlman olandan sonra nə etməliyəm.” Həzrət (s) buyurdu: “Sənə gündəlik 17 rükət namaz vacibdir, il ərzində bir ay oruc vacibdir, əgər imkanın olsa, ömründə bir dəfə həccə getməlisən.” Daha sonra Həzrət (s) bir neçə vacib və haramları da qısa şəkildə vurğuladı. Cavan oğlan dedi: “Ya Rəsulallah, bu qədər bəsimdir. Gedim buyurduqlarına əməl edirəm.” Sonra o, xudahafizləşib getdi.

Orada olan səhabələr də bu söhbəti müşahidə edirdilər. Həmin cavan gəldiyi yolla da qayıtdı və müsəlmanlar da öz yollarına davam etdilər. Bir az getmişdilər ki, Həzrət Peyğəmbər (s) dayanıb buyurdu: “إِنَّا لِلّٰهِ وَإِلَيْهِ رَاجِعُونَ” – “Həqiqətən, biz Allah tərəfindən gəlmişik və Ona tərəf qayıdacağıq.”¹ Həmin şəxs rəhmətə getdi.” Səhabələr soruşdular: “Ya Rəsulallah, necə

¹ Bəqərə surəsi, 156-cı ayə.

oldu ki, rəhmətə getdi?” Həzrət (s) buyurdu: “Dəvədən yıxılıb canını tapşırdı.”

Sonra onlar Həzrət Peyğəmbərin (s) göstərişi ilə qayıtdılar. Gəlib hər şeyin həqiqət olduğunu gördülər. Elə oradaca bir xeymə qurdular. Həzrət Peyğəmbər (s) xeyməyə daxil olub digərlərini oradan kənarlaşdırdı və şəxsən özü həmin cavan oğlanın cənəzəsinə qüsl verib kəfənlədi və dəfnə hazırladı.

Səhabələrdən biri deyir: “Hələ onu dəfn etməmişdik ki, gördüm Həzrət Peyğəmbərin (s) mübarək alnından tər axır. “Ya Rəsulallah, nə olub, niyə bu haldasınız?” – deyə ondan soruşdum. Həzrət (s) buyurdu: “Mələklərin izdihamının nəticəsindəndir. Göyün mələkləri bu cavanın dəfnində iştirak etmək üçün yerə enmişdilər.”

Daha sonra səhabələrdən biri soruşdu: “Ey Allahın Rəsulu, axı bu şəxs hələ siz buyurduqlarınızı yerinə yetirməyib. Nə namaz qıldı, nə həccə getdi, nə cihadda iştirak etdi, heç birinə də hələ əməl etməyib. O, yenicə müsəlman olmuşdu.” Həzrət (s) buyurdu: “Ciddi bir qərara gəlmək və iradə göstərmək kifayət edir. O, yenicə müsəlman oldu, hələ azan olmamışdı ki, namaz qılsın. Buna baxmayaraq, asimanın mələkləri onu qarşılamağa gəlmişdilər.”

Hədisin sonunda isə Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “O, mələklərin salamu ilə cənnətə daxil oldu.”

“سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ” – “Səbir və dözümlülüyünüzün müqabilində salam olsun sizə!”¹ Ciddi, qəti qərara gəldiyinə və iradə göstərdiyinə görə mələklərin salamu ilə cənnətə daxil oldu.

Qeyd etdik ki, orucluq insanın iradəsini möhkəmləndirir, qərarını ciddiləşdirir. Allahın ziyafət süfrəsindən götürə biləcəyimiz ikinci nemət isə budur ki, insan ramazan ayında Allah-təala ilə barışır, səmimiləşir və dostlaşır.

Bir gün Həzrət İsa (ə) yoldan keçərkən bir neçə nəfərin ağlaya-ağlaya ibadətlə məşğul olduqlarını görür. Həzrət (ə)

¹ Rəd surəsi, 24-cü ayə.

onlardan soruşur: “Sizin belə ibadət etməyinizin səbəbi nədir?” Dedilər: “Cəhənnəm odunun qorxusu.”

Başqa bir vaxt Həzrət İsa (ə) yenə də bir qrup insanın ağlaya-ağlaya ibadət etdiklərini görüb soruşdu: “Sizin belə ibadət etməyinizin səbəbi nədir?” Onlar da dedilər: “Cənnətin şövqü.”

Həzrət (ə) günlərin birində yenə də bir qrup insanın ağlaya-ağlaya dua edərək ibadət etdiklərini görür. Eyni sualı onlara da verdikdə onlardan belə bir cavab eşidir: “Allaha olan məhəbbətə görə.”

Həzrət İsa (ə) onlara baxıb buyurur: “Siz Allaha daha yaxın insanlarsınız.”

Üçüncü qrup insan nə cəhənnəmin qorxusundan və nə də cənnətə getmək həvəsi ilə ibadət etmirlər, halbuki bunlara görə də ibadət etmək yenə də gözəldir. Lakin ən ləyaqətli və ən gözəli Allaha olan məhəbbətə görə edilən ibadətdir. İnsan orucluğu məhz ilahi məhəbbəti özündə yaratmaq imkanı əldə edə bilir.

Əmirəlmöminin Həzrət Əli (ə) bu haqda çox gözəl buyurmuşdur: “Mən Musaya (ə) nazil olan Tövrəni oxudum və oradan 12 cümlə götürüb ərəb dilinə tərcümə etdim. Hər gün üç dəfə onları oxuyuram.” Soruşdular: “Ey Əmirəlmöminin, orada nə yazılıb?” Həzrət Əli (ə) onları bir-bir oxudu.

O cümlələrdən biri belədir. Orada yazılıb:

يَا بَنَ آدَمَ، إِنِّي أُجِبُّكَ فَأَنْتَ أَجِيبُ

–Ey Adəm övladı, həqiqətən, Mən səni sevirəm, bəs sən də Məni sev.” (*Mənim sənə qarşı məhəbbətim var, sən də Mənə qarşı məhəbbətin olsun.*)

Bu məhəbbət və sevgini ramazan ayında əldə etmək olar. Çox yaxşı olardı ki, hər bir insan bir kağız-qələm götürüb öz-özünü test etsin. Məsələn, həmin test vərəqində növbəti sualları yazsın: 1.Namazı necə qılıram? 2.Orucuma tam əməl edirəmmi? Əxlaqım hansı səviyyədədir? İnsanlara paxıllıq edirəmmi? Təkəbbürlülük hissi məndə qalıbmı? və s.

Beləcə, bu sualları özü üçün qeyd etsin və ramazan ayının sonunda onları cavablandırınsın. Hər kəs bunu etsə, əxlaqı və bütün qüsurlu əməlləri islah olar. Əgər insan Allahla səmimi olmaq istəyirsə, səmimiyyəti aradan götürən şeyləri tərk etməli və səmimiyyəti artıran əməllərdən yapışmalıdır. Yazılı sorğularla buna nail olmaq mümkündür. Bu yazıları oxumaqla insan sanki öz-özünü imtahan edərək həmin kağızın üzərində yazılanlara baxır və düşünür. Bu zaman hər şey islah olunur.

Orcluq elə bir fürsətdir ki, insan qəlbində Əmirəlmöminin Əlinin (ə) məhəbbətini və vilayətini daha da artırma bilər. Mərhum Ayətullah Mütəhhəridən belə nəql edirlər ki, ustadı Əllamə Təbatəbayini o qədər sevirdi ki, onun “əl-Mizan” əsərinin bir cildini lazım olmayan vaxtlarda da belə qoltuğuna vurub həmişə özü ilə gəzdirərdi. Yəni ustadı idi və ondan ayrı düşmək istəmirdi. Mərhum Əllamə Təbatəbayi də Ayətullah Mütəhhəri barədə demişdi ki, “məni görmək istəyirsinizsə, Mütəhhəriyə baxın”.

Əllamə Təbatəbayinin barəsində yazırlar ki, ramazan ayı daxil olduqda hər gün iftara yaxın vaxtlarda Xanım Fatimeyi Məsumənin (s) hərəminə daxil olar, camaat azalan vaxt xanımın mübarək məqbərəsini öpdükdən sonra evinə gedib iftar edərdi.

Ramazan ayı elə bir aydır ki, həm Allah ilə səmimi olmaq olar və həm də məsum imamların vilayətilə əhd-peyman bağlamaq olar.

(62)

Şəban ayının son cüməsi ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə.30.09.2005-ci il (26 şəban 1426)

ŞƏBAN AYININ SON CÜMƏSİ
(Mübarək ramazan ayının fəzilətləri)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى وَ اَلَيْهِ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِنَا وَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ اَمَّا الْقَاسِمُ مُحَمَّدٌ وَعَلٰى
اَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ وَ لَا سِيْمَا بِقِيَةِ اِلهِ فِي الْاَرْضِ ، وَاللَّعْنَ الدَّائِم
عَلٰى اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ اِلهِ يَوْمِ الدِّينِ

Görkəmli alimlər və ariflər əxlaq və ürfan elmində məqsədlərinə çatmaq üçün çox böyük yollar və mərhələlər keçirlər. Onlar həmçinin şəban ayının sonuncu cüməsini də həmin məqsədə yetişmək üçün keçilən yollardan biri hesab edirlər. Çünki bu günün də özünəməxsus əməlləri vardır. Onlardan biri də həmin gün daha diqqətli olmaqdır. Yəni insan sadəcə olaraq şəban ayının axıncı cüməsini yaşadığını dərk etməlidir.

Əba Səlt İmam Rzanın (ə) ən yaxın səhabələrindən biriymi və İmamın (ə) son nəfəsinə qədər ona qulluq edərək xidmətində dayanmışdır. O deyir ki, şəban ayının axıncı cümə günü İmam Rzanın (ə) hüsuruna getdim. Bir neçə sorğusaldan sonra Həzrət (ə) mənə buyurdu:

يَا أَبَا الصَّلْتِ إِنْ شَعْبَانَ قَدْ مَضَى أَكْثَرُهُ وَ هَذَا آخِرُ جُمُعَةٍ فِيهِ، فَتَدَارِكْ
فِيْمَا يَبْقٰى مِنْهُ تَقْصِرْ لَكَ فِيْمَا مَضٰى مِنْهُ وَ عَلَيْكَ بِاَلْاِقْبَالِ عَلٰى مَا يَعْنيْكَ، وَ
أَكْثَرَ مِنَ الدَّعَاءِ وَ اِلَاسْتِغْفَارِ، وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ تَبٰ اِلٰى اِلٰهِ مِنْ دُنُوْكَ
لِيَقْبَلَ شَهْرَ اِلٰهِ اِلَيْكَ وَ أَنْتَ مَخْلَصٌ لِّلّٰهِ عِزُّ وَ جَلُّ

وَ لَا تَدْعُ أَمَانَةً فِي عُنُقِكَ إِلَّا أُدْبِتَهَا وَ لَا فِي قُلُوبِكَ حِفْظًا عَلٰى مُؤْمِنٍ إِلَّا
نَزَعْتَهُ، وَ لَا دَنْبًا أَنْتَ مَرْتَكِبُهُ إِلَّا أَفْلَعْتَ عَنْهُ، وَ اتَّقِ اِلٰهَ وَ تَوَكَّلْ عَلَيْهِ فِي
سِرِّ أَمْرِكَ وَ عَلَانِيَتِهِ، وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اِلٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنْ اِلٰهَ بِالْغُ أَمْرُهُ قَدْ

جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا وَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُقُولَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ:
 اللَّهُمَّ إِنِّ لَمْ تَكُنْ عَقَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ، قَاغْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ
 فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَعْتِقُ فِي هَذَا الشَّهْرِ رِقَابًا مِنَ النَّارِ لِحَرَمَةِ شَهْرِ
 رَمَضَانَ

–Ey Əba Səlt, şəban ayının çoxu gedib və bu cümə onun axırındadır. Belə isə bu ayın qalanından ayın keçən günlərindəki təqsirlərin (*səhlənkərliklərin*) üçün yaxşı istifadə et. Sənə xeyirli olanlara üz gətir. Çoxlu dua və istiğfar et. (*Allahdan bağışlanmağını istə.*) Çox Quran oxu. Öz günahlarından Allah-təalaya tövbə et ki, mübarək ay gələndə (*ramazan ayı*) özünü Allah üçün xalis etmiş olasan.

Başqasının haqqını və ya əmanətini boynunda saxlama. Kiminsə kinini ürəyində saxlama, etdiyin günahı tərək et. Allahdan qorx (*təqvalı ol*) və öz gizli və aşkar işlərində ona təvəkkül et. Hər kim Allaha təvəkkül etsə, Allah ona kifayət edər. Bu ayın qalan günlərində bu duanı çoxlu oxu: “Allahummə in ləm təkun ğəfərtə ləna fima məza min şəbanə fəğfirləna fima bəqiyyə minhu.” (“*Pərvərdigara, bizi bu şəbanın keçən günlərində bağışlamamısan, qalan günlərində bizi bağışla.*”) Həqiqətən, Allah-təala bu ay mübarək ramazan ayının hörmətinə xatir xeyli bəndəsini cəhənnəm odundan azad edər.

Şəban ayının sonuncu cüməsi İslam Peyğəmbəri (s) şəxsən özü Mədinə şəhərində müsəlmanlar üçün bir xütbə oxudu və o xütbədə çox gözəl mətləblərə işarə etmişdir. Hər il şəban ayının sonuncu cüməsində həmin xütbəni oxumaq çox yaxşı olar. Bu xütbəni təkrar-təkrar yenidən oxumaqla, yaddan çıxan ifadələri yenidən yada salmaqla insan ramazan ayına hazırlaşmış olur.

Sözügedən xütbəni isə əsasən Həzrət Əli (ə) nəql etmişdir. Həzrət (ə) buyurur: “Şəban ayının axırındadır cüməsi İslam Peyğəmbəri (s) bizim üçün bir xütbə oxuyaraq buyurdu:

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّهُ قَدْ أُقْبِلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ،
شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ، وَأَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ، وَلَيَالِيهِ أَفْضَلُ
الليالي، وَسَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ، هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاقَةِ اللَّهِ، وَ
جُعِلَتْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ

–Ey insanlar! Allah-təalanın bərəkət, mərhəmət və bağışlanma ayı olan ramazan ayı yaxınlaşır. Allah yanında bu ay ən bərəkətli aydır, gündüzləri gündüzlərin ən yaxşısı, gecələri gecələrin ən yaxşısı, saatları saatların ən yaxşısıdır. Bu ay siz Allahın ziyafətinə dəvət olunmusunuz və Tanrının kəramət və ehtiramına layiq görülmüşsünüz.”

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) belə buyurdu:

أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ

–Bu ay sizin nəfəsləriniz zikr və təsbihdir.

Yəni şəban ayının şərəfət və fəzilətlərinin əlamətlərindən biri də budur ki, insanın bu ay aldığı nəfəs belə zikr hesab olunur. Əgər insan başqa aylarda və günlərdə əlinə təsbih götürüb “Subhanəllah”, “Əlhəmdulillah” və s. zikrləri etdiyinə görə savab qazanırsa, ramazan ayında aldığı hər bir nəfəsə görə onun üçün zikr savabı yazılır.

Əlbəttə, onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu savab hər bir kəs üçün deyil. Ramazan ayında o kəslərin nəfəslərinə zikr savabı verilir ki, Allahın qonaqlığını qəbul etmiş olsun. Allah hamını dəvət edir, lakin hamı o qonaqlığa getmir. Allah-təala Həzrət Peyğəmbərin (s) vasitəsilə dəvət edir, lakin hamı gedib bu ziyafətdə iştirak etmir. Şeytan imkan vermir ki, hamı gedib ilahi ziyafətdə iştirak etsin.

Hər kim şeytanın əlindən canını salamat qurtara bilsə, hər kim şeytanla mübarizədə qalib gələ bilsə və hər kim özünü ramazan ayının ziyafətinə çatdıra bilsə onun bu ay aldığı nəfəslər təsbih və zikrdir. İnsanın nəfəsi hər zaman təsbih

sayılmır. Hədislərdə belə nəql olunub ki, çox az yerlərdə insanın nəfəs alması zikr sayılır.

Hədislərin birində nəql olunmuşdur ki, hər kəs məhərrəm ayında İmam Hüseynin (ə) əza məclislərində iştirak edərsə, aldığı nəfəsləri Allah-təala onun üçün təsbih savabı yazır. Bir də orucluq ayının əvvəlindən sonuna qədər alınan nəfəslərə təsbih savabı yazılır.

Həzrət Peyğəmbər (s) xütbənin davamında belə buyurur:

وَنَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ

–Bu ayda yuxularınız ibadətdir.

Ramazan ayını çıxmaq şərtilə başqa aylarda yatan insanların gördüyü yuxu ibadət sayılmır. Lakin üç qrup insan burada istisna təşkil edir:

1. Dəstəmaz alıb yatan insanın yuxusu sübhə kimi ona ibadətin savabı yazılır.

2. Təqvalı və dediklərinə əməl edən alimlərin yuxusu da onlar üçün ibadətin savabı yazılır. Təqvası olmayan alimin əməli cahilin əməli ilə eynidir. Həmçinin onun savabı cahilin savabı ilə eynidir. Lakin qiyamət günü onun əzabı cahilin əzabından daha çox olacaqdır.

Hədislərdə belə nəql olunub ki, cəhənnəm əhli elminə əməl etməyən alimin əzabının qorxusundan Allah-təalaya şikayət edərək deyirlər: “İlahi, bizi cəhənnəm odunda yandır, lakin bunları bizim yanıımızdan kənarlaşdır.”

3. Orucluq ayında yatan bütün möminlərin yuxusu onlar üçün ibadətin savabı yazılır.

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) belə buyurur:

وَعَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ وَدَعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ. فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ بِنِيَّاتٍ

صَادِقَةٍ وَتُلُوبٍ طَاهِرَةٍ أَنْ يُؤَقِّكُمْ لَصِيَامِهِ وَتِلَاوَةِ كِتَابِهِ

–Əməliniz bu ayda qəbul və dualarınız müstəcabdır. Belə isə Allahdan saf niyyət, pak qəlblə bu ay oruc tutaraq Quran oxumağa müvəffəq olmağınızı diləyin.

Əgər bir nəfər orucluğu ayında xəstələnibsə, Allah-təala ondan oruc tutmağı tələb etmir və həmçinin əgər bir şəxs səfərə çıxaraq getdiyi yerdə ən azı on gün qalmaq fikri varsa, Allah-təala ondan da oruc tələb etmir. Həmin şəxs səfəri bitdikdən sonra qəzaya verdiyi orucunu ramazan ayından sonra tutmalıdır. Lakin ramazan ayında tutulan orucun savabı o insana verilməz. Elə buna görə də Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, siz Allahdan bu ay oruc tutmağa və Quran oxumağa müvəffəq olmağı istəyin.

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur:

وَتَصَدَّقُوا عَلَىٰ قُرَائِكُمْ وَمَسَاكِينِكُمْ، وَوَقَرُوا كِبَارَكُمْ، وَارْحَمُوا صِغَارَكُمْ وَصَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَاحْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ، وَعُضُوا عَمَّا لَا يَجِلُ النَّظَرُ إِلَيْهِ أَبْصَارَكُمْ، وَعَمَّا لَا يَجِلُ الْإِسْتِمَاعُ إِلَيْهِ أَسْمَاعَكُمْ

–Fəqir və yoxsullara kömək edin, böyüklərinizə ehtiram göstərin, kiçiklərinizə qayğı göstərib onlarla mehribanlıqla davranın. Qohum-əqrəbanıza baş çəkin. Dilinizi günahlardan qoruyun, halal olmayan şeylərə baxmayın, eşidilməsi halal olmayan şeylərə qulaq asmayın. Yetimlərə mehribanlıq göstərib onları nəvaziş edin ki, sizdən sonra yetimlərinizlə mehriban davranıb onlara da qayğı göstərsinlər.

وَتَوَبُوا إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكُمْ، وَارْقَعُوا إِلَيْهِ أَيْدِيَكُمْ بِالْأَعْيُنِ فِي أَوْقَاتِ صَلَاتِكُمْ، فَإِنَّهَا أَفْضَلُ السَّاعَاتِ يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا بِالرَّحْمَةِ إِلَى عِبَادِهِ

–Günahlarınızın bağışlanması üçün Tanrı dərgahına üz gətirib tövbə edin. Hər namaz vaxtı əllərinizi Onun qarşısında aciz qul kimi açaraq dua edin. Çünki bu ayın saatları ən fəzilətli vaxtlardır. Allah-təala bu vaxt öz bəndələrinə rəhmət və mərhəmətlə baxar.

Sübh namazı, zöhr namazı və şam namazı vaxtları çox yaxşı olar ki, insan hər yerdə olsa da namazını qılıb əllərini Allahın dərgahına qaldıraraq dua etsin. Ramazan ayı namaz

vaxtı duaların qəbul olunmasının ən yaxşı vaxtıdır. Nəyə görə mömin namazdan sonra dua etmədən qalxıb getməlidir?

Namazdan sonra beş dəqiqə əyləşib Xanım Fatimeyi Zəhranın (s.ə) zikrini etməli (bunun çox fəziləti vardır), sonra bacarsa bir dəfə “ayətəl-kürsü”nü oxumalıdır (onun da fəziləti çoxdur). Əgər bunları edə bilmirsə, heç olmasa üç dəfə “İxlas” (“Qul huvəllah”) surəsini oxumalıdır.

Mərhum Ayətullah Mirzə Cavadəğa Məlik Təbrizi qeyd edir ki, hər namazdan sonra ən azı üç dəfə “İxlas” (“Qul huvəllah”) surəsini oxumağın insanın tərbiyəsində çox böyük rolu vardır. Bu, hədislərdə də qeyd olunub. Bəzi hədislərdə ən azı üç dəfə, bəzi hədislərdə isə on iki dəfə “İxlas” surəsini oxumaq tövsiyə edilib.

Quran oxuya bilməyən şəxslərin ramazan ayında Quran oxumağı öyrənməsinin savabı isə hər şeydən daha çoxdur. Quran oxuya bilməyən və oxumağı da öyrənə bilməyən şəxslər heç olmasa “İxlas” surəsini ramazan ayında nə qədər çox oxusalar, bir o qədər yaxşı olar.

Allah-təala namaz vaxtlarında bəndələrinə mərhəmət nəzəri ilə baxır. Çox az əməl vardır ki, Allah-təala həmin əməllərə görə bəndələrinə nəzər yetirir. Bu haqda hədislər çox azdır. Allahın hansı əməllərə görə insana nəzər yetirməsi haqda hədisləri toplamaq üçün bir neçə il çalışdım. Ancaq bu mövzuda çox az sayda hədislərə rast gəldim. Hədislərdən biri də budur ki, ramazan ayında namaz vaxtları insan dua etsə, duanın nəticəsində Allah-təala mərhəmət nəzəri ilə ona baxar.

İslam Peyğəmbəri (s) Abuzərə buyurdu: “Ey Abuzər, Allah dünyanı yaradandan sonra bircə dəfə də olsa ona nəzər yetirməyib. Çünki dünyanın Allahın yanında heç bir dəyəri yoxdur. Lakin Allah-təala bu mübarək ayda namaz vaxtlarında möminlərə nəzər yetirir. Onların dualarını qəbul edir və istəklərini mərhəmət edir.”

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) xütbənin davamında belə buyurdu:

أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ فَطَّرَ مِنْكُمْ صَائِماً مُؤْمِناً فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِتْقٌ رَقِيَّةٌ وَ مَغْفِرَةٌ لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ

–Ey camaat! Hər kəs bu ayda oruc tutan bir möminə iftar versə, Allah dərgahında bir qulu azad etmək qədər savabı vardır. Və bu iş onun keçmiş günahlarının bağışlanmasına səbəb olar.

فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ كُلُّنَا يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ

–Bir nəfər ayağa qalxıb dedi: “Ya Rəsulallah, bizim hamımızın bu işi görməyə imkanımız çatmır. (Yəni əgər birinin kiməsə iftar verməyə imkanı olmadıqda nə etsin?)

فَقَالَ (ص): اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِرَّةٍ مِنْ مَاءٍ

–Peyğəmbər (s) buyurdu: “Yarı xurma dənəsini (bir möminin iftar etməsi üçün) verməklə də olsa, bir qurtum su ehsan etməklə də olsa, cəhənnəm odundan qurtulun.”

Elə buna görə ramazan ayında iftar vaxtı bəziləri xurma alıb oruc tutanlara verirlər ki, onunla iftarlarını açsınlar. Möminlərə belə xidmət edin ki, Allah-təala bu fəziləti sizlərə də mərhəmət etsin.

(63)

*Şəban ayının son cüməsi ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə.22.09.2006-cı il (29 şəban 1427)*

ŞƏBAN AYININ SON CÜMƏSİ
(Mübarək ramazan ayının fəzilətləri)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ لِرَبِّ الْعَالَمِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمِتِّ وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِنَا وَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ اَبِى الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ
الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا يَّقِيَّةً اِ- فِى الْاَرْضِ ، وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلَى اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ
اِ- فِى يَوْمِ الدِّينِ

Ariflər deyirlər ki, şəban ayının sonuncu cüməsi əxlaq və ürfan yolunu keçənlərin dayanacaqlarından biridir. Yəni bu gündə xüsusi bir fəzilət vardır. İnsanı mərifətə çatdıran amillərdən biri də şəban ayının son cümə günüdür.

Bizimlə birgə yaşayaraq dünyasını dəyişmiş və bu il bu cümə yanımızda olmayan möminlərin hamısına Allah-təaladan rəhmət və məğfirət diləyirəm. Biz də onların arasında ola bilərdik. Şükür Allaha ki, bu günü dərk etməyi də bizlərə nəsib etdi. Ümidvaram ki, bu günün şükrünü yerinə yetirə biləcəyik.

Əba Səlt deyir: “Şəban ayının axıncı cümə günü İmam Rzanın (ə) hüzuruna getmişdim. Həzrət (ə) mənə buyurdu:

يَا أَبَا الصَّلْتِ إِنْ شَعْبَانَ قَدْ مَضَى أَكْثَرُهُ وَ هَذَا آخِرُ جُمُعَةٍ فِيهِ، فَتَدَارَكَ
فِي مَا يَبْقَى مِنْهُ تَقْصِرْ لَكَ فِيمَا مَضَى مِنْهُ وَ عَلَيْكَ بِالْإِقْبَالِ عَلَى مَا يَعْنِيكَ، وَ
أَكْثَرُ مِنَ الدَّعَاءِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ، وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ تَبِ إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكَ
لِيُقِيلَ شَهْرَ اللَّهِ إِلَيْكَ وَ أَنْتَ مُخْلِصٌ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ

–Ey Əba Səlt, şəban ayının çox hissəsi gedib və bu gün onun axıncı cüməsidir. Belə isə bu ayın qalanından ayın keçən günlərindəki təqşirlərin (*səhlənkərliklərin*) üçün yaxşı istifadə et. Sənə xeyirli olanlara üz gətir. Çoxlu dua və istiğfar et. (*Allahdan bağışlanmağını istə.*) Çox Quran oxu. Öz günahlarından Allah-təalaya tövbə et ki, mübarək ay gələndə (*ramazan ayı*) özünü Allah üçün xalis etmiş olasan.

Əba Səlt! Səhvə yol vermə. Bu günləri qəflət içərisində yaşama. Günahlardan uzaq ol. Çiynində əyləşib əməllərini yazan mələkləri günahını yazmağa qoyma. Əməllərinə elə diqqət elə ki, günahını yaza bilməsinlər (*yəni günah eləmə*). Bütün saatlarda, dəqiqələrdə və anlarda ibadətlə məşğul ol ki, onlar səndən yalnız ibadət etdiyini yazsınlar. Belə bir günün bir daha ələ düşəcəyini hardan bilirsən?! Ömrün bitəndən və axirət aləminə gedəndən sonra bütün ömrünə, hətta bir saniyəsinə görə barmağını dişləyəcəksən (*peşman olacaqsan*).

Adətən, insan peşman olanda, təəccübləndikdə və yaxud təəssüflənəndə barmağının ucunu dişləyir. Çox təəccübləndikdə isə barmağını bütöv dişləyir. Bundan da çox təəssüflənib peşman olanda isə əlini dişləyir. Quranın buyurduğuna əsasən, qiyamət günü bəzi insanlar peşmançılıqdan iki əllərini çeynəyəcəklər.

وَيَوْمَ يَعْضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ

–Və (*yada sal*) o gün(ü) ki, zalım öz əllərinin arxasını çeynəyər.

Nə üçün dünyada qafil olmuşuq? Nə üçün bizi oyadan olmayıb? Niyə ömrümüz puç olub?

İmam Rza (ə) Əba Səltə deyir: “Əba Səlt! Bu bir neçə gündə ibadətinin sayını artır, özünə nəzarət elə və bu duanı çox oxu.

اللَّهُمَّ إِنِّ لَمْ تَكُنْ عَقَرْتُ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَأَعْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ

–İlahi, əgər şəbanın keçən günlərində bizi bağışlamamısan-sa, qalan günlərində bizi bağışla!”

Biz belə bir fəzilətli günü yaşayırıq. İnsan nemətin içərisində olanda o nemətin qədrini bilmir. Həmin nemət əlindən gedəndən sonra isə peşman olur.

Burada onu da qeyd edirəm ki, bəzən hədisləri təkrar-təkrar söyləməyə ehtiyac duyulur və bunun heç bir eybi yoxdur. Əksinə bu, çox gözəl bir işdir. Allah-təala “Ərrəhman” surəsində bir cümləni 34 dəfə təkrar edir:

¹ Furqan surəsi, 27-ci ayə.

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تَكْذِبَانِ

—Belə isə (*ey insan və cin tayfaları*), Rəbbinizin nemətlərinin hansı birini təkzib və inkar edirsiniz?!

Burada təkrar etmək mənaya heç bir xələl gətirməz, əksinə təkrar çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Dünyanın bir çox dil və ədəbiyyat mütəxəssislərinin illərlə Quran əleyhinə çalışmalarına baxmayaraq, ötən bu 1400 illik zaman fasiləsində hələ heç bir kəsə bu müqəddəs kitabdan kiçik də olsa bir eyib və ya nöqsan tapmaq müyəssər olmayıb. Əgər Quranda zərrə qədər belə bir nöqsan olsaydı və onlar bunu aşkar etsəydilər, indi onu şişirdib bütün dünyaya car çəkərdilər. Quranın nə zahirində (yəni ədəbi baxımdan) və nə də mənasında heç bir nöqsan yoxdur. Elə buna görə də İmam Sadiq (ə) Quran haqda buyurmuşdur:

قَالَ الْإِمَامُ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): الْقُرْآنُ طَاهِرٌ عَمِيقٍ، وَبَاطِنُهُ عَمِيقٌ

—Quranın zahiri çox gözəldir və batini (*içərisi*) çox dərinidir.

İslam Peyğəmbəri (s) Şəban ayının axırıncı cüməsi Mədinə məscidində müsəlmanlar üçün bir xütbə oxudu. Burada həmin xütbəni tərcümə edib əziz oxucuların diqqətinə çatdırmaq istəyirəm.

Həzrət Əli (ə) buyurur: “Şəban ayının sonuncu cüməsi İslam Peyğəmbəri (s) bizim üçün bir xütbə oxuyaraq buyurdu:

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّهُ قَدْ أُقْبِلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ الْبَرَكَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ الْفُضْلِ الشَّهْرِ، وَأَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ، وَأَيَّالِيهِ أَفْضَلُ اللَّيَالِي، وَسَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاقَةٍ، وَجُعِلْتُمْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسِيحُ وَنَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ وَعَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ، وَدَعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ نِيَابَ صَادِقَةٍ، وَتُكَلِّبُوا طَاهِرَةً

—Ey camaat, doğrudan da Allah-təalanın ayı öz rəhmət, mərhəmət və bərəkəti ilə sizlərə üz gətirib. Bu elə bir aydır ki,

günləri Allahın yanında ən gözəl günlər, gecələri ən gözəl gecələr, saatları ən gözəl saatlar, özü də ayların ən gözəlidir. Bu ayda sizlər Allahın qonaqlığına dəvət olunub kəramət əhlinə çevrilmişiniz. Bu ayda aldığınız nəfəslər zikr, yatmağınız ibadətdir və əməlləriniz qəbul, etdiyiniz dualar müstəcab olur. Elə isə (*istəklərinizi*) Allahdan saf niyyət və pak ürəklə istəyin.

Bir abidin bir qız övladı var idi. Allaha yalvarıb oğlan övladı istəyirdi. Rəvayət olunur ki, bu abid üç il Allaha yalvardı. Lakin hacətinin qəbul olunmadığını görüb Allaha dedi:

يا رب! أَعِيدْ أُنَا مِنْكَ قَلَّا تَسْمَعُ مِنِّي؟ أَمْ قَرِيبٌ أَنْتَ قَلَّا تَجِيبُنِي؟

–İlahi, mən Səndən uzaq olduğuma görə səsimi eşitmirsən, yoxsa yaxınam, lakin Sən mənim hacətimi qəbul etmək istəmirsən?

(Yuxuda və yaxud hansısa peyğəmbərin vasitəsilə) onun cavabında belə deyildi: “Sən hacətlərini murdar bir dil və çirkin bir qəlblə istəyirsən. Sən napak qəlb və çirkin bir niyyət ilə Mənə yalvardığın halda, Məndən sənin hacətinə qəbul etməyimi gözləyirsən?! Nə vaxt sən pak ürəklə, pak niyyətlə və pak dillə Məndən istədin, Mən də qəbul etmədim?!”

Nəcəf şəhərində bir fəhlə yaşayırdı. Gündüzlər işləyib evinə çörək pulu qazanırdı. Bir gün axşam evə gələndə hündür mərtəbədən bir uşağın aşağı düşməkdə olduğunu gördü. Elə bu zaman uşağa “dayan” – deyə söylədi. Uşaq elə havadaca asılı vəziyyətdə qaldı. İrəli gedib uşağın əlindən tutaraq onu yerə qoydu. Ətrafda olanlar onun başına yığılaraq “sən qeyri-adi bir insansan” – deyə söylədilər. O dedi: “Yox, mən adi bir fəhləyəm. 60 ildir ki, Allah-təalaya bəndəlik edirəm. Bu vaxta qədər hər nə deyibsə, ona da əməl etmişəm. İndi də bir dəfə mən Ondən bir şey istədim, O da qəbul etdi.

Elə buna görə də Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur:

قَسَّأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ نِيَّاتٍ صَادِقَةٍ وَ قُلُوبٍ طَاهِرَةٍ أَنْ يُؤَقِّكُمْ لِصَبَائِهِ وَ

تِلَاوَةِ كِتَابِهِ

–Elə isə Allah-təaladan saf niyyət və sidq-ürəklə istəyin ki, günah və pis əməllərinizdən keçib sizlərə bu ayda oruc tutmağı, Quran tilavət etməyi qismət etsin.

Ola bilər ki, vacib bir səfərə çıxmalı oldun və ramazan ayının orucunu tutmaq sənə nəsib olmadı. Sonradan onun qəzasını tutsan da, ramazan ayının orucunun savabının yerini verməz. Ramazan ayının bir gününün orucunun savabı bütün il ərzində tutulan orucların savabından daha çoxdur. Allah dərgahında orucluğu nə qədər savabı olduğu bilinmir. Ona görə də Allaha yalvar ki, bu ayın orucunu tutmağı sənə nəsib etsin. Və həmçinin bu ayda Quran oxumağı sizə nəsib etsin.

Daha sonra Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur:

قَالَ النَّبِيُّ مَنْ حَرَّمَ غُرْفَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ وَادْكُرُوا جُوعَكُمْ
وَعَطَشَكُمْ فِيهِ جُوعَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَعَطَشَهُ وَتَصَدَّقُوا عَلَى فُقَرَائِكُمْ وَ
مَسَاكِينِكُمْ وَوَقَرُوا كِبَارَكُمْ وَارْحَمُوا صِغَارَكُمْ وَصَلُّوا أَرْحَامَكُمْ. وَ
احْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ، وَغَضُّوا عَمَّا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَبْصَارَكُمْ، وَعَمَّا لَا
إِسْتِمَاعَ إِلَيْهِ أَعْيُنَكُمْ وَتَحَنَّنُوا عَلَى أَيْتَامِ النَّاسِ كَمَا يَتَحَنَّنُ عَلَى أَيْتَامِكُمْ وَ
تَوَبُوا إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكُمْ

–Doğrudan da bədbəxt o şəxsdir ki, bu ayda Allahın rəhmətindən kənar qalıb bağışlanmasın. Bu ayda ac-susuz qalmaqla qiyamət gününün aclıq və susuzluğunu xatırlayın, yoxsullarınıza sədəqə verməklə kömək edin, qocalarınıza hörmət, uşaqlarınıza rəhm, qohum-əqrəbanıza yaxşılıq edin. Danışılması lazım olmayan şeyləri danışmayın, baxılası halal olmayan şeylərə göz yumun, eşidilməsi haram olan şeylərdən qulaqlarınızı gözləyin. Yetimlərə qarşı mehriban olun ki, sizdən sonra yetimlərinizlə mehriban olsunlar. Günahlardan tövbə edib Allaha tərəf qayıdın.

Allah-təala “Təhrim” surəsinin 8-ci ayəsində belə buyurur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا

–Ey iman gətirənlər! Allaha səmimi-qəlbdən (bir daha günahə qayıtmamaq şərtilə) tövbə edin.

İmam Sadiqdən (ə) soruşdular: “Ey Peyğəmbər övladı, nəsuh tövbəsi nədir?” İmam Sadiq (ə) kiçik bir misal ilə nəsuh tövbəsini onlara başa saldı. Buyurdu: “Heyvanın döşündən sağılan süd bir daha onun döşünə qayıdarmı?” Dedilər: “Xeyr.” Həzrət (ə) buyurdu: “Günahdan tövbə edən insan nəsuh tövbəsi etmək istəyirsə, gərək bir daha o günahı etməsin.”

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) həmin xütbədə belə buyurur:

وَارْقَعُوا إِلَيْهِ أَيْدِيَكُمْ بِالذَّعَاءِ فِي أَوْقَاتِ صَلَوَاتِكُمْ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ السَّاعَاتِ
يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا بِالرَّحْمَةِ إِلَى عِبَادِهِ، يَجِيبُهُمْ إِذَا نَاجَوْهُ وَيَسْتَجِيبُ لَهُمْ
إِذَا دَعَوْهُ

–Və əllərinizi dua etmək üçün namaz vaxtı göylərə qaldırın. Çünki namaz vaxtı ən gözəl anlardır. Bu anlarda Allah-təala Öz bəndələrinə rəhmət nəzəri ilə baxıb Onu çağırarkən onları cavablayır, Onu səslərkən “ləbbeyk” deyir və dua edərkən müstəcab edir.

أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ قَطَرَ مِنْكُمْ صَائِمًا مُؤْمِنًا فِي هَذَا الشَّهْرِ، كَانَ لَهُ بِذَلِكَ
عِنْدَ اللَّهِ عِتْقٌ رَقِيَّةً، وَمَغْفِرَةٌ لِمَا مَضَى مِنْ دُنُوهِ
قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَلَيْسَ كُلُّنَا يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ، فَقَالَ (ص) اتَّقُوا النَّارَ
وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشَرِيَّةٍ مِنْ مَاءٍ

–Ay camaat! Sizlərdən hansı biriniz bu ayda oruc tutmuş bir möminə iftar verərsə, Allah-təala onun üçün bir qul azad etmiş şəxsin savabını yazıb keçmiş günahlarını əvf edər.

Səhabələrdən bəzisi dedilər: “Ya Rəsulallah! Axı hamımızın buna imkanı çatmır.”

Peyğəmbər (s) buyurdu: “Oruc tutanlara yarım xurma dənəsi və ya bir içim su ilə də olsa iftar verməklə özünüzdü cəhənnəm

odundan qoruyun. Bundan artığını etməyə imkanı olmayana da Allah-təala həmin savabı verər.

أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ حَسَنَ مِنْكُمْ فِي هَذَا الشَّهْرِ خُلِقَ، كَانَ لَهُ جَوَازٌ عَلَى الصَّرَاطِ يَوْمَ تَنْزِلِ فِيهِ الْأَقْدَامُ... وَمَنْ أَدَّى فِيهِ قَرْضًا كَانَ لَهُ ثَوَابٌ مِنْ أَدَى سَبْعِ قَرِيبَةٍ فِيمَا سِوَاهِ مِنَ الشُّهُورِ وَمَنْ أَكْثَرَ فِيهِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ، تَقَلَّ اللَّهُ مِيزَانَهُ يَوْمَ تَخَفُ الْمَوَازِينُ

–Ay camaat! Bu ayda əxlaqını gözəlləşdirən şəxs ayaqların əsəcəyi gündə sirat körpüsündən asanlıqla ötüb keçər və hər kəs bu ayda öz qul və ya kənizinin işini asan tutarsa, Allah da onun hesab-kitabını qiyamətdə asan edər... Kim bu ayda vacib bir namaz qılsa, Allah-təala ona başqa aylarda qılınan yetmiş namazın savabını verər. Kim bu ayda mənə çox salavat göndərərsə, əməl tərəzilərinin yüngülləşəcəyi gün Allah-təala onun əməl tərəzisini ağırlaşdırar...

Həzrət Peyğəmbərə (s) salavat göndərməyin həddən artıq savabı vardır. Bir gün İslam Peyğəmbəri (s) Həməzə şəhid olandan sonra onu yuxuda görür. Görür ki, Həməzə cənnətdə əyləşib və qarşısında olan qabdakı üzümün dadına baxır. Həzrət Peyğəmbər (s) ondan soruşur: “Bura daxil olanda hansı əməlin savab baxımından daha üstün idi.”

Həməzə deyir: “Burada bütün əməllər dərdimə dəydi. Üç əməlin isə xüsusi savabı vardır. Onlardan biri təşnə insana su verməkdir. İkincisi, əmin oğlu Əli ibn Əbu Talibin (ə) məhəbbətindən fəzilətli bir şey görmədim. Üçüncüsü isə sənə və Əhli-beytinə (ə) göndərilən salavatın savabı qədər çox savabı olan bir əməl görmədim.”

Mərhum Ayətullahul-uzma Qolpayeqani belə nəql edir ki, bir gün həməsri olan ariflərdən və müctəhidlərdən mərhum Molla Əli Həmədaninin yanına birisi xüms pulu gətirmişdi. Ağa həmin pulu təhvil aldı və öz dəftərində qeyd etdi. Bir neçə kəlmədən sonra həmin şəxs getmək istəyəndə ağa ona dedi: “Bayaqdan demək

istəmirdim, lakin özümü saxlaya bilmədim. Sən nə gözəl ətir vurmusan? Bu ətir mənim xoşuma gəldi. Nə ətirdir belə?”

O şəxs ağaya baxıb dedi: “Bu sirri heç kəsə deməmişəm. Sizə deməyə bilmərəm, çünki siz müctəhidsiniz. Sizə mütləq deməliyəm.” Ağa dedi ki, buyur de. O da dedi: “Bunu heç kimə deməmişəm. Mən bir gün yatmışdım. Yuxuda gördüm ki, İslam Peyğəmbəri (s) bir məclisdədir və ətrafında isə təxminən 20 nəfərə yaxın adam əyləşib. Mən də onların arasında oturmuşdum. Həzrət (s) üzünü həmin adamlara tutub buyurdu: “Sizin aranızda kim mənə daha çox salavat göndərüb?” Heç kim cavab vermədi. Mən ağa, mən çox salavat göndərmişəm, – demək istədim. Lakin düşündüm ki, birdən bunların içərisində məndən də çox salavat göndərmiş adam vardır.

Həzrət (s) bu sualı düz üç dəfə təkrar etdi. Heç kim cavab vermədi. Sonra Həzrət (s) məni çağıraraq buyurdu: “Hamıdan çox mənə salavat göndərən sənsən.” Həzrət (s) bu sözləri deyib mübarək ağzı ilə mənim dodağımdan öpdü.

Yuxudan oyandım və həmin gündən bu ətir məndən gəlir. Hər kim bunu məndən soruşursa, onlara bu sirri demirəm. Amma sizə bu sirri açdım.”

Elə buna görə də Həzrət (s) buyurur ki, ramazan ayında bütün ibadətləri yerinə yetirin, xüsusilə Həzrət Məhəmmədə (s) və ali-Məhəmmədə salavat göndərin. (Allahummə səlli əla Muhəmmədin və ali-Muhəmməd.) Allah-təala mübarək ramazan ayının feyzindən bizləri binəsib eləməsin.

(64)

Mübarək ramazan ayı ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayı və orucun fəzilətləri)
Hüseyniyyə.05.08.2011-ci il (06 ramazan 1432)

MÜBARƏK RAMAZAN AYI

(Mübarək ramazan ayı və orucun fəzilətləri)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ - رَبِّ الْعَالَمِ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى
وَالْيَقِ - وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَسْبُنَا وَحَسْبُ
إِلَى الْعَالَمِ إِيَّيْكَ يَا قَاسِمَ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ سُبْحَانَكَ يَا
إِلَهَ الْأَرْضِ وَاللَّعْنُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ - يَا قِيَامَ يَوْمِ الدِّينِ.

Mərhum Seyid ibn Tavus “İqbalul-əmal” əsərində İslam Peyğəmbərinin (s) barəsində belə yazır:

إِنَّهُ كَانَ إِذَا دَخَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ وَكَثُرَتْ صَلَاتُهُ، وَابْتَهَلَ فِي
الدُّعَاءِ وَاشْفَقَ مِنْهُ

–Mübarək ramazan ayı daxil olduqda Həzrət Peyğəmbərin (s) çöhrəsinin rəngi dəyişərdi. (*Başqa aylara nisbətən*) Çox namaz qılar və daha şövqlə dua edərdi.

Həzrət Peyğəmbərin (s) bu hallarından başa düşülürdü ki, həmin ay çox əhəmiyyətli bir aydır. O həzrət ramazan ayının fəzilətləri barədə söhbət edərkən möminləri başa salaraq belə buyurardı:

قَدْ دَعَيْتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاقَةٍ -

–Siz bu ayda Allahın qonaqlığına dəvət olunmusunuz.

Yəni fikirləşməyin ki, bu ayda təkcə oruc tutmaqla kifayətlənirsiniz. Bu ilahi dəvətdə sizin bütün hərəkətləriniz yazılır. Aldığınız hər bir nəfəsinizə zikr və təsbih savabı yazılır. Hətta yuxularınız belə ibadət hesab olunur. Bu ayda etdiyiniz dualar qəbul olunur. Allah-təala bu ay yerinə yetirilən hər bir vacib əmələ görə başqa aylardakı 70 vacib əməlin savabını verir. Ramazan ayı Allahın ziyafət ayıdır.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Bu ay Qurandan oxunan bir ayə digər aylarda xətm olunan bütöv bir Quranın savabına bərabərdir.

Məsələn, “Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim” və yaxud “Qul huvəllahu əhəd”, yəni bunlar hərəsi bir ayədir. Bunları ramazan ayında oxumağın savabı, məsələn, şəvval ayında bütöv Quranı xətm etməyin savabı ilə eynidir.

İnsanlar təbiətən belədirlər ki, bəzi hallarda darıxırlar. Darıxarkən isə bəziləri gəzməyə gedir, bəziləri əyləncə ilə məşğul olur, bəziləri də müxtəlif işlərlə başlarını qatırlar. Lakin möminlər darıxanda qalxıb bir neçə rükət namaz qılırlar, ibadət edirlər, Quran oxuyurlar və bununla da ürəkləri sakit olur. Əgər namaz qılmaqla ürək sakitləşirsə, deməli həmin ürək nurlu bir ürəkdir və bu ürəkdə namazın xüsusi yeri vardır. Namaz insanın birbaşa olaraq ruhuna təsir göstərə bilər. Bu cür namazların xüsusi bir adı və ya qılınma qaydası yoxdur. Niyyət edib “qürbətən iləllah” sübh namazı kimi iki rükət namaz qılmaq çox yaxşıdır. İnsan istəsə hədiyyə namazı da qıla bilər. Məsələn, niyyət edib deyə bilər ki, “iki rükət namaz qılıb Peyğəmbərə (s) və yaxud digər məsumlara hədiyyə edirəm, qürbətən iləllah”. Həmçinin digər peyğəmbərlər üçün də hədiyyə namazları qılmaq olar. Odur ki, hər kim mübarək ramazan ayında iki rükət namaz qılsa, hədislərdə nəql olunduğu kimi, Allah-təala həmin şəxsi cəhənnəm odundan xilas edər.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur ki, kim bu ayda əxlaqını və xasiyyətini gözəlləşdirsə, sirat körpüsündən asanlıqla keçər. Məsələn, bəzi insanlar öz əxlaq və xasiyyətlərinə nəzər yetirib pis xasiyyətlərini tərgitməyə çalışırlar. Kimsə özünün söyüş söyən olduğunu bildiyinə görə, oturub düşünür və bu ayda həmin xasiyyətini islah edəcəyinə qərar verir.

Allah Ayətullahul-uzma Bürucərdiyə rəhmət eləsin! O, İslam aləmində tanınmış böyük müctəhidlərdən biri idi. Bəzən o, özünü belə cərimələndirirdi. Belə ki, tələbələrə dərs dediyi zaman bəzi tələbələr ona çoxlu suallar verərdilər. O da bundan əsəbiləşərdi və əsəbiləşdiyinə görə də özünə cərimə təyin etmişdi. Hətta belə bir qərar qəbul etmişdi ki, əgər bir də

əsəbiləşsəm, bir il oruc tutacağam. Bir gün tələbələrədən biri ona çoxlu sual verdi. Mərhum Bürucerdə çox əsəbiləşdi və buna görə də bir il oruc tutdu.

Əgər insan özünə nəzarət etməsə, məhv olar. Elə buna görə də özünə diqqət və nəzarət etmək ("mürəqibət") sifariş olunmuşdur. Mərhum Əllamə Təbatəbayi deyir ki, özümə çoxlu nəzarət etdiyim günün gecələri ibadətdən çox ləzzət alırdım. Lakin az nəzarət etdiyim günün gecələri isə ibadətdən az ləzzət alırdım. Təbiidir ki, özünə diqqət və nəzarət etmək insana belə müsbət təsir göstərir.

Elə buna görə də İslam Peyğəmbəri (s) buyurur ki, kim xasiyyətini bu ay gözəlləşdirsə, sirat körpüsündən keçməyə icazə almış olar. Çünki bu şəxs ramazan ayında özünü islah etmişdir.

Ramazan ayının daxil olmasını təsdiq edən əsas faktor ayın görünməsidir ki, bu haqda da İslam firqələrinin fətvaları fərqlidir. Bəzi firqələr deyirlər ki, əgər elmi baxımdan ayın çıxması sübut olunsə, kifayət edər. Şiə nəzəriyyəsinə əsasən isə Ay gözlə görünməlidir.

İslam Peyğəmbəri (s) həmişə ramazan ayı daxil olanda çıxıb səmaya baxardı. Ayı görəndən sonra üzünü qibləyə tutaraq əllərini qaldırıb dua edər. Həmin duada belə deyilir:

اللهم ارزقنا صيامه وقيامه وتلاوة القرآن فيه. اللهم سلمه لنا و

تسلمه منا و سلمنا فيه

–İlahi, mənə bu ayın orucunu tutmağa və namazlarını qılmağa və bu ayda Quran oxumağa müvəffəq elə. İlahi, əmniyyət və imanla, salamatlıqla, İslamla və sənəin sevib razı olduğun işlərə tələsməklə bu ayı bizlərə yeniləşdir. *(Yəni ayın əvvəlini və axırını düz təyin edim. Ay nə vaxt başlayıb və nə vaxt qurtaracağını dəqiq bilim. Bu ayın hamısını oruc tuta bilim. Və bu ayda elədiyim bütün əməlləri məndən qəbul elə. Və bizi bu ayda sağlam elə, yəni səfərə getməyə məcbur olmayım, xəstələnəməyim və bu ayı oruc tutmağa müvəffəq olum.)*

Həzrət Peyğəmbər (s) bu duanı öz səhabələrinə də öyrədirdi.
Üsamə ibn Zeyd deyir: “Bir gün Həzrət Peyğəmbər (s) mənə belə buyurdu:

يَا أُسَامَةُ، عَلَيْكَ بِطَرِيقِ الْجَنَّةِ، وَإِيَّاكَ أَنْ تَخْتَلِجَ عَنْهَا

–Ey Üsamə! Sənə cənnətin yolunu seçməyini tövsiyə edirəm! Bu yolu əldən çıxartma. (Yəni məbada ürəyini başqa şeyə məşğul edib cənnəti yaddan çıxaran!)
Soruşdum: “Ey Allahın Rəsulu! Cənnətin yolunu mənə tövsiyə etdiniz. Bəs cənnətə aparan ən yaxın yol hansı yoldur?”

Həzrət (s) buyurdu:

الظَّمَامُ فِي الْهَوَاجِرِ، وَكَسْرُ النَّفُوسِ عَنْ لَذَّةِ الدُّنْيَا

–İsti havalarda susuz qalmaq (yəni oruc tutmaq) və nəfsini dünya ləzzətlərindən sındırmaq.

Dünyanın ləzzətlərinə diqqət etdikdə görürük ki, onların heç birində davamiyyət yoxdur. Dünyanın ləzzəti bir neçə dəqiqəlikdir. Yeməklərinin də, geyimlərinin də və şəhvetinin də ləzzəti bir neçə dəqiqəlikdir. Bu müvəqqəti ləzzətlərdən uzaq olmaq lazımdır. İnsanın şəxsiyyəti onun zahiri görkəmi ilə ölçülür.

Həzrət Peyğəmbər (s) daha sonra buyurdu:

عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ جَنَّةٌ مِنَ النَّارِ

–Sənə oruc tutmağı tövsiyə edirəm! Həqiqətən o, (cəhənnəm) odunun pərdəsidir (maneədir).

فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ يَأْتِيَكَ الْمَوْتُ وَبَطْنُكَ جَائِعٌ قَافِلٌ

–Üsamə sənə tövsiyə edirəm ki, ölümün sənə üz gətirdiyi gün qarnını ac saxlamağı bacarsan (oruc olsan) çox gözəl olar.” (Ağız oruc olduğu halda dünyanı dəyişmək əvəzsiz bir şeydir.) Cənnətin yaxın yolu bunlardır.

Məaz ibn Cəbəl deyir: “Təbuk döyüşündə mən Həzrət Peyğəmbərin (s) yanında idim. Hava çox isti idi. Havanın istiliyi insanın bədənini yandırır. Həzrət Peyğəmbərə (s) ərz etdim: “Ya

Rəsulallah, sizdən bir məsələni soruşmaq istəyirəm.” Həzrət (s) buyurdu: “Buyur, soruş.” Dedim: “Mənə elə bir əməl öyrət ki, mənə cəhənnəmdən xilas etsin və cənnətə aparsın.” Həzrət (s) buyurdu: “Bu sözləri yadında saxla:

تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتَقِيمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ
الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومُ شَهْرَ رَمَضَانَ

–Allah ibadət elə və Allaha şərik qoşma. Sənə vacib olan namazları yerinə yetir, malının vacib olan zəkatını ver və ramazan ayının orucunu tut. *(Əgər bunları yerinə yetirsən, cəhənnəm odundan xilas olarsan və cənnətə gedərsən.)*

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Ey Məaz, istəyirsənmi bir şey də deyim?” Dedim: “Bəli, ya Rəsulallah.” Həzrət (s) buyurdu:

الصَّوْمُ جَنَّةٌ مِنَ النَّارِ وَالصَّدَقَةُ تُكْفِي الْخَطِيئَةَ وَيَقِيَامُ الرَّجُلُ جَوْفَ
اللَّيْلِ يَتَبَغَّ وَجْهًا

–Oruc cəhənnəm qarşısında bir sipərdir *(qalxandır)*. (Oruc cəhənnəmin insana yaxınlaşmasına mane olar. Allah-təala orucluğa elə bir güc bəxş edib ki, o, cəhənnəmə qalib gələ bilər.) Sədəqə *(kiçik)* xətələrin kəffarəsidir. Gecəyarısı namaz qılan şəxs Allahın razılığını qazanmış olar. *(Bacardığın qədər gecənin hamısını yatma. Gecə keçər, gündüz keçər və ömür bitər sərmayə əldən gedər, sonra peşman olarsan. Gecənin bir aləmi qalx və ibadət elə, səcdə et, qibləyə üz tutaraq dua et. Ruhun təmizlənsin və qəlbin nurlansın.)*

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): إِنَّ لِلَّهِ مَائِدَةً مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَ لَا أُذُنٌ سَمِعَتْ،
و لَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، لَا يَقَعْدُ عَلَيْهَا إِلَّا الصَّائِمُونَ

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Allahın *(cənnətdə)* bir süfrəsi vardır ki, onu nə bir göz görüb, nə bir qulaq onu eşidib və nə də heç bir bəşərin qəlbi onu təsəvvür edə bilib. O süfrədə oruc tutanlardan başqa heç kim əyləşməyəcək.”

Allah-təala bu süfrəni yalnız möminlər üçün hazırlamışdır. Başqalarının orada əyləşmək ixtiyarı yoxdur.

Həzrət Peyğəmbərdən (s) belə nəql olunub ki, Allah-təala bəzi mələklərə qəbiristanlıqda dəfn olunanlara xitabən belə söyləməyi tapşırırmışdır: “Kimə qibtə edirsiniz?” Ölülər deyirlər: “Məsciddə əyləşib namaz qılan şəxslərə. Bizim vaxtımız qurtarıb, artıq biz namaz qıla bilmirik. Oruc tutanlara, lakin biz oruc tuta bilmirik. Əgər dünyaya qayıtmağımıza icazə versələr, oruc tutmağın nə olduğunu bilərik.”

Biz bu dünyada orucun nə olduğunu hələ anlamamışıq. Biz yalnız ona əməl edirik. Onun nuraniyyətini hələ dərk etməmişik. Öləndən sonra onun nə olduğunu və hansı fəzilətə malik olduğunu biləcəyik. Məsələn, elə bil ki, bazara qızıl almağa getmişən. Qızılı və ona bənzər sarı dəmirləri düzürlər sənə qarşına. Lakin qiymətləri sənə göstərmirlər. Sən əlini atıb bir sarı dəmiri götürürsən. Qiymətləri aşkar etdikdən sonra görürsən ki, qızıl qalıb, sən qızıl əvəzinə dəmiri seçmişən. Həm Həzrət Peyğəmbər (s), həm də məsum imamlarımız bu dünyada həmin qızılları insanlara göstərərək başa salmışlar ki, onları sarı dəmirlə səhv salmasınlar.

Odur ki, oruc tutmaq insan üçün ən qiymətli və ən dəyərli əməllərdəndir. Oruc tutmağın savabı çoxdur, xüsusilə isti havalarda, isti aylarda.

قَالَ الصَّادِقُ (ع): مَنْ صَامَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمًا فِي شِدَّةِ الْهَرِّ قَاصِبَهُ طُمَأً، وَكَلَّ اللَّهُ بِهِ أَلْفَ مَلَكٍ يَمْسَحُونَ وَجْهَهُ وَيُبَشِّرُونَهُ، حَتَّى إِذَا أَفْطَرَ. قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ: «مَا أَطْيَبَ رُوحَكَ! مَلَائِكَتِي، اشْهَدُوا أَنِّي قَدْ عَفَّرْتُ لَهُ

–İmam Sadiq (ə) buyurur: “Hər kəs isti günlərdə Allaha xatir oruc tutsa və istinin şiddətindən susasa, Allah-təala min mələyə iftara qədər onun üzünə əl çəkmək və onu müjdələmək əmrini verər. (*İftar zamanı*) Allah-təala həmin şəxsə buyurur:

“Sənin ruhundan necə də gözəl qoxu gəlir. Sonra mələklərə buyurur: Mənim mələklərim, şahid olun ki, Mən onu bağışladım.”

Biz isə o mələkləri görmürük. Yerlə göyün arası mələklə doludur, lakin biz onları görmürük. Ruhumuzu görmədiyimiz kimi, mələkləri də görmürük. Biri dünyasını dəyişəndə ruhu bədənindən çıxıb gedir, lakin orada olanlar onu görmürlər. Mələklər cövhərdir, cövhər isə bu gözlərlə görünməz.

Elə buna görə də Həzrət Peyğəmbər (s) oruc tutmağı insanlara təkidlə tövsiyə edirdi. İsti havada, uzun günlərdə, başqalarının onun yanında yemək yədiyi bir halda birisinin oruc tutmasının daha çox savabı vardır. Hədislərdə belə nəql olunur:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) : مَا مِنْ صَائِمٍ يَحْضُرُ قَوْمًا يَطْعَمُونَ إِلَّا سَبَحَتْ أَعْضَاؤُهُ

–Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “Hər kim oruc olsa və başqaları onun yanında yemək yesələr, oruc tutan adamın bütün bədən üzvləri Allaha zikr edən sayılar.”

Bir qadın oruc olduğu halda uşağa süd verirsə, ya ailəsi üçün yemək hazırlayırsa, yaxud evdə oruc tutmayan qocaya yemək verirsə, bunun özünəməxsus savabı vardır. Əgər qadınlar bunun savabını dərk etsələr, yaşlılara, qaynana və qaynataya xidmət etməkdən heç bir vaxt yorulmazlar. İnsan öləndən sonra məchullar məlum olacaq.

Ümmi Əmmarə deyir: “Bir gün Peyğəmbər (s) bizə qonaq gəlmişdi. Onun üçün yemək hazırladıq. Bəzi səhabələri oruc tutmuşdular. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Oruc adamın yanında oruc tutmayanlar hər nə qədər yemək yesələr, mələklər oruc tutanlara iftara qədər salam və salavat göndərirlər.” Mələklərin salam və salavatının mənası budur ki, Allahdan onun bağışlanmasını istəyərlər.”

Oruc tutan insanın iftar açması onun ruhuna ləzzət bəxş edir. Tövsiyə olunur ki, iftar vaxtı oruc tutan hər bir insan iftar etməmişdən öncə dua edib sonra iftarını açsın. Hədislərdə belə

nəql olunub ki, Allah hər oruc tutan adamın ən azı bir duasını qəbul edər.

Hər kim oruc tutsa və iftar vaxtı iftarını açsa, ömrünün axırına qədər Allahın bütün əmrlərini yerinə yetirsə, ölüm vaxtı ağzı oruc olsa və gündüz ölsə, Allah ona ən yüksək dərəcədə yer verər. Yox əgər həmin adam axşam ölsə, Allah onu tövbə edənlərin cərgəsində qəbul edər. Qiyamət günü oruc tutduğuna görə ona şəfaət etməyə icazə verilir.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Cənnət dörd kəsin müştəqındadır (həvəsindədir). Onlardan biri də ramazan ayında oruc tutan şəxsdir.” Cənnət onları gözləyir.

Bu savabları əldə etməyin şərti təqvadır. Çünki oruc tutmaqda məqsəd pak və təqvalı olmaqdır. Oruc tutmaqda məqsəd günahları və savab əməlləri tanımaqdır. Hər kim özünü haramdan çəkindirsə, haram danışığından, haram yeməkdən, haram imzalamaqdan və haram yazmaqdan çəkindirə bilsə, bu zaman o fəziləti əldə edə bilər.

(65)

*Mübarək ramazan ayının fəzilətləri
ilə bağlı xütbə – Orucluq
Hüseyniyyə.20.07.2012-ci il (02 ramazan 1433)*

**MÜBARƏK RAMAZAN AYININ
FƏZİLƏTLƏRİ
(Orucluq)**

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلْاَوَّلِ لَا اَوَّلَ كَانَ قَبْلَهُ وَ اَلْاٰخِرِ لَا
اٰخِرَ يَكُوْنُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصْرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ اَبْصَارُ النَّاظِرِيْنَ، وَ عَجَزَتْ عَنْ
نَعْيِهِ اَوْهَامُ اَلْوَاصِيْفِ . وَ اَلصَّلَاةُ وَ اَلسَّلَامُ عَلٰى عَبْدِهِ وَ رَسُوْلِهِ سَيِّدِ اَلْاَوَّلِ وَ
اَلْاٰخِرِيْنَ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ اَلْاَئِمَّةِ الطَّيِّبِ الْهَدٰىةِ الْمَهْدِيَةِ . سَيِّمًا بِقِيَةِ اِلهِ فِي
اَلْاَرْضِ ، وَ اَللَعْنُ عَلٰى اَعْدَائِهِمْ اُ ع ا ع ا قِيَامِ يَوْمِ الدِّيْنِ.
اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّحِيْمِ. يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ عَلٰى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ

Əziz İslam Peyğəmbəri (s), adətən, şəban ayının axırını cümə günü müsəlmanlara ramazan ayının fəzilətləri və əhəmiyyəti barədə möizə edər və müsəlmanlara öz tapşırıqlarını verərdi. Həzrət (s) həmçinin bu ayın Allah dərgahında olan şərəfət və məqamı haqda söhbətlər edərdi.

Allah-təala “Bəqərə” surəsinin 183-cü ayəsində möminlərə xitab edərək orucluq barəsində belə buyurur:

يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلٰى الَّذِيْنَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ

–Ey iman gətirənlər, sizdən əvvəlkilərə yazıldığı (vacib olduğu) kimi sizə (də) oruc yazıldı və qərara alındı, (ki,) bəlkə təqvalı olasınız. (Ruhunuz qüvvətlənsin və nəfsi istəklərdən çəkinəsiniz.) Orucun nəticəsində insanda təqva hasil olur.

Həmin surənin 185-ci ayəsində belə buyurulur:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي اُنْزِلَ فِيْهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدٰى
وَ الْقُرْاٰنِ

–Ramazan ayı insanların bələdçisi, aşkar hidayət dəlillərinə (*məntiqə*) malik və (*haqq ilə batili bir-birindən*) ayıran Quranın nazil olduğu bir aydır.

İslam Peyğəmbəri (s) hər dəfə şəban ayının sonuncu cümələrinə müxtəlif xütbələr oxumuşdur. Bu xütbələrdən biri mənə baxımından digərləri ilə eyni olsa da, ibarə və ifadə baxımından başqa xütbələrdən fərqlənir.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): إِنْ بَيْنَ شَعْبَانَ وَشَوَّالٍ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ وَهُوَ شَهْرٌ أَعْتَابٌ وَهُوَ شَهْرُ الْبَرَكَةِ وَهُوَ شَهْرُ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ شَهْرُ الرَّحْمَةِ وَهُوَ شَهْرُ التَّوْبَةِ

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Həqiqətən, şəban ilə şəvval aylarının arasındakı ay Quranın nazil olduğu ramazan ayıdır. Bu ay Allah-təalanın ayıdır. Bu ay bərəkət ayıdır. Bu ay məğfirət (*bağışlanma*) ayıdır. Bu ay rəhmət ayıdır. Bu ay tövbə ayıdır.

Ola bilər ki, insan digər aylarda hansısa günahları etməklə Allahdan uzaqlaşsın, mənəviyyatını əldən versin, nuraniyyətini itirsin, qıldığı namazdan ləzzət almasın, qəlbində ibadətə eşqi olmasın. Belə bir adam məhz ramazan ayında həmin uğursuzluqları aradan qaldıraraq özünü islah edə bilər.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, bəzi insanlar qəlblərində nuraniyyət hiss etmirlər. Belə insanlar hətta vacib bir əməli yerinə yetirsələr də belə, həmin əməldən ləzzət ala bilmirlər. Bu hal hər bir insan üçün çox pis bir haldır.

Əgər insan Allaha qul olmaqdan ləzzət almırsa, bu çox pisdır. Bu kimi hallar isə insanda, bir qayda olaraq, mövcud günahlar sayəsində baş verir. Əgər insan həmin günahlardan uzaqlaşsa, istənilən hər bir halda və xüsusilə ramazan ayında səcdə etsə, tövbə edərək Allahla səmimi dostluğu bərpa edə bilsə, yenə də həmin şəffaflıq və nuraniyyət insanın ruhunda yaranacaqdır.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, peyğəmbərlərdən bir neçəsi Allahın izni ilə şeytanla görüşüb söhbət etmişlər. Onlardan biri

də Həzrət Yəhya Peyğəmbər (ə) idi. Bir gün Həzrət Yəhya (ə) şeytanla görüşüb söhbət edir. Həmin söhbət əsnasında Həzrət Yəhya (ə) ondan soruşur: “Sənin fikrincə, insanlar necə məxluqdur?”

Şeytan deyir: “Mənim fikrimcə, insanlar üç qismə bölünürlər. Bir qismi sizin kimi məsum insanlardır. Bizim onlara əlimiz çatmır. Biz onlardan ümidimizi üzmüşük. Bilirəm ki, mən Yəhyanı (ə), İbrahimi (ə) və digər peyğəmbərləri aldada bilməyəcəyəm.

İkinci qisim insanlar bizim əlimizdədirlər və onları hansı səmtə yönəltsək, oraya da gedirlər. Onlara nə desək, sözü müzə qulaq asırlar. Onlarda bizə qarşı heç bir müxalifətçilik hissi yoxdur.

Üçüncü qisim insanlara yol tapmaq mümkündür, lakin çox çətindir. Biz onlara yol tapırıq və onları aldadırıq. Amma onlar günah edəndən sonra peşman olub tövbə edirlər. Onlar həqiqi tövbə edəndən sonra biz onlara yaxınlaşanda tövbələrini yadlarına salırlar və artıq bizim vəsvəsələrimizin onlara heç bir təsiri olmur. Buradan da başa düşürük ki, onlar günahlardan uzaqlaşdıqları üçün sizə qoşulublar. Buna görə də daha onlara gücümüz çatmır.

Həqiqi tövbə odur ki, insan bir dəfə günah edəndən sonra onun pis əməl olduğunu və Allahdan uzaq düşdüyünü anlayaraq tövbə etmiş olsun, həmçinin tövbə edəndən sonra etdiyi əvvəlki günahlar yadına düşdükcə peşman olursa, bu, həqiqi tövbədir. Yox əgər etdiyi günahların ləzzətini hələ unutmayıbsa və günahların ləzzəti onun ürəyində qalıbsa, deməli o insan hələ tövbə etməmişdir.

Mübarək ramazan ayı insanları həqiqi tövbəyə çatdırma biləcək bir aydır. İnsan bu ayda rüku edir, səcdə edir, ibadət edir, keçmişdəki günahlarını yada salıb tövbə edir. Hədislərdə belə nəql olunur ki, günahlarını görəndə (yada salanda) gözlərindən yaş gələn insanın xoş halına! Hər kim günahlarına görə ağlasa və üzünə gözyaşı tökülsə, həmin üz cəhənnəm odunda yanmayacaqdır.”

Həmin xütbədə Həzrət Peyğəmbər (s) sonra belə buyurur:

و هو شهر الإنابة و هو شهر قراءة القرآن

–Bu ay (*Allaha tərəf*) dönüş ayıdır və bu ay Quran oxumaq ayıdır.

Quran oxuya bilməyənlər gərək bu ayda Quran oxumağı öyrənsinlər. Oxuya bilənlər isə gərək onunla ünsiyyətdə olsunlar.

Mömin dostlardan biri deyir ki, mən “Həmd” surəsini yazıb balışımın altına qoymuşam. Səhər yuxudan oyananda gözlərimi açmıram və əlimi atıb onu götürürəm ki, gözlərimi açanda ilk dəfə “Həmd” surəsini görüm. Mən hər gün “Həmd” surəsi ilə gözlərimi açıram.

Qiyamət günü bir sərgidir. Hər bir insan ən gözəl əməlini bu sərgidə nümayiş etdirəcəkdir. Bu dünya kimi orada da əməli gizlətmək mümkün olmayacaqdır. Hər kəs bu dünyada yaxşı əməllərini başqalarına danışsa, onun savabı da azalar. İnsan bu dünyada yaxşı əməllərini, orucunu, gecə namazlarını və ehşanlarını gizlədə bilər (Allah ilə öz arasında sirr kimi saxlaya bilər). Lakin qiyamət günü bunların hamısının üzündən pərdələr götürüləcəkdir.

Allah-təala Quranda buyurur:

يوم تبلى السرائر

–Gizlin sirlərin aşkar olacağı (*beyinlərin imanı və küfrü, nəfslərin fəzilətləri və rəzilətləri, qəlblərin sirləri və gizli əməllərin meydana çıxacağı*) gün.¹

Bu sərgidə elə əməllər nümayiş etdirəcəklər ki, biz öz əməlimizi onların yanına qoymağa utanacağıq. Quranda günahkarlar barədə belə buyurulmuşdur ki, qiyamət günü onlar günahlarına baxıb deyərlər ki, kaş mənəmlə günahımın arasında uzaq bir məsafə olardı və mən əməllərimi görməyəydim.

¹ Təriq surəsi, 9-cu ayə.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, ramazan ayı Quran oxumaq ayıdır. İnsafdan deyil ki, bir müsəlman 50 il, 60 il yaşasın, lakin Quran oxumağı bacarmasın. Yaxud Quran oxuya bilsin, lakin Quran oxumasın və onunla ünsiyyət qurmasın.

Həzrət Peyğəmbər (s) xütbənin davamında buyurur:

و هو شهر الاستغفار و هو شهر الصيام و هو شهر الدعاء و هو شهر
العبادة و هو شهر الطاعة وهو شهر العتق من النار و الفوز بالجنة

–Bu ay istiğfar (*Allahdan bağışlanma diləmək*) ayıdır. Bu ay orucluq ayıdır, bu ay dua ayıdır, bu ay ibadət ayıdır, bu ay itaət ayıdır, bu ay (*cəhənnəm*) odundan qurtarmaq ayıdır və cənnəti qazanmaqla xoşbəxt olmaq ayıdır.

Həzrət Peyğəmbər (s) digər bir hədisdə belə buyurmuşdur:

و هو شهر يضاعف الله فيه الحسنات و يمحو السيئات أَلَا فَاجْتَنِبُوا
فِيهِ كُلَّ حَرَامٍ وَ أَكْثَرُوا فِيهِ مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ، وَ سَلُّوا فِيهِ حَوَائِجَكُمْ

–(*Ramazan ayı elə bir aydır ki,*) Allah-təala bu ayda (*insanların*) yaxşı əməllərini artırır və pis əməllərindən azaldır. (*İnsan bu ayda yaxşı əməllərinin sayını çoxaltdıqca Allah-təala onun pis əməllərini azaldar.*)

“Diqqətli olun! Bu ayda bütün haramlardan çəkinin! Bu ayda Quran oxumağı çoxaldın! Bu ayda hacət və istəklərinizi istəyin!”

Namaz bitən kimi tez dağılışıb getməyin. Əllərinizi Allah dərgahına qaldırın və öz hacətlərinizi Allahdan istəyin. Allahın insanın Ona yalvarmasından xoşu gəlir. Sizin Allahın əzəməti qarşısında ağlamağınız və sızıldamağınız Allahın xoşuna gəlir. Allah sənin sızıldamağını görmək istəyir. Sən yalnız Onun razılığı ilə cənnətə gedə bilərsən. Bax gör Allahın razılığı hansı əməldədir. Onun da razılığı sənin sızıldamağındadır. Allahın razılığını və Onun cənnətini əldə etmək üçün orucluq ayında ac və susuz qalmaq, Quran oxumaq lazımdır. Hamı yemək yediyi halda Allah-təala səni ac və susuz gördükdə mələklərə buyurar

ki, gedin onun üzünə əlinizi çəkin, alnının tərini silin və iftara qədər onu həvəsləndirin. Lakin insan özü bunları hiss etmir. Allahın mələkləri onun ətrafında gəzdiyini bilmir.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur:

و هو شهر الصبر و هو شهر المواساة و هو شهر الذكر

–Bu ay səbir ayıdır, bu ay xeyirxahlıq ayıdır və bu ay zikr ayıdır.

Xütbənin bu yerində Həzrət Peyğəmbər (s) bunların üçünü, yəni səbri, xeyirxahlığı və zikri xüsusi vurğulayır.

Səbri ona görə xüsusi vurğulayır ki, Həzrət Peyğəmbər (s) özü buyurub:

الصبر صبران: صبر على ما تكره، و صبر عما تحب

–Səbir iki qisimdir. Xoşa gəlməyən şeylərə səbir etmək və sevilən şeylərdən (*üz çevirməyə*) səbir etmək.

Orucluq ayında, xüsusilə isti havada aclığa, susuzluğa səbir etmək və belə bir halda iş görməkdən yorulmamaq. İnsan su içməyi, yemək yeməyi sevir. Nəfsin naməhrəmə baxmaqdan xoşu gəlir. Haram işləri görməyi sevir, lakin bu istəklərin hamısını ayağı altına qoyur. Həqiqi mömin odur ki, qızıla baxmır, pula baxmır, naməhrəmə baxmır. Camaat orucluq ayında yeyib-içəndə o isə oruc tutur.

Həzrət Əli (ə) buyurur: “Görən onların (möminlərin) xəstə olduqlarını güman edər, sərsəri və dəli olduqlarını deyər...”¹

Sonra Həzrət Əli (ə) buyurur ki, bunların (möminlərin) fikirlərini qarışdıran bir şey vardır, lakin bəzi insanlar onun nə olduğunu anlamırlar.

Onların fikirlərində Allah eşqi vardır, Allah xofu vardır. Lakin bunların heç biri o insanların fikrində yoxdur. Camaat Məcnunun nəyə görə səhərə kimi oyaq qaldığını başa düşmədiyi kimi, bəzi insanlar da möminləri başa düşmürlər.

¹ Nəhcül-bəlağə, 184-cü xütbə.

Elə buna görə də Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, gərək çətinliklərə səbir edəsən və sevdiklərimdən keçə biləsən. İmam Hüseyin (ə) Allah-təalaya olan eşqinə görə sevdiyi hər bir şeydən keçdi...

İmam Hüseyin (ə) hətta meydana gedəndə belə bacısı Zeynəbə (s.ə) baxmadan gedirdi. Həzrət Zeynəbə (s.ə) İmamı (ə) bir neçə dəfə çağırırdı, lakin İmam (ə) yenə də ona baxmadı. Sonra Həzrət Zeynəbə (s.ə) belə səsləndi: “Ey Zəhra balası!” İmam Hüseyin (ə) Zəhranın (s.ə) adını eşidən kimi dayandı. Bax, buna deyərlər aşıq.

Bir dostum var idi. Allah ona rəhmət eləsin! Qırx gün idi ki, evlənmişdi, ancaq terror nəticəsində şəhid oldu. O, məhəllədə səhərdən axşamadək cürbəcür oyunlarla məşğul olan uşaqlara demişdi ki, həftə ərzində nə edirsiniz edin, yalnız cümə axşamları namazdan sonra bir yerə yığılın. Mən də gəlib bircə saat sizinlə söhbət etmək fikrindəyəm. Onlar da razılaşmışdılar.

Beləcə, hər cümə axşamı dostum onların yanına gedir və Şəhid Mütəhhərinin kitabından onlara oxuyurdu. Məhəllə uşaqları da ona valeh olmuşdular. Təsadüfən onun toy günü də cümə axşamına düşmüşdü. Bir yanda toy idi, bir yanda da uşaqlar oturub onu gözləyirdilər. Dostum öz dostlarından birinə deyir ki, gedək uşaqların yanına, qoy onlar mənim gəldiyimi görsünlər. Qoy deməsinlər ki, gəlmədi. Sonra üzr istəyib qayıdırıq. Dostu isə ona deyir ki, sən nə danışırısan? Burada hər şey hazırdır, camaat səni gözləyir, toyundur, gəlinin dalınca getməliyik. O isə deyir ki, yox, olmaz, getməliyik. Nəhayət, maşına minib uşaqların yanına gedirlər.

Otağa daxil olduqda görürlər ki, hamısı oradadır. Sən demə, onların da bu gün dostumun toy günü olmasından xəbərləri yox imiş. Nə isə onlar suallar verir, dostum da onların suallarını cavablandırır. Beləcə, düz saat yarım vaxt keçir. Sonra isə uşaqlarla sağollaşib qalxırlar. Bayıra çıxanda dostum öz dostuna deyir ki, and olsun Allaha, toy yadımdan çıxmışdı.

Bax, həyatda belə möminlər də vardır. İnsanın ömründə bircə dəfə toyu olur, amma sən mömin bir şəxsə olan bu eşqə bir bax. Əgər bizim aramızda belə insanlar nə qədər çox olsa, o zaman İmam Hüseyni (ə) də yaxşı başa düşmək olar.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, ramazan ayı əl tutma, yardımlaşma ayıdır. Yardımlaşma o deməkdir ki, insanın imanı elə bir dərəcəyə gəlib çatır ki, möminlər arasında mənim və ya sənin söhbəti olmur. Cibləri və pulları, var-dövlətləri bir olur. Əgər bir nəfər öz malı ilə yardımlaşsa, biz buna təəccüblənirik. Halbuki Həzrət Əbülfəzl (ə) öz canı ilə yardımlaşdı.

Aləmi qoydun bu gün mehrü muvasatında mat,

Madəri giti doğa mislin bir də onun heyhat.

Orcluq ayında üçüncü əməl isə zikrdir. Bəziləri zikr deyəndə təsbeh yadlarına düşür. Əlbəttə, belə zikr etmək savabdır, lakin olmasa da olar. Əsl zikr odur ki, haramla üzləşdikdə ölümü yadına salaraq ondan çəkinəsən. Hər bir günahla qarşılaşanda Allahı xatırlamaq lazımdır. Fikirləşmək lazımdır ki, hər bir Allah məni görür. Ondan gizli heç bir şey yoxdur. Bir tərəfdən çiyimizdəki mələklər yazır, bir tərəfdən Allah-təala Özü baxır, bir tərəfdən yer şahiddir, digər tərəfdən də bədən üzvləri şahiddirlər.

Qurani-kərimdə buyurulur ki, qiyamət günü insanı məhşər ayağına gətirəndə şahidləri də çağıracaqlar. Qiyamət günü dil danışacaq, qulaq dilə gələcək, göz danışacaq və bədən də dərisi şahidlik edəcək. İnsanın dərisi onun günah etdiyinə şəhadət verəndən sonra insan ona qəzəblə baxıb “niyə əleyhimə şəhadət verirsən?” – deyə söyləyəcək. Dəri də “məni Allah danışdırdı, mən necə danışmaya bilərəm” – deyə cavab verəcək. Daha sonra yer danışaraq şəhadət verəcək, sonra mələklər şəhadət verəcəklər.

Qurani-kərimdə və hədislərdə qiyamət günü 11 və ya 12 şahidin olacağı bəyan edilmişdir. Bunların hamısı bir yerə toplaşıb insanın əleyhinə şəhadət verəcəklər. Artıq o zaman insanın qaçmağa bir yeri olmayacaqdır.

Xütbənin davamında Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur:
أَيُّهَا النَّاسُ! مَنْ حَسَنَ مِنْكُمْ فِي هَذَا الشَّهْرِ خُلِّقَ، كَانَ لَهُ جَوَازٌ عَلَى
الصِّرَاطِ

–Ey camaat! Kim bu ay əxlaqını (*xasiyyəti*) gözəlləşdirsə, sirat körpüsündən keçmək üçün icazə qazanacaq.

Allah bilir ki, sirat körpüsündən keçmək nə qədər çətinidir. Sirat körpüsü barəsində elə hədislər vardır ki, insan oxuyanda qorxusundan ağlayır. Onları oxuyandan sonra insan gecələr də yata bilmir. İnsanın ən ağır mərhələlərindən biri sirat körpüsüdür. Xüsusilə insanların haqqı məsələsi sirat körpüsündə müəyyənləşəcəkdir. Hətta əgər kiminsə bircə qəpik belə borcu olubsa və onu ödəməyibsə, orada tələb edəcəklər. Borclu halda oradan keçmək mümkün deyil.

Orucluq ayında özünü islah edən və əxlaqını gözəlləşdirən şəxs sirat körpüsündən asanlıqla keçəcəkdir. Çünki orucluqda özünü düzəltdi, Qədr gecələrində əhya saxlamış, borcu olan insanlardan halallıq almışdır. Bəziləri cavanlığında kiməsə etdiyi haqsızlığa görə üzr istəməyə belə qorxurlar ki, birdən aləm bir-birinə dəyər. Düşünür ki, əgər gedib ona desəm ki, o vaxt səni 5-10 manat aldatmışam, onda aləm bir-birinə dəyəcək. Əksinə heç bir şey olmayacaq və gedib “o vaxt cahil idim, bilməmişəm, səni aldadıb xəyanət etmişəm. İndi də tövbə etmişəm, namaz qılıram və anlamışam ki, xəyanət pis şeydir. Halallıq almağa gəlmişəm” – deyər söylər. Bu, onun xoşuna gələcək və çox güman ki, səni bağışlayacaqdır. Burada aləmin bir-birinə dəyməsindən qorxmaq lazım deyil, axirətdə aləmin bir-birinə dəyməsindən qorxmaq lazımdır! Bir manatın üstündə orada aləm bir-birinə dəyəcəkdir.

Həzrət Əli (ə) nəql edir ki, Həzrət Peyğəmbər (s) xütbəsində bu hissəyə çatdıqda ayağa qalxıb soruşdum:

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ؟ فَقَالَ: يَا أَبَا الْحَسَنِ
أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْوَرَعُ عَنْ مُحَارِمِ اللَّهِ

–Ey Allahın Rəsulu, bu ayda ən gözəl əməl hansıdır? O həzrət mənə belə buyurdu: “Ey Əbülhəsən, bu ay ən gözəl əməl Allah-təalanın haram buyurduğu işlərdən uzaq olmaqdır.”

Allah-təala bu ayda möminlər üçün açdığı və Həzrət Peyğəmbərin (s) “Allahın (cənnətdə) bir süfrəsi vardır ki, nə göz onu görüb, nə qulaq onu eşidib və nə də bir qəlb onu təsəvvür edə bilib. Allah-təala yalnız oruc tutanlara bu süfrədə əyləşməyə icazə verəcəkdir”, – deyərək buyurduğu bu süfrədən bizləri binəsisib etməsin!

Amin!

(66)

Mübarək ramazan ayı ilə bağlı xütbə
(Ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə.12.07.2013-cü il (05 ramazan 1434)

MÜBARƏK RAMAZAN AYI

(Ramazan ayının fəzilətləri)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلْاَوَّلِ لَا اَوَّلَ كَانَ قَبْلَهُ وَاَلْاٰخِرِ لَا اٰخِرَ
يَكُوْنُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصْرَتْ عَنْ رُؤْيِيهِ اَبْصَارُ النَّاْظِرِيْنَ، وَ عَجَزَتْ عَنْ نَعْيِهِ
اَوْهَامُ اَلْوَاْصِيْفِ . وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى عَبْدِهِ وَ رَسُوْلِهِ سَيِّدِ اَلْاَوَّلِ وَ
اَلْاٰخِرِيْنَ مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ اَلْاَئِمَّةِ الطَّيِّبِ الْهَدٰىءِ الْمَهْدِيْ . سَيِّمًا بِقِيَّةِ اِلهِ فِي
اَلْاَرْضِ ، وَاللَّعْنُ عَلٰى اَعْدَائِهِمْ اُ ع ا ا قِيَامُ يَوْمِ الدِّيْنِ.

Həzrət Peyğəmbər (s) və onun Əhli-beyti (ə) dualar və hədislərdə mübarək ramazan ayı haqda kifayət qədər bəhs etmişlər. Onlar ramazan ayının əvvəlində bu aya xitab edir, salam verir və ayın sonunda isə onunla vidalaşırdılar. Mübarək ramazan ayı ən müqəddəs ay, günləri ən müqəddəs günlər və onun saatları isə ən şərəfli saatlardır. Mübarək ramazan ayı qiyamət gününün şahidlərindən biridir. Qiyamət günü insanın əməllərinə şəhadət verməyə hazır olanlardan biri də bu aydır. Mübarək ramazan ayı qiyamət günü insanların dünyadakı ibadətlərinə, oruc tutmalarına, namaz qılmalarına, insanların bu ay öz nəfsləri ilə mübarizə aparmalarına, çətinliklərə dözmələrinə, susuzluqlarına, aclıqlarına, gecələr yuxusuzluqlarına və Quran oxumaqlarına şahidlik edəcək və onun şahidliyi qəbul olunacaqdır. Qiyamət günü ramazan ayının şahidliyi Allah dərgahında çox etibarlı sayılır. Elə buna görə də Həzrət Peyğəmbər (s) xitab edərək buyurur:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهْرَ اِلهِ الْاَكْبَرِ، وَيَا عِيْدَ اَوْلِيَائِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا اَكْرَمَ

مَصْحُوْبٍ مِّنَ الْاَوْقَاتِ، وَيَا خَيْرَ شَهْرِ فِي الْاَيَّامِ وَالسَّاعَاتِ

–Salam olsun sənə ey Allahın böyük ayı! Salam olsun sənə ey övliyaların bayramı! Ey vaxtlar içərisində ən kəramətli həmnışin. Ey günlər və saatlar arasında ən üstün ay, salam olsun sənə!

Bəzən insan öz köhnə dostunu tərifləyəndə “mənim ən yaxşı vaxtlarım onunla birgə keçib”, – deyə söyləyir. İmam Əli (ə) də elə buna görə buyurur ki, dəftərimə yazılmalı ən yaxşı saatlarım, ən yaxşı günlərim, qiyamət günü səhnəyə gətiriləcək fəxr etməli əməllərim səninlə keçib. İmam Əli (ə) daha sonra buyurur:

السلام عليك من شهر قربت فيه الآمالُ

–Salam olsun sənə, ey o ay ki, olduğu müddətdə arzular yaxınlaşır!

İmam Əli (ə) və İmam Səccad (ə) gör necə ibadət ediblər ki, hətta arzularına çatmışam deyirlər. Müasir dövrdə İmam Əli (ə) yoxdur, İmam Səccad (ə) yoxdur, amma biz varıq. Ay da həmin aydır, lakin insanlar dəyişiblər. Gecələr həmin gecələrdir, gündüzlər həmin gündüzlərdir, saatlar, cümələr, Qədr gecəsi də həmin gecədir, ancaq insanlar dəyişiblər.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): يَا مَعْشَرَ النَّاسِ إِذَا طَلَعَ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ غُلَّتْ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ، وَفُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَأَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَأَبْوَابُ الرَّحْمَةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Ey camaat! Ramazan ayının hilalı¹ görünən kimi tüğyan etmiş şeytanlar zəifləyirlər. Göylərin və cənnətin rəhmət qapıları açılır, cəhənnəmin qapıları isə bağlanır.”

Bu mübarək ay rəhmət və bərəkət artdığına görə şeytan özünü narahat hiss edir. Başqa bir hədisdə isə Həzrət Peyğəmbər (s) belə buyurur:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): أُعْطِيَ أُمَّتِي فِي شَهْرِ رَمَضَانَ خَمْسًا لَمْ يَعْطَهُنَّ أُمَّةٌ نَبِيٍّ قَبْلِي: فَإِذَا كَانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَظَرَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِمْ، وَ مِنْ نَظَرِ اللَّهِ إِلَيْهِمْ لَمْ يَعْذِبْهُ أَبَدًا وَ أَمَّا الثَّانِيَّةُ: فَإِنْ خُلُوفُ أَفْوَاهِهِمْ >

¹ Hilal birgecəlik Aya deyilir və o, çox çətinliklə görünür.

يَمْسُونَ أَطْيَبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ وَ أَمَّا الثَّالِثَةُ : فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ
يَسْتَغْفِرُونَ لَهُمْ فِي لَيْلِهِمْ وَ نَهَارِهِمْ وَ أَمَّا الرَّابِعَةُ : فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَأْمُرُ جَنَّتَهُ
فَيَقُولُ لَهَا : أَنْ اسْتَغْفِرِي وَ تَزِينِي لِعِبَادِي قِيُوشِكَ أَنْ يَذْهَبَ عَنْهُمْ نَصَبُ
الدُّنْيَا وَ أَذَاهَا وَ أَمَّا الْخَامِسَةُ : فَإِنَّهُ إِذَا كَانَ آخِرَ لَيْلَةٍ عُفِّرَ لَهُمْ جَمِيعاً

–Ramazan ayında mənim ümmətimə beş şey əta olunub ki, məndən əvvəlki peyğəmbərlərin ümmətlərinə verilməmişdir.

Birincisi budur ki, ramazan ayının ilk gecəsi Allah-təala ümmətimə mərhəmət nəzəri ilə baxar. (Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) Allahın nəzər yetirməsinin mənasını açıqlayaraq belə buyurur:) Allah nəzər yetirdiyi bir kimsəyə heç bir vaxt əzab verməz.

İkincisi budur ki, ramazan ayında oruc tutan möminlərin ağızlarından gələn qoxu Allah-təala yanında müşk ətrinin iyindən daha gözəldir.

Qiyamət günü bütün işlər insanların yox, yalnız Onun razılığı və əmrilə yerinə yetiriləcəkdir. Əməllərdə də əsas meyar Onun razılığıdır. Allah-təala oruc tutan şəxsin ağzından gələn qoxunu sevir. Tarixi mənbələrə və hədislərə əsasən, ən məşhur xoşiyli ətir müşkdür. Lakin Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur ki, oruc tutan möminin ağzından gələn qoxu Allah yanında müşkün ətrindən daha gözəldir.

Üçüncüsü budur ki, mələklər gecə-gündüz onlar üçün Allahdan bağışlanmaq istəyərlər.

Allah-təala mələklərə əmr edər ki, onların bağışlanmalarını Məndən istəyin və Mən də onları bağışlayım. Bizim dualarımız bəzi vaxtlar qəbul olur, bəzi vaxtlar isə qəbul olmur. Lakin mələklərin duaları, xüsusilə Allahın Özünün əmr etdiyi təqdirdə mütləq qəbul olunur.

Dördüncüsü odur ki, həqiqətən, Allah-təala Öz cənnətinə əmr edərək buyurur: “Sən də (bu ayda oruc tutanlar üçün) bağışlanmaq istə və özünü Mənim bəndələrim üçün bəzə.”

Allah-təalanın cənnətə özünü möminlər üçün bəzəməyi əmr etməsinin səbəblərindən biri budur ki, dünya da özünü insanlar üçün bəzəmişdir. “Ali-İmran” surəsinin 14-cü ayəsində belə buyurulur:

زِينِ لِلنَّاسِ حُبِ الشَّهَوَاتِ

–Qadınlar, uşaqlar, qızıl-gümüş yığınları, yaxşı cins atlar, mal-qara və əkin yerləri kimi nəfsin istədiyi və arzuladığı şeylər insanlara gözəl göstərilmişdir.¹

Dünyanın bu bəzəklərinə aldanmayan və onun yalançı bəzəklərinə özünü satmayan insan üçün Allah-təala cənnətə əmr edir ki, sən də özünü onlar üçün bəzə. Qoy görsünlər ki, müvəqqəti olan dünyanın bəzəkləri ilə cənnətin fərqi müqayisə olunmaz bir həddədir.

Odur ki, Allah-təala ramazan ayında cənnətə İslam Peyğəmbərinin (s) ümməti üçün bəzənməyi əmr edir. Bu ona görədir ki, möminlərin dünyadakı əziyyət və narahatlıqları aradan getsin və onlar Allahın cənnət və kəramətinə sarı yönəlsinlər. Onlar dünya şəhəvlərindən uzaq gəzərək haramı əldə etməyə imkanları olduğu halda Allaha xatir ondan üz çevirdiklərinə görə Allah da onlar üçün cənnətə bəzənməyi əmr edir.

Beşincisi isə budur ki, ramazan ayının axıncı gecəsi olan zaman Allah-təala onların hamısını bağışlayar.

Yeni doğulmuş körpə kimi onun əməl dəftərində heç bir günah olmaz. Mələklər onları qarşılayıb deyərlər:

أَدْخُلُوهَا سَلَامًا

–Ora sağ-salamat və hər şeydən əmin olaraq daxil olun!²

İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: “Cənnətin qapılarından birinin adı Rəyyandır.³ Oruc tutanlardan savayı başqa heç bir kəs o qapıdan içəri daxil ola bilməyəcək.”

¹ Ali-İmran surəsi, 14-cü ayə.

² Hicr surəsi, 46-cı ayə.

³ “Ər-rəyyan” sözünün mənası “sirab olmaq” deməkdir.

Onlardan savayı başqa heç kəsə o qapıdan daxil olmağa icazə verilməyəcəkdir. Axirət aləmində insanı onun əməli aparır. Lakin bizlər onu başa düşmürük.

Digər bir hədisdə isə Həzrət (s) belə buyurur: “Allahın (cənnətdə) bir süfrəsi vardır ki, nə bir göz onu görüb, nə bir qulaq onu eşidib və nə də bir bəşərin qəlbi onu təsəvvür edə bilib.”

Sperma (nütfə) bir damcı murdar sudur ki, kişilərin belindən gəlib qadının bətninə daxil olur. Tibb alimləri yazırlar ki, hər bir damla spermada bir milyon iki yüz min insanın yaranması ehtimalı vardır. Onlardan yalnız biri insana çevrilir, qalanı isə tələf olur. Bəzən Allahın iradəsi ilə ikisi, bəzən də üçü qalır. Bəzən də Allahın izni ilə daha çox qala bilir. O bir damcı spermada 1200000 insan həyatı vardır. Lakin o bir damcı spermaya 30 və ya 40 yaşlı insanın hisslərini başa salmaq mümkün deyil. O, ana bətninə düşdükdən sonra 40 günə qana çevrilməli, 40 gündən sonra ətə çevrilməli və bu minvalla doqquz aydan sonra dünyaya gəlməlidir. Yavaş-yavaş böyüyüb 30 və ya 40 yaşına çatdıqdan sonra o hissləri anlaya bilər.

Alimlərdən biri demişdir ki, 1200000 spermadan biri dünyada insanın kamalının, ibadətinin, şəhvətinin, ləzzətinin nə olduğunu anlaya bilmədiyi kimi, biz də cənnət və cəhənnəmin nə olduğunu anlaya bilmirik. Cənnəti görmək üçün gərək insana cənnət gözü verilsin. Bu da qiyamət günü olacaqdır. Bu dünyadan cənnəti olduğu kimi görmək yalnız imana bağlıdır.

Elə buna görə də Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, Allah-təala cənnətdə bir süfrə açmışdır. Onun nemətlərini nə göz görüb, nə qulaq eşidib və nə də bir kimsə onu təsəvvür edə bilmir. Həzrət (s) daha sonra buyurur:

لَا يَفْعَدُ عَلَيْهَا إِلَّا الصَّائِمُونَ

– Bu süfrədə oruc tutanlardan savayı başqa heç kəs əyləşməyəcək.

Bir neçə əməl vardır ki, onun savabının miqdarı yazılmışdır. Hədislərdə hər bir ibadətin savabı qeyd olunmuşdur. Məsələn, Həccin savabı filan qədərdir, Kərbəla ziyarətinin

savabı filan qədərdir və s. Üç əməldən savayı başqa hər bir əməlin savabı orada göstərilmişdir. Onlardan biri şəhadətdir. Şəhidin savabı haqda belə qeyd olunur ki, şəhid torpağın üstünə düşən kimi ona belə xitab olunur:

مرحباً بالروح الطيب، الذي أخرج من البدن الطيب، أبشِر. فَإِنْ لَكَ
مَا لَا أَرَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرٌ عَلَى قَلْبٍ بَشَرٍ

–Mərhabə, pak bədəndən çıxmış pak ruha! Müjdə olsun sənə! Sənə elə bir şey verəcəklər ki, heç bir göz onu görməyib, heç bir qulaq onun barəsində eşitməyib və heç bir bəşərin qəlbi onu hiss etməyib.

İkincisi, sübh namazından qabaq gecə namazı qılan şəxsin savabıdır. Sübh namazından bir saat, yarım saat əvvəl səccadənin üstündə əyləşib, on bir rükətli gecə namazını qılan qadınlar və ya kişilərə verilən savabın miqdarı təyin olunmamışdır.

قَلَّا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ

– Onlar üçün gözlərə işıq gətirən nələrin gizlədildiyini heç kəs bilməz!¹

Heç kim bilmir ki, Allah onlara nələr verəcəkdir. Gecə namazının səkkiz rükəti qiyamət günü insanın ən şərəfətli əməllərindən biri olacaqdır və insan əlində bu əməli gətirdiyinə görə fəxr edəcəkdir. Allah-təala belə şeyləri sevir. Birisi yaxşı paltarları sevir, birisi yaxşı maşınları sevir, digəri yaxşı evləri sevir. Qiyamət günü taleyimiz əlində olan Allahın ölçüsü ilə əməllərimizi ölçəcəklər. Həmin ölçülərdən biri də gecə namazının qılınmasıdır. Hər kim qiyamət günü uğur əldə etmək istəyirsə, gərək Onun istəklərini dərk etsin və Onun nələr soruşacağını axtarıb tapsın. Sonra isə özünü onlara hazırlaşdırsın.

Savabının nə qədər çox olduğunu Allahdan savayı başqa heç bir kəsin bilmədiyi əməllərdən üçüncüsü orucdur.

أَمَّا الصَّيَامُ فَقَلَّا يَعْلَمُ ثَوَابَ عَامِلِهِ إِلَّا اللَّهُ

¹ Səcdə surəsi, 17-ci ayə.

–Oruca gəldikdə isə, onun savabını Allahdan başqa heç kəs bilmir.

Allah-təala buyurmuşdur:

الصوم لي و أنا أجزيه

– Oruc Mənə məxsusdur və onun savabı Mən Özüməm.

Xacə Abdullah Ənsari öz dövrünün tanınmış arifi və şairi idi. Ümumiyyətlə, əksər ariflər şeir də yazırlar. Onların məşhur divanları olmasa da, şeirləri də vardır. O, “Yüz mənzil” adlı bir kitab da yazmışdır ki, bu kitaba şeirləri də daxil edilmişdir. Həmin şeirlərinin birində belə deyir:

دنیا طلبا تو در جهان ر وری

عقبی طلبا تو از حقیقت دوری

مولی طالبا که داغ مولی داری

اندر دو جهان مظفر و منصوری

–Ey dünyanı sevən və dünyaya məhəbbət bəsləyən, sən bu dünyada əziyyət içindəsən. Ey axirətə məhəbbət bağlayan insan, sən həqiqətdən uzaq düşmüşsən. Ey Mövlanı (*Allahı*) sevən və ürəyində Onun məhəbbəti və eşqi olan insan, sən hər iki dünyada müzəffər və xoşbəxtsən.

Dünyadan köçmüş insanların hamısı bərzəx aləmindədirlər. Ora çox görməli qərribə bir aləmdir. Hər bir insan bu dünyaya tək gəldiyi kimi tək də dünyadan köçəcəkdir. Bu dünyada həmişəlik qalmaq isə mümkün deyildir. Bu dünyaya indiyədək gələnlərin hamısı getmişdir və bir gün növbə bizə də yetişəcəkdir. İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur:

ما من يومٍ إلا و ملك ينادي في المقابر من تغيطون فيقولون أهلاً

المساجد يصلون و لا نقدر و يصومون و لا نقدر

–Elə bir gün yoxdur ki, (*məmur olunmuş bir mələk*) qəbiristanlıq (*bərzəx*) əhlinə “Kimə qibtə edirsiniz?” – deyə

səslənməsin. Onlarsa deyərlər: “Məscid əhlinə. Onlar məsciddə namaz qılırlar, lakin biz qıla bilmirik. Oruc tutanlara. Onlar oruc tuturlar, lakin biz oruc tuta bilmirik.”

Həzrət İsa (ə) anası Həzrət Məryəm (s.ə)¹ dünyasını dəyişəndən sonra onunla danışarkən soruşdu: “Ana, bərzəx aləmində ürəyin nə istəyir?” Həzrət Məryəm (s.ə) buyurdu: “Ürəyim istəyir ki, mənə icazə versinlər, gəlīm dünyada bir gün də oruc tutum, sonra qayıdım.”

Həzrət Məryəm (s.ə) bərzəx aləmində olduğu üçün artıq oruc tutmağın nə olduğunu daha gözəl bilir.

قَالَ الصَّادِقُ(ع): مَنْ صَامَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمًا فِي شِدَّةِ الرَّقْصِ أَصَابَهُ طُمَأْنِينٌ، وَكَوَّلَ اللَّهُ بِهِ أَلْفَ مِثْلٍ يَمْسَحُونَ وَجْهَهُ وَيُبَشِّرُونَهُ، حَتَّى إِذَا أَفْطَرَ. قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ: «مَا أَطِيبَ رُوحُكَ! مَلَائِكَتِي، اشْهَدُوا أَنِّي قَدْ عَفَّرْتُ لَهُ

–İmam Sadiq (ə) buyurur: “Hər kəs isti günlərdə Allaha xatir oruc tutsa və istinin şiddətindən susasa, Allah-təala min mələyə iftara qədər onun üzünə əl çəkmək və onu müjdələmək əmrini verər. (*İftar zamanı*) Allah-təala həmin şəxsə buyurur: “Sənin ruhundan necə də gözəl qoxu gəlir.” (*Sonra mələklərə buyurur*) “Mənim mələklərim, şahid olun ki, Mən onu bağışladım.”

Oruc tutanla oruc tutmayanın fərqi bundadır.

Başqa bir hədisdə İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur:

مَا مِنْ صَائِمٍ يَحْضُرُ قَوْمًا يَطْعَمُونَ إِلَّا سَبَحَتْ لَهُ أَعْضَاؤُهُ

–Kim oruc tutsa və başqaları onun yanında yemək yesələr, oruc tutan adamın bütün bədən üzvləri Allaha zikr edər.

Digər bir hədisdə isə belə nəql olunub ki, oruc tutan şəxsin yanında yemək yeyildiyi zaman onun bədənindəki tüklərin hamısı Allaha zikr edərlər. Əgər bir qadın oruc olduğu halda

¹ Qurani-kərimdə Həzrət Məryəmin (s.ə) adı 25 dəfə qeyd olunmuşdur. Onun adıyla bağlı Quranda bir surə də vardır. Allaha ən yaxın bir insandır.

uşaqlarına yemək hazırlayırsa, onun da böyük savabı vardır. Gəlin evdə oruc tutmayan xəstə qaynanasına, qaynatasına, yaxud başqa bir xəstəyə və ya qocaya yemək verirsə, o da həmin savabı qazanmış olur. Qadın özü oruc olduğu halda evə qonaq gələn müsafirlərə yemək verirsə, həmin zaman yenə də onun bədəninin bütün üzvləri Allaha zikr edir.

Oruc tutmağın nəticəsinə gəldikdə isə Allah-təala belə buyurur:

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

– Ey iman gətirənlər, sizdən əvvəlkilərə yazıldığı (*vacib olduğu*) kimi, sizə (*də*) oruc yazıldı və qərara alındı (*ki,*) bəlkə təqvalı olasınız. (*Ruhunuz qüvvətlənsin və nəfsi istəklərdən çəkinəsiniz.*)

Yəni orucun nəticəsi təqvadır. İnsan orucu vasitəsilə təqvalı ola bilir.

(67)

Mübarək ramazan ayı ilə bağlı xütbə
(Ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə.04.07.2014-cü il (07 ramazan 1435)

MÜBARƏK RAMAZAN AYI

(Ramazan ayının fəzilətləri)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَوَّلًا وَاَوَّلًا كَانَ قَبْلُهُ وَاٰخِرًا وَاٰخِرًا
يَكُوْنُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصْرَتْ عَنْ رُؤْيِيهِ اَبْصَارُ النَّاطِرِيْنَ، وَ عَجَزَتْ عَنْ نَعْيِهِ
اَوْهَامُ الْوَاصِيَةِ . وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى عَبْدِهِ وَ رَسُوْلِهِ سَيِّدِ الْاَوَّلِ وَ
اَلْاٰخِرِيْنَ مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ الْاَتْمَةِ الطَّيِّبِ الْهَدَاةِ الْمُهَدِّيِّ . سَيِّمًا بِقِيَّةِ اِلهِ فِي
الْاَرْضِ ، اَللّٰهُمَّ عَجِّلْ قَرَجَهُمْ وَاَنْصُرْ شِيْعَتَهُمْ وَاَهْلِكَ اَعْدَائَهُمْ مِنَ الْاَوَّلِ
وَالْاٰخِرِيْنَ. اَمَّ رَبِّ الْعَالَمِ

Şəban ayının əsas əməllərindən biri də budur ki, insan gərək özünü mübarək ramazan ayına hazırlasın. Həzrət Peyğəmbər (s) şəban ayının bərəsində belə buyurmuşdur:

أَتَدْرُونَ لِمَ سَمِيَ شَعْبَانُ شَعْبَانًا؟ لِأَنَّهُ يَتَشَعَّبُ فِيهِ خَيْرٌ كَثِيرٌ لِرَمَضَانَ

–Heç bilirsinizmi nəyə görə şəban ayının adı şəban adlandırılmışdır? Çünki şəban ayında ramazan ayı üçün bir çox xeyirlər bölünür.¹

Qeyd etdik ki, ramazan ayına şəban ayından hazırlşırlar. Təmizlik, paklıq, tövbə və niyyətin təmizliyi şəban ayından başlanılır. İnsan uzaq səfərə çıxarkən əvvəldən hazırlaşdığı kimi, mübarək ramazan ayına da şəban ayından hazırlaşır. Çünki ramazan böyük və çox əhəmiyyətli bir aydır. Allah-təala Öz adını bu aya vermişdir. Yeganə aydır ki, Qurani-kərimdə adı qeyd olunmuşdur. Allahın Öz adı olduğuna görə Qurani-kərimdə ona yer verilmişdir. Allah-təala Kərimdir, Qəfurdur, Rəhimdir, Rəhmandır və həm də Ramazandır. Qəfur, Rəhim və Rəhman bağışlayan deməkdir.

Hər bir ayın özünəməxsus fəziləti vardır, lakin mübarək ramazan ayı tam başqa bir şeydir. “Ramazan” isə “rəməzə”

¹ “Şəban” kəlməsinin kökü “şöbə” sözündəndir.

sözündən götürülüb və “yandırmaq” mənasını ifadə edir. Günəş öz şüasını daşların, qumların üstünə salaraq onları o qədər qızdırır ki, bəzən ayaqyalın onların üstündə yerimək mümkün olmur. Sual oluna bilər ki, əgər belədirsə, bəs bu adın sözügedən ayla nə əlaqəsi və münasibəti vardır? Ariflər və əxlaq alimləri bu barədə öz rəy və fikirlərini bildirmişlər. Onların fikrincə, insanın öz ehtirasına qalib gəlməsinə və onun dəvət etdiyi ləzzətlərdən imtina edərək bu mübarizədə yanib kül olmasına “ramazan” deyilir.

Elə mömin var ki, 50-55 dərəcə istidə həm işləyir və həm də oruc tutur. Möminlər Həzrət Peyğəmbərin (s) hüsurunda həm çalışırdılar, həm oruc tuturdular və həm də öz işlərini görürdülər. Müasir dövrdə də belədir. Onlar cürbəcür nahnemənin, yeməklərin qarşısından keçirlər və həmin yeməklərin iynin gəlməsinə, habelə növbə-növbə şəhvetlərlə və istəklərlə qarşılaşmalarına baxmayaraq, heç birinə məhəl qoymadan gözlərini yumurlar və təmkinlə öz oruclarını davam etdirirlər. Haramların kənarından dilənçi kimi deyil, ağa kimi və alicənablıqla keçirlər. Heç nəyə tamah salmırlar və günah əməlləri murdar əməllər kimi qəbul edərək həmin əməl sahiblərinin kənarından əzəmətlə keçirlər.

Bu mübarizədə qalib gəlmək nəticə etibarilə Allahın əlindədir. Əsas odur ki, sən vəzifəni yerinə yetir, daxilində olan istəklərdən, o cümlədən haram şeylərə baxmaqdan və onları yeməkdən uzaqlaş. İnsanın nəfsinin düzəlməsinə, islah olmasına gətirib çıxara biləcək əsas faktor odur ki, o, gərək öz istəklərindən keçsin. Bütün istəklərini özündən uzaqlaşdırsın və bundan mühüm heç bir şey yoxdur. Məsələn, bir qadın başqalarının ona baxmaları üçün bəzənib-düzənir və özünü camaata göstərir. İnsanın daxilindəki tələblər ona “bax” deyərək əmr edir, lakin insan kişi kimi və əzəmətlə heç bir günaha batmadan keçib gedirsə, yəni içindəki istəkləri tapdalayıb üstündən keçirsə, insan üçün bundan daha mühüm heç bir şey ola bilməz.

Yaxud başqalarının haqqını tapdalamaq, məsələn, övladın haqqını ödəməmək, qonşuluq haqqına riayət etməmək, ata-ananın, ailənin haqqını yerinə yetirməmək, həyat yoldaşının haqqına riayət etməmək və s. kimi məsələlər insanın mənəviyyatına çox güclü zərbə vurur.

İnsanın öz daxilindəki bu kimi istək və tələblərlə mübarizə aparması son nəticədə günahların yanib kül olmasına gətirib çıxarır. Yəni belə bir vəziyyətdə Allah-təala insanın günahlarını bağışlayar. Ayişə xanım deyir: “İslam Peyğəmbərindən (s) soruşdular: “Ey Allahın Rəsulu! Ramazan nədir?” Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu:

أَرْمَضَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ ذُنُوبَ الْمُؤْمِنِ وَ عَقَرَ لَهُمْ

–Allah möminlərin günahını (*atəş samanı yandırdığı kimi*) yandırır.

Burada söhbət o möminlərdən gedir ki, daxilindəki tələb və nəfsləri ilə mübarizə aparıb nəfsi istəklərini yandırmış olsunlar.

Odur ki, ramazan ayı çox əhəmiyyətli bir aydır. Bu ayın özünün xüsusi bir ehtiram və hörməti vardır. Fiqh elmində bu ayın hörmətini saxlamayan şəxs haqqında da hökm vardır. Yəni həmin şəxs mühakimə olunmalı və cəzalanmalıdır. Çünki bu ayın özünün hörməti vardır və bu hörmətə də xələl gətirmək olmaz.

Ramazan ayının vacib əməlləri vardır ki, bunlardan ən əhəmiyyətlisi oruc tutmaqdır. Hədislərdə belə buyurulur:

شهر رمضان شهر قرض الله عز وجل عليكم صيامه

–Ramazan ayı bir aydır ki, Allah-təala onun orucunu tutmağı sizlərə vacib etmişdir.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): وَ مَنْ صَامَهُ إِنَّا وَ احْتِسَابًا، خَرَجَ مِنَ الذُّنُوبِ

كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Kim iman və yaxşıqla bu ayın orucunu tutsa, anadan doğulduğu kimi (*pak dünyaya gəlidiyi kimi*) günahlarından pak olar.”

Mübarək ramazan ayında şeytanın əl-qolu bağlanıb zəncirlənir.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): إِذَا طَلَعَ هَيْئَالُ شَهْرِ رَمَضَانَ غُلَّتْ¹ مُرْدَةُ الشَّيَاطِينِ

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Ramazan ayının hilalı çıxan zaman tüğyan etmiş şeytanlar (*in qolları*) zəncirlənir.”

“Şeytanın qolları zəncirlənir” dedikdə məqsəd nədir? Bu ifadənin bir neçə izahı vardır.

Birincisi odur ki, iki tərəf müharibə etdiyi zaman onlardan birinə çoxlu kömək gəldiyi halda düşməni (digər tərəfi) geri çəkilməyə məcbur edəcəkdir. Məsələn, fərz edək ki, iki dəstə üz-üzə dayanıblar və hər birində də min nəfər döyüşür. Sonradan onlardan birinə on min nəfərlik kömək göndərilirsə, təbiidir ki, həmin dəstədə döyüşçülərin sayı on bir min nəfər olacaqdır. Belə bir vəziyyətdə bu dəstə qarşı tərəfi geri çəkilməyə məcbur edəcəkdir. Adamın çoxluğu, enerjinin çoxluğu, gücün çoxluğu düşməni geri çəkilməyə məcbur edir. Mübarək ramazan ayında Allah-təala insanlara kömək etmək üçün mələkləri yer üzünə göndərir. Onların sayı o qədər çox olur ki, saylarını Allahdan savayı başqa heç bir kəs bilmir. Onlar oruc tutanlara dua edir və insanlara nəzarət edirlər. Şeytan onları görür və bilir ki, mələklər insanın köməyinə gəlmişdir. Buna görə də onların qarşısında dayanmağın mümkün olmadığını görən şeytan qaçır.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): إِنْ أَلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَكَلَّ مَلَائِكَتَهُ بِالْأَدْعَاءِ لِلصَّائِمِينَ

–İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: “Allah-təala bir dəstə mələyi oruc tutanlara dua etmək üçün təyin etmişdir.”

Mələklərin duası mütləq qəbul olar, çünki Allah Özünü onlara dua etmək barədə göstəriş vermişdir. Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur:

وَقَالَ أَخْبَرَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَنْ رَبِّهِ، أَنَّهُ قَالَ: مَا أَمَرْتُ مَلَائِكَتِي

بِالْأَدْعَاءِ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِي إِلَّا اسْتَجَبْتُ لَهُمْ فِيهِ

¹ Bəzi hədislərdə “صَفْدَةُ الشَّيَاطِينِ” ifadəsi ilə qeyd olunmuşdur.

–Cəbrayıl (ə) Rəbbimdən mənə xəbər verdi ki, həqiqətən, Allah buyurmuşdur: “Mən yaratdıqlarımdan hər birinə dua etmək üçün təyin etdiyim hər bir mələyin duasını qəbul edərdəm.”

Bu, “şeytanların qolları zəncirlənir” ifadəsinin bir mənasıdır. Allah mələklər qoşununu insanların köməyinə göndərir və düşməni zəifləyib qaçmağa məcbur olur. Bu bir fürsətdir ki, bizim əlimizə düşüb, gərək ondan lazımınca istifadə edək. Bu məqam hər zaman bizim əlimizdə olmayacaqdır. Bu köməkdən bacardığımız qədər istifadə etmək lazımdır.

İkinci mənası budur ki, insan öz dinini möhkəmləndirməyə və özünü dinə möhkəm bağlamağa çalışır. Şeytan da bu möhkəm bağlanmış düyünləri açmağa çalışır. İnsan dinini, imanını və əqidəsini möhkəmləndirdiyi kimi, o da həmin düyünləri bir-bir açmağa cəhd edir. Həzrət Əmirəlmöminin Əlinin (ə) “Nəhcül-bəlağə” əsərinin 120-ci xütbəsində gözəl bir ifadə vardır. Həzrət (ə) belə buyurur:

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَسْنِي لَكُمْ طَرِيقَهُ وَيُرِيدُ أَنْ يَحِلَّ دِينَكُمْ عَقْدَةً عَقْدَةً

–Şeytan öz yollarını sizlərə asanlaşdırır və kələfdən düyünləri bir-bir açmaqla dininizin möhkəmliyini sarsıtmaq istəyir.

Bu məsələ Quran ayəsində də ifadə olunmuşdur. Təbii məsələdir ki, məsum imamlarımızın bütün kəlamlarının kökü Qurandadır. Allah-təala “Nur” surəsinin 21-ci ayəsində möminlərə xitab edərək belə buyurur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ

–Ey iman gətirənlər, şeytanın addımlarına tabe olmayın.

Ayədəki “xutuvat” sözü ərəbcədən tərcümədə “addımlar” mənasını verir. Bunun mənası odur ki, şeytan insanı birdən-birə haram işlərə, əməllərə çəkmir. Yəni addım-addım insanı özünə tərəf çəkir. Şeytan mömini birdən-birə zina etməyə, oğurluq etməyə apara bilməz. O, mərhələ-mərhələ bu işi görür. Onun ilk mərhələdə atdığı addım budur ki, səni bəzi insanlarla dost olmağa dəvət edir. Sən də onun pis adam olduğunu bildiyin

halda yavaş-yavaş onunla səmimi münasibət yaradırsan. Sonra da onun dəvət etdiyi məclisə gedirsən, orada şərab içmirsən, lakin həmin məclisdə iştirak edirsən. Üçüncü mərhələdə yavaş-yavaş günahların məhəbbətini sənin qəlbinə salır. Dördüncü mərhələdə haramlığı qəti olan şeyləri yox, haramlığı şübhəli olan şeyləri yerinə yetirirsən. Bu mərhələləri keçəndən sonra artıq sən də şeytanın dəstəsinə qoşulursan.

Allah-təala “Zuxruf” surəsinin 36-cı ayəsində belə buyurur:

ومن يعيش عن ذكر الرحمن نقيض له شيطاناً فهو له قرين

–Kim (*nəfsi istəklərlə məşğul olaraq*) Rəhman Allahı yada salmağa göz yumsa (*və nəticədə qəlbi korlaşsa*) ona həmişə (*vəsvəsə etmək və azdırmaq üçün*) yoldaş və yaxın dost olan bir şeytan qoşarlıq.

Çox gözəl kəlamdır. Evdə işıq yansa, o evə oğru girə bilməz. Oğrunun işıqdan xoşu gəlmir, o, qaranlıq məkanı sevir.

Əgər insan Allahı zikr etməkdən uzaqlaşsa, insaniyyətdən uzaqlaşmış olur. Əgər insanın qəlbində olan nuraniyyət yavaş-yavaş azalıb qaranlığa yaxınlaşsa, bunun nəticəsində şeytan o insanın daxili aləminə yol tapar. Belə insan şeytanla birləşər. Şeytan belə bir insana hakim olandan sonra onun cilovunu əlinə alıb onu istədiyi yerə aparar. İnsan artıq şeytandan “hara və niyə aparırsan?” – deyə soruşa da bilməz. Çünki o, artıq şeytanın hakimiyyəti altındadır. Şeytan bu hakimiyyətə addım-addım, mərhələ-mərhələ gəlib çatmışdır.

Sual oluna bilər ki, bəs şeytanın əl-qolu necə bağlanılır? Bunun yolu isə odur ki, sənin bağladığın düyünləri şeytanın açmasına icazə verməyəsən. Diqqətli olmalısən ki, şeytan onları açmağa bilməsin. Allah-təala orucluq ayında həmin düyünlərə nəzarət etmək üçün insana güc verir. Bir tərəfdən insanın enerjisi çoxalır, digər tərəfdən də şeytan insana qalib gələ bilmir. Ramazan ayında oruc tutanın yuxusu ibadət hesab olunur, aldığı nəfəslərə ibadət savabı verilir. Bu ayda oxunan bir ayənin savabı digər aylardakı Quran xəttinin savabını əvəz edir. Allah- təala insana bu cür güc verir və ona görə də həmin

düynlər möhkəmlənir. Müstəhəb əməllər çoxalır, insan məkruh əməllərdən çəkinməyə başlayır, namazlar artır və köhnə, eləcə də yeni düynlər daha da möhkəm olur. Bütün bunlar da öz növbəsində şeytana istədiyini etməyə icazə vermir. Elə buna görə də Əmirəl-möminin (ə) buyurur ki, şeytanın açmaq istədiyi düynləri sən bərkitdin. Hər hansı bir düynə əlini vurdusa, açılmadığını gördü və çıxıb getdi. Şeytanın qolları belə bağlanılır.

Mübarək ramazan ayı barədə belə bir hədis vardır ki, əgər bu hədis Adəmin (ə) dövründən qiyamətə qədər olan müddət barəsində olsaydı, fəzilət də kifayət edərdi. Bu kəlam yalnız ramazan ayının barəsində buyurulmuşdur.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): أُعْطِيتُ أُمِّي فِي شَهْرِ رَمَضَانَ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أُمَّةٌ نَبِيٍّ قَبْلِي.

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Ramazan ayında mənim ümmətimə beş şey əta olunub ki, məndən əvvəlki peyğəmbərlərin ümmətlərinə verilməmişdir.” Allah bu fəziləti İslam Peyğəmbərinə (s) və onun ümmətinə mərhəmət etmişdir.

أَمَّا وَاحِدَةٌ: فَإِذَا كَانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ نَظَرَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِمْ ،
وَمِنْ نَظَرِ اللَّهِ إِلَيْهِ لَمْ يَعْذِبْهُ أَبَدًا

–Birincisi budur ki, ramazan ayının ilk gecəsi Allah-təala ümmətimə (mərhəmət) nəzəri ilə baxar. (Sonra Həzrət (s) Allahın nəzər etməsinin mənasını açıqlayaraq belə buyurur:) Allah nəzər saldığı bir kimsəyə heç vaxt əzab verməz.

Allahın insana lütf nəzəri ilə baxması çox mühüm məsələdir. Hədislərə əsasən, Allah-təala bu dünyanı yaratdığı gündən bəri bircə dəfə də olsun bu əzəmətli dünyaya nəzər salmamışdır. Çünki dünya Allahın yanında dəyərsiz bir şeydir. Lakin orucluğu ilk gecəsi oruc tutanlara nəzər salar.

İslam Peyğəmbəri (s) çox ədəbli, nəzakətli bir şəxs idi. Belə ki, hətta bir nəfər onunla söhbət etdiyi zaman ağzını

açdıqda onun nə deyəcəyini yaxşı bilirdi. Buna baxmayaraq gözlərini yerə dikib ədəbsizlik olmasın deyə, axıra kimi həmin adamı dinləyərdi. Gözləyərdi ki, sözünü axıra qədər danışsın. Hətta heç nədən xəbəri olmayan və çöllərdə yaşayan savadsız ərəblər belə onunla danışanda onlara axıradək qulaq asardı. Onlar gəlib “Ya Rəsulallah!” – deyə müraciət edəndə Həzrət Peyğəmbər (s) onları dinləyərdi. Çünki sözü axıradək dinləmək ədəbdən sayılır.

İslam Peyğəmbəri (s) meracda olarkən Allah-təala ona bəzi təlimatları verirdi. Həzrət (s) meracda olarkən mələklərlə bir-bir görüşmüşdü. Cənab Əzrayılla (ə), Cəbrayılla (ə) və başqa mələklərlə görüşüb-danışdıqdan sonra qayıdaraq onlarla etdiyi söhbətləri insanlara söyləyirdi. Bunlar hamısı hədis kitablarında yazılmışdır.

Allah-təala meracda Həzrət Peyğəmbər (s) ilə danışarkən buyurdu:¹ “Ya Əhməd, iki qrup insanı cənnətə apararam. Onlar cənnətdə Mənim xeyir-duam altında yaşayalar. Gün ərzində yetmiş dəfə onlara nəzər yetirəcəyəm.” Allah bu sözləri dedikdən sonra bədəvi ərəblərin sözünü kəsməyən və onları axıradək dinləyən Həzrət Peyğəmbər (s) dözə bilməyib Allah-təalanın sözünü kəsərək soruşdu: “İlahi, bəs gün ərzində yetmiş dəfə nəzər salacağın şəxslər kimlərdir?”

Həzrət Peyğəmbərin (s) təəccüblə Allah-təaladan soruşmasından bir daha sübut olunur ki, Allahın insana nəzər yetirməsi çox mühüm məsələdir. Ona da qeyd edək ki, nəzər salmaq baxmaq demək deyildir, baxmaqla nəzər salmağın fərqi vardır.

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى

–Məgər bilmir ki, Allah (onun bütün əməllərini) görür?!²

“يَرَى” – “röyət” kəlməsindən olub “baxmaq” mənasını ifadə edir. Nəzər yetirmək də baxmaq deməkdir. Lakin yerlə göy qədər

¹ Mərhum Məclisi “Biharül-ənvar”ın 77-ci cildində bu hədisi nəql etmişdir. Mərhum Ayətullah Pəhləvani bu hədisin şərhini ilə bağlı 3 cildlik bir kitab yazmışdır.

² Ələq surəsi, 14-cü ayə.

fərqləri vardır. “Röyət” elə-belə baxmağa deyilir, lakin nəzər salmaq o deməkdir ki, baxmaqla nəyəsə işarə edilir. Bu baxışla o seçilir. Allah-təala Qurani-kərimdə buyurur:

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْآيِلِ كَيْفَ خَلَقَتْ

–Məgər onlar dəvəyə baxmırlarmı ki, necə yaradılmışdır?¹

Dəvənin yaradılışı haqda alimlər hər il yeni bir fikir irəli sürürlər. Çünki onun yaradılışı çox maraqlıdır. Dəvə yeganə heyvandır ki, onu sayanda “nəfər” kəlməsindən istifadə olunur. Məlumdur ki, adətən, insanları sayarkən “nəfər” kəlməsindən istifadə edirik. Bir qayda olaraq, heyvanlar sayılarkən “baş” kəlməsi işlənir. Ancaq insandan əlavə bir də yeganə heyvan olaraq dəvələrdə say vahidi “nəfər”dir. Elə buna görə də Allah-təala buyurur ki, dəvənin xilqətinə nəzər edin.

“Əbəsə” surəsinin 24-cü ayəsində buyurulur:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ

–Belə isə insan öz yeməyinə baxmalıdır!

Bu ayədə “بَرَى” – “Yəra” kəlməsi deyil, “يَنْظُرُ” – “Yənzur” kəlməsi işlədilmişdir. Çünki burada diqqət vardır. Diqqətli olmalısən ki, Allah-təala xəlv etdiyi yeməklərin hər birini bir məqsədlə yaratmışdır. Çöldə bitən alaq otlar da əbəs yerə yaradılmamışdır. Onların hərəsi bir şey üçün yaradılmışdır. Onlardan bəziləri insanın orqanizmindəki şəkəri tənzimləyir, bəzisi piylənmənin qarşısını alır, bəziləri insanın təzyiqini endirir, bəziləri isə təzyiqi yuxarı qaldırır, bir qismi ürək üçün, başqa bir qismi böyrəklər üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bəzi otlar isə heyvanlar üçündür. Heyvanlar həmin otların bəzisini yeyəndə əti dadlı olur, bəzisini yeyəndə də balı dadlı olur. Beləcə, heç nə boş-boşuna xəlv olunmamışdır. Onların hər birində də bir xüsusiyyət vardır. Bax gör nə yeyirsən, Allah sənə üçün nələr xəlv etmişdir.

¹ Gəşiyə surəsi, 17-ci ayə.

Ayənin digər mənası budur ki, insan yediyinin haradan olduğunu düşünməlidir. İnsan yemək istədikdə düşünməlidir ki, bu halaldır, yoxsa haram. Düşünməlidir ki, yediyi kimin malıdır? Əgər yediyin özünüdürsə, halal xoşun olsun, yox, əgər başqasınındırsa, at getsin. Nə yediyinə fikir ver.

İmam Sadiq (ə) bu ayəni belə mənalandırmışdır: – Burada təamda (yeməkdə) məqsəd elmdir. Bax gör elmi kimdən öyrənirsən?!

عِلْمُ الَّذِي يَأْخُذُونَ عَنْ مَنْ يَأْخُذُونَ

–Öyrəndiyin elmi gör kimdən öyrənirsən və nə üçün onu sənə öyrədirlər?!

Odur ki, “nəzər yetirmək” kəlməsində böyük məna vardır. Günlərin birində cavan bir oğlan Şüeyb Peyğəmbərdən (ə) soruşdu: “Mən Allaha ibadət etmədiyim halda maddi cəhətdən vəziyyətim çox yaxşıdır. Bunun səbəbi nədir?”

Həzrət Şüeyb (ə) Allahla münacat edərkən soruşdu: “İlahi, bu günahkar cavan oğlanın maddi cəhətdən vəziyyəti çox yaxşıdır. Malının bərəkətinin kəsilməsi üçün günahlar ona heç bir təsir göstərmir. Sənə ibadət etmədiyimi halda yeməyi, evi, gündəlik gəliri və hər şeyi qaydasındadır.”

Allah-təala buyurdu: “Ey Şüeyb, o cavan oğlana de: Onun qəlbindən nəzərimi kəsmişəm. Lakin özü bunu anlamır.”

Allah-təala insandan Öz nəzərini kəssə, o insan nə qədər ibadət etsə, yenə də ibadətdən ləzzət almaz. Bəzi insanlar xərçəng kimi ağır xəstəliklərə mübtəla olduqda yeməklərin dadını itirirlər. Allah-təala da insandan Öz nəzərini kəsdikdə etdiyi ibadətlərdən ləzzət almaz.

Bir dostum var, Əhli-beyt (ə) şairidir. Bir müddət bundan əvvəl sağalmaz xəstəliyə düşər olmuşdu. Onun ziyarətinə getmişdim. Bir az zəifləsə də, amma oturub söhbət edə bilirdi. Dedim özünü necə hiss edirsən? Dedi ki, ağzımın dadını itirmişəm. Duz və ya şəkər tozu yedikdə fərqi hiss etmirəm. Dadın nə olduğunu bilmirəm. Acının, şirinin, şorun fərqi hiss etmirəm. Sonra başqa dərdlərindən də bəhs etdi.

Xəstəliyi ucbatından özü gedə bilmədiyi üçün onun şəirlərini məhərrəm ayında keçirilən İmam Hüseyn (ə) məclisində başqaları oxuyurdular. Bir gün onu da belə məclislərdən birinə apardılar. Baxıb kövrəldi. Məclis iştirakçıları ona dua etdilər. Oradan qayıdandan sonra yuxuda İmam Rzanı (ə) görüb. O, bu haqda belə deyir: “Yuxuda gördüm ki, İmam (ə) gəlib mənə bir zeytun verdi və buyurdu: “Bu zeytunu ye, amma tumunu qaytar özümə.” İmamın (ə) tumu istəməsinin səbəbini heç kim yoza bilmədi. Deyir zeytunu yedim, utana-utana ağzımdan çıxartdığım tumu o həzrətə verdim. Yuxudan oyananda özümü yüngül hiss etdim.

Bir neçə gündən sonra xəbər yayıldı ki, o, yuxu görüb və şəfa tapıb. Yanına gedib halını soruşdum. Dedi: “O gün “ağzımın dadını bilmirəm. Duz yeyim, ya şəkər tozu yeyim, fərqi hiss etmirəm” – söyləmişdim, amma indi yavaş-yavaş fərqi hiss edirəm.

Odur ki, ibadətdən ləzzət almamaq böyük bir xəstəlikdir.

Yuxarıda qeyd olunan hədisin davamında belə buyurulur:

وَأَمَّا الثَّانِيَّةُ : فَإِنَّ خُلُوفَ أَفْوَاهِهِمْ > يَمْسُونَ أَطْيَبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ

رِيحِ الْمِسْكِ

–İkincisi budur ki, ramazan ayında oruc tutanların ağzlarından gələn qoxu Allah yanında müşk ətrindən daha gözəldir.

Firon dəryada qərq olandan sonra Allah-təala Həzrət Musaya (ə) bir kitab nazil edəcəyini vəd etdi. Həzrət Musa (ə) bu vədi öz qövmünə söylədi. Bir müddətdən sonra onun qövmündən olan adamlar gəlib “ey Musa(ə) Allah sənə bir kitab nazil edəcəyini vəd etmişdi, bəs nə oldu?” – deyə soruşdular.

Həzrət Musa (ə) onların sözünü Allaha söylədi. Allah-təala ona əmr etdi ki, gedib Tur dağının ətəyində bir ay ibadət etsin. Həzrət Musa (ə) gedib orada bir ay oruc tutdu və ibadətlə məşğul olmağa başladı. Həzrət Musa (ə) Allahla münacat etmək üçün yola düşmək istəyəndə ağzından pis qoxu gəldiyini

hiss etdi. Gedib ağzını yuyub təmizlədi. Ağzından müşk iyi gəldi. İbadətə başladıqda isə mələklər gəlib ona dedilər: “Bəh-bəh, nə gözəl qoxu gəlir, sən ağzından müşk ətri gəlir.” Mələklər bunu söylədikdə cənab Cəbrayıl (ə) gəlib dedi: “Ey Musa (ə) niyə belə etdin? Sənə ağzını yumağı kim tapşırıdı.” Həzrət Musa (ə) buyurdu: “Məgər mən ağzımı yumamalıydım?” Cənab Cəbrayıl (ə) dedi:

إِنْ خُلُوفَ قَمِ الصَّائِمِ أَطِيبَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

–Həqiqətən, oruc tutan şəxsin ağzından gələn iyin qoxusu (Allah-təala yanında) müşk ətrindən daha gözəldir.

Həzrət Musa (ə) soruşdu: “Bəs mən nə etməliyəm?” Cənab Cəbrayıl (ə) dedi: “Allah-təala ibadətin müddətini on gün də artırdı. On gün də oruc tut, lakin bu dəfə ağzını yuma.”

İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: “Qiyamət günü insanlar qəbirlərindən qalxdıqdan sonra dəstə-dəstə məhşərə gedəcəklər. Oruc tutanla oruc tutmayan insanlar ağızlarının iyindən seçiləcəklər. Oruc tutan insanların ağızlarından müşk ətri gəldiyindən onların oruc tutduqları bilinəcəkdir.

يَعْرِثُونَ بِرِيحِ صَيَامِهِمْ ، أَفْوَاهِهِمْ أَطِيبَ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

–Oruc tutanlar ağızlarının iyindən tanınacaqlar və ağızlarından gələn iyin qoxusu (Allah-təala yanında) müşk ətrindən daha gözəldir.”

Sonra mələklər əllərində süfrə və müşk ətri ilə möhürlənmiş qablarla gələrək deyəcəklər:

كُلُوا قَدْ جَعْتُمْ ، وَاشْرَبُوا قَدْ عَطَشْتُمْ ، ذَرُوا النَّاسَ وَاسْتَرُوا قَدْ أُعْيِيتُمْ إِذْ اسْتَرَحَ النَّاسُ ، فَيَاكُلُونَ وَيشربونَ وَ يسترُونَ وَ النَّاسُ فِي عَنَاءٍ وَ ظَمَأٍ

–Ramazan ayında ac qaldığınıza görə yeyin və o vaxt susuz olduğunuz üçün indi için! Camaatı buraxın (onlara baxmayın), onlar (yeyib-içib) istirahət edən zaman siz ibadətlə məşğul

idiniz. Sonra onlar yeyərlər, içərlər, istirahət edərlər və (oruc tutmayan) adamlar isə susuz və çətinlikdə olarlar.

Behiştə Allahın elə bir süfrəsi vardır ki, o süfrəyə insanın ağına gəlməyən nemətləri düzmüşdülər. Cənnətdə bu süfrənin başında yalnız oruc tutanlar əyləşəcəklər. İnsan hər nə qədər gözəl oruc tutsa, cənnətdə onun ləzzəti bir o qədər gözəl olacaqdır.

Hədislərdə belə nəql olunub ki, oruc tutan şəxs yol ilə getdikdə bir nəfər onu söysə, oruc tutan kəs dayanıb onun cavabında deyər: “Salamun əleykə, mən orucam.” Buna görə də qiyamət günü onları alicənablıqla qarşılayacaqlar. Allah-təala ona xitab edərək buyurar: “Sən söyüş söyən adamın əlindən oruc tutmağına sığındığın üçün Mən sənə bu gün sığınacaq verəcəyəm.”

Allah-təala bu ayda bizim hamımızı ən yaxşı oruc tutanlardan, ən yaxşı namaz qılanlardan və ən yaxşı ibadət edənlərdən qərar versin! Amin!

(68)

Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Hüseyniyyə.03.09.2010-cu il (25 ramazan 1431)

QÜDS GÜNÜ

(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)

(“Nisa” surəsinin 64-cü ayəsi)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَلْحَمْدُ لِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِیْنَ وَالنَّارُ
لِلْعَاصِیْنَ وَالْمُلْحِدِیْنَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی اَشْرَفِ الْاَنْبِیَاءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ
حَبِیْبِنَا وَحَبِیْبِ اِلهِ الْعَالَمِیْنَ اَبِی الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلٰی اَهْلِ بَيْتِهِ الطَّیِّبِیْنَ
الطَّاهِرِیْنَ سِیَّمَا بِقِیَّةِ اِلهِ فِی الْاَرْضِ ، وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلٰی اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ
اِ فِیْاَمِ یَوْمِ الدِّیْنِ.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ

Allah-təala “Nisa” surəsinin 64-cü ayəsində belə buyurur:
“Biz hər bir peyğəmbəri yalnız Allahın kömək və izni ilə itaət olunmaq üçün göndərmişdik.”

Bu mübarək ayəni açıqlamaq üçün az da olsa bir müqəddiməyə ehtiyac duyulur. Həmin müqəddimə isə bununla bağlıdır ki, heç bir istisna olmadan bütün insanların hamısı azad yaranmışdır və azad da yaşamaladırlar. Heç bir insanın digər bir insana hakim olmağa, yaxud ağalıq etməyə ixtiyarı yoxdur. Allah hamını azad yaratmışdır və azad yaşamasına da icazə vermişdir. Bu məsələ dünya səviyyəsində də qəbul olunmuş bütün qanunların əsasını təşkil edən bir məsələdir.

Müsəlman və qeyri-müsəlman olmasından asılı olmayaraq, Allahı qəbul edən hər bir kəsin əqidəsi budur ki, hakimiyyət yalnız Allah-təalanın haqqıdır. Yəni yalnız Allah Öz yaratdıqlarına hakim ola bilər. Hər bir şey Onun əlində olduğu üçün O da istədiyini edir. Bütün dinlər bunu qəbul edirlər ki, hakim yalnız Allahdır. İslam dinində heç bir təhrifə yol verilmədiyi də hamıya bəllidir və burada, yəni Quranda bu barədə açıq-aydın şəkildə qeyd olunmuşdur ki, Allah- təala Öz fikirlərini İslam Peyğəmbəri (s) vasitəsilə insanlara çatdırmışdır. Deməli, nəticədə görürük ki, bütün insanlar azadırlar və heç

kimin kiməsə hakimlik etməyə haqqı yoxdur. Hakimiyyət yalnız və yalnız Allaha məxsusdur.

İkinci mətləb isə bu məsələyə əqli (məntiqi) və şəriət baxımından yanaşmaqla bağlıdır. Əqli və ya məntiqi mühakimə bununla bağlıdır ki, insan təbiətən mədəni və ictimai bir varlıqdır. Ona görə də insanın fərdi yaşaması qeyri-mümkündür. Səbəbi də budur ki, həm insanın fitrəti buna yol vermir, həm də şərait imkan vermir ki, insan fərdi qaydada yaşasın. İnsanın yaşadığı dünyada bütün işləri özünün görməsi qətiyyənlə mümkün deyil. Əgər insan tək yaşayarsa, bir tərəfdən vəhşi heyvanların təhlükəsindən amanda qalmayacaq, öz məişətini lazımınca təmin edə bilməyəcək, digər tərəfdən isə insanın daxilindəki qeyri-iradi şüur onu cəmiyyət arasında yaşamağa vadar edir. Belə olduqda isə təbiidir ki, insanların yaşadığı bütün cəmiyyətlərdə müvafiq qanunların mövcudluğu vacib bir faktor kimi ortaya çıxır. Çünki qanunların olmadığı bir cəmiyyəti hərc-mərclik, özbaşınalıq bürüyər ki, bunun da axırı fəlakətdir. Deməli, nəticə etibarilə görürük ki, insan cəmiyyət halında yaşamalır və belə bir cəmiyyətdə isə, heç şübhəsiz, qanunlar hökm sürməlidir. Deməli, əqli və ya məntiqi mühakimə baxımından aydın olur ki, insanlar cəmiyyət halında yaşamalırırlar. Və əgər insanların cəmiyyət halında yaşamaları mütləqdirsə, o zaman həmin cəmiyyətin idarə olunması üçün hakimiyyət məsələsi də öz həllini tapmalıdır.

Digər bir mühakimə isə məsələyə şəriət, yaxud İslam nöqteyi-nəzərindən yanaşmaqla bağlıdır. Aydın bir məsələdir ki, bütün tarix boyu peyğəmbərlər insanlar arasında haqq və ədaləti bərqərar etmək üçün gəlmişlər. Belə olduğuna görə haqq və ədalətin icrası da istər-istəməz müvafiq icra strukturlarının yaradılmasını tələb edir. Hər bir kəsə də məlumdur ki, insanlar arasında müvafiq hakimiyyət məsələsi öz həllini tapmadan haqq və ədalətin icrası da mümkün deyildir. Deməli, bu mühakimədə də belə bir nəticəyə gəlirik ki, haqq və ədalətin icrası üçün ilk növbədə hakimiyyət məsələsi öz həllini tapmalıdır.

İlk baxışdan adama elə gəlir ki, ikinci mətləb (məsələnin ağıl, yaxud məntiqi və İslam nöqteyi-nəzərindən mühakiməsi) birinci mətləblə (insanlar azaddırlar və hakimiyyət yalnız Allah-təalanın haqqıdır) ziddiyyət təşkil edir. Yəni bir tərəfdən insanın azad olması və Allahdan savayı başqa heç bir qüvvənin ona hakimlik etməyə ixtiyarı olmadığından söhbət açılır. Digər tərəfdən də (ağıl və ya məntiq, eləcə də İslam nöqteyi-nəzərindən) insan ictimai bir varlıq olduğundan onun yaşadığı cəmiyyətdə qanunların və hakimiyyətin zəruriliyindən danışılır. Həzrət Əli (ə) ikinci mətləbi müdafiə edərək belə buyurur:

لَا بَدَّ لِلنَّاسِ مِنْ أَمْرِ أَوْ قَائِرٍ

–Xalqın arasında istər xeyirxah, istərsə də bədxah olmasına baxmayaraq, bir əminin varlığı zəruridir.¹

Yəni əgər cəmiyyətdə təqvalı və xeyirxah bir insan varsa, onun hakimiyyətə gətirilməsi və rəhbər olması üçün şərait yaradılmalıdır. Əgər yoxdursa, təqvasız olsa da belə yenə də insanların bir rəhbərə ehtiyacı vardır. Rəhbərsiz heç bir cəmiyyət var ola bilməz. Aqillərimiz yaxşı deyiblər: “Qırx bədəni birçə baş bir yerə çatdıra bilər, amma qırx baş bir bədəni heç bir yerə çatdıra bilməz.”

İslam hakimiyyəti

Yuxarıda qeyd etdiyimiz iki mətləb aydın olduqdan sonra növbəti üçüncü mətləbin şərhinə keçə bilərik. İslam cəmiyyətlərində yaşamayanların nə düşündükləri və nə edəcəkləri hazırda bizi maraqlandırmır və bunu onların öz ixtiyarlarına buraxırıq. Hər bir halda bu barədə də bəhs etməyə sözüümüz çoxdur və qarşıda bu məsələyə də toxunacağıq. Amma biz müsəlmanlar üçün İslamın nöqteyi-nəzəri xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Doğrudur, insanlara mütləq rəhbər lazımdır. Əgər rəhbər və müvafiq qanunlar olmasa, insanlar, ümumiyyətlə, məqsədə çatı bilməyəcəklər. İslam dini haqqında

¹ Nəhcül-bəlağə, 40-cı xütbə.

bəhs etdiyimiz məsələnin həlli yollarını açıq-aydın şəkildə göstərmişdir. Belə ki, Allah-təala peyğəmbərləri, məlum olduğu kimi, əsasən iki iş üçün göndərmişdir. Peyğəmbərlərin ilk işləri peyğəmbərlik missiyasının həyata keçirilməsidir. Yəni Allah-təalanın sözlərini insanlara çatdıraraq onları doğru yola istiqamətləndirməkdir. Bu məsələ hamıya aydındır. Nümunə üçün bu barədə Qurandan bəzi ayələrə diqqət yetirək. Allah- təala “Əhzab” surəsinin 45-46-cı ayələrində Həzrət Peyğəmbərə (s) xitab edərək belə buyurur:

يا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا. وَدَاعِيَا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ
وَيَسْرَاجًا مِنْهُ. وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا
الْكَاذِبِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعُوا أَزْوَاجَهُمْ وَتَوَكَّلُوا عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

–Ey Peyğəmbər, həqiqətən, Biz səni (dünyada ümmətin əməllərinə şahid olub və axirətdə şəhadət vermək üçün) bir şahid və müjdəçi və qorxudan (kimi) göndərdik.

Və həmçinin Allahın izni ilə Ona tərəf dəvət edən və aydın və nur saçan bir çıraq (olaraq göndərdik).

Möminlərə müjdə ver ki, onlar üçün (dünyada və axirətdə) Allah tərəfindən böyük bir lütf və bəxşiş vardır.

Və kafirlərə və münafıqlərə (heç bir təklifdə) itaət etmə və (hələlik) onların sənə əziyyətlərinə əhəmiyyət vermə və Allaha təvəkkül et və Allah (bəndələrinin) işlər(in)ə vəkil olması və onları yoluna qoyması kifayət edər.

Bu ayələrdən açıq-aydın görürük ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) işi insanları Allaha sarı dəvət etməkdən ibarətdir.

Peyğəmbərlərin, xüsusilə İslam Peyğəmbərinin (s) ikinci işi isə imamət və rəhbərlikdir. Allah-təala ona peyğəmbərlikdən əlavə, imamət və rəhbərlik vəzifəsini də inayət etmişdir. Yəni peyğəmbərliklə yanaşı, insanlara rəhbərlik də etməlidir. Peyğəmbərlik odur ki, Allahın ayələrini insanlara çatdırsın. Amma imamət vəzifəsi isə Allahın ehkamlarının insanlara

arasında icrasını həyata keçirməkdir. Bunun dəlili isə “Nisa” surəsinin 64-cü ayəsidir ki, Allah-təala bu barədə belə buyurur:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ

–Biz hər bir peyğəmbəri yalnız Allahın kömək və izni ilə itaət olunmaq üçün göndərmişdik.

Sual oluna bilər ki, əgər Allah insanı azad yaradıbsa və Allahdan başqa heç kəs ona hakim ola bilməzsə, bəs nə üçün peyğəmbəri insanlara rəhbərlik edir? Cavabı budur ki, rəhbərlik Allahın haqqıdır və Allah da Öz haqqını peyğəmbərinə həvalə edir. Ayədə də açıq-aydın bəyan olunur ki, insanlar Allahın izni ilə peyğəmbərə itaət etməlidirlər. Allahın izni olmadan kiminsə kiməsə rəhbərlik etməyə ixtiyarı yoxdur. İslam Peyğəmbərinin (s) həm nübüvvəti, həm də imaməti vardır. Allah izn vermişdir ki, o, insanlara rəhbərlik etsin. Həzrət Peyğəmbər (s) dünyasını dəyişərkən peyğəmbərlik vəzifəsini də özü ilə apardı, amma imamət və rəhbərlik vəzifəsini isə Allahın izni ilə Həzrət Əliyə (ə) verdi. Bundan başqa kiminsə ixtiyarı yoxdur ki, məsləhət və ya məşvərət edib İslam cəmiyyətində özünə hakim təyin etsin. Allah-təala buna icazə verməmişdir. Allah Öz hakimiyyət haqqını yalnız Həzrət Peyğəmbərə (s) vermişdir ki, Həzrət Peyğəmbər (s) də bu haqqı Allahın izni ilə özündən sonra Həzrət Əliyə (ə) ötürmüşdür. Həzrət Əlinin (ə) İslam cəmiyyətində rəhbər və hakim olmasına dair məsələyə müxtəlif ayələrdə işarə edilmişdir. Xüsusilə Allah-təala “Maidə” surəsinin 55-ci ayəsində belə buyurur:

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

–Həqiqətən, sizin başçınız və işlərinizin ağası yalnız Allah, Onun peyğəmbəri və iman gətirənlər – namaz qılıb rüku halında zəkat verən kəslərdir.

Bu ayədə Həzrət Əlinin (ə) bir xüsusiyyətinə (rüku halında zəkat verməsinə) işarə edilir və onun rəhbərliyi bəyan olunur.

Həzrət Əli (ə) yeganə insandır ki, rükuda zəkat vermişdir və bu ayə də həmin halda məhz onun barəsində nazil olmuşdur.

Odur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) Allahın əmrinə və izninə əsasən hakimiyyəti Həzrət Əliyə (ə) və ondan sonra gələn on bir imama həvalə etmişdir. Həzrət Peyğəmbər (s) onların adlarını bir-bir çəkmişdir. Beləcə, imamlar bir-birinin ardınca hakimiyyəti öz öhdələrinə götürmüş və on ikinci İmam pərdə arxasına (qeybə) çəkilərkən bu haqqı (hakimiyyəti) özü zühur edənə qədər kimin daşıyacağını açıqlamışdır. O həzrət belə buyurmuşdur:

أَمَّا إِنْ وَاثُ الْوَاقِعَةِ، فَارْجِعُوا فِيهَا | رَوَاةٌ حَدِيثًا، فَإِنَّهُمْ حَجَّ
عَلَيْكُمْ، وَأَنَا حَجَّةُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ.

–Sizin üçün baş verəcək hadisələr barədə bizim hədis rəvayətimizə müraciət edin ki, onlar mənim sizin üçün höccətimdirlər. Mən isə Allahın sizin üçün höccətiyəm.

قَآمًا مِّنْ كَانَ مِنَ الْفُقَهَاءِ صَائِنًا لِّنَفْسِهِ حَافِظًا لَّدِينِهِ مُخَالِفًا عَلَى هَوَاهُ
مُطِيعًا لِأَمْرِ مَوْلَاهُ قَلِّلُ عَوَامٍ أَنْ يَقْلُدُوهُ

–Camaat təqvalı, dinin keşiyində dayanan, nəfsani istəklərinə müxalif olan və öz mövlasına (imamına) itaət edən fəqihlərdən hər hansı birinə təqlid edə bilər.

Deməli, görürük ki, Allah-təala insanlar üzərindəki hakimiyyətini Həzrət Peyğəmbərə (s), Peyğəmbər (s) isə Allahın izni ilə on iki imama həvalə etmişdir. On ikinci imam da qeybə çəkilərkən müsəlmanların kimə müraciət etmələrini açıqlamışdır. Buna görə də camaatın borcudur ki, İmamın (ə.c) buyurduğu şəxslərə təqlid edərək İslamla bağlı məsələləri onlardan öyrənsinlər. Kim İmamın (ə.c) xüsusiyyətlərini sadaladığı fəqih və müctəhidləri dansa, İmamın (ə.c) özünü danmışdır. Kim İmamı (ə.c) dansa, Həzrət Peyğəmbəri (s) danmış hesab ediləcəkdir. Allahın Rəsulunu (s) danan isə Allahı danmış olur. Allahı danan insan isə kafirdir.

İmam (ə.c) qeybə çəkildikdən sonra hər bir müsəlman cəmiyyətinin vəzifəsi budur ki, təqvalı, dinin keşiyində dayanan, öz nəfsani istəklərinə müxalif olan, dünyapərəst olmayan və öz imamına itaət edən müctəhidə təqlid etsin.

Bunu da qeyd etmək lazımdır ki, müctəhidlər iki qismə bölünür. Bir qismi müfti fəqihlərdir, digər qismi isə həm fəqihdir, həm də hakimdir. Müfti odur ki, İmam Zamanın (ə.c) canişini olaraq dini məsələlərdə fətva versin. Biz də İmamın (ə.c) buyurduğu kimi, onlara təqlid edirik. Bütün dövr və zamanlarda da belə olmuşdur. Hakim fəqih isə İslam cəmiyyətini idarə edən müctəhiddir. Yəni İmamın (ə.c) göstərişinə əsasən, əgər bir zaman hakimiyyət müsəlmanların əlinə keçərsə, müctəhidlər yığıb öz aralarından birini təyin edib hakimiyyəti onun öhdəsinə qoymalıdırlar. Çünki bütün müctəhidlərin hamısı eyni zamanda hakim ola bilməz. Mütləq öz aralarından İslam cəmiyyətini idarə etmək üçün birini təyin etməlidirlər.

Əgər hər hansı bir müsəlman cəmiyyətində belə bir şərait yaranarsa və müctəhidlər öz aralarından birini hakim təyin edərlərsə, bu hakimə “vəliyyi-fəqih” deyilir. Vəliyyi-fəqih rəiyyət (adi camaat) təyin edə bilməz. Onu təyin edənlər bu sahənin mütəxəssisləri olmalıdırlar. Məsələn, camaat namazına diqqət yetirdikdə görürük ki, əgər beş nəfər ruhani insan varsa, onlardan biri pişnamaz dayanmalı və qalanları da ona iqtida etməlidirlər. Beş ruhaninin beşi də eyni zamanda pişnamaz dayana bilməz. Onların arasından bir nəfər qabağa keçib namaz qılmalıdır.

Hakim seçməyin yolu da belədir. Əgər cəmiyyətdə, məsələn, iyirmi və ya daha çox müctəhid olsa, onlar cəmiyyəti idarə etmək üçün iclas keçirib öz aralarından birini hakim, rəhbər və vəliyyi-fəqih seçməlidirlər. Qalanları isə əvvəlki kimi, öz müctəhidliyini davam etdirəcəklər.

İslam Peyğəmbəri (s) cəmiyyəti vəhylə idarə edirdi. Məsum İmam (ə.c) qeyb elmi vasitəsilə idarə edir. Vəliyyi-fəqihin

cəmiyyəti idarə etməsi üçün isə ona ictimai, siyasi və iqtisadi məsələlərdə bir sıra ixtiyarlar verilmişdir.

Dediklərimizə nümunə olaraq yaxın tarixdə dünyada baş vermiş bir hadisəni bir daha xatırlatmaq istədim. Məlum olduğu kimi, dünyada baş vermiş bu tarixi hadisənin gedişatında elə bir şərait yarandı ki, müsəlman cəmiyyəti üçün hakim və rəhbərin zəruri olmasına ehtiyac duyuldu və mərhum İmam Xomeyni hakimiyyətə keçdi. O, dəfələrlə hakimiyyətə gəlmək fikrində olmadığını etiraf etmiş və dəfələrlə söyləmişdi ki, mən hakimiyyət uğrunda mübarizə aparmıram. “Mən sadəcə olaraq şaha nəsihət edirəm ki, əcnəbilərin və fasiqlərin qulu olmasın. Müsəlman cəmiyyətinin şahı olsun”, – deyən İmam Xomeyni bildirmişdi ki, əgər sən əcnəbiləri və fasiq insanları öz belində gəzdirməklə müsəlmanların təhqir edilməsinə səbəb olsan, qulağından tutub səni ölkədən çölə ataram. Mən şahlıq və hakimiyyət fikrində deyiləm. Sən ağıllı olsan və özünü müsəlmanlara münasib şəkildə aparsan, sənin hakimiyyətinlə heç bir işimiz yoxdur. Müsəlmanlar ölkədə azad yaşasınlar və sən də öz hakimiyyətinlə məşğul ol. Əgər sən boynunu Amerikanın qarşısında əysən və onlar da ayağını sənin boynuna qoysalar, sənə baha başa gələcək. Belə olduqda səni də murdar bilirəm, onları da...

Mərhum İmam Xomeyni bu sözləri açıq şəkildə hamının gözləri qarşısında söyləyirdi. Dəfələrlə şaha demişdi ki, şəraiti o yerə gətirmə ki, sənin barəndə dediyimi edim. Mən istəmirəm ki, iş bu yerə gəlib çıxsın. Şah isə onun sözlərinə əhəmiyyət vermədi, İmam (r) da məcburiyyət qarşısında dediyini etdi və şahı ölkədən qovdu.

Alimliyi, müctəhidliyi, arifliyi, gözəl əxlaqı öz yerində, ölkəni idarə etməyi də öhdəsinə götürdü. Beləcə, müsəlmanların rəhbəri oldu və uzun müddət bu vəzifənin öhdəsindən layiqli şəkildə gəldi. İmam (r) dünyasını dəyişdikdən sonra müctəhidlər və fəqihlər iclas keçirərək Ayətullah Xameneyini həmin vəzifəyə təyin edib hakimiyyət məsələlərini də ona

tapşırdılar. Təbii məsələdir ki, hər bir rəhbərin müxalifləri də ola bilər. Yəni biz hansısa bir zamanda müxalif qüvvələrin olmadığını söyləmək fikrindən də uzağıq. Əbu Cəhllər Həzrət Peyğəmbərin (s) dövründə olublar, indi də var və bundan sonra da olacaqlar.

İslam və demokratiya

Qeyd olundu ki, müsəlman cəmiyyətinin yaşadığı hər hansı bir ölkədə cəmiyyətin idarə olunması üçün İslam baxımından müvafiq bir hakimə və ya rəhbərə ehtiyac olduqda alimlər və müctəhidlər yığılaraq öz aralarından bu sahənin məsuliyyətini tam gücü ilə öhdəsinə götürə bilən tanınmış və kifayət qədər yüksək məqam sahibi olan bir din xadimini rəhbər vəzifəsinə təyin edirlər.

Burada həmçinin onu da qeyd etməyi zəruri hesab edirik ki, dünyada bir sıra qeyri İslam ölkələri vardır ki, onlar bu reallıqla, hardasa İslam hakimiyyətinin bərqərar edilməsi məsələsi ilə qətiyyətlə razılaşmaq istəməzlər. Aydın bir məsələdir ki, hər bir ölkədə yaşayan yerli xalq öz taleyinin sahibidir və istədiyi kimi yaşamaq haqqına malikdir. Heç bir kəsin, heç bir qüvvənin ixtiyarı da yoxdur ki, gedib hansısa bir ölkədə həmin xalqa rəhbərlik etsin. Amma istənilən hər bir ölkənin öz xalqı yığılıb öz içindən bir nəfəri rəhbər seçə bilər. Çünki heç bir məmləkət başçısı ola bilməz. Mütləq bir nəfər onlara rəhbər və hakim olmalıdır. Buna görə də camaatın sayından asılı olmayaraq, hətta İslamı qəbul etməyən hər hansı bir ölkənin xalqı da belə bir şəxsi seçib özlərinə rəhbər təyin etdikdə həmin şəxsin onlara rəhbərlik etməyə ixtiyarı vardır. Çünki camaat öz ixtiyarını könüllü şəkildə ona vermişdir.

Allah insanları azad yaratmışdır və insanlar da öz ixtiyarlarını kimə istəsələr verə bilərlər. Buna demokratiya deyilir və bütün dünyada da bir qanun kimi qəbul olunmuşdur. Heç kəs bu məsələyə etiraz etmir. Əlbəttə, İslam dinində də bu məsələ ilə bağlı kifayət qədər geniş və əhatəli fikirlər vardır ki,

bu haqda söz açası olsa, əsas mətləbdən uzaqlaşmış olarıq. Odur ki, hər hansı bir ölkədə neçə siyasi partiya fəaliyyət göstərsə, onların hər birindən bir namizəd irəli sürülə bilər. Sonra, bir qayda olaraq, həmin şəxslərə səs verilir və kim çox səs toplayırsa, onu da özlərinə rəhbər seçirlər. Əgər hər hansı bir ölkədə bir nəfər bu yolla hakimiyyətə gəlsə (İslam cəmiyyətində də demək olar ki, belədir), xalqın taleyi ilə bütün məsələlərin idarəçiliyi həmin şəxsə verilir. Belə bir cəmiyyətə və hakimiyyətə malik olan dövlət dünyada rəsmi dövlət kimi qəbul edilir. Bu məsələyə də heç kəsin sözü ola bilməz. İslam dini də rəsmiyyət cəhətdən bunu qəbul edir.

Sözümüzün canı bundadır ki, əgər bir nəfər hansısa bir ölkədə zor gücünə hakimiyyətə gəlmək istəyirsə, bu artıq təcavüzkarlıqdır. Çünki əvvəla, xalq onun hakimiyyətə gəlməsi ilə razı deyil. O isə hədə-qorxu gəlməklə, silah gücü ilə öz məqsədinə çatmaq istəyir. Təbiidir ki, bu insanı yalnız təcavüzkar adlandırmaq olar. Heç bir kəsin də ixtiyarı yoxdur ki, onu rəsmi olaraq tanısin. Əgər onu başqa dövlətlərdə beş-altı nəfər dostu tanısa da belə yenə də rəsmi dövlət statusuna malik ola bilməyəcəkdir. Çünki o, xalqın razılığı ilə deyil, zor qüvvəsi ilə hakimiyyəti ələ keçirmişdir.

Burada bir məsələni də qeyd etmək istədim ki, xüsusilə bir qrup insanın tamamilə başqa bir ölkədən kimlərinə və hansı qüvvələrinə himayəsi altında istənilən bir ölkəyə soxulub orada dövlət yaratmaq cəhdləri isə qətiyyən yolverilməzdir. Məgər mütərəqqi əhval-ruhiyyəli sivil dövlətlərin təmsilçiləri onlardan soruşmayacaqlar ki, axı siz kimsiniz, hansı haqla başqasının ölkəsində ağalıq edirsiniz? Belə bir təcavüzkar kütlənin heç bir etibarı yoxdur və onların yaratdıqları dövlətin isə əsası ola bilməz.

Qüds gününün mənası

Qüds gününün mənası təcavüzkarlara etiraz etmək deməkdir. Məlum olduğu kimi, bir neçə milyonluq xalq başqa bir ölkəyə

(Fələstinə) soxularaq təcavüzkarcasına öz qondarma hakimiyyətlərini qurmuşlar. İddia da edirlər ki, biz burada seçkilər təşkil etməklə öz hökumətimizi qurmuşuq. Amma bütün bəşəriyyət bilir ki, bu hökumət deyil, başqasının torpağını işğal etməkdir. Fələstində olduğu kimi, Qarabağ məsələsi də belədir. Bir qrup təcavüzkar Qarabağa soxularaq utanmadan, abır-həya etmədən özləri üçün seçkilər keçirirlər. Axı bu torpaqlar sizin deyil ki, orada özünüz üçün seçkilər belə keçirirsiniz. Heç bir kütlənin, heç bir qüvvələrin ixtiyarı yoxdur ki, nə Fələstinə, nə də Azərbaycanın torpaqlarına soxulub özləri üçün orada bir hakimiyyət qursunlar. Bütün bu etirazlara baxmayaraq, başqalarının torpaqlarına təcavüz edərək həyasızcasına deyirlər ki, biz burada seçkilər də keçirəcəyik və bu torpaqlarda qalacağıq.

Fələstin torpaqlarını işğal edənlər iddia edirlər ki, camaat yerlərini onlara satdığı üçün orada özlərinə dövlət qurublar. Onların bu sözündə heç bir məntiq yoxdur. Kim orada öz torpağını sizə satmışdır? Fərz edək ki, bir-iki nəfər xəyanətkar torpağını sizə satmışdır və siz bununla da bütün ölkəyə ağalığ etmək istəyirsinizmi? On beş mərtəbəli binanın bir mənzilini almaqla bütün binaya sahiblənmək mümkün deyil. Sənin nə ixtiyarın var ki, camaatın yaşadığı bir binanı mənimsəyəsən? Sənin nə ixtiyarın var ki, başqa bir xalqın doğma torpağında oturub bütün yolları onların üzünə bağlayasan? Hansı ixtiyarla ora gedib-gələnlərə qadağa qoyursan? Hansı ixtiyarla oradakı yerli xalqa göndərilən yardımın qarşısını alırsan? Nə ixtiyarın var ki, ev yiyəsi sənə öz etiraz səsini qaldırdıqda onu terrorçu adlandırırsan?

İmam Xomeyni (r) bütün müsəlmanlara xitab edərək bildirmişdir ki, Qüds müsəlmanların birinci qibləsi olmuşdur. Məgər Fələstin torpaqları sionistlərin əlində idimi? Onlar 60 il olar ki, həmin torpaqları işğal etmişlər. Ey müsəlmanlar, hamınız bir olub onlara qarşı öz etiraz səsinizi ucaltmalısınız.

Alimlərdən biri demişdir ki, əgər müsəlmanlar parçalanmaya yol verməsəydilər və əlbir olub hərəsi bir parça ağzının suyunu atsaydı, İsraili sel aparardı.

Təcavüzkarların hamısı ilə mübarizə aparmaq lazımdır. Biri ilə mübarizə aparıb digəri barəsində susmaq düzgün deyil. Təcavüzkar hər yerdə təcavüzkardır. Fələstin, Qarabağ və bir çox başqa müsəlman torpaqları təcavüzə məruz qalıblar və bu gün onlar işğal altındadır. Kimin nə ixtiyarı var ki, təhlükəsizliyi təmin etmək məqsədi altında İraq kimi müstəqil bir dövlətin ərazisinə soxularaq orada Nəcəf, Kərbəla və s. şəhərləri xarabalığa çevirsin. Ölkəni dağıdaraq hələ bir üstəlik həyasızcasına belə iddia edirlər ki, əgər biz olmasaydıq, orada təhlükəsizliyi təmin etmək mümkün olmayacaqdı.

Yox cənablar, siz deyən kimi deyil, əksinə, əgər siz orada olmasaydınız, oranın təhlükəsizliyi tam təmin olunardı. Əgər siz çıxıb öz xarabanıza getsəniz, dünyanın hər bir yerində sülh və əmin-amanlıq olar. Əgər bu gün xəyanətkarlar, zalımlar, günahsız insanların qanını tökənlər, adam öldürənlər, zora və gücə söykənənlər olmasa, dünya gülüstan olar. Bütün dünyanı bir-birinə qatıb xarabaya çevirən də məhz bunlardır. Amerika İsraili dəstəkləyərək hamıya elan edir ki, o, bizim adamımızdır. Əgər sizin adamınızdırsa, nə boyda xarabanız var, aparın onları öz yanınızda saxlayın. Başqasının torpağını nə üçün işğal etmisiniz? Hələ bir utanmadan bütün dünyaya həyasızcasına elan edirsiniz ki, biz bu təcavüzkarlara himayədarlıq edəcəyik.

Bu baxımdan, yəni təcavüzkarlara cavab vermək baxımından bu gün Qüds gününün böyük əhəmiyyəti vardır. Qüds gününün əhəmiyyəti də elə bundadır ki, müsəlmanlar Fələstin torpaqlarının işğal olunduğunu bilirlər və ən azından buna öz etirazlarını bildirirlər.

Bu gün silah gücünə dünyaya ağalığ etmək istəyən cənablardan soruşuruq: Məgər dünya müsəlmanlarının ixtiyarı yoxdur ki, Fələstinə göndərilən ərzaq və yardımların qarşısının alınmasına etiraz etsinlər? Əgər demokratiyadırsa, məgər kiminsə

sözünü deməyə, etiraz etməyə ixtiyarı yoxdurmu? Nə üçün insanlara imkan vermirsiniz ki, sözlərini söyləsinlər? Əgər siz təcavüzkarlar hansısa bir məntiqə söykənirsinizsə, gəlin məsələni birgə müzakirə edək. Bəs nə üçün müzakirələrdən də boyun qaçırırsınız? Müxtəlif ölkələrin rəhbərləri neçə dəfə sizi şifahi surətdə əyləşib müzakirələr aparmağa dəvət ediblər? Əgər haqlısınızsa, bəs onda nə üçün bu müzakirələrdən boyun qaçırırsınız? Çünki bilirsiniz ki, sizdən soruşulan suallara cavab verə bilməyəcəksiniz. Çünki bilirsiniz ki, siz haqsızsınız və gec-tez əldə etdiklərinizi qaytarmalısınız.

Bax elə bunun nəticəsidir ki, insanlar da sizin müzakirələrdən qaçdığınızı və onlara söz deməyə imkan vermədiyinizi bildiklərinəndən çarəsiz qalıb ən azından ayaqqabılarını çıxarıb başınıza tullayırlar. Amma əgər siz öz dediklərinizə əməl edib, müzakirə etmək üçün şərait və meydan yaratsaydınız, insanlar arasında məntiq hakim olsaydı, insanlığa və bəşəriyyətə qiymət versəydiniz, məzlumiyyətə dəyər versəydiniz, o zaman hamı ilə əyləşib söhbət etməyə razılıq verərdiniz. Haqqı qəbul etməsəydiniz də belə, heç olmasa haqq sözlər qulaqlarınıza dəymiş olardı.

Qüds dedikdə, hamı elə bilir ki, bu, siyasi məsələdir. Xeyr, Qüds məsələsi siyasi yox, şəriət məsələsidir. Məsələn, əgər bir insanın köynəyinin düyməsi belə qəsb edilmiş olarsa və həmin köynəklə namaz qılarsa, onun namazı batildir. Həmçinin namaz qılanın namaz qıldığı yer qəsb edilmiş olarsa, yenə də namazı batildir. Eləcə də bir zalım bir məzlumun torpağını əlindən alıbsa, bu məsələ həmin məzlumun və eləcə də məsələnin şahidi olan digərlərinin də şəri məsələsidir.

Bundan əlavə, bütün bəşəriyyətə, xüsusilə İslam dünyasına qənim kəsilən bu güclər dünyada “əl-Qaidə” adında bir terror şəbəkəsini yaradaraq günahsız insanların canına salıblar. Xatırladım ki, onlar hələ “əl-Qaidə”ni yaradarkən bütün dünya alimləri, müctəhidlər öz etirazlarını bildirdilər. Onların mənfur niyyətlərini üzə çıxartdılar. Onlar “əl-Qaidə”ni yaratmaqla dünyada istədikləri adamı öldürüb bu təşkilatın üstünə atırdılar.

Kimisə tutmaq istədikdə isə onu “əl-Qaidə”nin üzvlərindən biri kimi təqdim edərək tuturdular. Əsl həqiqətdə heç bir kəsin “əl-Qaidə”dən xəbəri belə yox idi.

Belə bir dünyada zalımlarla yaşamaqdansa, bu kimi qəddar, cinayətkar, bəşəriyyətin qatı düşməni olan insanların sifətini görməkdənsə, izzətlə dünyadan köçüb getmək daha şərəflidir. Həzrət Əli (ə) başına qılınc zərbəsi dəydikdə buyurmuşdu: “And olsun Kəbənin Rəbbinə ki, azad oldum.”

İlahi, Səni and veririk Həzrət Peyğəmbərin (s), Həzrət Fatimeyi Zəhranın (s.ə) və Həzrət Əlinin (ə) balası, yer üzünün höccəti, qeyb pərdəsi arxasında gecə- gündüzü ağlar keçən İmam Zamana (ə.c). İlahi, Səni and veririk zindanlarda, müxtəlif ölkələrdə bombalar və güllələr altında məzlumların tökülən qanına, İmam Zamanımızın (ə.c) zühurunu tezləşdir.

(69)

Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Vücut və mahiyyət
Hüseyniyyə.26.08.2011-ci il (27 ramazan 1432)

QÜDS GÜNÜ

(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)

Vücut və mahiyyət

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَلْحَمْدُ لِـ رَبِّ الْعَالَمِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِيْنُهُ وَنُؤْمِنُ
بِهِ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنُصَلِّيْ عَلَى حَبِيْبِهِ وَنُحْيِيْهِ وَخَيْرَتِهِ فِي
خَلْقِهِ وَحَافِظِ سِرِّهِ وَمُبْلِغِ رِسَالَاتِهِ بِشِدَّةِ رَحْمَتِهِ وَنَذِيْرِ نَقْمَتِهِ سَيِّدِنَا اَبِي
الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ الْاَطْيَبِ الْاَطْهَرِ الْهَدَاةِ الْمُهْدِيَّةِ
سَيِّمًا بِقِيَّةِ اِلهِ فِي الْاَرْضِ ، وَاللَّعْنُ عَلَى اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ .
اَعُوْذُ بِاِلهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ . اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرِسُوْلُهُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
الَّذِيْنَ يَّقِيْمُوْنَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُوْنَ

– Həqiqətən, sizin başcınız və işlərinizin ağası yalnız Allah, Onun peyğəmbəri və iman gətirənlər – namaz qılıb rüku halında zəkat verən kəslərdir.

İslam dünyasında mübarək ramazan ayının son cüməsi Beynəlxalq Qüds günü elan olunmuşdur. Belə bir gündə müsəlmanlar Qüdsü işğal altında saxlayan cinayətkarlara öz etirazlarını bildirirlər. Bu mövzu ilə bağlı fikirlərimizi bölüşməzdən öncə iki mətləbi diqqətinizə çatdırmaq istədim.

Fəlsəfə elmində “vücut və mahiyyət” adlı bir bəhs vardır. Fəlsəfədə də əsas bəhs bu mövzudan başlanır. Alimlər bu barədə uzun-uzadı müzakirələr etmiş və öz nəzəriyyələrini irəli sürmüşlər. Bəhsimizə başlamaq üçün bir mətləbi sual olaraq ortalığa qoyub həmin sualın ətrafında söhbət edək. Sual da budur ki, vücut mahiyyətə görə ilkindir, yoxsa mahiyyət vücutdan qabaqdır? Yəni birinci vücut, sonra mahiyyət, yaxud mahiyyət, sonra vücut olmalıdır?

Dünya alimləri uzun illər bu barədə kifayət qədər ətraflı və geniş müzakirələr aparmışlar. Nəhayət, onlar bu qənaətə gəlib çatmışlar ki, vücut nədəsə mahiyyətdən ilkindir və yaxud mahiyyət

nədəsə vücutdan qabaqdır. Əgər hər bir şeydə hansının ilkin olması sual kimi ortalığa çıxsın, cavab olaraq belə demək mümkündür ki, hər bir şeyə eyni gözlə baxmaq olmaz. Bu sualın cavabı “bəli” və yaxud “xeyr”lə tamamlanmır. Bu sualda insan başqa varlıqlardan ayrılır. İnsanın yaradılışın içində olmasına baxmayaraq, müvafiq mübahisə baxımından digər yaradılmışlardan fərqlənir. Fərqi də budur ki, digər varlıqlarda mahiyyət vücutdan müqəddəmdir. Amma insanda isə əksinə olaraq vücut mahiyyətdən ilkindir.

Məsələn, bir nəfər möhtəşəm bir bina tikdirmək qərarına gəlir. O, öncə binanı harada tikdirəcəyini müəyyənləşdirir. Bina tikilməyə başlamamışdan əvvəl onun bütün layihəsi hazırlanıb təsdiq olunur. Mühəndislər bunanın eni, uzununu və hündürlüyünün nə qədər olacağını, neçə mərtəbə və hər mərtəbədə də neçə otağın olacağını, otaqlardakı pəncərələrin sayını, hər pəncərənin neçə laydan ibarət olacağını, şüşələrin sayını və bütün digər xırdaqların da nə qədər pul tutacağını, həmçinin binanın neçə müddətə tikilib başa çatdırılacağını dəqiq hesablayıb layihəni binanı tikdirən şəxsə təqdim edirlər.

Eyni zamanda həmin yerdə tikinti başlamamışdan öncə inşa ediləcək binanın şəkli də divara vurulur. Yoldan ötənlər də həmin şəklə baxdıqda başa düşürlər ki, orada bina tikiləcəkdir. Hətta insan həmin şəklin qarşısında dayanıb diqqətlə baxdıqda və gözüünü yumduqda sanki özünü o binadakı mənzillərdən birində hiss edir. Hətta otaq-otaq həmin mənzili gəzib-dolaşır. Lakin gözüünü açdıqda baxıb görürsən ki, həmin ərazidə heç bir bina yoxdur. Yəni o binanın necə olacağını indidən bilmək olur, lakin onun varlığı hələ ortalıqda yoxdur. Buna da mahiyyətin varlıqdan müqəddəm olması deyilir. Mahiyyəti var, amma vücudu hələ yoxdur. Yəni nə olacağını bilirsən, amma hələ onun özü yoxdur.

Amma insanda isə bunun tam əksidir. Məsələn, gözəl-göyçək bir uşaq dünyaya göz açır. Ona bir ad da qoyurlar. Amma on ildən və yaxud iyirmi ildən sonra onun necə bir

insan olacağı bəlli deyil. Bu uşağın böyüyüb alim, müctəhid və ya ticarətçi olacağını heç bir kəs bilmir. Onun nə olacağını heç özü də bilmir. Deməli, insanda vücut mahiyyətdən öndədir. Sual oluna bilər ki, bəs onun mahiyyəti, yəni nə olacağı kimin əlindədir? İnsanın gələcəkdə nə olacağını Allahdan savayı başqa heç bir kəs bilmir. Amma cavab budur ki, insanın gələcəyi və nə olacağı onun öz əlindədir. Qələm insanın öz əlində olduğu üçün özünə necə bir tale yazsa, o da olacaqdır. İnsan özü özünə hakimdir və ixtiyarı öz əlindədir. İnsan özü üçün özü qərar qəbul edir. Oxuyub-oxumaması, ziyalı olub-olmaması, dindar olub-olmaması və s. hər bir şey öz əlindədir. Allah insanı azad yaratmışdır. O, insan üçün qanunlar göndərmişdir və həmin qanunlar əsasında da insan mühakimə olunacaqdır. Amma bu qanun insanın qollarını bağlamır və azadlığını da əlindən almır.

Əlbəttə, bir daha qeyd etmək lazımdır ki, “vücut və mahiyyət” barədə alimlər uzun illər araşdırmalar aparmış və bu mövzu ətrafında geniş müzakirələr təşkil etmişlər. Amma burada qısaca deyəsi olsaq, bunu demək olar ki, insanın taleyi öz əlindədir. Yəni bir növ rəssamlıq edib öz şəklini istədiyi kimi çəkmə bilər. Xoşbəxtliyi də, bədbəxtliyi də özündən asılıdır.

İkinci mətləb budur ki, bütün tarix boyu cürbəcür insanlar, yəni məntiqli və ya məntiqsiz insanlar bu həyata gəlmiş, yaşamış və bu dünyadan da getmişlər. Tarixdə elə bir qrup insanlar olmuşdur ki, onlar, məsələn, hökumətin insanlara lazım olmadığını belə söyləmişlər. Səbəbini də belə açıqlamışlar ki, hökumət qanunlar müəyyənləşdirməklə insanların azadlığını əlindən alır. Buna görə də insanlara dövlət və hökumət gerek deyil. Bu söz-söhbəti ortaya atan insanlar üç qisimdirlər.

Birinci qismi laqeyd insanlardır. Bu insanlar dünyada əxlaqsızlıq, şəhvətpərəstlik və s. baxımından istədiklərini edən insanlardır. Hökumət və qanunlar onların bu kimi istəklərinə mane olduğundan bunu bəyənmişlər.

İkinci qisim insanlar isə, ümumiyyətlə, bildirirlər ki, elə bir zaman gələcək ki, orada artıq sosial siniflər olmayacaq. Cəmiyyətdə hamı bərabər hüquqlara malik olacaq. Belə bir cəmiyyətin, yəni kommunizm cəmiyyətinin arzusu ilə yaşayan bu insanlar məhz həmin dövrdə tam bərabərlik olduğundan, hamı eyni səviyyədə yaşayacağından insanların dövlətə və hökumətə də heç bir ehtiyacları olmayacaqdır.

Üçüncü qisim insanlar isə xəvariclərdir. Onlar Müaviyə və Həzrət Əlinin (ə) dövründə meydana çıxmış bir qrup insanlar idi ki, tarixdə “xəvaric” adı ilə tanınmışlar. Onlar Həzrət Əlini (ə) və Müaviyəni qəbul etmirdilər. Belə bir iddia ilə çıxış edirdilər ki, Allahın kitabından savayı başqa heç bir kəs lazım deyil.

Qeyd olunan bu üç insan qrupunun təfəkkür və fikirlərinin batil olması hamıya aydındır. Çünki həm ağıl, həm də şəriət baxımından istənilən hər hansı bir cəmiyyətdə hökumətin mövcudluğu zəruri bir faktor olaraq təsdiqlənmişdir. Əgər insan cəmiyyətdə yaşayırsa, həmin cəmiyyətə də qanunlar gərəkdir. Çünki insanın bütün fəaliyyəti, bütün qarşılıqlı münasibətlər və əlaqələr, bütövlükdə insanın gündəlik həyatı məhz qanunlarla tənzimlənir. Bunun əksini isə təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Deməli, ağıl və məntiq nöqteyi-nəzərindən cəmiyyətdə yaşayan insanlara istər-istəməz müəyyən qanunlar lazımdır. Bütün dinlərin hamısından mütərəqqi və mükəmməl olan İslam dini də bu məsələni təsdiqləyir. Həzrət Əli (ə) buyurmuşdur:

لَا يَدُّ لِلنَّاسِ مِنْ أَمْرِ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ

–Xalqın arasında xeyirxah, yaxud bədxah olmasına baxmayaraq, bir əmirin mövcudluğu zəruridir.¹

Yəni hər bir cəmiyyətdə hakim və ya rəhbər olmalıdır. Əgər həmin rəhbər xeyirxah və yaxşı insan olsa, bu daha gözəldir. Əgər xeyirxah olmasa da belə, cəmiyyət rəhbərsiz olmaqdansa fəsiq insanın olması da yaxşıdır. Çünki cəmiyyətin

¹ Nəhcül-bəlağə, 40-cı xütbə.

rəhbərsiz və qanunlarsız yaşaması mümkün deyildir. Odur ki, həm əqli cəhətdən, həm də din nöqtəyi-nəzərdən bu məsələyə yanaşdıqda görürük ki, hər bir cəmiyyətdə hakim və ya rəhbərin olması zəruridir.

Üçüncü mətləb isə budur ki, tarix boyu biz iki cür hökumətin mövcudluğunun mümkünlüyü ilə rastlaşırıq. Onlardan biri dini hökumətdir ki, Allahın göndərdiyi Peyğəmbərin (s) rəhbərliyi və nazil etdiyi Quranın qanunları əsasında qurulmalıdır. Yuxarıda qeyd olundu ki, insanlar azaddırlar və bu azadlığı da onların əlindən kimsə ala bilməz. Təbii məsələdir ki, hər bir şeydə istisna olduğu kimi, bu məsələdə də istisnalar vardır. İnsanlar Allaha məxsus varlıqlardır və buna görə də heç kimin kiməsə hakim, yaxud rəhbər olmasına icazə verilməyib. Yaradan Allahdır və insanların hakimi də Odur. Bir də kimə icazə və ixtiyar verilsə, həmin şəxs insanlara rəhbər ola bilər. Yuxarıda qeyd etdik ki, Allah bu ixtiyarı Öz Peyğəmbərinə (s) vermişdir. Onu da deməliyik ki, Həzrət Peyğəmbərə (s) həm peyğəmbərlik, həm də rəhbərlik missiyasının həyata keçirilməsi ixtiyarı verilmişdi. Həzrət Peyğəmbər (s) də bu rəhbərliyi Allah-təalanın izni ilə öz cəmiyyətini olan məsum imamlara təhvil vermişdir. Deməli, məsum imamlar bir-birinin ardınca insanlara hakim və rəhbər olmuşlar.

Lakin dünyanın bir qütbü müsəlmanlarsa, digər qütbündə isə qeyri müsəlmanlar yaşayırlar. Dünyada çox millətlər var ki, onlar İslam hakimiyyətini və rəhbərliyini qəbul etmirlər. Onlar öz seçimlərində azaddırlar. Əgər kimsə İslamı qəbul etmirsə, ona zor tətbiq etmək olmaz. Özü bilər və bir zaman Allahın hüsurunda özü də cavab verəcəkdir. Amma qeyri müsəlman cəmiyyətləri də öz hakimiyyətlərinə malikdirlər. Dedik ki, hər bir cəmiyyətin rəhbərə və müvafiq qanunlara ehtiyacı vardır. Sual oluna bilər ki, bəs qeyri müsəlman cəmiyyətləri öz dövlətlərini necə təyin edirlər? Qeyri müsəlman cəmiyyətlərində dövlət və hakimiyyətin bərqərar edilməsinin üç müxtəlif yolu vardır ki, tarix boyu bunu dəfələrlə müşahidə etmişik.

Birinci yol bundan ibarətdir ki, həmin cəmiyyətin içərisindən bir nəfər qabağa çıxaraq özünü camaata rəhbər kimi təqdim edir və digərlərini də özünə tabe etdirir. Bu hakimiyyətə diktatura deyilir və bir diktator cəmiyyəti idarə edir. Ancaq belə bir hökumət və hakimiyyəti heç kim qəbul etmir. Nə qədim dövrdə, nə də müasir dövrdə bu tip hakimiyyət üsulunu qəbul etmirlər.

İkinci yolu budur ki, bir qrup insan, məsələn, ziyalılar və ya ruhanilər həmin cəmiyyətdə idarəçilik və rəhbərlik funksiyalarını öz öhdələrinə götürürlər. Buna da teokratiya deyilir ki, bu da səhv yoldur və qəbul olunmazdır.

Üçüncü yol isə bundan ibarətdir ki, camaat özü öz taleyini həll edir və buna da demokratiya deyilir. Sual oluna bilər ki, bəs camaat öz taleyini necə həll edir? Cavab budur ki, insanlar öz içərilərində etibar etdikləri bir nəfərə səs verərək onu özlərinə rəhbər seçirlər. Bunun üçün də seçki qutuları qoyulur və bütün xalq həmin səsvermədə iştirak edərək səs çoxluğu ilə öz rəhbərlərini seçirlər. Belə olduqda həmin cəmiyyətin insanları öz ixtiyarlarını seçdikləri rəhbərə verirlər.

Bundan tamamilə fərqli olaraq İslam cəmiyyətində Allahın buyurduğu kimi, Onun tərəfindən təyin olunan rəhbəri qəbul edib onun rəhbərliyi altında yaşayırlar. Amma İslam dinini və İslam hakimiyyətini qəbul etməyənlərin özlərinə rəhbər seçmələri ilə bağlı yuxarıda qeyd olunan üçüncü yol onlar üçün həqiqətən də ən real və ən ağıllı yoldur.

Bu gün dünyanın beynəlxalq vəziyyəti belədir ki, İslam dinini qəbul etmiş və İslam qanunları çərçivəsində özünün dövlətini yaratmış bir cəmiyyət dünya ölkələri miqyasında azlıq təşkil edən cəmiyyət olsa da belə 98% səsvermə yolu ilə bu hakimiyyəti bəyənmiş və onu özləri üçün müəyyən etmişlər. Bu gün dünyada az da olmuş olsa hər halda belə bir cəmiyyət mövcuddur.

Bundan təxminən 60 il əvvəl dünyada bir dəstə cinayətkar insan nəhəng dövlətlərin himayəsi altında Fələstin adlı müsəlman

ölkəsinə soxularaq orada özlərinin qeyri-qanuni “dövlət”lərini yaratdılar. Dünyanın bütün böyük ölkələri, habelə beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də onlara bir söz deyən olmadı. Fələstin xalqı öz etiraz səsini qaldırsa da, bunun heç bir əhəmiyyəti olmadı. Çünki onların bu qeyri-qanuni hərəkətlərinə qarşı çıxan hər bir kəsi öldürərək adını da terrorist qoyurdular. Elə bir beynəlxalq qurum da yoxdur ki, bu işğalçılardan onlara şikayət edilsin. Dünyada hansı şuraya və ya hansı təşkilata şikayət olunursa, onlar da həmin qəsbkarları müdafiə edirlər. Səbəbi də bəllidir, çünki həmin şuralar və təşkilatların hamısı insanlar və ya ölkələr üçün öncədən düşünülərək yaradılmış tələlərdir. Onların nə etibarları, nə vicdanları, nə də şərəfləri vardır. Onlar özləri bu təşkilatları yaradıblar və özləri də həmin “şəbəkə”dən dünyanın mədəni xalqlarına qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə edirlər. Əgər birisi gedib onlara şikayət edirsə, belə çıxır ki, onların özlərindən özlərinə şikayət etmiş olur. Şikayət olunan həmin adamdır ki, işğalçıları o ölkəyə girməyə təşviq etmişdir. Belə olduqda onlar kimin şikayətinə baxacaqlar? Məktub yazılır baxmırlar, söz deyilir əhəmiyyət vermirlər, mitinqlər təşkil olunur vəclərinə də almırlar. Danışanın dilini kəsir, etiraz edəni öldürür və üstəlik adını da terrorist qoyurlar. Qondarma bir bayrağı işğal etdikləri torpağın ərazisində ucaldaraq istədikləri adamı terrorçu kimi qətlə yetirirlər. Bir nəfər də səsini çıxarıb deyə bilmir ki, əgər sən olmasan, dünyada terrorist də olmaz. Çünki ən böyük terrorist sən özünsən.

Ötən bu müddət ərzində Fələstində minlərlə südəmər körpə qətlə yetirilmişdir. Bir soruşan da yoxdur ki, bu körpələri öldürən kimdir? Dünyada öz qatı və vəhşi cinayətləri ilə tanınmış bu dövlətlər Əfqanıstanı və Pakistanı da xaraba qoyublar. Nəcəf və Kərbəla şəhərlərini işğal edəcəklərini də açıq-aşkar söylədilər. Amma onların bu cinayətlərinə qarşı heç bir kəs etiraz səsini qaldırmadı. Fələstin xalqı etiraz etdikdə isə onlara qarşı soyqırım törətdilər. Səbra, Şətila və Əlxəlildə nə qədər insanı qətlə yetirdilər. Dünyanın hər bir yanını bürümüş

bu canilər informasiya vasitələrini də elə bir vəziyyətə gətiriblər ki, kimsə səsini çıxara bilməsin. Bütün bunlara baxmayaraq, onların törətdikləri cinayətlər bütün dünyaya yayıldı. Onlar Qəzzada bu günədək adamları (müsəlmanları) öldürməkdə davam edirlər.

Bu cinayətkar şəbəkə cinayətlərini ört-basdır etmək üçün ötən 60 ildə nə qədər pullar xərcləyiblər, nə qədər təbliğat aparıblar. Danışıqlar yolu ilə razılığa gələ bilmədiklərini görüb pul vasitəsilə fələstinliləri sakitləşdirməyə çalışdılar. Hədə-qorxu gəldilər, yenə də bir faydası olmadı. Şayiə yaydılar ki, biz bu torpaqları pulla almışıq. Bu hiylələri də baş tutmadı. Bir xalqın öz əli ilə torpağını kiməsə satması həqiqətən də çox məntiqsiz bir iddiadır. Mümkündür ki, bir xalqın içindən bir-iki nəfər özünə məxsus olan torpağı yadelli bir adama satmış olsun. Bu o demək deyildir ki, sən gəlib bütöv bir xalqın torpağını qəsb etməlisən.

Nəhayət, dünyada İmam Xomeyni (r) kimi bir şəxsiyyət ramazan ayının axırncı cümə gününü Qüds günü elan edərək bütün müsəlmanlara bildirdi ki, Fələstin məsələsi bütün dünya müsəlmanlarının taleyüklü məsələsidir. Çünki Fələstin həm bir qrup müsəlmanların doğma torpağıdır, həm də bütün müsəlmanların birinci qibləsi də məhz buradadır. Buna görə də müsəlmanlar imkan verməməlidirlər ki, kimlərsə həmin torpaqları işğal edib özlərini dünyanın hakimi kimi göstərsinlər. Qüds günü elan olunan gündən bəri həmin cinayətkarların bütün cinayət və hiylələrinin üstü açıldı və onlar ifşa edildilər. Əgər Qüds günü elan olunmasaydı, Fələstin torpaqları tamamilə yerli xalqın əlindən çıxacaq və bütün cinayətlər də ört-basdır ediləcəkdə. Qüds gününün elan olunması ilə onların ötən 60 il müddətində törətdikləri cinayətlər faş edildi. Həmçinin sionistlərin işğalçı bir tayfa olduğu, eləcə də Qüdsün müsəlmanlara məxsusluğu bütün dünyaya bəlli oldu.

Bu cinayətkarlar sonralar İslam fırqə və məzhəbləri arasında ayrı-seçkilik yaratmağa cəhdlər göstərdilər, amma

bunun da bir faydasının olmadığını gördükdə hər bir fırqənin öz daxilində ixtilaflar salmağa başladılar. Onların məqsədi budur ki, müsəlmanları elə bir vəziyyətə salsınlar ki, onlar rahat oturub fikirləşməyə belə vaxt tapa bilməsinlər. Buna görə də əllərindən gələni əsirgəməirlər.

Təbii məsələdir ki, ağıllı insanlar heç bir vaxt onların bu hiylələrinə aldanmazlar. Heç bir ağıllı insan onların etdiyi cinayətləri dəstəkləməz. Əgər kimlərsə onların (işğalçıların) müdafiəsinə qalxsalar da belə, özləri çox gözəl bilirlər ki, haqq-ədalət kimin tərəfindədir. Məgər tarixdə belə halların az şahidi olmuşuqmu? Yezid İmam Hüseyni (ə) öldürtdükdən sonra başı xarab oldu. Kərbəla hadisəsini törətdikdən sonra başa düşdü ki, çox böyük bir cinayət törətmişdir. Bu hadisədən sonra peşman olmaq əvəzinə növbəti il Mədinədə Hərrə hadisəsini törətdi. On beş min nəfər Quran qarisini qətlə yetirdi. Daha bir il sonra isə Məkkəyə hücum edərək Kəbə evini yandırdı. Yezid üç il hakimiyyətdə olduğu zaman hər il bir böyük cinayət törətdi. Axırda elə havalanmışdı ki, gecələr yata bilmirdi. Bəzən Tahir Şamini Yezidin yanına aparırdılar ki, onun üçün nağıllar və ya hekayələr danışsın. Bax beləcə Yezid sakitləşib yuxuya gedirdi.

Bəzən oturduğu yerdə birdən əmr verirdi ki, ova hazırlaşsınlar. Ətrafında olanlar bilirdilər ki, ov mövsümü deyil, ancaq ona bir söz deyə bilmirdilər. Amma Yezid üçün fərqi yox idi. Başına düşdüyü vaxt deyirdi ki, ova çıxırıq. Yanındakı yaltaqlar da ona heç bir etiraz edib demirdilər ki, ov vaxtı deyil. Həm də kim canından bezmişdi ki, bu başı xaraba etiraz etsin. Buna görə də ov mövsümü olmasaydı da belə ona deyirdilər ki, Yezid sağ olsun, elə ov etməyin əsl vaxtıdır. Sonra atları, dəvələri hazırlayıb ova çıxırdılar. Axşama qədər heç bir ov edə bilməyib geri qayıdırdılar.

Məgər bu gün dünyada belə hallarla rastlaşmırıqmi? Bir zaman Qəddafi kimiləri ilə əl-ələ verib onunla müqavilələr imzalayırdılar. Amma qırx ildən sonra onun adını diktator

qoyub aradan götürdülər. Əgər diktator idisə, bəs nə üçün bu qırx il ərzində bunu demirdiniz? O, sizin seçkilərinizi öz camaatının pulu ilə təmin edərkən onun haqqında mənfi fikirlər söyləməirdiniz? Camaatının pullarını sizin ehtiyaclarınızı ödəmək üçün xərclədikdə onun başına sığal çəkirdiniz. Sizin təşkil etdiyiniz böyük konfranslara öz dəvəsi ilə gələrkən heç demirdiniz ki, onun başı xarab olub. Məgər bu hadisələri əlli il bundan sonra oxuyanlar deməyəcəklərmi ki, onun başı xarab imiş? Amma bu gün heç bir kəs səsini çıxarıb dillənmir.

Buna görə də bu gün müsəlmanlar ağıllı olmalı, bir-biri ilə qardaş kimi möhkəm birləşməlidirlər. Düşmənlərin və cinayətkarların heç bir sözünə inanmamalıdırlar. İslamın bütün fırqələri və məzhəbləri əl-ələ verib vəhdətdə yaşamalı, ixtilafa səbəb ola biləcək hər bir söz-söhbətlərdən uzaq durmalıdırlar. Arada gəzən aravuranların sözlərinə inanmamalıdırlar. Tarix boyu vəhdətdə yaşadıkları kimi, bu gün də öz aralarında daha artıq səmimiyyət və birlik yaratmalıdırlar. Hətta biz müsəlmanlar xristian dünyası ilə də mehriban və səmimi olmalıyıq ki, düşmənlər öz istədiklərinə nail ola bilməsinlər.

İmam Xomeyni (r) tərəfindən elan olunmuş Qüds günü gec-tez öz işini görəcək və təsirini göstərəcəkdir. Cinayətkarlar isə nə qədər cinayət törətmələrinə baxmayaraq, sonda mənfur niyyətləri ürəklərində qalacaqdır. İnşallah, on ikinci İmamımızın (ə.c) zühur etməsi ilə hər bir çətinlik aradan qalxacaqdır. Buna görə də zühurdan qabaq hər bir müsəlman öz vəzifəsinə layiqincə əməl etməlidir.

(70)

Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Hüseyniyyə.02.08.2013-cü il (26 ramazan 1434)

QÜDS GÜNÜ

(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلْاَوَّلِ بِلاَ اَوَّلٍ كَانَ قَبْلُهُ وَ اَلْآخِرِ بِلاَ
آخِرٍ يَكُونُ بَعْدُهُ الَّذِي قَصَرَتْ عَنْ رَوْيَتِهِ اَبْصَارُ النَّاطِرِينَ، وَ عَجَزَتْ عَنْ
نَعْيِهِ اَوْهَامُ اَلْوَاصِفِ . وَ اَلصَّلَاةُ وَ اَلسَّلَامُ عَلٰى عَبْدِهِ وَ رَسُوْلِهِ سَيِّدِ اَلْاَوَّلِ
وَ اَلْآخِرِينَ مُحَمَّدٍ وَ اَلِّهِ اَلْاُتَمَّةُ الطَّيِّبَةُ اَلْهَدَاةُ اَلْمُهَيِّدَةُ . سَيِّمًا بِقِيَّةِ اِلهِ فِي
اَلْاَرْضِ وَ اَللَّعْنَ عَلٰى اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ . اِلهِ قِيَامِ يَوْمِ الدِّينِ.
اَعُوْذُ بِاِلهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّحِيمِ. يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلّٰهِ وَ لِلرَّسُوْلِ
اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يَحْيِيْكُمْ

İslam dünyasında hər il mübarək ramazan ayının axırını cümə günü Beynəlxalq Qüds günü kimi qeyd olunur. Qüds günü 1979-cu ildə İran İslam inqilabının lideri İmam Xomeyninin təşəbbüsü ilə Fələstin xalqının azadlıq mübarizəsinə dəstək məqsədi ilə irəli sürülmüşdür. Bu gün İslam dünyasının azad, mübariz və mücahid insanları tərəfindən də qəbul olunmuşdur və bu günədək hər il Beynəlxalq Qüds günündə dünyanın hər bir yerində yaşayan müsəlmanların səsi Fələstin millətinin səsinə qoşulub ucalır. Buna görə də mübarək ramazan ayının axırını cümə günü Qüds günü kimi qeyd edilir.

Bu barədə bir neçə mətləbi diqqətinizə çatdırmaq istədim. Bu gün dünyada söz azadlığı mövcuddur və Allaha şükrlər olsun ki, hər bir kəs az-çox İnternet, qəzetlər və s. kimi informasiya vasitələrinin köməkliyi ilə dünyanın gediş- gəlişindən xəbərdardır.

Hamıya bəllidir ki, Qüds və Fələstin məsələsi 1948-ci ildən başlamışdır. Yəni təxminən 60 ildən çoxdur ki, bu məsələ davam edir. Qısaı belədir ki, bir ölkənin ərazisini həmin torpaqların yerli əhalisinin əlindən qopararaq qəsb etmişlər. Aydın məsələdir ki, İkinci Dünya müharibəsindən sonra dünyanın müxtəlif məntəqələrində yaşayan yəhudiləri bir məkanda yer-

ləşdirmək üçün onlar Fələstin torpaqlarını seçdilər və həmin əraziyə soxularaq orada özlərinin qondarma hakimiyyətlərini bərqərar etdilər. Halbuki Fələstin xalqı yəhudilərin bu torpaqlara köçürülməsinə qarşı öz haqq səsinə qaldırır və bunun əleyhinə idilər. Lakin qəsbkarlar yerli əhalinin etirazlarına heç bir əhəmiyyət verməyərək öz mənfur planlarını həyata keçirməkdə davam edirdilər. Yəni etiraz edən ərəblər öldürülür, səsinə çıxaranın dilini kəsir, onlarla müxalifətçilik edənləri zindana salırdılar. Yəhudilər uşaqlara və qocalara belə rəhm etməyərək onları qətlə yetirirdilər. Sionistlər məscidləri, xəstəxanaları, məktəbləri dağıdıb viran qoyurdular.

Bu canilər bir qrup yəhudini tamamilə qeyri-qanuni olaraq dünyanın bir ölkəsində yerləşdirmək üçün saysız-hesabsız günahsız insanların qanını tökdülər. İslam dünyasının ən mühüm və həssas bir nöqtəsində qondarma bir dövlət yaradaraq yavaş-yavaş həmin məkan başda Amerika olmaqla dünyanın böyük qüdrətlərinin hərbi və siyasi bazasına çevrildilər. Daha sonralar isə burada ürəkləri istəyəni həyata keçirmək üçün özlərinə münbit şərait yaratdılar.

Qüds məscidi müsəlmanların birinci qibləsidir. Heç bir kəsin ixtiyarı yoxdur ki, həm o məscidi, həm də oradakı müqəddəs məkanları dağıdıb xaraba qoysun. Bütün bunlara baxmayaraq, bu işğalçı cinayətkarlar məscidləri dağıdıb minlərlə insanı namaz üstündə qətl etdilər. Səbra və Şətilada baş verən hadisələr mənfur sionist rejiminin iç üzünü açıb göstərdi. Əlxəlil və başqa şəhərlərdə törədilən cinayətlər də unudulmamışdır.

Mübarək ramazan ayının axırncı cümə günü Fələstin xalqının dünyanın tərəqqipərvər və sivil ölkələrindən istəyi və umduğu nədir? Onların istəyi və sözləri bundan ibarətdir ki, Fələstin tamamilə bu mənfur və murdar işğalçılardan təmizlənməlidir. Yəni bu ölkənin ərazisi bütünlüklə Fələstinlilərin torpaqlarıdır. İkincisi isə budur ki, başqa xalqlar kimi, Fələstin xalqı da öz taleyini özü müəyyən etməlidir. Bu, bütün dünyada

qəbul olunmuş bir normadır və təbii məsələdir ki, hər bir xalq kimi, Fələstin xalqının da belə bir haqqı tanınmalıdır.

Fələstin xalqının sözlərindən biri də bütün dünya müsəlmanlarıdır. Onlar başqa ölkələrdən və millətlərdən heç bir şey ummurlar. Sadəcə olaraq müsəlmanlardan bu işdə onlara yardım etmələrini istəyirlər. Əgər hansısa müsəlman ölkəsi onlara kömək edə bilmirsə, heç olmasa düşmənlərlə əlbir olmasın.

Qərb ölkələrinə gəldikdə isə, Fələstin xalqının onlara deyiləsi sözləri budur: “Sizin iki yolunuz var. Biri budur ki, uzun müddət ərzində törətdiyiniz bu qədər cinayət və zorakılıqlardan əl çəkib günahlarınızı boynunuza alın və geri çəkilin. İkincisi isə budur ki, əgər bunu etməsəniz, müsəlmanlardan hər gün daha ağır zərbələr almağı gözlünüzün qarşısına gətirin. Bu iki yoldan başqa heç bir yolunuz yoxdur. Əgər siz Fələstin xalqını dünyaya terrorçu kimi tanıtdırmaq istəyirsinizsə, bəs onda siz özünüz kimsiniz? Bütün dünyada terroru və terrorçuluğu siz yaymısınız. Özünüz terrorla məşğul olursunuz və həm də guya terrorçuluqla mübarizə aparırsınız.”

Bunu da bilsinlər ki, bir gün Fələstin xalqının və dünya müsəlmanlarının iradəsi onların belini qıracaqdır. Onların istəkləri ürəklərində qalacaq və heç bir şeyə nail ola bilməyəcəklər. Artıq bütün dünya da bunların cani və cinayətkar olduğunu aydın şəkildə görməkdədir. Bu quldurların törətdiyi cinayətlər isə onlara çox ağır başa gələcək.

Allah-təaladan diləyimiz budur ki, işğal olunmuş Fələstin torpaqları, Qüds məscidi və Qarabağ torpağı tezliklə mənfur işğalçıların əlindən azad olsun. Amin!

(71)

Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi.
02.08.2013-cü il (26 ramazan 1434)

QÜDS GÜNÜ

(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)

(“Bəqərə” surəsinin 185-ci ayəsi)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَهُوَ الْمَعْدُ . أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّحِيمِ . شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ

Bir qədər əvvəl qeyd etdik ki, mübarək ramazan ayı Quranda adı çəkilən yeganə aydır. Ramazan ayının əhəmiyyət və əzəmətindəndir ki, Allah-təala müqəddəs Qurani-kərimi məhz bu ayda nazil etmişdir. “Bəqərə” surəsinin 185-ci ayəsində belə buyurulur:

–Ramazan ayı insanların bələdçisi, aşkar hidayət dəlillərinə malik və (haqq ilə batili bir-birindən) ayıran Quranın nazil olduğu bir aydır.

Bu ayədə işlənmiş məchul «أُنْزِلَ» – “nazil olmuşdur” kəlməsində bir neçə sual ortaya çıxır. Birincisi, nazil edən kimliyi, ikincisi, nəyin nazil olunması, üçüncüsü, kimə nazil olması və nəhayət, dördüncüsü, nə üçün nazil olmasıdır.

Nazil edən Səməd olan Allahdır. Səmədiyyət Allahın ən mühüm ləqəb və sifətlərindən biridir. Belə ki, bu sifəti “Tövhid” (“İxlas”) surəsində bəyan edilmişdir. “Səməd” kəlməsi çox böyük bir məzmun və mənaya malikdir. Lüğətdə və hədislərdə “Səməd” kəlməsinin izahı verilmişdir. Belə ki, onda heç bir boşluq olmayana “Səməd” deyilir. Yaranan hər bir şeydə boşluq tapmaq mümkündür. Alimlər yazırlar ki, hətta yaranmış ən kiçik varlıq və məxluqun içində də boşluq vardır. Nüvə aləmdə olan ən kiçik varlıqlardan biridir. Hətta o da parçalandıqda içində boşluq olduğu müəyyən olunmuşdur. Beləcə, hər hansı bir şeydə boşluq varsa, ona səməd deyilməz.

–Səməd odur ki, onda zərrə qədər də olsun boşluq yoxdur.

–Səməd ona deyilir ki, hamı Onun dərgahına üz tuturlar.

–Ondan üstün bir varlığın olmadığı ən üstün kəsə “Səməd” deyilir.

Bu xüsusiyyətlər yalnız Allahda olduğu üçün Ona Səməd deyilir. Bu, Allah- təalanın ən gözəl tərifi ki, “İxlas” surəsində bəyan edilmişdir.

Beləliklə, məlum oldu ki, nazil edən Səməd olan Allahdır. Bəs, Allah nə nazil etmişdir? Ramazan ayında nazil olan nədir? Cavab aydındır ki, Quran kitabıdır. Belə ki, bu kitabda da zərrə qədər boşluq olmadığı üçün o da Səməddir. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur:

مَا مِنْ حَرْفٍ مِنَ حُرُوفِ الْقُرْآنِ إِلَّا وَلَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَعْنَى

–Quranın sözlərində elə bir söz yoxdur ki, onun yetmiş min mənası olmasın.

Əgər bir kitabın hər bir kəlməsinin yetmiş min mənası varsa, belə bir kitabda necə boşluq ola bilər?

Digər bir hədisdə isə belə buyrulur:

مَنْ أَرَادَ عِلْمَ الْأَوَّلِ وَالْآخِرِينَ فَلْيَتَوَرَّ الْقُرْآنَ

–Kim elmin əvvəlini və axırını görmək istəyirsə, Qurana müraciət etsin.

Deməli, iki sualın cavabını bildik ki, nazil edən Allah, nazil olunan isə Qurandır. Üçüncü sual budur ki, bu Quran kimə nazil olmuşdur? Bu sualın cavabı da hamıya aydındır ki, Quran əziz İslam Peyğəmbərinə (s) nazil olub. O həzrət özü barədə belə buyurmuşdur:

أَدِينِي رَبِّي وَأَحْسَن تَأْدِيبِي

–Allah məni gözəl şəkildə ədəbləndirdi.

أَدِينِي رَبِّي بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ

–Allah məni məkarimül-əxlaqla ədəbləndirdi.

Allah-təala “İsmi-əzəm” elmini Həzrət Peyğəmbərimizə (s) öyrətmişdir. Allah- təala “Bəqərə” surəsinin 31-ci ayəsində belə buyurur:

وعلم آدم الأسماء كلها

–Və bütün adları Adəmə öyrətdi.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “İsmi-əzəm yetmiş üç hərfdir. Allah onların iyirmi beşini Adəmə, hamısını isə mənə öyrətmişdir.”

Deməli, Həzrət Peyğəmbərdə (s) də heç bir boşluq yoxdur. Quranda hər şey olduğu kimi, Həzrət Peyğəmbərin (s) vücudunda da vardır.

Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) təlim-tərbiyə verdikdən sonra qiymətini də Özü verdi. Belə ki, “Qələm” surəsinin 4-cü ayəsində buyurulur:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

–Həqiqətən, sən (bütün əxlaqi fəzilətlərin cəm olduğu) böyük bir əxlaq maliksən.

Görəsən, Həzrət Peyğəmbər (s) bu məqama necə nail olmuşdur ki, Allah-təala onu belə bir təriflə təltif edir? Cavab budur ki, ağıl və bəndəçiliyi onu bu məqama yüksəltmişdir. Təkcə bəndəçiliklə insan hansısa məqama yetişə bilməz. Əgər zikr və təsbihlə bir məqama nail olmaq mümkün olsaydı, o zaman ağaclar, daşlar və digər varlıqlar da gərək yüksək məqama çıxsınlar. Çünki yerdə və göylərdə hər nə varsa hamısı Allaha zikr edir. Amma buna bəndəçilik deyilmir. Bəndəçilik odur ki, ağılla yanaşı olsun. Buna görə də ağıl və bəndəçilik nəticədə İslam Peyğəmbərini (s) səmədiyyət məqamına çatdırmışdı. Allah-təala onu meraca apardı. Bu, bir növ Allahın ona xüsusi qonaqlığı idi. Allah-təala ondan soruşdu: “Sənə ikram etmək istəyirəm. Səni nəylə şərəfləndirirəm?” (Yəni Məndən nə istəsən, onu da alacaqsan.) Həzrət Peyğəmbər (s) belə ərz etdi: “İlahi, məni Özünə bir bəndə və qul kimi bağla.”

Qeyd olunduğu kimi, dördüncü sual bu idi ki, Quran nə üçün və kimin üçün nazil olmuşdur? Bu sualın cavabı da tamamilə aydındır ki, Allah-təala Quranı insanlar üçün nazil etmişdir. Allah Özü, Kitabı və Peyğəmbəri (s) səməd olduğu

kimi, istəyir ki, bəndələri də səmədiyyətə doğru hərəkət etsinlər. Yəni Allah insanları səməd olmağa dəvət edir. Sual oluna bilər ki, insan necə səməd ola bilər? Cavab belədir ki, möminin qəlbi Allahın ərşidir. Allahın iki evi vardır. Biri Kəbə evi, ikincisi isə möminin qəlbidir. Adətən, insanlar öz evlərində iki otaq ayırırlar. Bir otağı özləri üçün, bir otağı da qonaq üçün. Kəbə evi Allahın qonaqları üçündür. Allah ora gələn qonaqlarını heç vaxt əliboş yola salmaz. Amma Özünün xüsusi evi də var ki, bu da möminlərin qəlbidir.

قَالَ الصَّادِقُ (ع): الْقَلْبُ حَرَمٌ أَوْ لَا تَدْخُلُ حَرَمَ الْغَيْرِ.

–İmam Sadiq (ə) buyurur: “Qəlb Allahın evidir. Allahdan başqasının ora daxil olmasına icazə vermə.”

Beləliklə, əgər insan qəlbinə Allahdan başqasına daxil olmağa icazə verməsə, həmin insan səməd olacaq.

Günlərin birində Musa Peyğəmbər (ə) Allahla münacat edərkən soruşdu: “İlahi, camaat arasında “comərd” sözünü tez-tez eşidirəm. Bu sözün mənası nədir?” Allah-təala onun cavabında buyurdu: “Ey Musa, Mən səni yaradarkən bir ruh vermişəm. O ruhu sənə verəndə pak-pakizə, təmiz və şəffaf idi. Bir gün sən o ruhu Mənə qaytaracaqsan. Comərdlik odur ki, həmin ruhu Məndən aldığın kimi, Özümə qaytarasan. Əgər onu mənə təmiz və nur içində qaytara bildinsə, deməli comərd adamsan.”

Odur ki, Allah-təala Həzrət Peyğəmbəri (s) vasitəsilə bizim üçün Quran nazil etmişdir və istəyi də budur ki, Onun bizə verdiyi pak və təmiz ruhu olduğu kimi Ona qaytaraq.

(72)

Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Ədalət və zülm
Hüseyniyyə.25.07.2014-cü il (28 ramazan 1435)

QÜDS GÜNÜ

(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)

Ədalət və zülm

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلْاَوَّلِ لَا اَوَّلَ كَانَ قَبْلَهُ وَ اَلْاٰخِرِ لَا
اٰخِرَ يَكُوْنُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصْرَتْ عَنْ رَوْيَتِهِ اَبْصَارُ النَّاظِرِيْنَ، وَ عَجَزَتْ عَنْ
نَعْيِهِ اَوْهَامُ اَلْوَاصِفِ . وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى عَبْدِهِ وَرَسُوْلِهِ سَيِّدِ اَلْاَوَّلِ
وَ اَلْاٰخِرِيْنَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ اَلْاَتْمَةُ الطَّيِّبَةِ اَلْهَدَاةُ اَلْمُهْدِيَّةُ . سَيِّمًا بِقِيَّةِ اِلهِ فِي
اَلْاَرْضِ وَاللَّعْنُ عَلٰى اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ . اَللّٰهُمَّ عَجِّلْ قَرْجَهُمْ وَانصُرْ شِيعَتَهُمْ
وَاهْلِكَ اَعْدَائَهُمْ مِنْ اَلْاَوَّلِ وَ اَلْاٰخِرِيْنَ. اَمَّ رَبُّ الْعَالَمِ .
اَعُوْذُ بِاِلهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّحِيْمِ. اِنَّمَا السَّبِيْلُ عَلٰى الَّذِيْنَ يَظْلُمُوْنَ النَّاسَ
وَيَبْغُوْنَ فِي اَلْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ

–Cəza ancaq insanlara (haqsız yerə) zülm edənlərə, yer üzündə fitnə-fəsad törədənlərə verilir. Məhz belələrini ağırli əzab gözləyir!

Mübarək ramazan ayının axıncı cümə günü Qüds günü elan olunmuşdur. İslam dünyasının işğal olunmuş bütün torpaqlarının hamısı müsəlmanlar tərəfindən məhkum olunmalıdır. Dünyanın hər yerində hər bir təcavüzkar başqa bir xalqın torpağını işğal edərsə, bu işğal məhkum edilməli, işğalçılar isə cinayətkar, təcavüzkar və xəyanətkar kimi pislənməlidirlər. Xüsusilə Qarabağ və Fələstin torpaqları, Qəzza və Qüds məscidi bu gün işğal altında olan müsəlman torpaqlarıdır. Ona görə də mübarək ramazan ayının sonuncu cümə günü dünya müsəlmanlarının vəhdət və birliyinin əlaməti olaraq mərhum İmam Xomeyninin təşəbbüsü ilə hər bir yerdə yaşayan müsəlmanlar işğalçı qüvvələrin əleyhinə öz etiraz səslərini qaldırırlar.

Bu barədə söhbətimizi davam etdirmək üçün öncə Quranın bir ayəsi ilə sözə başlayaraq həmin ayəni qısaca şərh etmək və bir müqəddiməni diqqətinizə çatdırmaq istədim.

Ədalət kəlməsi müqəddəs bir kəlmədir və elə bir insan tapılmaz ki, onun bu sözdən xoşu gəlməsin. Həmçinin dünyada elə bir insan tapılmaz ki, zülm sözündən acığı gəlməsin. Hamı zülmə nifrət edir. Buna görə də bütün tarix boyu ədalətli insanlar həmişə sevilmiş və zalım insanlara qarşı isə həmişə nifrət edilmişdir.

Alimlər ədaləti əsasən iki qismə ayırırlar. Birinci qisim Allahın ədalətidir. Allahın yaradılışda olan ədaləti təkvini, hidayətdə olan ədaləti təşrii və qiyamətdə olan ədaləti isə cəzadır. Əlbəttə, bunların hər biri barədə geniş bəhs etmək olar, lakin hazırkı mövzumuzdan kənar məsələlər olduğundan üstündən keçirik. Ədalətin ikinci qisminə gəldikdə isə, bu, insanlara aiddir. İnsanlarda da ədalət iki hissəyə bölünür. Bir hissəsi insanların fərdi hallarına aiddir. Yəni hər bir insan fərdi halda ədalətə riayət etməlidir. Məsələn, fərdi ədalət odur ki, insan Allaha zülm etməsin. Allaha zülm etmək insanın öz əleyhinədir. “Loğman” surəsinin 13-cü ayəsində belə buyrulur:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

– (Ya Rəsulum!) Yadında olsun ki, bir zaman Loğman öz oğluna nəsihət edərək belə demişdi: “Oğlum! Allaha şərikin qoşma. Doğrudan da, Allaha şərikin qoşmaq böyük zülmüdür!”

İkincisi isə budur ki, insan özünə də zülm etməməlidir. İnsanın günah, cinayət, xəyanət və qanunsuzluq törətməsi də özünə zülm etməsidir. Namaz qılmırsa, özünə zülm edir. Oruc tutmırsa, özünə zülm edir. Yalan danışmaqla, başqasını təhqir etməklə, haram yeməklə özünə zülm edib cəhənnəmin qapısını öz üzünə açır. “Fətir” surəsinin 32-ci ayəsində belə insanların özlərinə zülm etmələri barədə buyrulur:

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ

–Sonra Biz bu kitabı bəndələrimizdən (sonuncu ümmət və İslam əhli olaraq) seçdiklərimizə miras verdik. Onlardan bəzisi (ümmətin günahkarları) özünə zülm edər.

İnsanlara aid olan ədalətin ikinci hissəsi isə ictimai ədalətdir. Kim başqalarının hüquqlarına riayət etməsə, haqqını ödəməsə, deməli zülm etmişdir. Zümlərin içərisində ən pis hal ictimai zülmüdür. Odur ki, Allah-təala “Şura” surəsinin 42-ci ayəsində belə buyurur:

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

–Cəza ancaq insanlara (haqsız yerə) zülm edənlərə, yer üzündə fitnə-fəsad törədənlərə verilir. Məhz belələrini ağırılı əzab gözləyir!

Ənəs ibn Malik deyir: “Həzrət Peyğəmbər (s) bu ayənin izahında belə buyurdu:

بَيْنَ النَّبِيِّ وَالْعَبْدِ سَبْعُ عِقَابٍ، أَهْوَنُهَا الْمَوْتُ، قَالَ أَنَسٌ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَمَا أَصْعَبُهَا؟ قَالَ: الْوُثُوفُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ إِذَا تَعَلَّقَ الْمَظْلُومُونَ بِالظَّالِمِ .

–Cənnətlə bəndə arasında yeddi mərhələ (çətin an) vardır ki, ən asanı ölümdür. Soruşdum: “Ya Rəsulallah, bəs onlardan ən çətini hansıdır?” Peyğəmbər (s) buyurdu: “Ən çətini qiyamət günü məzlumların Allah qarşısında haqlarını tələb etmək üçün zalımların yaxasından yapışacaqları mərhələdir.”

Dünyada qüdrət və vəzifəyə çatan, əllərinə silah keçən, cibləri pulla dolan, hər şeyə imkan tapan, eləcə də öz qüdrətlərindən, silahlarından, vəzifələrindən, qələm və pullarından istifadə edərək camaatın haqqını tapdalayıb onlarla öz istədikləri kimi rəftar edənlərin qiyamət günündə ən pis və acınacaqlı mərhələsi zülm

etdikləri insanların Allah qarşısında onların yaxasından tutub haqlarını tələb etdikləri mərhələ olacaq.

İkinci mətləb bundan ibarətdir ki, insanlar tarix boyu ədalətsizliklə həyat sürməyin mümkün olmadığını gördülər. Bunun üçün də düşünməyə başladılar ki, hansı işləri görməklə insanlar cəmiyyətdə ədalət yarada bilərlər. Beləcə, onlar müxtəlif fikirlər və nəzəriyyələr irəli sürməyə başladılar. Bəziləri dedilər ki, ədalətli bir qanun işləyib hazırlamaq lazımdır ki, hamı həmin qanuna əməl etsin. Bu nəzəriyyənin əsas səbəbkarı Əflatun idi. Bir qrup insan da onun bu nəzəriyyəsini müdafiə etdilər. Beləliklə bu qərara gəldilər ki, hər bir məmləkətdə ədalətli qanun olarsa və hər bir kəs də bu qanuna riayət edərsə, insanların hüquqları pozulmaz. Bəziləri isə dedilər ki, təkcə qanun olsa, o zaman insanlar qanunu istədikləri tərəfə yönəldəcəklər. Buna görə də ədalətin insanlar arasında bərpası üçün hakimiyyətdə də adil insanlar olmalıdır. Bu nəzəriyyə isə Əflatunun şagirdi Ərəstuna məxsus idi. Ərəstunun bu fikrini də bir qrup insan dəstəklədi. Beləliklə düşündülər ki, əgər adil insan hakimiyyətdə olsa, hər bir şeyə riayət olunar.

Əlbəttə, bu nəzəriyyələrin hər biri barədə kifayət qədər bəhs etmək olar, lakin burada qısaca olaraq bunları diqqətinizə çatdırmaq istədim. Amma İslam dini həm Əflatunun, həm də Ərəstunun nəzəriyyəsini təsdiqləməklə yanaşı, eyni zamanda bunların da yetərli olmadığını bildirdi. Çünki bunlarla yanaşı, üçüncü bir şey də lazımdır. Əvvəla, insanlara həm dəqiq qanunlar lazımdır, həm də insanı yaradan Allah-təala bu qanunları müəyyən etməlidir. Əgər insanlar özbaşına bu qanunları müəyyənləşdirsələr, hərəsi öz istədiyi kimi qanun hazırlayacaq. İkincisi isə ədalətli və məsum insanlar (peyğəmbərlər və onların vəsiləri kimi) rəhbərlik edib cəmiyyəti idarə etməlidirlər. Üçüncüsü də insanların özləri də daim hərəkətdə olmalı və çalışmalıdırlar. Peyğəmbərlər gətirdikləri qanuna yalnız özləri əməl etməklə işlər öz həllini tapmayacaq. Gərək insanlar da bu

qanunlara tabe olub hərəkət etsinlər. “Rəd” surəsinin 11-ci ayəsində oxuyuruq:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغۡيِرُ مَا يۡقُومُ حَتَّىٰ يَغۡيِرُوا مَا أَنۡفُسِهِمۡ

–Hər hansı bir tayfa öz tövrünü dəyişmədikcə, Allah da onun tövrünü dəyişməz.

Yəni insanlar özləri öz hallarını dəyişməlidirlər. Əgər insan oturub gözləsə ki, kimsə onun barəsində düşünəcək, rəhm edəcək və yaxud onun qapısını döyüb haqqını ona qaytaracaqlar, xeyr, belə olmayacaqdır. Gərək haqqı tapdalanan qalxıb öz haqqını tələb etsin və alsın. Haqqı tapdalanan təbiidir ki, haqqını tələb etməlidir. Deməli, cəmiyyətdə ədalətin yaranması üçün birincisi ədalətli qanunlar, ikincisi ədalətli rəhbər və üçüncüsü camaatın hərəkəti və fəallığı lazımdır.

Qanunlara gəldikdə isə, Allah-təala insanlara Qurandan istifadə etməyi təkid edir. Düzdür, Quran qanunlar kitabı yox, hidayət kitabıdır. Amma istifadə etmək üçün onda hər bir şey vardır. Məsələn, atanın övladla, kişinin həyat yoldaşı ilə, qonşunun qonşu ilə necə rəftar etməsi və bütün digər məsələlər haqda Quranda lazımi təlimatlar bəyan edilmişdir. Quran elə bir kitabdır ki, yaşdan quruyadək hər bir şey onda vardır. Qanun axtarmaq üçün başqa yerə getməyə də ehtiyac yoxdur.

Rəhbərlik və başçılıq məsələsinə gəldikdə isə, Allah-təala peyğəmbər və məsum imamları rəhbər təyin etmişdir. Buna görə də kim Allahın müəyyən etdiyi rəhbərləri bir kənara qoyub öz bildiyi kimi hərəkət etsə, bəlaya düşər olar və bəladan xilas olmaq üçün etdiyi duaları da müstəcab olmaz. Elə bir rəhbər və imam ki, aləmdə misli-bərabəri yox idi. Elə bir imam ki, bütün aləmi ona versələr, yenə də kiməsə zərər qədər belə zülm etməz. Həzrət Əli (ə) özü də belə buyurmuşdur:

وَإِذَا أُعْطِيَ الْقَالَيمُ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ أَفْلاكِهَا، عَلِيٌّ أَنْ أُعْصِيَ
فِي نَمْلَةٍ أَسْلُبَهَا جِلْبَ شَعْرَةٍ مَا فَعَلْتَهُ، وَإِنْ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي لِأَهْوَنُ مِنْ وَرْقَةٍ
فِي قِمِّ جَرَادَةٍ تَقْضُمُهَا، مَا لِعَلِّي وَلِنَعِيمٍ يَفْنِي، وَلِذِهِ لَا تَبْقَى!

–Allaha and olsun, əgər yeddi iqlimi onların göylərinin altında olan bütün şeylərlə birlikdə mənə versələr və istəsələr ki, bir qarışqanın ağzından arpanın qabığı çıxarmaqla Allaha itaətsizlik edim, etmərəm. Həqiqətən, sizin dünyanız mənim yanımda çəyirtgənin ağzında çeynədiyi yarpaqdan da ucuz və dəyərsizdir. Əlinin əldən çıxan nemətlə və qalmayacaq ləzzətlə nə işi?

Təbii məsələdir ki, hər bir rəhbər və başçı mikrofon önündə durarkən öz ədalətliyiindən və ədalət tərəfdarı olmasından danışır. Amma iş tək cəzlə bitmir və rəhbərin dediyi sözlərə əməl etməsi daha əhəmiyyətlidir. Sözlərin dəyəri də əməldən asılıdır. Həzrət Əli (ə) dediyi bütün sözləri əməli surətdə də həyata keçirirdi.

Həzrət Əlinin (ə) xəlifə olduğu zaman zirehi itmişdi. Bir müddətdən sonra bazarda həmin zirehi bir məsihinin yanında görüb buyurur: “Bu zireh mənim zirehimdir.” Məsihi deyir: “Xeyr, bu, mənim zirehimdir.” Həzrət Əli (ə) onu qazinin yanına aparır və iddia edir ki, həmin zireh onundur. Deyir ki, onu kiməsə satmamışam və heç kimə də bağışlamamışam. İndi isə onu bu kişinin yanında tapmışam.” Qazi məsihiyə deyir: “Xəlifə öz iddiasını bildirdi, sən nə deyirsən?” O deyir: “Bu zireh mənimdir.”

Qazi Həzrət Əliyə (ə) üzünü tutub deyir: “Sən iddiaçısan və bu şəxs də inkar edir. Odur ki, sən öz iddianı sübut etmək üçün şahid gətirməlisən.”

Həzrət Əli (ə) buyurur: “Qazi düz deyir. İndi mən şahid gətirməliyəm, amma şahidim yoxdur.”

Qazi iddiaçının şahidi olmadığından məsihinin xeyrinə hökm çıxarır. Məsihi özü də yaxşı bilirdi ki, zireh kimindir.

Ancaq baxıb görür ki, müsəlmanların xəlifəsi məhkəmədə şahid gətirə bilmədiyindən, onun xeyrinə hökm çıxartdılar. Öz-özünə təəccüblənir ki, məhkəmədə Əlinin (ə) yox, onun xeyrinə hökm çıxarıldı. Odur ki, deyir: “Bu cür hökumət və bu cür ədalətli rəftar adi bir insanın rəftarı deyil. Bu, peyğəmbərlərin hökumətidəndir.” Sonra məsihi etiraf edir ki, zireh Həzrət Əlinindir (ə). Bununla da həmin məsihi İslam dinini qəbul edib müsəlman olur və deyir: “Ya Əli, şəhadət verirəm ki, sən Allahın vəlisisən.”

Həzrət Əlinin (ə) həyatına diqqət yetirdikdə bundan da mükəmməl nümunələrə rast gəlirik. Görkəmli alimlər o həzrətin ədaləti barədə yüzlərlə kitab yazmış və saatlarla onun haqqında söhbətlər etmişlər. Bütün dünya onun ədalətinə heyran qalır.

Bəhsimizin üçüncü mətləbi isə insanların keçmiş tarixdəki və indiki vəziyyəti barədədir. Tarix boyu insanlar həm peyğəmbərləri və həm də onların gətirdikləri kitabları bir kənara qoyaraq onlara qarşı hörmətsizlik ediblər. Bəziləri dedilər ki, biz nə peyğəmbərləri qəbul edirik, nə də onların kitablarını. Bəziləri isə dedilər ki, biz dini qəbul edirik, amma öz istədiyimiz kimi ona əməl edəcəyik. Cəmiyyəti idarə etmək üçün səmavi kitablardakı qanunlardan deyil, özümüzün hazırladığımız qanunlardan istifadə edəcəyik.

Beləcə, özləri üçün hökumətlər yaradıb qanunların işlənilməsi üçün hazırlanmasını da onların ixtiyarına buraxdılar. Bəzi ölkələr özləri üçün müəyyən qanunlar işləyib hazırladıqdan sonra elə həmin qanunlardan da istifadə edərək insanların başına min bir oyun açdılar. Daha sonra isə dünya ölkələrinin bir-biri ilə qarşılıqlı münasibətlərini tənzimləmək məqsədilə beynəlxalq qanunlar işləyib hazırlamağa başladılar. İkinci Dünya müharibəsindən sonra fikirləşib belə bir qənaətə gəldilər ki, hər ölkədən bir nümayəndənin iştirakı ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) adlı bir qurum yaratsınlar. Beləcə, hər ölkədən bir nümayəndə olmaqla BMT-nin şurasını yaradıb qanunları

işləyib hazırlamağa başladılar. Həmin qanunların işlənilib hazırlanması prosesində onlar bir neçə nüansı əsas kimi qəbul etdilər.

Həmin əsaslardan biri budur ki, dünyaya gələn hər bir insanın yaşamaq hüququ vardır. Yaşamaq haqqını insandan almaq olmaz. Yəni insan özünü müdafiə edə bilər. Biri ona qarşı hücum etdikdə özünü müdafiə etmək üçün onu öldürə bilər. Həmçinin özünü müdafiə etmək üçün başqalarından kömək ala bilər. Başqaları da onu müdafiə etmək üçün yardım göstərə bilər. Həm də radio, televiziya, mətbuat və digər informasiya vasitələrindən istifadə edib səsini dünyaya çatdıra bilər.

İkinci əsas budur ki, hamı dünyaya gələn bir insanı ağıllı və şüurlu tanımalıdır. İnsan ağıl və şüuruna görə dünyada olan dəfinə, xəzinə, yeraltı və yerüstü sərvətlərdən istifadə edə bilər. Heç kəsin də ixtiyarı yoxdur ki, insanın bu sərvətlərdən istifadəsinin qarşısını alsın. Həmçinin kimsə bu sərvətləri mənimsəyib başqalarının onlardan istifadəsini qadağan edə bilməz.

Üçüncü əsas budur ki, hər bir kəs dünya qanunları çərçivəsində ticarətlə məşğul ola bilər. Heç bir kəsin ticarətdə monopoliya yaradıb başqalarını ticarətdən məhrum etməyə ixtiyarı yoxdur.

Dördüncü əsas isə budur ki, irqindən, dilindən və milliyyətindən asılı olmayaraq, hər bir insan bu yazılan qanunların qarşısında bərabər hüquqa malikdirlər.

Beləcə, BMT-də işlənilib hazırlanmış qanunlar bütün dünyaya elan olundu. Sonra isə həmin qanunların icrası və müzakirəsi üçün təşkilatda ayrı-ayrı adamlara müəyyən vəzifələr tapşırıldı. Lakin bəziləri öz vəzifələrindən sui-istifadə edərək onlara tapşırılan işləri mənimsədilər. Məsələn, elə bil ki, bir nəfər dünyasını dəyişib. Onun yas mərasimi üçün bir nəfərə ona qüsl verməyi, bir nəfərə qəbir qazdırmağı, bir nəfərə məşin tutmağı, bir nəfərə çadır qurmağı, bir nəfərə halva bişirməyi

tapşırırlar. Hamısı öz işinin öhdəsindən gəlir, lakin halva bişirtirən əliboş qayıdır. Ondan “halva hardadır?” – deyə soruşduqda belə cavab verir ki, bu işi mənə tapşırıbmışdınız, mən də bişirib özüm yedim. BMT-nin qəbul etdiyi qanunların icrasında da bəziləri həmin halvanı yeyənə bənzəyir...

Onlar Suriya və İraqla bağlı çoxsaylı xəbərlərin yayıldığını görüb oradakı cinayətlərini insanların yadından çıxartmaq və insanların fikrini yayındırmaq üçün Qəzza məsələsini yenidən ortalığa atdılar. Belə ki, Qəzzada mədəniyyət mərkəzlərini, məscidləri, abidələri, idarələri, xəstəxanaları və məktəblərin hamısını bombardman etməyə başladılar. Qarşılarına məqsəd qoydular ki, qocaları, qadınları, uşaqları, ora gələn Qızıl Aypara cəmiyyətinin üzvlərini, mətbuat işçilərini vursunlar. Digər tərəfdən də suyu, işığı, qazı insanların üzünə kəsib, humanitar yardım gələn yolları bağladılar. Kərbəlada bir dəfə Fərat çayının qarşısını kəsdi. Tarix boyu insanlar suyun qarşısını alanları, insanları susuz qoyanları qınayaraq onlara öz nifrətlərini bildirmişlər. Bu gün dünyanın ən şərəfsiz və pozğun insanları daha dəhşətli cinayətlər törədirlər, amma bütün bunları gözləri ilə görən Yer kürəsinin insanları susurlar.

Əvvəllər bir cinayət törətdikdə çalışırdılar ki, özləri onu ört-basdır etsinlər. Məsələn, vaxtilə mülki və yaşayış evlərini, yaxud xəstəxanaları bombalayanda deyirdilər ki, biz hərbiçiləri vurmaq istəyirdik, səhvən yaşayış evlərini vurmuşuq. Amma bu gün açıq şəkildə deyirlər ki, məscidləri də, məktəbləri də, xəstəxanaları da bombardman edəcəyik. Uşaqları da, qocaları da, qadınları da qıracağıq. Heç bir kəsin də bizə qarşı çıxmağa, yaxud etiraz etməyə ixtiyarı yoxdur. Əgər kimsə də bizə desə ki, nə üçün bu işləri görürsünüz, onlara cavab verməyəcəyik. Bütün bu cinayətləri törədəcəyik və kiməsə də məhəl qoymayacağıq.

Onlar öz mənfur məqsədlərinə çatmaq üçün eyni zamanda müsəlmanların arasında ixtilaf yaratmağa başladılar. Şiəni sünniyə, sünnini də şiəyə qarşı qoymaq istəyirlər. Xüsusilə

onlarca telekanal açıb sünnilərin adından səhərdən axşama kimi şiələrin əleyhinə danışirlar. Həmçinin guya şiələrə məxsus onlarca telekanal təşkil edib yenə də səhərdən axşama qədər sünnilərin əleyhinə verilişlər verməklə araya ixtilaf salmaq istəyirlər. Bütün bu kanallar da Amerikanın maliyyə dəstəyi ilə fəaliyyət göstərir.

Həmçinin qondarma din alimlərinin dili ilə tarixdə ən cinayətkar insanların vermədikləri fətvaları verdirirlər. Halbuki elə fətvaların tarixdə heç bir analoqu olmamışdır. Onlardan biri də “cihad nikahı” və yaxud “inqilabi nikah” fətvası idi. Min dörd yüz il müvəqqəti əqd (siğə) əleyhinə danışanlar bu gün belə bir fətvalar verirlər. Hələ bundan daha pis və çirkin fətvalar verməkdən belə çəkinmirlər. Onların ən böyük arzusu müsəlmanların arasında ixtilaf yaratmaqdır.

Hətta sünnilərin və şiələrin öz daxillərində də belə ixtilaflar salmaq üçün pullar xərcləyirlər. Belə ki, bir müctəhidin müqəllidi digər müctəhidin müqəllidinə deyir ki, mənim təqlid etdiyim müctəhid sənin alimindən daha elmlidir. Halbuki onlar anlamırlar ki, Amerika heç bir müctəhidin olmasını istəmir. Sadəcə olaraq araya söz atırlar və bəzi savadsız müsəlmanlar da onların bu sözlərinə aldanırlar və kimə xidmət etdiklərini heç özləri də bilmirlər.

Bu gün Qəzzada və digər işğal olunmuş müsəlman ölkələrində vəziyyət həqiqətən də çox acınacaqlıdır. Bir ana bədəni tikə-tikə olmuş körpəsinin cəsədini əlində tutub “Ey müsəlmanlar!” – deyə fəryad edir. Təəssüflər olsun ki, düşmənlər müsəlmanların laqeydliyindən və aralarında olan ixtilaflardan istifadə edib cinayətlərini davam etdirirlər. Buna görə də müsəlmanların arasında müxtəlif ixtilafların yaradılması onların ən ümdə işləridir. Amma heç də belə olmayacaq. Gec-tez məzlum zülm əlindən cana doyacaq, ayılacaq və axırda həmin zalımlar və onları himayə edənlər daha pis vəziyyətə düşəcəklər.

(73)

Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi.
25.07.2014-cü il (28 ramazan 1435)

QÜDS GÜNÜ

(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَوْجَدَ الْوَجْدَ وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَيَّ
وَإِقْفِ مَوَاقِفَ الشُّهُودِ وَ عَلَى آلِهِ أُمْنَاءِ الْمَعْبُودِ

Mübarək ramazan ayı ən müqəddəs aylardan biridir. Ramazan ayı adı Quranda çəkilən yeganə aydır. Ümumiyyətlə, bütün səmavi kitablar, xüsusilə Quran mübarək ramazan ayında nazil olmuşdur. “Bəqərə” surəsinin 185-ci ayəsində belə oxuyuruq:

شهر رمضان الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

–Ramazan ayı elə bir aydır ki, Quran onda (həmin ayda) nazil olmuşdur.

Ümumiyyətlə, səmavi kitablar (o cümlədən Quran), din və peyğəmbərlər insanları hidayət etmək üçün göndərilib. Peyğəmbərlər gətirdikləri kitabların bütün sözlərini insanlara çatdırmış və əməli surətdə də bunu göstərmişlər. Eyni zamanda peyğəmbərlər Allahın insanlara mərhəmətidir. Onlar bütün insanlara, hətta heyvanlara qarşı belə rəhmli və mərhəmətli olmuşlar.

Günlərin birində İsa Peyğəmbər (ə) həvariləri ilə səyahətə çıxmışdı. Bir gölün kənarından keçərkən o həzrət öz çörək payını suya atdı. Həvarilər soruşdular: “Ey Allahın peyğəmbəri, nə üçün öz çörək payını suya atdın.” İsa Peyğəmbər (ə) buyurdu: “Suda bir neçə canlı gördüm və istədim ki, öz yemək payımı onlara verim.”

Həzrət İsa Peyğəmbər (ə) moizə edərkən belə deyərdi: “Xoş o kəslərin halına ki, insanlar arasında sülh və əmin-amanlıq yaradırlar. Qiyamət günündə belələri müqərrəb insanlardır.”

Həzrət Musa Peyğəmbər (ə) də belə bir insan idi. O qədər mərhəmətli idi ki, hətta heç bir heyvanı belə incitməzdi. Bir gün o, Allahla münacat edərkən Allah-təala ondan soruşdu: “Ya Musa, bilirsənmi səni nə üçün Özümə həmsöhbət və peyğəmbər seçdim?” Musa (ə) ərz etdi: “Yox, Allahım, bilmirəm.” Allah-təala buyurdu: “Bir zamanlar Şüeybin (ə) qoyunlarını otarırdın. Günlərin

birində bir quzu sürüdən ayrılıb qaçmağa başladı. Sən də onu tutmaq üçün ardınca qaçdın. Quzu qaçdı, sən qaçdın və çox çətinliklə də olsa onu tuta bildin. Tutduqdan sonra qəzəblənmədin və onunla mehriban rəftar etdin. Dedin ki, ey Allahın heyvanı, özünü də zəhmətə saldın, mənə də. Sonra da onu boynuna alaraq aparıb sürüyə qatdın. Sənin həтта heyvanlara qarşı belə mərhəmətli olmağın ona gətirib çıxardı ki, səni Özümə həmsöhbət etdim və peyğəmbər seçdim.” (Yəni heyvanlara qarşı belə mehriban olan bir adam təbiidir ki, insanlara qarşı da mehriban olar. Bu səbəbdən də Allah-təala onu insanlar üçün peyğəmbər təyin etdi.)

İslam Peyğəmbərinə (s) gəldikdə isə, o həzrət aləmlərə rəhmət olaraq göndərilmişdir. Allah-təala “Ənbiya” surəsinin 107-ci ayəsində İslam Peyğəmbərinə (s) xitab edərək belə buyurur:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِ

–(Ya Məhəmməd!) Biz səni aləmdəkilər üçün yalnız bir rəhmət olaraq göndərmişik.

Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbərliyə məbus olduqdan sonra bütün ümməti və möminləri bir-birinə qardaş etdi. Necə ki, Allah-təala “Hucurat” surəsinin 10-cu ayəsində buyurur:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوِيكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

–Həqiqətən, bütün möminlər bir-biriləri ilə qardaşdırlar. Buna görə də (bütün ixtilaflarda) qardaşınız olan iki şəxsin və ya iki dəstənin arasını düzəldin. Allahdan qorxun, bəlkə rəhm olundunuz.

İslam Peyğəmbəri (s) bu ayənin bariz nümunəsidir ki, insanları əməli surətdə bir-birinə qardaş etdi. Ayişə xanım deyir:

ما شيع رسول الله (ص) ثلاثة متواليه ولو شينا لشيعة ولكنه كان يؤثر

على نفسه

–Allah Rəsulunun üç gün ardıcıl olaraq doyunca yemək yediyini görmədim. Əgər istəsəydi, doyunca yeyə bilərdi. Lakin başqalarını özündən üstün tutardı. (Öz payını başqalarına verərdi.)

Görürük ki, Həzrət Peyğəmbər (s) gətirdiyi ehkamlara və buyurduğu sözlərə hamıdan əvvəl özü əməl edərdi.

Tarix boyu müsəlmanlar da Həzrət Peyğəmbəri (s) özlərinə örnək bilərək o həzrətin yolu ilə getməyə çalışmışlar. Əhli-sünnə və şia olmasından asılı olmayaraq, tarix boyu müsəlmanların necə mehriban və qardaş kimi rəftar etdiklərinin şahidi oluruq. Məsələn, tarixdən bir nümunəni diqqətinizə çatdırıram.

Şia əqidəsinə mənsub olan Hüşam ibn Həkəm İmam Sadiqin (ə) səhabələrindən biri idi. Abdullah ibn Yezid isə əbaziyyə əqidəsində olan bir şəxs idi. Əbaziyyə əqidəsinə mənsub olanlar birinci və ikinci xəlifədən savayı başqa heç bir kəsi qəbul etmirdilər. Onlar Osmanın və Əlinin (ə) xəlifəliyini və rəhbərliyini qəbul etməmələri barədə qərar qəbul etmişdilər.

Hüşam və Abdullah bir mağazada şərik olaraq işləyirdilər. Bəzən əyləşib elmi və əqidə məsələləri ilə bağlı mübahisələr edirdilər. Mübahisə bitdikdən sonra yenə də iki qardaş kimi öz işləri ilə məşğul olurdular. Onların hərəsinin də öz şagird və tərəfdarları var idi. Bəzən gəlib onlardan şəriət məsələləri və yaxud dinin digər məsələləri ilə bağlı suallar belə verirdilər. Maraqlısı budur ki, bəzi vaxtlar Abdullah mağazada olmadıqda onun şagirdlərindən birisi hansısa bir məsələni soruşmaq üçün ora gəldikdə Hüşam onu qarşılayıb Abdullahın əqidəsinə müvafiq cavab verərdi. Bəzən də Hüşam orada olmadıqda onun tərəfdarlarından kimsə gəlib sual verdikdə Abdullah həmin adama Hüşamın adından və onun əqidəsinə uyğun cavab verib yola salardı.

Günlərin birində Abdullah ibn Yezid mağazada yox idi. Hüşam ibn Həkəm orada tək işləyirdi. Bir nəfər gəlib Abdullahı soruşdu. Hüşam dedi: “O yoxdur, bir azdan gələr. Onunla nə işin var?” Həmin şəxs dedi: “Ondan bir məsələni soruşmağa gəlmişdim.” Hüşam dedi: “Soruş, mən sənə cavab verərəm.” Həmin şəxs onu maraqlandıran məsələni soruşduqda Hüşam ona Abdullahın əqidəsinə uyğun tərzdə cavab verib yola saldı.

Hazırkı dövrdə də həqiqi sünnilər və şiələr bir-biri ilə qardaş kimi rəftar edirlər. Bəzən dini və şəri məsələləri bir-birindən soruşurlar. Amma siyasi bir məsələ ortaya çıxdıqda bu artıq təkcə şiə və sünnilərin məsələsi yox, bütün dünyaya aid olan bir məsələyə çevrilir. Hər bir kəsin bu barədə öz fikir və düşüncələrini deməyə haqqı vardır. Məsələn, Doktor Qustave Le Bon Fransanın görkəmli alimlərindən biriydi. O, həm də tarixçi olmuşdur. 1841-ci ildə anadan olmuş və 90 il ömür sürərək 1931-ci ildə dünyasını dəyişmişdir. O, “İslam və ərəb sivilizasiyası” kitabında həmin doxsan ilin nəticəsi olaraq bütün dünyaya və xüsusilə Qərb dünyasına xitabən maraqlı və diqqətçəkən bir fikir yazmışdır: “Camaat, insaniyyətə kömək edin! Bilin ki, bu dünyada texnologiya inkişaf etdikcə əxlaq və insanlıq bir o qədər zəifləyir və geri düşür.”

Təəssüflər olsun ki, həmin fransız alimin dediyi sözlər artıq bu günün reallığıdır. Bu gün insanlar bir heyvana dəyər və qiymət verdikləri halda, minlərlə insanın vəhşicəsinə öldürüldüyünü görüb susurlar. Təzadə bir bax, vaxtilə Avropa ölkələrinin birində bir qəzet dərc olunmuşdu. Həmin qəzetin səhifəsində bir zibil qutusu və qutunun içinə atılmış pişik şəkli verilmişdi. Həmin şəklın üstündə isə belə yazılmışdı: “Ey dünya, baxın görün insanlar nə qədər əxlaqsız və mərhəmətsiz olublar ki, heyvana qarşı belə rəftar edirlər.”

Bir pişiyin zibil qutusuna atılmasına görə həmin ölkədə aləmi bir-birinə qatmışdılar. Bəs bu gün İraqda və digər müsəlman ölkələrində körpə uşaqları diri-diri torpaq altına atdıqlarını, insanları rəhmsizcəsinə qətlə yetirdiklərini görüb nə üçün danışmırlar. Haradadır, bircə pişiyə görə aləmi bir-birinə qatan avropalılar?

Bu gün Fələstində, Qəzzada insanların soyqırımı elə bir həddə gəlib çatıb ki, az qalır Səbra və Şətilada törədilən soyqırım və cinayətlər yaddan çıxsın. Cahillik və nadanlıq elə bir həddə gəlib çatıb ki, İsrailin baş naziri açıq şəkildə çıxış edərək deyir ki, biz Qəzzada məktəbləri, idarələri,

xəstəxanaları, mədəniyyət ocaqlarını, məscidləri və bütün məntəqələrin hamısını bombardman edəcəyik. Qadınları da, uşaqları da, qocaları da öldürəcəyik. Hətta oraya humanitar yardım göndərənlərin və Qızıl Aypara cəmiyyətinin üzvlərinin də qarşısını alacağıq. Heç kəsin də ixtiyarı yoxdur ki, bizə bu barədə sual versin. Əgər kimsə “nə üçün belə edirsiniz?” – deyə soruşsa, ona cavab verilməyəcək.

Belələrinə nə ad vermək olar? Əgər desələr ki, Musa Peyğəmbərin (ə) qövmüdür, bu, doğru deyil. Əgər desələr ki, onları himayədarlıq edənlər İsa Peyğəmbərin (ə) ardıcıllarıdır, yenə də doğru deyil. Əgər desələr ki, cinayətkar və qatil İŞİD-i yaradanlar müsəlmanlardır, yenə də doğru deyil. Əgər onlara kimsə insan desə, bu da düz deyil. Çünki insanlıqda heç bir vaxt belə qəddarlıq və cinayətkarlıq ola bilməz. Onları cinayətkarlıq, zorakılıq, qəddarlıq və qatillikdən başqa heç bir şey maraqlandırmır.

(74)

*Zilqədə və zilhəccə aylarının fəzilətləri
ilə bağlı xütbə
Hüseyniyyə.30.10.2009-cu il (23 zilqədə 1431)*

ZILQƏDƏ VƏ ZILHƏCCƏ AYLARININ FƏZİLƏTLƏRİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بِلَا أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ وَالْآخِرِ بِلَا
آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ الَّذِي قَصَرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ أَبْصَارُ النَّاطِرِينَ، وَعَجَزَتْ عَنْ
نَعْيِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ سَيِّدِ الْأَوَّلِ
وَالْآخِرِينَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَتْمَةِ الطَّيِّبَةِ الْهَدَاةِ الْمُهَيْدِ. سَيِّمًا بَقِيَّةَ الْآخِرِينَ فِي
الْأَرْضِ وَاللَّعْنُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ. اللَّهُمَّ عَجِّلْ قَرَجَهُمْ وَأَنْصِرْ شِيعَتَهُمْ
وَأَهْلِكَ أَعْدَائَهُمْ مِنَ الْأَوَّلِ وَالْآخِرِينَ. آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

Zilqədə və zilhəccə ayları İslam tarixində çox böyük əhəmiyyətə malik olan aylardır. Zilqədə ayının 1-i İmam Museyi Kazimin (ə) qızı Həzrət Xanım Məsumənin (s.ə), 11-i isə İmam Rzanın (ə) mövlud günüdür. İki doğum günü arasındakı bu on günə kəramət günləri deyilir.

Allah-təala zilqədə ayını bütövlükdə Həzrət Musaya (ə) bəxş edərək bu otuz günü onun üçün xüsusi münacat və ibadət günləri təyin etmişdir. Bununla yanaşı, zilhəccə ayının 10 gününü də həmin günlərə əlavə edərək 40 gecəlik ibadət günləri müəyyən olunmuşdur. “Əraf” surəsinin 142-ci ayəsində oxuyuruq:

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثَ لَيَالٍ وَاتَّمَمْنَاهَا عَشْرَ قِمَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعَةَ لَيَالٍ

–Və Musa ilə otuz gecə (və gündüz ibadət) vədə(si) qoyduq və onu daha on gecə ilə kamilləşdirdik. Beləliklə, onun Rəbbinin qoyduğu vədə qırx gecə ilə sona çatdı.

Bu qırx gecənin 30 günü zilqədə ayı, 10 gecə isə zilhəccə ayının əvvəlidir. Yəni zilqədə ayının 1-dən Qurban bayramı gününədək 40 gündür. Bu qırx günə isə “Ərbəini-Kəlimiyyə” deyilir. “Kəlimiyyə” Həzrət Musaya (ə) işarədir ki, “Kəlimullah”, “Musayi kəlim” və “Allahla danışan” ləqəbləri ilə məşhurdur. Bu qırx günün xüsusi fəziləti barədə kitablarda

müfəssəl şəkildə yazılmışdır. Sözügedən qırx gündə xüsusi bir nuraniyyət vardır ki, insanlar həmin nuraniyyətdən istifadə edərək mənəviyyat aləmində yüksək mərhələlərə nail ola bilərlər. Din alimləri bu qırx günə xüsusi diqqət yetirərək həmin günlərdə ibadətlə məşğul olurlar.

Qeyd olunan 40 günün son on günü, yəni zilhəccə ayının ilk on günlüyü “əyyamin-məlumat” adlandırılmışdır ki, xüsusi fəzilət və nuraniyyətə malik olan günlər hesab olunur. Allah-təala “Həcc” surəsinin 28-ci ayəsində belə buyurur:

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ تَكُونُوا مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ

–Nəticədə öz (dünya və axirət) mənfəətlərinin bir hissəsini müşahidə etsinlər və müəyyən günlərdə Allahın onların ruzisi etmiş olduğu heyvanlar(ı – dəvə, inək və qoyunu qurban kəsərkən onların başı) üzərində Onun adını çəksinlər. Beləliklə, ondan özünüz də yeyin, çox ehtiyac içində olan yoxsula da yedin.

Hədislərdə də bu on günün fəzilətləri barədə açıqlama verilmişdir. Zilhəccə ayının ilk on günlüyündə ehsan etməyin fəziləti daha üstündür. Yaxşı olar ki, insan fəqir, yoxsullar, möhtaclara ehsan və maddi yardım edərkən bu on günün ərzində etsin. Belə ki, bu iş heç kəsin xəbəri olmadan xəlvət şəkildə görülsün. Bu əməlin fəzilət və savabının nə qədər çox olduğunu Allahdan savayı başqa heç bir kəs bilmir.

Həmçinin, bu on günün doqquz gününü oruc tutmağın o qədər çox savabı vardır ki, onu da Allahdan savayı başqa kimsə bilmir. Zilhəccə ayının 10-u Qurban bayramı olduğu üçün həmin gün oruc tutmaq haramdır. Buna görə də bu ayın 1-dən 9-dək oruc tutmaq müstəhəbdir. Kim 1 gün, kim 2 gün, kim daha çox oruc tutsa, o qədər də savab əldə edə bilər. Lakin 9 gün oruc tutub Qurban bayramı günü bayram etsə, hədislərdə nəql olunur ki, Allah-təala qiyamət günü onun dünyada yaşadığı bütün günlərini oruc tutmuş kimi hesab edər.

Zilhəccə ayının ilk on gecəsi üçün hər gün şam və xiftən namazları arasında iki rükət müstəhəb namaz təyin olunmuşdur. Bu namaz sübh namazı kimi iki rükətdən ibarətdir. Hər iki rükətdə “Həmd” və “İxlas” surələri oxunur, “İxlas” surəsindən sonra “Əraf” surəsinin 142-ci ayəsi oxunur.¹ Sonra ruku və səcdələrə olduğu kimi riayət olunur.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, hər kim zilhəccə ayının ilk on günlüyündə şam və xiftən namazlarının arasında bu namazı qılsa, həcc ziyarətində olan hacıların savabına şərik olar. (Yəni Allah-təala həccə gedən insanların savabı qədər həmin şəxsə də savab yazar.)

Ərəfə günü, zilhəccə ayının 9-cu günü Qurban bayramının axşamıdır. Bu günün də xüsusi şərəfət, üstünlük və nuraniyyəti vardır. Ərəfə günü üçün (“Ərəfə” duası, oruc tutmaq kimi) bir neçə xüsusi əməl də qeyd olunmuşdur ki, kitablardan bu barədə lazımi məlumatları əldə etmək olar. Həmçinin “Cəmalül-üsbu”, “Biharül-ənvar” və “Məfatihul-cinan” kitablarında Qurban bayramının axşamı üçün xüsusi müstəhəb bir namaz da qeyd edilmişdir. Bu namaz bir az uzun vaxt apara bilər, amma hər kim bu namazı qılsa, çox böyük savab əldə edəcəkdir. Bu namazın qılınma qaydası belədir:

–Sübh namazı kimi iki rükətdən ibarətdir. Birinci rükətdə “Həmd” surəsi deyilərkən “iyyakə nəbudu və iyyakə nəstəin” ayəsini 100 dəfə təkrarlamalı, sonra surəni “Vələzzalin”ə kimi tamamlamalı, bundan sonra 200 dəfə “İxlas” surəsi oxunmalıdır. İkinci rükət də eynilə bu cür davam edir. Namazın salamlarını

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثًا أَنَّمِنَّا هَٰئِهِ عَشْرَ قَنَمٍ يَبْقَاتُ رِيهِ أَرْبَعٌ لَّيْلَةٌ وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي¹
وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

Musa ilə otuz gecə (oruc tutub dua edəcəyi, bunun müqabilində ona Tövrəni nazil edəcəyimiz və özü ilə danışacağımız) barədə vədələşdik, sonra ona daha bir on gün də əlavə etdik. Beləliklə, Rəbbinin (ibadət üçün) təyin etdiyi müddət tam qırx gecə (gündüz) oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Sən tayfam içində mənim xəlifəm ol, (camaatı) islah etməyə çalış və (yer üzündə) fitnə-fəsad törədənlərin yolu ilə getmə!”

deyib tamamladıqdan sonra 70 dəfə “la hövlə vəla qüvvətə illa billahil əliyyil-əzim” deyilir. Sonra alını səcdəyə qoyub 200 dəfə “Ya Rəbbi” kəlməsi zikr olunmalıdır.

Bu namazı qılıb qurtardıqdan sonra insan Allahdan bayramlıq hədiyyəsi olaraq hər nə istəsə, ala bilər.

(75)

Zilhəccə ayı ilə bağlı xütbə
(Allahın rizayət və məhəbbəti)
Hüseyniyyə.01.12.2006-cı il (11 zılqədə 1427)

ZİLHƏCCƏ AYI

(Allahın rizayət və məhəbbəti)

(“Bəqərə” surəsinin 207-ci ayəsi)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَلْحَمْدُ لِـ رَبِّ الْعَالَمِ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى وَالْيَقِـ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى اَشْرَفِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ حَسْبُنَا وَحِيبُ اِلٰهِ
الْعَالَمِ اَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِيْنَ وَلَا سِيْمَا بِقِيَّةِ
اِـ فِى الْاَرْضِ وَالْعَنِ الدَّائِمِ عَلٰى اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ مِنْ الْاَنِّ اِـ قِيَامِ يَوْمِ
الدين.

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ. وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ اِتِّغَاءَ مَرْضَاتِ
اللّٰهِ وَاللّٰهُ رَؤُوفٌ بِالْءِبَادِ

Müqəddəs kitabımız olan Qurani-kərimin “Bəqərə” surəsinin 207-ci ayəsində mühüm bir mətləb bəyan olunub. Bu bəhsimizdə həmin ayə barədə qısaca da olsa söz açıb şərh etmək istərdim. Allah-təala bu mübarək ayədə belə buyurur:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ اِتِّغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ رَؤُوفٌ بِالْءِبَادِ

–İnsanlardan eləsi də var ki, Allahın razılığı üçün öz canını satır. Allah bəndələrə qarşı çox şəfqətli və mehribandır.

Sələbi əhli-sünnənin təfsir alimlərindən biridir. O, eləcə də başqa təfsir alimləri öz kitablarında bu ayənin kimin barəsində nazil olması haqda söz açmışlar. Bu ayənin kimin barəsində nazil olması haqda fikir firqəsindən asılı olmayaraq bütün alimlər tərəfindən qəbul edilir.

Yazırlar ki, bu ayə İslam Peyğəmbəri (s) Məkkədən Mədinəyə hicrət edən gecəsi nazil olmuşdur. Müşriklər öz aralarında müzakirə aparıb Həzrət Peyğəmbər (s) üçün sui-qəsd planı hazırlamışdılar. Belə ki, hər qəbilədən bir nəfər təyin edib gecələrin birində Həzrət Peyğəmbərin (s) evinə basqın edərək o həzrəti öldürmək niyyətində idilər. Cənab Cəbrayıl (ə) Həzrət Peyğəmbəri (s) onların bu planlarından xəbərdar etdi. Həzrət

Peyğəmbər (s) Həzrət Əliyə (ə) buyurdu ki, həmin gecə onun yatağında yatıb, üstünə də onun həmişə yatarkən üstünə çəkdiyi yaşıl parçanı salsın. Beləcə, müşriklər də Həzrət Peyğəmbərin (s) öz yatağında olduğunu təsəvvür etsinlər və həmin gecə Həzrət Peyğəmbər (s) şəhərdən çıxsın. Həzrət Əli (ə) öz canını Həzrət Peyğəmbərin (s) canı ilə dəyişməyə razılıq verib qorxusuz-hürküsz o həzrətin yatağında yatdı və həmin yaşıl parçanı da üstünə çəkdi. Bununla da o, Həzrət Peyğəmbərin (s) əvəzində özünün öldürülməsinə razı oldu. Həzrət Peyğəmbər (s) həmin gecə şəhərdən çıxaraq Mədinəyə tərəf hərəkət etdi.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, o gecə Allah-təala Cəbrayılı (ə) və Mikayılı (ə) bir-birinə qardaş edib buyurdu: “Belə qərara gəlmişəm ki, ikinizdən birinizin ömrü çox olsun. Hansınız ömrünü digərinə verməyə razıdır?” Mələklər susdular və heç biri ömrünü digərinə verməyə razılıq vermədi. Allah-təala buyurdu: “İndi ki, bu işə razı olmadınız, yer üzünə enin. Mən yer üzündə Peyğəmbərlə (s) Əlini (ə) bir-birinə qardaş etmişəm. Bir qardaş öz ömrünü digər qardaşa qurban verib. İkiniz də yerə enib Əlini (ə) bu gecə bütün bələlərdən qorumalısınız.”

Hər iki mələk yerə nazil oldu. Cəbrayıl (ə) o həzrətin baş tərəfində, Mikayıl (ə) isə ayaq tərəfində dayandı. Sonra Cəbrayıl (ə) səslənərək dedi: “Ya Əli, səni təbrik edirik. Allah-təala mələklərin arasında sənin vücudunla fəxr edir.”

Bu hadisə baş verən zaman Allah-təala “Bəqərə” surəsinin 207-ci ayəsini Həzrət Əliyə (ə) hörmət xatirinə nazil etdi.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ

–İnsanlardan eləsi də var ki, Allahın razılığı üçün öz canını satır. Allah bəndələrə qarşı çox şəfqətli və mehribandır.

Bu ayənin belə bir hadisə ilə əlaqədar nazil olmasına baxmayaraq, onda insanlar üçün də nümunə götürüləcək və dərs alınacaq önəmli mətləb vardır. Həmin mətləb insanın Allaha olan eşq və məhəbbəti barəsindədir. Qəlbində Allaha məhəbbət bəsləyən kəslər həmişə Onun razılığı üçün çalışmışlar. Onları

Allahın razılığından başqa heç bir şey maraqlandırmır. Allahın rizayət və razılığına gəldikdə isə, onun muzd və mükafatı bütün mükafatlardan daha üstündür.

Məhəbbətin səbəbləri

Ümumiyyətlə, Allahın insanların qəlbində qərar tutduğu məhəbbət əvəzolunmaz bir nemətdir. Bəzi insanlar qəlblərini yalnız Allahın məhəbbəti ilə doldurmuşlar. Buna görə də belə insanlar Allah yolunda hər şeydən keçməyə razıdrlar. Onlar Allahın razılığını qazanmaq üçün həyatlarında olan hər bir şeyi verməyə həmişə hazırırlar.

Alimlər bu məhəbbətin səbəbinin bir çox şeylərlə bağlı olduğunu qeyd etmişlər. Sual oluna bilər ki, əgər insanın qəlbində məhəbbət varsa, onda insanlar nəyi sevirlər? Həmin səbəblərdən beşini diqqətinizə çatdırmaq istədim.

1. Birinci səbəb budur ki, insan özünü hər şeydən artıq sevir. Çünki insan öz-özünü hamıdan yaxşı tanıyır. Özünü hər şeydən çox tanıdığı üçün özünü hər şeydən çox sevir. İnsanın özünü sevməsini hamı qəbul edir. Alimlər də məhəbbəti qisimlərə böldükdə birincisi bunu qeyd edirlər ki, insan hər şeydən çox özünü sevir.

2. İkincisi budur ki, insanlar həyatda ləzzət aldıkları şeyləri də sevirlər. Hər insan hansı bir insandan maddi və mənəvi ləzzət ala bilirsə, onu da sevir. Ümumiyyətlə, insan ləzzətləri sevdiyi üçün kimdən və nədən ləzzət alırsa, onu da sevir. Məhz bu məsələyə görə ki, insanlar ailə qurduqdan sonra bir-birindən ləzzət aldığı üçün bir-birini sevirlər. Yaxud iki dost bir-birindən mənəvi ləzzət aldığından bir-birini sevirlər. Həmçinin insanın tamlı, yağlı, şirin və s. kimi yeməkləri sevməsi də onlardan ləzzət almasına görədir. Heç bir kəs acı dərmanları sevmir. Dərmanın nəticəsi müsbət olsa da belə, acı olduğu üçün heç kəs onu sevmir. Məcburiyyət qarşısında dərmandan istifadə etməsinə baxmayaraq, onu yenə də sevmir. O cümlədən libas və paltarlardan da ləzzət aldığı üçün insan onları da sevir. Deməli, insan zövq aldığı hər bir şeyi sevir.

3. Məhəbbət və sevginin üçüncü səbəbi budur ki, insan bütövlükdə ehsan və yaxşılıqları sevir. Yəni insana ehsan və yaxşılıq edildikdə, o yaxşılığı sevdiyi üçün yaxşılıq edəni də sevir. Belə bir deyim vardır: “İnsan ehsan və yaxşılıqların quludur.”

4. Dördüncü səbəbi insanların ruhlarının bir-birinə bağlılığı və əlaqəsi ilə əlaqədardır. Buna görə də bəzi insanlar bir-birini sevirlər. Psixologiya alimləri də bu barədə kifayət qədər kitab yazmışlar. Həmçinin hədislərdə də bu məsələyə işarə olunmuşdur. Belə ki, bəzən insan başqa bir insanı birinci dəfə gördükdə ondan acığı gəlir. Bəzən də bir insanı ilk dəfə gördükdə ondan xoşu gəlir və ürəyinə yatır. Sanki ruhu onun ruhu ilə ünsiyyətdədir. Həzrət Peyğəmbər (s) bu barədə belə buyurmuşdur:

الأرواح جنود مجندة ، فما تعارف منها ائتلف ، و ما تناكر منها الله اختلف.

–Ruhlar toplanmış qoşun kimidir. Bir-biri ilə Allaha xatir tanış olanlar bir yerə toplaşirlar. Allaha xatir tanış olmayanlar bir-birindən ayrılırlar.

Yəni insanların ruhları ruhlar aləmində bir-biri ilə tanış olsalar, bədənləri də yer üzündə rastlaşarkən bir-birini sevirlər. Əgər ruhlar aləmində görüşərkən bir-birindən acığı gələrsə, yer üzündə bədənləri görüşdükdə də bir-birindən acığı gələr.

Bu məsələ sübut olunmuş bir məsələdir. Buna görə də alimlər deyirlər ki, bəzən məhəbbətin səbəblərindən biri də budur.

5. Beşinci səbəbi isə hər bir yaradanın öz yaratdığını sevməsidir. Həm yaradan yaratdığını, həm də yaranan yaradanını sevir. Ata ilə övladın, ana ilə övladın bir-birinə olan məhəbbəti də bu səbəblə bağlıdır. Kimliyindən asılı olmayaraq hər bir kəs öz övladını sevir. Hətta heyvanlarda da bu xüsusiyyət var. Qədimdə belə bir məsəl deyərdilər: “Əgər ata balasını sevirsə, öz sülbündən gəldiyinə görə sevir.” Həmçinin ana da övladını öz bətnindən dünyaya gəldiyinə görə sevir. Dünyaya gələn uşaq da bilir ki, həmin atanın belindən və həmin ananın bətnindən dünyaya gəlmişdir. Buna görə də uşaq

heç kəsi ata-anasından çox sevmir. Uşaq böyüdükdən sonra əgər onunla valideynləri arasında məhəbbət telləri qırılsa, bunun səbəbi başqa məsələlərdir. Həmçinin valideynin övladına qarşı məhəbbəti qırılsa, başqa məsələlər buna səbəb olur. Necə ki, bir zaman atalar öz övladlarını diri-diri öldürürdülər. Çünki başqa bir səbəb bu amilin qarşısını almışdı. Həmin səbəb də o dövrün çirkin mədəniyyəti idi. Yəni o dövrdə belə bir mədəniyyət var idi ki, kimin qız övladı dünyaya gəlsəydi, onu özü üçün üzüqaralıq hesab edirdi. Qız övladını özlərinə ayıb və abırsızlıq bildikləri üçün onları diri-diri torpağa gömürdülər. Çünki abır da insanın sevdiyi amillərdən biridir. Abır insanın fitrətində olan hisslərdəndir. Bəzən abır hissi məhəbbət hissini üstələdiyindən bu kimi işlərə əl atırdılar.

İnsanla Allah arasındakı məhəbbətə gəldikdə isə, bu, həm yaradanın yaratdığına, həm yaradılanın yaradanına olan məhəbbəti əsasında və həm də digər sadalanan məhəbbətlər də buraya daxildir. Yuxarıda qeyd olunan ayədə və indi qeyd edəcəyimiz ayədə bu məhəbbət dərəcə etibarilə fərqlənir. “Tövbə” surəsinin 111-ci ayəsində belə oxuyuruq:

إِن اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنْ لَّهُمْ اٰثَرٌ

–Həqiqətən, Allah möminlərin canlarını və mallarını onlardan cənnətin onların olması bahasına alıb.

Ayədəki bu alverdə qiymət və dəyər cənnətdir. Yəni Allah möminlərdən canlarını və mallarını alaraq onlara cənnəti verir. Bu məhəbbət insanla Allah arasında olan ən aşağı məhəbbətdir. Çünki insan cənnəti özünə görə istəyir. Səbəbi də budur ki, cənnətdə ləzzət var. Qeyd olundu ki, məhəbbətin səbəblərindən biri də ləzzətdir. Ləzzətə görə insanda nəfs vardır. Bu nəfsaniyyət də qiymətin aşağı düşməsinə səbəb olur. Odur ki, canlarını və mallarını Allaha satanların qiyməti cənnətdir.

Ən yuxarı dərəcədə dayanan insanlar isə Allahla cənnətə görə alver etmirlər. Bu insanlar canlarını və mallarını Allah yolunda qurban verirlər, amma bu, cənnətin qarşılığında deyil.

Onların ibadəti sırf Allahın məhəbbətinə görədir. Necə ki, Həzrət Əli (ə) Allahla münacat edərkən belə deyərdi: “İlahi, mən Sənə cənnətə getməyə və ya cəhənnəm qorxusuna görə ibadət etmirəm. Mən Səni ibadətə layiq bildiyim üçün ibadət edirəm.”

Büsr Hafi İmam Sadiqin (ə) yaxın səhabələrindən biri idi. O deyir: “Bir gün Bağdadda bazardan keçirdim. Gördüm ki, bir dəstə insan oraya toplaşmış. Soruşdum ki, orada nə baş verib? Dedilər: “Bir nəfəri cəzalandırmaq üçün ona şallaq vururlar.” Mən ora yaxınlaşdıqda gördüm ki, bir cavan oğlanı yerə yığıb şallaqlayırlar. Ona min şallaq vurdular. Təəccüblüsü bu idi ki, ona bu qədər şallaq vurulmasına baxmayaraq, bircə dəfə də olsa səsinə çıxarmadı. Hətta bircə dəfə də olsa ah belə çəkmədi. Sanki həmin şallaqlar bu adama dəymirdi. Onu cəzalandırırdıqdan sonra zindana apardılar. Onun bu halı mənə çox təəccüb yaratmışdı. Mən onu apardıqları zindana gedib onunla görüş istədim. Görüşə icazə verdilər. Mən həmin cavandan soruşdum: “Bilirsənmi sənin yanına nə üçün gəlmişəm?” Dedi: “Xeyr.” Dedim: “Əvvəla, səni nə üçün cəzalandırıqlarını bilmək istəyirəm. İkincisi, sənə min dənə şallaq vurdular. Amma bu qədər şallağın altında nə üçün sənin bircə dəfə də olsa səsin çıxmadı? Heç ah da çəkmədin.” Cavan dedi: “Mən bir qıza aşiq olmuşam. Bundan xəbər tutduqlarına görə məni məhkəməyə verdilər və məhkəmə də cəza olaraq mənə min şallaq hökm kəsdi. O ki, qaldı şallaqlar altında səsimin çıxmamasına, mənə tamaşa edənlərin içində məşuqəm də dayanıb mənə baxırdı. Onun mənə baxmağının ləzzəti bütün ağrıları mənə unutturmuşdu.” Mən ondan soruşdum: “Birdən əgər ondan daha böyük məşuqənin sənə baxdığını bilsən, necə olar? Əgər sənin bu halına Allah baxıb bəyənsə necə olar?” Dedi: “Mən bu hala dözə bilmərəm.” Sonra dərindən bir ah çəkib yerə yığıldı və canını tapşırdı.”

Odur ki, əsl məşuq Allahdır. Hər bir işdə Onun nəzarət və razılığı varsa, o zaman insan üçün çətin heç bir şey olmaz. Həzrət İbrahim (ə) Allahın sevimli bəndəsi idi. O, Allahı hər

şeydən çox sevirdi. Belə ki, Allah-təala onu özünə dost və xəlil seçmişdi.

Bir gün Həzrət İbrahim (ə) evinin qapısını açıb içəri daxil oldu. Həyətdə bir nəfər cavan oğlanın gəzişdiyini gördükdə çox təəccübləndi. Oğlanın yanına gəlib soruşdu: “Mənim həyətimə girməyə sənə kim icazə verib?”

Oğlan dedi: “Mənə ev sahibi icazə verib.”

İbrahim (ə) öz-özünə fikirləşdi ki, ev sahibi mənəmsə, mən buna icazə verməmişəm. Yenə də ondan kimin icazəsi ilə evə daxil olmasını soruşdu.

Oğlan yenə həmin cavabı verdi: “Mənə ev sahibi icazə verib.”

Həzrət İbrahim (ə) üçüncü dəfə soruşmaq istədikdə başa düşdü ki, həmin oğlan Allahın əziz mələyi Cəbrayıldır (ə). Dedi: “Cəbrayıl, xoş gəlmisən. Ev Allahındır, ev sahibi də Odur. Lakin bu dəfə gəlməkdə məqsədin nədir?”

Cəbrayıl (ə) dedi: “Ya İbrahim (ə), Allah-təala yer üzündə özünə bir nəfəri dost seçib.”

Həzrət İbrahim (ə) dedi: “Cəbrayıl, Allahın dostu kimdir? Onu mənə tanıtdır, mən də gedim ömrümün axırına qədər onun qulluğunda olum və ona xidmət edirəm.”

Cəbrayıl (ə) dedi: “Ya İbrahim, Allah səni özünə dost seçmişdir.”

Günlərin birində Allahın ölüm mələyi Həzrət İbrahimin (ə) yanına gəldi. Salam-kəlamdan sonra İbrahim (ə) ondan soruşdu: “Məni öz ixtiyarım ilə aparmağa gəlmisən, yoxsa birbaşa məni aparmağa gəlmisən?”

Əzrayıl dedi: “Öz ixtiyarınla səni aparmağa gəlmişəm.”

İbrahim (ə) dedi: “İndi ki, belədir sənə bir sualım var. Heç görmüsənmi ki, bir dost öz dostunu öldürsün?”

Əzrayıl (ə) gedib İbrahimin (ə) sözlərini Allaha çatdırdı. Allah-təala buyurdu: “Get onun cavabında belə de: “Ey İbrahim, heç görmüsənmi ki, bir dost öz dostunun görüşünə getməkdən imtina etsin?”

Odur ki, “Ənkəbut” surəsinin 5-ci ayəsində Allahın görüşünə tələsənlərə müjdə verilərək belə buyrulur:

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لِيَوْمٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

–Hər kəs Allahla görüşəcəyinə ümid edirsə, onda şübhəsiz, Allah (tərəfindən müəyyən olunmuş) müddət (mütləq) gələcəkdir. O, (hər şeyi) eşidən və biləndir.

Allahı sevən kəs həmişə Onunla görüşmək arzusunda olar. Onlar elə insanlardır ki, həm Allahı sevirlər, həm də Allah onları sevir. Allahın bəndələrinə olan məhəbbəti ananın övladına olan məhəbbətindən daha çoxdur. Ananın övladına olan məhəbbətinin nə dərəcədə olması hamıya bəllidir. Belə ki, ana özünü oda atar, amma övladının ayağına bircə tikan batmasına razı olmaz. Allahın bəndəsinə məhəbbəti ilə ananın övladına olan məhəbbəti ölçülməz dərəcədədir.

Allah-təala bütün yaratdıqlarını sevir. Nəhəng bir dənizin içindəki kiçik bir daşın altında xırdaca heyvanlar yaradırsa, onun da ruzisini yetirir. Amma yaratdıqlarının hamısından ən üstünü və şərəflisi insandır. Belə ki, aləmdə hər nə yaradıbsa, hamısını insan üçün yaratmışdır. Buna görə də insanı hamısından çox sevir. Hədislərdə belə nəql olunur ki, dünyada olan bütün məhəbbətlərin hamısı Allahın yüz məhəbbətindən biridir. Yəni Allah yer üzünə yüz məhəbbətdən birini göndərmişdir. Dünyada ananın balasına, qardaşın qardaşına, dostun dostuna, sevgililərin sevdiklərinə, kişinin arvadına və digər bütün məhəbbətlərin, mərhəmətlərin və səmimiyyətlərin hamısı bircə bu məhəbbətin içindədir. Dünyada olan bu qədər məhəbbət Allahın insanlar arasında paylaşdırdığı məhəbbətin yüzdə biridir. Doxsan doqquzunu isə qiyamət gününə saxlayıb. İnsanlar Allahın məhəbbətinin nə olduğunu qiyamət günü başa düşəcəklər.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, insan dünyasını dəyişdikdən sonra camaat onu dəfn edib qayıdır. Allahdan ona belə nida gəlir: “Mənim bəndəm, səni qəbirdə tək qoyub gedənlərə görə Mənə günah edirdinmi? (Axırda Mənimlə təkbətək qalacağımı

bildiyin halda o camaata görə Mənə günah edirdinmi?) Bu gün sənə elə bir mərhəmət edəcəyəm ki, hamı təəccübə gələcək.”

Odur ki, həm Allah insanı sevir, həm də insanlardan bəzisi imanını o dərəcədə yüksəlir ki, Allahdan və Onun rizayətindən başqa heç nə istəmir. Ona görə də Allah-təala “Tövbə” surəsinin 72-ci ayəsində belə buyurur:

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

–Allah mömin kişilərə və qadınlara (ev və ağaclarının) altından çaylar axan, əbədi qalacaqları cənnətlər vəd etmişdir. Həmçinin əbədi cənnətlərdə pak məskənlər! Allah tərəfindən olan razılıq (isə bütün nemətlərdən) böyükdür. Budur böyük uğur və qurtuluş!

Əlbəttə, Allahın rizayətinə hamı nail ola bilmir. Dünyada yalnız Allahın razılığını axtaranlar buna nail ola bilirlər. O insanların xüsusiyyəti belədir ki, Allahın razı olduğu işlərə razı olurlar, Onun acığı gəldiyi işlərdən acığı gəlir. Onlar Allahın razılığından başqa heç bir şey istəməzlər. Ayədə işlənmiş “Allah tərəfindən olan razılıq” da məhz belə insanlarındır. Bu məqama nail olmağın yolu ibadətdən başlanır. İbadətin də başında namaz dayanır. İnsanın namazı gözəlləşdikcə Allaha qarşı məhəbbəti də artır. İnsanın Allaha olan məhəbbəti namazı necə qılmasından bəlli olur. Allahın da insana olan məhəbbətini insan özünün Ona olan məhəbbətindən başa düşə bilər.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, insanın Allaha olan məhəbbəti onu günahlardan nə qədər qoruya bilirsə, bilsin ki, o qədər də Allahı sevir. Bəzən insanın qarşısına 100 manat haram pul çıxır. İnsan Allahı sevdiyi üçün həmin puldan imtina edir. Bəzən insan 1000 manat məbləğində pulla qarşılaşdıqda tərəddüd edir. İnsan da var ki, 10 000 manatdan keçə bilər, amma 100 000 manatdan keçə bilmir. Amma insan da var ki, Allahın məhəbbətinə görə hər şeydən keçir. Belə insanlardan biri də İmam Hüseynidir (ə). O, hər şeyini, hətta altıaylıq

körpəsini, sonda canını belə Allaha qurban etdi. İmam Hüseyn (ə) Allahla münacat edərkən belə deyirdi:

*Ya Rəbb, aləmdə olan imkan səninkidir,
Zərratə kainat kəma-kan səninkidir.
Əvvəldən yaradana bağlı hər nə var,
Gələcəyi, keçmiş hamısı səninkidir.
İlahi, mən də səninem, nəyim olsun mənim?
Bəndə sənini, üz sənini, qan səninkidir.
Bu xeymələr ki, orda daldalanır əhli-beyti Şam,
Od vursa düşmən, eyləsə talan, səninkidir.*

Ona görə də Allah-təala Öz rizvanını İmam Hüseynə (ə) inayət etdi. Hətta Əzrayıla da onun yanına getməyə icazə vermədi. Hədislərdə belə nəql olunur ki, Allah İmam Hüseyn (ə) üçün bir gül göndərdi. İmam (ə) həmin gülü iyləməklə dünyasını dəyişdi. Həm özü, həm də onunla birgə olanlar Kərbəlada qılnc, ox və nizə yaralarını hiss etmirdilər.

Odur ki, insan Allahın rizayətinə yalnız ibadət yolu ilə nail ola bilər. Həmin ibadətlərdən biri də həccə getməkdir. Həcc ziyarəti çox böyük ibadətlərdən biridir. İnsan bu ziyarətə yola düşməmişdən öncə özünü hazırlamalıdır. Yəni tövbə etməli, malının xüms və zəkatını hesablmalı, borclarını qaytarmalı və vəsiyyətini yazıb qoymalıdır. İnsanın həccə gedərkən atdığı hər bir addımının savabını Allahdan başqa kimsə bilmir. Buna görə də saf niyyətlə, təmiz (halal) pul ilə bu ziyarətə getməlidir. Ora getdikdə bütün paltarlarını çıxarıb ehram bağlamalıdır. Orada hamı bir nəfər kimi eyni libasda olmalıdır ki, ona da ehram deyilir. İnsan ehram bağlayıb niyyət edərək “Ləbbeyk” dedikdə, onun həcc ziyarəti başlanır. Orada heç kəs heç kəsdən fərqlənməməlidir. Hətta barmaqlarındakı üzükləri və bütün zinət əşyalarını da çıxarıb bir kənara qoymalıdır. Əgər qol saati zinət məqsədilə taxılırsa, onu da çıxarmalıdır. Həmçinin ehram bağladıqdan sonra saçını darımaq, güzgüyə baxmaq, ətirlənmək haramdır. Beləcə, Məscidül-Hərama daxil olarkən gözü ilk dəfə Kəbə

evinə düşdükdə alnını səcdəyə qoyur. Hədislərdə nəql olunur ki, insan bu səcdədə Allahdan hər nə istəsə, Allah onun dualarını qəbul edər. İnsanın bütün həcc ibadətləri də bu şərtlə qəbul olunur ki, Allahın istədiyi kimi yerinə yetirilmiş olsun.

Zilhəccə ayının ibadətləri

Zilhəccə ayı çox müqəddəs və bərəkətli aylardan biridir. Bu ay üçün bir sıra ibadət və əməllər müəyyən olunmuşdur ki, həmin ibadətlərin çox böyük savabı vardır. Çox yaxşı olar ki, həmin ibadət və əməllərdən bir neçəsinə diqqət yetirək.

Zilhəccə ayının birinci gününün dörd rükətdən ibarət bir namazı vardır. Bu namaz Həzrət Xanım Fatimeyi Zəhranın (s.ə) adı ilə qılınır. Niyyəti belədir: “Xanım Fatimeyi Zəhranın (s.ə) namazını qılıram, qürbətən iləllah.”

Qaydası belədir: Bu namaz dörd (iki-iki) rükətdir və hər rükətdə “Həmd” surəsindən sonra əlli dəfə “İxlas” surəsi və namazın salamından sonra isə Xanım Fatimeyi-Zəhranın (ə) təsbihi deyilir və daha sonra bu duanın oxunması tövsiyə olunur:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ
سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيرِ سُبْحَانَ مَنْ يَرَى أَثَرَ النَّمْلَةِ فِي الصِّفَا
سُبْحَانَ مَنْ يَرَى وَفْعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ لَا هَكَذَا
غَيْرُهُ

–Subhanə zil izziş-şamixil munif, subhanə zil cəlalil bazixil əzim, subhanə zil mulkil faxiril qədim, subhanə mən yəra əsərən nəmləti fis-səfa, subhanə mən yəra vəq`ət-təyri fil-həva, subhanə mən huvə hakəza və la hakəza gəyruh.

Zilhəccə ayının ilk on gecəsi üçün hər gün şam və xiftən namazları arasında iki rükət müstəhəb namaz təyin olunmuşdur. Sübh namazı kimi 2 rükətdən ibarətdir. Hər iki rükətdə “Həmd” və “İxlas” surələri oxunur və “İxlas” surəsindən sonra “Əraf”

Zilhəccə ayının əməllərindən biri də bu mübarək ayın ilk 9 günü oruc tutmaqdır. Bu doqquz günü oruc tutmağın o qədər

Musa ilə otuz gecə (oruc tutub dua edəcəyi, bunun müqabilində ona Tövrati nazil edəcəyimiz və özü ilə danışacağımız) barədə vədələşdik, sonra ona daha bir on gün də əlavə etdik. Beləliklə, Rəbbinin (ibadət üçün) təyin etdiyi müddət tam qırx gecə-gündüz oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Sən tayfam içində mənim xəlifəm ol, (camaatı) islah etməyə çalış və (yer üzündə) fitnə-fəsad törədənlərin yolu ilə getmə!”

çox savabı vardır ki, onu da Allahdan başqa kimsə bilmir. Zilhəccə ayının 10-u Qurban bayramı olduğu üçün həmin gün oruc tutmaq haramdır. Buna görə də bu ayın 1-dən 9-dək oruc tutmaq müstəhəbdir. Kim 1 gün, kim 2 gün, kim daha çox oruc tutsa, o qədər də savab əldə edə bilər. Lakin 9 gün oruc tutub Qurban bayramı günü bayram etsə, hədislərdə nəql olunduğu kimi, Allah-təala qiyamət günü onun dünyada yaşadığı bütün günlərini oruc tutmuş kimi qəbul edər.

Qeyd olunduğu kimi, Ərəfə günü zilhəccə ayının 9-cu günü və Qurban bayramının axşamıdır. Bu günün də xüsusi şərəfət, üstünlük və nuraniyyəti vardır. Ərəfə günü üçün (Ərəfə duası, oruc tutmaq kimi) bir neçə xüsusi əməl də qeyd olunmuşdur. O cümlədən həmin gün dua etmək çox tövsiyə olunmuşdur. Ərəfə günü Allahın rəhmətinin yer üzərinə nazil olduğu bir gündür. Hədislərdə belə nəql olunur ki, şeytanın ən çox təhqir olunduğu gün Ərəfə günü olmuşdur. Şeytan heç bir gün Ərəfə günü qədər aciz qalmamışdır. Çünki həmin gün Allahın bəndələri bağışlaması nəticəsində şeytanın bütün planları alt-üst olur.

Günlərin birində bir dilənçi İmam Səccadın (ə) hüzuruna gəlib pul istədi. İmam (ə) ona buyurdu: “Bu gün Allahdan başqasına əl açırsan? Bu gün Allahın rəhmət qapılarının bəndələrin üzünə açıldığı bir gündür. Əlini onun dərgahına aç. Bu gün Allahın mərhəmətinin hətta ana bətnində olan körpələrə belə nazil olduğu gündür.”

(76)

Zilhəccə ayı ilə bağlı xütbə

(Ərəfə gününün fəzilətləri)

Hüseyniyyə.15.10.2013-cü il (09 zilhəccə 1434)

ZİLHƏCCƏ AYI
(ƏRƏFƏ GÜNÜNÜN FƏZİLƏTLƏRİ)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - الَّذِي جَعَلَ الْحَمْدَ تَمَنَّا لِنِعْمَائِهِ،
وَمَعَاذًا مِنْ بَلَائِهِ، وَوَسِيلًا لِحَنَانِهِ، وَسَبَبًا لِزِيَادَةِ إِحْسَانِهِ. الصَّلَاةُ وَ
السَّلَامُ عَلَى رَسُولِهِ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ، وَإِمَامِ الْأُمَّةِ حُسَيْنَا وَحَبِيبِ الْوَالِدِ الْعَالَمِ
أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا عَلَى سُلَالَةِ
النَّبَوَّةِ وَ بَقِيَّةِ الْعِتْرَةِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ مُظْهِرِ الْإِيمَانِ وَ مُعَلِّنِ أَحْكَامِ الْقُرْآنِ
حُجَّةِ ابْنِ الْحَسَنِ عَجَلَا تَعَالَى قَرَجُهُ الشَّرِيفُ

Zilhəccə ayının 9-u Ərəfə günü kimi tanınmışdır. Zilhəccə ayı İslam aləmində müqəddəs və bərəkətli aylardan, Ərəfə günü də müqəddəs və dəyərli günlərdən biridir.

Bu barədə söhbətimizə başlamazdan öncə “Nəhl” surəsinin 95-97-ci ayələrini diqqətinizə çatdırmaq istədim. Allah-təala həmin ayələrdə belə buyurur:

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ تَمَنَّا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِن كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ. مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.

–Allahın əhdini ucuz qiymətə satmayın. (Onun əhdlərini pozmaqla dünya malı əldə etməyin.) Həqiqətən, əgər bilsəniz, Allah yanında olan sizin üçün daha yaxşıdır.¹

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

–Sizin yanınızda olan tükənir və puç olur. Allahın yanında olan isə daimi və əbədidir. Və (dini vəzifələri yerinə yetirməkdə)

¹ Nəhl surəsi, 95-ci ayə.

səbir etmiş kəslərin çox gözəl əməlləri müqabilində mükafatlarını verəcəyik.¹

من عمل صالحا من ذكّر أو أنثى وهو مؤمن قلنحيه حياة طيبة
ولنجزيهم أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون

–Hər kim – kişi, yaxud qadın – imanı olan halda yaxşı iş görsə (saleh əməl etsə), onu şübhəsiz, (*dünyada*) pak bir həyatla yaşadacaq və (*axirətdə*) çox gözəl olan əməllərinin müqabilində mükafatlarını verəcəyik.²

Bu ayələrin nazil olma səbəbi barədə İbn Abbas belə deyir: “Bir nəfər Həzrət Peyğəmbərin (s) məhzərinə gəlib dedi: “Ya Rəsulallah, mənim İmrəül-Qeys adlı tanınmış və camaat arasında hörməti olan bir qonşum var. O, mənim torpaqlarımdan bir miqdarını qəsb etmişdir. Digər qonşularım, dost-tanışlarım onun qəsb etdiyi həmin torpaq sahəsinin mənə məxsus olduğunu bilirlər. Lakin İmrəül-Qeysdən qorxub çəkindiklərinə görə sənin yanına gəlib bu məsələni təsdiq etməyə çəkinirlər.”

Həzrət Peyğəmbər (s) bir nəfəri göndərüb İmrəül-Qeysi məhzərinə çağırırdı. O, Həzrətin (s) məhzərinə gəlib əyləşdi. Həzrət (s) bu məsələ haqda söhbət açdıqda İmrəül-Qeys belə bir şeyin olmadığını söylədi və torpağı qəsb etməsini danıb dedi: “Həmin torpaqlar mənim özümə məxsusdur. Bu qonşu isə mənə şər atır.”

Həzrət (s) ona buyurdu: “Elə isə and içməlisən.”

Torpaqları qəsb olunan şəxs İmrəül-Qeysin and içəcəyindən qorxub dedi:³ “Ya Rəsulallah, onun imanı yoxdur. Bu insan nə müsəlmandır, nə də mömin. Torpaqları qəsb edib və özü üçün istifadə edir. Buna görə də hər nəyə desən and içər. Onun andının etibarı da yoxdur.”

¹ Nəhl surəsi, 96-cı ayə.

² Nəhl surəsi, 97-ci ayə.

³ Çünki bilirdi ki, İmrəül-Qeys and işçə də, içməsə də torpaqlarını qaytarmayacaq.

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Ya gərək sən gedib şahidlərini gətirəsən, ya da bu, and içməlidir.” İmrəül-Qeys and içməyə hazırlaşır ki, Həzrət Peyğəmbər (s) ona nəsihət edərək buyurdu: “And içmək elə də asan bir iş deyil. Bir az bu barədə fikirləş. Mən sənə düşünmək üçün vaxt verirəm. Get fikirləş, sonra gəlib and içərsən. And içəndən sonra da torpaqlar sənin özündə qalacaq.”

Onlar ayağa qalxıb getmək istəyərkən yuxarıda qeyd olunan ayələrdən 95-96-cı ayələr nazil oldu. Bu ayələr nazil olduqdan sonra İmrəül-Qeys dedi: “Ya Rəsulallah, bu kişi düz deyir. Mən yalan danışdım. Onun torpaqlarını mən qəsb etmişəm. İndi onun torpaqlarının hamısını qaytarmağa hazıram. Gəlib ölçsün və onun nə qədər torpağı varsa, hamısını qaytarıram. Üstəlik onun torpaqlarından neçə il istifadə etdiyimə görə bir o qədər də öz torpağımdan ona verməyə hazıram.”

İmrəül-Qeys bu sözləri deyəndən sonra 97-ci ayə nazil oldu.

من عَمَلٍ صَالِحٍ مَنْ ذَكَرَ أَوْ أَنْتَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً
وَلَنُجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

–Hər kim – kişi, yaxud qadın – imanı olan halda yaxşı iş görsə (saleh əməl etsə), onu şübhəsiz, (*dünyada*) pak bir həyatla yaşadacaq və (*axirətdə*) çox gözəl olan əməllərinin müqabilində mükafatlarını verəcəyik.¹

Bu ayədə olan mətləblərdən biri budur ki, saleh əməl imanla birgə olmalıdır. Əgər əməl insanda imanla yanaşı olmasa, həmin əməlin onun üçün heç bir faydası olmayacaq. Səbəblərindən biri budur ki, imansız əməl aludə və çirkinləşdiyi üçün sahibinə xeyir dəyməyəcək. Yəni iman olmadıqda insanın yaxşı əməli Allaha xatir olmadıqda riyə, minnət və s. kimi çirkinliklərə aludə olacaq. Əməl murdar və çirkin olduqda onun heç bir xeyri və faydası olmaz. İkinci

¹ Nəhl surəsi, 97-ci ayə.

səbəb isə budur ki, Quranın buyurduğuna əsasən, yaxşı və saleh əməl ixlaslı və təqvalı insanlardan qəbul olunur. Deməli, əgər iman olmasa, saleh əməllər qəbul edilməyəcək.

Burada sual oluna bilər ki, imanla olan saleh əməlin insana faydası nədir? Bu sualın cavabı elə həmin ayədə açıq-aşkar bəyan olunmuşdur.

İmanlı halda saleh əməlin insana bir faydası budur ki, insana bu dünyada pak bir həyat bəxş edər. Allah-təala onun ruzisini halaldan əta edər, yolunu açıq edər və belə bir insanın həyatı əvvəldən-axıradək pak olar. İkinci faydası isə insanın axirətinə aiddir. Yəni hər kimdə imanla saleh əməl yanaşı olarsa, Allah-təala onun əməllərini ən yaxşı mükafatla dəyərləndirəcək. Yəni Allah-təala bu bəndənin digər yaxşı əməllərini dəyərləndirdikdə ən yüksək dəyəri olan əməlin dəyəri ilə qiymətləndirər. Çünki bəndənin bütün əməlləri eyni dərəcədə və eyni dəyərdə olmur. Axirət günü Allah-təala əməlisaleh mömin insanın bütün əməllərini ən yaxşı və dəyərli əməlin qiyməti kimi mükafatlandıracaq.

Bunu daha dəqiq diqqətə çatdırmaq üçün kiçik bir misal qeyd edirəm. Məsələn, bir nəfər bazarda hər növ dəmir materiallarının alveri ilə məşğul olur. Bu materialların içində aliminium, mis, polad, latun, gümüş və hətta qızıl da var. Onun satdığı bu materialların ən bahalısı qızıldır. Satdığı bütün dəmirlərin hamısını qızıl qiymətinə alsalar, onun üçün necə böyük bir mükafat olar? Eləcə də Allah-təala imanlı və saleh əməli olan bəndənin bütün əməllərini ən dəyərli əməlin qiymətinə alacaq və bu onun üçün ən gözəl mükafat olacaqdır.

Odur ki, insan Allahın hüsuruna pak və xalis əməllə gedərsə, Allah-təala onun əməllərini ən qiymətli əməlin dəyəri ilə qəbul edəcəkdir. Amma hər hansı bir əməldə zərrə qədər riya olsa, Allah-təala həmin əməli qəbul etməyəcək.

Zilhəccə ayının fəzilətləri

İnsanın dünyada istənilən ay və gün ərzindəki saleh əməllərinin dəyəri axirət günündə daha dəyərli qiymətlə mükafatlandırılacaqdır. Lakin zilhəccə digər aylardan tamamilə seçilir. Zilhəccə ayı iki xüsusiyyətinə görə başqa aylardan fərqlənir. Onlardan biri insanın tərbiyə və əxlaqi cəhətdən təkmilləşməsinə daha çox şərait yaradır. Mərhum Mirzə Cavadağa Məliki “əl-Müraqibat” kitabında belə deyir: “Mərhələ-mərhələ təkamül yolunu tutub kamilliyə doğru gedən ariflərin diqqət yetirdikləri mərhələlərdən biri də məhz zilhəccə ayının ilk on günüdür.”

Zilhəccə ayının ilk on günündə insan mənəvi cəhətdən daha çox və daha sürətlə inkişaf edə bilər. Azacıq özünə diqqət yetirməklə səbir edib özünü günahlardan saxlaya bilsə, bu ay ona özünü düzəltmək üçün imkan yaradar. Əgər insan özünə diqqət yetirsə, onun təkamülə doğru irəliləməsinin qarşısını alan günahları haqda düşünüb bu maneələri aradan qaldıra bilsə, demək mənəviyyat aləmində inkişaf etmişdir. Alimlər hədislərə əsasən bu qənaətə gəlmişlər ki, zilhəccə ayının ilk on günlüyü insanı tərbiyə etməkdə və əxlaqını gözəlləşdirməkdə ramazan ayı qədər qüdrətlidir. Yəni ramazan ayı elə fəzilətli bir aydır ki, hətta insanın nəfəsi, yatmağı belə ibadət hesab olunur. Xüsusilə ramazan ayında olan Qədr gecəsinin fəziləti barədə hamının məlumatı vardır. Zilhəccə ayının ilk on günlüyündə elə bir qüdrət vardır ki, ramazan ayı kimi əzəmətli və fəzilətli bir ayın qarşısında dayana bilər.

Zilhəccə ayının başqa aylardan ikinci fərqi budur ki, Allahın bu ayda insana verdiyi qiymət və dərəcə daha çoxdur. Yəni insanın cənnətdəki dərəcələrini artırır.

Həmçinin ramazan, məhərrəm və digər aylarda insanın əməllərinin savabı qeyd olunmuşdur. Yəni Allah-təala hansı əmələ görə insana nə qədər savab verəcəyini Özü müəyyən edir. Məsələn, filan əməlin filan savabı və yaxud filan qədər savabı var. Amma zilhəccə ayında Allah-təala savab və qiymət

təyin etməyi insanın öz ixtiyarına qoymuşdur. Bu barədə nümunə üçün bir hədisi diqqətinizə çatdırıram.

Həzrət Əlidən (ə) zilhəccə ayının ilk ongünlüyündə oxunan bir dua nəql olunmuşdur ki, hər gün on dəfə oxunmalıdır. Bu duada Allahın insana nə qədər savab verməsi insanın öz ixtiyarına qoyulmuşdur. Həmin dua belədir:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ اللَّيَالِي وَالدَّهْوَرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَرَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الشُّوْكِ وَالشَّجَرِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبْرِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الْحَجَرِ وَالْمَدْرِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ لَمَحِ الْعَيُونِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي اللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ فِي الصَّبْحِ إِذَا تَنَفَسَ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الرِّيَّاحِ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنَ الْيَوْمِ إِلَى يَوْمٍ يَنْفَخُ فِي الصُّورِ

–La ilahə illəllah (Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur!) (Mənə) gecə və zamanların hesabı (sayı) qədər (savab ver).

La ilahə illəllah! (Mənə) deryadaki dalğaların sayı qədər (savab ver).

La ilahə illəllah! (Mənə) rəhməti toplanılan şeylərdən (mal, sərvət...) daha xeyirli olanı ver.

La ilahə illəllah! (Mənə) tikan və ağacların (sayı) qədər (savab ver).

La ilahə illəllah! (Mənə) tük və kürklərin, daş və çınqılların sayı qədər (savab ver).

La ilahə illəllah! (Mənə insanların) göz qırpımlarının sayı qədər (savab ver).

La ilahə illəllah! (Mənə) zülmətə dönən gecələrin və nur saçan səhərlərin sayı qədər (savab ver).

La ilahə illəllah! (Mənə) səhra və aralardakı küləklərin sayı qədər (savab ver).

La ilahə illəllah! (Mənə) bu gündən sur çalınacağı zamana (qiyamətə) qədər olan günlərin sayı qədər (savab ver).

Bu duanı oxuduqda həqiqətən zilhəccə ayının fəzilət və üstünlüyünün şahidi oluruq. Allah-təala bu mübarək ayda rəhmət qapılarını bəndəsinin üzünə açıq qoymuşdur. Çox təəssüflər olsun ki, bəzi insanlar özlərini Allahın bu mərhəmətindən uzaqlaşdırmışlar.

Çox qəribəsi budur ki, bu mübarək günlərdə o qədər əzəmət və dəyər vardır ki, insan bircə “La ilahə illəllah!” kəlməsini zikr etməklə Allahdan nə qədər savab alacağını özü müəyyənləşdirir.

Allah-təala rəhmət qapılarını bəndələrinin üzünə belə açmışdır. Lakin təəssüflər olsun ki, bəzi bəndələr bu qapıların heç birindən içəri daxil olmaq istəmirlər. Özlərini Allahın mərhəmətindən uzaqlaşdırmışlar. Hətta gün ərzində yarımcə saat öz mənəviyyəti ilə məşğul olmağa vaxt ayırmağı belə düşünmürlər. Odur ki, zilhəccə ayının ilk on günlüyü insanın mənəviyyatını düzəltməsi və kamilliyə çatması üçün ən münasib günlərdəndir.

Ərəfə gününün fəziləti

Zilhəccə ayının 9-u Ərəfə günüdür. İnsanın bu gün harada olmasından asılı olmayaraq, öz mənəviyyəti ilə məşğul olması çox əhəmiyyətlidir. Xüsusilə insanın həmin gün Ərəfatda olmasının daha çox fəzilət və şərəfi vardır. Ərəfə günü Ərəfatda olmağın heç bir əvəzi yoxdur. Həcc ziyarətinə yollanan insan əgər Ərəfə günü (bilərəkdən və yaxud bilməyərəkdən, üzrlü və yaxud üzrsüz yerə) Ərəfatda iştirak etməsə, onun bütün həcc ziyarəti batil olar. Çünki Ərəfatda qalmaq həccin əsas əməllərindən biridir. Bunun üçün kəffarə də vermək lazım deyil. Gərək gələn il yenidən həcc ziyarətinə getsin və əməlləri olduğu kimi yerinə yetirsin.

Ənəs ibn Malik deyir: “Bir dəfə Həzrət Peyğəmbərlə (s) birgə həcc ziyarətinə getmişdik. Ərəfatda axşamüstü Həzrət Peyğəmbər (s) Bilalı çağırıb göstəriş verdi ki, hamını səsləyib toplansın. Bilal bütün adamları oraya topladıqdan sonra Həzrət Peyğəmbər (s) üzünü camaata tutaraq belə buyurdu:

مَعِشَرِ النَّاسِ! أَتَانِي حَبِيرٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْفًا، فَأَقْرَأُنِي مِنْ رَبِّي السَّلَامَ ،
وَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ عَفَرَ لِأَهْلِ عِرْقَاتٍ وَ أَهْلِ الْمَشْعَرِ.
فَقَامَ عُمَرُ بْنُ الْكَطَّابِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا لَنَا خَاصَّةٌ ؟
قَالَ: هَذَا لَكُمْ، وَلَمَنْ أَتَى مِنْ بَعْدِكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

–Camaat! Elə indicə cənab Cəbrayıl mənim yanıma gəldi və Allahın salamını mənə yetirdi. Sonra dedi: “Allah-təala bütün Ərəfat və Məşər əhlini bağışladı.”

Ömər ayağa qalxıb soruşdu: “Ya Rəsulallah, Allahın bu məğfirəti yalnız bizə aiddirmi?”

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Sizə və qiyamət gününə qədər Ərəfatda iştirak edənlərin hamısına aiddir.”

Ərəfat elə bir yerdir ki, Allah-təala orada olan insanların hamısını bağışlayır. Hər kəs Ərəfatdan çıxdıqdan sonra Allahın birdən onu bağışlamayacağını təsəvvürünə gətirsə, bu, çox böyük günahdır.

Əgər bir insanın həccə getməyə imkanı çatmasa və Ərəfə günü Ərəfatda iştirak edə bilməsə, bu gün üçün ən yaxşı məkan Kərbəladır. Ərəfə günü Kərbəlada İmam Hüseynin (ə) qəbrinin kənarında əyləşib Allahla münacat etməyin insan üçün çox böyük əhəmiyyəti vardır. Ərəfə günü İmamın (ə) qəbrinin kənarında əyləşib o həzrətdən miras qalmış “Ərəfə” duasını oxumaqdan fəzilətli əməl ola bilərmi? Xoş o kəslərin halına ki, Ərəfə gününü Ərəfatda və yaxud İmam Hüseynin (ə) qəbrinin kənarında Allahla münacat edirlər.

Əgər Ərəfə günü bir insanın əli Ərəfata və yaxud Kərbəlaya çatmasa, hər bir yerdə olursa-olsun, Allahla münacat edə bilər.

Həmin gün Allahın mərhəmətinin yer üzərinə nazil olduğu bir gündür. Hədislərdə belə nəql olunur ki, şeytanın ən çox təhqir olduğu gün Ərəfə günüdür. Şeytan heç bir gün Ərəfə günü qədər aciz qalmamışdır. Çünki həmin gün Allahın bəndələri bağışlaması nəticəsində şeytanın bütün planları alt-üst olur.

Ərəfə günü duaların Allah dərgahında qəbul olduğu gündür. Ərəfə günü Həzrət Peyğəmbər (s) məsciddə namaz qılarkən bir nəfər hörmətsizlik edərək o həzrətin qarşısından keçdi. Elə bu anda həmin şəxs yerə yıxılıb öldü. Həzrət Peyğəmbər (s) namazı qurtaran kimi üzünü səhabələrə tutub soruşdu: “Kim bu adama nifrın etdi!” Bir nəfər dedi: “Ya Rəsulallah, o, sənə hörmətsizlik etdiyi üçün mən dedim ki, Allah, onun ömrünü kəs! Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Sənin etdiyin dua elə bir vaxta düşdü ki, həmin vaxtda edilən dua geri qayıtmaz.”

Bəşər və Bəşir iki qardaş idilər. Onlar deyirlər ki, günlərin birində həcc ziyarətinə yollanmışdıq. Ərəfə günü İmam Hüseyn (ə) öz xeyməindən çıxıb ailəsi və dostları ilə birgə Ərəfatdakı “Cəbəlür-rəhmət” dağının üzərində dayandı. Üzünü qibləyə tutub əllərini qaldıraraq Ərəfə duasını oxumağa başladı. Rəvayətçi deyir: “Duanın axırlarında İmamın (ə) gözlərinə baxdıqda sanki bir kasa qana baxırdım. O qədər ağlamışdı ki, gözləri tamamilə qanla dolmuşdu.”

Zilhəccə ayının ilk doqquz günü oruc tutmaq çox fəzilətlidir. Amma Ərəfə günü oruc tutmağın fəziləti daha çoxdur. Belə ki, bu gün oruc tutmağın fəziləti doxsan ilin kəffarəsinə bərabərdir. Ərəfə günü dua oxumaq, Allahla münacat etmək bu günün fəzilətli əməllərindəndir. Dua kitablarında qeyd olunmuşdur ki, əgər bir insan oruc tutduqda zəifləsə və daha dualar oxuya bilməsə, o zaman oruc tutmamalı və daha çox duaya üstünlük verməlidir. Buradan bilirik ki, Ərəfə günü dua oxumaq insan üçün daha əhəmiyyətlidir.

Allah-təala Ərəfə gününün şərəfinə xatir dualarımızı qəbul etsin! Amin!

(77)

Zilhəccə ayı ilə bağlı xütbə

(Ruhun xəstəliyi)

Hüseyniyyə.04.10.2013-cü il (30 zilhəccə 1434)

ZİLHƏCCƏ AYI

(Ruhun xəstəliyi)

(“Qiyamət” surəsinin 14-15-ci ayələri)

بِسْمِ ٱلرَّحْمٰنِ ٱلرَّحِیْمِ . ٱلْحَمْدُ لِلّٰهِ ٱلْأَوَّلِ ٱلْأَوَّلِ كَانَ قَبْلَهُ وَ ٱلْآخِرِ ٱلْآخِرِ یَكُونُ بَعْدَهُ ٱلَّذِی قَصْرَتْ عَنْ رُؤْیَتِهِ ٱبْصَارُ ٱلنَّٰظِرِیْنَ ، وَ عَجَزَتْ عَنْ نَعْتِهِ ٱوْهَامُ ٱلْوَاصِفِ . وَ ٱلصَّلَاةُ وَ ٱلسَّلَامُ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ سَیِّدِ ٱلْأَوَّلِ وَ ٱلْآخِرِیْنَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ ٱلْأَتْمَةُ ٱلطَّیِّدِ ٱلْهُدَاةُ ٱلْمُهَدِّدِ . سَیِّمَا بِقِیَّةِ ٱلْأَرْضِ ، وَ ٱللَّعْنَ عَلَى ٱعْدَائِهِمْ أَ ۚ .
أَعُوذُ بِٱلَا مِنْ ٱلشَّیْطَانِ ٱلرَّحِیْمِ . بَلِ ٱلْإِنْسَانُ عَلَى نَفْسِهِۦ بَصِ ۖ وَ لَوْ ٱلْقَىٰ
مَعَاذِیْهِ

Bu bəhsimizdə bir neçə mətləbi diqqətinizə çatdırmaq istərdim. Həmin mətləbləri qeyd etməmişdən öncə ayə və hədislərdən istifadə etməklə bir müqəddiməni qeyd etmək yerinə düşər. Alimlər, xüsusilə əxlaq alimləri öz kitablarında insanla bağlı bir mətləbə toxunmuşlar və onlar bu mətləbi söyləyərkən Quran və hədislərə istinad etmişlər. Mətləb də bundan ibarətdir ki, insanın bədənini sağlam olduqda özünü necə xoşbəxt hesab edirsə, ruhunun sağlam olması da onun üçün böyük bir xoşbəxtlikdir. Lakin ruhun xoşbəxtliyi bədənə xoşbəxtliyindən daha önəmlidir. Çünki əgər ruh sağlam olmasa, insanın aqibəti Allahın mərhəmətindən uzaq olmaqla nəticələnər. Həzrət Əli (ə) bu barədə belə buyurmuşdur:

إِنَّ مِنْ ٱلْبَلَاءِ ٱلْفَاقَةَ ، وَ أَشَدُّ مِنْ ذَٰلِكَ مَرَضُ ٱلْبَدَنِ ، وَ أَشَدُّ مِنْ ذَٰلِكَ مَرَضُ ٱلْقَلْبِ .

–Bilin ki, bəla və çətinliklərdən biri yoxsulluqdur. Yoxsulluqdan daha çətinini bədənə xəstə olmasıdır. Bədənə xəstə olmasından daha ağırısı isə qəlbin xəstəliyidir.

İnsanın əxlaq və mənəviyyat cəhətindən yoxsul olması hər şeydən pisdir. Sonra o həzrət belə buyurur:

وإن من النعم سعة المال و أفضل من سعة المال صحة البدن و
أفضل من ذلك تقوى القلوب.

–Bilin ki, nemətlərdən biri var-dövlətin çoxluğudur. Var-dövlətin çoxluğundan daha yaxşısı bədənin sağlamlığıdır. Bundan daha yaxşısı isə qəlbin pəhrizkarlığıdır. *(Çünki o, əbədi xoşbəxtliklərin əldə edilməsinə səbəb olur.)*

Həqiqətən də insanın bədəninin sağlamlığı böyük nemətdir. Mümkündür ki, bir insanın sərvəti çox olsun, amma bədən sağlam olmadıqda o sərvətin nə faydası vardır? Həyatda bəzən elə insanların şahidi oluruq ki, mal-dövlətlərinin çox olmasına baxmayaraq, yeməyi onların boğazına qaşıqla tökürlər. Odur ki, mal- dövlət və bədənin sağlamlığı insan üçün böyük nemət və xoşbəxtlikdir. Amma bütün bunlardan üstünü insanın ruhunun sağlamlığıdır.

Bu gün hamı görür ki, bütün dünyada elm çox böyük sürətlə inkişaf etməkdədir. Bəşəriyyət elmin vasitəsilə insanların mübtəla olduğu xəstəliklərin böyük əksəriyyətinin müalicə yollarını axtarıb tapa bilmişdir. Hətta elm o dərəcədə inkişaf etmişdir ki, insanın xəstə ürəyini çıxararaq onun üzərində müəyyən əməliyyat apardıqdan sonra onu yenidən öz yerinə qoyub fəaliyyətə gətirirlər. Elmin inkişafının qəribəliklərindən biri də budur ki, həkim dünyanın bir tərəfində əyləşərək kompyuter vasitəsilə dünyanın başqa bir nöqtəsində olan xəstənin üzərində cərrahiyyə əməliyyatı aparır. Amma təəssüflər olsun ki, tibb elmi ruhun xəstəlikləri ilə bağlı belə imkanları əldə etməyə nail olmamışdır.

Bunu da bilmək lazımdır ki, cismin xəstəlikləri ilə ruhun xəstəlikləri arasında müxtəlif fərqlər vardır. O fərqlərdən biri budur ki, insanın bədəni hər hansı bir xəstəliyə mübtəla olduqda həm özü, həm də başqaları həmin xəstəliyin əlamətləri əsasında xəstəliyi başa düşə və onu müəyyənləşdirə bilirlər. Məsələn, qızdırma, ağrılar və s. kimi əlamətlər insan bədəninin

xəstəliyinin göstəriciləridir. Xüsusilə elmin inkişaf etdiyi çağdaş dövrdə müasir tibbi cihazların və aparatların vasitəsilə insanın bədənindəki xəstəlikləri müəyyən etmək mümkündür. Belə ki, bu gün məhz həmin aparatların köməyi ilə insan bədəninin hansı orqanının nə dərəcədə xəstə olduğunu aydınlaşdırmaq çox asanlaşıb.

Amma insanın ruhunun xəstəliklərini bu üsullarla müəyyən etmək mümkün deyil. Məsələn, paxıllıq insanın ruhunda olan xəstəliklərdən biridir. Əgər bir insan paxıllıq xəstəliyinə tutulursa, hansı aparat və ya cihazın köməyi ilə onun nə dərəcədə paxıl olduğunu müəyyən etmək olar? Yaxud təkəbbürlü bir insanın təkəbbürünün dərəcəsini hansı elmi texnologiyaların vasitəsilə aydınlaşdırı bilərik? Həmçinin kinli bir insanın kininin dərəcəsini necə təyin etmək olar? Təəssüflər olsun ki, heç bir elmi nailiyyət bütün bunları müəyyən edə bilmir. Ruhun xəstəlikləri elədir ki, bəzən insanın özü də onun hansı səviyyədə olduğunu bilmir. Allah-təala “Kəhf” surəsinin 103-104-cü ayələrində Həzrət Peyğəmbərə (s) xitab edərək belə buyurur:

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا. الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صَنِيعًا. أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا

–(Ya Peyğəmbər,) de: “Sizə insanların əməllər baxımından ən çox ziyana uğrayanlarından xəbər verimmi? Onlar dünya həyatındakı (hər hansı bir xeyir işdəki) səyləri (küfrlərinə görə) puç olaraq yoxa çıxmış və yaxşı iş gördüklərini sanan kəslərdir.”

Bu ayədən açıq-aydın görürük ki, bəzən insanın əməllərinin hamısı puça çıxdığı bir halda özünü yaxşı işlər görən adam kimi təsəvvür edir. Bu, ruhun xəstəliyidir ki, insanın özünün belə ondan xəbəri yoxdur. İnsanın ürəyi ağrıdıqda tez əlini bədəninin həmin nahiyyəsinin üstünə qoyur, rəngi saralır və

digər əlamətlərlə ürəyinin ağrıdığını başa düşür. Həmçinin insan böyrək ağrısını, baş və diş ağrılarını dərhal hiss edir. Amma ruhunda olan paxıllıq, təkəbbürlülük, kin-küdurət kimi böyük xəstəliklərindən xəbərsizdir. Danışarkən deyir ki, məndə paxıllıq yoxdur, heç vaxt qəlbimdə kin saxlamıram. Halbuki qəlbimdə həm paxıllıq var, həm də kin- küdurət. Amma onlardan xəbərsizdir.

Bədənin xəstəliyi ilə ruhun xəstəliyi arasında olan ikinci fərq budur ki, bədəndəki xəstəliklərin qarşısını həm əvvəlcədən, həm də sonradan almaq mümkündür. Amma insanın ruhunda olan xəstəliklər isə belə deyil.

Üçüncü fərqi də budur ki, bədənin xəstəliklərində insan özü əziyyət çəkir, amma ruhun xəstəliyi zamanı başqa insanlar da əziyyət çəkirlər. Hətta insanın ailəsi, yaşadığı məntəqə, habelə vətəndaşı olduğu ölkə də belə onun bu xəstəliyinə görə əziyyətə düşür. Əgər ruhu xəstə olan həmin adam dünya səviyyəsində xüsusi bir məqama malik olsa, o zaman bütün dünyanın insanları onun əlindən narahatlıq keçirəcəkdir. Belə ki, ruhən xəstə olan bu adam gündə bir ölkəyə qoşun çəkəcək və insanları narahat edəcəkdir.

İnsan ruhunun xəstəliyinin əlacı

İnsan ruhunun xəstəliyini aradan qaldırmaq üçün bir sıra dərmanlar vardır. Əgər insan həmin dərmanlar vasitəsilə ruhunun xəstəliyinə bir əlac edə bilməsə, bu xəstəliklər onu bədbəxtliyə sürükləyəcəkdir. Belə olduqda həmin insanın sağlması daha mümkün olmayacaq. İnsan ruhunun xəstəliyinin müalicəsi üçün əsasən dörd-beş mühüm üsul mövcuddur. Burada çox yaxşı olar ki, onlardan bir neçəsinə diqqət yetirək.

1. İnsan özü özünün həkimi olmalıdır

İnsan ruhunun xəstəliyini aradan qaldırmağın birinci üsulu özünün özünə həkimlik etməsidir. Bir çox tibb mütəxəssisləri də belə bir fikir irəli sürmüşlər ki, insan özü özünün həkimi

olmalıdır. Çünki insan öz dərini hamıdan yaxşı bilir. Ruhun xəstələndiyi təqdirdə də insan özü özünə əlac etməlidir. Yəni ruhun müalicəsi üçün atılan birinci addım insanın özü barədə düşünməsidir. O, papağını qarşısına qoyub öz vəziyyəti, necə bir insan olduğu barədə fikirləşməlidir. Həqiqi mənada gözlərini açıb ruhuna göz gəzdirməlidir. Şair demişkən:

اي خواجه چه جويي ز شب قدر نشا

هر شب شب قدر است اگر قدر بدا

Ey xacə, Qədr gecəsindən nə əlamət axtarırsan?

Əgər qədrini bilsən, hər gecə bir Qədr gecəsidir.

Allah-təala “Qiyamət” surəsinin 14-15-ci ayələrində belə buyurur:

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۚ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ

–(Xəbər verməyə heç ehtiyac da yoxdur,) əslində insan öz nəfsini görəndir. Baxmayaraq ki, (zahirdə) hər cür üzrxahlıq edər. (O, hər cür üzrxahlıq etsə də, (qəbul olunmaz)!

İnsan özünün necə bir varlıq olduğunu bilir. Bəzən insan özü üçün süni üzrxahlıqlar düzəldir. Qiyamət günündə düzəltməyi bu üzrlərin heç biri qəbul olunmayacaq. Buna görə də insan özünü qarşısına qoyub əməlli-başlı diqqətlə nəzərdən keçirməlidir. Bundan sonra isə çatışmayan cəhətlərini düzəltmək üçün qərar qəbul etməlidir. Bəzən insan öz yaxşılıqları haqda düşünür, amma eyib və nöqsanlarını unudur.

قَالَ الصَّادِقُ (ع): مَا يَنْفَعُ الْعَبْدَ يَظْهَرُ حَسَنًا وَيَسِرُ سَيِّئًا؟! أَلَيْسَ إِذَا

رَجَعَ إِلَىٰ نَفْسِهِ ، عَلِمَ أَنَّهُ لَيْسَ كَذَلِكَ؟! وَاللَّهِ تَعَالَى يَقُولُ: «بَلِ الْإِنْسَانُ

عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۚ إِنَّ السَّرِيرَةَ إِذَا صَلَحَتْ قُوِيََتِ الْعِلَاقَةُ.

–İmam Sadiq (ə) buyurur: “Yaxşı işi aşkarda görüb pis işi gizlətmənin insana nə faydası var?! O, özünə diqqət yetirsə, həqiqətin heç də göründüyü kimi olmadığını görər. Necə ki,

Allah-təala belə buyurmuşdur: “Doğrusu, insan özü-özünə şahiddir!”¹ Batin islah olduqda zahir möhkəmlənər.”

Bəzən olur ki, insan həqiqi mənada öz-özünə müraciət edir. Sonra anlayır ki, hər şey zahirdəki kimi deyilmiş. Baxıb görür ki, daxilində təkəbbür, paxıllıq, kin-küdurət kimi müxtəlif xəstəliklər vardır. Başa düşür ki, danışdığı dil, baxdığı göz öz ixtiyarında deyil. Yəni dilini və gözünü haramlardan saxlaya bilmir. Naməhrəmə baxır və baxdıqdan sonra da onu fikrindən çıxara bilmir. Başından naməhrəm məhəbbətini çıxara bilmədikdə isə günaha düşür. Bütün bunların hamısı ruhun xəstəlikləridir.

Füzeyl ibn Ayaz yolkəsən və quldur bir insan idi. Bir zaman güclü insanların başında Füzeylin adı çəkilərdi. Çox güclü və qüdrətli bir insan idi. Bütün bunlara baxmayaraq, həm də çox fasiq və azgın bir şəxs idi. Onun peşəsi karvanların qarşısını kəsib soymaq və evlərdən oğurluq etmək idi. Özünün də çox böyük imkanları və mal-dövləti var idi. Bütün bunları quldurluqla əldə etmişdi. Özü üçün böyük bir quldur dəstəsi yaradıb onlara başçılıq edirdi. Bəzən karvanların qarşısını kəsərkən camaatı soyur, bəzi adamları isə öldürürdü. Odur ki, karvan yola çıxarkən onun qorxusundan karvansaralarda gizlənir və tam arxayın olduqdan sonra hərəkət edirdilər. Kiminsə evinə girmək istəyəndə elə hamının gözü qarşısında divardan aşib istədiyi evə daxil olardı. Heç bir kəs qorxusundan ona bir söz deyə bilmirdi.

Günlərin birində onun gözü bir qıza düşdü. Gecəyarısı həmin qızın yaşadığı evə girmək üçün divarın üstünə qalxıb bir az orada əyləşdi. Birdən qonşunun səsinə eşitdi. Qonşu gecəyarısı namaz qılıb Quran oxumaqla məşğul idi. Füzeyl diqqətlə qulaq asdıqda “Hədid” surəsinin 16-cı ayəsini eşitdi:

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ

¹ Qiyamət surəsi, 14-cü ayə.

–Məgər iman gətirmiş kəslərin qəlblərinin Allahı yada salmaq və (Ondan) qorxmaq vaxtı çatmayıbmı?!

Bu ayə Füzeylin ürəyinə ox kimi sancıldı. Bir az düşünüb ağlaya-ağlaya dedi: “Bəli, and olsun Allaha ki, indi vaxtı çatıb.” Sonra divarın üstündən düşüb geri qayıtdı. Yavaş-yavaş gedib bir karvansaraya girdi. Qaranlıq olduğundan heç bir kəs onu tanımadı. Keçib bir küncdə əyləşdi. Həmin vaxt orada bir karvan gecələyirdi. Adamlar bir-biri ilə söhbət edərək belə deyirdilər: “Görəsən Füzeylin adamları keçib getdilərmi? Nə yaxşı olardı ki, onlar burada olmasınlar. Biz də rahatca yolumuza davam edərdik.” Elə bu zaman Füzeyl ayağa qalxıb dedi: “Qorxmayın, bundan sonra bütün yollar sizə açıqdır. Daha sizin qarşınızı kəsən olmayacaq. Füzeyl artıq Allahın bəndəsi olub. Nə qədər ki, o, azad idi, sizin yollarda azadlığınız yox idi. Lakin bu gecədən Füzeyl quldur və yollar sizə azad oldu. Yola düşün, bundan sonra sizə dəyib-dolaşan olmayacaq.”

Həmin gündən sonra Füzeyl çapıb-taladığı bütün mal-dövləti sahiblərinə qaytardı. Tanımadığı adamların mallarını isə onların adından şəriət qanunları ilə yerbəyer etdi. Füzeyl həmin gündən sonra Allaha ibadət etməyə başladı. Elə bir həddə gəlib çatdı ki, zəmanəsinin böyük abid və zahidlərindən birinə çevrildi. Yazırlar ki, bəzi vaxtlar Harun ər-Rəşid belə onun dərslərində iştirak edərdi. Füzeyl sonradan Məkkəyə köçərək ömrünün axırına qədər Kəbənin yaxınlığında yaşadı və aşura günü də dünyasını dəyişdi.

Odur ki, əgər insan gözlərini açaraq həqiqətləri görə bilsə, öz barəsində həqiqi mənada düşünsə və yuxudan oyana bilsə, mənəviyyatın ən yüksək məqamlarına nail ola bilər.

2. Alim və ustadlara müraciət etmək

İnsan ruhunun xəstəliyini müalicə edən amillərdən ikincisi budur ki, insan pak, təmiz dostlardan, alim və ustadlardan bəhrələnsin. Necə ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) dövründə möminlər o həzrətə müraciət edərdilər. Həzrət Peyğəmbər (s)

insan ruhunun həkimidir. Allah-təala peyğəmbərləri ona görə göndərmişdir ki, onlar insanların ruhlarını təmizləyib paklaşdırsınlar. Həmçinin Həzrət Peyğəmbərin (s) Əhli-beyti (ə) və həmin xətt üzrə hərəkət edənlər də insan ruhunun həkimləridir.

Günlərin birində bir nəfər Həzrət Peyğəmbərin (s) hüzuruna gəlib ərz etdi: “Ya Rəsulallah, sizdən qısaca da olsa mənə moizə etməyinizi xahiş edirəm.” Həzrət Peyğəmbər (s) ona baxıb buyurdu: “Qəzəblənmə.” Həmin şəxs qane olmayıb dedi: “Ya Rəsulallah, mənə moizə edin. Hansı işi görüb-görməməyi mənə tövsiyə edin.” Həzrət Peyğəmbər (s) yenə buyurdu: “Qəzəblənmə.”

Həzrət Peyğəmbər (s) onun danışığı və sözlərindən hiss etdi ki, o, tələskən və qəzəbli adamdır. Buna görə də onun ruhunun incə və zəif nöqtələrinə toxunaraq qəzəblənməməyi ona tövsiyə etdi.

Şeytan da tam bunun əksinə olaraq hər gün insanı öyrənməklə məşğuldur. O, həmişə çalışır ki, insanın zəif nöqtələrini axtarıb taparaq həmin yerdən onu azdırsın. İnsan var ki, milyonlarla pulu onun ayağının altına töksən gözüünün ucu ilə belə həmin pullara baxmaz. Amma qarşısından bircə naməhrəm keçdikdə isə özünü saxlaya bilmir. Buna görə də hər bir insanın ruhunun zəif nöqtələri ola bilər ki, şeytan da bundan istifadə edərək onu yoldan çıxarmağa cəhd edir.

Cüreyr adlı bir nəfər İmam Sadiqin (ə) hüzuruna gəlib dedi: “Ey Peyğəmbərin (s) övladı, mənə moizə edin!” İmam Sadiq (ə) ona buyurdu: “Allahdan qorx və işlərinde tələsmə.”

Cüreyr deyir: “İmamın (ə) bu nəsihətini yadımda saxladım və ona əməl etməyə başladım. Bir gün Məkkə səfərinə yollandım. Yolda bir neçə nəfərlə rastlaşdım. Söhbət edə-edə yol gedirdik. Söz Bəsrə camaatından düşdükdə oradakılardan biri bəsrəliləri söydü. Mən ona bir söz demədim. Sonra iraclılardan söz düşdükdə həmin şəxs İraq camaatını da söydü. Yenə onun sözlərinə əhəmiyyət vermədim. Bir az getdikdən

sonra İmam Sadiqin (ə) barəsində söz düşdükdə o adam Həzrət İmam (ə) qarşı da nalayiq ifadələr işlətdi. Mən bu sözləri eşitdikdə qəzəbləndim və onu vurmaq istədim. Hətta elə qəzəblənmişdim ki, onu öldürmək istəyirdim. Elə bu anda İmam Sadiqin (ə) mənə buyurduğu “Allahdan qorx və tələsmə” sözləri yadıma düşdü və özümü bu cinayətə əl atmaqdan saxladım.

Həkim odur ki, insana baxdıqda onun dərmini başa düşsün və əlacını söyləsin. Bəzən həkimlər insanın dərmini başa düşə bilmirlər. Buna görə də müxtəlif dərmanları tövsiyə edirlər. Amma əgər həkim xəstənin dərmini bilsə, çox dəva-dərmana da ehtiyac qalmayacaq. Sadə bir üsul və bircə dərmanla onu müalicə edə biləcək. Tanıdığım adamlardan biri deyir ki, övladım ağır xəstəliyə tutulmuşdu. Neçə ay onu müxtəlif həkimlərin yanına apardım. Həkimlər müxtəlif dərmanlar yazırdılar, amma uşağın dərminə əlac tapa bilmirdilər. Uşağın vəziyyəti günü- gündən ağırlaşır. Axırda mənə dedilər ki, filan yerdə bir uşaq həkimi var, bəlkə uşağı ona da göstərəsən? Mən uşağı götürüb həmin həkimin yanına getdim. Həkim uşağa baxan kimi bir dərman yazıb dedi: “Bu dərmanı bir neçə gün uşağın dilinin üstünə damcıladarsınız.” Mənim də azdan-çoxdan dərmanlardan başım çıxırdı. Baxıb gördüm ki, həkimin yazdığı bu dərman qulaq dərmanıdır. Dedim: “Ay həkim, uşağın dərdi qulağında deyil. Bunun xəstəliyi tamam başqadır. Siz isə uşağa qulaq dərmanı yazmısınız, özü də onun dilinin üstünə damcılamaq şərt ilə.” Həkim dedi: “Uşağın dərminin əlacı budur və mən də sizə dedim.”

Mən uşağı götürüb evə qayıtdım və həkimin yazdığı dərmanı da aldım. Həkimin dediyi kimi, həmin dərmandan iki dəfə istifadə etdikdə uşaq sağaldı.

Bu əhvalatı deməkdə məqsədim odur ki, əgər həkim dərmin nə olduğunu bilsə, onun dərmanı da asan olacaq. Həkim odur ki, insanın dərmini bilsin. Həzrət Peyğəmbər (s) insana baxan kimi bilirdi ki, onun ruhunun xəstəliyi nədir. Həmçinin məsum

imamlarımız da yanlarına gələnlərin üzünə baxan kimi dərdlərinin nə olduğunu bilirdilər.

Qum şəhərində yaşayan ustadlardan biri deyir: “Tələbə vaxtı Ayətullah Pəhləvaninin dərslərində iştirak edirdim. O, çox böyük ustad və arif insanlardan biri idi. Bir gün evdən çıxarkən həyat yoldaşım ilə sözümdə düşdüm və onunla dalaşaraq evdən çıxdım. Dərsə gedib ustadın qarşısında əyləşdim. Ayətullah Pəhləvani sakitcə dayanıb bir qədər mənə baxdıqdan sonra buyurdu: “Sənin bugünkü dərslərin budur ki, evdə ailənlə xoşrəftar olasan. İndi isə gedə bilərsən.”

O böyük ustad neçə ayın dərslərini bircə cümlə ilə mənə dedi. Odur ki, əgər həkim həqiqi həkim olsa, insanın üzünə baxan kimi onun dərslərini bilər və əlacını da söyləyər.

Səmimi və Allaha xatir dostluq edənlər də insanın ruhunun xəstəliyinə əlac ola bilərlər. Yəni səmimi, pak və Allahın rizayəti üçün dostluq edən şəxs həmişə öz dostunun nöqsanlarını ona başa salar və onu günah etməyə qoymaz. Bu da son nəticədə insanın ruhunun xəstələnməsinə gətirib çıxara bilər.

قَالَ الصَّادِقُ(ع): أَحِبْ إِخْوَانَكَ مِنْ أَهْلِ عَيْوَالِكَ .

–İmam Sadiq (ə) buyurmuşdur: “Ən sevimli dostum eyiblərimi mənə hədiyyə edəndir.”

3. Allahın yaratdığı imkan və fürsətlərdən istifadə etmək

İnsanın ruhunun müalicəsinə və inkişafına səbəb olan amillərdən üçüncüsü Allahın yaratdığı fürsət və imkanlardan bəhrələnməkdir. Məsələn, ramazan, məhərrəm, rəcəb, şəban ayları bu iş üçün ən gözəl və münasib aylardır. Həmçinin həcc ziyarətinə getmək də ruhun müalicəsi üçün gözəl fürsətlərdən biridir. Həccə gedən insan hər bir şeydən uzaqlaşaraq yalnız özü ilə məşğul olur. Orada ailə, iş və digər məsələlər bir kənarda qalır. Həccə gedən insan bütün dünya işlərindən uzaqlaşaraq zinət və bərbəzəyi də bir kənara qoyur. Beləcə, insan bu ziyarət zamanı mənəvi cəhətdən dəyişir (inkişaf edir) və geri qaydır.

Əgər həccdə insan özünü qarşısına qoyub düşünərsə və özündə mənəvi cəhətdən dəyişikliklər hiss edərsə, deməli, onda yüksəliş vardır.

Allahın insan üçün yaratdığı fürsətlərdən biri də zilhəccə ayıdır. Xüsusilə bu ayın ilk ongünlüyü digər günlərdən tamamilə fərqlənir. “Həcc” surəsinin 28-ci ayəsində həmin on günə *فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ* – “müəyyən günlərdə” ifadəsi ilə işarə olunmuşdur. Allah-təala bu on günün içində yaxşılıqlar, fəzilət, şərəfət və müqəddəslik qərar vermişdir. Bu on günün içində olan ibadətlər başqa ayların ibadətlərindən tamamilə fərqlidir. Allah-təala bu on günə xüsusi bir şərəfət bəxş etmişdir. Zilhəccə ayı insanın tərbiyəvi və əxlaqi cəhətdən mükəmməlləşməsinə daha çox şərait yaradır. Mərhum Mirzə Cavadğa Məlik “əl-Müraqibat” kitabında belə deyir: “Mərhələ-mərhələ təkamül yolunu tutub kamilliyə doğru gedən ariflərin diqqət yetirdikləri mərhələlərdən biri də məhz zilhəccə ayının ilk on günüdür.”

İnsan bu fürsəti əldən verməməlidir. İbadətlər və yaxşılıqlar öz yerində, amma insan bu ayda özünü yadından çıxarmamalıdır. Yəni özünü günahlardan qorumaqla və özünü tərbiyə etməklə məşğul olmalıdır ki, ruhu saflaşsın.

Zilhəccə ayının əməlləri

Zilhəccə ayı üçün bir sıra əməllər və ibadətlər tövsiyə olunmuşdur. Həmin ibadətlərdən biri bu ayın ilk doqquz gününü oruc tutmaqdır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, kim zilhəccə ayının 1-dən 9-dək oruc tutsa, Allah-təala həmin şəxsin ömrünün hamısına oruc savabı yazar.

Bu ayın ilk ongünlüyünün içərisində bir namaz da vardır ki, hər gün şam və xiftən namazları arasında qılınan iki rükətdən ibarətdir. Əlbəttə, kim güfeylə namazı qılırsa, həmin namazı güfeylədən sonra qıla bilər. Həmin namazın qılınma qaydası belədir: “Sübh namazı kimi 2 rükətdən ibarətdir. Hər bir rükətdə “Həmd” və “İxlas” surələri oxunur və “İxlas” surəsindən sonra

isə “Əraf” surəsinin 142-ci ayəsi oxunur.¹ Sonra həmişəki kimi rüku və səcdələrə riayət olunur.

Bu namaz da insana tərbiyəvi təsir göstərməklə yanaşı, həm də çox böyük savabı vardır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, hər kim bu namazı qılsa, həcc ziyarətində olan hacıların savabına şərikin olar.

Zilhəccə ayının doqquzuncu günü Ərəfə günü kimi məşhurdur. Sözügedən günün də özünəməxsus əməlləri vardır ki, ötən bəhslərimizdə qeyd etdik. Bu mübarək ayın onuncu günü isə Qurban bayramıdır.

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثَ لَيَالٍ وَاتْمَمْنَاهَا بِعَشْرِ ئَيَّامَاتٍ رَآهُ أَزْيَجَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

Musa ilə otuz gecə (oruc tutub dua edəcəyi, bunun müqabilində ona Tövrati nazil edəcəyimiz və özü ilə danışacağımız) barədə vədələşdik, sonra ona daha bir on gün də əlavə etdik. Beləliklə, Rəbbinin (ibadət üçün) təyin etdiyi müddət tam qırx gecə-gündüz oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Sən tayfam içində mənim xəlifəm ol, (camaatı) islah etməyə çalış və (yer üzündə) fitnə-fəsad törədənlərin yolu ilə getmə!”

(78)

***Qurban bayramı ilə bağlı xütbə
(Həzrət İbrahimin (ə) xüsusiyyətləri)
Hüseyniyyə.26.10.2012-ci il (11 zilhəccə 1433)***

QURBAN BAYRAMI
(Həzrət İbrahimin (ə) xüsusiyyətləri)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ الَّذِي جَعَلَ اَلْحَمْدَ تَمَنَّا لِنَعْمَائِهِ، وَمَعَاذًا مِنْ بَلَائِهِ، وَوَسِيلاً اِجْنَانِهِ، وَسَبَباً لَزِيَادَةِ اِحْسَانِهِ. اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُوْلِهِ نَبِيِّ الرَّقَّةِ، وَاِمَامِ اَلْاُئِمَّةِ وَ سِرَاجِ اَلْاُمَّةِ حَبِيْبِنَا وَ حَبِيْبِ اِلٰهِ الْعَالَمِ اَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى اَهْلِ بَيْتِهِ مَصَابِيحِ الظُّلُمِ وَ عَصَمِ الْاُفْمِ وَ مَنَارِ الدِّينِ الْوَاضِحَةِ وَ مَثَابِيْلِ الْفَضْلِ الرَّاحِمِ وَ لَا يَسِيْمَا عَلَى سَلَالَةِ النَّبَوَّةِ وَ بَقِيَّةِ الْعِتْرَةِ وَالصَّفَةِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ مَظْهَرِ الْاِيْمَانِ وَ مَعْلَنِ اَحْكَامِ الْقُرْآنِ اَلْحُجَّةِ الْقَائِمِ الْاِمَامِ الْمُنْتَظَرِ صَلَوَاتِ اِلهِ وَ سَلَامِهِ عَلَيْهِ اَللّٰهُمَّ نُوْرٍ نُوْرِهِ كُلُّ طُلْمَةٍ وَهَدٍ يَرْكُنِيهِ كُلُّ يَدْعَةٍ وَاقْصِمِ يَهْ كُلُّ جَبَّارٍ وَ اَخْمِدْ يَسِيْفِهِ كُلُّ نَارٍ وَ اَذِلْ يَسْلُطَانِيهِ كُلُّ سُلْطَانٍ. اَمَّ يَا رَبَّ الْعَالَمِ .

Qurban bayramı İslam aləmində ən böyük bayramlardan biridir. İslam dünyasında zilhəccə ayının onuncu günü Qurban bayramı adlandırılmışdır. Bu gün münasibətilə bütün dünya müsəlmanlarını təbrik edir və Allah-təaladan diləyirəm ki, müsəlmanlara xeyir və bərəkət nəsib etsin!

Qurban bayramı ilə bağlı bəzi ayə və hədislərə istinad edərək əziz möminlərin diqqətinə bir neçə kəlmə çatdırmaq istəyirəm. Allah-təala “Mümtəhinə” surəsinin 4-cü ayəsində buyurur:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لَقَوْمُهُمْ إِنَّا بَرَاءٌ مِنْكُمْ وَهُمْ يَعْبُدُونَ مَنْ دُونَ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

–Şübhəsiz, İbrahim(in) və onunla birlikdə olanlar(ın rəftarın)da sizin üçün gözəl bir nüsxə vardır. O zaman onlar öz qövmlər(inin kafirlər)inə demişdilər: “Həqiqətən, biz sizdən və Allahdan başqa ibadət etdiklərinizdən uzağıq. Biz siz(in

tanrılarınızı və ayininizi) i təkzib edirik. Və siz yeganə olan Allaha iman gətirməyincə həmişə bizimlə sizin aranızda ədavət və düşmənçilik olacaqdır.”

Tərbiyə etməyin ən yaxşı üsulu insanın öz əməli ilə nümunə göstərməsidir. Biri var ki, tərbiyənin qayda-qanunlarından danışsın, biri də var ki, danışandan sonra əməli surətdə bir nümunə də göstərsin. Əxlaq alimləri deyirlər ki, bu üsul ən təsiredici metodlardan biridir. Elə buna görə də peyğəmbərimiz, imamlarımız və böyük din xadimlərimiz həmişə insanları hidayət məsələlərində ən çox əməli üsluba üstünlük vermişlər. Onlar xütbə oxuyur, insanlar üçün moizələr və söhbətlər edirdilər, lakin öz əməlləri ilə də başqalarına nümunə göstərirdilər. Tərbiyədə əsas məsələ budur ki, insan dediyi sözlərlə yanaşı, həmin sözləri təsdiq edə biləcək nümunələr də göstərsin. Ona görə ki, hidayət olunmaq istəyən hər bir insan kimisə özünə örnək götürüb onun ardınca gedə bilsin. Həzrət Peyğəmbərin (s) və imamların sünnəsinin mənası da elə bundan ibarətdir. Həzrət Peyğəmbərin (s) və imamların sözlərinə, əməllərinə və onların dəstəkləməsinə sünnə deyilir və bu, bizim üçün höccətdir. Əgər Həzrət Peyğəmbər (s) “dəstəməzi belə almaq lazımdır”, – deyə buyursa, bu söz bizim üçün höccətdir. Bu sözün qarşısında “niyə”, “nə üçün” söyləmək və ya “mənə Qurandan dəlil gətir!” demək düzgün deyil və mənasızdır. Çünki Allah-təala Özü Quranda buyurur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) hər nə deyirsə, Mənim sözümü buyurmuşdur və onu qəbul et.

Odur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) hər nə buyursa, bizim üçün höccətdir. Məsələn, Həzrət Peyğəmbərin (s) necə dəstəmaz almasına baxıb öyrənmək höccətdir. Təqdir isə budur ki, məsələn, bir nəfər Həzrət Peyğəmbərin (s) yanında dəstəmaz alır və o həzrət də onun dəstəmaz almasına tamaşa edərək bir söz demir. Çünki əgər düzgün dəstəmaz almasaydı, Həzrət Peyğəmbər (s) mütləq ona etiraz edib doğru dəstəmaz almağın qaydasını başa salardı.

Belə məlum olur ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) həm danışmağı höccətdir, həm də susmağı. Elə buna görə də onlar məsum olmalıdırlar. Peyğəmbərlərin ismətinin dəlillərindən biri də budur. Onlar məsum olduqlarına görə Qurani-kərim onları insanlar üçün örnək və nümunə kimi təqdim etmişdir. Allah-təala Qurani-kərimdə İslam Peyğəmbəri (s) və Həzrət İbrahim (ə) barəsində bu ifadəni zikr etmişdir:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

–Şübhəsiz, Allahın Rəsulunun rəftarında sizin üçün gözəl bir örnək vardır.¹

Buradakı “üsvə” kəlməsi, yəni “ona bax”, “o, nə edirsə, sən də onu yerinə yetir və ondan örnək götür” mənasını ifadə edir.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ

–Şübhəsiz, İbrahim(in) (rəftarın)da sizin üçün gözəl bir örnək vardır.

Baxın İbrahimin (ə) yol getməyinə, görün necə yol gedir? O, öz yolunu seçmişdir, görün hansı yolu seçmişdir?! Onun necə imtahan verməsinə baxaraq ondan öyrənin. Onun sözü, əməli, danışmağı və susmağı höccətdir. Sual oluna bilər ki, hansı cəhətdən İbrahimdən (ə) nümunə götürməliyik? Ayənin davamında bu məsələyə işarə olunaraq birincisi, tövhid məsələsində ondan nümunə götürülməsi təkid edilir.

وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لَقَوْمِهِمْ إِنَّا بِرَأْيِكَ مِنَ اللَّهِ

كَفَرْنَا بِكَ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

–O zaman onlar öz qövmələri(inin kafirlər)inə demişdilər: “Həqiqətən, biz sizdən və Allahdan başqa ibadət etdiklərinizdən uzağıq. Biz siz(in tanrılarınızı və ayininizi)i təkzib edirik. Və siz yeganə olan Allaha iman gətirməyincə həmişə bizimlə sizin aranızda ədavət və düşmənçilik olacaqdır.”

¹ Əhzab surəsi, 21-ci ayə.

Həzrət İbrahim (ə) də sözünün üstündə möhkəm dayandı. Çox təhlükələrə məruz qalmasına baxmayaraq, sözündən dönmədi.

Qurani-kərimdə Həzrət İbrahim (ə) haqda çoxlu ayələr mövcuddur. Quranda təxminən 69 dəfə onun adı çəkilmişdir. Allah-təala 25 surədə ondan söz açmış və Həzrət İbrahimdən (ə) nələri nümunə götürüb öyrənəcəyimizi həmin ayələrdə bəyan etmişdir. Onlardan bir neçəsinə diqqət yetirək.

Onlardan birincisi budur ki, o, Allahın qarşısında müti idi və Allah-təalaya itaət edirdi. “Müti”, yəni Allah-təalanın qarşısında heç bir vaxt “niyə”, “nə üçün” kəlmələrini işlətməyən şəxs deməkdir. Allahın buyurduğu hər bir əmri bütün varlığı ilə yerinə yetirirdi. Bu, “قَاتِلَا لِلَّهِ” – “(İbrahim) Allah qarşısında itaətkar idi”¹ mənasını verir.

İkincisi, Həzrət İbrahim (ə) verdiyi sözə əməl edirdi. “وإبراهيم” – “Və (əhdə) çox vəfalı olan İbrahim...”² Dünyaya gəlməmişdən əvvəl Allaha söz vermişdir və öz sözünə də əməl edir. İnsanlara söz verib və sözünə də əməl edir. Özü-özünə söz verir və ona da əməl edir. İnsanın qiyməti bununla ölçülür. İnsanın qiyməti bədənindəki yağ (piy) və digər maddələrlə ölçülmür, onun hərəkəti (əməli) ilə müəyyən edilir.

Bir zaman alman alimlərindən biri insanın qiymətini müəyyən etmək qərarına gəlir. Normal bir insanı tərəzidə çəkir və onun çəkisi təxminən 60 kiloqram gəlir. Sonra həmin insanın bədənində olan əti, yağı, duzu, suyu və digər maddələri qiymətləndirir. Sonda belə bir qərara gəlir ki, həmin şəxsin ümumi dəyəri 120 marka təşkil edir.

Lakin insanın qiyməti bununla ölçülmür. Belə bir nəticə, heç şübhəsiz, həmin işi görənin ağılının məhsuludur. Görünür, həmin alim insanın son dərəcə qiymətli bir varlıq olduğunu dərk edə bilməyib. İnsanın qiyməti və dəyəri onun hərəkəti,

¹ Nəhl surəsi, 120-ci ayə.

² Nəcm surəsi, 37-ci ayə.

fəaliyyəti və əməlləri ilə müəyyən edilir. Əgər insanın ağzından bir söz çıxsın, nəyin bahasına olursa-olsun öz sözünün üstündə dayanmalıdır. İslam Peyğəmbəri (s) peyğəmbərliyə seçilməmişdən öncə bir nəfərlə görüşmək üçün vədələşir. Həzrət (s) görüşəcəkləri yerə gəlir və həmin şəxs orada olmadığını görür. Bununla belə, bir neçə saat onu gözləyir, amma o adam gəlib çıxmır. Beləcə, Həzrət Peyğəmbər (s) düz üç gün orada onu gözləyir. Üç gündən sonra həmin şəxs gəlir və Həzrət Peyğəmbər (s) onunla görüşür. Bax, insanın dəyəri bundadır.

Üçüncüsü budur ki, Həzrət İbrahim (ə) Allah-təalanın mərhəmət etdiyi bütün nemətlərinə görə Ona daim şükür edərdi.

شَاكِرًا لِلنَّعْمَةِ

–Allahın nemətlərinə şükür edən idi.¹

Dördüncü xüsusiyyəti Həzrət İbrahim (ə) həmişə doğru danışan bir insan olması idi.

وَادَّكُرَ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا

–Və bu kitabda İbrahimi xatırla ki, o, çox doğru danışan idi.²

Siddiq o şəxsə deyilir ki, ağzından bircə kəlmə də olsa yalan çıxmırsın.

Beşinci xüsusiyyəti Həzrət İbrahim (ə) səbirli və ürəyi yanan bir insan olması idi.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ

–Doğrudan da İbrahim çox həlim və camaata ürəyi yanan, dərinədən ah çəkən idi.³

“أَوَّاهٌ” – “ürəyi yanan” və “mehriban” insana deyilir.

Həzrət İbrahim (ə) altıncı xüsusiyyəti “مُتَبَيِّنٌ”, yəni həmişə Allaha təvəkkül edən bir insan olmasıydı.

¹ Nəhl surəsi, 121-ci ayə.

² Məryəm surəsi, 41-ci ayə.

³ Hud surəsi, 75-ci ayə.

Allah-təala Həzrət İbrahimin (ə) əxlaqi xüsusiyyətlərini bəyan etdikdən sonra buyurur:

واتخذَ اللهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

–Allah İbrahimi (Özünə) dost seçmişdir.¹

Allah yer üzündə İbrahimi (ə) dost kimi qəbul etdi.

Bir gün Həzrət İbrahim (ə) evinin qapısını açıb içəri daxil oldu. Həyətdə cavan və xoşsima bir oğlanın gəzişdiyini gördükdə çox təəccübləndi. Oğlanın yanına gəlib soruşdu: “Mənim həyatımə girməyə sənə kim icazə verib?” Oğlan dedi: “Mənə ev sahibi icazə verib.” Həzrət İbrahim (ə) öz-özünə fikirləşdi ki, ev sahibi mənəmsə, mən bu adama icazə verməmişəm. Yenə də oğlandan kimin icazəsi ilə həyətdə girdiyini soruşduqda oğlan təkrarən həmin cavabı verdi: “Mənə ev sahibi icazə verib.”

Həzrət İbrahim (ə) üçüncü dəfə soruşmaq istədikdə başa düşdü ki, həmin oğlan Allahın əziz mələyi cənab Cəbrayıldır (ə). Dedi: “Cəbrayıl, xoş gəlmisən. Ev Allahındır, ev sahibi də Odur. Lakin bu dəfə gəlməkdə məqsədin nədir?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Ya İbrahim(ə), Allah-təala yer üzündə özünə bir nəfəri dost seçib.” Həzrət İbrahim (ə) dedi: “Cəbrayıl, Allahın dostu kimdir? Onu mənə tanıtdır, mən də gedim ömrümün axırına qədər onun qulluğunda olum və ona xidmət edirəm.” Cəbrayıl (ə) dedi: “Ya İbrahim, Allah səni özünə dost seçmişdir.” Həzrət İbrahim Peyğəmbərin (ə) Allaha olan məhəbbəti hamıdan çox olduğuna görə Allah onu özü üçün dost seçdi.

Allah-təala Öz dostlarına yardım edər, onları qoruyar və hidayət edər. Tarixə diqqət yetirdikdə Həzrət İbrahimin (ə) həyatı boyu Allah-təala tərəfindən dəfələrlə necə qorunduğunu görürük. Onun həyat yoldaşı Sara xanım belə nəql edir: “Bir gün Həzrət İbrahim (ə) evdə un olmadığı üçün bir qab götürüb misirli² dostunun yanına getdi. İstəyirdi ki, ondan un alsın.

¹ Nisa surəsi, 125-ci ayə.

² Həzrət İbrahim (ə) gah Şamın Dəməşq şəhərində, gah da Misirdə yaşayırdı.

Dostunun evi çox uzaqda idi. Lakin onu tapa bilməyib axşam evə əliboş qayıdır. Yolda “əliboş evə necə qayıdım?” – deyə düşünür və əlindəki qabı qumla doldurur. Evə gəlib çatanda görür ki, artıq yoldaşı yatıb. Qabı bir kənara qoyub həyat yoldaşı oyanmasın deyə yavaş-yavaş yerinə girib yatır. Səhər yuxudan oyananda evdən gözəl çörək ətrinin gəldiyini hiss edir. Həyat yoldaşından “bu çörəyi haradan gətirmisən, nə ilə bişirmisən?” – deyə soruşur. Sara xanım onun cavabında deyir: “Misirli dostunun sənə verdiyi undan bişirmişəm.”

Burada Həzrət İbrahim (ə) çox gözəl bir söz deyir:

إِنَّهُ خَلِيلِي وَ لَكِنْ لَيْسَ بِمِصْرِي

–Həqiqətən, O, mənim dostumdur, lakin misirli deyil.

Allah-təala Həzrət İbrahimi (ə) peyğəmbərlik məqamından əlavə, həm də imamət məqamına təyin etmək istəyirdi. Bu dəfə onu başqa yollarla imtahana çəkdi. Ona imamət məqamı verilməsi üçün bu imtahanlardan da keçməliydi. Allah-təala onu müxtəlif imtahanlarla sınağa çəkdi. Nümunə üçün bir neçəsinə diqqət yetirək.

1. Birincisi, Allah-təala onu malı ilə imtahan etdi.

Günlərin birində Həzrət İbrahim (ə) çöldə qoyun otararkən Cəbrayıl (ə) insan surətində onun yolu üstündə əyləşib Allaha zikr etməyə başlayır. Həzrət İbrahim (ə) ora yaxınlaşdıqda Cəbrayıl (ə) deyir: “Sübbuhun Quddus.” (“Allah pak və məsumdur”.) Həzrət İbrahim (ə) ondan soruşur: “Sən kimsən?” Cəbrayıl (ə) deyir: “Allah bəndəsi.” Həzrət İbrahim (ə) deyir: “Sənə o sözləri kim öyrədib?” Cəbrayıl (ə) deyir: “Öyrənmişəm.” Həzrət İbrahim (ə) deyir: “O sözlər mənim məşuqumun, dostumun adlarıdır. Onları bir də təkrar etmək olarmı?”

Cəbrayıl (ə) deyir: “Xeyr.” Həzrət İbrahim (ə) deyir: “Nə üçün?” Cəbrayıl (ə) deyir: “Qoyunlarının üçdə bir hissəsini ver mənə, deyim.” Həzrət İbrahim (ə) qoyunlarının üçdə birini ona verib həmin sözləri təkrar söyləməyi istəyir. Cəbrayıl (ə) qoyunların üçdə birini alıb bir dəfə də “Sübbuhun Quddus” deyir. Həzrət İbrahim (ə) deyir: “O sözləri bir də təkrar edə

bilərsənmi?” Cəbrayıl (ə) deyir: “Qoyunlarının yarısını mənə ver, deyim.” Həzrət İbrahim (ə) qoyunların yarısını da verdi. Cəbrayıl (ə) o sözləri bir də təkrar etdi. Həzrət İbrahim (ə) dedi: “Bir də təkrar edə bilərsənmi?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Qoyunların hamısını mənə versən, deyərəm.” Həzrət İbrahim (ə) dedi: “Qoyunların hamısı sənin. Amma o sözləri bir də təkrar et.” Bu zaman Cəbrayıl (ə) dedi: “Ey İbrahim, mən Cəbrayılam. Allah məni səni imtahan etmək üçün göndərib.”

İmamət məqamı çox yüksək bir məqamdır ki, elə-belə hər adama, hər ağsaqqala verilməz. Bu cür məsələlər saqqalın ağılığı və qaralığı ilə, yaxud yaşın azlığı və ya çox olması ilə ölçülür.

2. İkincisi, Allah-təala onu canı ilə imtahan etdi. Nəmrudun göstərişi ilə neçə ay odun toplayıb böyük bir tonqal qaladılar. O qədər böyük tonqal qalamışdılar ki, ona yaxın durmaq olmurdu. Həzrət İbrahimi (ə) mancanağa qoyub atəşin içinə atmaq istəyəndə Cəbrayıl (ə) nazil olub dedi: “İbrahim, sənin köməyə ehtiyacın varmı?” Sənə nə kömək edirəm, mənə aid nə qulluğun var?”

Həzrət İbrahim (ə) buyurdu:

أَمَّا إِلَيْكَ قُلْنَا. عِلْمُهُ بِحَا حَسْبِي عَنْ مَقَالِي

–Sənə heç bir ehtiyacım yoxdur. Onun mənim halımdan xəbərdar olması mənə bəs edər, mənim bir söz deməyimə ehtiyac qalmır.

Allahıma ehtiyacım var, sənə yox. Allahımın mənim halımdan xəbərdar olması mənə yetər. Allahım mənim bu halıma razı olduğu üçün mən də razıyam.

Beləliklə, onu tonqalın içinə atdılar. Allah-təala Quranda buyurur:

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

– (Biz oda) buyurduq: “Ey od, İbrahimə soyuq və zərərsiz ol!”¹

¹ Ənbiya surəsi, 69-cu ayə.

İmam Sadiq (ə) buyurub: “Tonqalın içində İbrahimin (ə) ətrafında güllər bitdi.”

Nəmrud ailəsi ilə birlikdə sarayın eyvanından bu hadisəyə tamaşa edirdi. Nəmrudun doqquz yaşlı kiçik bir qızı var idi, o da bu hadisəni müşahidə edirdi. Nəmrud İbrahimin kim olduğunu yaxşı bilirdi, lakin qız onu tanımırdı. Qız elə düşünürdü ki, Həzrət İbrahim (ə) xain və ya cinayətkar olduğuna görə onu məhkum edirlər. Qız baxıb gördü ki, Həzrət İbrahim (ə) tonqalın içində yanmır. Yerindən uca səslə qışqıraraq soruşdu: “Ey İbrahim, sən nə dedin ki, atəş səni yandırmadı?” İbrahim (ə) buyurdu:

مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَدَخَلَ نَارًا لَا يَحْرِقُهَا النَّارُ

–Kim Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim desə və atəşə daxil olsa, od onu yandırmaz.

Qız sarayın eyvanından aşağı enib qaça-qaça gəlib atəşin yanında dayandı və “Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim” – deyib tonqalın içinə daxil oldu və gedib Həzrət İbrahimin (ə) yanında əyləşdi. İllər keçdikdən sonra Həzrət İbrahim (ə) həmin qızı öz oğlu üçün aldı. Onların nəslindən bir neçə peyğəmbər dünyaya gəldi.

3. Allah-təala Həzrət İbrahimi (ə) övladı ilə imtahan etdi. Allah-təala Həzrət İbrahimi (ə) yenə də imtahana çəkmək istədi, lakin bu dəfə imtahan çox çətin idi. Allah-təala “Saffat” surəsinin 101-ci ayəsindən 109-cu ayəsinə qədər olan ayələrdə bu barədə söz açmışdır.

فَبَشِّرْهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ

–Beləliklə, Biz onu həlim bir oğlan uşağı (İsmayıl) ilə müjdələdik.

Həzrət İbrahimin (ə) 90, həyat yoldaşının isə 70-dən çox yaşı var idi. Bu müddət ərzində Allah-təala onlara övlad verməmişdi. Sara xanımın Həcər adlı bir kənizi var idi. O, Həzrət İbrahimin (ə) övladı olmadığını, amma övlad arzusunda olduğunu bildiyi üçün Həcəri ona bağışladı. Bəzi hədislərdə belə nəql olunur ki, Həzrət İbrahim (ə) onun xahişi ilə Həcərlə

evləndi. Bəziləri də yazırlar ki, bu iş Saranın öz istəyi ilə baş tutdu. Beləliklə, onlar ailə qurdular və Allah-təala onlara İsmayıl (ə) adlı bir övlad verdi. Bu övlad dünyaya gələndən sonra Sara xanım kədərləndi, lakin heç bir etiraz etmədi. Etiraz etməməsinə baxmayaraq, öz taleyinə görə qüssələnmişdi. Həzrət İbrahim (ə) bunu hiss etdi və işin çətinləşdiyini görüb “İlahi, indi mən nə edim?” – deyə Allahdan soruşdu.

Allah-təala ona onları, yəni Həcər ilə İsmayılı Məkkəyə aparmağı əmr etdi. Allah-təala İbrahimə (ə) yolu göstərməyi isə Cəbrayıl (ə) tapşırırdı. Hər dəfə yamyaşıl və mənzərəli bir əraziyə çatanda “Buradır?” – deyə Həzrət İbrahim (ə) soruşurdu. Cəbrayıl (ə) isə “Xeyr, bura deyil”, – deyə cavab verirdi. Nəhayət, ağacı, suyu, yaşıllığı və heç bir şeyi olmayan dağlıq bir yerə gəlib çatdılar. Su olmadığına görə hətta orada quşlar da yox idi. Cənab Cəbrayıl (ə) dedi: “Buradır.”

Həzrət İbrahim (ə) Həcəri və övladını orada qoyub getməli idi. Sara ona tapşırırmışdı ki, onları harada tərk etsən, tez qayıt və gərək atından yerə düşməyəsən. Həzrət İbrahim (ə) onları orada qoyub qayıtmaq istəyəndə Həcər dedi: “Bizi burada kimə tapşırıb gedirsən?” Həzrət İbrahim (ə) buyurdu: “Sizi burada, Allahın əmin-aman bir yerində qoyub getməyimə dair mənə göstəriş verən Allaha tapşırıb gedirəm. Sizi qorumağı O, çox yaxşı bilir. Mənə 90 yaşımda bu uşağı əta edənin Özü onu qorumağı da yaxşı bilir.

Həzrət İbrahim (ə) atından yerə düşmədən evinə qayıtdı. Onlardan bir az aralandıqdan sonra qəlbi kövrəldi və dönüb arxaya, onlara baxdı. Gördü ki, Həcər də həsrətlə onun dalınca baxmaqdadır. Həzrət İbrahim (ə) elə o haldaca Allaha belə dua etdi.

ربنا إني أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا

لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ

–Ey Rəbbimiz, həqiqətən, mən övladlarımdan bəzisini (İsmayılı anası ilə birgə) Sənin möhtərəm və toxunulmaz

evinin yanında, əkinsiz bir dərədə məskunlaşdırdım ki, namaz qılsınlar. Buna görə də elə et ki, insanların bir qisminin qəlbi onlara meyl etsin. Və müxtəlif məhsullardan onlara ruzi ver.¹

Həzrət İbrahimin (ə) duasının nəticəsidir ki, bu gün bütün dünya müsəlmanlarının qəlbləri Ərəfata, Minaya, Məkkəyə və Məscidül-Hərama bağlıdır.

Həzrət İbrahim (ə) bu duanı edib yoluna düzəldi. Hacılarla uşaq həmin çöldə tək-tənha qaldılar. Hacıların yanında bir parça var idi. O, həmin parçanı bir taxtanın üstünə salaraq özləri üçün kölgəlik düzəltdi və onun altında oturdular. Bir az kölgəlikdə oturdudan sonra həm özü, həm də uşaq acdılar. Susuzluq da bir tərəfdən onları əldən salmışdı. Hacı Səfa dağının üstünə çıxıb ətrafa göz gəzdirdi, lakin gözüne bir şey dəymədi. Uzaqdan gözüne ilğım kimi su görsənirdi. Yavaş-yavaş ona yaxınlaşanda orada heç bir şeyin olmadığını gördü. Beləliklə, gəlib Mərvə dağına çatdı. Dönüb arxaya baxanda yenə də gözüne su görsəndi. Qayıdıb həmin yerə gələndə yenə də orada suyun olmadığını gördü. Bu minvalla yeddi dəfə iki dağın arasında get-gəl elədi. Hacı “Ey insanlar! Burada bir canlı varmı?” – deyə ucadan səsləndi. Lakin onun səsinə səs verən yox idi. Uşağın yanına qayıtdı və gördü ki, uşaq ayağını o qədər yerə vurub ki, yerdən su çıxıb.

Bu gün Məkkədə hacıların içdiyi zəməm suyu həmin sudur. Həzrət İbrahimin (ə) dövründən² bu günə kimi hələ o bulaq qurumayıb. Həmin suyun yerdən çıxmasının üstündən təxminən 3000 il ötməsinə baxmayaraq, hələ də insanlar o sudan istifadə edirlər. İlk gündən necə gəlirdisə, yenə də əvvəlki kimi axmaqdadır.

Yerdən su çıxandan sonra yavaş-yavaş həmin yerə quşlar gəlməyə başladı. Tədricən yoldan ötən bəzi insanlar da gəlib onlara qoşuldular və onların yanında oturdular. Beləcə, yavaş-

¹ İbrahim surəsi, 37-ci ayə.

² İbrahim (ə) İslam Peyğəmbərinin (s) 30-cu babasıdır. Yəni Peyğəmbərimiz (s) İbrahimin (ə) 30-cu nəvəsidir.

yavaş insanlar həmin suyun ətrafına yığıldılar. Həzrət İbrahim (ə) isə Allah-təalanın izni ilə arada bir gəlib onlara baş çəkir və yenidən qayıdırdı. Bir dəfə də Həzrət (ə) onların yanına gəlmək istəyəndə bir yuxu gördü. O gün zilhəccə ayının səkkizinci gününə təsadüf edirdi. Qurani-kərim onun yuxusunu belə bəyan edir:

قَلَّمَا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ

–Oğlu onunla birlikdə işləmək və çalışmaq həddinə çatanda (İbrahim) dedi: “Əziz oğlum! Mən yuxuda hey görürəm ki...”

O dövrdə İsmayılın (ə) təxminən 13 yaşı var idi. Allah-təala yuxuda Həzrət İbrahimə (ə) buyurdu ki, “İbrahim, oğlunun başını kəs!” Həzrət İbrahim (ə) yuxudan oyandı və bunun Allahın bir əmri olduğunu başa düşdü. Çünki peyğəmbərlərin yuxuları yalan yuxu olmaz. Peyğəmbərlərlə adi insanların fərqlərindən biri də budur ki, onların gördükləri yuxular sadıq yuxular sayılır.

O günün axşamı, yəni Ərəfə gecəsi (zilhəccə ayının 8-də) Həzrət İbrahim (ə) həmin yuxunu təkrar gördü. Üçüncü gecə, yəni Qurban bayramının gecəsi (9-cu gün) yenə də həmin yuxunu təkrar gördü. Artıq heç bir şübhə qalmamışdı. Həzrət İbrahim (ə) oğlu ilə bu barədə söhbət etdi.

قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ قَالَ يَا أَبَتِ

افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّائِرِينَ

–(İbrahim) dedi: “Əziz oğlum! Mən yuxuda hey görürəm ki, sənin başını kəsirəm (boğazına bıçaq çəkirəm). Bəs sənin nəzərin nədir?” İsmayıl (ə) dedi: “Ey ata! Sənə əmr ediləni yerinə yetir. Allahın istəyi ilə məni səbirlilərdən görəcəksən!”

Həzrət İbrahim (ə) yuxusunu oğluna danışdıqdan sonra İsmayıl (ə) dedi: “Allah sənə nə əmr edibsə, onu da yerinə yetir. Lakin mənim səndən bir neçə xahişim var. (İsmayıl (ə) atasından beş şeyi xahiş etdi.) Onlardan biri budur ki, mənim əl-qolumu möhkəm bağlayarsan. Həm sənin işin rahat olar,

həm də mən əl-qol atmaram. Yoxsa savabım azalar. İkincisi budur ki, bıçağı çox iti elə. Həm sənin işin asan olsun və həm də mən tez rahat olum. Üçüncüsü budur ki, başımı kəsəndə məni üzü üstə yerə uzadarsan. Qoy gözüm gözünü görməsin və sənin atalıq məhəbbətin coşmasın. Yoxsa mənə olan məhəbbətin bu işə mane olar. Dördüncüsü budur ki, köynəyi çıxart¹, qoy anam qan görməsin. Anam görsə, bu hala dözə bilməz. Beşincisi budur ki, mənim köynəyimi aparıb anama verərsən. O, darıxanda onu iyləyib ürəyi sakitləşər.”

Həzrət İbrahim (ə) onun qollarını bərk bağlayıb bıçağı itilədi və İsmayılı (ə) üzü üstə yerə uzadaraq başını kəsmək istədi. Qurani-kərim bu hadisəni belə nəql edir:

قَلَمَا أَسْلَمَا وَتَلَهُ لِّلْحِـ

–Beləliklə elə ki, onların hər ikisi (Allahın əmrinə) təslim oldular və o, oğlunu üzü üstə yerə yıxdı.

Həzrət İbrahim (ə) bıçağı oğlunun boğazına çəkib kəsmək istədikdə Cəbrayıl (ə) barmağı ilə bıçağı geri qaytarırdı. Həzrət İbrahim (ə) bıçağı onun boğazına çəkdikcə Cəbrayıl (ə) bıçağı geri qaytarırdı. İndiki “Xif” məscidinin² yerləşdiyi yerdən səs gəlirdi:

وَنَادِيَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمَ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا

–Biz ona xitab etdik ki: “Ey İbrahim! Həqiqətən, sən yuxunu həyata keçirdin.”

Sonra Allah-təala buyurur:

وَقَدِينَاهُ يَذِيحَ عَظِيمٍ

–Və Biz ona böyük bir qurbanlıq fəda etdik.

Burada “عَظِيمٍ” kəlməsində məqsəd bir ehtimala əsasən budur ki, qoyun çox böyük idi. Bu kəlmənin digər mənası odur ki,

¹ İsmayılın (ə) “köynəyi çıxart” deyərkən kimi nəzərdə tutduğu hadisələrdə qeyd olunmayıb.

² Xif məscidi Məkkə şəhərində, Minada yerləşir. Orada iki rükət namaz qılmağın çox savabı vardır.

Həzrət İbrahim (ə) bu işi ixlasla gördüyünə görə çox böyük bir iş görmüşdür və belə bir iş həmişə davamiyyətli olar. Bir mənası da budur ki, o bir qoyun bu gün gör neçə milyon qoyuna çevrilib?!

Cəbrayıl (ə) qoyunu gətirdi, Həzrət İbrahim (ə) İsmayılın (ə) qollarını açdı və həmin qoyunu kəsəndən sonra Cəbrayıl (ə) Həzrət İbrahimin (ə) verdiyi imtahana təəccüb edərək səsləndi: “Allahu Əkbər, Allahu Əkbər, Allahu Əkbər!” İsmayıl (ə) bunu eşidib səsləndi: “La ilahə illəllahu vallahu əkbər!” Sonra Həzrət İbrahim (ə) səsləndi: “Allahu Əkbər vəlillahir-həmdü əla ma hədana.”

Onların söylədiyi bu təkbir və zikrlər hazırda bütün müsəlmanların Qurban və Fitr bayramında zikr etdikləri müstəhəb əməllərdən sayılır.

Həzrət İbrahim (ə) bu imtahandan keçəndən sonra Allah-təala onu imamət məqamına seçdi və ona iki mükafat verdi. Onlardan biri budur ki:

وَتَرْكُنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

—Ondan sonrakı ümmətlərin arasında (tövhidə dəvət, şirk ilə mübarizə mücahidi, böyük fədakar və yeni kitab və şəriət sahibi kimi) yaxşı ad qoyduq.

Allah-təala buyurur ki, onun bu əməlini yaddan çıxmağa qoymayacağam və bu hadisəni İslam hərəkətlərinə çevirəcəyəm. Həccə getməyi vacib edəcəyəm. Hər kəs əgər həccə getsə və Minada qurban kəsməsə, həccə batildir. Bunlar hamısı Həzrət İbrahimin (ə), İsmayılın (ə) və o imtahanın şərəfinədir. Allah o imtahanı əbədləşdirdi və yaddaşlardan çıxmasına imkan verməyəcək.

Haram pul ilə Məkkəyə getmək həccə batil etməz. Məsələn, təyyarəyə və yaxud maşına haram pul verib həccə getmək həccin əməllərini batil etməz. Həmçinin orada haram pulla yemək yemək həccin əməllərinin pozulmasına səbəb olmaz. Əlbəttə, bu o demək deyil ki, haram pulla nəşə alıb yesə, eybi yoxdur. Haram elə haram olaraq qalır. Lakin haram pul iki

yardə həcci batil edər. Birincisi, əgər kəsilən qurbanlığın pulu haram olsa, həmin şəxsin həcci batil olar. İkincisi isə ehramın puludur. Həcc ziyarətini həyata keçirmək üçün bağlanılan ehramın pulu haram olsa, həmin həcc batil olar. Başqa libasların pulu əgər haram puldan olsa, haramlığı öz yerində qalır, lakin həcci batil etmir.

Allah-təala demək istəyir ki, bu imtahanı Mən dini ənənə kimi qoruyub saxlayacağam. Hacılar hər il bu əməli təkrar etməlidirlər.

Allahın Həzrət İbrahimə (ə) verdiyi ikinci mükafat isə odur ki:

سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

–Salam olsun İbrahimə!

Allahın insana salam verməsi nə gözəl bir mükafatdır?! Həzrət İbrahim (ə) oğlunu qurbangaha aparanda və şeytan bu əzəmətli imtahanı gördükdə bildi ki, əlindən heç bir iş gəlməyəcəkdir. Övvəlcə Həcərin yanına gedib dedi: “Heç bilirsənmi uşağı hara aparır? Başını kəsməyə aparır.” Həcər dedi: “O, çox mehriban atadır, heç bir vaxt uşağın başını kəsməz.” Şeytan dedi: “Axı, İbrahim deyir ki, bunu Allahım mənə əmr etmişdir.” Həcər dedi: “Əgər Allah əmr etmişdirsə, gərək itaət olunsun.”

Şeytan gördü ki, hiyləsi baş tutmayacaq. Odur ki, Həzrət İsmayılın (ə) yanına gəlib dedi: “Heç bilirsənmi atan səni hara aparır? Sənin başını kəsmək istəyir.” İsmayıl (ə) buyurdu: “O, mənim atamdır, mən ondan belə bir iş görməmişəm.” Şeytan dedi: “Allahın əmrini yerinə yetirdiyini deyir.” İsmayıl (ə) buyurdu: “Əgər Allah əmr etmişdirsə, gərək yerinə yetirilsin. Buna görə də qüssələnməyə gərək yoxdur.”

Şeytan gördü ki, bu dəfə də hiyləsi baş tutmadı. Həzrət İbrahimin (ə) yanına gəldi. Həzrət İbrahim (ə) Müzdəlifədə idi. Şeytanı görüb oradan uzaqlaşdı. Şeytan da onun arxasınca düşdü. Gəlib Minada cəmarata çatdılar. Hər il hacıların həcc ziyarəti zamanı daş atdıqları divarlara “cəmərə” deyilir. Həmin cəmərənin birincisi kiçik cəmərə, ikincisi orta cəmərə və

üçüncüsü əqəbə cəmərəsi adlanır. Gəlib birincisinin yanına çatanda şeytan onları vəsvəsə etmək istədikdə Həzrət İbrahim (ə) ona yeddi dənə daş atdı. İkinci cəmərayə çatanda şeytan yenidən gəldi və Həzrət İbrahim (ə) yenə də ona yeddi daş atdı. Üçüncüsünə çatanda şeytan bu dəfə də gəldi və Həzrət İbrahim (ə) yenə ona yeddi daş atdı. Bu dəfə şeytan məyus oldu və qayıdıb getdi.

Elə buna görə də hacılar hər il Məkkəyə gedəndə elə ki, Müzdəlifədən keçib Minaya daxil olurlar, gərək birincisi gedib şeytana daş atsinlar. Hacılar birincisi gərək şeytanı özlərindən uzaqlaşdırsınlar. Həccdə şeytanı özündən uzaqlaşdıran və onunla savaşıb gələn hər bir kəsə hacı deyirlər. Orada hər bir hacıya 49 dənə daş atmaq vacibdir. Qurban günü 7 dənə, sabahısı gün 21 dənə və o birisi gün də 21 dənə daş atmaq gərəkdir. Hacılar şeytana daş atdıqdan sonra qurbanlıqlarını kəsmək üçün qurbangaha gəlirlər. Qurbanlarını kəsəndən sonra gəlib başlarını keçəl qırıxdırırlar. İlk dəfə həccə gedənlər gərək başlarını keçəl qırıxdırınsınlar. Təkrar həccə gedənlər isə saçlarından bir miqdar kəsib götürsələr kifayət edər.

Əgər həccdə daş atsan, qurban kəssən və Həzrət İbrahimin (ə) tarixini yaşatsan, Allah-təala sənə bütün istəklərini qəbul edər. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur ki, təqvanın mənası elə budur. Allah-təala “Həcc” surəsinin 37-ci ayəsində belə buyurur:

لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ

–Allaha əsla onların əti və qanları çatmaz, əksinə Ona sizin tərəfinizdən (qəlb və batində olan) təqva çatar.¹

Qurbanlığı kəsməklə iş bitmir. Qurbanlığı kəsəndən sonra pislikləri özündən uzaqlaşdırmaq lazımdır. Şeytana daş atmağın və Həcərül-əsvədə əl çəkməyin mənası budur ki, qayıdanda Allahın sözünə qulaq asacağam.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, Həcərül-əsvəd yer üzündə “Allahın əli”dir. Hacılar Həcərül-əsvədə əlini çəkəndə sanki

¹ Həcc surəsi, 37-ci ayə.

əllərini Allahın əlinə çəkirlər və Allaha söz verirlər ki, qayıdanda Sənin sözüünə qulaq asacağam.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, insan Minada başını qıraraq Kəbədə təvaf edəndən sonra bir dəstə mələk gəlib əllərini onun çiyninə vurur və onu “Hacı” deyə səsləyir. Lakin hacılar bunu görmürlər. Mələklər deyərlər: “Hacı, hazırda anadan dünyaya gəldiyin kimisən, heç bir günahın yoxdur. Nə günahın var idisə, hamısı bağışlanıb.”

Həccin bir nuru vardır ki, insanın qəlbində və üzündə yaranır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, insan günah etməyə nə qədər həmin nur onun qəlbində və üzündə qalar. Günah etdikdə isə o nur aradan gedər. İnsan var ki, o nuru özü ilə qəbrədək aparır və həmin nur da onu cənnətə çatdırır.

Elə buna görə də Allah-təala Həzrət İbrahimi (ə) bizə nümunə kimi təqdim etmişdir və bütün insanlardan onun tarixini oxumağı tələb edir. Ondan nümunə almaq lazımdır.

(79)

***Qurban bayramı ilə bağlı xütbə
(Həzrət İbrahimin (ə) fəzilətləri)
Hüseyniyyə.16.10.2013-cü il (10 zilhəccə 1434)***

QURBAN BAYRAMI
(Həzrət İbrahimin (ə) fəzilətləri)

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِیْنُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَتَوَكَّلُ عَلَیْهِ وَنُصَلِّیْ عَلَیْ حَبِیْبِهِ وَنُحِیْبِهِ وَخَیْرِتِهِ فِی خَلْقِهِ. بِسْمِ رَحْمَتِهِ وَنَذِیْرِ نَقْمَتِهِ، سَیِّدِنَا اَبِی الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَی مُحَمَّدٍ وَعَلَى اٰلِهِ الْاَطْمِیْنِ الْاَطْهَرِیْنَ الْهَدَاةِ الْمَهْدِیِّ سَیِّمًا یَقِیةً اِلهِ فِی الْاَرْضِ وَاللَّعْنَ عَلَی اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِ اِلهِ قِیَامِ یَوْمِ الدِّیْنِ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّحِیْمِ. وَقَدِیْنَاهُ یَذِیْحٍ عَظِیْمٍ. وَتَرْكُنَا عَلَیْهِ فِی الْاٰخِرِیْنَ. سَلَامٌ عَلَیْ اِبْرَاهِیْمَ

Bu mübarək bayram münasibətilə bütün dünya müsəlmanlarını təbrik edirəm. Allahdan diləyim budur ki, bu əzəmətli günün nuraniyyətindən, bu günün ən böyük ustadı olan Həzrət İbrahimin (ə) kəramətindən və şərəfətindən hamımıza nəsib etsin. Amin!

Allah-təala “Saffat” surəsinin 107-109-cu ayələrində Həzrət İbrahim (ə) barəsində belə buyurur:

وَقَدِیْنَاهُ یَذِیْحٍ عَظِیْمٍ. وَتَرْكُنَا عَلَیْهِ فِی الْاٰخِرِیْنَ. سَلَامٌ عَلَیْ اِبْرَاهِیْمَ

–Və Biz ona böyük bir qurbanlıq fəda etdik. Ondan sonrakı ümmətlərin arasında (tövhidə dəvət, şirk ilə mübarizə mücahidi, böyük fədakar və yeni kitab və şəriət sahibi kimi) yaxşı ad qoyduq. Salam olsun İbrahimə!

Bu ayədə əsas iki mətləb vardır. Birinci mətləb budur ki, Həzrət İbrahim (ə) qəhrəman bir insan kimi tarixə düşdü. Bu elə bir tarixdir ki, onu Allah-təala təsdiqləmişdir. Bu tarix pərdə arxasında yazılan saxta tarixlərdən deyil. Allah-təala Həzrət İbrahimin (ə) adını Qurani-kərimdə nümunəvi bir insan kimi bəyan etmiş və o, tövhid qəhrəmanı olaraq bütün insanlara bir örnək kimi həmişə tarixdə yaşayacaqdır.

Qurani-kərimdə Həzrət İbrahimin (ə) adı 69 dəfə zikr olunmuş, 25 surədə ondan söz açılmış və bir surə isə bütövlükdə onun adı ilə bağlıdır. Həzrət İbrahim (ə) ikinci şəriət sahibi olan peyğəmbərdir. Ümumiyyətlə, beş nəfər ülul-əzm peyğəmbər vardır ki, onlara kitab nazil olmuşdur. Onlardan birincisi Həzrət Nuh (ə) və ikincisi isə Həzrət İbrahimdir (ə). Həzrət Nuh (ə) ilə Həzrət İbrahim (ə) arasında minillik bir zaman fasiləsi vardır. Həzrət Nuh (ə) Həzrət İbrahimin (ə) doqquzuncu babasıdır. Həzrət İbrahim (ə) Həzrət Nuhun (ə) doqquzuncu nəslə və nəvəsi sayılır. Həzrət İbrahim (ə) 170 il ömür sürmüşdür. Allah-təala Həzrət İbrahimə (ə) 80 yaşında İsmayılı (ə), 120 yaşında isə İshaqı (ə) mərhəmət etmişdir. Həzrət İbrahim (ə) Babil şəhərində dünyaya gəlmişdir. Babil hazırda Bağdadın cənub tərəfində yerləşir. O, Fələstində dünyadan köçmüşdür və onun məzarı hazırkı Fələstinin əl-Xəlil şəhərindədir. O həzrət “Xəlilullah”, yəni “Allahın dostu” ləqəbi ilə məşhurdur. Bu ləqəbi də ona məhz Allah özü əta etmişdir. “Nisa” surəsinin 125-ci ayəsində belə buyrulur:

وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

–Allah İbrahimi (Özünə) dost seçmişdir.

Allah-təala onu uzun illər imtahana çəkdi, o da bu imtahanlardan başıuca, alnıaçıq və ürəyi nurlu çıxdı. Onu malı ilə imtahan etdilər, imtahandan yaxşı keçdi. Bircə dəfə Allahın adını eşitmək üçün malının hamısını verməyə razı oldu.

Sonra Allah-təala onu canı ilə imtahana çəkdi. Həzrət İbrahim (ə) bu imtahanın öhdəsindən də layiqincə gəldi.

Nəmrud Həzrət İbrahimi (ə) edam etmək üçün böyük bir tonqal qaladırdı. Onu mancanağın üstünə qoyub tonqala atmaq istəyəndə Həzrət İbrahim (ə) Allahı zikr edirdi. Əgər hər hansı bir insanı mancanağa qoyub tonqala atmaq istəsələr, belə çətin bir anda o, təbiidir ki, ilk növbədə canı və həyatı haqda düşünər. Həzrət İbrahimin (ə) isə canı, ruhu, həyatı və bütün varlığı, diriliyi Allaha bağlı idi. Həzrət İbrahim (ə) mancanağın üstündə belə zikr edirdi:

يا وَاٰدِ يا اَحَد، يا صَمَد، يا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوَلَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ كُفُوًا
اَحَدٌ نَجِيٌّ مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ

–Ya Vahidu, ya Əhəd, ya Səməd. Ya mən ləm yəlid vələm yuləd. Vələm yəkun ləhu kufuvən əhəd. Nəccini minənnari birəhmətikə.

Allahın müqərrəb mələyi olan cənab Cəbrayıl (ə) onun yanına gəlib dedi: “Ya İbrahim, sənin köməyə ehtiyacın varmı?” Həzrət İbrahim (ə) buyurdu ki, ey Cəbrayıl (ə), səndən heç bir istəyim yoxdur. Halımdan xəbərdar olan Allah mənə bəs edir. İstəyim var, amma sənə yox. Allahım məni görür. O, mənim dostumdur və mən də Onun dostuyam. Əgər O, mənim tonqal içində yanmağımı istəyirsə, mən də buna razıyam.

Allah-təala Həzrət İbrahimə (ə) nicat verdi. “Ənbiya” surəsinin 69-cu ayəsində belə buyurulur:

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

– (Biz oda) buyurduq: “Ey od, İbrahimə soyuq və zərərsiz ol!”¹

Atəşin içərisində güllər bitdi və Həzrət İbrahim (ə) bağın içərisində əyləşmişdi. Həzrət İbrahim (ə) bu imtahanndan da alnıaçıq və üzüağ çıxdı.

Allah Öz dostunu heç vaxt tək qoymaz. Dostu nə istəsə, ona verir. Allah bəzən Öz bəndəsini qılinc altında görmək istəyir. Bəzi vaxtlar isə atəşin içində görmək istəyir. Bəzi vaxtlar da atəşi gülüstana çevirib, Öz dostunu güllərin arasında görmək istəyir.

Söylədiyimiz imtahanlar bir tərəfə, Həzrət İbrahim (ə) Qurban bayramı günü çox mühüm bir imtahan verdi. Onun 80 il övladı olmadı. Bu uzun müddətdən sonra o, öz həyat yoldaşı ilə məsləhətləşib öz kənizi ilə evləndi. Həyat yoldaşı da bununla razılaşdı. Həcər Saranın kənizi idi. Onu Həzrət İbrahimə (ə) bağışladı. Allah-təala Həzrət İbrahimə (ə) 80 yaşında ikən

¹ Ənbiya surəsi, 69-cu ayə.

İsmayılı (ə) mərhəmət etdi. Sonra Allahın əmri ilə onları Məkkəyə apardı və özü isə geri evinə qayıtdı. O dövrdə Məkkədə su, bulaq, bitki, ağac və çay yox idi. Heç bir şey, hətta quyu da yox idi. Lakin Allah Hacı ilə İsmayılı (ə) oradaca tərk edib geri qayıtmağı əmr etmişdi. Odur ki, Həzrət İbrahim (ə) onları Səfa ilə Mərvə arasında səy olunan ərazidə qoyaraq Allaha tapşırırdı və geri qayıtdı. Geri qayıdanda bir-iki dəfə dönüb arxaya baxdı. Həzrət İbrahim (ə) gedəndən sonra İsmayıl (ə) susuzluqdan ayaqlarını yerə vurmağa başladı və həmin yerdən zənzəm suyu çıxdı. Zənzəm suyu hazırda da yerdən qaynayıb çıxır və dünyanın ən təmiz suyudur. Sonralar həmin yer abadlığa çevrildi.

Həzrət İbrahim (ə) onlardan ayrılanda Allaha dua edərək buyurdu: “İlahi, mən öz övladımı burada qoyub gedirəm, dünyanın qəlbini buraya bağla.” Allah da onun duasını qəbul etdi və indi bütün dünya müsəlmanlarının qəlbi Kəbə evinə bağlıdır və oranı təvaf edənlərin, Minada gecələyənlərin yanındadır.

İsmayıl (ə) 13-14 yaşına yetişəndə Həzrət İbrahim (ə) onlara baş çəkməyə gəlmişdi. Zilhəccə ayının 8-ci gecəsi yuxuda ona buyurdular ki, “İbrahim, bu uşağın başını kəsməlisən.” Oyandı və bunun yuxu olduğunu gördü. Zilhəccə ayının 9-cu gecəsi eyni yuxunu təkrar gördü. Üçüncü gecə, yəni bayram axşamı zilhəccə ayının 10-cu gecəsi eyni yuxunu bir daha gördü. Həzrət İbrahim (ə) “Bu, Allahın bir vəhyidir, elə-belə bir yuxu deyil”, – deyə söylədi. Sonra Həzrət İbrahim (ə) yuxusunu uşağa danışaraq buyurdu ki, Allah sənə başını öz əlimlə bədənindən ayırmağımı istəyir. Sən nə deyirsən?

Quranda bu hadisə belə nəql olunur:

قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

–(İsmayıl) dedi: “Ey ata! Sənə əmr ediləni yerinə yetir. Allahın istəyi ilə mənə səbirlilərdən görəcəksən!”¹

¹ Saffat surəsi, 102-ci ayə.

Həzrət İbrahim (ə) ip və xəncər götürüb oğlunu Minaya (hazırda qurbangah olan yerə) apardı. İsmayılın (ə) əl-qolunu bağlayaraq başını kəsmək istədikdə xəncər uşağın boğazını kəsmədi. Bir daha kəsmək istədi, lakin xəncər yenə də kəsmədi. Hədislərdə belə nəql olunur ki, İsmayıl (ə) xəncərin kəsmədiyini görüb atasına dedi: “Atacan, dəvənin kəsildiyi kimi, xəncərin ucunu mənim boğazıma batır.” Uşaq bunu söyləyəndən sonra cənab Cəbrayıl (ə) bir qoç gətirdi.

Minada Xif¹ adlı bir məscid var. Həmin məsciddən belə bir nida gəldi: “Həqiqətən, sən yuxunu həyata keçirdin.” Allah-təala cənnətdən bir qoyun göndərdi və Həzrət İbrahimə (ə) buyurdu ki, sən lazım olanı etdin.

Bu hadisələrdə şeytan çox narahat idi. O, uşağın anasının və atasının yanına gedərək dedi ki, “uşağın başını kəsmək istəyirlər.” Hamısı yekdilliklə bildirdilər ki, əgər Allahın əmridirsə, gərək yerinə yetirilsin.

Sonrakı ayədə belə buyurulur:

وَقَدْ يٰٰنٰهٗ يَذِيْجٌ عَظِيْمٌ

–Və Biz ona böyük bir qurbanlıq fəda etdik.

Ayədəki “əzim” (“böyük”) kəlməsində nəzərdə tutulan nədir? Bəziləri deyirlər ki, qoyun çox böyük idi. Bəziləri deyirlər ki, bu işin mənəvi, ruhi tərəfi son dərəcə böyük idi. Bu yol Allahın yolu olduğuna və iş iklasla görüldüyünə görə əzəmətli və böyük idi. Bəziləri deyirlər ki, o bir qoyun bir neçə milyon qoyuna çevriləcəkdir. Ona görə də böyükdür. Bəli, o bir qoyunun mənası həmin Minada və bütün müsəlman və qeyri müsəlman ölkələrində milyonlarla qoyun kəsilir. Allah bir şeyə əzəmət vermək istəsə, onu bax elə belə böyüdə.

Cəbrayıl (ə) qoyunu gətirdikdən sonra Həzrət İbrahim (ə) İsmayılın (ə) qollarını açdı və o, qoyunu kəsəndən sonra

¹ Xif məscidi böyük bir məsciddir. Bir çox peyğəmbərlər orada ibadət etmişlər. Hacılar Minaya gəndə orada ən azı iki rükət namaz qılmaları müstəhəbdir.

Cəbrayıl (ə) Həzrət İbrahimin verdiyi imtahana təəccüb edərək səsləndi: “Allahu Əkbər, Allahu Əkbər, Allahu Əkbər!” İsmayıl (ə) bunu eşidib səsləndi: “La ilahə illəllahu vallahu əkbər!” Sonra Həzrət İbrahim (ə) səsləndi: “Allahu Əkbər vəlillahir-həmdü əla ma hədana. Vəlhəmdü-lillahi əla ma rəzəqna, min bəhimətil-ənam.”

Allah-təala Həzrət İbrahimi (ə) bizlərə nümunə olaraq təqdim etmişdir. Qurban bayramı günü Həzrət İbrahimin (ə) bizə öyrətdiyi dərs budur ki, lazım olsa insan gərək Allah yolunda malından, canından, övladından, qonşularından və ailəsindən keçməyi bacarsın. Həmçinin boynunda haqqı olanları bağışlasın. Bu, Qurban bayramı gününün bizə öyrətdiyi bir dərsdir. Allah bu günün nemətindən bizləri məhrum etməsin. Amin.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْأَسْلَمِ وَالْأَسْلَمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ
وَالْأَمْوَاتِ تَابِعِ اللَّهُمَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ يَا خُذْ أَيْدِيَنَا يَا خُذْ أَيْدِيَهُمْ يَا خُذْ أَيْدِيَهُمْ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. وَالْعَصْرِ
إِنِ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكْفٍ خَسِيرٌ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ
وَتَوَّصُوا بِالصَّيْرِ. صَدَقَ اللَّهُ عَلَى الْعَظِيمِ

İKİNCİ XÜTBƏ

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ اَلْحَمْدَ تَمَنَّا لِنِعْمَائِهِ، وَ
مَعَاذًا مِنْ بَلَائِهِ، وَوَسِيلًا لِحَيَاتِهِ، وَسَبَبًا لَزِيَادَةِ اِحْسَانِهِ. اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَى رَسُوْلِهِ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ، وَامَامِ الْاِئِمَّةِ وَ سِرَاجِ الْاُُمَّةِ حَيِّينَا وَ حَيِّبِ اِلَى
الْعَالَمِ اَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ. وَ عَلَيَّ عَلِيٍّ اَمِّ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ عَلَيَّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةِ
نِسَاءِ الْعَالَمِ وَ عَلَيَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلَيَّ ابْنِ الْحَسَنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ
عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ
عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْخَلْفَ الصَّالِحَ الْقَائِمَ الْمَهْدِيَّ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ صَلَاةً تَامَةً نَامِيَةً زَاكِیَةً.

عِبَادَ اللّٰهِ اَوْصِيْكُمْ وَ نَفْسِيْ بِتَقْوَى اللّٰهِ

–Ey Allah bəndələri, özümü və sizi təqvağa dəvət edirəm.

Təqva sirati müstəqimdir, təqva izzətdir, təqva səadətdir, təqva düz yoldur.

Allah-təala “Ali-İmran” surəsinin 68-ci ayəsində belə buyurur:

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لِّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهٖـۤٔ دَآ اِلٰهِي وَالَّذِيْنَ آمَنُوْا وَاللّٰهُ

وَلِي الْمُؤْمِنِيْنَ

–Əlbəttə, insanların (şəriətin əsasları və qolları baxımından) İbrahimə ən yaxını ona tabe olanlar və həmçinin Peyğəmbər (Məhəmməd) və (ona) iman gətirən kəslərdir. Allah möminlərin yardımçısı və başçısıdır.

Həm xristianların və həm də yəhudilərin tövhid barəsində etiqadları düzgün deyil. Biri deyirdi ki, Allahın oğlu var, digəri isə deyirdi ki, Allah üç üqnumdur. Bütün bunlara baxmayaraq, onlar Həzrət İbrahimi (ə) özlərinki hesab edirdilər. Allah-təala “Ali-İmran” surəsinin 67-ci ayəsində onlara belə cavab verir:

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِ

–İbrahim nə yəhudi idi, nə də xristian, lakin Allaha təslim olan haqpərəst idi. Həmçinin müşriklərdən (də) deyildi.¹

Bu ayə bizə öyrədir ki, İslamda ailə nəsil ilə, ata-övlad bağlılığı ilə deyil, əqidə ilə ölçülür. İslamı qəbul edən imanlı möminlər bir ailə sayılırlar. Əgər bunlar bir toplumda olmasalar, bir ailə də sayılmazlar.

Allah-təala yəhudilərə və xristianlara cavab olaraq həmin surənin 68-ci ayəsində buyurur ki, Həzrət İbrahimə (ə) ən yaxın olan şəxslər ona tabe olanlardır. Kimin Həzrət İbrahimlə (ə) birgə olması və ona yaxın olması aydındır ki, sözdə yox, əməldə sübut olunur.

قَالَ عَلِي (ع): إِنْ أَوْلَى النَّاسِ بِأَنْبِيَاءِ أَعْمَلُهُمْ بِمَا جَاوَوَاهُ

–Həzrət Əli (ə) bu haqda buyurur: “Peyğəmbərlərə ən yaxın olan insanlar onların gətirdiyi hökmlərə əməl edən şəxslərdir.”

قَالَ عَلِي (ع): إِنْ وَلِيَ مُحَمَّدٍ مِنْ أَطَاعَ أَوْ بَعْدَ لُحْمَتِهِ وَإِنْ عَدُوٌّ مُحَمَّدٍ مِنْ عَصَى أَوْ إِنْ قَرِيبٌ قَرَابَتِهِ!

–Digər bir hədisdə isə o həzrət belə buyurur: “Həqiqətən, Məhəmmədin (s) dostu nəşəb cəhətindən uzaq olsa belə Allaha itaət edən şəxslərdir.”

Peyğəmbərin (s) qohum-əqrəbası olmasa da, ona itaət etdiyi üçün Peyğəmbərdən (s) sayılır. Üveys Qərəni Həzrət Peyğəmbəri (s) görməsə də, ondan hesab olunur. Çünki onun gətirdiyi hökmlərə əməl edir.)

Allah qarşısında günah edən şəxs Məhəmmədin (s) yaxın qohumu olsa da belə, onun düşməni hesab olunur.

Beləliklə, görürük ki, hər kimin əməli düzgün olsa, o şəxs də peyğəmbərlərə yaxın insanlar hesab edilir.

¹ Ali-İmran surəsi, 67-ci ayə.

İmam Zeynalabidin (ə) Kərbəladada xəstələnmişdi. Xəstəliyi həтта o həddə idi ki, meydanda döyüşə bilmirdi. İmam Hüseyin (ə) onunla vidalaşanda buyurdu: “Oğlum! Ürəyin nə istəyir?” İmam Səccad (ə) buyurdu:

أَشْتَهِي أَنْ أَكُونَ مِمَّنْ لَا أُفْتَرِحُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي مَا يَدْبِرُهُ لِي

–Allah mənim üçün hər nə tədbir görübsə, onu istəyirəm.

İmam Hüseyin (ə) ona buyurdu: “Afərin, mənim oğlum! Sənin bu sözün Həzrət İbrahimin (ə) sözünə bənzədi. Sən öz əməlinlə Həzrət İbrahimin (ə) etdiyi əməli etdin.”

Qeyd edək ki, Cəbrayıl (ə) Həzrət İbrahimə (ə) “Nə istəyirsən?” – deyə müraciət etmişdir. Lakin o, Cəbrayıl demişdi ki, “Allahımın istədiyini istəyirəm.” Onun mənim halımdan xəbərdar olması kifayət edər, mənim deməyimə ehtiyac qalmır.

Odur ki, Allah-təalanı, Həzrət Peyğəmbəri (s) və Həzrət Əlini (ə) sevən hər bir kəs əməldə öz sevgisini sübuta yetirməlidir. Mömin o zaman mömin olar ki, onun əməlinə baxan kəslər Həzrət Əliyə (ə) və Həzrət Peyğəmbərə (s) rəhmət oxusunlar və onun əməlinə baxanlar ləzzət alsınlar. Namaz qılmayan bir kimsəyə “namaz qıl” söyləyəndə o, “namaz qılanların nə işlərdən çıxdığını yaxşı görürəm” – deməməlidir. Namaz qılmayan şəxs namaz qılan insana baxanda bundan ləzzət almalı və ona qoşulmalıdır. Oruc tutmayan şəxslər oruc tutanların əməllərinə baxaraq onlardan ləzzət almalı və onlara qoşulmalıdırlar. Daha “oruc tutanları yaxşı görürəm”, – deyə söyləməməlidir. Həccdən qayıdanlar gərək öz əməlləri ilə camaatı namaza, oruca, həccə cəlb etsinlər. İnsanları həccə dəvət edəndə “hacılarn nə işlərdən çıxdığını görürəm” – deməsinlər. Müsəlman gərək əməldə müsəlman olsun. Gərək öz əməli ilə Həzrət Peyğəmbəri (s) sevdiyini sübut etsin.

Qurban bayramının bizlərə verdiyi dərslərdən biri də budur ki, hər bir kəs gərək öz əməli ilə Allahı, Həzrət Peyğəmbəri (s), Həzrət Əlini (ə), İmam Hüseyini (ə) və digər məsum imamlarımızı sevdiyini sübut etsin. Necə ki, onlar özləri də belə insanlar idilər.

Allah-təala bu bayramı bütün müsəlmanlara mübarək etsin. İnşallah!

(80)

***Qurban bayramı ilə bağlı xütbə
(Həzrət İbrahimin (ə) məqamı)
Hüseyniyyə.05.10.2014-cü il (11 zilhəccə 1435)***

QURBAN BAYRAMI
(Həzrət İbrahimin (ə) məqamı)

بِسْمِ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَلْحَمْدُ الَّذِي جَعَلَ اَلْحَمْدَ تَمَنَّا لِنَعْمَائِهِ، وَ مَعَاذًا مِنْ بَلَائِهِ، وَ وَسِيْلًا حِنَانِهِ، وَ سَبِيًّا لَزِيَادَةِ اِحْسَانِهِ. اَلصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلٰی رَسُوْلِهِ نَبِيِّ الرَّقَّةِ، وَ اِمَامِ الْاُئِمَّةِ وَ سِرَاجِ الْاُْمَّةِ حَبِيبِنَا وَ حَبِيبِ اِلٰهِ الْعَالَمِ اَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ. وَ عَلٰی اَهْلِ بَيْتِهِ مَصَابِيحِ الظُّلَمِ وَ عَصِمِ الْاُْمَمِ وَ مَنَارِ الدِّينِ الْوَاضِحَةِ وَ مَثَاقِيلِ الْفَضْلِ الرَّاحِيَةِ وَ لَا يَسِيْمَا عَلٰی سَلَالَةِ النَّبُوَّةِ وَ بَقِيَّةِ الْاَعْتَرَةِ وَ الصِّفَةِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ مَظْهَرِ الْاِلَٰهِيَانِ وَ مَعْلَنِ اَحْكَامِ الْقُرْآنِ اَلْحَجَّةِ الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ اَلْاِمَامِ الْمُنْتَظَرِ صَلَوَاتِ اَللّٰهِ عَلَيْهِ وَ سَلَامُهُ عَلَيْهِ اَللّٰهُمَّ نُوْرٍ نُوْرِهِ كُلُّ طَلْمَةٍ وَ هَدْيٍ يَرْكَبُهُ كُلُّ يَدْعَةٍ وَ اَقْصَمٍ يَهْكُلُ جَبَلٌ وَ اَخْمَدُ يَسِيْفُهُ كُلُّ نَارٍ وَ اَذَلُّ سُلْطَانٍ كُلُّ سُلْطَانٍ. اٰمِنْ يَا رَبَّ الْعَالَمِ .

Mübarək Qurban bayramı münasibətilə bütün dünyada yaşayan müsəlmanları təbrik edir və Allahdan arzu edirəm ki, gələcək günlərimizi əziz, mübarək və bərəkətli qərar versin. Müsəlmanların bütün günlərini bayram qərar versin və bütün bayramlarını mübarək etsin. Amin!

Allah-təala Həzrət İbrahim Peyğəmbəri (ə) imamət məqamına çatdırmağı qərara aldı. İmamət elə bir məqamdır ki, insan imtahan verməyincə və imtahandan keçməyincə, o məqama nail olması mümkün deyil. Bu dünyada olan bütün insanlar, xüsusilə möminlər imtahandan keçməlidirlər. Onların imanları gücləndikcə imtahanları da çətinləşir. İnsanın dəyərləndirilməsi və böyük məqamlara yetişməsi üçün onun imanı yüksəldikcə imtahanın çəkisi də ağırlaşır. İmamət elə bir dərəcədir ki, o dərəcəyə yalnız böyük imtahanlardan üzüağ çıxanlar nail ola bilərlər. Elə buna görə də Allah-təala Həzrət İbrahimə (ə) peyğəmbərlik verdikdən sonra onu imamət məqamına yüksəltmək üçün müxtəlif imtahan və sınaqlardan keçirdi.

Həmin imtahanlardan biri onun malı ilə sınağa çəkilməsi idi. Allah-təala ona çoxlu mal-dövlət inayət etmişdi. Günlərin birində Həzrət İbrahim (ə) çöldə qoyun otararkən Həzrət Cəbrayıl (ə) insan surətində onun yolunun üstündə əyləşdi və Allaha zikr etməyə başladı. Həzrət İbrahim (ə) oraya yaxınlaşdıqda Cəbrayıl (ə) dedi: “Sübbuhun Quddus.” (Allah pak və məsumdur.) Həzrət İbrahim (ə) ondan soruşdu: “Sən kimsən?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Allah bəndəsi.” Həzrət İbrahim (ə) dedi: “Sənə o sözləri kim öyrədib?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Öyrənmişəm.” Həzrət İbrahim (ə) dedi: “O sözlər mənim məşuqumun, dostumun adlarıdır. Onları bir də təkrar edə bilərsənmi?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Xeyr.” Həzrət İbrahim (ə) dedi: “Nə üçün?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Qoyunlarının üçdə bir hissəsini mənə ver, deyim.” Həzrət İbrahim (ə) qoyunların üçdə birini ona verib həmin sözləri təkrar etməyi istədi. Cəbrayıl (ə) qoyunların üçdə birini alıb bir dəfə də “Sübbuhun Quddus” dedi. Həzrət İbrahim (ə) dedi: “O sözləri bir də təkrar edə bilərsənmi?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Qoyunlarının yarısını mənə ver, deyim.” Həzrət İbrahim (ə) qoyunların digər yarısını da verdi. Cəbrayıl (ə) o sözləri bir də təkrar etdi. Həzrət İbrahim (ə) dedi: “O sözləri bir də təkrar edə bilərsənmi?” Cəbrayıl (ə) dedi: “Qoyunların hamısını mənə versən, deyərəm.” Həzrət İbrahim (ə) dedi: “Qoyunların hamısı sənin. Amma o sözləri bir də təkrar et.” Bu zaman Cəbrayıl (ə) dedi: “Ey İbrahim, mən Cəbrayılam. Allah məni səni imtahan etmək üçün göndərib.”

İkinci mərhələdə Allah-təala onu canı ilə imtahan etdi. Nəmrudun göstərişi ilə neçə ay odun toplayıb böyük bir tonqal qaladılar. O qədər böyük tonqal qalamışdılar ki, ona yaxın durmaq olmurdu. Həzrət İbrahimi (ə) mancanağa qoyub tonqalın içinə atmağa hazırlaşdılar. Həzrət İbrahim (ə) zərər qədər də olsa narahat deyildi. Tam yəqinliklə bilirdi ki, onu tövhid yolunda yandırmaq istəyirlər. Bilirdi ki, Allahı sevdiyi üçün onu tonqala atırlar. Elə bu zaman Cəbrayıl (ə) nazil olub

dedi: “İbrahim, sənin köməyə ehtiyacın varmı? Sənə nə kömək edim, mənə aid nə qulluğun var?”

Həzrət İbrahim (ə) buyurdu:

أَمَّا إِلَيْكَ قُلْنَا. عِلْمُهُ بِحَا حَسْبِي عَنْ مَقَالِي

–Sənə heç bir ehtiyacım yoxdur. Onun mənim halımdan xəbərdar olması mənə bəs edər, mənim söz deməyimə ehtiyac qalmır.

Allahıma ehtiyacım var, sənə yox. Allahımın mənim halımdan xəbərdar olması mənə yetər. Allahın mənim bu halıma razı olduğu üçün mən də razıyam.

Beləliklə, onu tonqalın içinə atdılar.

Allah-təala Quranda buyurur:

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

– (Biz oda) buyurduq: “Ey od, İbrahimə soyuq və zərərsiz ol!”¹

Hədislərdə belə nəql olunur ki, tonqal Həzrət İbrahim (ə) üçün gülüstana çevrildi. O, alov şölələrinin içərisində sağ-salamat əyləşmişdi.

Nəmrud ailəsi ilə birlikdə sarayın eyvanından bu hadisəyə tamaşa edirdi. Nəmrud Həzrət İbrahimi (ə) çox yaxşı tanıyırdı. Lakin ailəsinə onun barəsində mənfi sözlər demişdi. Nəmrudun Rəzə adlı doqquz yaşlı kiçik bir qızı var idi. O da bu hadisəni müşahidə edirdi. Qız elə düşünürdü ki, Həzrət İbrahim (ə) xain və ya cinayətkar olduğuna görə onu məhkum edirlər. Qız baxıb gördü ki, Həzrət İbrahim (ə) tonqalın içində yanmır. Yerindən uca səslə qışqıraraq soruşdu: “Ey İbrahim, sən nə dedin ki, atəş səni yandırmadı?”

Həzrət İbrahim (ə) buyurdu:

مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَدَخَلَ نَارًا لَا يَحْرِقُهُ النَّارُ

–Kim “Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim”, – deyib bu tonqalın içərisinə girsə, od onu yandırmaz.

¹ Ənbiya surəsi, 69-cu ayə.

Qız sarayın eyvanından aşağı enib qaça-qaça gələrək tonqalın yanında dayandı. Sonra isə “Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim”, – deyərək tonqalın içinə daxil oldu və gedib Həzrət İbrahimin (ə) yanında əyləşdi. İllər keçdikdən sonra Həzrət İbrahim (ə) həmin qızı öz oğlu üçün aldı. Onların nəslindən bir neçə peyğəmbər dünyaya gəldi.

Həzrət İbrahim (ə) bu imtahandan da yüksək səviyyədə keçdi. Lakin digər mərhələdə onu övlad imtahanı gözləyirdi. İmamətə ləyaqətli olmaq üçün gərək bu imtahandan da keçərdi. Həzrət İbrahim (ə) yuxarıdakı imtahanları verərkən artıq yaşa dolmuşdu. Həzrət İbrahim (ə) 175 yaşında dünyasını dəyişmişdir. Onun 80 yaşı olanda Allah-təala İsmayılı (ə) ona əta etmişdir.

Həzrət İbrahim (ə) İsmayılı (ə) anası Həcərlə birgə aparıb Kəbədə qoydu və özü isə geri, yəni evinə qayıtdı. Bununla belə, Həzrət İbrahim (ə) hərdənbir gedib onlara baş çəkirdi. İsmayılın (ə) 13-14 yaşı olanda, yəni zilhəccə ayının 7-dən 8-nə keçən gecə Həzrət İbrahim (ə) bir yuxu gördü. Yuxuda gördü ki, ona belə bir nida gəlir: “Ey İbrahim (ə), sənə verdiyimiz və hazırda sevimli vaxtı olan o uşağın başını kəsməlisən.”

Həzrət İbrahim (ə) yuxudan qalxıb təəccüblə “La ilahə illəllah” söylədi. İkinci gecə, yəni Ərəfə axşamı yenə də həmin yuxunu təkrarən gördü. Üçüncü gecə, Qurban bayramının axşamı yenə də eyni yuxunu gördü. Üç gecə eyni bir yuxunu təkrar gördükdən sonra Qurban bayramı günü oğlu ilə bu barədə söhbət etdi.

Allah-təala Qurani-kərimin “Saffat” surəsinin 101-110-cu ayələrində bu hadisəni belə bəyan etmişdir.

قَالَ يَا بَنِيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ

افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّائِرِينَ

–(İbrahim) dedi: “Əziz oğlum! Mən yuxuda hey görürəm ki, sənin başını kəsirəm (boğazına bıçaq çəkirəm). Bəs sən bu

haqda fikrin nədir?" İsmayıl (ə) dedi: "Ey ata! Sənə əmr ediləni yerinə yetir. Allahın istəyi ilə məni səbirlilərdən görəcəksən!"

Tarixi mənbələrdə belə nəql olunur ki, Həzrət İbrahim (ə) bu sözləri oğluna dedikdən sonra oğlu deyir: "Atacan, səndən bir neçə xahişim var. Birinci xahişim budur ki, başımı kəsəndə əl-qolumu möhkəm bağla ki, çapalayıb savabımın azalmasını istəmirəm. İkinci xahişim budur ki, bıçağı çox itilə. Həm sənin işin asan olsun və həm də mənim. Üçüncü xahişim budur ki, başımı kəsəndə məni üzü üstə yerə uzat ki, gözüm gözüne sataşmasın. Qoy, övladlıq məhəbbəti bu işə mane olmasın. Birdən ata və övlad məhəbbəti bu işə mane olar. Dördüncü xahişim budur ki, başımı kəsəndə köynəyi çıxardarsan ki, qana bulaşmasın. Yoxsa anam bu mənzərəyə dözə bilməz. Axırncı xahişim isə budur ki, mənim salamımı və köynəyimi anama çatdırarsan. Qoy, onun ürəyi sakit olsun."

Həzrət İbrahim (ə) oğlu İsmayılı (ə) Minaya tərəf aparanda şeytan çox narahat oldu. Çünki onun sözünə baxan yox idi. Şeytan gah uşağın anasını, gah uşağın özünü, gah da Həzrət İbrahimi (ə) vəsvəsə edirdi. Lakin onun bütün bu cəhdləri boş çıxdı. Hər nə qədər çalışdısa, bir xeyri olmadı. Həzrət İbrahim (ə) uşağı qurbangaha apardı və dediyi vəsiyyətlərə əməl etdikdən sonra onu üzü üstə yerə uzatdı. Xəncəri uşağın boğazına çəkdi, lakin xəncər kəsmədi. Hər nə qədər çalışdısa, yenə də kəsmədi. Sonra dedi: "Ey xəncər, nə üçün kəsmirsən?" Xəncər dedi: "Xəlil (İbrahim) mənə kəsməyi əmr edir, amma Cəlil (Allah) isə kəsməyə icazə vermir! Mən də Onun sözünə baxıram."

Elə bu zaman bir nida gəldi:

وَنَادِيَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمَ قَدْ صَدَّقْتُ الرُّؤْيَا وَتَدِينَاهُ يَذْبَحُ عَظِيمٌ

–Biz ona belə xitab etdik: "Ey İbrahim! Həqiqətən, sən yuxunu həyata keçirdin. Və Biz ona böyük bir qurbanlıq fəda etdik."

Nida gəldi ki, İsmayılın (ə) əl-qolunu aç! İndi bir qoyun göndərirəm, İsmayılın (ə) yerinə onu kəs! Nəyə görə ayədə "böyük qurbanlıq", – deyə söylənilir? Burada "böyük"

kəlməsində məqsəd nədir? Nəql edirlər ki, onun bir mənası budur ki, qoyun çox böyük idi. Bu kəlmənin digər mənası isə budur ki, bu iş iqlasla görülmüşdü. Yəni burada söhbət qoyunun böyük və ya kiçikliyindən deyil, bu işdə Həzrət İbrahim (ə) iqlasının çox böyük və əzəmətli olmasından gedir. Üçüncü mənası da budur ki, bu əməl çox böyük bir əmələ çevriləcək. O gün bir qurban kəsildi, lakin Allah-təala buyurur ki, Mən onu çox böyük bir hadisəyə çevirdim.

İndi Həzrət İbrahim (ə) milyonlarla insanın yaddaşlarında yaşayır və milyonlarla insan həmin hadisədən öz paylarını almaq üçün gedib onun adına milyonlarla qurban kəsirlər. Ondan sonra Quranda Həzrət İbrahimə (ə) salam göndərilir. “سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ” – “Salam olsun İbrahimə!”

Əlbəttə, belə imtahanlardan çıxanlara Allah salam göndərir! Daha sonra buyurur: “كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ” – “Biz yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq.” Bizim mükafatımız belədir, işin axırı belə qurtarır. Bizə itaət edən insanların sonu belə izzətli və əzəmətli olar.

Müasir dövrdə görürük ki, neçə milyon insan gedib Həzrət İbrahim (ə) və İsmayılın (ə) adına qurban kəsirlər?! Həzrət İbrahim (ə) şeytanı qovmaq üçün bir neçə dəfə daş atdı, lakin müasir dövrdə milyonlarla insan o hadisə naminə şeytana milyonlarla daş atırlar. Həmin hadisənin eşqinə neçə milyon insan Həcərül-əsvədə əlini çəkir.

Hər bir hadisənin insanlara bir mesajı vardır və hər bir hadisənin insanlara öz sözü vardır. Görəsən, Həzrət İbrahim (ə) hadisəsinin insanlara sözü və mesajı nədir? Əsas sözü budur ki, bu hadisə Həzrət İbrahim (ə) iqlasının nəticəsində qiyamət gününə qədər yaşayacaqdır.

İkincisi budur ki, bu hadisənin nəticəsində insanların təqvası formalaşır. Həccə getməkdə, Həzrət İbrahim (ə) naminə qurban kəsməkdə, Minada və Ərəfatda gecələməkdə, Quranda bu hadisəni oxumaqda məqsəd ondan ibarətdir ki, insanın qəlbində təqva yaransın.

Təqvanın bu hadisədə iki mühüm nümunəsi (görünən tərəfi) vardır. Biri budur ki, insan necə təslim olmağı öyrənir. İslam “təslim” sözündən götürülmüşdür. Bu hadisədə Həzrət İbrahim (ə) Allah-təalaya necə təslim olmağı bizlərə nümayiş etdirir.

Həcc əməlləri zamanı, Qurban bayramı günü Allah-təala bizə əmr edir ki, müəyyən yerdə gərək torpağın üstündə yatasan, digər bir yerdə gərək kölgədə əyləşməyəsən və filan yerdə gərək ehram bağlayasan və bu yerdə yalnız bir gecə qalasan, başqa bir yerdə nahardan şamədək qalmalısən və Minada mütləq iki gecə yatmalısən! İnsan soruşa bilər ki, “İlahi, bütün bunlar nə üçündür?” Allah da belə buyurur: “Bilmək istəyirəm ki, Mənim sözümə necə təslim olursan?!”

İnsan həcc əməllərini yerinə yetirən zaman “mən bura torpaq üstündə yatmağa gəlmişəm? Əgər belədirsə, gedib elə Məkkədə yataram da!” – deyər deyilməməlidir. Allah-təala səni Minada gecələmək üçün dəvət etmişdir! Minada yatmayan insanın boynuna kəffərə gəlir. Yaxud da gecəni sübhədək Kəbənin kənarında əyləşib ibadətlə məşğul olmalısən. Hətta yanında əyləşənlə belə danışmamalısən. Sübhə kimi Kəbənin yanında ibadət etməkdənsə, Minada torpaq üstündə yatmaq daha fəzilətlidir. Bu, Allahın əmridir. Minada xüsusi bir əməl yoxdur. Yalnız axşam olan kimi “Minada vüquf edirəm, qürbətən iləllah” – deyəndən sonra daha heç bir ibadət yoxdur. İstəsən, yata bilərsən. Həmin günlərdə Minada yatmaq Kəbə evində sübhə kimi ibadət etməkdən daha fəzilətlidir. Çünki Allah səni sınağa çəkir. Sənin ibadətinə Onun ehtiyacı yoxdur. Mənim həccimə Onun ehtiyacı yoxdur.

Qiyamət günü Allah-təala insandan “Nə gətirmisən?” – deyər sual edəcəkdir. İnsan deyəcək: “Həcc əməlini gətirmişəm, ey mənim Allahım!”

“Həccə neynirəm? Başqa nə gətirmisən?” – deyər soruşarlar. “Namaz gətirmişəm”, – deyər insan cavab verər.

“Namaz gətirmisən, o da sənin özün üçündür. Əgər onu gətirməsəydin, heç səni sirat körpüsündən buraxmazdılar.”

“Oruc gətirmişəm”, – deyə insan söyləyər. “Onu gətirmisən ki, cəhənnəm ilə sənin aranda sipər olsun”, – deyə cavab gələr.

İnsan hər nə söyləsə, onun cavabını eşidəcək. Sonda “İlahi, bəs Sən nə istəyirsən?” – deyə insan soruşar. Cavab gələr ki, Mən təslim olmağı istəyirəm. Bilmək istəyirəm ki, hansı bəndə Allaha eşqlə ibadət edir, zikrlə ibadət edir.

Qurban bayramında təqvanın ikinci nümunəsi (görünən tərəfi) bağışlayıb güzəştə getməkdir.

İmam Cəfər Sadiq (ə) buyurmuşdur: “Ey möminlər! Ey həccə getməyənlər və Minada qurban kəsə bilməyən şəxslər!

وَأَذِبحْ حَنْجَرَةَ الْهُوىِ وَ الطَّمْعِ عِنْدَ الذَّبِيحَةِ

–Qoyunun boğazına bıçağı qoyub başını bədənindən ayırdığınız kimi, daxilinizdəki nəfsin də başını kəsin və tamahınızı ayağınızın altına atın.”

Bəzi vaxtlar möminlər belə sual edirlər ki, qurban kəsməyin şərti nədir? Qurban kəsənin özü onu yeyə bilərmə? Namazdan qabaq kəsək, yoxsa namazdan sonra? Qurbanlıq balaca olsa yaxşıdır, yoxsa böyük olsa? Buynuzlu qoç olsa yaxşıdır, yoxsa buynuzsuz? Bu xırda məsələlərin heç biri mühüm deyil. Mühüm olan odur ki, İmamın (ə) buyurduğu kimi, qoyunun başını kəsdiyən kimi, öz nəfsinin də başını kəsəsən. Onunla müxalifətçilik edəsən.

Əgər bunu edə bilsən, qurban kəsməyinin nəticəsi olacaqdır, əks-təqdirdə istəyirsən zilhəccə ayının 9-da qurban kəs, istəyirsən ayın 10-da qurban kəs, heç bir önəmi yoxdur. Əsas məsələ budur ki, qurbanı kəsməyinin sənə mənfəəti olsun. Həmin mənfəət də budur ki, insan gərək Həzrət İbrahimdən (ə) öyrənərək öz nəfsi ilə mübarizə aparsın. İnsan Allahın əmrləri müqabilində təslim olmalı və başqalarını da bağışlamağı bacarmalıdır.

Allah-təala bizi Qurban bayramının feyzinə nail olmaqda müvəffəq etsin! Amin!

(81)

***Zilhəccə ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
("Hədid" surəsinin 21-ci ayəsi)
Hüseyniyyə.16.11.2007-ci il (07 zılqədə 1428)***

ZİLHƏCCƏ AYININ FƏZİLƏTLƏRİ

(“Hədid” surəsinin 21-ci ayəsi)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى وَالْيَقِينِ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِنَا وَحَبِيبِ آلِهِ
الْعَالَمِينَ أَيْ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا بِقِيَّةٍ أَلَا
فِي الْأَرْضِ ، وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ أَلَا يَوْمَ الدِّينِ .
أَعُوذُ يَا مَنْ الشَّيْطَانُ الرَّجِيمُ . سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ
عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Rəbbiniz tərəfindən olan bağışlanmaya, eləcə də vüsəti göylə yerin eni kimi olan və Allaha, peyğəmbərlərə iman gətirənlər üçün hazırlanmış cənnətə tərəf tələsərək bir-birinizlə ötüşün. Bu, Allahın istədiyi hər bir kəsə verdiyi lütf və mərhəmətdir. Allah böyük lütf və mərhəmət sahibidir.

Bu mübarək ayə “Hədid” surəsinin 21-ci ayəsidir. Quranda bu kimi bir neçə ayəyə də rast gəlirik. Həmin ayələrin mənasının açıqlanması üçün bir müqəddiməyə diqqət yetirək.

İnsan cisimdir, yoxsa ruh?

İnsan barəsində hələ çox qədim dövrlərdən bəri alimlər öz fikirlərini bildirməkdədirlər. Bu baxımdan irəli sürülən fikirlər kifayət qədər müxtəlifdir. Xüsusilə bir məsələ, yəni insanın bir varlıq olaraq nədən ibarət olduğu həmişə alimləri düşündürmüşdür. Həqiqətən də insan nədir? İslamdan öncə qədim yunan alimi Aristotel belə demişdir: “İnsan mürəkkəb (cisim və ruhdan təşkil olunmuş) bir varlıqdır. Bu tərkibin nəticəsinə insan deyilir.”

Həmçinin Dekart kimi bəzi Qərb alimləri də bu nəzəriyyəni təsdiq etmişlər.

Quranın buyurduğuna görə, cisim ruhun müvəqqəti yoldaşdır. Cisimdən insan ola bilməz. İnsan əbədi bir varlıqdır. Cisim isə əbədi deyil. Cisim ruhun məqsədə çatması üçün bir minikdir. Məqsədə çatdıqdan sonra cisim ona lazım deyil. Ruh ondan ayrıldıqdan sonra ən yaxşısı budur ki, ruhu illərlə özü ilə daşdığı üçün həmin cismə ehtiram göstərsin. Ruhun ehtiramına görə cismi yandırmaq, qurd- quşa yem etmək, ayaq altına atmaq olmaz. Ən yaxşısı isə onu yuyub təmizlədikdən sonra parçaya bükərək torpağa dəfn etməkdir. İnsanın bədənini torpaqdan olduğu üçün torpağa da tapşırılmalıdır. İnsanın bədənini göstərilən bu ehtiram onun ruhuna görədir.

Deməli, nəticə etibarilə insanın əsasən ruhdan ibarət olduğu ortaya çıxır. Nümunə üçün bu mətləblə bağlı olan Quran ayələrindən bir neçəsinə diqqət yetirək. Allah-təala “Səcdə” surəsinin 10-cu ayəsində belə buyurur:

وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ

كَافِرُونَ

–(Müşriklər) dedilər: “Məgər (biz) torpağın köksündə dağılıb yox olduqdan sonra yenidən yaradılacaqmı?!” (Bizim qüdrətimiz məhdud deyildir.) Əksinə, onlar öz Rəbbi ilə görüşü inkar edirlər.

Müşriklər insanların öldükdən sonra diriləcəyinə inanmırdılar. İnsanın öldükdən sonra torpaq olması və yenidən torpaqdan diriləcəyinə inanmaq onlara çox çətin gəlirdi. Bununla da onlar insanların qiyamət günü dirilib Allahla görüşəcəklərini inkar edirdilər. Sonrakı ayədə Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) xitab edərək onların cavabında belə buyurur:

قُلْ يَتُوفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

– (Ya Peyğəmbər!) de: “Sizə müvəkkil olan ölüm mələyi sizi(n) varlığınızın bütün həqiqətini təşkil edən ruhunuzu) kamil surətdə (bədəninizdən) alar (ayırar), (ruh qalar və bədən isə torpağa çevrilər), sonra öz Rəbbinizin hüzuruna qaytarılacaqsınız!”

Allah-təala bir zaman ruhu insanın bədənində daxil edir və insan müəyyən müddət bu dünyada yaşadığından sonra həmin ruhu onun bədənindən ayırır. Kimin neçə il bu dünyada yaşayacağı bəlli deyil. Müddət başa çatdıqdan sonra Allah-təala öz məmurunu göndərir ki, gedib insana verdiyi ruhu ondan ayırsın. Ayədə də görürük ki, ölüm mələyi (öz yardımçıları ilə) ruhu insanın bədənindən ayırır. Ayədə deyilmir ki, ruhu öldürür və yaxud yox edir. Sanki ruh insana verilmiş bir əmanətdir ki, bir müddətdən sonra həmin əmanəti geri alırlar. Ruh bədənə geri alındıqdan sonra bədən torpağa qarışıb aradan gedir. Amma ruh özü isə əbədi olaraq qalır. Ruhun bu dünyada bədəndə yaşaması onun keçdiyi mərhələlərdən biridir. Bədənə ayrıldıqdan sonra onu qarşıda bərzəx, qiyamət, cənnət və cəhənnəm kimi mərhələlər gözləyir.

Deməli, ruh bədənə ayrıldıqdan sonra bədən torpaq olur və ruh isə əbədidir. Əgər ruh əbədidirsə, bəs insanın dünyada gördüyü işlərə kim cavabdehdir? Beləliklə, bizə aydın olur ki, insanı təşkil edən əsas komponent onun ruhudur. Bədəndəki gözə, qulağa, ələ və s. kimi orqanlara insan deyilmir. Bədən çürüyüb yox olur, amma ruh isə həmişəlik olaraq yaşayır.

“Həşr” surəsinin 19-cu ayəsində oxuyuruq:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

–Allahı unutduqlarına görə Allahın da onları özlərinə unutdurduğu kəslər kimi olmayın! Onlar həmin fasiqlərdir!

Sual oluna bilər ki, insan Allahı unutduğuna görə Allah onu özünə hansı cəhətdən unutdurar? İnsan nəyi unudar? Gözünü, qulağını, əlini və ya ayağını unudar? Əgər insan öz-özünü yadından çıxarsa, bunun mənası nədir? İnsanın özü nədir ki, onu yadından çıxarsın? İnsanın özü həmin ruhdur ki, Allahı unudarsa, Allah ona öz ruhunu unutdurar. Ruh insanın bədənində verilmişdi ki, bədən onu tərbiyə və inkişaf etdirdi. Ruh yaddan çıxdıqda isə insan yemək, geymək, deyib-gülmək və vaxtını itirməklə məşğul olur və ruh

tamamilə yaddan çıxır. Əgər deyilsə ki, filankəs gəldi, nəzərdə onun ruhu tutulur. Bədən onun miniyi hesab olunur.

Məsələn, deyirlər ki, filankəs gəldi. Onun maşınla və yaxud təyyarə ilə gəlməsi əsas götürülmür. Əsas onun özünün gəlməsidir, onu gətirən hər bir minik isə həmin yerə gəlməsi üçün bir vasitədir. Eləcə də bədən ruhun alət və miniyidir. Ruh hara iradə etsə və onu hara sürsə, bədən də ora gedəcəkdir. Sanki maşının insan əlində olan sükanı kimidir ki, idarə etməsi də onun əlindədir. Mümkün deyil ki, sükanı sola çevirsin, maşın sağ tərəfə hərəkət etsin. İnsanın bədəninin hərəkət edib-etməməsi də ruhun iradəsi ilədir. Əgər göz baxırsa, ruhun iradəsi ilə baxır. Bəzən də ruh baxmamağı iradə etdikdə gözlər baxmır. Əl hərəkət edirsə, ruhun iradəsi ilə hərəkət edir. Bütün bədən üzvlərinin hamısı ruhun iradəsi ilə hərəkət edib dayanır.

Ruhun iki cəhəti

Məlum oldu ki, insanın əsasını onun ruhu təşkil edir. Əxlaq alimləri həmçinin deyirlər ki, ruhun iki cəhəti – maddi və mənəvi cəhətləri vardır. Belə ki, insan bədəni torpaqdan yarandığı üçün maddi və Allahın ona Öz ruhundan üfürdüyü üçün mənəvi cəhətlərə malikdir. Beləliklə, ruh daim həmin iki cəhət arasında keçməkdədir. Maddi cəhəti onu maddiyyətə, mənəvi cəhəti isə onu mənəviyyətə tərəf çəkir. Bu ortalıqda ruh öz istiqamətini müəyyən etməlidir. Ona görə də hansı tərəfə yönəlsə, qiyməti də həmin tərəfə uyğun müəyyən olşəcəkdir.

Abdullah ibn Sənan deyir: “Günlərin birində İmam Sadiqdən (ə) soruşdum: Ey Allahın höccəti, mələklər üstündür, yoxsa insan? İmam sualımın cavabında buyurdu: “Sənin soruşduğun bu sualı Əmirəlmöminin Əli əleyhissəlamdan da soruşmuşdular. Həzrət (ə) onların cavabında belə buyurmuşdu:

إِنَّ أَعَزَّ رُكْبَ فِي الْإِنْسَانِ عَقْلًا يَلَا شَهْوَةً، وَ رُكْبَ فِي الْبَهَائِمِ شَهْوَةٌ يَلَا عَقْلًا، وَ رُكْبَ فِي بَيْنِ آدَمَ كِلَيْهِمَا. فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ

عَلَى شَهْوَتِهِ قَهْوٌ خ مِنْ اللَّائِكَةِ، وَمَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ وَهُوَ شَرٌّ مِنَ
الْبَهَائِمِ

–Allah-təala mələkləri ağıldan formalaşdırmış və onlara şəhvət hissi verməmişdir. Heyvanları şəhvətdən formalaşdırmış və onlara ağıl verməmişdir. Amma bəni-adəmi (insanı) həm ağıl, həm də şəhvətdən yaratmışdır. Beləliklə, insanlardan kimin ağılı şəhvətinə üstün gəlsə, o insan mələklərdən üstündür. Həmçinin kimin şəhvəti ağılına qələbə çalsa, o, heyvandan da aşağıdır.”

قَالَ عَلِيٌّ (ع): الْعَقْلُ صَاحِبُ جَيْشِ الرِّبِّ، وَالْأَوَى قَائِدُ جَيْشِ الشَّيْطَانِ،
وَالنَّفْسُ مُتَجَاذِبَةٌ بَيْنَهُمَا، فَأَيُّهُمَا غَلَبَ كَانَتْ حَيزُهُ.

–İmam Əli (ə) buyurur: “Ağıl Allahın ordusunun, nəfsani istəklər isə şeytanın ordusunun sərkərdəsidir. Onların hər biri ruhu öz tərəfinə çəkməyə çalışır. Hansı qalib gəlsə, ruh da onun tərəfində olacaqdır.”

İslam Peyğəmbəri (s) buyurur: “Mən meraca gedəndə merac gecəsi bir varlıq gördüm ki, onun yarı hissəsi yaşıl yarpaqlardan, yarı hissəsi isə alovdan ibarət idi. Yarpaqla alov bir-birinə qarışmışdı.”

Əflatun deyir: “İnsan mürəkkəb bir vücutdur və bu vücut iki ziddiyyətli cəhətdən ibarətdir.”

Hədislərdə belə nəql olunur ki, insan gecələr yatmaq istədikdə axırıncı dəqiqələr mələk gəlib onun qulağına “Bu gecəni xeyirlə bitir”, – deyər. Şeytan isə deyər ki, bu gecəni şərlə (günahla) başa vur. İnsan mələyin dediyi kimi, gecəni (Allaha zikr etməklə) xeyirlə bitirsə, səhər mələk yenidən gəlib ona “Səbhü xeyirlə başla”, – deyər. Əgər insan gecəni xeyirlə bitirib, səbhü də xeyirlə başlayarsa, öləndə də aqibəti xeyirlə qurtaracaq. Lakin insan şeytanın sözünə qulaq asıb gecəni günahla bitirib, səhəri də günahla başlayarsa, dünyadan gedəndə də imansız gedəcək.

Buna görə də Allah-təala “Hədid” surəsinin 21-ci ayəsində belə buyurur:

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

–Rəbbiniz tərəfindən olan bağışlanmaya və vüsəti göylə yerin eni kimi olan və Allaha, peyğəmbərlərə iman gətirənlər üçün hazırlanmış cənnətə tərəf (tələsərək) bir-birinizlə ötüşün. Bu, Allahın istədiyi kəsə verdiyi lütf və mərhəmətdir. Allah böyük lütf və mərhəmət sahibidir.

“Bəqərə” surəsinin 148-ci ayəsində buyurulur:

قَاسِمُوا الْخَيْرَاتِ

–Odur ki, xeyir işlər istiqamətində bir-birinizi ötməyə çalışın.

İnsana bu dünyada verilən yaşam müddəti bir fürsətdir. Bu fürsət insanın əlinə bir daha düşməyəcəkdir. Buna görə də bu fürsəti əldən verməyin sonu peşmançılıqdır.

Allah-təala “Fətir” surəsinin 32-ci ayəsində belə buyurur:

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ
مَّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ ۚ يُؤْتِنُ اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

–Sonra Biz bu kitabı bəndələrimizdən (sonuncu ümmət və İslam əhli olaraq) seçdiklərimizə miras verdik. Onlardan bəzisi (ümmətin günahkarları) özlərinə zülm edənlər, bəzisi (ümmətin adilləri və əməlisaleh adamları) mötədillər, bəzisi isə (Quranın varisləri olan ümmətin məsumları) Allahın iznilə bütün xeyirlərdə irəli keçənlərdir. Bəli, bu, böyük lütfdür.

Bu ayədə üç qrup insandan söz açılmışdır. Birinci qrup insanlar özlərinə zülm edən günahkarlardır. Onlar yalnız bu günü düşünüb sabahı fikirləşməzlər. Yeyib- içərlər, gəzib-

dolaşarlar, lakin qarşıda onları nələrin gözlədiyi barədə düşünməzlər. Bu insanlar özlərinə zülm edən zalımlardır.

İkinci qrupa daxil olanlar mötədil insanlardır. Onlar orta yolu tutub gedərlər. Əgər xeyir işlərdə hamını ötüb keçə bilməsələr də, yolu yaxşı gedirlər. Onlar mömin insanlardır ki, sabahı düşünüb özləri üçün azuqə toplayırlar.

Üçüncü qrupa daxil olan insanlar isə xeyir işlərdə bir-birini ötməyə çalışan insanlardır.

İmam Sadiq (ə) sözügedən ayə barədə belə buyurur: “Nə üçün bu üç qrup insanlardan ilk olaraq zalımlar (günahkarlar) barəsində və sonda isə xeyir işlərdə bir-birini ötməyə çalışan insanlar haqda bəyan olunmuşdur? Günahkar insanların adını ona görə ilk olaraq çəkir ki, onlar Allahın mərhəmətindən məyus olmasınlar. Sonda isə xeyir işlərdə bir-birini ötməyə çalışan insanlardan ona görə danışır ki, onlar da etdikləri əməlləri ilə qürurlanmasınlar.

Günlərin birində Saleh adlı böyük bir alim Abbasi xəlifələrindən biri olan Mehdi Abbasinin yanına getmişdi. Xəlifə ona ehtiram göstərdikdən sonra bir neçə kəlmə nəsihət etməsini xahiş etdi. Saleh ondan soruşdu: “Səndən qabaqkı xəlifə Əbul-Abbas yadına gəlirmi?” Xəlifə dedi: “Bəli.” Saleh soruşdu: “Atan Mənsur da yadına gəlirmi?” Xəlifə dedi: “Bəli, yadıma gəlir.” Saleh soruşdu: “Hərdənbir onların hərəkətlərinə fikir verirdinmi?” Xəlifə dedi: “Bəli, hərdənbir onlara fikir verərdim.” Saleh soruşdu: “Onların hərəkətlərində yaxşı əməllərə rast gəlirdinmi?” Xəlifə dedi: “Bəli, hərdənbir onların yaxşı əməlləri olurdu.” Saleh soruşdu: “Heç onların pis əməllərini də müşahidə etmisənmi?” Xəlifə dedi: “Bəli.” Saleh dedi: “Mənim sənə nəsihətim budur ki, hansı əməlin ümidverici (xeyir, xoşbəxtlik, Allahın razılığı) olduğunu görsən, sənənin xeyrinə və ya ziyanına olsa da həmin əməldə başqalarını ötməyə çalış. Hansı əməldə ki, təhlükə və fəlakətin olduğunu görsən, o əmələ yaxın düşmə.”

Quranın insanlara təkidi də budur ki, onlar xeyir işlərdə, iman və xoşbəxtlikdə, Allahın razılığını qazanmaqda bir-birini ötməyə çalışsınlar. Çünki insana dünyada verilmiş ömür müddəti bir vaxt sona çatacaq. Buna görə də bu fürsətdən lazımınca istifadə etmək lazımdır.

(82)

Zilhəccə ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(Ötən bəhsin davamı)
Hüseyniyyə.23.11.2007-ci il (14 zılqədə 1428)

ZİLHƏCCƏ AYININ FƏZİLƏTLƏRİ

(“Hədid” surəsinin 21-ci ayəsi)

Ötən bəhsin davamı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَسْبُنَا وَحِيبٌ إِلَهُ الْعَالَمِينَ أَيْ
الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا بِقِيَّةٍ أَيْ فِي الْأَرْضِ ،
وَاللَعْنُ الدَّائِمُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعٍ أَيْ يَوْمَ الدِّينِ.

Ötən bəhsdə “Hədid” surəsinin 21-ci ayəsi barədə müəyyən qədər söhbət etdik. Bu mübarək ayə insanları Allahın məğfirətinə, iman gətirənlər üçün hazırlanmış cənnətə tərəf bir-biri ilə ötürməyə dəvət edir. Həmçinin “Bəqərə” surəsinin 148-ci ayəsində buyrulur:

قَاسِتُقُوا الْخَيْرَاتِ

–Odur ki, xeyir işlər istiqamətində bir-birinizi ötməyə çalışın.

İl ərzində bəzi günlər və yer üzündə bəzi məkanlar vardır ki, Allah-təala həmin günlərdə və məkanlarda xeyir-bərəkət qərar vermişdir. Bəzən insan üçün fürsət və imkan yaranır ki, həmin fürsətdən istifadə edərək qazanmaq şansını əldə edir. Bəzi tacirlər bir-biri ilə söhbət edərkən öz aralarında məsləhətləşirlər ki, tanıdıqları bacarıqlı bir gəncə də lazımı şərait yaratsınlar. Məsələn, biri o birinə deyir ki, ona da şərait yaradıb kömək etmək lazımdır ki, ticarətlə məşğul olsun. Digəri də onun sözlərini qəbul edərək həmin gəncə ticarət yollarını öyrətməyə başlayır. Yəni həmin gəncin vəziyyətdən çıxış yolu əldə edərək məqsədə çatması üçün ona mümkün olan şəraiti yaradırlar.

Eləcə də bəzən Allah-təala insanlar üçün mənəviyyat baxımından lazımı şərait yaradaraq onlara mənəvi dəyərlərə yiyələnməkdə və Allahın məğfirətinə nail olmaqda fürsət yaradır. Buna görə də ayələrdə buyrulur ki, Allahın məğfirətinə sarı irəliləməkdə və xeyir əməllərdə bir-birinizlə

ötüşün. Bir tərəfdən də Allah özü bu iş üçün şərait yaradır. Bəzən də istədiyi bəndələr üçün bir sıra hallar yaradır ki, bu halların vasitəsilə həmin bəndənin istəkləri həll olunsun. Böyük ticarətçilər gənclərin qazanması üçün şərait yaratdıqları kimi, Allah-təala da insanların mənəvi cəhətdən qazanmalarından ötrü onlara hər cür şərait və fürsət yaradır. Əlbəttə, onu da qeyd etmək lazımdır ki, ticarətçilər öz istədikləri, sevdikləri gənclər üçün şərait yaradırlar.

Həzrət Əli (ə) elə bir insan idi ki, Allah-təala həmişə onun qarşısına xeyir və ehsan çıxarırdı. Bəzən o həzrət boş vaxtlarında gedib bir fəhlə kimi işləyərək pul qazanardı. Həmin pulla ev üçün bazarlıq etməyə gedərkən qarşısına yoxsul bir şəxs çıxdıqda qazandığı pulu çıxarıb həmin adama verərdi. Doğrudur, həmin yoxsul şəxs başqa bir adamın da qarşısına çıxa bilərdi. Amma Allah-təala onu Həzrət Əlinin (ə) qarşısına çıxardaraq xeyrini ona qazandırmaq istəyirdi.

Ümumiyyətlə, bəzi vaxtlar Allah-təala yoxsul adamları müəyyən insanların qarşısına çıxarır. Təbiidir ki, bəzi insanlar bu xeyirdən bəhrələnilər, ancaq bəzisi isə bunun nə demək olduğunu dərk etmir və ondan bəhrələnmir. Bəhrələnməyənlər başa düşümlər ki, o yoxsul adamı onun qarşısına bir çıxardan vardır. Daha bilmirlər ki, həmin adam özbaşına onlarla rastlaşmayıb.

Zilhəccə ayının fəzilətləri

Allah-təala günlər, aylar və illər içərisində insanların mənəvi cəhətdən faydalanması və qazanc əldə etməsi üçün müəyyən şəraitlər və anlar qərarlaşdırmışdır. Həmin qeyd etdiyimiz şərait və anlardan biri də zilhəccə ayıdır. Zilhəccə ayı çox əzəmətli və mübarək bir aydır. Bu ayın fəzilətləri barədə çox danışmaq olar, lakin bu ayın içərisində olan üç məqam barədə qısaca da olsa söz açmaq istədim.

Zilhəccə ayının ilk on günü

Birincisi, zilhəccə ayının ilk on günüdür ki, bu, ayın 1-dən 10-dək olan müddəti əhatə edir. “Həcc” surəsinin 28-ci ayəsində bu on günə *فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ* – “müəyyən günlərdə” ifadəsi ilə işarə olunmuşdur. Allah-təala bu on günün içərisində yaxşılıqlar, fəzilət, şərəfət və müqəddəslik müəyyən etmişdir. Bu on günün içərisində olan ibadətlər başqa ayların ibadətləri ilə tamamilə fərqlidir. Allah-təala bu on günə xüsusi bir şərəfət bəxş etmişdir. Bu günlərin əməlləri “Məfatihül-cinan” və digər kitablarda qeyd olunmuşdur. Nümunə üçün həmin əməllərdən ikisini diqqətinizə çatdırıram. Sözügedən əməllərdən biri oruc, biri isə namazdan ibarətdir.

Zilhəccə ayının ilk on günlüyündə, yəni bu ayın 1-dən 9-dək olan günlərdə oruc tutmağın xüsusi fəziləti vardır. Zilhəccə ayının 10-cu günü Qurban bayramı günü olduğu üçün həmin gün oruc tutmaq haramdır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, kim zilhəccə ayının 1-dən 9-dək oruc tutsa, Allah-təala həmin şəxsin ömrünün hamısına oruc savabı yazır.

Bu ayın ilk on günlüyünün içərisində bir namaz da vardır ki, hər gün şam və xiftən namazları arasında iki rükətdən ibarətdir. Əlbəttə, kim güfeylə namazı qılırsa, həmin namazı güfeylədən sonra qıla bilər. Həmin namazın qılınma qaydası belədir: Səbh namazı kimi 2 rükətdən ibarətdir. Hər bir rükətdə “Həmd” və “İxlas” surələri oxunur və “İxlas” surəsindən sonra “Əraf” surəsinin 142-ci ayəsi oxunur.¹ Sonra olduğu kimi ruku və səcdələrə riayət olunur.

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثًا أَنَّمِنَّا هَٰؤُلَاءِ عَشْرَ ثَمَنَاتٍ مُّضَاتٍ رَّيَ أَهْلَهُ وَقَالَ مُوسَى لِأَخِي هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

Musa ilə otuz gecə (oruc tutub dua edəcəyi, bunun müqabilində ona Tövrəni nazil edəcəyimiz və özü ilə danışacağımız) barədə vədələşdik, sonra ona daha bir on gün də əlavə etdik. Beləliklə, Rəbbinin (ibadət üçün) təyin etdiyi müddət tam qırx gecə-gündüz oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Sən tayfam içində mənim xəlifəm ol, (camaatı) islah etməyə çalış və (yer üzündə) fitnə-fəsad törədənlərin yolu ilə getmə!”

Hədislərdə belə nəql olunur ki, hər kim zilhəccə ayının ilk on günlüyündə şam və xiftən namazları arasında bu namazı qılsa, həcc ziyarətində olan hacıların savabına şərikin olar. (Belə ki, Allah-təala həccə gedən insanların savabı qədər həmin şəxsə də savab yazar.)

Ərəfə günü

Zilhəccə ayında olan ikinci məqam və fəzilətli gün bu ayın doqquzuncu günüdür ki, Ərəfə günü kimi məşhur olmuşdur. Çox yaxşıdır ki, möminlər Ərəfə gününü səxavət və nuraniyyətlə dərk edib Allahla münacat etsinlər. Ərəfə günü ehsan, ibadət və dua günüdür. Ərəfə günü şeytanın ən məyus olduğu bir gündür. Hədislərdə belə nəql olunur ki, şeytan Ərəfə günü qədər heç bir gündə məyus olmamış və təhqir edilməmişdir. Şeytan Ərəfə günü möminlərin ibadət və dua ilə məşğul olduqlarını gördükdə özünü zəlif və alçalmış hiss edir.

Ərəfə günündə Allah-təala bütün rəhmət qapılarını bəndələrinin üzünə açar və onların etdikləri duaları qəbul edir. Ərəfə günündə İmam Səccad (ə) bir nəfərin diləndiyini görüb buyurdu: “Vay olsun sənə, belə bir gündə Allahdan başqasına əl açırsanmı? Bu gün Allahın rəhmət qapılarının bəndələrin üzünə açıldığı bir gündür. Əlini onun dərğahına aç və onun qapısını döy. Bu gün həтта ana bətnində olan körpələrə belə Allahın rəhmətinin nazil olduğu gündür.” (Yəni ana bətnindəki körpəyə Allahın mərhəməti nazil olduqda o, dünyaya gəldikdən sonra ömrünü səadət və xoşbəxtliklə başa vurur.)

Zilhəccə ayının ilk on gününün əməli ilə yanaşı, Ərəfə gününün özünəməxsus əməlləri də vardır. Qüsl almaq, İmam Hüseyni (ə) uzaqdan və yaxından ziyarət etmək, oruc tutmaq və Ərəfə duasını oxumaq.

Rəvayət olunur ki, Ərəfə günü İmam Hüseyn (ə) öz xeyməindən çıxıb ailəsi və dostları ilə birgə Ərəfatdakı Cəbəlür-rəhmət dağının üzərində dayandı. Üzünü qibləyə tutub əllərini qaldıraraq Ərəfə duasını oxumağa başladı. Rəvayətçi deyir: “Duanın

axırlarında İmamın (ə) gözlərinə baxdıqda sanki bir kasa qana baxırdım. O qədər ağlamışdı ki, gözləri tamamilə qanla dolmuşdu.”

Ğədir-Xum günü

Zilhəccə ayında olan əlamətdar və fəzilətli günlərdən biri də bu ayın 18-ci günüdür. Bu gün tarixdə Ğədir-Xum günü kimi məşhurdur. Bu günün xüsusi fəzilət və şərəfəti vardır.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍ أَفْضَلُ أَيَّامٍ أُتِيَّتِي

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “Ğədir-Xum günü ümmətimin ən fəzilətli bayramıdır.”

İmam Rza (ə) buyurmuşdur: “Ğədir-Xum bayramında bir mömin digər mömin qardaşını gördükdə onun üzünə gülümsəyərsə, Allah-təala qiyamət günü həmin şəxsə rəhmət nəzəri ilə baxar, dünyadakı hacət və istəklərini həll edər və cənnətdə onun üçün ləl-cəvahiratdan bir qəsir hazırlayar.

Allah-təala Ğədir-Xum günündə Həzrət Peyğəmbərinə (s) öz canişinini təyin etməyə dair əmr verdi və nazil etdiyi ayələr vasitəsilə Həzrət Peyğəmbərin (s) işlərinin davamı təmin olundu. Yəni Həzrət Peyğəmbər (s) dünyadan köçdükdən sonra onun işləri daha yarımçıq qalmayacaqdı. Allah-təala həmin gün insanlara vilayət və imaməti təyin etdikdən sonra onu göylərin əhlinə də təqdim etdi.

Həzrət Peyğəmbər (s) axırıncı həcc ziyarətini başa vurduqdan sonra hərəkət etməyə başladı. Xum adlı bir məntəqəyə gəlib çatdıqda göstəriş verdi ki, hamı orada gözləsin və arxada qalanlar da gəlib onlara çatsınlar. Hamı toplaşdıqdan sonra Həzrət Peyğəmbər (s) orada öz naib və canişinini təyin edərək hamıya elan etdi. Tarixi mənbələrin yazdığına əsasən, oraya toplaşanların sayı təxminən yüz iyirmi min nəfər idi. Müsəlmanların içərisində elə bir insan yoxdur ki, Ğədir-Xum hadisəsini inkar etmiş olsun. Hamı yekdilliklə qəbul edir ki, Həzrət Peyğəmbər (s) Ğədir-Xumda Həzrət Əlini (ə) bir imam və canişin kimi öz yerinə təyin etmişdir. Həzrət Peyğəmbər (s) bu məlumatı elan etdikdən sonra müsəlmanların hamısı onu təbrik etdilər.

Əlbəttə, Həzrət Peyğəmbərə (s) öz etirazlarını bildirənlər də olmuşdur. Etiraz edənlərdən biri də Müaviyə idi. Belə nəql olunur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əlini (ə) özündən sonra müsəlmanlara rəhbər təyin edən kimi Müaviyə ayağa qalxaraq üz-gözünü turşutmuş və sonra isə acıq edib getmişdir. Əgər bu iş Allahın əmrdirsə, minlərlə Müaviyə kimiləri acıq etsə də belə Həzrət Əli (ə) Allahın höccəti və Həzrət Peyğəmbərin (s) nümayəndəsi olaraq qalır. Həqiqət heç vaxt bir qrup insanın inkar etməsi ilə dəyişilə bilməz.

Gədir-Xum günündə Allah-təala Həzrət Əlini (ə) həm də insanlara imam təyin etdi. Həmçinin o həzrətin vilayətini göy əhlinə də elan edərək onu təqdim etdi. Göyün yeddinci təbəqəsinin əhli Həzrət Əlinin (ə) vilayətini digər təbəqələrin əhlindən daha tez qəbul edərək onları ötdü. Buna görə də Allah-təala onları mükafatlandırmaq üçün Öz ərşini yeddinci təbəqədə yerləşdirərək oranı bəzədi. Sonra dördüncü təbəqənin əhli digər təbəqələrlə müqayisədə Həzrət Əlinin (ə) vilayətini qəbul edən təbəqə oldu. Allah-təala onların mükafatı olaraq Beytül-məmuru dördüncü təbəqədə bərqərar etdi. Beytül-məmur göydə, Kəbə evinin üstündə olan bir yerdir. Quran Qədr gecəsi nazil olarkən birinci Beytül-məmurə nazil olmuş, sonra isə Həzrət Peyğəmbərə (s) göndərilmişdir. Allah-təala Həzrət Əlinin (ə) vilayətinin qəbul edilməsində üçüncü olan göyün birinci təbəqəsinin əhlinin yerləşdiyi yeri də ulduzlarla bəzədi.

İmam Sadiq (ə) buyurmuşdur: “Bütün peyğəmbərlər öz yerinə vəsi və canişin təyin etmişlər. Hər bir peyğəmbər öz canişinini təyin edərkən həmin günü bayram etmişdir. Gədir-Xum günündə də İslam Peyğəmbəri (s) öz canişinini təyin etmişdir.

Buna görə də müsəlmanlar həmin günü bayram edirlər. Bütün müsəlmanlar həm həmin günün fəzilətini, həm də Həzrət Əlinin (ə) öz məqamını, şövkət və əzəmətini bilirdilər. O zamanın ağsaqqalları bunu daha yaxşı bilirdilər. Çünki onlar şəxsən Həzrət Peyğəmbərdən (s) Həzrət Əlinin (ə) fəzilət və şərəfəti barədə kifayət qədər maraqlı məlumatlar eşitmişlər.

İbn Səman əhli-sünnənin görkəmli alimlərindən biri idi. O, “Yənabiül-məvəddə” kitabının 70-ci babında belə bir hədis nəql edir: “Bir gün Əbu Bəkr və Həzrət Əli (ə), Allah onlardan razı olsun, rastlaşdılar. Əbu Bəkr Həzrət Əlinin (ə) üzünə baxıb gülümsədi. Həzrət Əli (ə) ondan soruşdu: “Sənin gülümsəməyinin səbəbi nədir?” Əbu Bəkr dedi: “Allahın Peyğəmbəri (s) belə buyurmuşdur: “Əlinin razılığı olmadan heç bir kəsə sirat körpüsündən keçməyə icazə verilməyəcək.”

O dövrdə yaşayanlar Həzrət Əlini (ə) görərkən onun üzünə gülümsəyirdilər ki, bəlkə sirat körpüsündən keçmək üçün o həzrətdən icazənamə ala bilsinlər. Çünki dəfələrlə Həzrət Peyğəmbərin (s) dilindən Həzrət Əlinin (ə) fəzilət və şərəfəti barədə eşitmişdilər.

Hər kim Həzrət Əlini (ə) sevsə, bu məhəbbət onun siratdan keçməsi üçün bir icazənamə olacaqdır.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): لِكُلِّ شَيْءٍ جَوَازٌ وَجَوَازُ الصِّرَاطِ حُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “Hər bir şeyin icazənaməsi var. Siratın icazənaməsi isə Əli ibn Əbu Talibə məhəbbət bəsləməkdir.”

Deməli, həm Gədir-Xum gününün özü fəzilətli bir gündür, həm də həmin gün imam təyin olunan insanın özü Allah tərəfindən şərəfləndirilmişdir. Sual oluna bilər ki, insanın Gədir-Xum günündə hansı əməlləri görməyi yaxşıdır? Bu sualın cavabını hədislərdə bizim üçün açıqlamışlar. Bir neçə əməl vardır ki, həmin gün yerinə yetirilsə, insan böyük savab əldə etmiş olar. Bu əməllər iki hissədən ibarətdir ki, birincisi bayram, ikincisi isə ibadət əməllərinə aiddir.

Bayram etməklə bağlı əməllər:

1. Təzə paltarlar geyinmək;
2. Bədənin təmizliyinə riayət edib bəzənmək;
3. Ətirlənmək;
4. Şadlıq etmək;

5. Möminləri sevindirmək;
6. Möminlərin təqsir və günahlarından keçmək;
7. Möminlərin çətinliklərini aradan qaldırmaq;
8. Qapıya gələnə əliboş yola salmamaq;
9. Qohum-əqrəbaya baş çəkmək;
10. Öz ailəsinin yaşayışını təmin etmək. (Evi üçün ərzaq, ailə üzvləri üçün təzə pal-paltar almaq.)
11. Möminlərə qonaqlıq vermək;
12. Gədir-Xum günündə oruc tutanlara iftar vermək;
13. Möminlərlə görüşmək;
14. Möminləri ziyarət etmək;
15. Möminlərin üzünə gülümsəmək;
16. Möminlərə hədiyyə göndərmək;
17. Vilayət neməti qarşısında Allaha şükür etmək;
18. Peyğəmbərə (s) və Əhli-beytinə (ə) çoxlu salavat göndərmək;
19. Möminlərin bir-biri ilə qardaşlıq əqdinin oxunması. Kim kimin imanından, əxlaqından xoşu gəlirsə, bu gündə bir-biri ilə qardaşlıq əqdi oxuması yaxşıdır. Qardaşlıq əqdində oxunan cümlələrdən biri də belədir: “Əgər mənə cənnətə daxil olmağa icazə verilsə, sənsiz oraya daxil olmayacağam.”

Gədir-Xum günündəki ibadətlə bağlı əməllər:

1. Oruc tutmaq. Hədislərdə nəql olunur ki, Gədir-Xum günündə oruc tutan şəxsə ömrünün hamısını oruc tutmuş insanın savabı yazılar. Allah-təala həmin gün insanın altmışillik günahlarını bağışlayar.
2. Möminlərin bir-biri ilə görüşməsi zamanı aşağıdakı duanı oxumaq:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمِيزِينَ بِوَلَايَةِ إِمْرِ الْمُؤْمِنَةِ وَالْإِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

–Həmd və şükürlər olsun o Allaha ki, bizi Əmirəlmöminin Əlinin (ə) və (onun övladlarından olan) imamların ətəyindən tutanlardan qərar verib.

(83)

Ğadir-Xum ilə bağlı xütbə
(“Hədid” surəsinin 21-ci ayəsi)
Hüseyniyyə.02.10.2012-ci il (12 zilhəccə 1433)

ĞƏDİR-XUM
(“Hədid” surəsinin 21-ci ayəsi)
Ötən bəhsin davamı

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اَلَّذِي عَلَا تَوَحُّدِهِ وَدَنَا تَقَرُّدِهِ وَجَلَّ
سُلْطَانِهِ وَعَظُمَ فِي اَرْكَانِهِ حَمِيداً لَمْ يَزَلْ، مَحْمُوداً لَا يَزَالُ وَ مَجِيداً
لَا يَزُولُ، مَبْدِئاً وَمَعِيداً وَ كُلُّ اَمْرٍ اِلَيْهِ يَعُودُ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى رَسُوْلِهِ نَبِيِّ
الرَّهْةِ وَ سِرَاجِ الْاُمَّةِ اَيُّ الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٌ وَ عَلٰى وَصِيِّهِ اَمِّ الْمُؤْمِنَةِ
وَ عَلٰى قَاطِمَةِ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِ وَ عَلٰى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَالْاَئِمَّةِ
التَّسْعَةِ الْمُعْصُومَةِ مِنْ اَوْلَادِ الْحَسَنِ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ صَلَاةً تَامَةً نَامِيَةً زَاكِیَّةً

*Bequ Əli, ke busəd mələk dəhane tora,
Mələk dəhane to busəd, fələk zəbane tora.
Məkan begir be konci bequ Əli və benaz,
Ke Cəbrail ziyarət konəd məkane tora.*

Zilhəccə ayının 18-i İslam dünyasında ən mühüm hadisə baş vermişdir. Buna görə də həmin gün tarixdə ən əlamətdar və məşhur bir gün hesab olunur. Zilhəccə ayının 18-i elə bir gündür ki, İslam Peyğəmbəri (s) özünün vəsi və canişinini təyin edərək insanlara elan etmişdir. Bu əziz bayram münasibətilə bütün dünya müsəlmanlarını təbrik edir və Allahdan hamıya mərhəmət və bərəkət diləyirəm.

Ğədir-Xum hadisəsi ilə bağlı bir neçə aspektdə söz açmaq və həmin günün tarixi və siyasi təhlillərini təqdim etmək olar. Ğədir-Xum hadisəsi ilə Həzrət Peyğəmbərin (s) vəfatı (səfər ayının 28-i) arasında yetmiş günlük bir zaman fasiləsi mövcuddur. Bəs, bu yetmiş gün ərzində necə oldu ki, Ğədir-Xum kimi böyük bir hadisə unuduldu? Necə oldu ki, Həzrət Peyğəmbərdən (s) sonra İslam dünyasını parçaladılar və bu günədək də həmin məsələ davam etməkdədir. Bütün bunlar haqqında ayə və hədislərə istinad etməklə çox bəhs etmək olar.

Amma burada istərdim ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) Gədir-Xumda söylədiyi xütbəsi barədə söz açaq.

Adətən, biz Gədir-Xum deyildikdə, ilk növbədə Həzrət Peyğəmbərin (s) “Mən kimin mövlasıyamsa, Əli də onun mövlasıdır” ifadəsini xatırlayırıq. Lakin Həzrət Peyğəmbərin (s) oradakı çıxışı təkcə bu fikirdən ibarət deyil. Kitablara diqqət yetirdikdə Həzrət Peyğəmbərin (s) oradakı xütbəsinin təxminən üç yüz əlli sətirdən çox olduğunu görürük. Bu xütbə bizə elə də qısa gəlməsin. Həzrət Peyğəmbərin (s) orada söylədikləri əzəmətli bir xütbədir ki, Həzrət (s) onu cümlə-cümlə söyləmiş və təyin olunmuş bir nəfər də camaatın arasında dayanıb həmin cümlələri dörd bir tərəfə təkrar olaraq çatdırmışdır. Həmin şəxs hər bir cümləni hər tərəfə söylədikdən sonra soruşardı: “Eşitdinizmi?” “Eşitdik” cavabı gəldikdən sonra isə digər cümləni deyərdi.

Həzrət Peyğəmbərin (s) bu xütbəsinin bir hissəsini diqqətinizə çatdırmaq istərdim. Hicrətin 10-cu ili İslam Peyğəmbərinin (s) sonuncu ili idi. Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) iki əmr buyurdu. O əmrlərdən biri həcc barəsində idi. Həzrət Peyğəmbər (s) müsəlmanlara həcc səfərinə çıxacağını elan etdi. Bu xəbəri eşidən və imkanı çatan müsəlmanlar da həcc səfərinə hazırlaşmağa başladılar. İkinci əmr isə Həzrət Əlinin (ə) imamət və xilafətinin elan edilməsiydi.

Hicrətin 10-cu ilinin zilhəccə ayının 5-də Həzrət Peyğəmbər (s) 120 min nəfərlə Mədinənin Şəcərə məscidində ehram bağlayıb Məkkəyə doğru hərəkət etdilər. Zil-həccə ayının 5-də Məkkəyə daxil oldular. Bu tərəfdən də Həzrət Əli (ə) 12 min nəfər yəmənli ilə gəlib onlara qoşuldular. Ərəfatda Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əlini (ə) yanına çağırıb peyğəmbərlərdən qalan əşyaları ona təhvil verdi. Bundan əlavə, peyğəmbərlərdən qalan bütün elmləri öz sinəsindən onun sinəsinə köçürtdü. Buradan görünürdü ki, Həzrət Əlinin (ə) Həzrət Peyğəmbərdən (s) sonra rəhbərliyi üçün şərait hazırlanır. Ərəfatdan Məkkəyə qayıtdıqdan sonra cənab Cəbrayıl (ə) nazil olub Allahın salamını çatdırdıqdan sonra dedi: “Ya Rəsulallah,

Əli ibn Əbu Talib üçün əmirəlmöminin (möminlərin əmiri) ləqəbini gətirmişəm. Bu ləqəb (kimliyindən asılı olmayaraq) Əlidən başqasına haramdır.

Həzrət Peyğəmbər (s) Cəbrayılın (ə) bu sözlərini də müsəlmanlara elan etdi. Müsəlmanlar orada Həzrət Əlini (ə) “Əmirəlmöminin” ləqəbi ilə çağıraraq ona salam verdilər. Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) Bilala göstəriş verdi ki, Məkkədən çıxacaqlarını hamıya elan etsin. Bilal da orada hamıya Həzrət Peyğəmbərin (s) sözlərini elan etdi. Hamılıqla bütün hacılar Məkkədən çıxıb hərəkət etməyə başladılar. Cəhəfəyə qədər hamının yolu eyni olduğundan birlikdə hərəkət edirdilər. Çünki Cəhəfədə dörd yolayrıcı vardır ki, bir yol Mədinəyə, bir yol Misirə, bir yol İraqa və bir yol da Nəcədə gedir. Beləliklə, hamı orada ayrılıb öz vətəninə qayıdır. Cəhəfinin yaxınlığındakı həmin məntəqə isə Gədir-Xum adlanır. Həzrət Peyğəmbər (s) həmin məntəqəyə çatdıqda “Maidə” surəsinin 67-ci ayəsi nazil oldu.

يَا أَيُّهَا الرِّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ

رِسَالَتِهِ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

–Ey Peyğəmbər, Rəbbin tərəfindən sənə nazil olanı çatdır! Əgər (bunu) etməsən, (elə bil ki,) Onun (heç bir) tapşırığını çatdırmamısan. Allah səni insanlardan (onların fitnə və şərinədən) qoruyacaq. Şübhəsiz, Allah kafirlərin dəstəsini hidayət etməz.

Bu ayə nazil olduqdan sonra Həzrət Peyğəmbər (s) göstəriş verdi ki, qabaqda gedənlərə geri qayıtmaları üçün xəbər versinlər. Həmçinin arxada gələnləri də gözləsinlər ki, hamı gəlib çıxsın. Hava o qədər isti idi ki, bəziləri əbasının bir tərəfini ayaqlarının altına sərmiş, bir tərəfini də üstünə tutmuşdu ki, günün istisi onları yandırmasın. O məntəqədə bir neçə ağac var idi ki, oradan keçən karvanlar istirahət etmək üçün həmin ağacların altında dincələrdi. Hamı oraya toplaşdıqdan sonra Həzrət Peyğəmbər (s) Abuzərə, Salmana, Miqdada və Əmmara hündür bir yer düzəltmək barədə göstəriş verdi. Onlar dərhal bir qədər daş toplayıb bir yerə yığdılar.

Sonra dövələrin yəhərlərindən gətirib bir insan boyu qədər hündür bir təpəcik düzəldilər. Beləliklə, günorta namazının vaxtı yetişdi. Həzrət Peyğəmbər (s) göstəriş verdi ki, hamı namaza hazırlaşsın. O həzrətin pişnamazlığı ilə hamı camaat namazında iştirak etdi. Namaz qılındıqdan sonra hərə istirahət etmək üçün özünə bir yer düzəltmək istəyirdi. Elə bu vaxt Həzrət Peyğəmbər (s) göstəriş verdi ki, heç bir kəs yerindən tərpənməsin. Sonra onun üçün düzəldilmiş həmin hündür yerə çıxıb xütbə oxumağa başladı.

Qeyd olunduğu kimi, Həzrət Peyğəmbərin (s) orada söylədikləri uzun və əzəmətli bir xütbə idi. İndisə həmin xütbənin bir hissəsini diqqətinizə çatdırıram.

Həzrət Peyğəmbər (s) Allahın adı ilə başlayıb, həmd-sənadan sonra söhbətə başladı. Bir qədər çıxış etdikdən sonra belə buyurdu:

لَا نَه قَدْ أَعْلَمَ أَنِّي إِنَّمَا أُبَلِّغُ مَا أُنْزِلَ إِلَيَّ (حَقِّ عِلْمِي) قَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ، وَقَدْ ضَمِنَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْعِصْمَةَ (مِنَ النَّاسِ) وَهُوَ اللَّهُ الْكَافِي الْكَرَّ . فَأُوحِيَ إِلَيَّ: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ - عَلَى يَدِ الْخِلَافَةِ لِعَلِي بْنِ أَبِي طَالِبٍ - وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ قَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ).

—Həqiqətən, Allah mənə bildirdi ki, əgər Əlinin haqqında nazil olanı çatdırmasan, Onun risaletini yerinə yetirməmiş olarsan. Allah təbarək və təala bunu çatdırdığım üçün mənə insanlardan (onların fitnə və şərindən) qoruyacağına zəmanət vermişdir. Kərim olan Allah (hər şeyə) kifayət edir. Allah mənə belə vəhy etdi: Bağışlayan və mehriban Allahın adı ilə. Ey Peyğəmbər, Rəbbin tərəfindən Əlinin, yəni Əli ibn Əbu Talibin xilafəti barəsində sənə nazil olanı çatdır! Əgər (bunu) etməsən, (elə bil ki,) Onun (heç bir) tapşırığını çatdırmamısan. Allah səni insanlardan (onların fitnə və şərindən) qoruyacaq.

Qeyd: Həzrət Peyğəmbərin (s) Allahın əmri ilə orada çatdırdığı məsələ Əlinin (ə) xilafəti barəsindədir. Əgər təkcə

“Mən kimin mövlasıyamsa, Əli də onun mövlasıdır”, – deyə söyləsəydi, bəzilərinin iradə qəbul olunardı. Bəziləri deyirlər ki, mövla dost mənasındadır və biz də Əlini (ə) sevib onu dost bilirik. Amma Həzrət Peyğəmbər (s) orada təkcə Həzrət Əlinin (ə) mövla olması barədə deyil, həm də onun xəlifəliyi haqda söz açır. Və əgər bu məsələni orada camaata çatdırmasaydı, sanki indiyədək Allahın heç bir tapşırığını çatdırmamış hesab olunacaqdı.

Bəziləri isə deyirlər ki, o zaman ölmüş heyvanın və qanın murdar və təmiz olub-olmaması barədə ayə nazil olmuşdu. Cavabında belə deyilir ki, bir heyvanın hökmləri ilə bağlı 23 il canından və hər şeyindən keçən Həzrət Peyğəmbərə (s) deməzdilər ki, əgər sən bunu camaata çatdırmasan, deməli, peyğəmbərliyini heç yerinə yetirməmişən.

مَعَايِشِ النَّاسِ، مَا قَصَرْتُ تَبْلِيغَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى، وَ أَنَا أُبَيِّنُ لَكُمْ سَبَبَ هَذِهِ الْآيَةِ: إِنَّ جَبْرِئِلَ هَبَطَ إِلَيَّ مِرَاراً ثَلَاثاً يَأْمُرُ عَنِ السَّلَامِ رِبِي - وَ هُوَ السَّلَامُ - أَنْ أَقُومَ هَذَا الْمَشْهَدَ فَأَعْلِمَ كُلَّ أَبِيضٍ وَأَسْوَدٍ: أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَطَالِبٍ أَخِي وَ وَصِيَّي وَ خَلِيفَةَ عَلِيٍّ أُمِّهِ وَالْإِمَامَ مِنْ بَعْدِي، الَّذِي مَحَلُهُ مِنْهُ مَحَلُ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَهُوَ وَلِيُّكُمْ بَعْدَ اللَّهِ وَ رَسُولُهُ، وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى بَيْتِكَ آيَةً مِنْ كِتَابِهِ (هِيَ): (إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ)، وَ عَلِيٌّ بْنُ أَطَالِبٍ الَّذِي أَقَامَ الصَّلَاةَ وَ آتَى الزَّكَاةَ وَهُوَ رَاكِعٌ يَرِيدُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ حَالٍ.

–Camaat! Allahın mənə göndərdiyini çatdırmaqda səhlənkarlıq etməmişəm. İndi bu ayənin nazil olma səbəbini sizə aydınlaşdırıram:

–Cəbrayıl üç dəfə nazil olub Allahımın salamını (ki, o özü salamdır) mənə çatdırdı. Göstəriş verdi ki, bu cəmiyyətin hüznündə, hamının qarşısında ayağa durub bütün ağılı-qaralı

insanların hamısına elan edim ki, Əli ibn Əbu Talib mənim qardaşım, vəsim və ümmətim üzərində xəlifəm və məndən sonra imamdır. Onun mənə olan nisbəti Harunun Musaya olan məqamı kimidir. (Musa Harunu öz yerinə təyin etdiyi kimi, mən də Əlini (ə) öz yerinə təyin edim). Yalnız bir fərqlə ki, məndən sonra peyğəmbər yoxdur. O, Allah və peyğəmbərdən sonra sizin başçınız və rəhbərinizdir. Allah-təala bu barədə bir ayə nazil etdi: “Sizin əsl vəliniz (sahibiniz) Allah, onun peyğəmbəri və iman gətirənlərdir: o kəslər ki, namaz qılır və rüku halında ikən zəkat verir.” (“Maidə” surəsi, ayə 55)

Həzrət Əli (ə) yeganə kişidir ki, namaz qılarkən zəkat vermişdir. Onun Allahdan başqa məqsəd və hədəfi yoxdur.

وسألت جبرئيلَ أنْ يستعفيَ لي عن تبليغِ ذلكَ إليكم - أيها الناس -
لِعلمي بقليةِ الممتة وكثرةِ المنافقة وإدغالِ الأثيم وختلِ المستهزئ
بِالاسلام...

–Mən Cəbrayıldan xahiş etdim ki, Allah-təala məni bu işi yerinə yetirməkdən – Əlinin məndən sonra rəhbərliyini təbliğ etməkdən üzrlü tutsun. Ona görə ki, bilirəm, içinizdə təqvalılar azdır, münafıqlar (ikiüzlülər) isə çoxdur, günahkarlar xəyanət edəcək və dinə istehza edənlər hiylə işlədəcəklər...

Qeyd: Həzrət Peyğəmbərin (s) orada Allahdan izn istəməsi və Ondən Əlinin (ə) rəhbərliyini elan etməsini üzürlü tutması barədə çox söhbətlər olunub və kitablar yazılmışdır. Nəyə görə Həzrət Peyğəmbər (s) Allahdan söz demək üçün icazə istədi və bu işdə onu üzürlü hesab etməsini dilədi? Əvvəla, istəyirdi ki, camaat Həzrət Peyğəmbərin (s) onların hidayəti üçün can yandırdığını görsün. İkincisi isə istəyirdi ki, hamı bunun Həzrət Peyğəmbərin (s) yox, birbaşa olaraq Allah-təalanın Öz istəyi olduğunu bilsin. Əgər Həzrət Peyğəmbərə (s) qalsaydı, o, bu məsələni açıb-ağartmayacaqdı. Allah-təala ona danışmaq üçün izn verdi və Həzrət Peyğəmbər (s) sözlərini söylədi. Sonra

Allah-təala bu işin baş tutmasına israr etdi və bildirdi ki, Həzrət Peyğəmbəri (s) camaatın hiylə və şərindən qoruyacaqdır.

وَكُلِّ ذَلِكَ لَا يَرْضَىٰ الْإِنْسَانُ إِلَّا أَنْ يُبْلَغَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ حَقَّ عِلْيَهِ،
(يَا أَيُّهَا الرِّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ - حَقَّ عِلْيَهِ - وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ قَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَالْإِنْسَانُ يَعِصُكَ مِنَ النَّاسِ)

–Bütün bunlara baxmayaraq, əgər Allah-təalanın Əlinin haqqında mənə nazil etdiyini çatdırmısam, Allah məndən razı qalmaz. (Ey Peyğəmbər! Öz Rəbbin tərəfindən sənə nazil olmuşu tamamilə (camaata) çatdır, çatdırmasan, Allahın risaletini (sənə verilmiş peyğəmbərlik vəzifəsini) yerinə yetirmiş olmazsan. Allah səni insanların şərindən qoruyacaqdır. (“Maidə” surəsi, 67-ci ayə)

فَاعْلَمُوا مَعَاشِرَ النَّاسِ ذَلِكَ فِيهِ وَأَفْهَمُوهُ، وَاعْلَمُوا أَنَّ آيَةَ نَصْبِهِ لَكُمْ
وَلِيًّا وَإِمَامًا قَرَضَ طَاعَتَهُ عَلَى الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَعَلَى النَّبِيِّينَ
وَإِحْسَانًا، وَعَلَى الْبَادِيِّ وَالْحَاضِرِ، وَعَلَى الْعَجَمِيِّ وَالْعَرَبِيِّ، وَالْحُرِّ
وَالْمَمْلُوكِ وَالصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ، وَعَلَى الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ، وَعَلَى كُلِّ مُوَحِّدٍ
مَاضٍ حُكْمِهِ، جَازٍ قَوْلُهُ، نَافِذٌ أَمْرُهُ، مُلْعَوٌّ مِنْ خَالِقِهِ، مَرْحُومٌ مِنْ تَبِعِهِ
وَصَدَقَ، فَقَدْ عَفَّرَ اللَّهُ لَهْ وَلَمْ يَسْمَعْ مِنْهُ وَأَطَاعَ لَهُ.

–Ey Camaat, bilin ki, bu, Əlinin barəsindədir. Bilin və agah olun ki, Allah-təala onu sizə rəhbər və imam təyin etdi. Allah-təala ona (Əliyə) itaət etməyi mühacir və ənsara, onlara gözəlliklə tabe olanlara, burda olanlara və olmayanlara, çöl adamlarına, əcəmə və ərəbə, azad insanlara və qullara, kiçiklərə və böyüklərə (istər ağdərilili olsun, istərsə qaradərilili) və bütün təkəllahlılara vacib edib. Onun əmri icra olunmalı və əmrinə itaət edilməlidir. Kim onunla müxalifətçilik edərsə, məlumdur. Onun ardınca gedən və onu təsdiq edən Allahın rəhmətinə doğru gedir. Onu təsdiq edən mömindir. Allah o şəxsi, onu eşidəni və ona itaət edəni bağışlasın.

مَعَايِشِ النَّاسِ، إِنَّهُ آخِرُ مَقَامِ أَثْوَمِهِ هَذَا الْمَشْهَدِ، قَاسِمِعُوا وَأَطِيعُوا
وَانْقَادُوا لِأَمْرٍ رَبِّكُمْ، فَإِنَّ عِزَّ وَجَلَّ هُوَ مَوْلَاكُمْ وَإُكْمٌ، ثُمَّ مِنْ دُونِهِ
رَسُولُهُ وَنَبِيُّهُ الْمَخَاطِبُ لَكُمْ، ثُمَّ مِنْ بَعْدِي عَلِيٌّ وَلِيَّكُمْ وَإِمَامُكُمْ بِأَمْرِ
رَبِّكُمْ، ثُمَّ الْأَمَامَةُ ذُرِّيٌّ مِنْ وَلَدِهِ إِ يَوْمَ تَلْقَوْنَ أَوْ رَسُولُهُ. لَا حِلَّ
إِلَّا مَا أَحَلَّهُ أَوْ رَسُولُهُ وَهُمْ، وَلَا حَرَامَ إِلَّا مَا حَرَّمَهُ أَوْ عَلَيَّكُمْ وَرَسُولُهُ
وَهُمْ، وَأَوْ عِزَّ وَجَلَّ عَرَفَنِي الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ وَأَنَا أَفْضَيْتُ بِمَا عَلَّمَ رَبِّي
مِنْ كِتَابِهِ وَحَلَالِهِ وَحَرَامِهِ إِلَيْهِ...

—Ey camaat, mənə burada sonuncu dəfə görürsünüz. Odu ki, eşidin və itaət edin, Rəbbinizin əmrinə boyun əyin. Həqiqətən, izzət və cəlal sahibi olan Allah sizin mövlanız və ilahinizdir. Ondən sonra Məhəmməd (Allahın salāmı olsun ona və əhli-beytinə) sizin sahibinizdir ki, ayaq üstə dayanaraq sizə xitab edir. Məndən sonra Əli (ə) Rəbbinizin əmri ilə sizin sahibiniz və imamınızdır. Sonrakı imamlarınız da mənim zürriyyətimdəndirlər və onun oğlanlarındandır. Siz Allaha və Onun Rəsuluna yetişən günə qədər Allahın halal etdiyi halal, haram buyurduğu şey haramdır. Allah bütün halal və haramı mənə tanıtdı, mən də Rəbbimin halal və haramları barədə mənə öyrətdiklərini Əliyə öyrətdim...

مَعَايِشِ النَّاسِ، فَضْلُوهُ فَقَدْ فَضَّلَهُ أَوْ، وَأَقْبَلُوهُ فَقَدْ نَصَبَهُ أَوْ.
مَعَايِشِ النَّاسِ، إِنَّهُ إِمَامٌ مِنْ أَوْ، وَلَنْ يَتُوبَ أَوْ عَلَى أَحَدٍ أَنْكَرَ وَلايَتِهِ
وَلَنْ يَغْفِرَ لَهُ، حَتْمًا عَلَى أَوْ أَنْ يُفْعَلَ ذَلِكَ بِمَنْ خَالَفَ أَمْرَهُ وَأَنْ يُعَذِّبَهُ
عَذَابًا نَكْرًا أَبَدَ الْأَبَادِ وَدَهْرَ الدَّهْوَرِ. فَاحْذَرُوا أَنْ تُخَالِفُوهُ، فَتَصْلُوا نَارًا
وَتُودَهَا النَّاسُ وَالْجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ...

—Ey camaat, onu fəzilətli (üstün) bilin, çünki Allah onu fəzilətləndirib. Onu qəbul edin, çünki Allah onu təyin edib.

Ey camaat, həqiqətən, o, Allah tərəfindən olan bir imamdır və şübhəsiz, Allah-təala onun vilayətini inkar edənlərin tövbəsini qəbul etməz və onları heç bir vaxt bağışlamaz. Allah-təala onun əmrinə müxalif olan şəxsə mütləq şiddətli və əbədi əzab verir. Onunla müxalif olmaqdan qorxun, yoxsa kafirlər üçün hazırlanmış, yanacağı (günahkar) insanlardan və kibrit daşlarından ibarət olan bir atəşin içinə düşərsiniz. O atəşdən həzər edin...

معاشِر الناس، وأنا - وإنا - خاتم الأنبياء والمرسل ، والحجة على جميع المخلوق من أهل السماوات والأرض . فمن شك ذلك فقد كفر كُفْر الجاهلية الأو ، ومن شك شيء من قو هذا فقد شك كل ما أنزل إلي، ومن شك واحد من الأئمة فقد شك في الكل منهم، والشاك فينا في النار.

—Ey camaat, and olsun Allaha ki, mənim barəmdə məndən əvvəlki nəbilərə və mürsəllərə müjdə verib. Və mən peyğəmbərlərin və mürsəllərin sonuncusuyam və bütün göylərin və yerin xilqətinə höccətəm. Hər kim buna (danışdığım sözlərə) şəkk etsə, (İslamdan əvvəlki) cahillik dövrünün kafirlərindən hesab olunar. Kim mənim bu sözlərimdən bir şeyə şəkk etsə, deməli, o, artıq bütün mənim danışdıqlarım və (Allah tərəfindən) gətirdiklərimə şəkk edib. Kim imamlardan birinə belə şəkk etsə, onların hamısına şəkk etmişdir. Bizə şəkk edən şəxs isə atəşdədir (cəhənnəmə düşəcək).

معاشِر الناس، فضلوا علياً فإنه أفضل الناس بعدي من ذكر وأنثى. ملعون ملعون، مغضوب مغضوب من رد علي قو هذا ولم يوافقه. ألا إن جبرئيلَ خبر عن ا- تعا بذلك ويقول: "من عادى علياً ولم يتوله فعليه

لَعْنَةُ وَعَصٍ ، (وَلْتَنْتَظِرْ نَفْسُ مَا قَدِمْتَ لِغَدٍ وَاتَّقُوا أَلَّ - أَنْ تُخَالَفُوا - وَه
فَتَنَزِلَ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا - إِنْ أَلَّ خَبْرٌ يَمَّا تَعْمَلُونَ).

—Ey camaat, Əlini üstün tutun. Çünki o, məndən sonra bütün kişi və qadınların ən fəzilətlişidir. Mənim bu sözlərimdən xoşhal olmayıb onu rədd edən şəxsə lənət olsun və o, qəzəbə düşər olunmuşdur. Xəbərdar olun, həqiqətən, Cəbrayıl bu barədə mənə Allahdan xəbər gətirib: “Hər kim Əli ilə düşmən olsa, o şəxs mənim lənətimə və qəzəbimə düşər olsun.” Gərək hər bir insan baxsın ki, sabah üçün nə tədarük edir. Qorxun Allahdan, Əli ilə müxalif olmaqdan, qədəmləri sürüşkənlikdən. Allah-təala sizin əməllərinizdən xəbərdardır.

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əlini (ə) yanına çağırırdı və onun əlindən tutaraq yuxarı qaldırırdı və belə buyurdu:

مَعَاشِرَ النَّاسِ، تَدَبَّرُوا الْقُرْآنَ وَاهْتَمُّوا آيَاتِهِ، وَانظُرُوا إِحْكَمَاتِهِ وَلَا
تَتَّبِعُوا مِثْلَافَهُ، قَوْلًا لَنْ يَبِينَ لَكُمْ زَوَاجِرُهُ وَلَنْ يُوَضِّحَ لَكُمْ تَفْسِيرَهُ إِلَّا
الَّذِي أَنَا آخِذٌ بِدِيْنِهِ وَمُصِيعُهُ إِلَيَّ وَشَائِلٌ بِعِضْدِهِ وَمَعْلَمُكُمْ: أَنْ مَنْ كُنْتُ
مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ، وَهُوَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ أَخِي وَوَصِيِّي، وَمَوَالَاتِهِ
مِنْ أَلِّ عَزَّ وَجَلَّ أَنْزَلَهَا عَلَيَّ.

—Ey camaat, Quranı fikirləşərək və düşünərək oxuyun, onun ayələrini anlamağa çalışın. Onun möhkəm ayələrinə itaət edin, mütəşabih ayələrinin isə mənasını zikr əhlindən soruşun. And olsun Allaha, Quranın əmr və qadağalarını sizə yalnız bir şəxs izah və təfsir edəcək. Mən bu şəxsin əlindən tutub qaldırmışam, siz də onu görürsünüz və sizə deyirəm: “Eşidin, bilin və agah olun. Mən kimin mövlasıyamsa, bu Əli də onun mövlasıdır. Əli ibn Əbu Talib mənim qardaşım, vəsim və xəlifəmdir. Onun vilayəti izzət və cəlal sahibi olan Allah tərəfindən mənə nazil olmuşdur.”

مَعَايِشِ النَّاسِ، إِنْ عَلِيًّا وَالطَّيِّبِ مِنْ وَلَدِي هُمُ الثَّقَلُ الْأَصْغَرُ، وَالْقُرْآنُ
الثَّقَلُ الْأَكْبَرُ، قَكْلٌ وَاحِدٌ مَنِئُ عَنْ صَاحِبِهِ وَمُوَافِقٌ لَهُ، لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا
عَلَى الْحَوْضِ. أَلَا إِنَّهُمْ أَمْنَاءُ أَلَا خَلْقُهُ وَحُكَامَائُهُ أَرْضِيهِ. أَلَا وَقَدْ
أَدَيْتَ، أَلَا وَقَدْ بَلَغْتَ، أَلَا وَقَدْ أَسْمَعْتَ، أَلَا وَقَدْ أَوْضَحْتَ...

—Ey insanlar, həqiqətən, Əli və onun sülbündən mənim
övladlarımdan olan pak imamlar səqəlul-əsğərdirlər (çox ağır
və bahalı şeyin kiçiyidirlər), Quran isə səqəlul-əkbərdir. Onlar
ikisi də bir-birindən xəbər verir və hər biri o birisi ilə
müvafiqdir. Onlar qiyamət günü Kövsər hovuzunun kənarında
məna yetişənə qədər bir-birindən heç bir vaxt ayrılmazlar.
Onlar Allahın xalq içində əmanətkarları, yəni Allahın əhkamını
insanlara çatdırmaqda məmurdurlar. Bir şeyi öz xeyrinə
dəyişməz, bir şey əlavə etməz. Onlar yer üzündə Onun
həkimləridir, yəni dini cəhətdən insanların xəstəliklərinə şəfa
verənlərdir. Xəbərdar olun, artıq mən Allahın dediyini yerinə
yetirdim. Ağah olun, artıq mən Allahın dediyini sizə çatdırdım.
Bilin, mən bu sözləri sizə eşitdirdim. Bilin, artıq mən Allahın
dediyini sizə izah etdim...

Həzrət Peyğəmbər (s) camaat üçün Həzrət Əlinin (ə)
barəsində söhbət etdikdən sonra Allaha belə dua etdi:

اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ وَأَنْصِرْ مَنْ نَصَرَهُ وَادْخُلْ مَنْ خَدَّاهُ
وَالْعَنْ مَنْ أَنْكَرَهُ وَأَعْضِبْ عَلَى مَنْ جَدَّ حَقَّهُ. اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْزَلْتَ الْآيَةَ
عَلَيَّ وَلِيكَ عِنْدَ تَبِيرِ ذَلِكَ وَنَصِيكَ إِيَّاهُ لِهَذَا الْيَوْمِ: (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ
دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَ وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا)

—Ey mənim Allahım, onunla dost olanla dost ol, ona
düşmən olanlarla düşmən ol. Ona kömək edənə kömək et, onu
alçaldanı alçalt. Onu inkar edənlərə lənət et və ona qarşı
vuruşanlara qəzəbini göstər.

Allahım, sən mənə nazil etdin ki, məndən sonra imamət Əlinindir. Əli Sənin şəriətini və Quranı təfsir və bəyan edəndir. Və Sən kitabında buyurdun ki, “Bu gün dininizi tamamlayıb mükəmməl etdim, sizə olan nemətimi başa çatdırdım və bir din kimi sizin üçün İslamı bəyənib seçdim.” (“Maidə” surəsi, 3-cü ayə)

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) bir qədər imamlar barəsində də söhbət etdi. Xütbə sona çatdıqdan sonra camaatın Əliyə (ə) beyət etməsi üçün iki xeymə qurulmasına dair göstəriş verdi. Sonra üzünü camaata tutaraq buyurdu: “Ey camaat! Sizin sayınız o qədər çoxdur ki, (vahid bir zamanda və bir əl ilə beyət etmək) sizin üçün çətin olacaq. Buna görə də dilinizlə etiraf edib beyət etməyiniz kifayətdir. Allah mənə əmr etmişdir ki, sizin dilinizdən Əmirəlmöminin Əli, ondan sonra gələn və onunla mənim nəslimdən olan imamlar haqqında inandırıdığım məsələlər barəsində sizin də etirafınızı eşidim. Sizə başa saldım ki, mənim övladlarım onun sülbündəndir. Elə isə hamılıqla sözlərimi təkrar edib belə deyin:

إِنَّا سَامِعُونَ مَطِيعُونَ رَاضُونَ مُنْقَادُونَ لِمَا بَلَغْتَ عَنْ رَبِّنَا وَرَبِّكَ أَمْرٌ
إِمَامِنَا عَلَى أَمْرِ الْمُؤْمِنِ وَمَنْ وَلَدَ مِنْ صُلْبِهِ مِنَ الْأَئِمَّةِ. نَبَايَعُكَ عَلَى ذَلِكَ
بِقُلُوبِنَا وَأَنْفُسِنَا وَأَلْسِنَتِنَا وَأَيْدِينَا. عَلَى ذَلِكَ نَحْنُ وَعَلَيْهِ نَمُوتُ وَعَلَيْهِ
نَبْعَثُ. وَلَا نَبْدُلُ، وَلَا نَنْشُكُ وَلَا نَجْحَدُ وَلَا نَرْتَابُ، وَلَا نَرْجِعُ عَنِ الْعَهْدِ
وَلَا نَنْقُضُ الْمِيثَاقَ... نَحْنُ نُؤَدِّي ذَلِكَ عَنْكَ الْدَا وَالْقَاصِي مِنْ أَوْلَادِنَا
وَأَهَالِينَا، وَنَشْهَدُ أَيْ ذَلِكَ وَكَفَى يَا شَهِيداً وَأَنْتَ عَلَيْنَا بِهِ شَهِيدٌ.

–Bizim və sənin Pərvərdigarın tərəfindən imamımız Əmirəlmöminin Əlinin və ondan sonra onun sülbündən dünyaya gələn imamların imaməti barəsində bizə gətirdiyin şeyləri eşitdik və itaət etdik, onlara razıyıq və təslim oluruq. Bu mətləbə dair qəlbimiz, canımız, dilimiz və əllərimizlə səninlə beyət edirik. Bu əqidə ilə yaşayar, bu əqidə ilə də ölərik və (qiyamət günü) həmin

əqidə ilə məşhur olarıq (dirilərək). Bunu dəyişdirməyəcəyik, ona şəkk etməyəcəyik və onu inkar etməyəcəyik, qəlbimizə (ona qarşı) şəkk-şübhəyə yol verməyəcəyik, bu sözdən qayıtmayacaq və əhdimizi pozmayacağıq... Biz bu mətləbi sənin dilindən yaxında-uzaqda olan övladlarımıza və qohumlarımıza çatdıracağıq. Allahı buna şahid tuturuq. “Allah şahid olmaq üçün kifayətdir və sən də bizim bu iqrarımıza şahidsən.”

Sonra Həzrət Peyğəmbərin (s) göstərişi ilə təstlərə su doldurdular. Onun ortasından elə bir pərdə çəkdilər ki, təstin yarısı bir tərəfdə, o biri yarısı isə digər tərəfdə qaldı. Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əliyə (ə) buyurdu ki, pərdənin bir tərəfində dayanıb əlini təstdəki suyun içinə salsın. Sonra qadınlar pərdənin digər tərəfində növbə ilə əllərini təstin digər hissəsindəki suya salaraq ona beyət etsinlər. Qadınlar da gəlib bu minvalla Həzrət Əliyə (ə) beyət etdilər. Beyət edən qadınların içərisində Xanım Fatimeyi Zəhra (s.ə) və Həzrət Peyğəmbərin (s) zövcələri də var idi. Hətta Həzrət Peyğəmbərdən (s) sonra Həzrət Əli (ə) ilə beyətlərini pozanların hamısı da orada idi. Beləliklə, beyət mərasimi qurtardıqdan sonra hamı Həzrət Əlini (ə) təbrik etdi.

Sonda bir mətləbi də diqqətinizə çatdırmaq istərdim. Bəs, Həzrət Peyğəmbərin (s) camaatın içərisindən bir neçə nəfəri təyin edərək söylədiyi sözləri təkrar etdirərək insanlara çatdırmasının nə mənası var idi? Həm də hər cümləni buyurduqdan sonra “Eşitdinizmi?” – deyə soruşmağın mənası nə idi? Bu məsələnin zəruriliyi və vacibliyi yalnız o zaman bəlli oldu ki, artıq Ğədir-Xum hadisəsindən yetmiş gün sonra Xanım Fatimeyi Zəhra (s.ə) gecəyarısı Həsən və Hüseyinin əllərindən tutaraq şəhərdəki evlərin qapılarını bir-bir döyərək deyirdi: “Ey filankəs, yetmiş gün bundan əvvəl Ğədir-Xumda Həzrət Peyğəmbərin (s) sözlərini eşitmədinizmi?” Onların bəzisi belə dedi: “Biz uzaqda əyləşmişdik və Həzrət Peyğəmbərin (s) sözlərini yaxşı eşidə bilmirdik.”

Tədqiqatçılar Həzrət Peyğəmbərin (s) Ğədir-Xumda söylədiyi xütbədə Allahın, Həzrət Peyğəmbərin (s) risalətinin və Həzrət

Əlinin (ə) adının neçə dəfə zikr olunduğunu saymışlar. Belə ki, həmin xütbədə Allahın adı 110 dəfə çəkilmiş, 50 Quran ayəsi zikr olunmuş, 20 dəfə Həzrət Əlinin (ə) adı, eləcə də bir neçə dəfə onun imaməti və xəlifəliyi barədə söz açılmışdır. Bütün bunların hamısı ona görədir ki, Həzrət Əlinin (ə) Həzrət Peyğəmbərdən (s) sonra insanlara rəhbər və imam olması heç bir kəsə qaranlıq qalmasın. Amma “Maidə” surəsinin 67-ci ayəsi və Gədir-Xum barədə yazanlar bir neçə qrupa bölünür. Bir qrupu ayənin nazil olma səbəbinə dair müxtəlif ehtimallar irəli sürmüşlər. Onlar bütün ehtimalları sadaladıqdan sonra onuncu ehtimal kimi Həzrət Əlinin (ə) xilafətindən bəhs edirlər. Bir qrup isə heç bu barədə söz açmamışdır. Amma əhli-sünnə alimlərindən bir qrupu Həzrət Peyğəmbərin (s) Gədir-Xumdakı xütbəsini yazaraq həmin ayə və xütbənin Həzrət Əli (ə) barədə olduğunu söyləyirlər. Bundan əlavə, Həzrət Peyğəmbərin (s) orada söylədiyi xütbənin hər bir kəlməsi barədə müzakirələr belə aparmışlar.

(84)

Ğadir-Xum ilə bağlı xütbə
(“Maidə” surəsinin 67-ci ayəsi)

Vilayət bayramı

Hüseyniyyə.23.10.2013-cü il (17 zilhəccə 1434)

ĞƏDİR-XUM
(“Maidə” surəsinin 67-ci ayəsi)
Vilayət bayramı

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ. اَلْحَمْدُ الَّذِیْ جَعَلْنَا مِنَ الْمَتَمَسِّكِ وَیْلَیةَ
اُمِّ الْمُؤْمِنِ وَالْاِئِمَّةِ عَلَیْهِمُ السَّلَام. اَلْحَمْدُ الَّذِیْ اَكْرَمَنَا بِهَذَا الْیَوْمِ وَجَعَلْنَا
مِنَ الْمُؤَفِّیَةِ عَهْدَهُ الْاِیْنَ وَمِثَاقَهُ الَّذِیْ وَاتَّقَانَا مِنْ وَیْلَیةِ وَلاةِ اَمْرِهِ وَالْقَوَامِ
بِقِسْطِهِ، وَلَمْ یَجْعَلْنَا مِنَ الْجَاحِدِیْنَ وَالْمَكْذِبِ. یَوْمِ الدِّیْنِ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلٰی اَشْرَفِ الْاَنْبِیَاءِ وَالْمُرْسَلِیْنَ ا الْقَاسِمِ الْمُصْطَفٰی مُحَمَّدٍ وَعَلٰی اٰلِهِ
الطَّاهِرِیْنَ وَاللَّعْنَ عَلٰی اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعٍ ا قِیَامِ یَوْمِ الدِّیْنِ.
اَعُوْذُ بِاِلهِ مِنَ الشَّیْطَانِ الرَّحِیْمِ. یَا اَیُّهَا الرَّسُوْلُ بَلِّغْ مَا اُنْزِلَ اِلَیْكَ مِنْ رَبِّكَ
وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ قَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللّٰهُ یَعِصِمُكَ مِنَ النَّاسِ اِنَّ اللّٰهَ لَا یَهْدِی
الْقَوْمَ الْكَافِرِیْنَ

Zilhəccə ayının 18-i İslam dünyasında əlamətdar bir gündür. Bəzi hədislərə əsasən, bu gün İslam aləminin ən önəmli və mühüm bayramıdır. Bu əlamətdar bayram münasibətilə bütün İslam əhlini təbrik edir və Allah-təaladan hamıya mərhəmət və bərəkət diləyirəm. Gün o gün olsun ki, Gədir-Xum bayramını İmam Zamanın (ə.c) hüzurunda və o həzrətlə birgə qeyd edək. Gün o gün olsun ki, işğal olunmuş torpaqlar təcavüzkarlardan azad olunsun və oradakı qaranlıq məscidlərdə çıraq yandıraraq bu mübarək bayramı həmin məscidlərdə qeyd edək.

Gədir-Xum bayramı ilə əlaqədar olaraq “Maidə” surəsinin 67-ci ayəsindən söz açmaq istərdim. Öncə bu ayənin özü barədə bir neçə fikri diqqətinizə çatdırdıqdan sonra onun şərhini ilə bağlı qısaca da olsa bəzi məqamlardan bəhs etmək lap yerinə düşərdi.

Hamıya aydındır ki, bu aləmdəki bütün nemətlər insanlara Allah-təala tərəfindən bəxş edilmişdir. İnsanın vücudu, bədən

üzləri, sağlamlığı və yaradılış aləmindəki hər bir şey Allah tərəfindəndir. Allah-təala “Nəhl” surəsinin 53-cü ayəsində belə buyurur:

وَمَا يَكُم مِّن نِّعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ

–Və malik olduğunuz hər bir nemət Allah tərəfindəndir.

Bunu da qeyd etmək lazımdır ki, Allahın bəxş etdiyi nemətlər məhdud deyildir. Yəni Allah-təalanın nemətlərinin sayı-hesabı yoxdur. Həmin surənin 18-ci ayəsində belə buyurulur:

وَإِن تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا

–Və əgər Allahın nemətlərini saysanız, sayıb qurtara bilməzsınız.

Allahın bəxş etdiyi nemətlərin bəzisi maddi (zahiri), bəzisi isə mənəvi (batini) nemətlərdir. Hər iki nemət barədə ayə və hədislərdə kifayət qədər söz açılmışdır. Nümunə üçün bu barədə bir neçə ayə və hədisi diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. “Maidə” surəsinin 110-cu ayəsində İsa Peyğəmbərə (ə) bəxş olunan zahiri və ya maddi nemətlər barədə belə oxuyuruq:

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ادْكُرِي نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أُيِّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تَكَلَّمَ النَّاسُ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتَبْرِئُهُمُ الْأَكْمَامَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي...

– (Yada sal) o zaman(ı) ki, Allah dedi: “Ey Məryəm oğlu İsa, Mənim sənə və anana olan nemətimi xatırla, o zaman ki, sən Ruhul-Qudusla qüvvətləndirdim və sən camaatla beşikdə ikən və orta yaşlarında danışırıdın; o zaman ki, sənə kitab (öz kitabını və səmavi kitabları), şəriət hökmlərini, əqli elmləri, Tövrəni və İncili öyrətdim; o zaman ki, Mənim (yaradılış) iznimlə gildən quş şəklinə bənzər (bir şey) düzəldir, sonra ona üfürürdün və o, Mənim iznim və iradəmlə quş olurdu; Mənim

iznimlə anadangəlmə kora və cüzamlı xəstəyə şəfa verirdin; o zaman ki, Mənim iznimlə ölümləri (qəbirdən diri) çıxarırdın...

Həmçinin Allah-təala Bəni-İsrailə əta etdiyi nemətlərə işarə edərək “Bəqərə” surəsinin 40-cı ayəsində belə buyurur:

يَا يَنْبِيَّ إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

–Ey İsrail övladları, sizə verdiyim nemətləri yadınıza salın.

Həqiqətən, Allah-təala insanlara saysız-hesabsız nemətlər bəxş etmişdir. Mal-dövlət, sərvət, cansağlığı, həyat, ruzi və bir çox nemətlər vardır ki, saymaqla qurtarmaz.

قَالَ عَلِي(ع): وَإِنْ مِنْ النِّعَمِ سَعَةٌ الْمَالِ وَأَفْضَلُ مِنْ سَعَةِ الْمَالِ صِحَّةُ

الْبَدَنِ

–Həzrət Əli (ə) buyurur: “Bilin ki, sərvət və mal-dövlət bir nemətdir, ondan üstün isə bədənin sağlamlığıdır.”

İbn Abbas deyir: “Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “İnsanın gözəlliyi ilahi bir nemətdir.”

Mənəvi nemətlərə gəldikdə isə, onların da həddi-hüdudu yoxdur. Hətta Allah- təalanın insanların eyiblərini gizlətməsi belə çox böyük nemətlərdəndir.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): قَمَا سَتَرَ مِنْ عَوْرَتِكَ وَلَوْ أَبَدَاها لَفَلَاكَ أَهْلُكَ

قَمَنْ يَسْوَاهُمْ

–Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “(Mənəvi nemətlərdən biri də budur ki,) əgər Allah sənə eyiblərini və (çirkinliklərini) örtməsəydi, ailən sənə nifrət edərdi, mən hələ başqalarını demirəm.”

Günaha rəğbətsizlik və insanın əlinin günaha çatmaması Allah-təala tərəfindən olan böyük nemətdir.

قَالَ عَلِي(ع): إِنْ مِنْ النِّعْمَةِ تَعَذُّرُ الْمَعَاصِي

–Həzrət Əli (ə) buyurur: “Günaha batmamaq (əlin günaha çatmaması) nemətlərdən biridir.”

Bəzən insan günah etmək fikrinə düşdükdə Allah-təala onun üçün elə bir şərait yaradır ki, həmin günahı edə bilməsin. Əgər Allah-təala həmin anda insanı azacıq boşlasa, insanı şeytanın qoşunu aparar. Şeytanın qoşunu hücum edərkən insanı həmin hücumdan qoruyan Allahdır. Əlbəttə, bunun da bir sıra səbəbləri vardır.

Həmçinin qəlbləri bir-birinə yaxınlaşdıran ülfət, vəhdət, qardaşlıq, İslam bayrağı altında birləşib bütün kin-küdurətləri və düşmənçilikləri bir kənara qoymaq Allahın insanlara bəxş etdiyi böyük nemətlərdəndir. Necə ki, tarixdə də açıq-aydın bunun şahidi olmuşuq. Ovs və xəzrəc kimi bir-birinə düşmən olan iki böyük qəbilə İslam bayrağı altında birləşərək mehriban və səmimi olmuşdular. Həmçinin bütün müsəlmanlar namaz qılarkən “Salam olsun bizə və Allahın saleh bəndələrinə” – deyirlər. Bütün bunların hamısı Allahın insana bəxş etdiyi mənəvi nemətlərdir. Əgər kimsə bu mənəvi nemətdən uzaq düşürsə, öz-özünü məhrum etmiş olur.

Həmçinin insanın qəlbində yaranan Allahın eşq və məhəbbəti də ən böyük nemətdir.

قَالَ الْإِمَامُ الصَّادِقُ (ع): مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى عَبْدٍ أَجَلَ مِنْ أَنْ لَا يَكُونَ قَلْبُهُ مَعَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ غَيْرَهُ.

–İmam Sadiq (ə) buyurmuşdur: “Bəndənin ürəyində Allahdan başqa heç nəyin olmaması Allahın bəndəyə verdiyi ən böyük nemətdir.”

Peyğəmbərlik və imamət ən böyük nemətdir

Allahın insana bəxş etdiyi mənəvi nemətlər o qədər çoxdur ki, saymaqla hesaba gəlməz. Əlbəttə, onu da qeyd etmək lazımdır ki, bütün bu mənəvi nemətlərin hər birinin öz dərəcəsi vardır. Yəni onların hamısı eyni dərəcədə deyil. Quran ayələrinə əsasən mənəvi nemətlərin içərisində hamısından böyük və yüksək əhəmiyyətə malik olan nemət peyğəmbərlik və imamətdir. Yəni Həzrət Məhəmmədin (s) peyğəmbərliyi, eləcə də ondan sonra

Həzrət Əlinin (ə) və onun on bir övladının insanlara imamlığı və rəhbərliyi Allahın insanlara bəxş etdiyi ən böyük nemətdir. Buna görə də bu iki nemət barədə danışarkən Allah-təala insanlara minnət qoyur. Halbuki elə bir nemət yoxdur ki, Allah onu bəxş etdiyi üçün insanlara minnət qoysun. Amma bu iki nemətə görə minnət sözü işlənmişdir. Allah-təala “Ali-İmran” surəsinin 164-cü ayəsində Həzrət Peyğəmbərin (s) peyğəmbərliyi barədə belə buyurur:

لَقَدْ مِّنَ اللَّهِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِدْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ

–Şübhəsiz, Allah möminlərin boynuna onlara (mələklərdən və cinlərdən deyil) özlərindən bir peyğəmbər göndərən zaman minnət qoydu.

Ayədə işlənmiş «من» – “mənnə” kəlməsi “ağır tərəzi daşı”na deyilir. “Minnət” kəlməsi də bu sözdən götürülmüşdür. Hər bir ağır nemət barəsində minnət sözü işlədilir. Odur ki, ayədə İslam Peyğəmbərinin (s) insanlar üçün göndərilməsində minnət sözündən istifadə olunmuşdur. Həmçinin imamət barədə də minnət sözü işlədilir. “Qəsəs” surəsinin 5-ci ayəsində belə buyurulur:

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أُمَّةً وَنَجْعَلَهُم

الْوَارِثَ

–Biz iradə etmişik ki, yer üzünün zəif saxlanılanlarına minnət qoyaraq onları (camaatın) imamları və yer üzünün varisləri qərar verək.

Əgər ayələrə diqqətlə baxsaq görərik ki, Həzrət Peyğəmbərin (s) barəsindəki minnət «من» – “mənnə”, imam barəsindəki minnət «نمن» – “nəmunna” kəlməsi ilə ifadə edilmişdir. Yəni İslam Peyğəmbəri (s) sonuncu peyğəmbər olduğu və onunla da peyğəmbərliyə xitam verildiyi üçün oradakı minnət kəlməsi keçmiş zamanda işlənmişdir. Amma

imamın imamlığı qiyamətə qədər davam etdiyindən onun barəsində işlənmiş minnət sözündə isə davamiyyət vardır.

Mələklərdə insanla Allah arasında vasitəçi olub feyzi Allahdan alaraq insanlara çatdırmaq imkanı və qüdrəti yoxdur. Mələklər insanları və cəmiyyəti idarə edə bilməzlər. Amma məsum bir vəziyyətdə həmin feyzi Allahdan alan, məsum halda onu bəşərə çatdıran və özü də həmin vəziyyətdə ona əməl edən şəxs Həzrət Peyğəmbər (s) və onun canişinidir. Çünki Allahdan ehkamı alan şəxsdə ismət və məsumluq olmalıdır. Ona görə ki, əgər Həzrət Peyğəmbərin (s) səhv etməsinə ehtimal verilərsə, o zaman bütün vəhylər və ayələr şübhə və sual altına düşər. Əgər Quranın 6666 ayəsinin birində səhv edildiyinə dair bir ehtimal irəli sürülsə, o zaman insan hansı ayəni oxusa fikirləşəcək ki, bəlkə elə həmin yanlışlıq bu ayədədir. Belə olduqda o zaman heç bir ayənin etibarı qalmayacaq. Buna görə də Allah tərəfindən nazil olan ayəni qəbul edən şəxs mütləq şəkildə məsum olmalıdır. Yəni o, heç bir səhv və xəyata yol verməməlidir. Həmçinin əməllərində və camaata çatdırılmasında da məsum olması mütləqdır. Əgər ayəni məsum halda qəbul edib camaata çatdırarkən səhvə yol verərsə, bu da olmaz. Buna görə də həm Həzrət Peyğəmbər (s), həm də onun yerində əyləşən imam da məsum olmalıdır. Həzrət Peyğəmbərin (s) risaləti və imamın imamlığı bircə sözün altında cəm olmuşdur. Əgər hər ikisini bircə kəlmə ilə ifadə etmək istəsək, buna “vilayət” deyilir.

Odur ki, Allah-təala cəhənnəm və cənnət barədə söz açdıqda minnət sözünü işlətmir. Əzəmətli göylərin, ərşin və yerin yaradılışında minnət sözü işlətməmişdir. Bir sözlə, yaratdığı heç bir şey barəsində minnət sözündən istifadə etməmişdir. Çünki onların heç birinin əzəməti risalətin və imamətin əzəmətinə çata bilməz. Yalnız qeyd etdiyimiz bu iki məsələ barəsində Allah-təala minnət sözünü işlətməmişdir.

Amma Gədir-Xum məsələsində Həzrət Əlinin (ə) vilayəti barədə Quranda elə bir ibarət işlədilmişdir ki, ondan savayı

başqa heç bir yerdə nəzərə çarpmır. Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əlini (ə) öz yerinə, insanlara imam təyin etdikdən sonra Allah-təala “Maidə” surəsinin 3-cü ayəsini nazil etdi.

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ

الْإِسْلَامَ دِينًا

–Bu gün dininizi sizin üçün kamilləşdirdim, sizə Öz nemətimi tamamladım və (möhkəm və sabit) bir din kimi sizin üçün İslamı qəbul etdim.

Bu ayədə deyilmir ki, sizə nemət verdim. Deyilir ki, sizə Öz nemətimi tamamladım. Bu ifadə yalnız və yalnız Həzrət Əlinin (ə) vilayəti barədə işlədilmişdir.

İslam Peyğəmbərinin (s) risaləti mükəmməl olduğu kimi, Həzrət Əlinin (ə) və ondan sonrakı on bir məsum imamın vilayəti də mükəmməldir. Belə olduqda bu barədə olan hədislərin mənasını başa düşmək çox asandır. Yəni əgər risalət və imamət mənəvi nemətlər arasında zirvədə dayanırsa və Allah-təala Həzrət Əlinin (ə) vilayəti barədə Öz nemətini tamamlayıb dini mükəmməlləşdirsə, o zaman aydın olur ki, bütün bayramların içərisində Gədir-Xum bayramı birinci yerdə dayanır.

İndi isə “Maidə” surəsinin 3-cü ayəsinə diqqət yetirək. Allah-təala bu ayədə belə buyurur:

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ

وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّعَلُ إِلَّا مَا ذَكَيْتُمْ وَمَا

زُجِحَ عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تُسْتَفْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسَقَ الْيَوْمَ يَنْسُ الَّذِينَ

كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ

غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

–Ölmüş (kəsilmədən murdar olmuş) heyvan, qan, donuz əti, (kəsilən zaman başı üzərində) Allahdan qeyrisinin adı çəkilmiş,

boğulmuş, vurmaqla öldürülmüş, hündürlükdən yıxılaraq ölmüş, başqa bir heyvanın buynuzu vasitəsilə ölmüş və yırtıcı heyvanın öldürərək yediyi heyvan – (yuxarıda qeyd edilən heyvanların əti halal olanlarından canı çıxmamış) şəriət qanunu ilə kəsə bildikləriniz istisna olmaqla – (bunları yemək,) həmçinin, müqəddəs daşın üzərində (ya bütlər üçün) kəsilmiş heyvan(ın ətinə yemək) və eləcə də (heyvanın ətinə) qumar oxları ilə bölmək sizə haram oldu. Bu əməllərin hamısı Allaha qarşı itaətsizlikdir. Bu gün kafirlər sizin dininiz(i məhv edib aradan apara biləcəklərin)dən ümidlərini kəsiblər. Odur ki, onlardan qorxmayın, Məndən qorxun. Bu gün dininizi sizin üçün kamilləşdirdim, sizə Öz nemətimi tamamladım və (möhkəm və sabit) bir din kimi sizin üçün İslamı bəyəndim. Beləliklə, əgər kimsə qəhətlik və şiddətli aclıq halında günaha meylli olmadan (həmin haram şeylərin bəzilərindən yeməyə) məcbur olsa, Allah çox bağışlayan və mehribandır.

Məgər Allah-təala donuzun, qanın, murdar olmuş heyvanın barəsində buyururmu ki, sizə Öz nemətimi tamamladım? Məgər donuzun haram edilməsi barəsində buyururmu ki, bu gün kafirlər sizin dininiz(i məhv edib aradan apara biləcəklərin)dən ümidlərini kəsiblər? Məgər murdar şeylərin haram olunması barəsində buyururmu ki, (möhkəm və sabit) bir din kimi sizin üçün İslamı bəyəndim? Belə bir şey ola bilərmi ki, donuzun ətinin haram edilməsi ilə düşmənlər İslam əhlindən ümidlərini kəssinlər?

Əlbəttə ki, belə deyil. Allah-təala donuzun, qanın, murdar olunmuş heyvanın haram edilməsi ilə deyil, məhz Həzrət Əlinin (ə) imaməti ilə düşmənləri məyus edir, nemətini tamamlayır, İslamı mükəmməl bir din olaraq insanlar üçün bəyənilir. Bəs, nə üçün bu ayəni izah edənlərin bəzisi haqq-həqiqəti gizlədirlər? Nə üçün Quranın buyurduğunu bir kənara qoyaraq ayəni öz istədikləri tərəfə yozurlar? Quran və iman odur ki, insan üçün siyasəti müəyyənləşdirsin. Amma əgər insan öz siyasəti ilə iman müəyyən etmək istəsə, axırda dünyadan imansız gedəcək.

İslam Peyğəmbəri (s) sonuncu həcc ilində Mədinədə bütün qəbilə və şəhərlərə həm yazılı, həm bə şifahi şəkildə elan etdi ki, kimin imkanı varsa bu il həcc ziyarətinə yollansın. Həm də bildirdi ki, bu il onun axırıncı həcc səfəridir. Həzrət Peyğəmbərin (s) bu elanını eşidən bütün qəbilələrin tanınmış, imkanlı və eləcə də imkanı çatan müsəlmanlarının hamısı Məkkəyə yollandılar. Həmin il həcc ziyarətində təxminən 120 min insan iştirak edirdi. O vaxtlara görə bu rəqəm kifayət qədər böyük bir nəticə hesab olunurdu. Həzrət Peyğəmbər (s) özü ilə ailəsini və övladlarını da aparmışdı.

Camaat Həzrət Peyğəmbərin (s) elanından belə başa düşmüşdü ki, o həzrətin sonuncu həcc olduğu üçün həcc məsələləri barədə onlara nə isə deyəcəkdir. Çünki Həzrət Peyğəmbər (s) hamını xəbərdar edərkən mühüm bir məsələnin olduğunu da vurğulamışdı. Hamı təəccüb içində gözləyirdi ki, görəsən, Həzrət Peyğəmbər (s) onlara nə buyuracaqdır.

Beləliklə, müsəlmanlar hamılıqla bütün həcc əməllərini yerinə yetirdikdən sonra Həzrət Peyğəmbər (s) elan etdi ki, bütün ölkələrdən və qəbilələrdən gələnlərin hamısı, həmçinin məkkəlilər də mənimlə birgə şəhərdən çıxsınlar. Hamı birbirindən soruşurdu ki, görəsən, Həzrət Peyğəmbərin (s) bizimlə nə işi olacaq? Amma bu sualın cavabını heç bir kəs bilmirdi. Beləcə, hamı bir nəfər kimi Məkkədən çıxıb yola düzəldilər.

Camaat Ğədir-Xum adlanan məntəqəyə çatdıqda Həzrət Peyğəmbər (s) dayandı və göstəriş verdi ki, irəlidə gedənlər geri qayıtsınlar. Onlar geri qayıtdılar və oturub arxada qalanların da gəlib çatmasını gözlədilər. Hamı həmin məntəqəyə toplaşdıqdan sonra Həzrət Peyğəmbər (s) göstəriş verdi ki, onun üçün hündür bir yer hazırlasınlar. Bir neçə nəfər dəvələrin yəhərlərini birbirinin üstünə yığaraq hündür bir yer düzəldilər.

Hava o qədər isti idi ki, bəzi zəvvarlar əbalarının bir hissəsini ayaqlarının altına, bir hissəsini də başlarının üstünə tutmuşdular ki, qumun və günəşin istisi onları yandırmasın. Beləliklə, günorta namazı qılındıqdan sonra Həzrət Peyğəmbər (s) onun üçün düzəldilmiş həmin hündür yerə çıxıb xütbə oxudu. Həmin

xütbənin bir hissəsini ötən bəhsimizdə artıq qeyd etmişik. Həzrət Peyğəmbər (s) üzünü camaata tutub buyurdu:

–Ey camaat! Bilirsinizmi ki, Allah mənim himayədarım, mən də sizin himayədarınızam? Bilirsinizmi ki, mən sizə özünüzdən yaxınam?

Hamı bir ağızdan “doğru buyurursan, ey Allahın Rəsulu”, – deyərək deyilənləri təsdiqlədilər.

Sonra Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əlinin (ə) əlindən tutaraq yuxarı qaldırıb buyurdu: “Mən kimin mövlasıyamsa, bu Əli də onun mövlasıdır. Ey mənim Allahım, onunla dost olanla dost ol, ona düşmən olanlarla düşmən ol. Ona kömək edənə kömək et, onu alçaldanı alçalt. Onu inkar edənlərə lənət et və ona qarşı vuruşanlara qəzəbini göstər.”

Həzrət Peyğəmbər (s) bununla camaata başa salmaq istəyirdi ki, öz vilayət və rəhbərliyini Həzrət Əliyə (ə) verir. Yəni necə ki, Həzrət Peyğəmbər (s) müsəlmanlara özlərindən daha yaxındır və onların ağasıdırsa, Həzrət Əli (ə) də eləcə onların ağasıdır. Həzrət Peyğəmbərin (s) müsəlmanlar üzərində nə dərəcədə vilayəti varsa, həmin dərəcədə də Həzrət Əlinin (ə) insanlar üzərində vilayət və rəhbərliyi vardır. Mövla və vilayətin mənası o deyil ki, bundan sonra Əli (ə) sizin dostunuzdur və onu sevmək vacibdir. Bəziləri “mövla” sözünü dost və sevmək kimi mənalandırırlar. Əgər sevmək mənasında olsaydı da belə yenə də onu sevmədilər. Bu necə sevməkdir ki, altı aylıq südəmər körpəsinə qədər balalarını Kərbəladə doğradılar. Nəinki onu sevmədilər, hətta onun vilayətini də qəbul etmədilər. Halbuki Həzrət Peyğəmbər (s) Gədir-Xumda Allahın əmri ilə Həzrət Əlini (ə) özündən sonra bütün dünya müsəlmanlarının rəhbəri və imamı təyin etmişdi.

“Maidə” surəsinin 67-ci ayəsində olan mətləblərdən biri də budur ki, bu ayə həmin yerdə üç mərhələdə Həzrət Peyğəmbərə (s) nazil oldu. Birinci mərhələdə belə buyurulmuşdur:

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ

–Ey Peyğəmbər, Rəbbin tərəfindən sənə nazil olanı çatdır!

İkinci mərhələdə buyurulur:

وإن لم تفعلْ كما بلغت رسالته

–Əgər (bunu) etməsən, (elə bil ki,) Onun (heç bir) tapşırığını çatdırmamısan.

Burada deyilmir ki, əgər bu işi görməsən, öz peyğəmbərliyini yerinə yetirməmişən. Deyilir ki, əgər bunu etməsən, yəni sənə deyiləni burada camaata çatdırmısan, deməli Allahın heç bir tapşırığını yerinə yetirməmişən. Belə olduqda peyğəmbərlərin cərgəsindən çıxarılacaqsan.

İslam Peyğəmbəri (s) iyirmi üç il Allahın ayələrini insanlara çatdırmışdır. Bu yolda onun çəkdiyi zəhmət və əziyyətlər bütün digər peyğəmbərlərin zəhmətlərindən daha çox olmuşdur. Heç bir vaxt bu əziyyətləri dilinə gətirməzdi. İyirmi üç il müddətində bircə dəfə bu barədə belə buyurmuşdu: “Heç bir peyğəmbərə mənim qədər əziyyət verilməmişdir.”

Bütün bunlara baxmayaraq, öz ümməti üçün həmişə dua edib Allahdan onların hidayət olunmasını diləyərdi. Digər peyğəmbərlər kimi öz qövminə nifrin edib Allahdan onlara bəla istəmədi. Quran ayələrinə əsasən, Həzrət Nuh (ə) min ildən bir qədər az, yəni 950 il peyğəmbərlik etmişdir və camaatı Allaha sarı çağırmışdır. Bu müddət ərzində cəmi 80 nəfər ona iman gətirmişdi. Yerdə qalanları isə inadkarlıq edərək onu ələ salar və incidərdilər.

İslam Peyğəmbəri (s) Həzrət Nuhun (ə) çəkdiyi əziyyətlərdən daha çox əziyyət çəkmişdir. Bunu deməkdə məqsədimiz odur ki, deməli Gədir-Xumdakı məsələ o qədər mühüm və əhəmiyyətli bir məsələ idi ki, əgər Həzrət Peyğəmbər (s) Allahın o tapşırığını yerinə yetirməsəydi, onun çəkdiyi bütün əziyyətlərinin hamısı puç olub gedəcəkdi. Yəni əgər orada Həzrət Peyğəmbər (s) ona nazil olanı camaata çatdırmısaydı, Allahın risalətini yerinə yetirməmiş hesab ediləcəkdi. Həmin mühüm məsələ isə, qeyd etdiyimiz kimi, imamət məsələsiydi. Yəni əgər risalətdən imaməti ayırsan, deməli, risalətdən risaləti

ayırmış olursan. Belə olduqda isə dindən heç bir əsər-əlamət qalmayacaqdı.

Üçüncü mərhələdə isə Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) ürək-dirək verərək belə buyurur:

وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

–Allah səni insanlardan (onların fitnə və şərindən) qoruyacaq. Şübhəsiz, Allah kafirlərin dəstəsini hidayət etməz.

Ayənin bu üçüncü hissəsində bir mətləb qeyd olunur. Həmin mətləb budur ki, görəsən nə üçün Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) təsəlli verərək buyurur ki, Allah səni insanlardan (onların fitnə və şərindən) qoruyacaq? Görəsən, Həzrət Peyğəmbər (s) nədən qorxurdu ki, Allah ona belə ürək-dirək verirdi? Cavab belədir ki, peyğəmbərlərə qorxmaq və müharibələrdən qaçmaq haramdır. Quranda bu barədə möminlər üçün iki mərhələ bəyan olunmuşdur. Bir ayədə buyurulur ki, bir mömin on nəfərin qarşısında dayanmalı və qaçmamalıdır. Yəni əgər bir mömin on nəfərin qabağından qaçsa, haramdır. Amma on beş nəfərin qabağından qaçsa, eybi yoxdur.

Sonra işi yüngülləşdirərək buyurulur ki, bir mömin iki nəfərin qarşısından qaçmamalıdır. Yəni əgər mömin iki nəfərin qabağından qaçsa, haramdır. Qarşı tərəf iki nəfərdən çox olsa və mömin onların qabağından qaçsa, bağışlana bilər. Amma peyğəmbər üçün belə bir güzəşt yoxdur. Əgər peyğəmbər təkcə yer üzünün bütün insanları ilə qarşı-qarşıya dayansa, yenə də onların qarşısından qorxub qaça bilməz. Əgər belədirsə, bəs onda Həzrət Peyğəmbər (s) Gədir-Xumda nədən qorxurdu? Deməli, görünür ki, bu məsələ müharibə və ya güclə bağlı olan bir məsələ deyildi. Yəni burada başqa bir məsələ vardır. Həzrət Peyğəmbərin (s) qorxusu çox güman ki, insanların düşüncəsi və təfəkkürü məsələsi ilə bağlı idi. Digər peyğəmbərlər də bu kimi məsələlərlə rastlaşmışlar.

Nümunə üçün Qurandan bir neçə ayəyə diqqət yetirək. Həzrət Musa (ə) beş ülul-əzm peyğəmbərdən biridir. O, həm də qorxmayan insanlardan biri idi. Təsəvvür edin, qarşıda dəniz,

arxada da Fironun ordusu. Ya dənizdə boğulub ölməlidirlər, ya da Firon onları öldürməlidir. Bütün bunlara baxmayaraq, Həzrət Musa (ə) orada zərrə qədər də olsa belə qorxmadı. Həzrət Musanın (ə) ətrafında olanlar dedilər: “Ey Musa, bizi iki ölümdən biri gözləyir. Ya suda boğulacağıq, ya da Fironun qoşunu bizi məhv edəcək.” Həzrət Musa (ə) onları ölüm qorxusu qarşısında səbrə dəvət etmədi. Əksinə, izzətlə buyurdu ki, Rəbbim bizə nicat verəcək.

“Şüəra” surəsinin 61-66-cı ayələrində oxuyuruq:

قَلَّمَا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُونَ. قَالَ كَلَّا إِنْ
مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ. فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ
فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ. وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخِرِينَ. وَأَيْنَا مُوسَى وَمَنْ
مَعَهُ أَجْمَعٍ. ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ

– O iki dəstə bir-birilərini gördükdə Musanın adamları dedilər: “Şübhəsiz, biz artıq yaxalanmaqdayıq.” Musa dedi: “Belə deyildir, şübhəsiz, Rəbbim mənimlədir, tezliklə mənə (nicat yolunu) göstərəcəkdir.” Sonra Musaya vəhy etdik ki: “Öz əsanla dənizə vur.” Dəniz bölündü və (iki yolun arasında olan) hər bir hissə böyük bir dağ kimi oldu. O biri dəstəni də (Fironun adamlarını) oraya yaxınlaşdırdıq. Musaya və onunla birgə olanların hamısına nicat verdik. Sonra o biri dəstəni (suda) qərq etdik.”

Amma bəzi ayələrdə Musanın (ə) qorxdığı barədə söz açılmışdır. “Əraf” surəsinin 115-116-cı ayələrində belə oxuyuruq:

قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمَلِيقَ. قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا
أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ

– (Sehrbazlar) dedilər: “Ey Musa, ya sən (öz cadugərlik vasitələrini) at, ya da biz ataq.” Dedi: “Siz atın.” Beləliklə elə ki, (cadugərlik alətlərini) atdılar, camaatın gözlərini (sehrlə) bağladılar və onları çox qorxutdular və böyük bir sehr yaratdılar.

“Taha” surəsinin 66-68-ci ayələrində bu barədə yenə belə buyurulur:

قَالَ لَهُ الْقَوْمُ قَادًا جِبَالَهُمْ وَعَصِيهِمْ يَخْلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَهَا تَسْعَى.
فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى. قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى

–Musa dedi: “Xeyr, siz atın.” (Onlar atdılar.) Beləliklə, onların kəndir və əsaları sehr nəticəsində birdən Musanın xəyalında sürətlə (ora-bura) gedən təsəvvürü yaratdı.

Belə olan halda Musa qəlbində bir qorxu hiss etdi.

Dedik: “Qorxma, şübhəsiz, sən özün üstünsən.”

Bu ayənin barəsində Həzrət Əlidən (ə) soruşdular: “Ya Əmirəlmöminin, Musa (ə) orada nədən qorxurdu?” Həzrət (ə) buyurdu: “Musa (ə) Fironun, onun ordusundan və yaxud sehrbazların sehrindən qorxmırdı. Tamaşaya gələn camaatın cadu ilə möcüzəni bir-birindən ayıra bilməyəcəyindən qorxurdu.” (Yəni Həzrət Musa (ə) bilirdi ki, əsanı yerə atdıqda möcüzə baş verəcək və Fironun cadugərləri məğlub olacaqlar. Amma camaatın bu möcüzə ilə cadunu ayırd edə bilməyəcəyindən və Fironun adamlarının camaatın fikirlərində başqa təsəvvürlər yaradacağından qorxurdu.)

Bəs, İslam Peyğəmbərinin (s) Gədir-Xumdakı qorxusunun səbəbi nə ilə bağlı idi? Həzrət Peyğəmbər (s) Həzrət Əlini (ə) özündən sonra rəhbər təyin etdikdə camaatın bunu qəbul etməməsinə görə qorxurdu. Yəni camaat deyə bilərdi ki, Həzrət Peyğəmbər (s) özündən sonra kürəkənini bizə rəhbər təyin etdi. Həzrət Peyğəmbər (s) camaatın imansızlığından və müxtəlif şayiələr yaymasından qorxurdu. Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) təsəlli verərək onu camaatın fitnə və hiylələrindən qoruyacağına zəmanət verdi. Odur ki, Həzrət Peyğəmbər (s) orada Həzrət Əlini (ə) ümmətə imam və rəhbər təyin etdikdən sonra başda ağsaqqallar olmaqla hamı gəlib onu təbrik etdi.

Faktiki olaraq Gədir-Xumda hamı Həzrət Əlini (ə) ümmətə imam təyin olunması münasibətilə təbrik edərək öz razılıqlarını bildirdilər. Sonradan kimsə onunla müxalifətçilik etdisə, bu,

tamamilə başqa bir məsələdir. Bəziləri əvvəlcə onu qəbul etmələrinə baxmayaraq, sonradan ondan imtina etdilər. Ancaq onların imtina etmələri heç də həqiqəti dəyişməz. Məsələn, bəzən görünür ki, on il namaz qılan bir gənci elə yoldan çıxarırlar ki, toyunda camaata içki verir. Bu, başqa məsələdir. Gədir-Xumda hamı gəlib bir-bir Həzrət Əlini (ə) təbrik etdilər. Bu, Allahın Öz işi idi ki, Həzrət Peyğəmbərə (s) verdiyi zəmanəti yerinə yetirdi. Əgər bundan sonra kimsə başqa cür düşünürsə və yaxud kimsə kimisə yoldan çıxarırsa, bu məsələnin Allaha nə aidiyyəti var? Allah insanlara imam təyin etdi və höccətini hamıya tamamladı. Ondan sonra camaat nə edəcəksə, artıq özü qərar qəbul etməlidir.

Bütün peyğəmbərlər, xüsusilə, ülul-əzm peyğəmbərlər öz yerlərinə canişin və vəsi təyin etmişlər. Həzrət Adəm (ə) Şiysi, Həzrət Nuh (ə) Samı, Həzrət İbrahim (ə) İsmayılı, Həzrət Musa (ə) Yuşə ibn Nunu, Həzrət İsa (ə) Şəmunu öz yerinə canişin təyin etdilər. Necə ola bilərdi ki, İslam Peyğəmbəri (s) dünyadan köçdüüyü və ondan sonra heç bir peyğəmbərin gəlməyəcəyi bir halda kimisə öz yerinə təyin etməsin? Aydın məsələdir ki, Gədir-Xum kimi böyük və əhəmiyyətli bir hadisənin baş verdiyi gündə Həzrət Peyğəmbər (s) Allahın əmri ilə Əli ibn Əbi Talibi (ə) öz yerinə canişin və imam təyin etdi.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, kim zilhəccə ayının ilk on gecəsində məğrib və işə namazları arasında iki rükət xüsusi namazı¹ qılsa, həcc ziyarətində olan hacıların savabına şərik olar. Sual oluna bilər ki, həccə gedən şəxs neçə gün istinin altında əziyyət çəkərək ziyarətlə məşğul olur. Ərəfatda, Minada qalır. Şeytana daş atmaq üçün uzun məsafə qət edir. Təvafda camaatın sıxlığından əziyyət çəkir. Necə ola bilər ki, insan evində rahat oturub bu iki rükət namazı qılmaqla onların savabına şərik olsun? Bunun hikməti elə həmin namazda oxunan “Əraf” surəsinin 142-ci ayəsindən bəlli olur.

¹ Sübh namazı kimi iki rükətdən ibarətdir. Hər bir rükətdə “Həmd” və “İxlas” surələri oxunur və “İxlas” surəsindən sonra “Əraf” surəsinin 142-ci ayəsi oxunur. Sonra rüku və səcdələrə olduğu kimi riayət edilir.

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثَ لَيَالٍ وَاتَّمَمْنَاهَا عِشْرِينَ قَتْمَ مِيقَاتِ رَبِّهِ أَرْبَعَةَ لَيَالٍ
وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

–Musa ilə otuz gecə (oruc tutub dua edəcəyi, bunun müqabilində ona Tövrəni nazil edəcəyimiz və özü ilə danışacağımız) barədə vədələşdik, sonra ona daha bir on gün də əlavə etdik. Beləliklə, Rəbbinin (ibadət üçün) təyin etdiyi müddət tam qırx gecə-gündüz oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Sən tayfam içində mənim xəlifəm ol, (camaatı) islah etməyə çalış və (yer üzündə) fitnə-fəsad törədənlərin yolu ilə getmə!”

Yəni necə ola bilər ki, Həzrət Musa (ə) qırx günlüyünə qövminin arasından gedərkən öz yerinə qardaşı Harunu canişin təyin edir, amma İslam Peyğəmbəri (s) əbədi olaraq dünyadan getdiyi bir halda öz yerinə canişin və imam təyin etməsin?

Əgər insan həmin “qırx gecə”dən vilayəti başa düşsə, qıldığı həmin iki rükət namazın savabı həcc ziyarətində olan hacıların savabına bərabər, bəlkə ondan daha çoxdur.

Ğədir-Xum gününün əməlləri

Qeyd olunduğu kimi, zilhəccə ayının 18-i Ğədir-Xum bayramıdır. Bu gün şadlıq etmək və möminləri sevindirmək, qohum-əqrəbaya baş çəkmək, möminləri ziyarət etmək müstəhəbdir. Həmçinin alimləri, xüsusilə seyidləri ziyarət etməyin savabı vardır. Həmin gün möminlərin bir-birinə hədiyyə verməsi müstəhəb əməllərdəndir. Möminlər bir-biri ilə görüşərkən bu buanı oxumaq müstəhəbdir.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِ بِوَلَايَةِ أَمْرِ الْمُؤْمِنَةِ وَالْإِمَامَةِ
عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

–Həmd və şükürlər olsun o Allaha ki, bizi Əmirəlmöminin Əlinin (ə) və (onun övladlarından olan) imamların ətəyindən tutanlardan qərar verib.

Ğədir-Xum günündə bir dirhəm (yaxud bir manat) sədəqə verməyin savabı yüz min dirhəmdən (yaxud yüz min manatdan) üstün sayılır. O gün bircə möminə yemək verməyin savabı bütün peyğəmbərlərə yemək verməyin savabı qədərdir. Həmin gün oruc tutmuş bir möminə iftar verməyin savabı on “fiam” insana iftar verməyin savabı qədərdir. Bir nəfər Həzrət Əlidən (ə) “fiam” kəlməsinin mənasını soruşduqda o həzrət buyurdu: “Hər bir “fiam” yüz min peyğəmbər və şəhidin sayı qədərdir.”

Ğədir-Xum günündə möminlərin bir-biri ilə qardaşlıq əqdi oxuması müstəhəbdir. Ğədir-Xum günündə oruc tutmağın xüsusi savabı vardır. Bundan əlavə, həmin günün günorta namazına təxminən 30-40 dəqiqə qalmış iki rükətdən ibarət xüsusi bir müstəhəb namazı da vardır. Hər kəs Ğədir-Xum gününün qüslünü alıb günorta namazından qabaq bu namazı qılsa, elə bil Ğədir-Xum günündə Həzrət Peyğəmbərə (s) beyət edənlərin savabı qədər savab qazanar. Həmin namazın qaydası belədir: Sübh namazı kimi iki rükətdən ibarətdir. Hər rükətdə “Həmd” surəsindən sonra 10 dəfə “İxlas”, 10 dəfə “Ayətəlkürsi” və 10 dəfə “Qədr” surəsi oxunur.

(85)

*Məhərrəmlikdə Novruz
ilə bağlı xütbə
(Novruz bayramında müstəhəb əməllər)*

MƏHƏRRƏMLİKDƏ NOVRUZ

(Novruz bayramında müstəhəb əməllər)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - رَبِّ الْعَالَمِ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى وَالْيَقِينِ -
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِنَا وَحَبِيبِ إِلَهِ
الْعَالَمِ أَسَى الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا بِقِيَّةٍ -
فِي الْأَرْضِ ، وَاللَعْنُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ - قِيَامُ يَوْمِ الدِّينِ.

Təxminən hər otuz iki ildən bir müstəsna və xüsusi əhəmiyyətə malik əlamətdar günlər olur. Həmin əlamətdar günlərdən biri də Novruz bayramının məhərrəmlik ayına düşməsidir. Bu günün əlamətdar olması onunla bağlıdır ki, hicri şəmsi tarixi ilə il əvəzlənir. Müstəsna olması isə məhərrəm ayının bu günlərlə üst-üstə düşməsi ilə əlaqədardır. Ona görə də bu barədə iki mətləbi xüsusi olaraq əziz möminlərin nəzərinə çatdırmaq istəyirəm.

Həmin mətləblərdən biri Novruz bayramı, digəri isə məhərrəmlik və İmam Hüseyn əleyhissalamla bağlıdır.

NOVRUZ

Hələ İslam dini zühur etməmişdən əvvəl təbiidir ki, sonradan bu dinə etiqad edən hər bir xalqın, millətin və tayfanın özünəməxsus mərasimləri, adət-ənənələri mövcud idi ki, bu da onların mədəniyyətlərinin tərkib hissəsini təşkil edirdi. Bu da məlum məsələdir ki, həmin adət-ənənələrin bir qismi yaxşı, qənaətbəxş olsa da, bəziləri isə qeyri-məqbul, yəni pis adətlər idi.

İslam dini zühur etdikdən sonra müsəlman xalqların bu adət-ənənələrində müəyyən dəyişikliklər baş verdi və onların yaxşıları öz yerini bir qədər də möhkəmləndirdi, pisləri isə haram sayıldı.

Məsələn, İslamdan əvvəl ərəblərdə belə bir adət var idi ki, dörd ayda – rəcəb, zilqədə, zilhəccə və məhərrəm aylarında müharibə etməyi dayandırardılar. Həmin dörd ay ərzində heç

bir kəsin müharibəyə başlamağa, birinə təcavüz etməyə və ya müharibəni davam etdirməyə ixtiyarı yox idi. Bu, ərəblərin İslamdan öncə mövcud olan adət-ənənəsi idi. İslam dini də sülhpərvər bir din olduğundan həmin adət-ənənə çox gözəl bir əməl kimi qəbul edildi. İndinin özündə də İslam aləmində rəcəb, zilqədə, zilhəccə və məhərrəm aylarında müharibə etmək mütləq şəkildə haram sayılır və qadağan olunmuşdur.

Bu, ərəblərin İslamdan öncəki yaxşı adət-ənələrindən biri idi ki, İslam dini zühur edəndən sonra da qüvvədə qalmaqdadır. Lakin qeyd etdiyimiz kimi, camaat arasında bir sıra çox pis əməllər də mövcud idi. O cümlədən hər kimin qız övladı dünyaya gəlsəydi, özünü üzükqara hiss edərdi. Ona görə də ailədə qız uşağı dünyaya gələn kimi ata onu aparıb çöllükdə bir yer qazar və uşağı diri-diri torpağa basdırardı. İslam dini ərəblərin bu adətinə qarşı çıxdı və onu qəbul etmədi. Allah-təala cahil ərəblərin bu haqsız əməllərinə görə “Təkvir” surəsinin 9-cu ayəsini nazil etdi.

أَيُّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

—Hansı günaha görə (bu uşaqlar) öldürülürlər.

Belə bir vəziyyətdə, yəni hər kəsin qız uşağı olarkən özünü üzükqara təsəvvür etdiyi bir halda Allah-təala Həzrət Peyğəmbərə (s) bir qız övladı verdi. Allah-təala o həzrətə verdiyi iki oğlan uşağını aldı və əvəzində ona Zəhranı (s.ə) bəxş etdi. Camaat açıq-aydın şəkildə görürdülər ki, Həzrət Peyğəmbər (s) öz qızına çox böyük ehtiram bəsləyir. Halbuki indiyə qədər heç bir atanın hətta öz oğlan uşağına belə bu qədər hörmət etdiyini görməmişdilər. Həzrət Peyğəmbər (s) harada olsaydı qızı Zəhra (s.ə) onun yanına gələndə o həzrət qızının ayağına qalxar və gəlib onunla görüşdükdən sonra əllərindən öpərdi. Hansı ata öz qızının əllərindən öpürdü? Həzrət Peyğəmbər (s) bu hərəkəti ilə bütün dünyaya sübut etdi ki, övlad müqəddəsdir, istər qız olsun, istərsə də oğlan.

Novruz bayramı da İslamdan əvvəl müxtəlif xalqların qeyd etdikləri bayramlardan biri idi. Tarixə diqqət yetirəndə görürük

ki, Novruz çox qədim bayramlardandır. Burada Novruzla bağlı məşhur bir hədisi nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm.

Müəllə İmam Sadiqin (ə) səhabələrindən biri idi. O, belə deyir:

دَخَلْتُ عَلَى الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْوَزْرِ. قَالَ (ع): أَعْرِفُ هَذَا الْيَوْمَ؟ قُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ هَذَا الْيَوْمَ تَعْظُمُهُ الْعَجَمُ وَتَتَهَذَا فِيهِ. قَالَ (ع): وَالْبَيْتِ الَّذِي يُمْكِي مَا هَذَا إِلَّا لِأَمْرِ قَدٍ أَقْسَرَ لَكَ حَتَّى تَفْعُمَهُ.

يا معلى، إن هذا اليوم الذي وز هو اليوم الذي أخذه فيه مواسيق العباد أن يعبدوه ولا يشرك به شيئاً وأن يؤمن برسوله و حججه وليؤمن بالائمة و هو أول يوم طلعت فيه الشمس و ما من يوم نوز إلا و نحن نتوقع فيه الفرج لأنه من أيام شيعتنا و لكن حفظه العجم و زيعتموه أنتم و هو أول يوم من سنة الفروس.

–Novruz bayramında İmam Sadiqin (ə) hüzuruna getmişdim. O həzrət mənə baxıb buyurdu: “Sən bilirsənmi bu gün necə bir gündür?” Dedim: “Bəli, ağa. Bu gün elə bir gündür ki, əcəmlər¹ bu günü çox əzəmətlə qeyd edər və bir-birilərinə hədiyyə apararlar.”

İmam Sadiq (ə) buyurdu: “And olsun Məkkədə olan müqəddəs evə ki, bu qədim bir gündür. İstəyirsənmi sənə Novruz barəsində müfəssəl məlumat verim və sən də bunun necə bir gün olduğunu biləsən?”

Ey Müəllə, həqiqətən, Novruz elə bir gündür ki, Allah-təala bəndələri yaratmamışdan öncə onlardan söz almışdır.

Qeyd: İnsanlar hələ dünyaya gəlməmişdən öncə Allah-təala onlardan söz almışdı. Quranın “Əraf” surəsinin 172-ci ayəsində bu məsələyə işarə olunmuşdur. Allah-təala belə buyurur:

¹ Əcəm - ərəb olmayanlara deyilirdi. O vaxtlar bu söz daha çox farslar barəsində işlənirdi.

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِنْ طُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ
أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ

– (Ey Peyğəmbər!) Xatırlat ki, bir zaman Rəbbin Adəm övladlarını bellərindən (gələcək) nəsillərini çıxardıb onları özlərinə (bir-birinə) şahid tutaraq “Mən sizin Rəbbiniz deyiləmmi?” – deyə soruşmuş, onlar da “Bəli Rəbbimizsən” – deyə cavab vermişlər.

Allah-təala bütün insanlardan bu sözü aldıqdan sonra yaratmışdır. Amma insanlar dünyaya gəldikdən sonra dünyanın ab-havası onlara dəydikdən və dünyanın nemətlərini gördükdən sonra Allaha verdikləri vədləri yadlarından çıxartdılar.

İmam Sadiq (ə) Müəllaya bildirdi ki, Allahın insanlardan vəd və söz aldığı həmin gün Novruz günü olmuşdur.

Sonra Həzrət (ə) buyurdu: “Allah-təala insanlardan söz aldı ki, yalnız Ona ibadət etsinlər və heç bir şeyi Allaha şərikin qoşmasınlar. Onun göndərdiyi peyğəmbərlərə iman gətirsinlər və Onun yer üzündə höccətlərinə və imamlara itaət etsinlər.

Ey Müəlla, Novruz elə bir gündür ki, günəş ilk dəfə işığı bu gündə yerə salmışdı. Bizim axırncı övladımız İmam Zamanın (ə.c) zühuru güman var ki, bu Novruz günündə olacaq. Buna görə də Novruz bizim və şiələrimizin günüdür. Lakin bu Novruzu əcəmlər qoruyub saxladılar, siz isə yaddan çıxartdınız. Bir də ki, Novruz farsların illərinin əvvəl günüdür.”

İmam Sadiqin (ə) bu hədisindən və buna oxşar digər hədislərdən belə məlum olur ki, Novruz bayramı İslamdan əvvəl də var idi. Lakin bu Novruz bütperəstlərə məxsus idi və onun bir sıra yaxşı əməlləri ilə yanaşı, pis əməlləri də var idi. İslam zühur edəndən sonra bu bayramın müsbət əməllərini təsdiq və qəbul edərək bir sıra əməlləri də ona əlavə etməklə Novruza mənəvi və ilahi çalar gətirdi. İslam dininin Novruza əlavə etdiyi mənəvi dəyərlərdən bəzilərini nəzərinizə çatdırıram.

Novruz bayramında müstəhəb əməllər

Novruz bayramının gəlişi ilə il dəyişir. Həzrət Peyğəmbər (s) və imamlarımız ilin dəyişdiyi dəqiqələrdə bizə belə bir dua oxumağı tövsiyə etmişlər.

يا مقلب القلوب و الأبصار يا مدبر الليل و النهار يا محول الحول و الأحوال حول حالتنا يا حسن الحال

–Ey qəlblərin dəyişməsinə və gözlərin hərəkətini idarə edən Allah! Ey gecəni gündüzlə ard-arda əvəzləyən Allah! Ey vaxtları və əhvalları dəyişdirən Allah! Bizim halımızı yaxşılığa doğru dəyiş!

İslam dini bu əməli Novruz bayramında ilin dəyişdiyi anlarda müsəlmanlara tövsiyə etməklə istəyir ki, onların mənəviyyatları daha da zənginləşsin. Çünki insanın dünyaya gəlməkdə əsas məqsədi odur ki, hər bir dəqiqəsində özünə mənəviyyat qazansın. Ona görə də Novruz daxil olan anlarda bu müstəhəb bir əməl kimi təyin olunmuşdur. Belə dualara təkcə Novruz bayramında deyil, hətta mübarək ramazan ayının gündəlik dualarında da rast gəlirik.

اللهم عير سوء حالتنا بحسن حالك

–İlahi, Öz gözəl halınla bizim uğursuzluğumuzu dəyişdir.

Novruz bayramında insanlar bir-birinin evinə hədiyyə aparırdılar. İslam dini də Novruz bayramının bu əməlini təsdiq və qəbul etdi.

Bir gün Həzrət Əlinin (ə) evinə hədiyyə gətirdilər. Həzrət (ə) soruşdu: “Bu nədir?” Dedilər: “Ya Əmirəlmöminin, bu gün Novruz bayramıdır. Ona görə də sənə hədiyyə gətirmişik.”

Həzrət (ə) hədiyyəni onlardan qəbul edib buyurdu: “Bizim hər günümüzü bizə Novruz edin.”

İslamın Novruz bayramına əlavə etdiyi bir neçə müstəhəb əməli sizin nəzərinizə çatdırıram.

1. Qüsl etmək. Novruz bayramında insanın qüsl etməsi müstəhəbdir. Bu qüslün niyyəti belədir: “Novruz qüslü edirəm qürbətən iləllah.”

2. Təmiz və təzə paltar geyinmək. Hər bir kəsin Novruz bayramında təmiz və təzə paltar geyinməsi müstəhəbdir.

3. Yaxşı və xoş ətlərdən istifadə etmək. Novruz bayramında yaxşı olar ki, hər bir kəs xoş ətlərdən istifadə etsin.

4. Oruc tutmaq. Novruz bayramında oruc tutmaq müstəhəbdir. Hər kim Novruz bayramında oruc tutsa, Allah-təala həmin şəxsə bunun savabını verər.

İmam Sadiq (ə) bu əməlləri bizə öyrədərək belə buyurur:

قَالَ الصَّادِقُ (ع): إِذَا كَانَ الْوُزْ قَاعْتَيْسِلَ وَالْبَسَ أَنْظَفَ سِيَاكِ وَتَطَيَّرَ بِأَحْيَبِ طَيْبِكَ وَتَكُونُ ذَٰلِكَ الْيَوْمَ صَائِمًا

–Novruz gəldiyi zaman qüsl edin, gözəl və təmiz paltarlar geyinin, yaxşı ətlərdən istifadə edin və o günü oruc tutun.

5. Novruz bayramında gözəl və müstəhəb əməllərdən biri on ikinci imamımız Həzrət Mehdi (ə.c) ilə əlaqə saxlamaqdır. Çünki əvvəldə İmam Sadiqdən (ə) nəql olunan hədisdə də oxuduq ki, o həzrətin Novruz bayramı günü zühur etməsi güman edilir. İmam Zamanla (ə.c) əlaqə saxlamağın yolu da budur ki, heç olmasa hər bir kəs iki rükət namaz qılaraq o həzrətə hədiyyə etsin. Namazı qurtardıqdan sonra isə öz istək və hacətlərini Allah-təaladan diləsin.

6. Novruz bayramının dörd rükətdən ibarət olan xüsusi bir namazı da vardır. Novruz günü bu namazı qılmaq müstəhəbdir. Onun qaydası belədir: Sübh namazı kimi iki rükət şəklində qılınır.

Birinci iki rükətin birinci rükətində “Həmd” surəsindən sonra on dəfə “Qədr” (“inna ənzelna”) surəsi, ikinci rükətdə “Həmd” surəsindən sonra on dəfə “Kafirun” surəsi oxunmalıdır.

İkinci iki rükətin birinci rükətində “Həmd” surəsindən sonra on dəfə “İxlas” (“qul huvəllah”) surəsi, ikinci rükətində isə “Həmd” surəsindən sonra on dəfə “Nas” (“qul əuzu birəbbin-

nas”) surəsi oxunmalıdır. Qalan hissələri isə eynilə sübh namazı kimi qılınır.

Yuxarıda qeyd olunan bu əməllər İslam dininin Novruz bayramına gətirdiyi yeni əməllərdir. Novruzu əbədi olaraq yaşatmaq istəyən və Novruzun ehtiramını əziz tutmaq niyyətində olan şəxslər bilməlidirlər ki, Novruz bayramının belə müstəhəb əməlləri də vardır. Bütün bunlardan əlavə, Novruz bayramının müsbət əməllərindən biri də budur ki, bu bayram günlərində kəsənlər barışarlar, övladlar gəlib atalarından halallıq istəyər, rəhmətə gedənləri yad edərlər, qohum-əqrəbə bir-birinin evinə gedər. Bunlar çox gözəl əməllərdir ki, bu barədə istənilən qədər hədis və rəvayətlərimiz vardır.

Hədislərdə belə qeyd olunur ki, əgər bir mömin başqa bir möminin ziyarətinə gedərsə və məqsədi yalnız və yalnız onu ziyarət etmək olarsa, Allah-təala ona belə xitab edər: “Ey zəvvar! Sən paksan, cənnət də sənə pak və halal olsun.”

Məhərrəmliyin mənası

Hər bir kəsə bəllidir ki, İmam Hüseyn əleyhissalam İslam dininin bu günədək yaşadılması, onun qorunub saxlanması və nüfuz dairəsinin getdikcə daha da genişlənməsinin rəmzi və nişanəsidir. Bu, obyektiv gerçəklikdir ki, bütün bəşəriyyət də bu fikri təsdiq edir və görür. Zənnimcə, bu baxımdan böyük əhəmiyyətə malik olan məhərrəmliyin mənasını da elə bu fikir təşkil edir. Bunun təsdiqi kimi, həmçinin onu da qeyd etməliyik ki, əgər İsa Peyğəmbərin (ə) də “Hüseyni” olsaydı, onun da dini indiyə kimi qalardı. Yaxud əgər Həzrət Musanın (ə), Həzrət İbrahimin (ə) və başqa peyğəmbərlərin də “Hüseyn”ləri olsaydı, onların da dinləri bu günədək yaşayardı.

الإسلام نبوی | دوث و حسی البقی

–Hədislərdə oxuyuruq ki, İslam Həzrət Peyğəmbərin (s) vasitəsilə yarandı və Hüseynin (ə) vasitəsilə əbədilik qazandı.

Belə hədislər kitablarımızda kifayət qədər çoxdur. Hətta İslamın başqa fırqələrinə məxsus kitablarda da şəxsən İmam Hüseyinin (ə) sayəsində İslam dininin əbədilik qazanmasını yazanlar və bu fikri təsdiq edənlər yetərincədir. Şeyx Nəsrullah Əla əhli-sünnənin tanınmış ruhani alimlərindən biridir. O, İslam dini haqqında olduqca dəyərli bir fikir yazmışdır. Şeyx Nəsrullah yazır ki, İslamın taleyini iki hicrət müəyyən etdi və dəyişdirdi. Birincisi, Həzrət Peyğəmbərin (s) Məkkədən Mədinəyə etdiyi hicrətdir ki, bu hicrətdə məqsəd İslamın bünövrəsini qoymaq idi. Həzrət Peyğəmbərin (s) bu hicrəti İslamın taleyini həll etdi və müşriklərin İslam əleyhinə qurduqları planları tamamilə pozdu. Bu hicrət İslama yeni bir can bəxş etdi ki, Həzrət Peyğəmbər (s) Mədinə şəhərinə gəlməklə İslamın əsaslarını qurdu və din buradan da inkişaf etməyə başladı.

Şeyx Nəsrullah daha sonra yazır ki, ikinci hicrət isə İmam Hüseyinin (ə) Mədinədən Məkkəyə etdiyi hicrətdir. Bu hicrətdə məqsəd isə Həzrət Peyğəmbərin (s) qurub yaratdığı İslam dinini qoruyub saxlamaq idi.

Tarixi mənbələrdə belə yazılıb ki, Kərbəla hadisəsindən sonra İmam Səccad (ə) 84 nəfər qadınla Kərbəladan Mədinəyə qayıtdı. Kişi tayfasından yalnız o həzrət sağ qalmışdı. Çünki düşmənlər hətta altı aylıq körpəni belə qətlə yetirmişdilər. Şəhərə daxil olanda bir nəfər İmam Səccada (ə) yaxınlaşıb dedi: “Ağa, gördünüzmü Kərbəlaya getdiniz, başınıza nə iş gəldi?”

İmam (ə) buyurdu: “Bəli, mən gördüm! Amma sənin xəbərin yoxdu ki, əgər getməsəydik, nə olacaqdı. Mənim getməyimdən xəbərim var, amma sənin xəbərin yoxdu ki, əgər biz getməsəydik, İslamdan heç bir əsər-əlamət qalmayacaqdı.”

Əgər İmam Hüseyinin (ə) bu hicrəti olmasaydı, bu günə qədər bir nəfər də olsa belə İslamın adını dilinə gətirə bilməyəcəkdi. İmam Hüseyin (ə) öz qanı ilə İslamın əleyhinə qurulmuş o planları pozub dağıtdı.

Tarixçilərdən biri yazır ki, əgər Müaviyənin hiyləgərliyi və şeytani siyasəti olmasaydı, indi yer üzündə bir nəfər də olsa qeyri müsəlman tapılmazdı. Odur ki, əgər İmam Hüseyn (ə) Müaviyənin və Yezidin qarşısında dayanmasaydı, İslam dini tamamilə məhv olub aradan gedəcəkdi. İslam dininin indiyə kimi yaşamasının səbəbkarı şəxsən İmam Hüseyn (ə). İmam Hüseynin (ə) sözü İslamın sözü, qanı İslamın qanı, hərəkəti İslamın hərəkətidir.

قال رسول الله (ص): حسبي و أنا من حسبي

–Həzrət Peyğəmbər (s) onun barəsində belə buyurmuşdu: “Hüseyn məndəndir, mən də Hüseyndənəm.”

Həzrət Peyğəmbərin (s) bu hədisini İslamın bütün fırqələrinin hamısı öz kitablarında yazmışlar. Hər kim İmam Hüseyni (ə) sevirsə, Həzrət Peyğəmbəri (s) də sevir. Əgər İmam Hüseyni (ə) sevməyən bir şəxs desə ki, mən Həzrət Peyğəmbəri (s) sevirəm, deməli yalan deyir. Çünki Həzrət Peyğəmbərə (s) məhəbbət bəsləyən hər bir şəxs o həzrətin yuxarıda qeyd etdiyimiz sözünə də mütləq əməl etməlidir. Əgər kimsə Həzrət Peyğəmbərin (s) bu sözünü qəbul etmirsə, deməli heç o həzrətin özünü də qəbul etmir.

قال رسول الله (ص): إن لقتل الحسين حرارت في القلوب المؤمنة لا تبرد أبدا

–Həzrət Peyğəmbər (s) başqa bir hədisdə İmam Hüseyn (ə) barədə belə buyurur: “Həqiqətən, Hüseynin (ə) öldürülməsi ilə möminlərin qəlbində elə bir atəş şölələnmişdir ki, heç bir vaxt bu atəş sönməyəcək.”

قال الرضا (ع): كان أبي سلاما عليه إذا دخل شهر المحرم لا يرى ضاحكاً وكانت الكعبة تغلب عليه حتى تمضي عشرة أيام، فإذا كان يوم العاشر كان ذلك اليوم مصيبته وحزنه وبكائه

–İmam Rza (ə) buyurur: “Məhərrəm ayı daxil olarkən atam Musa ibn Cəfəri gülən görməzdim. Aşura gününə qədər gözyaşı töküb ağlayardı. Elə ki, Aşura günü olardı, o gün atamın müsibət, qəm-qüssə və ağlamaq günü idi.”

Hədislərdə belə nəql olunur ki, məhərrəm ayı daxil olarkən qırx gün mələklər ağlayarlar.

Buna görə də hamı bilməlidir ki, İmam Hüseyin (ə) bizim üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. İmam Hüseyin (ə) bizim üçün İslama bərabərdir. Əlbəttə ki, biz heç bir vaxt İslamı min Novruza da dəyişmərik.

Novruz bizim milli bayramımız və adət-ənənəmizdir. Novruzda namaz da qılarıq, oruc da tutarıq, qüsl də edərik, süfrə də açarıq. Novruzda yumurta da boyanar, papaq da atılar, süfrə də bəzənər və bu kimi digər xüsusi əməlləri də yerinə yetirərik. Bunların İslama heç bir ziyanı yoxdur. Amma əgər Novruz bayramı ilə məhərrəmlik üst-üstə düşərsə, o zaman biz heç bir vaxt Novruz mərasimlərini İmam Hüseynin (ə) əzadlıq mərasimlərindən üstün tutmırıq. Həmişə o həzrətin əzasını Novruzun şadlıq mərasimlərindən müqəddəm və öndə tutarıq və onun məclislərini keçirərik. Ümumiyyətlə, Novruz bayramı ilə məhərrəmliyin üst-üstə düşməsi birinci dəfə deyil və təxminən hər otuz iki ildən bir belə bir təsadüfə rast gəlinir. Buna görə də Novruz bayramı öz yerində, amma İmam Hüseynin (ə) əzadlıq məclislərini təbiidir ki, üstün tutarıq.

*Hüseyn, məclisinə qəlbə yara gedərəm,
Mühəqqər aşiqinəm, məhfili yara gedərəm.
Xuda nəkərdə məni qovsan asitaninnən,
Üzüm-gözüm qapına öyrəşib hara gedərəm?*

*Hüseynin aşiqiyəm, eşq meracımdı mənim,
Şüayə tələtə şəme hidayətimdi mənim.
Hüseynə ağlamasam neynirəm bu gözləri mən,
Bu şur gözyaşı şirindi şərbətimdi mənim.*

*Biz qədəm kuye məhəbbətdən kənara qoymarıq,
Fəli təbliğatə suə ta nəfəs var uymarıq.
Şahe məzlumin məhərrəmdə qərasin soymarıq,
Doysa Məcnun Leylisinnən, biz Hüseyinnən doymarıq.*

*Hüseyn ki, mən tanıram ruhe ruhe rihandi,
Hüseyn ki, mən tanıram cane canda pünhandi.
Hüseyn ki, mən tanıram versə bir tükün hər kim,
İki cahana əgər, bişüur o nadandi.*

*Hüseyn ki, mən tanıram nökar olsa kim o şəhə,
Şühudü qeybü zəminü zəmanə sultandi.
Hüseyndür nüsxeye dovvom vücude vahiddən,
Hüseynə aşiqi əvvəl Xudaye sübhandi.*

*Hüseyn gördü ki, Qurani söküblər sinəsini,
Dedi, mənəm xəttü kağaz bu sinə Qurandı.
Fərəştələr də, pərilər də cinnü adəmdə,
Görünməyən də, görən də Hüseynə qurbandı.*

*Allah-təala dünya və axirətdə bizləri İmam Hüseyndən (ə)
ayrı salmasın!
Əssəlamu əleykum və rəhmətullahi və bərəkətuh.*

(86)

Novruz bayramı
ilə bağlı xütbə
Hüseyniyyə.21.03.2014-cü il
(20 cəmədiyəlaxır 1435)

NOVRUZ BAYRAMI

بِسْمِ اِلهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى مَا عَزَّوَجَلَّ مِنْ نَفْسِيْهِ، وَ اَلْهَمْنَا مِنْ شُكْرِهِ، وَ قَتَحْ لَنَا مِنْ اَبْوَابِ الْعِلْمِ بِرَبُّوِيَّتِهِ، وَ دَلَّنَا عَلَيْهِ مِنَ الْاِخْلَاصِ لَهُ فِي تَوْجِيْدِهِ، وَ جَنَّبَنَا مِنَ الْاِلْحَادِ وَ الشُّكِّ فِيْ اَمْرِهِ. وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلٰى عَبْدِهِ وَرَسُولِهِ الْبَشَرِ النَّذِيْر، السِّرَاجِ الْمُنِيْر، سَيِّدِ الْاَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْاَتْمَةِ الْاَطْيَةِ الْاَطْهَرِيْنَ. اَللّٰهُمَّ عَجِّلْ قَرَجَهُمْ وَ انصُرْ شِيْعَتَهُمْ وَ اَهْلَكَ اَعْدَائَهُمْ مِنَ الْاَوَّلِ وَ الْآخِرِيْنَ. اَمَّ رَبِّ الْعَالَمِ .

Bəşər tarixində iki böyük hadisə xalqların, millətlərin tarixinin başlanğıcını müəyyən etmişdir. Onlardan bir Həzrət İsa Məsihin (ə) mövlududur ki, miladi təqvini onun doğum günündən hesablanır. İkincisi isə İslam Peyğəmbərinin (s) Məkkədən Mədinəyə hicrət etdiyi tarixi bir gündür ki, hicri qəməri və hicri şəmsi təqvimi həmin gündən hesablanmağa başlanılmışdır. Hicri təqvimi, ümumiyyətlə, müsəlmanların tarixini müəyyənləşdirir. Şəmsi ili qəməri ilindən il ərzində 10-11 gün çox olduğundan bir-biri ilə fərqlənirlər. Şəriət hökmləri qəməri tarixi ilə müəyyən olunmuşdur. Yəni ibadətlər, insanın həddi-bülüğa çatması, namazın və orucun vacib olması qəməri tarixi ilə hesablanır. Bu məsələlərin hicri şəmsi və yaxud miladi ilinə heç bir aidiyyəti yoxdur. Lakin ilin fəsiləri isə günəş ili ilə müəyyən olunur. Bahar ilk fəsil olduğundan Novruz bayramı da ilin ilk günü sayılır. Sonra üç ay yay, üç ay payız və üç ay qış fəsli olur. Beləcə, fəsilər günəş ili ilə müəyyən edilir.

Novruz bayramı günəş ilinin birinci və baharın ilk günüdür. “Novruz” sözünün fars dilində mənası “yeni gün” deməkdir. Bəs, “yeni gün” nə deməkdir? Allahın günlərinin, həftə, ay və illərinin yenisi-köhnəsi yoxdur. Allahın bütün günləri yenidir. Bəs, sual oluna bilər ki, hansı günə yeni gün demək olar? Günü yeniliyi nədən asılıdır ki, ona yeni gün deyilir? Cavabı

belədir ki, hər hansı bir gündə yeni, böyük və əzəmətli bir hadisə baş verərsə, o günə yeni gün deyilərsə. Eramızdan əvvəl, miladi və hicri tarixlərindən qabaq Təhmurisin oğlu Cəmşid taxta çıxdığı günü “yeni gün” adlandırdı. Həmin gün Cəmşid üçün yeni gün hesab olunurdu. Novruzun tarixi də həmin gündən başlanır. Amma Novruzu təkcə onun adı ilə bağlamaq olmaz. Çünki Cəmşiddən qabaq və sonralar da tarixdə həmin gündə bir çox hadisələr baş vermişdir. Burada çox yaxşı olar ki, həmin hadisələrdən bir neçəsini diqqətinizə çatdırım.

Hədislərdə belə nəql olunur ki, Allah-təala Həzrət Adəmi (ə) yaratdığı gün baharın ilk günü idi.

Həmçinin Həzrət Nuhun (ə) gəmisinin Cudi dağına söykənilərək dayanması baharın birinci gününə təsadüf etmişdir.

Həzrət İbrahimin (ə) bütləri sındırdığı gün baharın ilk günü idi.

Ğədir-Xumda Həzrət Peyğəmbərin (s) Həzrət Əlinin (ə) əlindən tutaraq yuxarı qaldıraraq onu özünə canişin təyin etdiyi gün də baharın ilk gününə təsadüf etmişdir.

Hədislərə əsasən, İmam Mehdi (ə.c) zühuru da Novruz bayramı gününə təsadüf edəcəkdir.

Odur ki, Novruz bayramının tarixi min illər bundan öncə yaranmışdır ki, farsların da yeni il təqvimini həmin gündən, yəni Təhmurisin oğlu Cəmşidin taxta çıxdığı gündən hesablanır. Əlbəttə, Novruz bayramı İslamdan əvvəl baş vermiş tarixi bir hadisədir. Amma bizim üçün hansı hadisəyə əsasən Novruz bayramının yaranması əsas deyil. Bizi maraqlandıran ən əsas məsələ bütövlükdə İslamın Novruza münasibətidir.

İslamda Novruz

Ümumiyyətlə, İslam ehkamları iki qismə bölünür ki, birinci qismə İslam dininin özü ilə bərabər gətirdiyi ehkamlardır. Yəni bu ehkamlar İslamdan öncə mövcud deyildi. Məsələn, namaz İslam dininin gətirdiyi ehkamlardan biridir. Keçmiş peyğəmbərlərin zamanında da namaz var idi, amma İslamın buyurduğu kimi, on yeddi rükət gündəlik vacib namazlar deyildi. Əvvəllər hicab

məsələsi də İslam dininin tələb etdiyi hicabı xatırlatmırdı. Həmçinin təyəmmüm, qüsl, dəstəmaz, xüms və bir çox başqa məsələlər də var ki, onları İslam dini yaratmışdır. Buna görə də onlara İslamın yaratdığı hökmlər deyilir.

İkinci qismə isə İslamdan öncə mövcud olan hökmlər daxildir ki, İslam dini həmin hökmləri təsdiqləmişdir. Aydın məsələdir ki, İslamdan öncə də qəbilələr və tayfalar, müxtəlif cəmiyyətlər arasında bir sıra adət-ənənələr mövcud idi. İslam dini zühur etdikdən sonra bütün bu adət-ənənələri təhlil edərək pis adətləri rədd, yaxşı adətləri isə qəbul etdi. Yəni bu adət-ənənələri İslam özü ilə gətirməmişdi. Amma yaxşı adətlər olduğundan onları bəyənilib təsdiqlədi.

Novruz bayramı da həmin məsələlərdən biri idi ki, İslam dini sonradan onu qəbul etdi. Lakin burada mühüm bir mətləbə də toxunmaq lazımdır. Həmin mətləb də budur ki, İslam yaxşı adət-ənənələri təsdiqləyərkən onları bir sıra şərtlər əsasında təsdiqləmişdir. İslamın hər hansı bir məsələni bəyənilib təsdiq etməsinin üç əsas şərti var idi.

1. Birinci şərt bundan ibarət idi ki, təsdiq olunan hər hansı bir adət-ənənədə xurafat, şirk və dini dəyərlərə zidd heç bir cəhət olmamalıydı;

2. İkinci şərt bundan ibarət idi ki, hər hansı bir adət-ənənədə insanın müstəqilliyini şübhə altına salan hər bir faktor yolverilməz hesab edilirdi. Yəni bu adət-ənənələrdə müsəlmanın əcnəbi və ya biganə ölkələrə bağlılığı olmamalıydı. Müsəlmanın başqa ölkələrlə bağlılığına səbəb olan hər hansı bir məsələni İslam dini qəbul etmir. Amma hər hansı bir adət-ənənə müsəlmanın müstəqilliyini təsdiq edirsə, İslam dini də həmin adət-ənənəni bəyənilir. Qiblənin dəyişdirilməsinin səbəblərindən biri də məhz bu məsələ idi. Həzrət Peyğəmbərə (s) demişdilər ki, əgər sən dinin müstəqildirsə, bəs nə üçün üzünü bizim qibləyə tutub namaz qılırsan? Onların bu sözü Həzrət Peyğəmbəri (s) narahat etdi. Allah-təala Həzrət Peyğəmbərin (s) bu məsələyə görə qəmləndiyini gördükdə “Bəqərə” surəsinin 144-cü ayəsini nazil etdi:

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا قَوْلٌ وَجْهِكَ
شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

–Şübhəsiz, Biz sənin üzünün (bir işin baş verməsini gözləyən adam kimi) göydə o tərəf bu tərəfə çevrilməsini görürük və indi səni razı qalacağın bir qibləyə tərəf döndəririk. Odur ki, üzünü Məscidül-Hərəməyə tərəf döndər. Harada olsanız, üzünüzü ona tərəf döndərin.

Ona görə də müsəlmanların müstəqilliyini sual altına alan, onların başqalarına bağlılığına səbəb olan hər bir şeyi İslam dini təsdiq etmir.

3. Üçüncü şərt isə budur ki, hər bir adət-ənənədə və görülən işdə mənəvi dəyərlərə xüsusi diqqət yetirilməlidir. Çünki insanın vücudunun bir hissəsi maddiyyatla, digər hissəsi isə mənəviyyatla bağlıdır. Ona görə də insanın maddi cəhətdən qidalanıb, mənəvi cəhətdən ac qalması yolverilməzdir.

Nəticə etibarilə onu qeyd edə bilərik ki, hər hansı bir gün insanlar üçün böyük və əzəmətli hadisə baş verərsə, həmin günü bayram kimi dəyərləndirmək olar. Bayram isə odur ki, insan həmin gün daxilindəki nəfsani qüvvələrə qarşı mübarizədə qələbə çalsın. İnsanın daxilində mövcud olan və daim çəkişməkdə olan ağılla nəfsin mübarizəsində ağıl qalib gəlsin. Bax, elə belə bir gün insanın əsl bayramıdır. Bayram odur ki, insan pak mənəviyyatla təmin olunsun və onun mənəviyyatı daha da güclənsin. Bayram odur ki, insanın aqibəti cənnətlə təmin olunsun.

قَالَ عَلِيٌّ (ع): كُلُّ يَوْمٍ لَا يَعْصِي أَمْرًا فِيهِ فَهُوَ عِيدٌ

–İmam Əli (ə) buyurur: “Hansı gün insan günah etmirsə, həmin gün onun üçün bayramdır.”

Süveyd ibn Qəflə deyir: “Bayram günü¹ Həzrət Əlinin (ə) evinə getmişdim. Gördüm ki, o həzrətin süfrəsində bir qəder

¹Rəvayətdə hansı bayram günü olduğu qeyd edilməyib.

çörək və bir qab firni var. Ərz etdim: “Ya Əmirəlmöminin, nə üçün sənin süfrən bayram süfrəsinə bənzəmir?” Həzrət Əli (ə) üzünü mənə tutub buyurdu: “İnsanın bağışlandığı gün onun üçün bayramdır.” (Yəni bayram o deyil ki, insanın süfrəsi rəngarəng olsun. Əsas odur ki, həmin gün insanın günahları bağışlansın. Əgər bir insanın günahları bağışlanmayıbsa, onun üçün nə bayram?)

Beləliklə, İslam dini Novruzunu bu şərtlərlə təsdiq edir ki, onda xurafat, şirk və İslam dəyərlərinin əleyhinə heç bir cəhət olmasın, insanın günahına batmasına şərait yaratmasın. Belə olduqda Novruzunu bayram kimi qeyd etmək olar. Bununla yanaşı, İslam dini insan mənəviyyətinin təminatçısı olan bir neçə müstəhəb əməli də Novruz bayramına əlavə etmişdir. Həmin əməllər aşağıdakılardır:

1. Novruz bayramının qüslü (“Qürbətən iləllah” niyyətilə).
2. Baharın ilk günü oruc tutmaq.
3. Dörd rükətdən ibarət xüsusi namaz qılmaq.
4. İlin təhvil olması ilə əlaqədar bu duanı oxumaq:

يا مَقْلَبَ الْقُلُوبِ وِ الْاَبْصَارِ يا مَدْبِرَ الْيَلِّ وِ الْنَهَارِ يا مُحَوِّلَ الْحَوْلِ وِ
الْاَحْوالِ حَوْلَ حَالِنَا يا حَسَنَ الْحَالِ

–Ey qəlblərin dəyişməsinə və gözlərin hərəkətini idarə edən Allah! Ey gecəni gündüzlə ard-arda əvəzləyən Allah! Ey vaxtları və əhvalları dəyişdirən Allah! Bizim halımızı yaxşılığa doğru dəyiş!

Bundan əlavə, İslam dini insanlara bahar fəslindən ibrət almağı tövsiyə edir. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: “Bahara daxil olduqda məadı (öldükdən sonra diriləcəyinizi) çox xatırlayın.”

Sual oluna bilər ki, bəs, Həzrət Peyğəmbər (s) nə üçün bahar fəslində insanlara məadı daha çox xatırlamağı tövsiyə edir? Bu sualın cavabını “Fətir” surəsinin 9-cu ayəsində görmək mümkündür. Allah-təala bu ayədə belə buyurur:

والله الذي أرسلَ الرياحَ فتثَّ سحاباً فسقناه إلى بلدٍ ميتٍ فأحيينا به
الأرض بعد موتها كَذَلِكَ النشور

–Buludu hərəkətə gətirən küləkləri göndərən Allahdır, Biz onu (buludu) ölmüş (bitkiləri qurumuş) bir torpağa tərəf sövq etdik və onunla o torpağı öldükdən sonra dirilttik (müxtəlif bitkilərin toxumlarını cücərttik). (Qiyamət günü) dirilmə də belədir (torpağın köksündə parçalanıb dağılmış bədənlərin zərrələrini hərəkətə gətirərək, onları bir-birilərilə birləşdirəcək və dirildəcəyik).

Yəni insan ən çox baharın gəlişi zamanı təbiətin dirilib canlanmasının şahidi olur. Qış vaxtı milyardlarla ağac və bitkilərin hamısı ölür. Bahar gəldikdə isə hamısına yenidən can verilir. Eləcə də insanlar öldükdən sonra qiyamət günü Allah-təala onların hamısını yenidən dirildəcəkdir.

Odur ki, baharın gəlişi ilə əlaqədar olaraq insanlar bayram edirlər. Lakin insan bu fürsətdən (təbiətin öldükdən sonra dirilməsindən) ibrət götürüb mənəvi cəhətdən bəhrələnməlidir. Yəni insan özü də öldükdən sonra bir gün diriləcəyini düşünməli və bu dünyada həmin gün üçün tədarük görməlidir. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur ki, kim dünyanın dəyişilməsindən bəhrələnmirsə, qafil insandır.

Novruz barədə bir mətləbi də diqqətinizə çatdırmaq istədim. Həmin mətləb də budur ki, İslam dini Novruz bayramına aid olan bəzi adətləri təsdiqləməklə yanaşı, həm də onların yerinə yetirilməsini təkidlə tələb edir. Həmin əməllərdən bəzisini diqqətinizə çatdırıram.

1. Şadlıq etmək

İslam dini insanların şad olmasını, xoşbəxtliyini istəyir və möminləri bir-birini təbəssümlə qarşılamağa çağırır. Hədislərdə belə nəql olunur ki, kim yaxşı bir əməllə mömini şad edib qəlbini sevdirsə, qəbrə qoyularkən həmin şadlıq canlandırılmış surətdə onun yanına gələr və qəbri işıqlandırar.

İmam Sadiq (ə) buyurur: “Kim möminin qəmini aradan qaldırsa və çətinliyini həll etsə, Allah-təala axirət qəmlərini ondan uzaqlaşdırar və qəbirdən rahat qəlblə (şad halda) qaldırar.”¹

İmam Sadiqdən (ə) belə rəvayət olunur ki, mömin qiyamət günü qəbirdən qalxarkən onunla bir surət də çıxar və hər an möminin yanındadır. Mömin qiyamət gününün qorxulu səhnələrini görəndə həmin surət deyər: “Qorxma və kədərlənmə...” Beləliklə, hesab-kitabdan tez qurtarıb cənnətə daxil olar. Mömin ona deyər: “Sən kimsən?” Surət deyər: “Mən mömin qardaşının qəlbini sevindirdiyin həmin şadlıq və sevincəm.”

Allah-təala bəndələrin qəlbini sevindirən insanı sevər. Belə ki, həmin şəxsin dualarını da qəbul edər. İmam Sadiqin (ə) zamanında yaşayan bir şəxsin Allahdan çox böyük bir hacəti var idi. O, bu problemi həll etmək üçün həmin dövrdə yaşayan böyük övliyaların yanına gedərək neçə-neçə zikr və əməl öyrəndi. Bir müddət həmin zikr və əməllərə riayət etdikdən sonra günlərin birində Allah-təala onun hacətini inayət etdi və çətinliyini aradan qaldırdı. Amma həmin şəxs bilmək istəyirdi ki, hacətinin Allah dərgahında qəbul olunmasına bu zikr və əməllərdən hansı biri səbəb olmuşdur. Buna görə də o, İmam Sadiqin (ə) hüzuruna gəlib məsələni olduğu kimi Həzrətə (ə) danışaraq soruşdu: “Ey Allahın höccəti, düzdür, Allah mənim hacətimi yerinə yetirdi. Amma bilmək istərdim ki, riayət etdiyim bu zikr və əməllərin hansı biri mənim hacətimin yerinə yetirilməsinə səbəb olub.”

İmam (ə) buyurdu: “Onlardan heç biri.”

Həmin şəxs soruşdu: “Bəs necə oldu ki, Allah-təala mənim ən böyük istəyimi yerinə yetirdi.”

İmam (ə) buyurdu: “Yadımdadırmı, sən tanıdığın ailələrdən birində ər və arvadın sözləri düz gəlmirdi? İş o yerə gəlib çatmışdı ki, artıq onlar boşanmağı qərara almışdılar. Onların 4-5 yaşında

¹ Qəbrin həqiqəti, səh. 44.

bir qızları da var idi. Sən onlara yaxın olduğun üçün aralarında vasitəçilik etdin və nəsihət edərək onları barışdırdın. Ailəni dağılmağa qoymadın. Bütün bunlar yadımdadırmı?”

Dedi: “Bəli, yadımdadır.”

İmam (ə) buyurdu: “Sən onları barışdırdıqdan sonra həmin uşağın sənə baxıb sevincindən gülümsəməyi yadımdadırmı?”

Dedi: “Bəli, yadımdadır.”

İmam (ə) buyurdu: “Allah-təala o uşağın gülümsəməyinə görə sənə həmin böyük hacətini həll etdi.”

Odur ki, İslam dini həm insanların şad olmalarını, həm də başqalarını şad etmələrini çox xoşlayır. Amma bunu da qeyd etmək lazımdır ki, insan axirətinin şadlığını da yadımdan çıxartmamalıdır. Biz bir müddət ana bətnində yaşamışıq. Bu dünyada da bir müddət yaşayıb əbədi həyata qovuşacağıq. Buna görə də insan dünyada elə bir iş görməməlidir ki, axirətin şadlığından məhrum olsun. Yəni dünyada şadlığın da bir həddi vardır. Şadlıq və sevinc o həddə olmamalıdır ki, insanı axirət günündə peşman etsin. Həzrət Əli (ə) bu barədə belə buyurmuşdur:

لا خ في لذة توجب ندماً

–Peşmançılığa səbəb olan ləzzətdə xeyir olmaz.

Odur ki, insan elə bir şadlıq və sevinc içində yaşamalıdır ki, axirət günü etdiyi şadlığa görə peşman olmasın.

2. Təmizlik

İslam dini hər bir halda təmizliyi bəyəndiyi üçün Novruz bayramında da insanları təmizliyə riayət etməyə çağırır. Novruzda həmişə olduğu kimi, bugünkü gündə də insanlar bayramqabağı evdə təmizlik işləri ilə məşğul olar və köhnə əşyaları evdən çıxarardılar. Bundan əlavə, çox yaxşı olardı ki, insan gigienik qaydalara da riayət etsin. Həm bədənini, həm paltarlarını və həm də yaşadığı yeri təmiz saxlasın. Hədislərdə belə nəql olunur ki, axşam yemək yeyilən qabları yumadıqda içinə şeytanlar yığışar. Əlbəttə, bu hədisdə şeytanlar dedikdə

mikroblar nəzərdə tutulur. Mikrob olan yerlərdə isə insanın xəstələnmə ehtimalı artır. İnsan təkcə öz təmizliyinə deyil, yaşadığı cəmiyyətin təmizliyinə də riayət etməlidir. Bədənin, paltarların və evin təmizliyinə riayət olunduğu kimi, insan ruhunun da təmizliyi ilə məşğul olmalıdır. Qəlbində olan kin-küdurəti, paxıllığı və təkəbbür kimi pislilikləri də təmizləməlidir. Allah-təala tövbə edənləri və pak insanları sevir.

3. Görüşlər və ziyarətlər

Novruz bayramının adət-ənənələrindən biri də budur ki, insanlar bir-birinin evinə qonaq gedər, ata-analarına, qohum-əqrəbalarına baş çəkər və qəbiristanlıq əhlini ziyarət edərlər. İslam dini bu əməlləri təsdiqləməklə yanaşı, həm də bu işləri daha tez-tez görməyi təkidlə tələb edir. Həmçinin həm diriləri, həm də ölüləri ziyarət etməyi təkidlə tövsiyə edir.

قَالَ عَلِي(ع): زُورُوا مَوْتَاكُمْ؛ فَإِنَّهُمْ يَفْرَحُونَ بِزِيَارَتِكُمْ، وَ لِيُطْلَبَ
الرجلُ حاجته عندَ قَبْرِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ بعد ما يدعُو لهما

–Həzrət Əli (ə) buyurur: “Ölülərinizi ziyarət edin. Çünki onlar sizin ziyarətinizdən şad olurlar. Əgər bir kəsin Allahdan istək və hacəti olsa, ata-anasının qəbrinin üstünə gedib valideyninə dua etsin və Allahdan (onlara xatir) öz hacətlərini diləsin.”

Günlərin birində bir nəfər Həzrət Peyğəmbərin (s) hüzuruna gəlib ərz etdi: “Ya Rəsulallah, mən and içmişəm ki, cənnətə daxil olarkən onun qapısından və hurinin alnından öpəcəyəm. Öz andıma sadıq qalmaq üçün nə iş görməliyəm?” Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Andına sadıq qalmaq üçün get ananın ayağının altından və atanın alnından öp.” Həmin şəxs dedi: “Ya Rəsulallah, ata-anam həyatda olmadıqda nə edim?” Həzrət Peyğəmbər (s) buyurdu: “Elə isə get onların qəbrini öp.”

Bundan əlavə, dinimiz bizə təkidlə bildirir ki, ata-ananızı ziyarət edin, qohum-əqrəbaya baş çəkin. Hədislərdə isə belə nəql olunur ki, bircə salamlı olsa da belə qohum-əqrəbalarınıza

baş çəkin. Əlbəttə, ən azından kiçik bir hədiyyə ilə qohum-əqrəbaya baş çəkməyin də öz yeri var.

Bir gün Həzrət Əlinin (ə) evinə hədiyyə gətirdilər. Həzrət (ə) soruşdu: “Bu nədir?” Dedilər: “Ya Əmirəlmöminin, bu gün Novruz bayramıdır. Ona görə də sənə hədiyyə gətirmişik.” Həzrət (ə) hədiyyəni onlardan qəbul edib buyurdu: “Bizim hər günümüzü bizə Novruz edin.”

4. Yoxsula, kimsəsizə və yetimlərə baş çəkmək

Novruz bayramında yoxsullara, çətinliyə düşənlərə, kimsəsizlərə və yetimlərə baş çəkmək tövsiyə olunur. Həzrət Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: “Yoxsulları sevin və onlarla bir yerdə əyləşin.”

5. Sədəqə vermək

Novruz bayramında sədəqə vermək savab əməllərdən biridir. Ümumiyyətlə, İslam dini sədəqəyə çox böyük əhəmiyyət verir. Sədəqə elə bir əməldir ki, onu insandan şəxsən Allah Özü qəbul edir. Bütün aləmi idarə etmək üçün Allah-təala bir sıra mələklərə bəzi tapşırıqlar vermişdir. Məsələn, insanın dünyaya gəlməsində, canının alınmasında, insanın əməllərinə nəzarət olunmasında və s. məsələlərdə mələklərə müəyyən tapşırıqlar verib. Hədislərdə belə nəql olunur ki, göydən yağan hər damla yağışı iki mələk yerə gətirir. Amma sədəqə üçün heç bir mələyə göstəriş verilməyib. Sədəqə verən insandan həmin sədəqəni şəxsən Allah özü alır. Buna görə də hər bir gündə, xüsusilə də Novruz bayramında sədəqə verməyin çox böyük savabı vardır.

6. Ömrü xatırlamaq

Novruz bayramında tövsiyə və təkid olunmuş əməllərdən biri də insanın ömrünü xatırlamasıdır. Yəni insan bir il də ömründən keçdiyini fikirləşməlidir. Belə olduqda insan

axirətini də düşünüb özü üçün azuqə toplamağa səy göstərər. Həzrət Əli (ə) bu barədə belə buyurmuşdur:

قَسَائُفُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ إِلَىٰ مَنَازِلِكُمْ الَّتِي أُمِرْتُمْ أَنْ تَعْمُرُوهَا وَالَّتِي رَغِبْتُمْ فِيهَا وَدَعَيْتُمْ إِلَيْهَا وَاسْتَيْتَمُوا نِعَمَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ عَلَىٰ طَاعَتِهِ وَالْمَجَانِيَةِ لِمَعْصِيَتِهِ فَإِنَّ عَدَا مِنَ الْيَوْمِ قَرِيبَ مَا أَسْرَعَ السَّاعَاتِ فِي الْيَوْمِ وَأَسْرَعَ الْأَبَامِ فِي الشَّهْرِ وَأَسْرَعَ الشُّهُورِ فِي السَّنَةِ وَأَسْرَعَ السَّنَةِ فِي الْعُمُرِ

–Allah sizi bağışlasın, abadlaşdırılmasına əmr edildiyiniz, həvəsləndirildiyiniz və tərəfinə çağırıldığınız mənzillərinizə (*axirətə*) tərəf sürət alaraq yarışın. Allaha itaətə səbirlik və itaətsizliklərdən uzaq olmaqla Onun sizə olan nemətlərini kamilləşdirin.¹ Çünki sabah (*ölümün gəlib çatacağı zaman*) bu günə yaxındır. Günün saatları necə də sürətlə keçir; ayın günləri necə də tez arxada qalır; ilin keçməsində aylar necə də sürətlidir; ömrün illəri necə də tez keçir (*ki, onların tez keçmələri həyatın sona çatması və ölümün yaxınlaşması ilə nəticələnir*).

¹ İbadətin çətinliklərinə səbir etmək və günahdan uzaqlaşmaqla özünüzü axirət nemətlərinin və əbədi cənnətin ləzzətlərinə layiq edin ki, o nemətlərin dünya nemətləri ilə birgə olması nəticəsində Allahın nemətlərindən tam bəhrələnmiş olasınız.

Mündəricat

FƏZİLƏTLİ VƏ ƏLAMƏTDAR GÜNLƏR..... 3

(49)

Rəcəb ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə

Hüseyniyyə, 12.08.2005-ci il 5-7

(50)

Rəcəb ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə

(Rəcəb ayının əməlləri)

Hüseyniyyə, 03.06.2011-ci il 17-19

(51)

Rəcəb ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə

(“Bəqərə” surəsinin 110-cu ayəsi)

Hüseyniyyə, 10.05.2013-cü il 29-31

(52)

Rəcəb ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə

(“Furqan” surəsinin 77-ci ayəsi)

Hüseyniyyə, 02.05.2014-cü il 47-49

(53)

Məbəs günü ilə bağlı xütbə

(Həzrət Məhəmmədin (s) peyğəmbərliyə seçildiyi gün)

Hüseyniyyə, 09.07.2010-cu il 63-65

(54)

Məbəs günü ilə bağlı xütbə

(“Ali-İmran” surəsinin 164-cü ayəsi)

Hüseyniyyə, 29.06.2011-ci il 75-77

(55)

Məbəs günü ilə bağlı xütbə

(“Zuha” surəsi)

Hüseyniyyə, 06.06.2013-cü il 81-83

- (56)
Məbəs günü ilə bağlı xütbə
(İnsanların hidayət olunmasının mərhələləri)
Hüseyniyyə, 27.05.2014-cü il 97-99
- (57)
Məbəs günü ilə bağlı xütbə
(Peyğəmbərin (s) risaləti)
Hüseyniyyə, 02.09.2005-ci il 103-105
- (58)
Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(“Rəd” surəsinin 29-cu ayəsi)
Hüseyniyyə, 09.09.2005-ci il 113-115
- (59)
Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(“Rəd” surəsinin 29-cu ayəsi)
Tuba ağacı
Hüseyniyyə, 22.06.2012-ci il 123-125
- (60)
Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
İman
Hüseyniyyə, 30.05.2014-cü il 133-135
- (61)
Şəban ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(Şəban ayının axıncı cüməsi)
Hüseyniyyə, 27.06.2014-cü il 147-149
- (62)
Şəban ayının son cüməsi ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə, 30.09.2005-ci il 163-165

- (63)
Şəban ayının son cüməsi ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə, 22.09.2006-cı il 173-175
- (64)
Mübarək ramazan ayı ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayı və orucun fəzilətləri)
Hüseyniyyə, 05.08.2011-ci il 183-185
- (65)
Mübarək ramazan ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
Orucluq
Hüseyniyyə, 20.07.2012-ci il 193-195
- (66)
Mübarək ramazan ayı ilə bağlı xütbə
(Ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə, 12.07.2013-cü il 205-207
- (67)
Mübarək ramazan ayı ilə bağlı xütbə
(Ramazan ayının fəzilətləri)
Hüseyniyyə, 04.07.2014-cü il 217-219
- (68)
Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Hüseyniyyə, 03.09.2010-cu il 233-235
- (69)
Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Vücut və mahiyyət
Hüseyniyyə, 26.08.2011-ci il 249-251

- (70)
Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Hüseyniyyə, 02.08.2013-cü il 261-263
- (71)
Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi. 02.08.2013-cü il 267-269
- (72)
Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Ədalət və zülm
Hüseyniyyə, 25.07.2014-cü il 273-275
- (73)
Qüds günü ilə bağlı xütbə
(Mübarək ramazan ayının sonuncu cüməsi)
Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi. 25.07.2014-cü il 285-287
- (74)
Zilqədə və zilhəccə aylarının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
Hüseyniyyə, 30.10.2009-cu il 293-295
- (75)
Zilhəccə ayı ilə bağlı xütbə
(Allahın rizayət və məhəbbəti)
Hüseyniyyə, 01.12.2006-cı il 299-301
- (76)
Zilhəccə ayı ilə bağlı xütbə
(Ərəfə gününün fəzilətləri)
Hüseyniyyə, 15.10.2013-cü il 315-317

- (77)
Zilhəccə ayı ilə bağlı xütbə
Ruhun xəstəliyi
Hüseyniyyə, 04.10.2013-cü il 327-329
- (78)
Qurban bayramı ilə bağlı xütbə
(Həzrət İbrahimin (ə) xüsusiyyətləri)
Hüseyniyyə, 26.10.2012-ci il 341-343
- (79)
Qurban bayramı ilə bağlı xütbə
(Həzrət İbrahimin (ə) fəzilətləri)
Hüseyniyyə, 16.10.2013-cü il 361-363
- (80)
Qurban bayramı ilə bağlı xütbə
(Həzrət İbrahimin (ə) məqamı)
Hüseyniyyə, 05.10.2014-cü il 373-375
- (81)
Zilhəccə ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
("Hədid" surəsinin 21-ci ayəsi)
Hüseyniyyə, 16.11.2007-ci il 383-385
- (82)
Zilhəccə ayının fəzilətləri ilə bağlı xütbə
(Ötən bəhsin davamı)
Hüseyniyyə, 23.11.2007-ci il 393-395
- (83)
Gədir-Xum ilə bağlı xütbə
("Hədid" surəsinin 21-ci ayəsi)
Hüseyniyyə, 02.10.2012-ci il 403-405

(84)	
Gədir-Xum ilə bağlı xütbə	
(“Maidə” surəsinin 67-ci ayəsi)	
Hüseyniyyə, 23.10.2013-cü il	419-421
(85)	
Məhərrəmlikdə Novruz ilə bağlı xütbə	
(Novruz bayramının müstəhəb əməlləri)	439-441
(86)	
Novruz bayramı ilə bağlı xütbə	
Hüseyniyyə, 21.03.2014-cü il	453-455